

DOĞU EROĞLU IŞİD Ağları

IŞİD Ağları

Türkiye'de Radikalleşme,
Örgütlenme, Lojistik

DOĞU EROĞLU

iletişim

DOĞU EROĞLU • IŞİD Ağları

DOĞU EROĞLU 1987 İstanbul doğumlu. ODTÜ İktisat Bölümü'nde lisans eğitimi alan Eroğlu, 2011'de *Cumhuriyet* gazetesi Ankara bürosunda stajyer muhabir olarak gazeteciliğe başladı. 2012-2013'te, çevrimiçi yayınlanan, insan hakları ihlalleri tanıklıklarını aktaran *Türkiye'den Şiddet Hikâyeleri* çalışmasının editörlüğünü yaptı. Ocak 2013'te *BirGün* gazetesi *Pazar Eki* için makaleler yazmaya ve mülakatlar yapmaya başlayan Eroğlu, Haziran 2013'ten 2017'ye dek aynı gazetede tam zamanlı muhabir olarak çalıştı; politik ekoloji, temel insan hakkı ihlalleri, çatışma, radikalleşme ve cihat hareketleri üzerine yazdı. 2015 yılında Columbia University in the City of New York İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü'nde misafir araştırmacı olarak bulunan, makaleleri *Ayrıntı Dergi*, *Kolektif Dergi*, *Yeni Harman*, *Newsweek Europe* gibi süreli yayınlar ile *Diken.com.tr*, *Vice* ve *al-Monitor* gibi çevrimiçi mecralarda yayınlanan Eroğlu bağımsız araştırmacı muhabir olarak çalışmaktadır.

İletişim Yayınları 2660 • Bugünün Kitapları 233

ISBN-13: 978-975-05-2460-8

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR Ahmet İnsel

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Doğu Eroğlu, 23 Ocak 2015'te *Cumhuriyet* gazetesi ve Charlie Hebdo'yu protesto etmek için Ankara Hacıbayram'da düzenlenen eylemden bir görüntü.

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

DİZİN Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

DOĞU EROĞLU

Türkiye’de Radikalleşme,
Örgütlenme, Lojistik

IŞİD Ağları

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Türkiye IŞİD'i Araştırması: Neden ve Nasıl?	9

BİRİNCİ BÖLÜM

Ankara:

Kentsel Dönüşümün Yıkıntısından Cihat İhraç Merkezine	15

Hacıbayram Yapılanması: Kentsel dönüşümün üçlü etkisi	22

Motivasyonlar, anlatılar ve hücre faaliyetleri.....	29

<i>Yarı zamanlı cihat, maddi kazanç motivasyonları ve arınma diskuru</i>	30

Yapılanmanın örgütlenme dışı faaliyetleri.....	40

Ankara'daki diğer yapılanmalar	49

Samanpazarı Grubu.....	49

Murat Gezenler Grubu.....	52

Hücreler arası ilişkiler ve diğer yereller	54

İKİNCİ BÖLÜM

İstanbul: Türkiye IŞİD'i ile İslâm Devleti'nin Kesişme Noktası	61

İstanbul Yapılanması'nın el-Kaide kökenleri	63

Mescit ve medreseler, bireysel motivasyonlar ve örgütlenme süreçleri	69

İstanbul Yapılanması'na Kürt baskısı	79

Yapılanmanın örgütlenme dışı faaliyetleri	85

Sınır geçişleri.....	86

İslâm Devleti'ne gönderilen askerî malzemeler.....	89

Türkiye IŞİD'i Medyası'nın İstanbul faaliyetleri.....	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Konya ve Adana	99
Konya: Çok katmanlı örgütlenme	99
Kürt gençlere yönelik örgütlenme faaliyetleri	101
Radikalleşme mekânları: Medreselerde sohbetler, kitabevleri ve dükkânlar	106
Radikalleşme diskurları: Devlete ve	
Kürt siyasal hareketine yönelen düşmanlık	109
Suriye'deki 'Konyalılar Ketibes'i'	113
Adana: Irak el-Kaide'sinin kıdemli ortağı	119

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gaziantep ve Adıyaman: İslâm Devleti'nin Eylemli Gücü	137
Adıyaman'da radikalleşme örüntüleri ve Dokumacı Grubu	138
Gaziantep'in savaş dönemi	150
Gaziantep Yapılanması: Örgütlenme yapmayan hücre	152
Gaziantep Yapılanması'nda el-Kaide kökenleri.....	157
Kapalı devre genişleme: Gaziantep Yapılanması'nın işlevselliğindeki anahtar.....	163
Eylem stratejileri, hazırlık, tedbirler, eğitimler ve Rakka'yla ilişkiler.....	164
Eylemlerde hedef seçimi ve motivasyonlar.....	167
Gizlilik, eylem öncesi hazırlıklar ve yapılanmanın keşif birimi	173
İslâm Devleti'yle ilişkiler, finansman, hiyerarşi ve karar alma.....	180
Eylemlerde kullanılan malzemelerin temini	
ve patlayıcılardan sorumlu birimler.....	187
Eylemcilerin eğitimi ve Emni'lerin Gaziantep'e nakli.....	193

BEŞİNCİ BÖLÜM

Türkiye İŞİD'inde Radikalleşme ve Hücreler Arası İlişkiler	201
Radikalleşme: Genel ve yerel yarılmalara	201
İnanç ve ideoloji: Aidiyet-sorumluluk-korku üçlemesi ve arınma diskuru	211
Maddi kazanç motivasyonları.....	216
Marjinalleştirilme, devlet karşıtlığı ve adalet arayışı.....	223
Vekâleten veya doğrudan intikam	228
Radikalleşme mekanizmaları, mekânlar ve toplumsal ağlar.....	230
Bir radikalleşme profili: Raşid Tuğral	237
Hücreler arası ilişkiler ve kolaylaştırıcılar	255
Gezici vaizler	256
Halis Bayancuk (Ebu Hanzala).....	256
Murat Gezenler	268
İlyas Aydın (Ebu Ubeyde).....	274
Türkiye İŞİD'i Medyası	284
Savaş etkileşimi	295
Türkiye İŞİD'i sistemi	301

ALTINCI BÖLÜM

İslâm Devleti Kurumları ve Lojistik Ağları	305
Şirket veya İslâm Devleti Türkiye Kolu	306
İslâm Devleti Hudut İdaresi	311
İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği.....	313
Yabancı şahısların İslâm Devleti'ne sevkî.....	330
Türkiye sınırlarının yönetimi.....	331
Sınır geçişlerine yönelik önleme faaliyetleri.....	334
Pasaport ve belge sahtecilikleri	347
Tıbbi yardım ağları	356
Diğer silahlı grupların tıbbi yardım ağları ve insani yardım örgütleri.....	357
Türkiye'de İslâm Devleti'ne yönelik tıbbi yardım ağları.....	373
İslâm Devleti'ne silah, mühimmat, askerî malzeme ve patlayıcı sevkiyatları	384
El yapımı patlayıcı hammaddeleri trafiği.....	385
İnfilaklı fitil sevkiyatları.....	389
Bir vaka çalışması: Soğan TIR'ı.....	393
Amonyum nitrat ve diğer EYP malzemeleri sevkiyatları.....	399
EYP hammaddeleri trafiğine yönelik önleme faaliyetleri.....	405
Silah, mühimmat ve diğer askerî malzeme sevkiyatları.....	409
Silah ve mühimmat ve diğer askerî malzeme trafiğine yönelik önleme faaliyetleri.....	432

YEDİNCİ BÖLÜM

Güvenlik, Önleme ve İlimlileştirme	437
İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'ine karşı güvenlikte Rojava etkisi	438
Aksak, verimsiz ve plansız iç güvenlik anlayışı	445
Söylemler, radikalleşme karşıtı çalışmalar ve ilimlileştirme	457

KAYNAKÇA	479
DİZİN	482

Türkiye IŞİD'i Araştırması: Neden ve Nasıl?

Gazete haberlerinin gündelik ajandası ve yer kısıtlılığı, dergi makalelerininse derinleşmeye olanak tanırken çoğunlukla tek bir olguya açıklama getirmeye çalışan karakteri yeterli hareket alanı bulamadığımı hissetmeme yol açıyordu. Bu araçlar 2014'ten itibaren muhabir olarak radikalleşme sıcak noktalarını gözlemlediğim saha görevlerinde, kamuoyunun IŞİD veya *İslâm Devleti* olarak tanıdığı yapıların faaliyetlerine ilişkin gördüklerimi aktarmaya yetmez hale gelince bir kitap çalışması yapma fikrine sıcak baktım.

Çalışmada, 2014-2017 arasında Türkiye'nin farklı kentlerindeki saha araştırmalarım sırasında yaptığım gözlem ve temaslarımı birbirleriyle tutarlı bir biçimde yan yana koyup, önemli yerel yapılanmaların karakteristiklerini değerlendirmeye çalıştım. Amaçlarımdan biri, genel ve yerel yarılımlar arasındaki farkları göstermekti; yani kısa süre içinde şekillenen genel IŞİD algısı ve bu çerçeveye ilişkin ayrıntıların, her bir Türkiye IŞİD'i yapılanmasına ne kadar uyduğunu araştırdım.

Radikalleşme sıcak noktalarındaki saha çalışmalarımı, bazen örgütlenme faaliyetlerinin en yoğun olduğu dönemlerde, bazense güvenlik tedbirlerinin arttığı, yani yerel yapılanmaların ortadan kaybolduğu süreçlerde yaptığım için bazı yerelerde şüphe ve endişeyi, bazılarında çocukları *İslâm Devleti* saflarında savaşmaya gitmiş veya hapse girmiş ailelerin öfke ve üzüntüsünü, kimilerindeyse savaş ekonomisinin sağladığı hissizleşmeyi daha çok gözlemledim.

Kitapta, Türkiye IŞİD'i örgütlenmelerinin bulunduğu yerellerle ilgili yapılan değerlendirmelere; örgütlenen şahıslarla yapılmış mülakatlar, örgütlen-

miş kişilerin aileleriyle yapılan görüşmeler, radikalleşme sıcak noktalarında yapılmış gözlemler, ilgili mahallelerde yaşayan diğer kişilerin aktardıkları, Türkiye IŞİD'i yerellerinde radikalleşen şahısların soruşturmalar kapsamındaki ifadeleri ve bu şahıslar hakkında yapılan iletişim tespitleri ve fiziki takipler veri oluşturdur.¹

Yegâne kaynak olduklarında yanlı ve eksik bir ürün ortaya çıkartsa da soruşturmalar kapsamında kayıt altına alınmış telefon görüşmeleri ve yazışmalar ile fiziki takiplerden asgari ölçüde yararlanmak zorunda kaldım. Türkiye IŞİD'inin yapılaniş sırasında ihmalleri bulunduğu tartışma konusu olan Emniyet kaynaklarınca hazırlanan polis fezlekeleri ve bu fezlekeler temel alınarak oluşturulan iddianamelerdeki değerlendirmeleri değil, bu metinlerde kullanılan somut olguları kaynak edindiğimin de altını çizmem gerekiyor.

Çalışma boyunca kullandığım *Türkiye IŞİD'i* ve *İslâm Devleti* kavramları hakkındaki ayrıma da değinmem lazım. Ekim 2006 ile Nisan 2013 arasında *Irak İslâm Devleti* ismini kullanan yapı, Nisan 2013-Haziran 2014 arasında *Irak Şam İslâm Devleti* [*ed-Devlet'ül İslâmiyye fi'l Irak ve's Şam*] olarak anıldı. Bu dönem kullanılan ismin kısaltması olan IŞİD, Türkçe konuşan kamuoyunca benimsendi. Haziran 2014'e gelindiğinde Suriye ve Irak'ta geniş alanlara hükmeden yapı, Halifelğin ilanından itibaren kendini *İslâm Devleti* [*ed-Devlet'ül İslâmiyye*] olarak niteledi.

Örgütün kendisi İslâm Devleti isminde karar kılmışken, Türkiye'deki yapılanmayı tanımlarken *Türkiye IŞİD'i* ismini kullanmakta ısrarcı olmamın ardındaysa tamamen pratik sebepler yatıyor. Bu sebeplerin ilki, Türkiye'de iktidarın birtakım *spin* girişimlerini saymazsak,² IŞİD ismi üzerinde kısmi bir uzlaşya varılmış olması. Bazı basın çevreleri ile iktidar *Deaş* (*ed-Devlet'ül İslâmiyye fi'l Irak ve's Şam*'ın Arapça kısaltması DAESH'ten türetilmiş bir kelime) kullanımında direktse de, örgütü IŞİD biçiminde tanımlamak, *Esad-Esed* ikiliğindeki gibi, kullanan kişinin siyasal pozisyonuna ilişkin bir öneride bulunmuyor. İkinci sebepse farklı iki organizasyonu; yani Suriye ve Irak'ta bölgesel bir egemenlik kurmuş, kamu kurumlarına sahip olmuş, para basmış, pek çoklarının bir “proto-devlet” olarak tanımlanmış İslâm Devleti ile el-

1 Gezici vaiz olarak adlandırdığım isimlerin düzenlediği sohbet toplantısı ve vaazlara ait videolar ile İslâm Devleti saflarında savaşırken Kürt güçlere esir düşen kişilerle yapılan mülakatların görüntüleri de başvurduğum kaynaklar arasındaydı. Ancak YouTube'un 2017'de katılaştırdığı, aşırı şiddetle mücadele kampanyaları kapsamında bu videoların birçoğu silindi. Dolayısıyla tarafımdan arşivlenmiş olsalar da, bu videoların bir kısmına ait çevrimiçi kaynaklar çalışmada yer almıyor.

2 Ak Parti ve iktidar çevreleri, Daış veya Deaş'ı IŞİD'e tercih ediyor; bunun sebebi de Arapça *ed-Devlet'ül İslâmiyye fi'l Irak ve's Şam* isminin kısaltmasının Latinleştirilmiş hali Daış veya Deaş'ın Türkçe karşılıklarının olmayışı. Kısaltması IŞİD olan Irak Şam İslâm Devleti'nde *İslâm* ismi geçiyor; Daış veya Deaş'ın Türkçe karşılığıysa bulunamıyor.

Kaide kökenlerinden bugüne ulaşan Türkiye'deki yapılanmaları birbirlerinden kolaylıkla ayırabilmekten ibaret. Yani çalışma boyunca Türkiye'de ege-
men bir devletin hukuk ve güvenlik sistemine rağmen faaliyet yürüten ye-
rel yapılanmalardan bahsederken *Türkiye IŞİD'i*, Irak ve Suriye'de bölgesel
egemenlik oluşturabilmiş yapıya atıfta bulunurken ise *İslâm Devleti* isimle-
rini kullandım.

Öte yandan Türkiye IŞİD'i tanımlaması, Türkiye'nin İslâm Devleti'nin ku-
rulu olduğu Suriye ve Irak'a kara sınırının bulunması sebebiyle göz ardı edi-
len bir olguya da göndermede bulunuyor. İslâm Devleti, tüm dünyadan gel-
en destekçiler ile yerel unsurların birleşiminden oluşuyordu; bu yapının
Türkiye'deki uzantılarının ortaya çıkışıysa İslâm Devleti'nin kendisinden da-
ha da önceye dayanıyor. Benzer şekilde, İslâm Devleti'nin çözülmesi de Tür-
kiye'deki Selefî komüniteyi ortadan kaldırmadı. Dolayısıyla otonom karak-
terini koruyup evrimine devam edecek, çeşitli dönemlerde çatı örgütlerle yol
arkadaşlığı kurabilecek Türkiye'deki yapılanmaları tanımlarken *İslâm Devle-
ti'nin Türkiye Ağları* yerine, *Türkiye IŞİD'i* deyişini kullanmanın daha uygun
olacağı görüşündeyim.

Bu yapının kendi hiyerarşisine sahip, karar alma mekanizmaları belli bir
kurum olmaktansa, konjonktürel ve rastlantısal biçimde bir araya geldikten
sonra, kimi zaman İslâm Devleti bürokrasisinin yönlendirmesiyle kimi za-
mansa deneyimlere dayalı bilgi sayesinde sessiz uzlaşılarla varan, pek çok ko-
nuda fikir birliği bulunmasa da Halifelğin ilanıya ülkü birliği etmiş birey-
lerden oluşan, döneme özgü bir toplam olduğu konusundaki düşüncemi de
vurgulamalıyım. Dolayısıyla bir yerel yapılanmadan bahsederken kusursuz
bilgiye sahip bireylerin, suç kariyerleri yapmak üzere parçası olduğu organi-
ze bir suç örgütünün yerel ayağını değil, çeşitli sebeplerle ilgili yerelde bir-
likte hareket etmiş yerel toplulukları tanımlamaya çalıştım.

Türkiye IŞİD'ine örgütlenme alanı teşkil eden radikalleşme sıcak noktala-
rında, radikalleşme öyküleri ve bireysel motivasyonları, mekân-radikalleş-
me ilişkilerini, profesyonel örgütleyicilerin örgütlenme örüntülerini, ilgili ya-
pılanmanın diğer yerellerle ve Türkiye IŞİD'i sistemiyle bağlantılarını, ye-
rel yapılanmaların İslâm Devleti'ne lojistik katkılarını araştırdım. Temmuz
2016'da üzerinde çalışmaya başladığım *Türkiye IŞİD'i ağ haritası* kitapta da
değinilen pek çok ilişkiyi gösteriyor ve *isidaglari.com* ve *isturkeynetworks.*
com adreslerinde yer alıyor.

Kendi gözlemlerimden edindiğim bulguları diğer kaynaklarla birleştirerek
önemli gördüğüm her bir örgütlenme alanı için kitapta birer fasıl açtım. Bu
da çalışmanın coğrafi ayrıma göre oluşturulmuş ilk dört kısmını ortaya çı-
kardı. Ankara ve İstanbul için birer bölüm ayırdım; aralarındaki ilişkilerden
ötürü Gaziantep ve Adıyaman Yapılanmaları ile Konya ve Adana'daki yerel

hücreleri birlikte ele aldım. Bingöl ve Diyarbakır gibi kentlerdeki örgütlenmelereyse Türkiye IŞİD'i sisteminin aktarıldığı kısımda değindim.³

Her bir yerel yapılanmadaki mücahit adayı arketiplerini ilgili kentler için ayrılan kısımlarda aktardım; radikalleşme motivasyonları, itici ve çekim faktörlerini daha tartışmacı bir üslupla *Türkiye IŞİD'inde Radikalleşme ve Hücreler Arası İlişkiler* başlığı altında inceledim. Bu bölümde, Türkiye IŞİD'ini yerellerin etkileşim halinde olduğu bir sistem haline getiren, birden fazla yerel yapılanma üzerinde nüfuz sahibi gezici vaizler ve yine bu kişiler ve beraberindekilerin idare ettiği *Türkiye IŞİD'i Medyası* gibi unsurları da ele aldım.

Kitabın tematik olarak tasarlanmış ikinci kısmında, Türkiye IŞİD'inden farklı hedeflerle faaliyet gösteren ve emirlerini doğrudan Rakka'dan alan, kendi bütçesi olan ve İslâm Devleti'nin lojistik ihtiyaçlarını gidermeye çalışan *İslâm Devleti Türkiye Kolu* ile Türkiye-Suriye sınırına hükmetmiş, yine İslâm Devleti komutasında çalışan *İslâm Devleti Hudut İdaresi* ve bu yapının *Türkiye Sınır Emirliği'nin* idari yapılarını ve çalışmalarını inceledim. Böylelikle, İslâm Devleti Türkiye Kolu, Türkiye Sınır Emirliği ve Türkiye IŞİD'i ortaklığında yürütülen pasaport ve belge sahtecilikleri ağı, tıbbi yardım ağları ile silah, mühimmat, askerî malzeme ve patlayıcı hammaddesi tedariklerini incelemek de mümkün oldu.

Güvenlik, Önleme ve İlimlileştirme bölümündeyse Türkiye'nin 2013'ten sonra Rojava Federasyonu'na göre değişen Suriye siyaseti ve buna bağlı olarak İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'ine yönelik güvenlik uygulamalarındaki değişimleri inceledim. Türkiye'de radikalleşme karşıtı çalışmaların yetersizliği ve ilimlileştirme programlarına duyulan ihtiyaç da bu bölümde değerlendirildi.

İslâm Devleti ve IŞİD'in tartışıldığı dönemde, olgulara dayanmayan ve yanlışlanabilir olmayan teoriler ile "büyük resmi görme" alışkanlığına dayalı düşünüş biçimleri, radikalleşme gibi mümkün olan en çok yönlü sorunlardan birinin geçirtilmesine yol açtı. ABD, Birleşik Krallık, Rusya ve diğer devletler ile onların istihbarat teşkilatlarının, İslâm Devleti veya Selefi cihadı benimsemiş diğer örgütlerin kurulmasına önayak olduğu yönündeki varsayımlar pek çoklarını heyecanlandırıyor. Ancak bireysel radikalleşme, örgütlenme süreçlerindeki yerel anlatılar ve radikalleşme örüntülerinin, çetin sorunlara kolay yanıtlar sağlayan hoş ambalajlı, her şeyi açıklayan teorilerden tamamen ilintisiz olduğunu güçlü bir şekilde vurgulamak gerekiyor. Böl-

3 İzmir, Erzurum, Adana, Mersin, Antalya, Bursa ve Sakarya gibi kentlerde de Türkiye IŞİD'i örgütlenmelerinin bulunduğu, üstelik bu kentler haricinde de dikkatlerden kaçmayı başarabilmiş veya iyi gizlenebilmiş hücreler olabileceğini eklemeliyim. Bu kentlerdeki yapılar haricinde, incelenen yerel yapılanmalarla aynı coğrafyaları paylaşan pek çok özentî topluluk veya sürgün gruplar olduğunu, çoğunlukla Türkiye IŞİD'iyle veya İslâm Devleti'yle herhangi bir irtibatı olmayan ancak kendilerini bu yapılar üzerinden tanımlayan bu grupları genellikle ihmal ettiğimi de belirtmeliyim.

gesel gelişmelere koşut olarak, uluslararası aktörlerin kendilerine yeni konumlar belirlediği, devlet dışı şiddet unsurlarının da bu aktörlerce manipüle edilmek istenebildiği olgusu ile İslâm Devleti veya Türkiye IŞİD'inin kurulumunda bu aktörlerin kastı bulunduğu varsayımı arasında bir nedensellik bağı kurmamız pek zor; üstelik gelecekte ortaya çıkacak kanıtlar bu nedensellik bağına tartışılmaz bir gerçek haline getirirse bile, tasarlanmış veya doğal seyrinde bugünkü haline ulaşmış Türkiye IŞİD'inin pek çok yerelde farklı anlatılar kullanarak yurttaşlarda karşılık bulduğu ve örgütlenme çalışmalarını başarıyla yürüttüğü gerçeği, örgütün ve bu olguların ortaya çıkış hikâyesinden tamamen bağımsız bir toplumsal krize işaret ediyor.

Radikal İslâm'ı, daha özel olaraksa Selefi cihat hareketini araştırmaya değer bulmamın kişisel sebepleri arasında, sıradan insanların siyasal eylemliliğe geçiş süreçlerine duyduğum merak var. 2010'dan itibaren, merkezi planlamayla yerellere dayatılan kent ve enerji projelerine karşı mücadele eden pek çok yurttaşla ve yurttaş örgütüyle tanıştım. Hem hareketlerin temsilcilerinden hem de bireylerden siyasal eyleme geçme kararı verdikleri anları ısrarla dinlemek istedim. Haklar ve ödevler bağlamındaki devlet-yurttaş ilişkisinin yurttaş aleyhine çokça adaletsiz bir tarihsel gelişim gösterdiği Türkiye'de, Ankara'dan gelen talimatların yerellerdeki yaşamı geri dönüşü olmayacak şekilde değiştireceği gerçeğiyle yurttaşların baş etme biçimleri benim için hep ilgi çekici oldu. Yaşantılarını geri dönüşü olmaksızın değiştirmeye aday gelişmeler karşısında kimi zaman istemsiz ve el yordamıyla örgütlenen, devletle ilişkilendirdikleri ve kutsal saydıkları şeylere kendileri de şaşırarak başkaldıran insanlara duyduğum merak geçmemişken 2014'teki saha görevlerim sırasında tesadüfen ama sıkça karşılaştığım Selefi cihat hareketi, siyasal eyleme geçme süreçleriyle ilgili bildiğimi sandıklarımı defalarca sınamadı.

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı sırasında kentte bulunmuyordusam da, bir Ankara sakini olarak etrafımdaki ölümler, güvenlik konusundaki kaygı bozuklukları ve paylaştığımız toplumsal travma hesaba katıldığında kolay olmasa da, İslâm Devleti savaşçılarının içlerinde barındırdıkları "saf kötülükten" ötürü değil, çoğunlukla profesyonel örgütleyicilerin titizlikle uygulamaya koyduğu örgütlenme tekniklerinin kendi biyografilerinde karşılık bulmasıyla, inandıkları değerler uğruna çarpışmak için Suriye ve Irak'ın yolunu tuttuğunu fark ettiğim için kişisel tutum, değer ve inançlarımı araştırmalarıma karıştırmamak için çaba gösterdim.

Radikalleşen kişilerle ilgili değerlendirmelerde basının, çoğunlukla "iyi" ve "kötüyle" sınırlı bir dil ve canavarlaştırıcı veya meşrulaştırıcı yayın anlayışına hapsedildiğini,⁴ gündelik siyasetin de aynı hattı takip ettiğini gör-

4 Muhabirlerin özgün değerlendirmelerine alan tanınmayan yazın geleneği ile basındaki genel cepheleşmenin hem İslâm Devleti ile Türkiye IŞİD'i hakkındaki ürünleri kalitesizleştirdiğini

düm.⁵ Bu gözlemler, profesyonel ilginin yanı sıra toplumsal ortak yaşama ilişkin kişisel kaygılarımı da artırdığı için radikalleşme süreçlerinin irdelenmesi konusunda sorumluluk hissettim.

Ifade özgürlüğünün tartışmaya açıldığı her anda, toplumun bir kesiminin silahlanıp bir başka kesimine namluyu doğrultması ihtimaliyle yaşamakla lanetlenmiş değiliz. Söz konusu olan küresel cihat hareketinin Türkiye üzerindeki etkisi olduğunda, ortak yaşam kurmanın yolu radikalleşme süreçlerini anlamaktan, radikalleşmeyi kolaylaştıran Türkiye yerellerindeki itici unsurları ortadan kaldırmaktan ve cihadın sürdüğü bölgelerdeki çekim unsurlarını topluma yalın bir şekilde gösterebilmekten, eski savaşımların işledikleri suçların cezasız kalmamasından, eski savaşımlara yönelik ılımlılaştırma programlarının tasarlanmasından ve İslâm Devleti ile Türkiye IŞİD'inin yol açtığı kıyımlarda yakınlarını yitirenler ile yaralananlarda, kayıplarının telafisi mümkün olmasa dahi, adalet hissinin tesisi için çaba gösterilmesinden geçiyor. Bunlar içinse Türkiye IŞİD'i sisteminin işleyişini ve onun parçası olan kişileri tanımak hayati bir ihtiyaç.

hem de değerlendirmeleri bağnazlaştırdığını düşünüyorum. Türkiye basınında ihtisaslaşmanın azalması ile maliyet ve zaman gibi girdilerden ötürü saha muhabirliğinin gittikçe daha az rağbet gören bir uğraş olması da, bu konudaki haberlerin önemli kısmının radikalleşme süreçlerini ve lojistik ağları tanımayan adliye muhabirlerince yapılmasını, şüpheyile yaklaşılması gereken fezleke ve iddianamelerince temel haber kaynağına dönüşmesini sağladı.

- 5 Türkiye IŞİD'iyile ilgili süreç toplumsal muhalefet ile iktidar arasındaki bir hesaplaşma alanına döndü. Toplumsal muhalefet, iktidarın çeşitli sebeplerden ötürü Türkiye IŞİD'ine karşı gönülsüz önleme siyasetlerine karşı çıkmakta şüphesiz haklıydı fakat bu sırada radikalleşmenin işaret ettiği toplumsal kriz unutuldu. İslâm Devleti'nin savaştığı ana unsurlardan birinin Suriye'deki Kürtler oluşu, Rojava Kürtlerine lojistik ve siyasal destek ile insan gücünün Türkiye'de uzun yıllardır ceberut devlete karşı mücadele eden Kürt hareketinden gelişi de, toplumsal krizi anlama teşebbüslerini zorlaştırdı. Türkiye'deki İslâm Devleti bağlantılı saldırılarda pek çok mensubunu kaybeden Türkiye solu ile Kürt hareketinin, çatışmanın tarafı olsalar da, düşman haline geldikleri bu gruba katılanların aslında Türkiye toplumlarının neredeyse her unsurundan insanlar barındırdığını görmesi, sekülerleşme tartışmalarında başı çekmeleri, yalnızca sert tedbirlerle bir yere varılamayacağını karar alma mekanizmalarındakilere sürekli hatırlatmaları, tarihsel sorumluluklarının da bir gereği. Ancak yoğun cepheleşme buna olanak vermedi.

Ankara:
Kentsel Dönüşümün Yıkıntısından
Cihat İhraç Merkezine

“Hangi ismi versek beğenmiyor, ısrarla takibimizde başka örgüt olup olmadığını soruyordu,” diye anlatıyordu bir polis kaynağı. Kaynağımın atıfta bulunduğu konuşma, 2000 yılı başlarında, Türkiye’de düzenlenen bir toplantılar serisi sırasındaki bir akşam yemeğinde geçiyor. Pek çok ülkeden güvenlik uzmanı, araştırmacı, eğitmen ve Türkiyeli güvenlik birimlerini bir araya getiren terör konulu sempozyumda gündüzleri “küresel terör tehditleri ve bunlarla mücadele yöntemleri” tartışılıyor, sohbetler akşam yemeklerindeyse daha az resmi biçimde sürüyor. Türkiyeli uzmanların bulunduğu bir masada Birleşik Krallık yurttaşı bir akademisyen Türkiye’nin terörle mücadele ajandasına ilişkin sorular yöneltiyor. O dönem Türkiye’nin devlet dışı silahlı aktörlerle mücadele gündeminin ilk sırasında, lideri Abdullah Öcalan 1999’da Türkiye’ye getirilerek hapsedilmiş, silahlı güçleri Türkiye sınırlarını terk etmiş olsa da PKK var. Mücadele yürütülen bir diğer örgüt kendisiyle özdeşleşen infaz yöntemlerinin manşetlerden inmediği Hizbullah, bir dğeriyse IBDA-C. Yabancı araştırmacı bu örgütleri zaten tanıyor; o yüzden de başka hangi örgütlerin Türkiye’de faaliyet gösterdiğini, özellikle de İslâmi tandanslı silahlı yapıları soruyor. Fakat verilen yanıtların hiçbirinden tatmin olmuyor; “Sahada başka hangi örgütlerle karşılaşıyorsunuz?” diye sormayı sürdürse de aradığı yanıtı yakın bir ipucuna rastlayamadığı yüzünden anlaşıyor. Anekdotu benimle paylaşan kişi hikâyenin ilk kısmını şöyle bitiriyor: “Hangi örgütün adını söylesek bize ‘Başka? Başka yok mu?’ diye soruyordu. Belli ki aklına takılmış olan şeye dair bir bulgu peşindeydi.”

O masadaki güvenlik yetkililerinin ilkin anlamlandıramadığı soruların esrarı yaklaşık bir buçuk yıl sonra, Eylül 2001’de aydınlandı. Aynı kaynak,

araştırmacının hangi örgütü aradığını anladığı anı şöyle anlatıyor: “Bir öğleden sonra, o yemek sırasında aynı masada olduğumuz bir meslektaşımla çalışıyorduk. Bir anda ikimiz de televizyondaki görüntülere ağızımız açık vaziyette bakmaya başladık. Olan biteni anlar anlamaz istemsizce birbirimize döndük ve sessizce başlarımızı salladık. İngiliz akademisyenin hangi örgüte ilişkin emare aradığını anlamıştık.”

Bu aydınlanmanın yaşandığı tarih 11 Eylül 2001’di; İkiz Kuleler olarak bilinen Dünya Ticaret Merkezi’nin yıkılışını televizyondan izleyen ikili, İngiliz uzmanın Türkiyeli meslektaşlarının yerellerdeki Selefi cihat örgütlenmelerine –yani o günkü adıyla el-Kaide’ye– ilişkin bulguları olup olmadığını anlamaya çalıştığını geç de olsa fark etmişti. O dönem Türkiye’deki güvenlik teşkilatlarının pek de haberdar olmadığı yerel yapılanmalar önce farklı coğrafyalardaki cihatlara (Afganistan, Çeçenistan, Bosna, Pakistan) mücahitler yetiştirdi. 2003 İstanbul Saldırıları da aynı kişilerle ilişkilendirildi. Nihayetindeyse bu yerel yapılanmalar İslâm Devleti’nin Türkiye’deki ağlarını, bir başka deyişle, Türkiye’de otonomlaşmayı başarabilmiş *Türkiye IŞİD’i* diye adlandıracağım yapıyı oluşturdu.

Türkiye IŞİD’inin fark edilen ilk radikalleşme mekânlarından biri olan Ankara’da da benzer köklere rastlamak mümkün. İslâm Devleti’ne mücahit veya muhacir gönderen diğer pek çok kentte olduğu gibi, Ankara’daki radikalleşme de cihat için insan kaynağı arayan kişilerin çalışmalarıyla başladı. El-Kaide kökenli profesyonel örgütleyicilerin sahadaki çalışmaları, mahallelerdeki toplumsal koşullar ve daha genel ifadesiyle devlet-yurttaş ilişkilerinde yurttaş aleyhine değişen koşullar (itici faktörler), İslâm Devleti ve diğer örgütlerin propagandası (çekim faktörleri) ile örgütlenen şahısların kişisel biyografilerinin tüm bu etkenlere verdiği yanıtlar, İslâm Devleti’ne katılım denklemlerini oluşturdu.

Aralık 2014’te iki günlük Ankara ziyareti sırasında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron, terörizme karşı Türkiye’yle aynı görüşü paylaştıklarını vurguladı.¹ Ancak diplomatik çevrelerde resmi temasların son derece olumsuz geçtiği, anlaşmazlığınsa büyük ölçüde Türkiye’nin İslâm Devleti’ne iade ettiği 180 savaşıdan kaynaklandığı konuşuluyordu. İslâm Devleti’nin 11 Haziran 2014’te Türkiye’nin Musul konsolosluğuna yaptığı baskında ele geçirilen ve 59 dışişleri personelinin salıverilmesi için Türkiye’nin serbest bıraktığı 180 savaşı arasında, Birleşik Krallık yurttaşı iki mücahit de vardı.²

1 <https://web.archive.org/web/20150324140228/https://www.gov.uk/government/speeches/david-cameron-and-ahmet-davutoglu-press-conference-in-turkey>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

2 İslâm Devleti saflarında *Ebu Hureyre el-Britani* ismiyle bilinen Hisham Folkard, Türkiye tarafından serbest bırakıldıktan yaklaşık iki yıl sonra düzenlediği bir intihar eyleminde Iraklı beş polisi öldürdü. Lise öğrencisi Shabazz Suleman ise insani yardım faaliyetlerine katılacağı gerekçeyle Suriye’ye gitmişti. Suleman, Şanlıurfa’daki bir cezaevinde yaklaşık bir ay tutulduktan son-

Düzenlenen ortak basın toplantısında Başbakan Cameron, “Ortak bir düşünmeyle mücadele ediyoruz... Bence aynı bakış açısına sahibiz,” diye konuştu.³ Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu’nun aynı toplantıdaki açıklaması şöyleydi: “Türkiye hiçbir zaman yabancı savaşçıların Türkiye üzerinden geçişine müsamaha göstermemiştir, göstermeyecektir... Sanki bu yabancılar Türkiye’den geçiyormuş gibi bir propaganda yapılıyor.”⁴

Uluslararası kamuoyuna İslâm Devleti’ne karşı mücadele çağrısı yaparken bir yandan Türkiye-İslâm Devleti lojistik hatlarına dokunmama, yerel düzeyde İslâm Devleti için örgütlenme çalışmalarına mani olmama şeklinde özetlenebilecek Türkiye’nin dönem siyasetine, Ankara’daki yerel yapılanmalar da aykırı değildi; hatta Ankara’daki yapılanmalar, Türkiye’nin İslâm Devleti’ne karşı iç önlem almadaki isteksizliğini en iyi kanıtlayan örneklerden biri oldu. Tarihi kent merkezine ve Ankara Valiliğine birkaç yüz metre uzaklıktaki Ulus’un Hacıbayram Mahallesi, kamuoyu tarafından varlığı en erken fark edilen Türkiye IŞİD’i yapılanmalarından birine ev sahipliği yapmasına karşın, burada yaşayan mücahitler Temmuz 2015’e dek İslâm Devleti’ne rahatlıkla gidip gelmeyi sürdürdü.

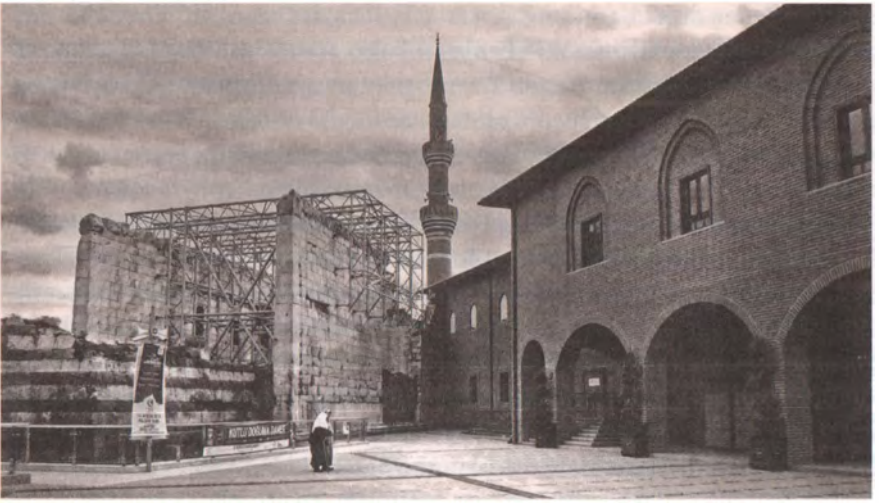
Hacıbayram Mahallesi’nin önemli radikalleşme sıcak noktalarından biri olarak kamuoyu gündemine gelişi 2014 yılının yaz aylarında oldu. O dönemde İslâm Devleti Suriye’de önemli bir askeri güç haline gelmiş ve savaşta Irak’a taşınmıştı. 2014’e dek Türkiye’den Özgür Suriye Ordusu ve Cephetül Nusra’ya pek çok katılım olmuştu fakat rejim muhaliflerinin aşamalı dönüşümü, örgütlere katılımları uzun süre Türkiye için ilginç bir konu olmaktan alıkoydu. Devlet dışı silahlı grupların Sünni İslâmi ve Selefi karakter kazanmasıyla nüfuzunu artıran İslâm Devleti küresel cihat savunusuyla tüm dünyadan katılımcıları çekmeye başlayınca, Suriye İç Savaşı sürecindeki radikalleşmenin anlaşılmasında geç kalınmış bir olgu olduğu ortaya çıktı.

Önce yerel sonra ulusal basın, nihayetinde de uluslararası yayıncılar, Türkiye’den İslâm Devleti’ne insan kaynağı sağladığı tespit edilen ilk radikalleşme sıcak noktalardan Hacıbayram Mahallesi’ne akın etti. Mahalleye gidip İslâm Devleti ve Selefi geleneğin etrafındaki kavramlar bulutu karşısında şaşkınlığa kapılan muhabirler arasında ben de vardım. Temmuz 2014’ten Ocak 2015’e dek her hafta en az bir defa mahallede bulunduksam da, radikalleşmenin girift yapısından ötürü yaşadığım kafa karışıklığından dolayı

ra İslâm Devleti’ne verildi. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2911196/Grammar-school-jihadist-claims-Turkish-police-fed-Domino-s-pizza-jail-handing-ISIS-prisoner-exchange-caused-diplomatic-storm.html>, <http://www.thetimes.co.uk/article/british-suicide-bomber-kills-five-police-officers-in-iraq-whvzqpfxd>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

3 <https://web.archive.org/web/20180428155323/https://www.haberler.com/basbakan-davutoglu-ingiltere-basbakani-david-6760496-haberi/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

4 Aynı kaynak.

Augustus Tapınağı kalıntıları (solda) ve Hacıbayram Camisi (sağda) (Fotoğraf: Mehmet Akıncı).

Hacıbayram'daki Türkiye IŞİD'i yapılanmasına ilişkin ilk haberimi 20 Kasım 2014'te, yani mahalleye ilk ziyaretimin neredeyse dört ay sonrasında yapabildim.⁵ Bu sürede mahalledeki pek çok kişiyle tanışmış ve çoğuyla uzun sohbetler etmiş, belli başlı mücahitler ve aileleri hakkındaki söylentiler ile gerçekleri ayırt edebilmeye başlamış, inanç esaslarını öğrenmeye başlamış, Suriye'ye giden mücahitlerin hikâyelerini yakınlarından dinlemiştim.

Hacıbayram'daki yapılanmayla ilgili ulusal ve yerel basında Haziran 2014'te yayınlanmaya başlayan haberler karşısında idare sessizliğini korudu. Ancak uluslararası basında yer alan bir değerlendirme Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı kızdırdı. Emsallerinden çok da farklı olmayan, İslâm Devleti örgütlenmesine dair mahalledeki söylentileri aktaran makalede⁶ Erdoğan'ı öfkelenlendiren, Hacıbayram Camisi'nden çıkarken çekilmiş kendi fotoğrafıyla yayınlanması oldu.⁷ Olay kısa sürede uluslararası bir basın özgürlüğü krizine dönüştü ancak bu tartışmayı başlatan mekân, yani Hacıbayram Camisi, mahallenin ruhunu anlamak için de oldukça faydalı.

Hitit, Frig ve Galat medeniyetlerinin sonrasında Augustus tarafından MÖ 25'te ele geçirilen kent *Ancyra* adını aldı ve Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki ileri karakolunun önemli merkezlerinden biri haline geldi. Tarihi

5 <https://web.archive.org/web/20180428160043/https://www.birgun.net/haber-detay/burasi-ankara-71288.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

6 <https://web.archive.org/web/20180428160107/https://www.nytimes.com/2014/09/16/world/europe/turkey-is-a-steady-source-of-isis-recruits.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

7 <https://web.archive.org/web/20180428160301/http://www.milliyet.com.tr/cumhurbaskani-erdogan-new-york-siyaset-1941496/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

kent merkezinin hâlâ varlığını koruyan en önemli yapısı Augustus Tapınağı da –diğer adıyla *Monumentum Ancyranum*– aynı dönemde inşa edildi. 14 yüzyıl boyunca tek başına ayakta duran tapınağın yalnızlığını ortadan kaldıran, Bayrami Tarikatı'nın inşa ettiği Hacıbayram Camisi oldu.

Hacıbayram Camisi, ismini Ankara'da doğup yetişmiş, Bayrami Tarikatı'nın kurucusu Hacı Bayram Veli'den alıyor. Hacı Bayram Veli hem kendi yaşamı hem de öğretileri aracılığıyla Anadolu'da yaşanan İslâm'ı pratik yaşam ve ticaretle uzlaştırmakla kalmadı, aynı zamanda genç Osmanlı Devleti'nin İslâm'ın farklı yorumları arasında bir tercih yapmasını da kolaylaştırdı.

Bayrami Tarikatı'nın devletçi pozisyonunu en iyi açıklayan, Bayramilik üzerine çalışan pek çok araştırmacının da fikir birliğine vardığı üzere, tarikatın üç temel ilkesi; Kur'an ve Sünnet'e bağlılık ile Sünni İslâm, yerlilik ve devlete bağlılıktı. Müderrislik yaptıktan ve Şeyh Ebu Hamidüddin Aksarayi'nin yanında yetiştikten sonra, şeyhinin ölümüyle birlikte doğduğu Ankara'ya gelen Hacı Bayram Veli, 1412'de kendi tekkesini kurdu. 1421'e kadar tekkenin gösterdiği hızlı gelişim ve yayılma, Sultan II. Murad tarafından fark edildi. Hacı Bayram Veli'yi Edirne'deki saraya çağıran Sultan II. Murad, sonrasında Bayramiyye mensuplarının vergiden muaf tutulmasını kararlaştırdı. Hamdi Kızılar'e göre, devletin siyasal istikrarının korunması, yerleşik yaşama geçiş gibi konularda tarikat dönemin iktidarına pek çok fayda sağladı (2012). Bayrami Tarikatı kısa zamanda şubeleşerek pek çok kentte tekkeler açarken, Hacı Bayram Veli'nin aralarında Akşemseddin'in de bulunduğu talebeleri ilerleyen dönemde devlet siyasetine etki etti.⁸ Osmanlı devlet geleneği de, dünyevi hazları reddeden, aşkınlığı ve yoksulluğu kucaklayan Anadolu Sufizmi yerine Hacı Bayram Veli'nin İslâm anlayışını çabucak benimsedi.

Hacıbayram Camisi'nin inşaatı da, Bayrami inancı ile hâkim Sünni İslâm anlayışın eşanlamlı hale geldiği sırada, 1420'lerin sonlarında başladı. Belki de İslâmî fetih geleneğinin bir yansıması olarak, önce bir türbe, sonrasında da camiye dönüşen yapı, Augustus Tapınağı'nın dış duvarlarına bitişik şekilde inşa edildi.

Yakın zaman önce restore edilen cami ile tapınak aynı alanı paylaşmayı sürdürüyor. Ancak bu restorasyonu izleyen bölgenin yeniden imarı, tarihi kent merkezi etrafında yaşayan topluluklara yerinde iskân şansı vermeden gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri yoluyla halihazırdaki toplumsal adaletsizlikleri, ekonomik eşitsizlikleri ve gerilimi artırdı.

15 Kasım 2003'te, Türkiye sınırları içerisinde el-Kaide'nin faili olduğu ilk

8 Ahmet Hamdi Tanpınar, Hacı Bayram Veli'nin toplumsal yaşama etkisine dair *Beş Şehir*'de şunları yazıyor: "Fakat Hacı Bayram, sade Hakla Hak olan bir veli değildir. Türk cemiyetinin bünyesinde gerçekten yapıcı bir rol de oynar. Kurduğu Bayramiyye tarikatı esnaf ve çiftçinin tarikatıdır" (s. 15, 2005).

şiddet eylemi gerçekleşti. İstanbul'daki iki sinagogun hedef alındığı eylem 27 kişinin yaşamını yitirmesine, 300'den fazla yurttaşın yaralanmasına yol açtı. Bu eylemi 20 Kasım 2003'teki araç bombası saldırıları takip etti. Araçlara yerleştirilen EYP (El yapımı patlayıcı) düzenekleriyle gerçekleştirilen, neredeyse eşzamanlı saldırılarda hedef İstanbul'un finans merkezlerinden Levent'te bulunan HSBC Bankası'nın Türkiye merkezi ve Beyoğlu'ndaki Birleşik Krallık Konsoloslugu'ydu. İki saldırıda 30 kişi hayatını kaybederken 448 kişi yaralandı. Mart 2004'te İstanbul Mason Locası'nı hedef alan, el-Kaide'yle ilişkilendirilen bir başka eylemde iki kişi öldü. Failinin el-Kaide olduğu son saldırı, Temmuz 2008'de İstanbul'daki ABD Konsoloslugu'na yönelikti; saldırıda üç polis yaşamını yitirdi.

ABD Konsoloslugu'na yapılan saldırı, 2015'te Gaziantep Yapılanması'nın Türkiye'deki şiddet eylemlerine dek kayıtlara geçen, el-Kaide ve ilişkili örgütlerce gerçekleştirilmiş son eylemdi. Hatta ABD Konsoloslugu'na düzenlenen eylemi istisna kabul edersek eylemsizlik dönemi daha da genişliyor. Bu da el-Kaide ve Selefi cihat hareketinin Türkiye'yi 2004'ten itibaren potansiyel bir hedef yerine, insan kaynağı devşirebileceği bir alan olarak değerlendirdiği ihtimalini akıllara getiriyor.

7 Ocak 2015'te *Charlie Hebdo*'nun Paris binasına gerçekleştirilen saldırının ardından Selefi cihat saldırı ve yayılma stratejilerini değerlendiren Juan Cole, bir dizi eylem yoluyla toplumun Fransalı Müslümanlara olan düşmanlığının körüklenmesinin, nihayetinde radikalleşmede bir artışa dönüşeceğini söylüyordu: "el-Kaide Fransalı Müslümanları zihinsel olarak sömürgeleştirmek istiyor fakat bir kayıtsızlık duvarına çarpıyor. Fakat Fransa'nın Müslüman olmayan toplumu gözünde Fransalı Müslümanları çirkinleştirmeyi becerebilirse, uğranılan haksızlıklar bağlamında bir araya gelen, ortaklaşmış bir siyasal kimlik yaratmayı başarabilir."⁹ Benzer şekilde, 2003 ve 2004'teki saldırılar sonrasında el-Kaide bağlantılı gruplar da, yerellerdeki örgütlenme çalışmalarını planın ikinci safhası olarak görmüş olabilir. Türkiye'nin pek çok noktasında, Türkiye IŞİD'inin radikalleşme sıcak noktaları olarak tanıdığımız mahallelerdeki yapılanmaların temellerinin de bu yıllara dayanması tesadüf olmasa gerek. Hacıbayram Mahallesi'nde anlatılanlar da bu eğilimi doğruluyor.

Polis kaynakları ve Hacıbayram sakinlerine göre, İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'i yapılarıyla anılan radikalleşme süreçleri, 2000'li yıllarla birlikte başladı. Önce uzun cübbeler içinde, takkeli ve sakallı erkekler sokaklarda görünür oldu; bu kişilerin Selefi oldukları sonradan anlaşıldı. Çok geçmeden Selefilerle temas kuran aileler ile Hacıbayram'da yaşayan diğerleri arasında-

9 <https://web.archive.org/web/20180428161005/https://www.juancole.com/2015/01/sharpening-contradictions-satirists.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ki mesafe arttı. Selefilerin mahalleye gerçekleştirdiği ziyaretlerin sıklaşması, 2004'te Terörle Mücadele ekiplerinin de dikkatini çekti. 28-29 Haziran 2004'te düzenlenen NATO İstanbul Zirvesi, yetkilileri yeterli kanıt olmaksızın harekete geçmeye zorladı.

Ankara'da Selefi olduğu sanılan gruplara yönelik başlatılan operasyonda, 2003'te İstanbul'daki saldırıları düzenleyen el-Kaide zanlılarına ilişkin herhangi bir bağlantıya rastlanmadı. 23 Haziran 2004'te mahalleye yapılan basında bulunanlar CD ve kitaplardan ibaret olunca, gözaltına alınan 12 kişi aynı gün savcılık tarafından serbest bırakıldı.¹⁰ O günkü operasyonla ilgili yapılan haberlere göre, gözaltına alınanlar arasında örgütün lideri olduğu sanılan S.Ö. isimli şahıs da vardı.¹¹

Haberdeki bu küçük ayrıntı, İslâm Devleti saflarında savaştıktan sonra tekrar Ankara'ya dönen, Hacıbayramlı C.A.'nın anlattıklarını akıllara getiriyor. Mahalledeki radikalleşmenin kökenini, profesyonel örgütleyicilerin kimler olduğunu sorduğum C.A. şöyle konuşuyordu:

• *Mahalle sakinlerini Selefi itikada sevk eden kişilerle nasıl tanıştınız?*

C.A.: Onlar, [mahalledeki varlıkları] hemen hemen 15-16 senelik insanlar... Bir ağabey geldi, Süha Ağabey, Adapazarlı... 2000'li yılların başında. Tebliğ etti Selefiligi. Öyle başladı. Süha Ağabey Selefilğin hükümlerini büyüklerimizle tebliğ etti, biz de onlardan öğrendik. O zamanlar biz de toplantılarına gidiyorduk ama bir-iki gün gidiyorsak, üç-beş gün kaçıyorduk yanlarından. Mahalleye baskın olduğunda el-Kaide'den alındılar.¹²

Mahalle sakinlerine göre 2004'teki operasyonun ardından Selefilerin, *Paşalar* veya *Elekçiler* isimleriyle anılan aileler üzerindeki etkisi arttı. Bu tanım Hacıbayram'da, benzer etnik ve dinsel kökenlerden gelen, yaklaşık 300 kişiden oluşan üç farklı geniş aile için kullanılıyor. Gerçekte *Paşa* kelimesi Karadeniz Bölgesi'nin kuzey kısmının içlerinde, özellikle de Çankırı bölgesinde yaşayan, çoğunlukla gezgin satıcılıkla uğraşan Alevilere verilen bir isim. 19. yüzyıl ve sonrasında Paşalar, at arabalarına doldurdıkları giyim ve hahı gibi malları gezdikleri köylerde satarak, uğradıkları yerlerde hallaçlık gibi işler de yaparak geçimlerini sağlamışlar. Aynı gelenek Çankırı'daki bu grupların Ankara'ya göç etmesinden sonra da sürmüş. Günümüzde at arabalarının yerini minibüsler ve kamyonetler alsa da, Hacıbayram'da Paşalar olarak

10 <https://web.archive.org/web/20180428161115/http://www.hurriyet.com.tr/gundem/selefi-or-gutu-zanlilari-serbest-235884>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

11 <https://web.archive.org/web/20180428161235/http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankarada-selefi-operasyonu-235864>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

12 C.A.'yla görüşme, 04.07.2015.

bilinen aileler gezgin satıcılıkla uğraşarak geçimlerini sağlamayı sürdürüyor. Bu ailelerin İslâm Devleti'ne giden üyeleri İslâm Devleti içinde de Paşalar ismiyle çağrıldı.

Selefilerin Paşalar üzerindeki etkisinin artmasıyla, aileler çocuklarını okula göndermek, devlete vergi ödemek veya zorunlu askerlik yapmak gibi, Selefî inanışa göre uygunsuz bulunan pratikleri rafa kaldırdı. Mahalleliye göre, özellikle 2009'dan itibaren hem Selefilerle birlikte hareket eden kişilerin sayısı hem de Selefî inancın bu kişilerin hayatlarındaki rolü belirgin biçimde arttı fakat bu durum polisin pek de ilgisini çekmedi.

Kentsel dönüşüm kapsamında yıkılmasından önce Anafartalar Polis Karakolu, örgütlenme faaliyetlerinin merkezi sayılabilecek bölgeden yalnızca yüz metre uzaktaydı. Fakat 2004'teki el-Kaide operasyonunun ardından Terörle Mücadele mahalleye ilgi göstermediği gibi, yüz metre ötedeki karakoldakiler de bölgedeki örgütlenme faaliyetlerine ilgi göstermedi. Güvenlik teşkilatlarının mahalleyi tekrar ziyaret etmeye değer buluşu, Hacıbayram'daki İslâm Devleti örgütlenmesinin uluslararası şöhrete kavuşması sonrasında oldu. Erdoğan ile *The New York Times* arasındaki tartışma sonrasında Ekim 2014'te mahalleye gelen, kendilerini Terörle Mücadele ve MIT mensubu olarak tanıtan, İslâm Devleti'ne giden mücahitler hakkında sorular soran kişilere Hacıbayramlılar, İslâm Devleti saflarında savaşan, mahallede örgütlenme faaliyeti yürüten veya savaşırken ölmüş 17 kişinin isimlerinin yer aldığı bir liste verdi. Buna rağmen Temmuz 2015'e dek güvenlik birimleri Hacıbayram Mahallesi'nde olan bitene müdahale etmemeyi sürdürdü.

Hacıbayram Yapılanması: Kentsel dönüşümün üçlü etkisi

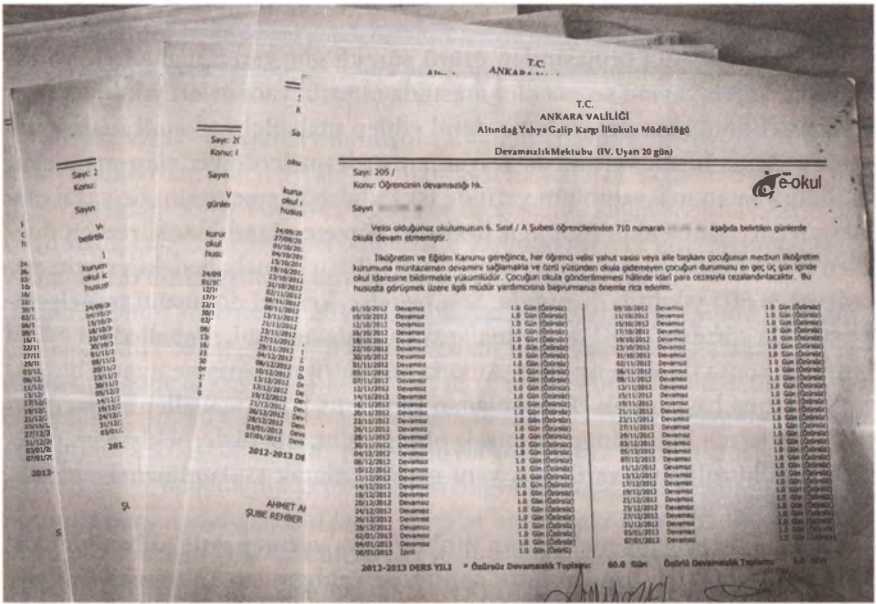
Hacıbayram'daki kentsel dönüşüm, neredeyse her toplumsal fenomene etki edebilmesiyle şaşırtıyor. Kentsel dönüşümün yürütücülerini bir yandan kamu hizmetlerini bölgeden uzaklaştırarak yurttaşlar ile devlet arasındaki ilişkilerde önemli bir kırılmaya yol açtı, diğer yandan da önce mahalleyi sığınmacıların yaşayabileceği düzensiz bir alan olarak işaret edip sonrasında sığınmacıların toplumda yarattığı korku ve endişeyi kullanarak mahalledeki yıkımları meşrulaştırdı.

“Zamanında uyuşturucunun çok sık kullanıldığı bu mahallenin gençliği, mahalledeki ilkokul da kapandığı için şimdi örgütleyiciler için kolay hedef oluyor,” diye konuşuyor mahallenin yaşlı bir sakini. 1990'lı ve 2000'li yıllar mahalle için oldukça sancılı dönemler olmuş; komünitenin sözü geçen isimleri o yıllarda, uyuşturucuyu önleyebilmek için çok çaba göstermiş. Mahalleden uyuşturucuyu kovmak için uğraşan isimlerden biri, 2000'li yılların başında 10 yaşındaki çocukların bile uyuşturucuya bulaştığını aktarıyor. Hem

çocuklarla hem de aileleriyle defalarca konuşan mahalle sakinleri, uyuşturucudan kurtardıkları çocukların okullarına devam etmelerini ancak bir süre sağlayabilmiş. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin çok önemseydiği kentsel dönüşüm projesi kapsamında, Hacıbayram Mahallesi içindeki Yahya Galip Kargı İlköğretim Okulu'nun "deprem riski" gerekçesiyle 2013'te boşaltılıp 2014'te yıkılması hem uyuşturucuyla mücadelede mahallelinin elini zayıflatmış hem de Selefî propagandanın gençlere daha kolay ulaşmasını sağlamış.

Mahalledeki okulun yıkılmasının ardından İl Millî Eğitim Müdürlüğü, öğrencileri birkaç kilometre ötedeki başka bir mahallede yer alan bir ilköğretim okuluna aktardı fakat servis hizmeti de sağlamadı. Ulaşım giderlerini karşılayamayan aileler de çocuklarını okula göndermekten vazgeçti. 2013'ten itibaren cihada giden her genç, mahalle sakinlerine Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kentsel dönüşüm planını anımsattı.

Hacıbayram'da doğup büyümüş kahve işletmecisi Mehmet Arabacı'ya göre, Yahya Galip Kargı İlkokulu'nun kapatılmasının ardından Seymenler İlköğretim Okulu'na gönderilen çocukların, burada uyuşturucu tehlikesiyle karşılaşması da ailelerin çocuklarını okula yollamaktan imtina etmesinin sebepleri arasında. Kentsel dönüşüm öncesi 400 kişinin devam ettiği okul kapanınca yalnızca 100 kadar öğrenci nakledildikleri Seymenler İlkokulu'na

Mahalledeki çöp öbekleri arasında bulduğum Yahya Galip Kargı İlkokulu'na ait bir tomar evrakin neredeyse tamamı, Hacıbayramlı ailelere gönderilen devamsızlık mektuplarından oluşuyor (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

Yahya Galip Kargı İlkokulu'ndan geriye kalanların Ağustos 2014'teki görünümü (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

devam etmiş, bu öğrencilerin 30 kadarı da bir süre sonra okulla bağlarını koparmış.¹³

Kentsel dönüşüm projesinden ötürü sürekli göç veren mahallede yerinde iskân hiçbir zaman seçenekler arasında olmadı; yani evleri yıkılmak üzere kentsel dönüşüm programına dahil edilen mahalleliye kendi mahallelerinde yaşama fırsatı verilmedi. Dayatılan sözleşmelerde yer alan maddeler, mülkünü satan mal sahibinin yerinde iskân talep edememesini de yasal olarak güvence altına aldı. Ağır ağır ilerleyen süreçte pazarlıklar sürerken önerilen fiyatı beğenenler evlerini sattı. 2018 itibarıyla mahalledeki evlerin neredeyse % 80'i yıkılmış durumda. Son hedefse, kentsel dönüşüm projelerinde sıklıkla görülen TOKİ tarzı binalar veya plazalar değil. Mahalledeki yıkım bittikten sonra iki veya üç katlı, Ankara'nın tarihi mimarisine uygun binaların inşaatına başlanacak. Tamamlanan binaların, tıpkı mahallenin Hacıbayram Camisi'nin bulunduğu kısmında olduğu gibi, İslâmi derneklere ve TÜRGEV gibi kuruluşlara verilmesi, yani mesken olarak kullanılmaması oldukça yüksek bir ihtimal.

Yaklaşık 30 senedir mahallenin muhtarlığını yürüten Arif Akbaş ise okul konusunda yapılan başvuruların sonuçsuz kaldığından yakınıyor. Ankara Belediyesi ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü, bağlayıcı kararların Ankara Büyük-

¹³ Mehmet Arabacı'yla görüşme, 18.08.2014.

şehir Belediye Meclisi tarafından alındığını işaret edip aradan çekilmiş. Kent-
sel dönüşümün başlamasının ardından Ankara Büyükşehir Belediyesi, etraf-
ta çalışacak yıkım ekipleri yüzünden çocukların can güvenliklerinin sağla-
namayacağı gerekçesiyle okulu kapatmış. Okulsuz kalan mahallede pek çok
çocuğun eğitimden çekildiğini aktaran Akbaş, “Buradan IŞİD’e daha çok gi-
den olur...” sözleriyle kesilen kamu hizmetlerinin yarattığı boşluğu farklı
unsurların ve radikalleşmenin doldurduğunu vurguluyor.¹⁴

İslâm Devleti saflarında savaştıktan sonra Hacıbayram’a dönen C.A.
da kentsel dönüşümün yurttaş-devlet ilişkilerini değiştirdiği görüşünde.
C.A.’nın anlattıkları, kentsel dönüşüm projesinin radikalleşme süreçlerinde
kullanılan devlet karşıtı diskura yaptığı katkıları işaret ediyor:

- *Mahallenin kentsel dönüşüm bölgesi oluşu cihada katılımları hızlandırdı mı? Mahalleli, “Bizim için buradaki yaşam bitti” hissine kapıldı mı?*
C.A.: [Idare] Seni istemiyor orada. Milletin elinden ucuza al evi, başkasına
milyonlarca liraya sat. Adalet bu mu?

- *Kentsel dönüşümle birlikte devlet ile mahallede yaşayan yurttaşların ilişkisi zayıfladı mı?*
C.A.: Zaten tanımıyorduk, bu da tuzu biberi oldu. Okulun yıkılmasına kar-
şıydım. Kendi çocuğum olsa göndermezdim ama gönderenler vardı. Cahili-
ye dönemimde olsam gönderirdim. Nerede okuyacak bu çocuklar? Zaten sen
onun hayatını yıkmışsın, sonra uyuşturucu kullandığında şaşıyor musun?¹⁵

Yurttaşı dışlayan kentsel dönüşüm uygulamalarının bir başka etkisi de,
dolaylı yollardan Hacıbayram Yapılanması’na kaynak sağlamasıydı. Suriye
İç Savaşı’ndan ötürü Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan sığınmacıların bir-
çoğu kamplar yerine kentsel bölgelerde yaşamayı tercih etti. Sığınmacıların
Ankara’daki adreslerinden biri de Hacıbayram Mahallesi’ydi.

Hacıbayram’a Temmuz 2014’te yaptığım ilk ziyaret öncesinde, mahalle-
nin kazandığı basın görünürlüğünün Selefî cihat hareketiyle alakası bulun-
mayan mahalle sakinlerini öfkelenirmiş olabileceğini düşünmüştüm. İslâm
Devleti’ne sempati duyan aileler ile mahallenin geri kalanı arasında ciddi bir
gerilimle karşılaşabileceğim varsayımıyla mahalleye adım attım. Fakat ilk
gözlemlerim, mahallenin gerçekliğinin öngörülerimle örtüşmediğini göster-
di. Buna karşın mahalledeki farklı gruplar arasındaki mutabakatı anlamam-
sa oldukça zaman aldı. İslâm Devleti yanlısı aileler, mahalle sakinleri ve Su-
riye’den gelen sığınmacılar arasındaki sessiz uzlaşının korku, hayatta kalma

14 Arif Akbaş’la görüşme, 18.08.2014.

15 C.A.’yla görüşme, 04.07.2015.

Hacıbayram Mahallesi'nde yıkıntı evlere yerleşmeyi başaramayan sığınmacılar, molozlar üzerine kendi barakalarını inşa ediyordu (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

dürtüsü ve kazanç hırsına dayanıyor olduğunu aylar süren ziyaretler sonucunda kavrayabildim.

Türkiye'de kamplar yerine, insani yardım ağlarının pek de etkin olmadığı büyükşehirlerde kendi imkânlarıyla yaşayan pek çok sığınmacı gibi, o dönem Hacıbayram'da yaşayanlar da resmi makamlarla temastan imtina ediyor, kendi imkânlarıyla buldukları işlerden kazandıklarıyla yıkıntı olarak nitelendirilebilecek evler için fahiş kiralar ödüyorlardı.

28 yaşındaki erkek bir sığınmacı, Hacıbayram'a sığınanların çoğunun bir şekilde paylaştığı kişisel hikâyesini şöyle anlatıyor: “Savaş başlamadan önce Halep'te inşaat işçisi olarak çalışıyordum. Babamı, ağabeyimi, kız kardeşimi ve yeğenimi savaşta kaybettim. Nihayetinde altı ay önce dört çocuğum ve eşimle birlikte sınırı geçerek mülteci olduk. İlk birkaç ayımızı kamplarda geçirdik. Oradaki koşullar kötüydü ama bazı tanıdıklarımızın Hacıbayram'da yaşadığını haber alınca buraya geldik.”¹⁶

Mahallede sığınmacılarla görüşmelerimi Aralık 2014 ile Şubat 2015 arasında gerçekleştirdim; mevsimin de etkisiyle, o sırada en hayati ihtiyaç yaşam alanlarının ısıtılmasıydı. Bu ihtiyaca doğaçlama şekilde verilen yanıtlardan biri, Hacıbayram Mahallesi'nde sürmekte olan kentsel dönüşüm proje-

¹⁶ Hacıbayram Mahallesi'nde yaşayan bir sığınmacıyla görüşme, 08.12.2014.

si yüzünden yıkıntı halindeki evlerin molozları arasında bulunabilen tahtaları yakmaktı. Fakat ev kiralarnı ödemek için sığınmacıların hâlâ çalışması gerekiyordu.

Emek piyasaları oldukça zorlu, acımasız ve ayrımcı; özellikle Ankara'da bir sığınmacıysanız. Çalışma yaşamına ilişkin soru yönelttiğim tüm sığınmacılar lafa, sığınmacılarla özdeşleştirilen dilencilik konusunu açarak başlıyordu. Evine yaptığım ziyarette bana zorlukla edindiği çayından ikram eden orta yaşlı bir erkek, "En basit işlerde, emeğimizle çalışmak istesek bile her seferinde sırf mülteci olduğumuz gerekçesiyle kovalanıyoruz. Hamallık veya inşaat işçiliği yapmamız bile istenmiyor. Bu yüzden fahiş ev kiralarnı ödeyebilmek için utanç içinde de olsa dilencilik yaptığımız oluyor," diyordu.¹⁷ Hacıbayram'daki hemen hemen tüm sığınmacılar gibi, o da ailesiyle birlikte 20 metrekareyi bulmayan, neredeyse yıkılmak üzere olan terk edilmiş bir evde yaşıyordu. Çoğu 1930 ve 40'lardan kalma bu evler, bir köşesinde soba kurulu, geceleri yatakların serildiği bir salondan ve kiracı şanslıysa mutfak yerine geçecek bir lavabo ile izbe bir tuvaletten oluşuyordu. Kentsel dönüşüm kapsamında yıkım kararı alınmış bu evler, 150 ile 450 TL karşılığında sığınmacılara kiralanıyordu.

Hacıbayram Mahallesi'nde sığınmacılara kiralanan evlerden biri (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

17 Hacıbayram Mahallesi'nde yaşayan bir sığınmacıyla görüşme, 08.12.2014.

Genç bir kadın, rastladığı ufak tefek işlerle ailesine bakmaya çalıştığını anlatıyor.¹⁸ Haftada birkaç defa mahalleye gelen kabzımallar bir kamyon patates veya soğanı boş bir araziye boşaltıyor, genç kadın ve eşi gün boyu tonlarca sebze yi ayıklayıp çürüklerle sağlam olanları birbirinden ayırıyordu. Her ikisine bir günlük sebze ayıklama karşılığı ödenen ücretse 40 TL'ydi. Ayda bu yolla 350-400 TL arasında kazandıklarını belirten kadın, hiç değilse kiraya yetecek kadar parayı dilenmeksizin edinebildikleri için mutlu olduğunu aktarıyordu.

Hacıbayram'da dikkati çeken ayrıntılardan biriye, mahalleye 2014 sonu ile 2015 başında gelenlerin çoğunlukla, İslâm Devleti'nin ele geçirdiği bölgelerden kaçanlardan oluşmasıydı. Mahallede tanıştığım, Hacıbayram'a yeni gelmiş ailelerin azımsanmayacak kısmı Ağustos 2014'ten itibaren Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı'nın yaklaşık altı kilometre güneyinde bulunan, stratejik bir konumdaki Azaz'dan kaçtıklarını aktarıyordu. Ancak bu ailelerin Hacıbayram'daki varlığı, diğer sığınmacılarınkinden farklı bir trajedi içeriyordu.

2013'ten beri Hacıbayram'da yaşayan sığınmacıların önemli kısmı, muhalif gruplar ile Esad rejiminin iki cephesini oluşturduğu, 2011'de başlayan iç savaş yüzünden Suriye'den ayrılmak zorunda kaldı. Azaz'dan gelenlerin göçe zorlanmasının sebebiye İslâm Devleti'ydi. Üstelik İslâm Devleti yüzünden Azaz'dan ayrılan sığınmacılar, kendilerini göç yoluna iten örgütle birlikte hareket eden kişilere kira ödemek zorunda kaldı. Kentsel dönüşüm tehdidi altındaki mahalleye yeni gelen ve umutsuzca barınak arayan mülteciler, kendilerini İslâm Devleti için yarı zamanlı mücahitlik yapan kişilerin el koyduğu evlerde oturur ve onlara kira öderken buldu. Kentsel dönüşüm yüzünden eski sahiplerinin Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne terk ettiği evlerin aslında yıkılmış olması gerekiyordu. Ancak mahalledeki tüm tapuları elde edemeyen Belediye, yıkım işini tek seferde kotarmak niyetindeydi. Ara ara mahallede yıkımlar olsa da, pek çok eski ev, bazıları yarı yarıya yıkıntıya dönmüş olsa da, barınak olarak kullanılmaya elverişliydi. Bu da evleri mahalledeki mücahitler için gelir kaynağı haline getirdi.

Belediye mahalledeki proje için hazırlık yaparken boşta kalan evleri sahiplenilen, bir başka deyişle sahipsiz evlere el koyan Hacıbayram Yapılanması mensupları, bölgeye yönelen sığınmacı akışını kazanca çevirmeyi başarmış ve evleri sığınmacılara kiraya vermişti. Yani, Hacıbayram'a gelen sığınmacıların, binlerce ailenin evlerini terk etmesini sağlayan fasit daireyi, Hacıbayramlı mücahitlerin masraflarını, ödedikleri kiralar yoluyla finanse ederek güçlendirmekten başka çaresi olmadı.

Sığınmacılar kendilerine sorulduğunda ev sahiplerinin kim olduğuy la ilgili konuşmaktan kaçınıyor; ev sahiplerini tanımadıklarını, kiraların birkaç ki-

18 Aynı kaynak.

şı tarafından toplandığını aktarıyordu. Fakat Hacıbayram sakinleri terk edilmiş evler üzerinden kimlerin kazanç elde ettiğini çok iyi biliyordu. Sığınmacılar ile İslâm Devleti yanlıları arasındaki bu alışlagelmedik ilişki, mahalledeki sessiz ve çok katmanlı uzlaşının da asıl sebebiydi. Hacıbayram Yapılanması mensupları kentsel dönüşümün boşalttığı evlerden kâr ettiği sürece, mücahitleri karşısına almak istemeyen mahalle sakinleri sığınmacılarla aynı mahalleyi paylaşmaktan duydukları hoşnutsuzluğu açıkça ifade etmemeyi tercih ediyordu. Diğer taraftan İslâm Devleti yanlısı aileler elde ettikleri kazançtan ötürü sığınmacıların etrafta olmasını umursamıyordu. Sığınmacıların zorlukla bulunmuş barınaklarını muhafaza edebilmek için kendilerini sürgüne zorlamış örgütle birlikte hareket eden kişilere kira ödemeyi kabullenmişti.

Motivasyonlar, anlatılar ve hücre faaliyetleri

Ankara'daki tek radikalleşme sıcak noktası değilse de en bilineni olma özelliği taşıyan Hacıbayram Mahallesi'nde İslâm Devleti'ne katılma motivasyonları arasında birkaç unsur öne çıkıyor. Bunların ilki maddi kazanç hevesi, yani bir çekim faktörüydü. Bu çekim faktörüne etkisini artıran itici faktörler arasında mahalledeki pek çok kişinin geleneksel sektörlerde istihdam edilmemesi ve düşük eğitim düzeyi, radikalleşme öncesinde de çok yüksek olmayan eğitime erişimin kentsel dönüşüm projesiyle mahalledeki ilköğretim okulunun yıkılmasıyla birlikte daha da azalması gibi unsurlar bulunuyordu. Yine de bu sebepler örgütlenme çalışması olmaksızın etkisiz kalmaya mahkûmdu. İşledikleri küçük suçlar ve uyuşturucu kullanımından ötürü, örgütleyicilerin gençlere en fazla hatırlattığı unsurlardan bir diğeryse arınma gereksinimiydi. Günahkârların "pisliklerden arınıp cennete gidebilmesi için cihada katılmaları gerektiğini" işaret eden arınma diskuru da Hacıbayram'daki yaygın anlatılardan biriydi.

Hacıbayram Yapılanması'ndaki örgütlenmenin önemli kısmı akrabalık ağları ve arkadaşlık ilişkileri yoluyla gerçekleştirildi. Uzunyol Sokak'ta yaşayan, Paşalar olarak nitelenen Çankırı kökenli geniş ailelerin kendi aralarında da akrabalık bağları vardı. Farklı nesillerde farklı motivasyonlar üzerinden gerçekleştirilen örgütlemelerde, akranlar arasındaki ilişkiler de etkili oldu. 10-20 yaş arasındaki gençler için akran propagandası önemli bir örgütlenme gereciydi; 20-30 yaş aralığındaki gençler de cihada katılmak için birbirlerini ikna edip cesaret arıyordu. Bu yaş grubundakiler kendilerinden küçükleri de zaman zaman cihada götürüyordu. Mahalledeki 30 yaş üzeri İslâm Devleti destekçileri ve savaşçıları ise çoğunlukla Paşalar olarak tabir edilen ailelerin ileri gelen isimlerinden oluşuyordu.

El-Kaide'yle ilişkisi 2000'li yıllara dayanan mahallenin İslâm Devleti'ne insan kaynaklığı yapmaya başladığı dönemdeki örgütlenme stratejisi, her yaş grubu için farklı işledi. 30 yaş ve üstü erkekler 2000'li yılların ortasından itibaren Uzunyol Sokak'ta bulunan mescide gidip geliyor, Selefi yaşam tarzına ve akideye hâkim, cihat konusunda bilgi ediniyordu. Mahalleye Selefiligi tanıtan profesyonel örgütleyici Süha ve diğerleriyle ilk temas kuran isimler bunlar olduğu için, Suriye İç Savaşı kapsamındaki çatışmalı duruma bu kişilerin örgütlenmesi için çaba gösterilmesine gerek duyulmadı; bu kişilerin önemli kısmı tam zamanlı savaşçılar olmak yerine, yapılanma için para bulma, Ankara'dan Suriye'ye geçişleri organize etme, mahalledeki toplantıların devamlılığını sağlama, mahalleden İslâm Devleti'ne giden mücahitlerin ihtiyaçlarını tedarik etme ve örgütleme çalışması yapma gibi görevler üstlendi. Bu kişilerin uzun yıllar boyunca Selefi teolojiiyi öğrendiği, radikalleşme saiklerinin çoğunlukla inanç ekseninde olduğu, kendi ailelerini de örgütleyip çocuklarını cihada katılma yönünde cesaretlendirdiği vurgulanmalı.

Yarı zamanlı cihat, maddi kazanç motivasyonları ve arınma diskuru

Hacıbayram Yapılanması'nı Türkiye IŞID'inin diğer yerel hücrelerinden ayıran temel özelliklerden biri, ana radikalleşme motivasyonunun da etkisiyle şekillenen, İslâm Devleti'nde mevsimlik savaşçı olarak bulunma tercihi. Bu özelliği *yarı zamanlı mücahitlik* olarak da tanımlamak mümkün. Yarı zamanlı mücahit tanımına uyan pek çok Hacıbayramlı erkek, 2013-2016 arasını bazı dönemler İslâm Devleti'nde savaşarak, bazı dönemlerdeyse Ankara'daki işlerine devam ederek geçirdi. Bu pratiği uygulamaya geçirenlerin önemli kısmı yaşları 20 ile 40 arasında değişen, 2000'li yıllarda örgütleyicilerle doğrudan temas kurmamış fakat aileleri aracılığıyla Selefi propaganda-ya maruz kalmış, geçimlik işlerde çalışan, bir kısmı sabıkalı erkeklerdi.

Yılın belli dönemlerinde savaşan, belli dönemlerindeyse Ankara'da bulunan yarı zamanlı mücahitlere ilişkin bir anekdota, soruşturmalar kapsamında takibe takılan telefon konuşmalarında rastlamak mümkün. 14 Aralık 2014'te Ahmet Deligöz ile Murat isimli bir şahıs arasındaki konuşmada, Deligöz İslâm Devleti saflarında savaştıktan sonra Türkiye'ye gelip Ankara'da vakit geçiriyor olmaktan duyduğu vicdan azabını, gördüğü rüya aracılığıyla, şu sözlerle anlatıyordu:

Ahmet Deligöz: Rüyamda Ebubekir el-Bağdadi bana şiddetli bir şekilde kızılıyordu. "Niye cihat meydanından geri geldin? Allah'a hesabını veremezsin. Çabuk çık gel, seni cihat meydanında bekliyoruz," diyordu. Devamında tekrar gidiyordum ve Türk askerleriyle çarpışıyorduk.

Murat: Açık açık seni “Niye gittin de gelmiyorsun,” diye çağırılmış adam. Doğrusunu Allah bilir. Sen izinli olarak gelmedin mi?

Ahmet Deligöz: Şiddetli bir şekilde çağırdı beni. “Gelmezsen kapılar kapanacak,” dedi.¹⁹

24 Aralık 2014’te yine Ahmet Deligöz’ün gerçekleştirdiği bir telefon konuşmasında yarı zamanlı cihat anlayışına ilişkin başka doneler de göze çarpıyor. Deligöz’ün sözleri, farklı zaman aralıkları için İslâm Devleti’ne gidişlerin sıradan bir olgu olduğuna işaret ediyor:

Ahmet Deligöz: Babangil geçmiş mi karşıya? Ne zaman gelecek baban?

Bilinmeyen şahıs: Geçtiler. Kalıcı herhalde biraz.

Ahmet Deligöz: Bir-iki ay kalır geri gelir. Ben de gidiyorum inşallah ikinci ayda Allah nasip ederse.²⁰

Yarı zamanlı cihat uygulamasının en büyük tanığı Hacıbayram Mahallesi’nde yaşayanlardı. Bölge sakinlerine göre seyyar satıcılık, kuaförlük veya taksi şoförlüğü gibi düzensiz yapılabilecek işlere sahip pek çok mücahit, çeşitli dönemlerde İslâm Devleti’ndeki komutanlarından izinli şekilde veya izin almasalar dahi kaçak yollardan Ankara’ya dönüp biraz dinlendi veya cihada katılmadan önce yaptıkları mesleklerini kısa süreler için icra etti.

Hacıbayram Mahallesi’nden cihada katılımlarda gözlenen en önemli motivasyonlar, işlenen günahlardan arınmak ve Ankara’daki hayatlarında erişemeyecekleri maddi zenginliklere ulaşmak olarak öne çıkıyor. Hacıbayram’da radikalleşmiş kişilerin çok az bir kısmı eşlerini ve çocuklarını da Suriye ve Irak’a götürdü. Bir başka deyişle, bu kişilerin İslâm Devleti’nde bir yaşam kurmak gibi bir gayeleri bulunmuyordu; asıl amaçları Ankara’daki hayatlarının kalitesini yükseltebilecek tedbirler almaktı.

Hacıbayram Yapılanması mensuplarından Haydar Ali Deligöz’ün ismi bilinmeyen bir şahısla yaptığı telefon görüşmesi, maddi kazanç motivasyonları hakkında fikir sağlıyor. Deligöz, üç ayını doldurduğunu, iki buçuk ay sonra Türkiye’ye geleceğini aktarıyor, kazanacağı savaş ganimetleriyle araba alma planından bahsediyordu: “Rakka’dayım. Varaka [izin kâğıdı] var. Yarın bir gün araba bile olacak. Ganimeti alalım... [Öncekinden] 900 dolar geldi. Buradan da 700 dolar gelecek. Ufak mazotlu bir araba alırız.”²¹

19 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2707137407

20 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709948341

21 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2707659566

Hacıbayramlı eski mücahit C.A.'nın sözleri de, Ankara'daki maddi yaşama ilişkin yetersizliklerin cihada katılımda dikkate değer bir unsur olduğunu gösteriyor. İslâm Devleti saflarında savaştıktan sonra izinli olarak Türkiye'ye dönen C.A., cihada geri dönmekte tereddüt ettiğini ancak Ankara'da bir geliri olmadığı için yeniden savaşmaya gittiğini anlatıyor:

• *Ankara'da uygun bir yaşam kurmayı başaramamış olsaydınız İslâm Devleti'ne geri dönmeyecek miydiniz?*

C.A.: Dönmeyecektim. [İslâm Devleti'nde] Bazı tasvip etmediğim şeyler de görmüştüm zaten. Allah'ın bildiği kuldan saklanmaz, "Ah bir Türkiye'ye gideyim, eroin içeceğim, kokain içeceğim" diye bir isteğim de vardı. Yaklaşık 1.500 dolarla döndüm. Yani yaklaşık 4.000 lira param vardı.

• *Geri dönme fikrini Ankara'daki yaşama uyum sağlayamayınca mı yeniden düşünmeye başladınız?*

C.A.: İş olmadığı için huzursuzluk çıktı. Ailem de çok [maddi] destek vermedi. Şimdi ikinci dönüşümde [Ankara'ya] çok destek veriyorlar ama o zaman öyle değildi. Bir de ikinci gidişimde bir süre benden haber alınamadı ve esir düştüğüm sanıldı, bu ilgilerinde onun da etkisi var.²²

Bazı örnekler maddi kaygıların daha üst kuşaklara da eriştiğini gösteriyor. Ağustos 2014 tarihli bir makalede, Hacıbayram Yapılanması'na mensup olduğu anlaşılan ve ismi gizlenen orta yaşlı bir erkeğin, Rakka'da beş yıldızlı otel rahatlığındaki yerlerde konakladığını, en yakın zamanda ailesini de Suriye'ye götüreceğine ilişkin görüşlerine yer verildi.²³

Maddi kazanca ilişkin motivasyonlar radikalleşme hikâyelerinde önemli yer tutsa da, mahalleye 2000'li yılların başında gelen şahısların başlattığı Sefi ideolojiyi yayma çalışmalarının en büyük etkisi, pek çoğu halihazırda suçla bulaşmış mahalle gençlerinin cihada giderek günahlardan arınma dürtüsü kazanması oldu. Hırsızlık ve uyuşturucu gibi suçlar işleyen gençlerin bir kısmı, işledikleri günahların cihada katılarak affedilebileceğini düşünüyordu.

Örgütlenmede arınma diskurunun kullanıldığına dair bir bulguyu, mahalledeki operasyonlar sırasında ifadesi alınan, Hacıbayram Yapılanması mensuplarından Haydar Direk sağlıyor.²⁴ Direk'e göre, mahallede uyuşturucu ve alkol alan kişilere, kötü alışkanlıkları bırakmaları konusunda telkinlerde bulunuluyor, bu alışkanlıkların yanlış olduğu ayetler ve hadislerle açıklanıyor-

22 C.A.'yla görüşme, 04.07.2015.

23 <https://web.archive.org/web/20180428162649/https://mashable.com/2014/08/12/teenage-islamic-state-recruits>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

24 Haydar Direk'in 29 Temmuz 2015'te Terörle Mücadele Şubesi'nde alınan ifadesi.

Hacibayram Mahallesi' in görünümü (Fotoğraf: Jodi Hilton/Mashable).

du. Madde bağımlılıklarından kurtulmak için Suriye ve Irak'a gidiş anlatısını mahalledeki pek çok kişi paylaşıyordu. Bu anlatı polisteki ifadelerde de, İslâm Devleti'ne seyahatlerin bir terör faaliyeti olmadığını açıklamakta kullanılıyordu. Bu diskurun epey içselleştiği, Hacibayramlı eski mücahit C.A.'nın anlattıklarından da anlaşılıyor. Görüşmemiz sırasında C.A.'nın kendisini tanıtırken biyografisine dair ilk bahsettiği şeylerden biri de uyuşturucu alışkanlığıydı: "Doğma büyüme Hacibayram, yani İsmet Paşalıyım. Annem-babam da İsmet Paşa Mahallesi'nde oturur, orada büyüdük. Evliyim. İki senedir uyuşturucu yüzünden hanımımdan ayırıyorum. Ortaokulu bitirdim. Ondan sonra pazarlamacılık yapıyordum. Amcamın marketinde çalıştım. Uyuşturucuya düşünce her şeyi bıraktım. Zaten esrar içiyorduk. 2002'de [16 yaşındayken] esrara başladım. Bunlar kademe kademe, anlıyor musun? Ondan sonra hapa döndük. Ondan sonra kokaine döndük. Gittikçe artırdık, en son dibine düştük. Eroine düştük... Bonzai bir kere içtim, tövbe ettim... Eroin de iki sene kullandım. Son beş aydır işte, Allah'a hamdolsun bıraktım. Rakka'da bıraktık. Sınırdan girdik, her şeyi bıraktık."²⁵

C.A., uyuşturucuyu bırakmanın Türkiyeli mücahitler için yaygın bir İslâm Devleti'ne katılım sebebi olduğunu ifade ederken, Türkiye'de devletin önerdiği uyuşturucu kullanımıyla mücadele yöntemlerininse işe yaramadığını ekliyor:

25 C.A.'yla görüşme, 04.07.2015.

• *Uyuşturucu kullanmayı bırakıp gittiniz. İslâm Devleti'nde yaşarken yoksuluktan ötürü sıkıntı yaşadınız mı?*

C.A.: Uyuşturucuyu sınırda bıraktım. Benim gibi uyuşturucuyu bırakıp gelen çok kişi vardı. İlk geldiğimizde üç-dört gün eğitime girmedim. O kadar büyük krizler yaşadım ki... Emire, "Beni bir yere götür, kafama sık, at bir kenara," dedim. Dayanamıyordum çünkü... Halüsinasyonlar görüyordum. Başka arkadaşlarım da çok sıkıntılar yaşadılar; sudan korktuğumuz için banyoya giremiyorduk.

• *İslâm Devleti'nden ilk dönüşünüzden sonra Türkiye'de yeniden uyuşturucu kullandınız mı?*

C.A.: Düştüm tabii, yine düştüm. Her şeye baştan başladım.

• *Uyuşturucuyu bırakıp İslâm Devleti'ne katılan çok kişi var mıydı? Bu kişilere orada nasıl bakılıyor?*

C.A.: O insanları farklı görüyorlar. "Siz hem normal cihat ediyorsunuz hem de nefsinize karşı cihat ediyorsunuz, nefsinizi öldürüyorsunuz," dediler. Türkiye'den de bu şekilde uyuşturucuyu bırakıp gelenlerin çok olduğunu duyu-yordum. Elbeyli Jandarma Komutanlığı'ndaki sorgumda şöyle dedim: "Siz Devle'ti kötülüyorsunuz bana ama Türkiye Devleti beni bir kere hastaneye yatırmadı. Beğenmediğiniz İslâm Devleti bana uyuşturucuyu bırakırdı."²⁶

Uyuşturucu kullanan gençlere kurtuluşun İslâm Devleti'ne gidip cihada katılmaktan geçtiği anlatısına, yapılanma içerisindeki başka şahıslarda da rastlanıyor. Hakkındaki 7 Şubat 2015 tarihli bir şikâyet üzerine ifade veren Harun Deligöz, hakkında yapılan isimsiz ihbarın, uyuşturucu madde bağımlısı olan kardeşi Turan Deligöz tarafından olabileceğini ileri sürüyor. Mehdi Tatlıbal ile ismi bilinmeyen bir şahıs arasındaki 12 Mart 2015 tarihli telefon görüşmesindeyse Tatlıbal uyuşturucu madde bağımlısı bir başka mücahit adayından bahsediyor: "Bu akşam bir kardeş gidiyor. Muhammed'le irtibattaysan... Varaka aldılar. Madde bağımlısı bir çocuk. Daha yeni... Oğuzhan [Gözlemecioğlu] direkt yanına alacak."²⁷ Haydar Ali Deligöz ise 22 Mart 2015'teki bir telefon görüşmesinde mahalleden dört gencin Rakka'da askerî eğitime başladığını belirtip haklarında, "İnşallah eroinden kurtulurlar" temennisinde bulunuyor.²⁸

26 Aynı kaynak.

27 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2734739015

28 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 27381003338

20 yaşından küçük gençler ve çocukları örgütlemek için kullanılan yöntemlerin çoğuysa İslâm Devleti'nin çekim faktörlerine dayanıyor. Bu yöntemlerinden biri, gençler için düzenlenen ve *propaganda turu* olarak nitelendirilebilecek kısa İslâm Devleti gezintileri. Bu geziler özellikle İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un bombardımanları başlamadan önce sıkça düzenlendi. Bu yöntem kapsamında özellikle 2014'te, Hacıbayram Mahallesi'ndeki birçok çocuk birkaç haftalığına İslâm Devleti'ni ziyaret etti ve oradaki yaşantı hakkında fikir sahibi oldu. Mahalledekilerin aktardığına göre, çocuklar götürüldükleri yerlerde şer'i eğitim aldı ve bilgisayar kullanabildikleri rahat yerlerde konakladı. Döndüklerinde akranlarına anlattıkları şeyler arasında İslâm Devleti'nin ele geçirdiği savaş ganimetleri ilk sıradaydı. Mücahitlerin son model cep telefonları ve bilgisayarlar gibi kişisel elektronik cihazlara sahip olduğunu, ele geçirdikleri güzel araçlara bindiklerini anlatan çocuklar, kendi yaşlarındaki arkadaşlarını etkilemeyi başardı.

Kısa süreli ziyaretler sonrasında İslâm Devleti propagandasını kendi mahallelerinde yayan gençler, askerî eğitim almak üzere İslâm Devleti'ne ikinci gidişlerinde akranlarını da beraberlerinde götürdü. Hacıbayram Mahallesi'nde İslâm Devleti'nin gençler arasında edindiği popüleriteyi en iyi ifade eden şey fotoğraflar. Silah tutmaya güçleri yetmeyecek kadar küçük, muhtemelen 10-11 yaşındaki çocukların ellerinde tevhit bayraklarıyla mahallede tur atması, Hacıbayram Mahallesi için bir zamanlar sıradan bir olaydı.

Maddi kazanç hevesiyle İslâm Devleti'ne giden çocuklardan biri, polis tarafından yakalandığında 14 yaşında olan Taylan Özgür Yaradılmış'tı. Mahalleye geliş-gidişlerini sürdüren mücahitlerden Oğuzhan Gözlemecioglu'nun İslâm Devleti'ne 2014'teki gidişlerinden birinde Taylan da ona eşlik etti. Taylan'ın evden kaçmasının ve İslâm Devleti'ne katılmak istemesinin temel se-

Hacıbayram Mahallesi'nde, ellerinde tevhit bayrakları tutan çocuklar (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

bebi ise babasının kendisine yeni model bir cep telefonu almayı reddetmedi.

Taylan'ın yaşadıkları, Hacıbayram Mahallesi'nin yarattığı koşullar ile propagandanın bir araya gelmesiyle ortaya çıkan radikalleşme örüntüsünün tipik bir sonucu. Mahalledeki Yahya Galip Kargı İlköğretim Okulu 2013'te kapanınca öğrenimini yedinci sınıfta bırakan Taylan önce gündelik işlerde çalıştı. İslâm Devleti propagandasını akranları ve mahalledeki ağabeylerinden işiten Taylan, kendisine cep telefonu alınmamasını bahane ederek evden kaçtı ancak İslâm Devleti'ne katılmak için yaptığı bu ilk girişim polis tarafından engellendi. İkinci denemesinde Taylan sınırı geçmeyi başardı.

Bir süre İslâm Devleti'nde kalan fakat yaralanmasının ardından sınırın Türkiye tarafına bırakılan Taylan, Suriye'de geçirdiği bir buçuk ayı Haziran 2014'te şöyle anlatıyordu: "Kilis'te kaçakçılara para vererek Suriye'ye geçtik. Burada karşılaştığımız militanlar bizi Rakka'ya götürdü. Burada bir buçuk ay boyunca İslâmi dersler aldık. Bir gün bahçede bulunduğum sırada çatışma çıktı ve patlama olunca ben de bacağımdan yaralandım. Bayılmışım ve arabayla beni sınıra bıraktılar. Sonra askerler hastaneye getirdi, tedavi ettirdi. Suriye'ye birlikte gittiğimiz kişiler birkaç gün kaldıktan sonra pişman olup döndüler. Ben dönmemiştim ama şimdi [onlarla birlikte] geri dönmediğim için çok pişmanım."²⁹

Türkiye sınırında yaralı bulunduktan sonra götürüldüğü Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tedavisi sürerken Taylan babasına telefon açıp durumunu anlattı. Baba Yaşar Yaradılmış oğlundan gelen telefon üzerine Şanlıurfa'ya gitti ve oğlunu Ankara'ya getirdi.³⁰

Taylan'ın 1 Ekim 2014'te İslâm Devleti'ne katılmak üzere evden bir defa daha kaçtı. Taylan'ın tekrar İslâm Devleti'ne gittiğini anlayan ailesi polise ihbarda bulundu. Taylan ve beraberindeki Haydar Ali Deligöz, Aksaray civarlarında polis tarafından durduruldu. İslâm Devleti'ne gittiğine ilişkin ihbara karşın, hakkında herhangi bir yakalama kararı bulunmayan Haydar Ali Deligöz serbest bırakıldı ve İslâm Devleti'ne gitti; Taylan ise henüz reşit olmadığı için Ankara'ya götürülüp ailesine teslim edildi.

Bir süre oğlunu gözlem altında tutan ve evden çıkmasına izin vermeyen baba Yaşar Yaradılmış, Ankara dışında olduğu sırada oğlunun 2015'te bir kez daha evden kaçıp İslâm Devleti'ne gitmesine mani olamadı.³¹ Taylan'ın

29 https://web.archive.org/web/20160917021648/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/87355/14_yasindaki_Taylan__ISiD_e_katildigim_icin_pismanim.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

30 <https://web.archive.org/web/20180428163542/https://www.aksam.com.tr/guncel/isidin-sinirabiraktigi-taylan-hala-hastanede/haber-319524>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

31 <https://web.archive.org/web/20180428164026/https://www.haberler.com/huriler-bizi-bekliyor-deyip-isid-e-katildi-7461176-haberi>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İslâm Devleti'ne 2015'teki gidişinde de Oğuzhan Gözlemecioğlu'nun rol oynadığı sanılıyor.

Taylan'ın İslâm Devleti'ne gitme denemelerinin ilkinde refakat ettiği, sonuncusunaysa aracılık ettiği düşünülen Oğuzhan Gözlemecioğlu da, mahalledeki örüntüye uygun bir biyografiye sahip. Temmuz 2016'da Gözlemecioğlu Ailesi'yle görüşen Hale Gönültaş'ın aktardığına göre, seyyar satıcılık yapan Oğuzhan Gözlemecioğlu savaşmak için Suriye'ye ilk defa 2012'de gitti.

1980 doğumlu Oğuzhan dört çocuğu ve eşini, 1987 doğumlu Halil İbrahim ise üç çocuğu ve eşini Ankara'da bırakarak İslâm Devleti saflarına katılmış. Daha önce çocukları ile birlikte beyaz eşya ticareti yapan, oğullarının İslâm Devleti'ne gitmesinin ardından çalışmayı bırakan, 2015'te Hacıbayram Yapılanması'na yönelik operasyonda gözaltına alınıp altı ay cezaevinde kalan baba Eyüp Gözlemecioğlu, cihat yanlısı tavrını gazetecilerden de gizlemiyor. Anne Erik Gözlemecioğlu'na göre, cihada katılan oğulları daha önce içki içiyordu ve aşırı dinsel görüşlere sahip değildi.³²

Hacıbayram Yapılanması mensuplarının biyografileri incelendiğinde en çarpıcı ayrıntılardan biri, Paşalar olarak nitelenen ailelerin önceki nesillerden Aleviliği miras alması. Geçmişteki inanç esaslarına ve ibadet pratiklerine, Ahmet Deligöz polisteki bir ifadesinde de değiniyor. Deligöz, geçmişte Alevi kökene mensup Şia [sic] mezhebine bağlı olduklarını, Hz. Ali'yi ilah yaptıklarını, türbelerden medet umduklarını, ancak 12 yaşında babasının kendisini İhsan Gözlemecioğlu'nun mescidine götürdüğünü, 2004 yılına kadar bu mescide gittiğini, mescit yıkıldıktan sonra herkesin evlerine çekildiğini, Kur'an'ı Kerim ve tefsir kitapları okumaya başladığını, 2010 yılında caminin karşısında çay ocağı şeklinde toplanabilecekleri bir yerin açıldığını, orada sohbet toplantıları yapıldığını, *dârülharp*³³ olduğu için camide cuma namazı kılmadığını ancak Murat Gezenler'in mescidini öğrenince oraya gidip cuma namazı kılmaya başladığını aktarıyor.

Hacıbayramlı C.A., İslâm Devleti'nden Türkiye'ye ilk dönüşünden bahse derken eşi, eşinin ailesi ve kendi ebeveynleriyle yaşadığı sorunlara da değiniyor. Sorunların kökenindeyse hem C.A.'nın hem de eşinin ebeveynlerinin Alevi olması bulunuyordu. C.A., kendini Alevilik yıllarına şu sözlerle özelleştireti getiriyor:

32 <https://web.archive.org/web/20160710233419/http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2016/07/turkey-syria-isis-hacibayram-militants-return-home.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

33 Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi *İslâm Ansiklopedisi*'nde *dârülharp* şöyle tanımlanıyor: "Müslüman olmayan bir devletin hâkimiyeti altındaki topraklar için kullanılan fıkıh terimi."

C.A.: İlk dönüşümde eşimin babası beni yanılttı. “Gel, burada senin evini ayarlayacağım,” dedi. Alevi olduğundan, Esad’la çarpışmamı istemediği için beni yanılttığını sonradan anladım. Sözler tutulmadı, eşimle yine kavgalar ettik, pisliğin içinde bulduk kendimizi. Eşimin İslâm Devleti’ne gelmesine de babası izin vermedi. Irak’ta olduğum sırada bir kere beni arayıp, “Haricisiniz, aşırıcsınız,” diye konuştu. Ben de, “Seni yatağından aldırır infaz ettiririm,” dedim. Zaten sevdiğim bir insan değil, kâfir yani. Katli vacip.

• *Hacıbayram’da geçmişte Aleviliği benimseyip de sonradan Selefililiği kabul edenler var. Siz de onlardan mısınız?*

C.A.: Ben de Alevi diyordum eskiden kendime. Bunları [Selefi esâsları] öğrenince mezhebi kaldırdık aradan. Hacıbektaş’ta törenlerde eşikleri, yerleri yalardık. 20 yaşına kadar giderdim. Cemlere falan katılırdım. Cahildik, bilmiyorduk...³⁴

Küçük yaşlardan itibaren Selefi cihat öğretilerini aktaran şahıslarla bir arada olan Hacıbayramlı gençler, Uzunyol Sokak’taki mescide aralıklarla gidip gelmeyi sürdürmelerine karşın suç, alkol ve uyuşturucudan da uzak durmadılar. Ancak küresel cihat anlayışının Suriye İç Savaşı’ndaki temsilcisi Cephetül Nusra olduğu sırada Hacıbayram’dan cihada katılanlar birkaç kişiyle sınırlıyken, izleyen dönemde İslâm Devleti’ne katılımlarda görülen artış, İslâm Devleti’nin maddi kazançları da öne çıkararak yaptığı propagandayla ve maddi kazanç motivasyonunun Hacıbayram Mahallesi’ndeki ağırlığıyla açıklanabilir.

Eğitime erişimde güçlükler yaşayan, geleneksel sektörlerde istihdam edilmeyen, çoğunluğu serbest işlerde çalışan Hacıbayramlı gençler arasında anlatılanlara göre, bazılarının İslâm Devleti’ne katılımının arkasında iş kurmak üzere sermaye edinmek, evlenmek ve ev tutmak için para biriktirmek gibi sebepler vardı. Halihazırda suça bulaşmış ve sabıkalı kişilerse, geçmişlerinden ötürü Türkiye’de iş bulmalarının zor olduğunu ileri sürerek mücahit olmayı tercih etti.

Mahalleliler ve eski savaşçılarla yapılan görüşmeler, Hacıbayram Mahallesi’nde 2000’li yıllarda yapılan Selefi propagandasının temel konuları arasında Afganistan, Pakistan ve Filistin’deki Müslüman toplulukların uğradığı zulümlerin bulunduğunu gösteriyor. Fakat önceki cihatlılara mahalleden katılım olduğuna ilişkin bir bulgu yok.

Bir el-Kaide yapılanması olarak başlayan Hacıbayram Mahallesi örgütlenmesinin hangi aşamada ve hangi tartışmaların ardından İslâm Devleti’ne biat ettiğini belirlemek tam anlamıyla mümkün değil. Mahallede örgütlenen kişi-

34 C.A.’yla görüşme, 04.07.2015.

lerin 2012'den itibaren cihada gitmeye başladıkları söylene de, mahalledeki ilk örgütleyici olarak bilinen Süha'nın ardından profesyonel örgütleyici olarak görev yapan kişilerin biat değişimi kararında payı olduğu kesin. En yüksek ihtimalse, Türkiye IŞİD'i içindeki gezici vaizlerden Murat Gezenler'in telkinlerinin İslâm Devleti'ne biat edilmesinde etkili olması.

Ankara'daki Türkiye IŞİD'i yapılanmalarının el-Kaide kökenlerini gösteren bir başka veriyse, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen el-Kaide soruşturmalarından biri sayesinde ortaya çıktı. Ankara'daki el-Kaide yapılanması hakkında 26 şüphelinin araştırıldığı soruşturmada, 2015 yılı sonlarına dek İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı olarak Türkiye Sınır Emiri olarak görev yapan İlhami Balı soruşturma kayıtlarına göre, 21 Mart 2012'de Ankara'ya geldi ve Hacıbayram çevresinde çeşitli toplantılar yaptı.³⁵ Balı'nın o gün görüşme yaptığı kişiler hakkındaki el-Kaide davaları sürmekte.

Hacıbayram Yapılanması'nın örgütlendiği Uzunyol Sokak'a yaklaşık 200 metre mesafedeki Hacıbayram Camisi Kitapçılar Çarşısı'nda Balı'yla görüşme yapanlardan biri de Mustafa Canöz'dü. Mustafa Canöz ve oğlu Abdullah Ammar Canöz'ün yaşadığı evde 28 Temmuz 2015 tarihinde arama yapılmış, aramada 26 sayfalık "Patlayıcılar" başlıklı bir belge ve zehir tariflerinin yer aldığı kâğıtlar bulunmuştu.³⁶ Mustafa Canöz aynı zamanda 31 Aralık 2015'te Ankara'da bombalı eylem yapma girişiminde bulunan ancak yakalanan Musa Canöz'ün de akrabasıydı.

İster genç ister yaşlı olsun, mahallede örgütlenen erkeklerin İslâm Devleti'ne savaşmaya gitme motivasyonları arasında, özellikle ateşli silahlara olan düşkünlükleri ve savaş heyecanı da vardı. Mahalleliye göre bıçak ve ateşli silahlara düşkünlük Paşalar olarak bilinen ailelerin herkesçe kabul edilen bir özelliği. 2004 yılındaki el-Kaide operasyonunu anımsayan bir mahalleli, o dönemde de ailelerin silah sahibi olduğunu ancak yapılan baskınlarda her nedense bu silahlara rastlanmadığını aktarıyor: "Eskiden de bir sürü tüfekleri ve silahları vardı ama baskınlarda tek bir tabanca bile bulamadılar. Muhtemelen bir yerlere saklamışlardı." Bir başka mahalleli savaş heyecanının Suriye ve Irak'a gitmekte önemli bir motivasyon olduğunu söylüyor ve İslâm Devleti'ne ait şiddet içerikli propaganda videolarının uluorta izlendiğini belirtiyor. Mahalledeki örgütleyicilerden, Arap uyruklu olduğu sanılan Murat İbrahim'in küçük çocuklara cep telefonundan İslâm Devleti'ne ait kafa kesme görüntülerini izlettiği pek çok kez görüldü. Paşalar di-

35 https://web.archive.org/web/20160620002019/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/turkiye/551321/ISiD_emirinin_Ankara_turunu_polis_izlemekle_yetinmis.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

36 https://web.archive.org/web/20160909094428/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/siyaset/597140/Cihatcilarin_Ankara_aski..._El_Nusra_evinde_zehir_tarifi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ye isimlendirilen ailelerin fertlerindeki silah tutkusuna ilişkin C.A. da şunları söylüyor: “Silaha çok uzak insanlar değiliz. Bir de kökten onu gördük, ailede silah vardı. Pompalı vardı, şimdi onlar bize kurusıkı gibi geliyor. 14'lümüz vardı. Bir zaafım vardı zaten silahlara. Köylerde, düğünlerde, kavgada falan da sıkardık.”³⁷

İletişim tespitlerinde rastlanan bazı konuşmalar da, silahın yaşamda önemli bir yeri olduğunu gösteriyor. Ahmet Deligöz ile bilinmeyen bir şahıs arasında geçen 1 Şubat 2015 tarihli konuşmada ismi bilinmeyen bir kişi, “Yola gidiyoruz, babamın canı çekti,” diyerek Deligöz'den mermi istiyordu. Konuşmanın devamındaki ifadelerden, mermilerin atış taliminde veya havaya sıkılmak üzere istendiği tahmininde bulunmak mümkün.³⁸

Yapılanmanın örgütlenme dışı faaliyetleri

Mahallelinin güvenlik teşkilatlarına Ekim 2014'te verdiği listede bulunan pek çok isim ve bağlantılı şahıslar, bu tarihten itibaren gözlem altına alındı. Adil Tatlıbal, Bayram Tatlıbal ve Cemalettin Tatlıbal'ın İslâm Devleti saflarına gidip geldiği ve mahallede örgütlenme faaliyeti yürüttüğü, ailenin genç üyesi Ali Tatlıbal'ın da Suriye ve Irak'ta savaştığı; *Muhammed Selef* namıyla bilinen³⁹ Oğuzhan Gözlemecioğlu'nun İslâm Devleti'nde niteliği tam olarak bilinmeyen bir askerî görev üstlendiği, kardeşi Halil İbrahim Gözlemecioğlu'nunsa savaşırken öldüğü, Eyüp Gözlemecioğlu'nun da hücre faaliyetlerinde görev aldığı; *Ebu Cendel* şer'i ismiyle bilinen Haydar Ali Deligöz ve *Kurukafa* lakaplı Ali Deligöz ile Gülalan Ailesi fertlerinin mücahit olarak Suriye ve Irak'a gidip geldiği Ekim 2014 itibarıyla mahalleliler tarafından biliniyordu. Bu kişiler üzerinden başlayan ve genişletilen soruşturmalarda elde edilen bulgular, hücrenin işlevleri hakkında da fikir veriyor.

Birkaç örnek dışında, Hacıbayram Yapılanması'nın yabancı mücahitlerin İslâm Devleti'ne geçişi için özelleşmiş bir birimi bulunduğu veya kendi bünyesinde radikalleşmiş kişilerin ihtiyaçlarını gidermek haricinde görevler üstlendiğine ilişkin bulgulara rastlanmıyor. Yine de yapılanma mensuplarının telefon görüşmeleri ve birkaç olayda gözaltına alınan yabancıların ifadelerinden, İslâm Devleti'ndeki bağlantıları aracılığıyla bazı yabancıların Türkiye-Suriye sınırına gönderilmesi için Hacıbayram Yapılanması'ndan yardım istendiği anlaşıyor. Hacıbayram Yapılanması'nın kendi mensuplarının sınır

37 C.A.'yla görüşme, 04.07.2015.

38 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2721893075, 2721893276

39 Cihada katılan ya da Selefi komünitelerde faaliyet gösteren şahısların kendileri için seçtikleri yeni isimler genellikle *künye* veya *şer'i isim* olarak anılıyor. Kitap boyunca bu isimlere *lakap* ya da *mahlas* olarak atıfta bulunduğum da oldu.

geçişleri içinse çoğunlukla İslâm Devleti'nde bulunan Hacıbayramlı mücahitler aracılığıyla İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Türkiye Sınır Emirliği yetkilileriyle iletişim kuruluyor ve yardım isteniyordu.

Hacıbayram Yapılanması'nın İslâm Devleti'ne gidecek yabancı şahıslara yardımda bulunduğuna ilişkin farklı tespitler yapıldı. Bunların ilki, 16 Mart 2015'te gerçekleşti. Birleşik Krallık uyruklu, 22 yaşındaki Jalila Nadra Samira Henry, İngiltere'den Belçika ve İstanbul aktarmalı olarak 14 Mart 2015'te Ankara'ya geldi ve Esenboğa Havalimanı'nda Hacıbayram Yapılanması'ndan Sürhan Tatlıbal tarafından karşılandı. Henry, Sürhan Tatlıbal'ın ailesinin evinde iki gün misafir oldu. Bu sırada Sürhan Tatlıbal, Gaziantep'e ulaştıktan sonra irtibat kuracağı *Ebu Bekir*'in [İlhami Balı] telefon numarasını Henry'ye verdi. Henry'nin Gaziantep'e gidiş biletini de Tatlıbal aldı. Henry, 16 Mart 2015 gecesi 22.30'da kalkacak otobüse binmek üzere Sürhan Tatlıbal ve beraberindeki birkaç kişiyle AŞTİ'ye gitti ancak otobüse binmeden buradaki polislerce yakalandı. Sürhan Tatlıbal ifadesinde Henry'yi tanımadığını, AŞTİ'de bulunduğu sırada kendisinden yardım istemesi üzerine Henry'ye bineceği otobüsü gösterdiğini belirtti.

Henry polisteki ifadesinde, Atme kentindeki kardeşini ve insani yardım faaliyetleri yürüten eşini görmek üzere Suriye'ye gittiğini, İngiltere'de dinini özgürce yaşayamadığı için Suriye'ye yerleşmek istediğini söyledi. Henry, Sürhan Tatlıbal'la temas kurmasına internetten tanıştığı ve Suriye'de bulunan *Ebu Talip* isimli kişinin aracılık ettiğini aktardı.

Bundan iki hafta sonra AŞTİ'de benzer bir olay daha gerçekleşti. Polisin yaptığı kimlik kontrolünde gözaltına alınan Azerbaycan uyruklu iki erkek ve Hacıbayram Yapılanması'ndan Murat Gökbulut'un ifadeleri alınınca, yabancı şahısların Suriye'ye gitmeye çalıştığı anlaşıldı. Zahir Aliyev, 29 Mart 2015'te Artvin'den Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra Ankara'ya geldiklerini, aynı gün Hacıbayram Camisi'nde tanıştıkları Murat Gökbulut'un kendilerini misafir ettiğini ve 31 Mart 2015'te saat 20.00'de Kahramanmaraş otobüsüne bilet almalarına yardımcı olduğunu aktardı. Aliyev, imkân bulmaları halinde Suriye'deki ve sınırdaki çadır kamplarını gezmek ve oradaki sığınmacılara yardım etmek istediklerini ileri sürdü. Murat Gökbulut'un ifadesi de Aliyev'in anlattıklarıyla uyumluydu. Aliyev'le birlikte gözaltına alınan Seyhun Hasanzade'nin ifadesiyse Azerbaycan uyruklu şahıslarla Hacıbayram Yapılanması'ndan Murat Gökbulut'un tesadüfen tanışmadığını gösteriyor. Hasanzade, Azerbaycan'dan tanıdığı Mennan isimli bir kişinin, Türkiye'de kendilerine yardımcı olabileceği gerekçesiyle Murat Gökbulut'un telefonunu verdiğini söylüyordu.

Her iki olayda da gizlenmeye çalışılmasına karşın ifadeler, İslâm Devleti'ne gitmek üzere Türkiye'ye gelen kişilere Hacıbayram Yapılanması men-

suplarının iletişim bilgilerinin üçüncü şahıslarca aktarılmış olduğunu gösteriyor. Yalnızca bu iki olaydan hareketle Hacıbayram Yapılanması'nın yabancı şahısların İslâm Devleti'ne geçişi için çalışan ayrı bir birim oluşturduğunu söylemek güç. Hacıbayram Mahallesi'nin Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda en tanınmış yerel hücrelerden birine ev sahipliği yapmasından ötürü yabancı mücahit adaylarının Hacıbayram Yapılanması mensuplarına kendi imkânlarıyla erişmiş olabileceği de değerlendirilmeli.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturmalarda elde edilen bulgular ve mahalle kaynaklarına göre, Ankara'dan Suriye ve Irak'a ciddi miktarda silah ve askerî malzeme sevkiyatı da yoktu. Mahalleli, cihada katılımlar başladıktan sonra, Paşalar diye tabir edilen ailelerden gelen kişilerin ellerinde daha fazla silah görmeye başladıklarını gizlemiyor. Ancak bu Türkiye'den Suriye'ye yönelmiş bir silah veya askerî malzeme sevkiyatını da işaret etmiyor. Soruşturmalarda ortaya çıkan ayrıntılar, Hacıbayramlı mücahitlerin bir kısmının İslâm Devleti'nden getirdikleri silahları Ankara'da satmaya çalıştığını, bir kısmının da kendi kullanacakları veya Hacıbayram Yapılanması'nın İslâm Devleti'nde bulunan mensuplarının askerî malzemeyi Ankara'dan temin ettiklerini gösteriyor.

Silah ve askerî malzeme teminine ilişkin tespit edilen görüşmelerden birinde, diğer yapılanmalar tarafından da sıklıkla İslâm Devleti'ne gönderilen bir malzeme olan uzun namlulu tüfekler üzerine takılan dürbünlerin temini için Hacıbayram hücrelerinin Ankara'daki sakinlerinden talepte bulunulduğu görülüyor. Adı bilinmeyen bir şahsın Mehdi Tatlıbal'la yaptığı görüşmede, Irak'a gönderilmek üzere tüfek dürbünü isteniyordu: "Irak'ta kardeşler sıkıntı içerisindeymiş, *kanas*⁴⁰ üzerine takılan dürbünler lazım. Paraları hazırlamış. Sınır sorumlusu Zekeriya Azeri var, 'Ankara'da güvenilir arkadaşlar lazım bize, onlara ulaştırabilirsen' diyor."⁴¹

Silah temini hakkında Haydar Ali Deligöz de çeşitli görüşmeler gerçekleştiriyor. 17 Şubat 2015'te Konya'daki bir firmayı arayarak iki tane 10+1⁴² almak istediğini söyleyen Deligöz, satıcıyla fiyatta anlaşıyor ve ödeme ile kargo gibi diğer ayarlamaları yapıyor.⁴³ 28 Nisan 2015'teki bir başka görüşmedeyse Haydar Ali Deligöz, CZ 75 model yarı otomatik bir tabanca için bir şahısla telefonda pazarlık yapıyor. Silahını satmak için ilan vermiş olduğu an-

40 Dragunov keskin nişancı tüfeklerinin kısa adı olmasına karşın, bu isim artık uzun namlulu dürbünlü tüfeklerin geneli için kullanılıyor.

41 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2733937059

42 Şarjörü 10 mermi alan, bir tane de silahın ağızına mermi sürülüyken toplamda 11 mermi kapasitesi bulunan tabancalara verilen isimlerden biri.

43 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2727280701

laşılan şahıs, tabanca için 3.750 TL isteyince Haydar Ali Deligöz görüşmeyi sonlandırıyor.⁴⁴

Ahmet Deligöz'ünse 28 Aralık 2014 tarihli bir telefon görüşmesinde, eline geçen bir tabancayı satmaya çalıştığı ve fiyat araştırması yaptığı görülüyor:

Ahmet Deligöz: Naki sana bir şey soracağım. Bana Baretta 16'lı orijinal hediye geldi Suriye'den. Hediye edeceğim ben bunu.

Naki: Bilmiyorum ki, bakmam lazım. Şimdi burada ne desek boş, onlar çeşit çeşit. Geldiğimde bakayım.

Ahmet Deligöz: Müslümanın biri 12 buçuk 12 buçuk tutar dedi.⁴⁵

Suriye'den gelen silahların Ankara'da pazarlanması maddi kazançlar elde etmeye yönelik cihada katılma motivasyonunun ne kadar kuvvetli olduğunu ortaya koyuyor. Tabanca edinmek için yapılan görüşmeler ile dürbün temini çabalarıysa Hacıbayramlıların kendi kullanımları veya bağlantılı oldukları kişiler için silah ve askerî malzeme temin etmeye çalıştığını düşündürüyor.

Bu kaniya yol açan en önemli faktörlerden biri de Hacıbayram Yapılanması'nın sürekli kendi içinde para toplaması. Toplanan paraların sınır geçişleri için Ankara'dan Gaziantep veya Şanlıurfa'ya yapılacak yolculukların masraflarının ödenmesi veya bir araya gelinen mescidin ihtiyaçlarının karşılanması gibi elzem şeylerde kullanılması, hücrenin yabancıların sınırdan geçirilmesi veya silah ve askerî malzeme temini gibi faaliyetlerden kendisine mali kaynak yaratmadığı ihtimalini güçlendiriyor.

Hacıbayram Yapılanması'nda İslâm Devleti'nde bulunan veya İslâm Devleti'ne gidecek kişilerin ihtiyaçlarının imece usulü karşılandığına ilişkin bulgulardan biri, 8 Şubat 2015 tarihinde Mehdi Tatlıbal ile bilinmeyen bir şahıs arasında geçen telefon konuşmasından ediniliyor. İslâm Devleti'nde bulunduğu sırada paraya ihtiyacı olan Tufan isimli biri için para toplayan Mehdi Tatlıbal bir görüşmede, "Tufan için ödünç para topluyoruz. Adam başı 500, bir milyar, ne olursa... 15-20 gün sonra karşıdan Oğuzhan yollayacak, yazı yazmış valiye, para gelecek," diye konuşuyor.⁴⁶ 31 Mart 2015 tarihli bir başka görüşmedeyse İslâm Devleti'ne gidecek bir kadın Mehdi Tatlıbal'dan destek istiyordu: "Allah nasip ederse ya sabah ya akşam çıkarız. Ağabey benim param yok. Adil Ağabey ile Turan Ağabey'den 50'er mil-

44 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2750973605

45 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2711010155

46 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2724417692

yon aldım, oradaki cemaate söyle Allah için bana ne toplarlarsa... Dört be-
beyle gidiyorum.”⁴⁷

Benzer içerikli görüşmelerin sonuncusunda Bayram Tatlıbal, ismi bilin-
meyen birinden daha önce yıkılan mescidin eski hale getirilmesi çalışmala-
rında kullanılmak üzere para istiyor. 8 Mart 2015 tarihli görüşmede Bayram
Tatlıbal, zabıta görevlileriyle görüşüldüğü ve mescidin düzenlenmesi için
onay alındığını da aktarıyor: “Mescide para toplanıyor, orayı yapıyorlar şim-
di. Aynı eski haline getirecekler o bizim eski mescidi. Pisliği temizlemiştik
hatırlarsan. Herkes birleşti, 150 yazdık herkese... Mescit yapılırsa orada top-
lanırız. Zabıta bize yol verdi. ‘Apartmanın içinden girin. Şöyle yapın, böyle
yapın’ dedi.”⁴⁸

Hacıbayram Yapılanması’nın en çok mesai harcadığı şeylerden biri, İslâm
Devleti’ne katılacak kişilerin sınır geçişlerinin ayarlanmasıydı. Yalnızca Ha-
cıbayram Mahallesi’nde örgütlenenlerin değil, İslâm Devleti’ne Ankara’dan
katılan çoğu kişinin de Hacıbayram’daki şahıslarla iletişime geçerek sınır ge-
çişi için yol yordam sorması, yapılanmanın iş yükünü artırıyordu. Kilis-El-
beyli’den el-Bab’a, Karkamış’tan Cerablus’a ve Akçakale’den Tel Abyad’a gi-
den güzergâhlar Hacıbayram Yapılanması’nca sıkça kullanılıyordu, güzergâh
tercihleri bölgedeki duruma göre değişiyordu. Güzergâhları ayarlayanlarsa
genellikle Hacıbayram Yapılanması’nın birkaç örgütleyicisiydi.

Hacıbayram Yapılanması’nın sınır geçişlerindeki en önemli işlevi, Anka-
ra’dan ayrılıp İslâm Devleti’ne gidecek kişilere kılavuzluk etmektir. Kimi za-
man İslâm Devleti’ne gidecek kişilere sınırı geçişinde yardım alacakları ye-
rel bağlantıların iletişim bilgileri veriliyor, bazen de Hacıbayram Yapılanma-
sı kendisi organize olup sınırı gidecek araçlar ayarlıyordu. Fakat istisnai hal-
ler dışında, 2015 sonlarına dek Türkiye-Suriye sınırının idaresi İslâm Devle-
ti Hudut İdaresi tarafından yürütüldüğünden, Hacıbayram Yapılanması’nın
rolü çoğunlukla kendisiyle temas halindeki mücahit ve muhacirlerin İslâm
Devleti Hudut İdaresi’yle iletişim kurmasını sağlamaktır.

Hacıbayram’dan İslâm Devleti’ne gideceklerin, sınır geçişi konusundaki il-
gilileri tanıyan mahalli örgütleyicilerle temasa geçmeleri yeterliydi. Mahal-
ledeki örgütleyiciler gelen talep üzerine İslâm Devleti’nde bulunan Hacıbay-
ramlı mücahitlerle iletişime geçerek, İslâm Devleti Hudut İdaresi’ne bildi-
rimde bulunulmasını istiyor ya da aracı koymaksızın sınır geçişlerinden so-
rumlu kişilerle görüşerek geçişin gerçekleştirileceği gün ve saati öğrenerek
yolculuk hazırlıklarını başlatıyordu. Mahalleden yoğun talep olduğu, İslâm

47 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no:
2741169770

48 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no:
2733420203

Devleti'ne gidecek kabilelerde kalabalık ailelerin bulunduğu dönemlerdeyse minibüsler ayarlanıyordu. Aksi takdirde İslâm Devleti'ne gidecek kişi için Gaziantep veya Şanlıurfa'ya otobüs bileti alınmıyor ve indikleri otogardan İslâm Devleti'ne ulaşmak için temas kuracakları kişinin iletişim bilgileri yolculuğa çıkacak şahıslara bildiriliyordu.

26 Aralık 2014 tarihinde Hacıbayram Yapılanması'ndan Ahmet Deligöz ile Mehdi Tatlıbal arasında geçen bir konuşma, yapılanmanın sınır geçişlerindeki rolünü özetler nitelikte. Konuşmada hem Ankara'dan Suriye'ye götürülecek şahıslardan ve malzemelerden hem de geçiş için İslâm Devleti içerisindeki birinden *varaka*, yani izin kâğıdı alınması gerektiğinden bahsediliyordu:

Ahmet Deligöz: Arabanın içini düzelttim, yedi buçukta buluşacağız, yükleyip gideceğiz. Oğuzhan'a de; beni karşıya geçirmesi için... Malzemeleri Musap'lar "Biz götürmeyiz," diyor, karşıya geçirmesi için bana varaka alsın.

Mehdi Tatlıbal: Oğuzhan halledemez. Öbürküler içeride, ben bakayım.

Ahmet Deligöz: Götüreceğimiz adamlar, "Beş-altı tane çuvalımız var, bunları biz taşıyamayız," dedi. Anladın mı? Bana varaka alsın Oğuzhan, öbür taraftaki bir adamla iletişime geçsin.⁴⁹

Aynı gün ismi bilinmeyen bir şahısla yaptığı görüşmede Ahmet Deligöz, "Suriye'ye gidiyorum, bir aile var, onları..." ifadelerini kullandı. Diğer şahsın, "Geri gelecek misin? Kaç gün duracaksın? Beni de götür," sözlerineyse, "Aile var. Aile olmasa... 18 tane... Aile var, kadınlar var..." karşılığını verdi.⁵⁰

25 Ocak 2015'teki bir başka görüşme, Kilis-Elbeyli ve Karkamış-Cerablus geçiş güzergâhlarının Hacıbayram Yapılanması'nca kullanıldığını gösteriyor. Mehdi Tatlıbal ile bilinmeyen bir şahıs arasındaki görüşmede, Elbeyli'den Suriye'ye geçiş yapması gerekirken Cerablus üzerinden İslâm Devleti kontrolündeki bölgeye girildiğinden bahsediliyor.

Bilinmeyen şahıs: Bu Ayyaşe Köyündeler [Çobanbey'in doğusunda, Suriye sınırları içinde kalan bir köy] mi?

Mehdi Tatlıbal: Sen geldin mi oraya? Bak, Oğuzhan bir şey yazdı, sana okuyayım. WhatsApp'ını istedi, bir de "Nereden dolaşmış?" diyor. Ben ona dedim ki, "İlk önce Ray'a [Çobanbey yakınlarında, İslâm Devleti tarafından toplanma noktası olarak kullanılan el-Rai kasabasının yaygın söylenişi] niye gitmemiş?"

49 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2710558070

50 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2710494888

Bilinmeyen şahıs: Cerablus'tan girdik, tam yolu şey yapamadık. *Muasker* [askerî eğitim] yerinin içinden girdik, köylerden buraya geldik.⁵¹

12 Mart 2015 tarihinde Mehdi Tatlıbal ile Haydar isimli bir şahıs arasındaki görüşmede de yine varaka, yani giriş-çıkışlar için İslâm Devleti'nce verilen izin kâğıtlarından bahsediliyor. Hacıbayram Yapılanması'nın İslâm Devleti'ne giriş çıkışlar için gerekli varakalar konusunda bölgede bulunan Oğuzhan Gözlemecioğlu'ndan yardım istediği, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin varakası olmayan şahısların girişlerinde sorun çıkardığı da konuşmadan anlaşılıyor:

Haydar: Beyhan Abla aradı. Can atıyormuş oğlu gitmeye.

Mehdi Tatlıbal: Onun varakası yok. Götürüyorsan götür, sorumluluğu alamam. Tarkan'ın varakası hazır. Erdal gitti aldı varakayı.

Haydar: Ekstradan Tufan'ı da yazdıramaz mı?

Mehdi Tatlıbal: Ulaşamıyorum, Oğuzhan'ı bekliyorum.⁵²

Varaka konusu üzerinde bu kadar durulmasının sebebi, Hacıbayram'dan giden mücahitlerin İslâm Devleti'nde birlikte hareket edebilmelerinin sağlanması. İslâm Devleti topraklarına ilk defa giriş yapan bir mücahit sınırda mücahit olarak kaydedilirse, önce şer'i, sonra muasker eğitimi gönderilecek, sonra da uygun bir askerî birliğe atanacaktı. Ancak içeriden varaka, yani izin kâğıdı sağlanabilirse İslâm Devleti'ne giren mücahit standart eğitimlere katılmadan doğrudan birlikte hareket etmek istediği birliğe katılabilecekti. 25 Mart 2015 tarihli bir görüşmede Mehdi Tatlıbal, ilk defa İslâm Devleti topraklarına gidecek bir kişiye bu konuda uyarıda bulunuyor ve sınırdan girerken "mücahit" olarak kayıt yaptırması halinde eğitime gönderileceğini söylüyor:

Mehdi Tatlıbal: Şey yapın, "Biz medeni olarak hicret ediyoruz," deyin. Yani öyle mücahit falan dersiniz muaskere [askerî eğitime] girersiniz. Ağabeyinin almasını istiyorsanız *medeni* [İslâm Devleti'nde yaşamaya giden] olarak geçeceksiniz, o şekilde hicret edeceksiniz.

Ali: Tamam, medeni olarak.⁵³

51 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2719786097

52 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2734797909

53 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2738995185

Haydar Ali Deligöz ile Yunus Tatlıbal arasında geçen 12 Haziran 2015 tarihli konuşmaysa, kimi dönemlerde geçiş güzergâhlarında sorunlar çıktığını ortaya koyuyor ve tıkanan geçişlerin Hacıbayram Yapılanması'nca da gözlem altında olduğunu gösteriyor:

Yunus Tatlıbal: Yollar nasıl, sıkı mı?

Haydar Ali Deligöz: Bugün açılmış yol, rahatça geçtik.

Yunus Tatlıbal: İyi, nereden geçtin?

Haydar Ali Deligöz: Devle yoluyla geçtim. Babanla irtibata geçersen benim numaramı ver de görüşelim.

Yunus Tatlıbal: Ama babam Akçakale'den geçecek, iki gündür orada bekliyorlar. Hicret eden çok mu?

Haydar Ali Deligöz: Sen ne diyorsun! Kıyamet gibi adam var!⁵⁴

Pek çok örnek, Hacıbayram Yapılanması'nın İslâm Devleti'ndeki kendi mensuplarıyla haberleşerek sınır geçişlerini organize etmeye çalıştığını gösteriyor. 10 Ocak 2015 tarihinde Bayram Tatlıbal ile Ali Deligöz arasında geçen telefon görüşmesiye, Hacıbayram Yapılanması'nın İslâm Devleti'ndeki ağının genişliğini ortaya koyuyor. İslâm Devleti topraklarından henüz dönmüş Ali Deligöz ile İslâm Devleti'nde bulunan Bayram Tatlıbal arasındaki konuşmada diğer Hacıbayramlı mücahitlerin konumları, kayıplar ve yaralıları, İslâm Devleti'nin hapis cezasına çarptırdığı mahalleliler ve şahit olunan silahlı eylemlerden bahsediliyor:

Ali Deligöz: Vallahi gittik, tatil yaptık geldik.

Bayram Tatlıbal: Buralarda bir şey yok, yatıyoruz kalkıyoruz...

Ali Deligöz: Orada da bir Kobane'ye gidiyorlar geliyorlar... Dört-beş tane kardeş şehit oldu. Kobane biraz sıkıntılı. Beş-altı tane yaralı var. Harun'un oğlu vardı, Şeker Harun'un oğlu, kayıp. Ibo gibi... Şehit olmuş, alamamışlar.

Bayram Tatlıbal: Öldüğü kesin miymiş?

Ali Deligöz: Kesin diyorlar, "PKK aldı," dediler. Sonra bilmiyorum... "Biz onu aldık, gömdük," demişler. Keserci [Hacıbayramlı bir mücahidin lakabı] ortakçı başı olmuş, makara bakıyor. Ekip başı Eyüp Ağabey, o baş aza.

Bayram Tatlıbal: Keserci iyi, o işleri beceriyor, mutfak işlerini falan iyi yapıyor. Ibo ve Oğuzhan'dan bir haber çıktı mı?

Ali Deligöz: Oğuzhan içeride [cezaevinde], neden alındığı belli değil. Bir hafta 10 gündür yatıyor.

Bayram Tatlıbal: Kobane ne halde?

54 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2766255712

Ali Deligöz: Öyle bir sistemde çalışıyor ki Koalisyon, kafayı çıkarını vuruyor. Şehitlerin % 90'ı uçakla oluyor. Üç-dört gün önce iki günlüğüne bir sis oluşmuş, hava şartlarından [uçaklar] girememişler, bayağı ilerlemişler [İslâm Devleti'ni kastediyor]. Sınır kapısında iki-üç tane *istishat*⁵⁵ yapmışlar. Birkaç gün önce haberi aldım, % 80 dediler. Takva Haber'den öğrendim.⁵⁶

Örgütlenen kişilerin sınırdan geçirilerek İslâm Devleti topraklarına ulaştırılması Hacıbayram Yapılanması'nın en önemli görevlerinden biri olsa da, bu faaliyetin hangi amaca hizmet ettiği polisteki ifadelerde gizlenmeye çalışılıyor ve Suriye ile Irak'a gidişlerle ilgili başka gerekçeler öne çıkarılıyordu. Hacıbayram Mahallesi'nde, Türkiye'deki bazı yapılanmalarda olduğu gibi, örgütlenme araçları bulunmuyordu. Yani örgütlenme faaliyetleri bir dernek veya temel bir mekân üzerinden gerçekleştirilmiyordu. Paşalar olarak nitelenen ailelerin yaşadığı sokakta yer alan, 2000'li yılların başında mescit olarak kullanılan, yıkılmasının ardındansa "çay ocağı" diye çağrılan mekân, ortak hafızada mescit ismiyle anılmayı sürdürdü. Buradaki toplantılara İslâm Devleti'ne katılımlar başlayana dek dışarıdan kişiler katılmıyor, faaliyetler yalnızca Uzunyol Sokak'ta yaşayanlar için gerçekleştiriliyordu; yani burası mahalle dışından şahıslarla ilk temasların kurulduğu bir alan olarak tasarlanmamıştı. İllerleyen dönemde gezici vaizlerin veya başka hücreler tarafından örgütlenmiş mücahitlerin de ziyaretine açılan mescit/çay ocağı, resmi söylemde Hacıbayram Yapılanması mensuplarınca başka şekillerde tarif ediliyordu.

Yapılanma mensupları mescidi, çay içilen ve sohbet edilen, mahalledeki gençlerin kötü alışkanlıklardan kurtulması için bir araya gelinen bir yer olarak tanımlıyordu. Örneğin Hacıbayram Yapılanması'nın önemli isimlerinden Mehdi Tatlıbal, gençlerin savaşmak değil uyuşturucu bağımlılığından kurtulmak için İslâm Devleti'ne gittiğini iddia ediyordu. Tatlıbal'ın mescitle ilgili yorumuysa, buranın kimi zaman namaz kılınan, ihtiyaç sahiplerine yardım edilmesi için dayanışma faaliyetlerinin düzenlendiği ufak bir çay ocağı olduğu yönündeydi. Benzer şekilde, çoğu yapılanma mensubu emniyetteki ifadesinde, Suriye'ye gidiş gelişini "evlenmek", "uyuşturucuyu bırakmak", "yaralı birini aramak" veya "ölen bir tanıdığın cenazesini teslim almak" gibi gerekçelerle açıkladı.

Bazı ifadelerdeyse şüpheliler İslâm Devleti hakkındaki olumlu görüşlerini ve Selefi geleneklere bağlılıklarını gizlemedi. Adil Tatlıbal Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'ndaki ifadesinde, İslâm Devleti'nin bazı eylemlerini tasvip etmese ve el-Bağdadi'nin nasıl bir yaşantı sürdüğünü bilmesi de halifelik ku-

55 İntihar saldırısı.

56 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2714969218

rumunu kabul ettiğini belirtiyordu. Kur'an ve Sünnet'e göre yaşamaya çalıştığını ifade eden Tatlıbal, İslâmi içerikli eğitim verilmediği gerekçesiyle çocuklarını okula göndermediğini, çocuklarının bu okullara gitmesinin küfür olarak kabul edileceğini, oy kullanmanın şirk olduğunu söylüyordu. Benzer şekilde, Eyüp Gözlemecioglu da bir ifadesinde İslâm Devleti lideri Ebubekir el-Bağdadi'yi şeriat hükümlerini uyguluyor olmasından ötürü tek İslâm Halifesi olarak kabul ettiğini belirtiyordu. Gözlemecioglu'na göre, mahalledeki radikalleşme mekânı olan mescit ise "Mahalledeki gençlerin gelip oturabilmesi, kötü alışkanlıklar edinmemesi için" oluşturulmuş bir yapıydı.

Ankara'daki diğer yapılanmalar

Ankara Emniyeti'ne göre, kentte Türkiye IŞİD'ine bağlı dört farklı hücre yapılanması bulunuyordu. Bunların ilkinin, yani Hacıbayram Yapılanması'nı emniyet birimleri, Tatlıbal Ailesi'nden isimlerin hücredeki etkinliğinden ötürü *Tatlıbal Grubu* olarak isimlendiriyor. İkinci hücre, Hacıbayram Mahallesi'ne oldukça yakın bir adreste konuşlanmış olan *Samanpazarı Grubu*. Yine aynı bölgede çalışma yürüten *Murat Gezenler Grubu* ile *Harun Yıldırım Grubu* da emniyete göre kentteki önemli Türkiye IŞİD'i yapılanmaları arasındaydı.

Samanpazarı Grubu

Emniyete göre Ankara'daki en kalabalık grup olan Samanpazarı Grubu'nun emirliğini, yani liderliğini Kâmil Nuhoglu yapıyordu. Ancak Nuhoglu'nun gruba kendisiyle birlikte hareket eden pek çok kişiyle beraber İslâm Devleti'ne gidip savaşmaya başlaması, bu hücrenin idaresinde önemli değişikliklere yol açtı. Nuhoglu'nun Ankara'dan ayrılmasıyla onun görevlerini Selahattin Başaran devraldı ve İslâm Devleti'ne katılacak kişilerin seyahat ayarlamalarını yapmayı sürdürdü. Emniyetin tespitlerine göre, Nuhoglu'ndan sonra hücrenin başına geçen Başaran'ın faaliyetleri özetle şöyleydi: "Başaran'ın Tekfirci Samanpazarı Grubu'nun Ankara'daki tüm faaliyetleriyle yakından ilgilendiği, özellikle Suriye'ye geçmek isteyen üyelerinin planlamasının şahıs tarafından yapıldığı, eleman aktarımının Başaran'ın bilgisi dahilinde bir plan program çerçevesinde yapıldığı, çatışma bölgelerine katılmak isteyen şahısların önceden Başaran'a isim yazdırdıkları, isimlerin belli sıraya konulması suretiyle eleman aktarım programlarının yapıldığı, eleman aktarımında minibüs tipi araçların kullanıldığı, araçların şoförlüğünü Selami Sertaç, Ali İnanlı, Fatih Fidanboy, Uğur Mazlum ve Sedat Yener isimli şahısların yaptıkları, son dönemde sıklaştırılan uygulamalar [Polisin aldığı önlemler] nedeniyle farklı şahısların şoför olarak tercih edildiği, daha önceleri 10-15 şahsın tek seferde

aktarımı yapılırken uygulamalardaki yoğunluk nedeniyle daha küçük araçlarla üç-dört kişilik grupların götürülmeye başlandığı bilgisi elde edilmiştir.” Emniyet araştırması, Samanpazarı Grubu’nun da Hacıbayram Yapılanması’na benzer yöntemler kullanarak sınır geçişlerini sağladığını gösteriyor.

Emniyet kaynakları, Nuhoglu Grubu’nun 3 Ekim 2014’te aldığı kararla faaliyetlerini önemli ölçüde İslâm Devleti topraklarına taşıdığını aktarıyor. Bu kararın ardından grup mensuplarının evlerini boşaltıp eşyalarını ve mülklerini sattığı, dükkânlarını ve işletmelerini devredip Türkiye’den ayrılmaya başladığı ifade ediliyor. Samanpazarı Grubu hakkında hazırlanan polis fezlekesinde şu ifadelere yer veriliyor: “03.10.2014 tarihinde Deaş saflarında savaşmak için Suriye’ye hicret kararı alan Samanpazarı Grubu’nun bir kısmının Suriye’ye geçtiği, bir kısmının Türkiye’de kaldığı, bir kısmının ise Suriye’ye gidip tekrar ülkemize döndüğü bilinmektedir.” Bu ifadeler, Hacıbayram Yapılanması’nda olduğu gibi, Samanpazarı Grubu’nda da yarı zamanlı mücahitlik pratiğinin yaygın olabileceğini düşündürüyor.

Emniyete göre, emirliğini Yusuf Cevizci’nin yaptığı ve Mart 2015’te kurulan *Tarık Bin Ziyad Ketibesı’nın* başına da, Cevizci’den sonra Samanpazarı Grubu Emiri Kâmil Nuhoglu geçti. Tel Abyad yakınlarında bir süre etkin biçimde PYD ve YPG güçleriyle savaşan grup, ilerleyen dönemde verdiği kayıplardan ötürü Rakka’ya çekildi. Samanpazarı Grubu içerisinde radikalleşip cihada katılan isimlerin önemli kısmının da bu birlik saflarında savaştığı sanılıyor.

31 Aralık 2015’te Ankara’da gerçekleştirilmesi planlanan intihar saldırısı, Türkiye IŞİD’inin siyasal niteliği bulunmayan, sıradan bir sivil gruba yönelik ilk eylem denemesi olarak kayıtlara geçti. Bu girişim aynı zamanda Samanpazarı Grubu içerisinde örgütlendikten sonra önce sınır bölgesinde çalışan, sonrasındaysa Gaziantep Yapılanması’nda önemli bir isim haline gelen Mustafa Mol’un talimatları doğrultusunda, yerel bir yapılanmanın şiddet eylemi yapabilme potansiyelini göstermesi adına da dikkate değer.

2015’i 2016’ya bağlayan yeni yıl akşamında gerçekleştirilmesi planlanan saldırı, Ankara’daki çeşitli askerî birlikler çevresinde keşif yapan iki kişinin tespit edilmesi üzerine yürütülen soruşturma sayesinde önlendi. 25 Aralık 2015 tarihli izleme kararı uyarınca fiziki takibe alınan iki şahıs, eylemi gerçekleştiremeden Yakupabdal Mahallesi’nde kiraladıkları evde yakalandı. Ankara’daki hücreler tarafından örgütlenmiş Musa Canöz ve Adnan Yıldırım, eylem için İslâm Devleti’nden Türkiye’ye gelişlerini ve eyleme ilişkin aldıkları emirleri ifadelerinde anlattı.

Kasım 2015’te birbirlerinden ayrı güzergâhlar kullanarak Suriye’den Türkiye’ye geçen Canöz ve Yıldırım, Ankara’ya ulaştıktan sonra bir ev kiraladı ve intihar saldırısında kullanılacak el yapımı patlayıcıları üretmeye başladı. Patlayıcıların yapımı için 5.000 dolar alan Canöz ve Yıldırım, patlayıcı mal-

Musa Canöz ve Adnan Yıldırım'ın yakalandığı evde bulunanlar (Fotoğraf: AA).

zemelerinden amonyum nitratı Çubuk ilçesinden, elektronik malzemeleriye se Ulus'taki elektronikçilerden temin etti.

Canöz ve Yıldırım'ın ifadeleri, Ankara'daki örgütlenme süreçlerine ilişkin bilgiler de içeriyor. 2011'de Ankara Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'nde çalışmaya başlayan Adnan Yıldırım, camide namaz kılma biçimini ilginç bulup tanıştığı Ümit Akbulut'un davetiyle katıldığı sohbet toplantıları ve sonrasındaki süreci şöyle anlatıyor: "Camide namaz kılış şekinden etkilendiğim Ümit Akbulut'la tanıştım. Ümit bana din içerikli kitaplar getirdi. Bu şekilde Ümit'in 5-10 kişilik toplantılarına katıldım. İslâm'la ilgili yaşamım değişti. 2014 yılına kadar bu cemaatin toplantılarına katıldım. Aynı cemaatte Erzurumlu Mushap adlı kişiyle tanıştım. Kendisinden Suriye'yle ilgili bilgiler aldım. Birlikte Suriye'ye gitmeye karar verdik."⁵⁷

İlk defa 2012 yılı sonunda Suriye'ye geçip 2014'e dek muhalif gruplarla birlikte hareket eden Musa Canöz ise 2014 ortalarında İslâm Devleti'ne katıldı. Canöz ifadesinde, amcası Kadir Canöz ile kardeşi Adem Canöz'ün, İslâm Devleti saflarında Kobane'de savaşırken öldüklerini, onların kaybindan ötürü PKK veya Türkiye'ye zarar vermek için eylem yapmak istediğini anlattı.

Adnan Yıldırım Ankara'daki eylemin talimatını veren Mustafa Mol'la, 19 Nisan 2014'te Suriye'ye geçtikten sonra tanıştığını aktarıyor.⁵⁸ Yıldırım An-

57 https://web.archive.org/web/20160925164412/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/597140/Cihatcilarin_Ankara_aski..._El_Nusra_evinde_zehir_tarifi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

58 Canöz ve Yıldırım'ın ifadelerinde geçen bir başka isim ise *Ebu Enes*. İfadelere göre eylemin talimatı Mustafa Mol'dan geldi fakat asıl azmettirici "Arap asıllı bir şeyh" olarak nitelenen Ebu Enes'ti. Bu tarife uyan yüksek profilili tek isim, Ocak 2017'de ABD'nin Delta Force ekipleri tarafından Deyrizor'da öldürüldüğü iddia edilen Ebu Enes el-İraki.

kara'dan tanıdığı kişilerle de İslâm Devleti'nde yeniden karşılaştı: "Cemaatin başında Ankara'dan tanıdığım ve şu an Suriye'de olan Kâmil Nuhoglu vardı. Sonradan gelenler Mehmet Atak, güvenlikçi Kadir, Talha ve dolmuşçu Emrah isimli şahıslardı. Bana kod olarak *Ebu Mustafa* dediler."

Eylem talimatı aldıktan sonra Türkiye'ye dönen Yıldırım, Ankara'da Musa Canöz'le buluştu. Savcılıktaki ifadesine göre, patlayıcı yapımını öğrenmek için Rakka'da 20 günlük bir eğitim almış olan Canöz, Ankara'da toplanan malzemelerle patlayıcıyı hazırladı.

Canöz ve Yıldırım, eylem için hedef arayışı sırasında askerî binalar etrafında keşif yaptı. Fakat Canöz saldırı emrini aldığı Mustafa Mol'a, bu binalara intihar saldırısı gerçekleştirilmesinin etkili sonuç vermeyeceği görüşünü ilettili. Adnan Yıldırım'a göre, Mol bunun üzerine kendilerine yeni talimatlar verdi: "Bir gün Mustafa bize mesaj attı, 'Plan değişti, acil bir çanta yap' dedi. Kilise, turistlerin bol olduğu yerler özellikle Şii camilerinde keşif yapmamızı söyledi. Camiye [Ankara'daki Caferilerin sıkça kullandığı Muhammediye Camisi'ne] gidip keşif yaptık. Mustafa bize bombalı çantayı birilerin gelip teslim alacağını bildirdi. Ancak kimse gelmedi. O ara yakalandık."⁵⁹ Canöz ise ifadesinde, Kürtleri hedef alan bir eylem yapma beklentisindeyken kamuyu ve sivillerin hedeflenmesi emri üzerine eylemden vazgeçtiğini ileri sürüyor: "Ankara'ya döndüğümde intihar yeleşini kendim hazırladım. Çünkü bizim amacımız PKK'ya darbe vurmaktır. Bu sırada Suriye'den kamu kurumlarına yönelik eylem yapma talimatı gelince, durumu sorgulamaya başladık. Sonrasında da eylemden vazgeçip bombaları imha edecek yer aradık. Ancak imha edemeden yakalandık."⁶⁰

Emniyete göre, Samanpazarı Grubu'na kıyasla daha küçük bir yapılanma olan Harun Yıldırım Grubu da, Samanpazarı Grubu'ndan Nuhoglu ve diğerlerinin hicret ettiği tarihlere yakın bir dönemde, Eylül 2014'te Suriye'ye geçti. Grubun yaklaşık 15 kişilik bir katile halinde Şanlıurfa Akçakale üzerinden Suriye'ye geçtiğini kaydeden polis fezlekesinde, 24 Temmuz 2015'te aralarında Harun Yıldırım'ın da bulunduğu altı kişinin Ankara'da gözaltına alındığı belirtiliyor.

Murat Gezenler Grubu

Aynı bölgede faaliyet gösteren bir diğer grupsa, Hacıbayram Yapılanması'na mensup şahısların da radikalleşmesinde etki sahibi, Türkiye IŞİD'inin gezici vaizlerinden Murat Gezenler'in ismiyle anılan Murat Gezenler Grubu'ydü.

⁵⁹ Aynı kaynak.

⁶⁰ <https://web.archive.org/web/20180428165731/http://www.hurriyet.com.tr/gundem/iki-canli-bombadan-itiraflar-40035833>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Polise göre, bu grup mensupları da tıpkı Hacıbayram Yapılanması'nda olduğu gibi, dönemsel olarak Suriye'ye gidip geliyordu. Murat Gezenler Grubu'na mensup şahısların bir kısmı Maltepe Pazarı'nda dükkân işletiyordu. Polisin tespitlerine göre bu gruptan yaklaşık 15 kişi Suriye'ye geçiş yaptı. Gezici vaiz Gezenler'in etkisindeki grubun diğer yapılanmalardan temel bir noktada ayrıldığına ilişkin bir polis tespitiyse oldukça çarpıcı: "Murat Gezenler, Samanpazarı ve Harun Yıldırım Grubu'nun aksine ilimizdeki tüm bağlarını kesmek yerine boşalan alanları doldurma gayretinde olduğu, hem açmaya çalışılan yeni külliye hem de tekfirci şahısların buluşma merkezi konumunda olan Maltepe Pazarı'nda etkinliklerini artırmaya çalıştıkları..."

Emniyet birimlerinin Samanpazarı ve Harun Yıldırım Grupları hakkında yaptığı gözlemle karşılaştırıldığında Murat Gezenler Grubu hakkındaki bu değerlendirme daha da ilginç hale geliyor. Polis kaynaklarına göre, Samanpazarı ve Harun Yıldırım Grupları'na mensup şahıslar, Suriye'ye hicret kararı alınmasının ardından sahip oldukları mülkleri satıp İslâm Devleti'ne katıldı. Bu olgu, gruplara mensup şahısların cihada gidiş motivasyonları arasında maddi kazanç arayışının düşük önemde olduğunu ve Selefî komünitenin Ankara'daki varlığındansa cihada katılmanın önemi üzerinde durulduğunu işaret ediyor. Murat Gezenler Grubu ise Ankara'daki varlığına zarar vermeden ve genişlemesini sürdürerek İslâm Devleti'ne mücahit yollamayı tercih etti. Böylelikle Türkiye'deki uzun dönemli çıkarlarından da vazgeçmemiş oldu.

Bir radikalleşme profili, hem Hacıbayram Yapılanması'nın Türkiye İŞİD'inin Ankara'daki faaliyetlerinde üstlendiği merkezi pozisyonu teyit ediyor hem de Murat Gezenler Grubu'nun örgütlenme şemasına ilişkin öngörüler sunuyor. 12 Mayıs 2015'te Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde ifade veren Nihat Targu, oğlu Murat Targu'nun İslâm Devleti'ne katıldığını aktardı. Lise ikinci sınıftayken eğitimini yarıda bırakan Murat Targu, bir yaralama olayından ötürü 2009 ile 2012 arasında cezaevinde kalmış, hükümlülüğü sırasında Kur'an okumaya ve namaz kılmaya başlamıştı. Dolayısıyla cezaevinden çıktıktan sonra, Murat Gezenler Grubu mensuplarının örgütlendiği Maltepe Pazarı'nda telefon aksesuarları ve tamir işleri yapan bir dükkânda birkaç ay çalışan Murat'ın bir yandan da dinsel içerikli toplantı ve sohbetlere katılması ailesini endişelendirmedi. Murat, çalışmak için yurtdışına gideceğini söyleyerek Ekim 2014'te evden ayrıldı. Birkaç gün sonra Murat'ın çocukluk arkadaşlarından biri aileye telefon ederek, Murat'ın İslâm Devleti'nde olduğunu söyledi. Şubat 2015'te bizzat ailesine telefon ederek bu bilgiyi teyit eden Murat, ailesinin ısrarlarına karşın Türkiye'ye dönmeyeceğini söyledi. Emniyet kaynakları da Murat'ın Gaziantep ve Kilis üzerinden İslâm Devleti'ne geçtiğini doğruluyor.

Mart 2015'te babasını arayan Murat, cep telefonunun kullanılamaz hale geldiğini ve yenisini almak için paraya ihtiyacı olduğunu, parayı kendisine nasıl yollayacağını anlatmak üzere bir tanıdığının temas kuracağını söyledi. Baba Nihat Targu, oğluna para yollamak üzere bir aracıyla birkaç defa görüştü. 12 Mayıs 2015'te başka bir kaynaktan oğlu Murat'ın öldüğü haberini alan baba Nihat Targu, daha önce oğluna para göndermek için telefonlaştığı şahsı arayarak oğlunun durumunu sordu. Murat'ın ölümüyle ilgili ayrıntılı bilgi vermekten kaçınan bu kişinin Hacıbayram Yapılanması'ndan Mehdi Tatlıbal olduğu polisin araştırmasıyla anlaşıldı.

Hücreler arası ilişkiler ve diğer yereller

Ankara'daki örgütlenme alanları yalnızca yukarıda bahsedilen, çoğu Altındağ ilçesinde bulunan radikalleşme sıcak noktalarından ibaret değil. Keçiören ve Mamak'ın bazı kesimlerinde örgütlenme faaliyeti yürütüldüğü konuşulsa da, kesin olan Sincan ve Saray'da bulunan, Hacıbayram Yapılanması'yla da irtibat halindeki hücrelerin varlığı.

Saray'daki örgütlenmeye Hacıbayram Yapılanması'ndaki şahısların hamilik yaptığı, bölgede örgütlenebilecek kişilerle farklı yöntemlerle temas kurma denemelerinde bulunulduğu, polis fezlekelerinde yer verilen bazı iletişimin tespiti tutanaklarından da anlaşılıyordu ancak emniyet birimleri bu ipuçlarını görmeyi başaramadı.

Hacıbayram Yapılanması'nın Saray'daki varlığını haber veren telefon görüşmelerinin ilki 22 Aralık 2014 tarihinde Mehdi Tatlıbal ile ismi bilinmeyen bir şahıs arasındaydı. Saat 14.00 sularında telefonu çalan Mehdi Tatlıbal, nerede olduğuna ilişkin soruya "Saray'dayım," yanıtını verdi.⁶¹ Saray'dan ertesi günkü bir başka konuşmada da bahsedildi. 23 Aralık 2014'teki görüşmede Mehdi Tatlıbal ismi bilinmeyen birine Saray'daki faaliyetlerle ilgili talimatlar veriyordu:

Mehdi Tatlıbal: Adil [Tatlıbal] Ağabeyin kızı Hafza var ya, o da Mücahit de bugün Saray Grubu'na gitsin.

Bilinmeyen şahıs: [Yanındaki kişiye] Hamza Hocam, Hafza Saray'a gidecekmiş bugün. [Yeniden Mehdi Tatlıbal'a hitaben] Almaya kim gelecek ağabey?

Mehdi Tatlıbal: Dur bakalım, ayarlamaya çalışıyoruz.⁶²

61 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2714969218, Tape no: 2709332995

62 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2714969218, Tape no: 2709616090

21 Şubat 2015'teki bir diğer telefon görüşmesinde geçen ifadelerse, Hacıbayram Yapılanması mensuplarının, Saray'da radikalleşmeye aday kişilerle vakit geçirmek üzere organize ettiği etkinliklere dair fikir veriyor. Hacıbayram Yapılanması'ndan Mehdi Tatlıbal, mahalleye yaklaşık 40 kilometre uzaklıktaki Saray'a futbol maçı yapmak için gideceğini konuştuğu kişiye aktarıyor. Tatlıbal'ın, "Mescide gidemeyiz, Saray'a gideceğiz. Maç var bugün saat 9-10 arası," sözleri, Saray'daki yerlilerle futbol oynamanın ciddi bir faaliyet olarak görüldüğünü gösteriyor.⁶³

26 sanıklı, Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan el-Kaide davası kapsamında polis tarafından hazırlanan bir bilgi notunda bahsedilen Hacıbayram Yapılanması'ndan Oğuzhan Gözlemecioglu'nun propaganda çalışmaları da, Saray'daki çalışmalara ilişkin kuşku arttırıyor. Bilgi notuna göre Gözlemecioglu, Kızılcahamam'a ek olarak Ankara'nın ilçelerinden Çubuk'un Kışlacık, Çamlıdere'nin Ören, Kazan'ın Kılıçlar köylerinde toplantılar düzenlemişti.⁶⁴

Radikalleşme hikâyelerinden biri, Saray ile Hacıbayram Yapılanması arasındaki bağları kuran temel olgunun hemşehriliği olabileceğini öneriyor. Saray'daki dış cephe kaplaması ürünleri üreten fabrikasını bir akrabasına devrettikten sonra, geniş ailesindeki yaklaşık 20 kişiyi İslâm Devleti'ne götüren Hasan isimli orta yaşlı erkek, Hacıbayram Yapılanması'ndaki nüfuzlu ailelerle ortak bir kökeni paylaşıyor; Hasan ve ailesi, tıpkı Hacıbayram Yapılanması'nda Paşalar olarak anılan aileler gibi Çankırlı.

Saray'daki fabrikasını devredip ailesiyle birlikte İslâm Devleti topraklarına giden Hasan isimli şahsı tanıyan biri, Çankırı'nın Kurşunlu ilçesi Sivrice Köyü'ndeki radikalleşmenin, çalışmaya gittikleri Almanya ve Fransa'dan 2000'li yıllarda dönen üç gencin yönlendirmesiyle başladığını söylüyor. Daha önce keskin bir itikada sahip olduğuna ilişkin bir bulguya rastlanmayan Hasan'ın ikinci evliliğini yaptığı eşi, kendi mensubu olduğu tarikattan kişiler ile Hasan'ın önceki eşinden olan kızlarını evlendirdi. Aynı dönemde, daha önceleri TIR ve otobüs şoförlüğü yapan Hasan, dış cephe kaplaması ve inşaat iskeleleri üreten bir atölye kurmak üzere Saray'a yerleşti. 2014 sonundaysa, varlıklarının bir kısmını satıp, fabrikasını bir akrabasına devrettikten sonra tüm aile üyeleriyle birlikte İslâm Devleti'ne gitti. 2014 yılı sonlarında Hacıbayram Yapılanması mensuplarının da Saray'da örgütleme faaliyeti yürütme çabası içinde olmasıyla beraber değerlendirildiğinde, bu radikalleşme hikâyesinde Hacıbayramlıların rolü olabileceğini düşünmek mümkün.

Ankara'daki bir başka hücre ise Sincan'da faaliyet gösteriyordu. 28 Şubat

63 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2728560775

64 https://web.archive.org/web/20160905135829/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/595228/ISiD__Ankara_yi_mesken_tutmus.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

1997'deki Postmodern Darbe'nin de önemli mekânlarından olan Sincan'ın Selefi yapılanmalar için bir radikalleşme sıcak noktasına dönüşmesi, Sincanlılara göre yalnızca bölgenin muhafazakâr karakterinden kaynaklanmıyor. On yıllardır Sincan'da yaşayan yurttaşlar, özellikle 30 Ocak 1997'deki Kudüs Gecesi ve onu izleyen 28 Şubat sürecinden itibaren kamusal alan üzerinden, seküler ve dinsel ideolojiler arasında bir savaş sürdüğünün altını çiziyor. Sincanlılar, her türlü yaşam tarzının hoşgörüle karşılandığı ilçenin Başkan Yıldız döneminden itibaren, içkili mekânların kapatılmasıyla birlikte dönüşüm içine girdiğini aktarıyor.

El-Kaide'yle ilişkilerinden ötürü yargılanan ancak birkaç sene sonra en az 20 kişiyi örgütleyip İslâm Devleti'ne götüren Abdülkadir Ercan'ın ağabeyi Alaattin Ercan da bu görüşte.⁶⁵ Alaattin Ercan'a göre Sincan'da Selefi örgütlere katılımda uyuşturucunun payı var: "Sincan'daki dönüşümü safha safha seyrettik. Artık her parkın, her caminin önünde birçok torbacı var. Uyuşturucu kullanımı [radikalleşmeye] ikna sürecini de kolaylaştırıyor çünkü vaatler yerine daha kolay ulaşıyor. Cihada katılırsa günahlarının affedileceğinden ve cennete gideceğinden bahsediliyor. Din afyon gibi ama burada işin içinde gerçekten afyon da var."⁶⁶ Ercan'ın bu sözleri, Hacıbayram Yapılanması'nda da oldukça yaygın olarak gözlenen arınma diskurunu anımsatıyor.

Alaattin Ercan'a göre, kardeşi Abdülkadir'in radikalleşme süreci 2009'da başladı. El-Kaide'yle bağlantı kuran Abdülkadir'i diğer kardeşleri ve onların aileleri izledi. Yavaşça yaşanan dönüşümün ilk belirtilerini Ağabey Ercan 2009'daki bir bayram ziyaretinde fark etti: "Bayramda ortalıca kardeşimin evine ziyarete gittim. Erkeklerin uzun sakallı ve bıyıksız, kadınlarınsa çarşaf-lı olduğunu, kadın ve erkeklerin birbirleriyle aynı ortamda bulunmadıklarını o ziyarette gördüm. Beni de kendileri gibi olmaya davet ettiler. Davetlerini reddettim ve sonra hiçbirisiyle düzenli olarak görüşmedik."⁶⁷ Ağabey Ercan, en küçük kardeşi Abdülkadir'in bu tarihe kadar uyuşturucu kullandığını, evinin narkotik şube polisleri tarafından birkaç defa basıldığını da ekliyor.

Ercan Ailesi'nden cihada katılımlar 2013'te başladı. 2009'da aile fertlerindeki radikalleşmeyi görüp tedbir almaya çabalayan Alaattin Ercan, kendi çocukları ve onların ailelerini radikalleşmeden korumayı başardı. Ancak Alaattin Ercan'ın üç kardeşi ve aileleri, 2013'ten itibaren Suriye'ye hicret etmeye başladı. Aileden Suriye'ye ilk giden, Ergün Ercan'ın eşinin kardeşiydi. Ergün Ercan ve damadı ile o zamana dek örgütlenme işiyle uğraşan Abdülkadir Ercan da çok geçmeden Suriye'ye gitti. 2014'ten itibaren bu kişiler ailelerini de

65 <https://web.archive.org/web/20150707013803/http://www.birgun.net/haber-detay/el-kaide-sa-nigi-serbest-kalip-onlarca-kisiyi-isid-e-goturdu-77584.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

66 Alaattin Ercan'la görüşme, 08.04.2015.

67 Aynı kaynak.

yanlarına almaya başladı. Ergün Ercan üç kızı ve kızlarının ailelerini 2014'te Suriye'ye götürürken, Abdülkadir Ercan'ın kız kardeşi de aynı yıl dört çocuğu ve eşiyle İslâm Devleti'ne gitti. Ercan Ailesinin Suriye'ye giden 21 ferdinin beşi, çatışmalarda veya bombardımanlarda yaşamlarını yitirdi. Alaattin Ercan'ın 15 yaşındaki yeğeni, 2014'teki bir rejim bombardımanında, Ergün Ercan'ın iki damadı ile Ekrem'in babasıysa, Ürdünlü pilot Muaz el-Kesasibe'nin diri diri yakılmasının ardından Ürdün'ün başlattığı bombardımanlarda öldü.

Ağabey Alaattin Ercan, kardeşinin örgütlenme çalışması yaptığını öğrenişini şu sözlerle anlatıyor: “Abdülkadir, 2014'te Suriye'den Sincan'a döndü ve o işleri bıraktığını, gözündeki sorun nedeniyle çocuğunun ameliyatını yaptırmak için bir süre Ankara'da kalacağını söyledi. Birkaç ay evimde kaldıktan sonra çocuğuyla çok da ilgilenmediğini görüp araştırdım; meğerse Sincan'dan IŞİD'e adam götürmek için gelmiş. Bu işi devamlı yapıyormuş ama benim haberim yokmuş.” Ercan, Sincan'da yaşananları bir televizyon kanalına verdiği mülakatta anlatmasının ardından, İslâm Devleti'ndeki kardeşlerinden tehditler almaya başlamış. Ercan, kardeşinden aldığı bir fotoğraf ve altındaki satırları bana da gösteriyor; fotoğrafta kardeşi gövdesinden ayrılmış bir kafanın yanında poz veriyor, fotoğrafa eşlik eden mesajdaysa “Allah seni bu hale getirmesin inşallah” yazıyor.

Sincan'ı diğer hücrelerle ilişkilendirenlere yüksek ihtimalle, burada örgütlenen şahısların el-Kaide kökenleri. Sincan'dan İslâm Devleti'ne en az 20 kişi götürülen Abdülkadir Ercan, 13 Temmuz 2011'de Sincan'ın Törekent Mahallesi'nde bir eve yapılan baskında gözaltına alınmış, baskına uğrayan evde patlayıcı yapımında kullanılan 700 kilo malzeme ile pek çok kroki ele geçirilmişti. Başka kentlerde gözaltına alınan diğer şüphelilerin de Ankara'ya getirilmesinin ardından başlayan ve Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada 16 sanık el-Kaide üyeliği ve şiddet eylemi hazırlamak gerekçeleriyle yargılandı. Abdülkadir Ercan ve diğer 14 sanık, yaklaşık altı ay tutuklu kalıp 10 Şubat 2012'deki ilk duruşmada serbest kaldı.⁶⁸ 7 Şubat 2013'te davanın son tutuklu sanığı Mehmet Cabir Işık da tahliye oldu.⁶⁹

Abdülkadir Ercan ve Mehmet Cabir Işık'ın yargılandığı davanın bir diğer sanığı da Harun Yıldırım'dı. Emniyet birimleri Harun Yıldırım'ı, aynı isimle andıkları ve Ankara'daki Türkiye IŞİD'i örgütlenmesinin önemli yapılanmalarından biri olarak gösterdikleri Harun Yıldırım Grubu'ndan biliyor. 2011'deki soruşturma ve takip eden dava Abdülkadir Ercan ile Harun Yıldırım arasındaki ilişkiyi ortaya koyarken, Hacıbayram Yapılanması hakkındaki soruştur-

68 http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/319484/El_Kaide_davasi_nda_15_tahliye.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

69 https://web.archive.org/web/20161012030859/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/402556/_El_Kaide_uyeliği_davasinda_tahliye_.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

malar, yapılanma ile Harun Yıldırım arasında da yoğun bir iletişim olduğunu gösteriyor. Soruşturmalar kapsamında elde edilen iletişimin tespiti tutanakları, *Şeker Harun* veya *Ebu Berat* isimleriyle de tanınan Harun Yıldırım'ın özellikle sınır geçişlerinde Hacıbayram Yapılanmasıyla ortaklaşa çalıştığını, Ali Karabıyık'ın da Harun Yıldırım'a yardımcı olduğunu gösteriyor.

22 Aralık 2014 tarihli bir görüşmede, Hacıbayram Yapılanması'nın önemli isimlerinden Mehdi Tatlıbal'ın, Harun Yıldırım'ın İslâm Devleti saflarında savaşan oğlunun ölümü üzerine Yıldırım'la konuştuğunu ortaya koyuyor:

Mehdi Tatlıbal: Harun Ağabey, bir şey duyduk. Haberin var mı?

Harun Yıldırım: Bizim oğlan şehit olmuş...

Mehdi Tatlıbal: Sahih haber mi?

Harun Yıldırım: Haydar ile konuştum. Kâfirler gece saldırmışlar işte. "Orada şehit yatıyordu..." diyor. Daha sonra, "Yaralı maralı olmasın? Ellerine düşmesin?" diye tekrar gidip bakmış ama şehitmiş. İnşallah cenazesini alırlarsa...⁷⁰

Aynı gün ilerleyen saatlerde ismi bilinmeyen bir şahısla görüşen Mehdi Tatlıbal, Harun Yıldırım'ın oğlunun öldüğünden bahsediyor. Tatlıbal'ın, "Buradayız diye akşamki şeyi iptal ettik," sözleri, Hacıbayram Yapılanması mensuplarının Yıldırım'a taziye ziyaretine gitmiş olabileceğini düşündürüyor.⁷¹

Ölüm haberinin gelmesinden bir gün sonra, 23 Aralık 2014'te, Mehdi Tatlıbal ile Harun Yıldırım bir konuşma daha yapıyor. Harun Yıldırım bir süreliğine İslâm Devleti'ne gideceğini aktararak Mehdi Tatlıbal'a kendisiyle birlikte gelip gelmeyeceğini soruyor:

Mehdi Tatlıbal: Bugün mü gideceksiniz? Bana Cuma günü dedin ya? Sen ne yapacaksın orada?

Harun Yıldırım: Bir hafta kalacağım, oralara bakıp geleceğim.

Mehdi Tatlıbal: Beş-altı kişilik varaka alacaklardı. Varaka almışlar mı? Konuşalım, direkt geçeriz.

Harun Yıldırım: Tamam, onlar varakayı halletsinler. Bu akşam yedi-sekiz gibi çıkalım.

Mehdi Tatlıbal: Yenge ve çocuklar [ölüm haberini] duydu mu? Haberi oldu mu?

Harun Yıldırım: Duydular.⁷²

70 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709342476

71 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709381474

72 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709638042

Yine 24 Aralık 2014 tarihine ait bir başka görüşme, Sincan'da örgütlenme çalışması yapan Harun Yıldırım ile Ali Karabıyık'ın Hacıbayram Yapılanmasıyla olan ilişkileri hakkında fikir veriyor. 20'ye yakın kişiyi bir araçla İslâm Devleti'ne götürme hazırlığındaki Ali Karabıyık'a Mehdi Tatlıbal yardım teklifinde bulunuyor:

Mehdi Tatlıbal: Ali Ağabey, sen misin?

Ali Karabıyık: Benim. Sen kimsin, tanıyamadım?

Mehdi Tatlıbal: Ben İsmet Paşa'dan Mehdi. Sen ne zaman gidiyorsun?

Ali Karabıyık: Cuma günü öğleden sonra veya akşam çıkabiliriz. Bilmiyorum, araba işine daha bakmadım.

Mehdi Tatlıbal: Nasıl bir araba lazım sana? Normal mi, binek mi? Eşyanız ne kadar? Yardımcı olmak bakımından, biz de destek olalım, buralara bakayım.

Ali Karabıyık: 18 kişilik bir araba. Altı-yedi tane büyük var, sekiz-dokuz tane de çocuk var. Altı-yedi tane de çuval var.⁷³

Sincan'daki hücre ile Samanpazarı Grubu arasında da tanışıklıklar göze çarpıyor. 31 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan eylemden önce yakalanan Adnan Yıldırım, İslâm Devleti saflarına katıldıktan sonra Ankaralı mücahit Mehmet Atak'la aynı ketibede bulunduğunu aktarıyor.

Samanpazarı Grubu'nun önderi olarak değerlendirilen Kamil Nuhoglu'nun idare ettiği birliğe 19 Nisan 2014'te Türkiye'den ayrılarak katıldığını belirten Yıldırım'ın grup mensuplarından olduğunu belirttiği Mehmet Atak, aynı zamanda Sincan'da en az 21 kişiyi örgütleyip İslâm Devleti'ne götüren Abdülkadir Ercan'ın da akrabası. Abdülkadir Ercan'ın kardeşinin kızıyla evlenerek aileye giren Mehmet Atak, Adnan Yıldırım ve Samanpazarı Grubu'ndan diğer isimlerin de bulunduğu ketibede savaşırken hayatını kaybetti. Ancak Mehmet Atak'ın babası İrfan Atak da Sincan'da radikalleşip İslâm Devleti'ne katılan pek çok ismin ailesi ve yakınları gibi sessiz kalmayı tercih ediyor. Baba İrfan Atak kısa telefon görüşmemizde, "Bunların hepsi ölümü göze almışlar, ölüm bunlar için hiçbir şey ifade etmiyor. Oğlum da dükkânını kapayıp gitti, esnaftı. Nasıl buna kapıldı bilmiyorum. Artık olan oldu, bir şekilde çocuğumu ikna edip göturdüler," demekle yetiniyor.⁷⁴

73 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709971220

74 İrfan Atak'la görüşme, 10.04.2015.

İstanbul: Türkiye IŞİD'i ile İslâm Devleti'nin Kesişme Noktası

– Sen ne yapıyorsun, nasıl geçti?

– Benim malum... Zaten arife gecesi, bayrama kadar gece koşturmacam vardı. Oraya git, buraya gel... Mescitteydim, itikâftaydım¹ ya işte... Duşumu yaptım, geri geldim gece 01.30, 02.00'ydı zaten, sabaha bir şey kalmamıştı. Mescit de kalabalıktı, misafirler gelmişti. Hep şehir dışından; o konuşmak istiyor, o konuşmak istiyor, o bir şey soruyor, bu bir şey soruyor... Uyumadan direkt zaten bayram namazına gittik. Kalabalık, her taraftan insan... 1.500 kişi falan vardı işte, bayağı kalabalıktı yani. Dokuza, 10'a kadar falan namaz sürdü. Ondan sonra namaz bitti, tek tek herkes bayramlaşıyor. 1.500 kişi... Artık böyle robot gibi oldum yani böyle tokalaşıyorum sarıliyorum ama robot gibi. Yani düşünsene, 1.500 adamla tek tek tokalaşıyorsun, bayağı eziyet!²

28 Temmuz 2014 tarihinde İstanbul Ömerli'de kılınan ve Türkiye'nin önemli bir kısmının IŞİD'le ilk yüzleşmesi niteliğindeki bayram namazını kıldıran İlyas Aydın, ertesi günkü bir telefon konuşmasında o günü böyle anlatıyordu.

Farklı grupların örgütlenme faaliyeti yürüttüğü İstanbul'da kentin pek çok noktasına dağılmış radikalleşme mekânlarını tespit etmek kolay değildi. Hücre faaliyetlerinin bulunduğu bölgelerin bir kısmının halihazırda barındırdığı muhafazakâr kültürler Türkiye IŞİD'inin kentteki ağlarının fark edilmesini de güçleştirdi.

Yine de İstanbul emniyeti kentteki Selefi yapılanmaların faaliyetlerini

1 Bir mescitte ibadet niyetiyle ve belirli kurallara uyarak inzivaya çekilmek.

2 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681730145

uzun süredir biliyordu. Geçmiş yıllarda el-Kaide, sonrasında da Cephetül Nusra için yapılan örgütlenme faaliyetlerinin biat değiştirip İslâm Devleti'ne yöneldiğinin de farkında olan polis, 2014'ten itibaren Türkiye IŞİD'i yapılanmalarına karşı operasyonlar yürüttü.

Bu baskınlardan birinin hedefi, İslâm Devleti saflarında savaşırken ailesini ziyaret için kısa süreliğine İstanbul'a gelen İhsan Topçu'ydu. Topçu'nun yüklü miktarda silah ve mühimmatla birlikte ailesinin Ümraniye'deki evine geldiğinin öğrenilmesinin ardından planlanan operasyon, 25 Mart 2014'te saat 20.00 civarında başladı. Topçu'yu bulmak için adrese giden polisler, evdekilerin açmadığı kapıyı kırmaya koyuldu. Bu sırada evin içinden kapıya doğru ateş açıldı. Çatışmada üç polis ve Kenan Topçu (İhsan Topçu'nun ağabeyi) ile eşi Elif Topçu yaralandı.

Olay sonraki gün basında "IŞİD baskını için yanlış ihbar iddiası" başlığıyla yer aldı.³ Anne Ayşe Topçu'nun açıklamalarına göre polis herhangi bir dirençle karşılaşmamasına karşın ateş etmiş, sonrasında da baskının yanlışlıkla yapıldığını ileri sürmüştü: "Oğlum saat 19.30'da işten geldi... Yemek yemeye başlamadan kapı kırıldı ve içeri ateş edildi... Oğlum vurulduktan sonra eşi üstüne kapanıyor. Sonra gelinimi de ayağından vuruyorlar." Ayşe Topçu, evin içinden ateş açılıp açılmadığına ilişkin soruyorsa şu yanıtı verdi: "Kimin ateş ettiği belli değil. Binlerce mermi atıldı... Polis bize 'Yanlış ihbara geldik. Yanlışlık oldu' diye söyledi. Benim küçük çocuğum Suriye'de. Buradaki oğlum kimi vurdu da geldiniz, oğlumu bu hale getirdiniz?"

Emniyet kaynaklarıysa operasyonun bir "yanlış ihbar fiyaskosu" olmadığına ısrarcı. Operasyonu yakından takip eden bir emniyet mensubu yaptığımız görüşmede hem evin içinden çıkanları hem de çatışmanın ayrıntılarını aktarıyor: "O zaman IŞİD diye geçmiyordu. Şahsın evine gidildi; İhsan Topçu'nun yüklü mühimmatla savaş bölgesinden ailesinin evine geldiği biliniyordu. İhsan Topçu adreste bulunamadı ama kapı kırılınca İhsan'ın ağabeyi Kenan Topçu ateş etmeye başladı. Çatışma oldu. Şahıs daha sonra ifade-sinde, eve gelenlerin polis olduklarını bilmediğini söyledi fakat polis olduğumuzu elbette biliyordu. Evde üç el bombası, Uzi cinsi bir hafif makineli silah, iki tabanca ve 400'e yakın mermi bulundu. Kenan Topçu, 'Bunları kardeşim bir çanta içinde getirdi, biz de hiç açmadık. İçinde bunların olduğunu bilmiyorduk,' dedi fakat İhsan Topçu'nun getirdiğini ileri sürdüğü silahla bize defalarca ateş açtı."⁴

3 <http://web.archive.org/web/20180428170947/http://www.milliyet.com.tr/umraniye-deki-operasyon-sirasinda/gundem/detay/1857536/default.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

4 İsmi gizli tutulması kaydıyla bir emniyet kaynağıyla yapılan görüşme, Ocak 2017

İstanbul Yapılanması'nın el-Kaide kökenleri

Emniyetin bilgisi yalnızca İhsan Topçu'nun Türkiye-Suriye arasındaki hareketliliğiyle sınırlı değildi. İstanbul 2003'ten itibaren el-Kaide'nin Türkiye'de en çok hedef aldığı kent olagelmışti ve kentteki pek çok el-Kaide hücreleri önceki yıllarda emniyetin gözetimine takılmış, operasyonlar düzenlenmiş ve birçok şahıs cezaevine girip çıkmıştı. İslâm Devleti için faaliyet yürüten yapılanmaların temellerini atan şahısların çoğu da, daha önce el-Kaide operasyonlarında isimleri geçen kişilerdi.

El-Kaide'ye bağlı olarak ortaya çıkıp Suriye ve Irak'ta savaşacak şahısları örgütlemek için faaliyet gösteren hücrelerden birinin faaliyet gösterdiği mekânlar arasında, Tuzla'da bulunan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı İstanbul Gençlik Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme Merkezi (ISMEM) yurdu da vardı.⁵ İstanbul'daki farklı öğrenci yurtları ve öğrenci evleri çevresinde örgütlemiş yapılanmanın ortaya çıkmasını sağlayan, yurtda kalırken Pakistan'a giden, 21 yaşındaki Olcay Aksoy'un annesinin polise yaptığı ihbar oldu.⁶ Henüz İslâm Devleti ortaya çıkmadan, 2011'de Pakistan'a giden Olcay Aksoy'un annesinin şikâyetleri önce ciddiye alınmadı. Olcay'ı cihada katılma konusunda yönlendiren kişilerin aynı yurttaki başka gençlerin ilerleyen yıllarda Suriye ve Irak'a gitmesinde de payı olduğuna ilişkin kuvvetli bulguları içeren soruşturma, 2017 sonunda iddianameye dönüşebildi.

İstanbul'un Çağlayan semtinde öğrenimini sürdüren, bir yandan da amatör olarak futbol oynayan Olcay Aksoy hem sporculuk kariyerini hem de öğrenimini devam ettirmek için 2006 yılında, ağabeyinin de devam ettiği Tuzla'daki ISMEM yurduna kayıt yaptırdı. Anne Dilek Aksoy'a göre, Olcay'ın çoğunlukla kimsesiz veya suça meyilli çocukların bulunduğu kuruma kayıt yaptırmasının sebebi profesyonel futbolcu olabilmek, bunu başaramazsa da kurumun verdiği mesleki eğitim sayesinde iş bulabilmektir.⁷ Babası 1992'de bir alacak meselesi yüzünden öldürülen 1990 doğumlu Olcay, ebeveynlerinden biri hayatta olmadığı için yurda kabul edildi.

Dilek Aksoy oğlu Olcay'ın yurda girdiği zamanki halini, "Yaşama bağlı, güzel giyinmeyi seven, spor yapan, gitar çalmak ve sualtı dalışı yapmak gibi hobileri olan, güvenilir bir çocuk," diye tarif ediyor. Yurda kabul edilme-

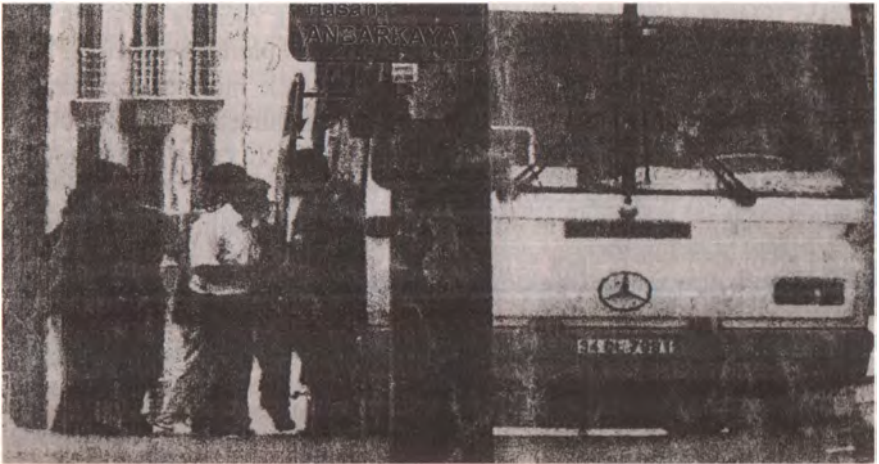
5 İstanbul Gençlik Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme Merkezi (ISMEM), İstanbul'da sokakta yaşayan veya sokağa düşme riski bulunan 14-21 yaş aralığındaki gençlere barınma, eğitim ve rehabilitasyon sağlıyor. Kurumda marangozluk, tesisat, elektrik ile muhasebe gibi 13 dalda mesleki eğitim yapılıyor ve gençlerin iş sahibi olması sağlanıyor. ISMEM'in merkezi Tuzla'nın Aydınli köyü yakınlarında.

6 <http://web.archive.org/web/20180428171157/https://www.birgun.net/haber-detay/el-kaideci-ler-devlet-yurdunda-barindirilmis-77037.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

7 Dilek Aksoy'la görüşme, 21.03.2015.

siyle birlikte Olcay'da bazı değişiklikler fark ettiğini ise gizlemiyor. İlk yıllarda hafta sonları eve gelişlerinde Olcay'ın televizyonda futbol izlediğini veya oyun oynadığını anlatan Dilek Aksoy, sonraki yıllarda Olcay'ın ilgisinin başka alanlara kaydığını anlatıyor: "Yurda girişinden birkaç sene sonra yanında getirdiği cihazla ilgili görüntüleri evde izlemeye başladı. Sürekli Irak ve Filistin'den görüntüler izliyor, Filistin'deki mücadeleden ve Hizbullah'tan bahsediyordu. Sabaha kadar Kur'an okur, namaz kılar oldu. Yurttan müsaade etmiş olacaklar, sakal bırakmaya başladı. Kıyafetleri değiştirdi; kolları ve ayakları kapalı, siyah renk giysileri tercih eder oldu. Yurtta Arapça öğrendi, hatta kendi kendine gündelik yaşamda işine yarayabilecek cümleleri not ettiği bir Arapça konuşma kılavuzu hazırladı. Pasaport fotoğrafı çekirtmek ve yolculuk sırasında dikkat çekmemek için sakallarını kestinde de gideceğini anlayamadım. Yıllardır bu işin içinde olduğunu ve eğitim aldığını sonradan öğrendim." Dilek Aksoy'a göre, Olcay sosyal medya hesaplarında el-Kaide yanlısı içerikler paylaşmaya da 2011'de başladı.

Olcay Mayıs 2011'de kaldığı yurttan çıkış yaptı ve yaklaşık bir ay boyunca Tuzla'daki Aydınlı Köyü'nden tanıdığı kişilerin evlerinde kaldı. Bu sırada zorunlu askerlik için Kayseri'ye gideceğini söyleyerek annesi ve ağabeyinden para aldı. Fakat Kayseri yerine 31 Mayıs 2011'de Van üzerinden trenle İran'a geçti. 2 Haziran 2011'de ailesini arayıp İran'da olduğunu, bir daha dönmeyeceğini, Allah yolunda gittiğini, Afganistan'da eğitim aldıktan sonra mücahit olacağını söyledi. Sosyal medya hesaplarına göre, Olcay Türkiye'den ayrıldıktan sonra *Ebu Cendel* adını kullanmaya başladı.

Olcay Aksoy'un cihada gidişinde etkili kişilerin 2011 dolaylarında İstanbul'da farklı adreslerdeki öğrenci yurdu ve öğrenci evlerinde etkin olduğu ve başka gençleri de örgütlemeye çalıştığı soruşturmalarda anlaşıldı. Fotoğrafta, emniyetin yaptığı fi iki takiplerden biri sırasında, bu ekipten bir şahsın öğrencileri otobüse bindirdiği görülüyor.

Dilek Aksoy ilk şikâyetini 5 Haziran 2011'de Beşiktaş Karakolu'na yaptı. Cihat için ülkeyi terk eden oğlunun bulunmasını isteyen Aksoy, 23 Temmuz 2011'de Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde şikâyetini yineledi. Olcay ise Pakistan'dayken bir süre ailesiyle temasını sürdürdü. Dilek Aksoy, oğluyla son olarak 11 Kasım 2012'de konuştu, bir daha da Olcay'dan haber alamadı.⁸

Dilek Aksoy'a göre Olcay'ın yurttaki yakın arkadaşlarından en az beşi cihada gitmişti. Bu kişiler arasında Olcay'ın birlikte futbol oynadığı ve Suriye'de savaşırken öldüğü iddia edilen Mehmet Emrah Özkale de vardı. Dilek Aksoy, oğlu Olcay'ı ararken Emrah'ın annesiyle de tanışmış: "Annesi bana yaşadıklarını anlattı. Suriye'den arayıp, 'Çocuğunuz canlı bomba oldu,' demişler. 'İnanmıyoruz, cesedini yollayın,' diye ısrarcı olan aileye, 'Ne yapacaksınız? Zaten paramparça oldu. Biz burada defnedeceğiz,' demişler."

Dilek Aksoy, oğlu Olcay'ın el-Kaide'ye katılmasında etki eden isimlerden birinin ISMEM eğitmeni Ahmet Sarioğlu olduğu iddiasında. Demir ve mekanik öğretmeni olan Sarioğlu'nun Olcay'la arasının çok iyi olduğunu belirten Aksoy, kuşkularını şu ifadelerle aktarıyor: "Olcay'ı namaza başlatan, ona pahalı futbol ayakkabılarını alan, cemaatlerin içine sokan öğretmeni Ahmet Sarioğlu'ydu. Akşam 17.00'den sonra yurttan çıkış yasaktı ama çalışmak için birlikte çıkıyorlardı. Olcay bir defa Pakistan'dan para istemek için aradığımda kızıp, 'Benden para isteme, hocandan iste,' dedim. O da, 'Ondan istersem yakalanır,' diye karşılık verdi."

Emniyet kayıtlarına göre, o dönemde Olcay Aksoy'un cihada gidişini sağlayan hücre yalnızca Olcay'ın kaldığı yurttan değil, İstanbul'daki birkaç öğrenci yurdu ve öğrenci evinde etkiliydi. Örgütleyiciler, biyografileri itibarıyla cihada katılmaya aday genç erkeklerin bulunduğu yerlerde vakit geçiriyor, yakınlık kuracakları uygun adayları gözlem yaparak belirliyordu. Hücre mensupları genç mücahit adaylarıyla temas kurabilecekleri eğitim kurumlarında (öğrenci yurtları) çalışıyor ya da bu ortamları oluşturuyor (öğrenci evleri), bağlantıları aracılığıyla temas kurdukları kişileri buralarda daha çok vakit geçirmeye yönlendiriyordu.

Örneğin Ahmet Sarioğlu ISMEM'in Tuzla'daki meslek edindirme yurtlarında eğitim alıp aynı zamanda orada yaşayan öğrencilerle birlikte vakit ge-

8 Dilek Aksoy'un iddiasına göre, tanımadığı pek çok farklı kaynak, oğlu Olcay'ın akıbetiyle ilgili 2012'den itibaren kendisiyle çoğunlukla internet üzerinden irtibat kurdu. Bunların arasında oğlunun yurttan arkadaşları, Cephetül Nusra yanlısı yayın çizgisiyle bilinen İslah Haber internet sitesi için yazılar yazan isimler ve Olcay'ı tanıdığını iddia eden şahıslar da vardı. Bu kişiler Anne Aksoy'a, Olcay'ın Pakistan'da hastalık geçirip yaşamını yitirdiği, Afganistan'da gerçekleştirildiği bir canlı bomba saldırısı sırasında hayatını kaybettiği veya Suriye'de başından vurulup öldüğü veya Suriye'de savaşmayı sürdürdüğü yönünde farklı bilgiler ilettiler. Olcay'ın örgütlenmesinde rolü olduğu sanılan şahıslar hakkındaki iddianamedeyse, İstihbarat Şube Müdürlüğü'nün 21 Kasım 2013 tarihli yazısında Olcay Aksoy'un Suriye'de hayatını kaybettiği ifadeleri-
nin bulunduğu aktarılıyor.

çirebiliyor, Olcay Aksoy'un radikalleşmesinde olduğu gibi, yakınlık kurduğu öğrencileri cihada gitme konusunda teşvik edebiliyordu. Lise öğrencilerine yönelik çalışan grubun merkezinde Mustafa Doğan yer alıyordu. Kartal ilçesindeki bir erkek öğrenci yurdunda çalışan Doğan, aynı zamanda Acıbadem'de bir 'öğrenci evi' de idare ediyordu. Öğrenciler bu eve ders çalışmaya gidiyor, sohbet toplantıları da bu evde gerçekleştiriliyordu. Doğan'ın İSMEM eğitmeni Ahmet Sarıoğlu'yla da geçmişten gelen bir tanışıklığı vardı. 2017'de açılan davanın diğer sanıkları Gürkan Karalınç ve Hamza Serdar Canoğlu da Acıbadem'deki öğrenci evine gelip gidiyordu. Gürkan Karalınç ile Hasan Anbarkaya, cihada katılmak için Türkiye'den ayrıldıktan sonra 2012'de ölen Mehmet Yağcı'nın Kadıköy İmam Hatip Lisesi'nden de arkadaşlarıydı.⁹

Olcay Aksoy'un futbol oynadığı dönemden bir fotoğrafı (Fotoğraf: Dilek Aksoy'un kişisel arşivi).

El-Kaide için örgütlenme faaliyeti yürütenler daha sonra Suriye ve Irak'taki cihada angaje olan, lise öğrencilerini örgütlemeyi hedefleyen bu yapılanmaya benzer biçimde, İstanbul'daki hücrelerde örgütlenme faaliyeti üstlenmiş şahısların önemli kısmının 2000'li yıllarda el-Kaide'ye katıldığı ve 2014'ten itibaren İslâm Devleti'ne biat ettikleri anlaşıyor.

İstanbul'daki Türkiye IŞİD'i yapılanmalarına dahil olan önemli şahısların biyografileri de el-Kaide örgütlenmelerine dayanan bir şemayı işaret ediyor. Örneğin Şener Yıldırım'ın radikalleşme hikâyesi, 2013'ten sonra Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması'nın en nüfuzlu isimlerine dönüşecek kişilerin kendi cemaatlerini yaratma çabalarının en azından 2007'den beri sürdüğünü gösteriyor.

Şener Yıldırım'la yaklaşık dokuz yıl evli kalan, bu evlilikten bir de kızı olan Yeliz Yıldız, kızı Şebnem Yıldırım'ın 10 Eylül 2013'te eski eşi tarafından kaçırılması üzerine polise gitti. Eski eşi Şener Yıldırım ve onunla birlikte hareket eden kişilerin kızı Şebnem'i kaçırdığını belirten Yeliz Yıldız, polise eşinin radikalleşme hikâyesini de anlattı.¹⁰ Yeliz Yıldız'a göre, 2001'de evlendiği Şener Yıldırım, 2007 yılında Ulaş Çelebi'yle tanıştıktan sonra değişti. Şener Yıldırım önce namaza başladı, sonra sakallarını uzattı ve eşine çarşafa girmesi için baskı yapmaya başladı. Evde televizyon bulundurulmasına, camide imamların arkasında namaz kılınmasına karşı çıkan Şener Yıldırım, kızı Şebnem'in "dinsiz devletin dinsiz okullarına gidemeyeceğini," söylemeye

9 <https://web.archive.org/web/20180502174205/http://www.diken.com.tr/istanbuldaki-el-kaide-orgutleyicilerine-yedi-yil-sonra-dava/>, Erişim tarihi: 02.05.2018.

10 Yeliz Yıldız'ın 23 Ekim 2013 tarihli ifadesi.

başladı. Yıldız ile Yıldırım 2010'da boşandı, Şebnem'in velayetiye annesine verildi. Fakat Şener Yıldırım her sonbaharda okullar açılırken, "Çocuğumu senden alacağım, çocuğumu kâfir devletin okuluna göndererek müşrik yaptırmayacağım," sözleriyle Şebnem Yıldız'a baskı yapmayı sürdürdü. Nihayetinde Şener Yıldırım tehditlerinin boşa olmadığını kanıtladı ve 10 yaşındaki kızı Şebnem'i 10 Eylül 2013'te kaçırdı. Yıldırım'ın kullandığı aracın Hüseyin Berber ismine kayıtlı olduğu emniyette anlaşıldı.

23 Ekim 2013'teki ifadesinde Yıldırım'ın yakın çevresinden de bahseden Yeliz Yıldız, eşinin arkadaşları İlyas Aydın, Ömer Mert Mertcan ve Murat Kılavuz'u kızının kaçırılmasından birkaç saat sonra, evinin sokağında seyir halindeki bir araçta gördüğünü polislerin gösterdiği fotoğraflardan teşhis etti. Aydın, Mertcan ve Kılavuz'un bulunduğu ikinci araç ise Mustafa Erkan Ekinci adına kayıtlıydı. Yıldız kızını ararken Ulaş Çelebi'den tehdit aldı, Adil Beyazyıldız ise Yeliz Yıldız'ın babası ve ağabeyini, "Biz el-Kaideliyiz, biz canlı bomba olmaktan korkmayız, bizle uğraşmayın," sözleriyle korkutmaya çalıştı.

İstanbul Yapılanması'nın Türkiye IŞİD'i Medyası'yla ilişkilerinde önemli rol üstlenmiş Adil Beyazyıldız'ın Eylül 2013'te söylediği "Biz el-Kaideliyiz," sözleri, yapılanmanın o dönemde kendisini nasıl tanımladığını da işaret eder nitelikte. Beyazyıldız haricinde, Şebnem Yıldız'ın kaçırılmasında adı geçen Murat Kılavuz, Ömer Mert Mercan, Hüseyin Berber, Mustafa Erkan Ekinci, Ulaş Çelebi ve İlyas Aydın, İstanbul Yapılanması'nın önde gelen isimleri arasındaydı.

Mustafa Kemal Kütahya hakkında yapılan şikâyetse, 2011'de başlayan bir başka radikalleşme öyküsü olarak kayıtlara geçiyor. Temmuz 2013'te eski eşi Mustafa Kemal Kütahya'dan şikâyetçi olan Sevda Kütahya, ileride Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması'na dönüşecek el-Kaide örgütlenmesinin oldukça berrak bir tarifini yapıyor: "Bahçelievler, Şirinevler, Sultanbeyli ve Güngören'de faaliyet gösteren büyük bir İslâmi cemaat var. Bunlar ibadetlerini çok farklı şekilde icra ederler. Bunlar devlete karşı olan bir cemaat. Askere gitmezler, çocukları okula göndermezler. Araç çalar, kredi kartı boşaltır, her türlü işi yaparlar... Cemaatin başında İlyas adlı şahıs var. Cemaatin Türkiye genelinde 5.000 kadar üyesi var. İki-üç sene içinde devlete karşı savaş başlatmayı düşünüyorlar... İlyas denen şahıs geçtiğimiz Şubat ayında Suriye'ye savaşmak için 25 kadar adam götürdü. Bayramdan sonra da 20-25 kişi götürecektir."¹¹

Bu ihbardan birkaç gün sonra Emniyet'te bizzat ifade veren Sevda Kütahya, eski eşinin radikalleşme öyküsüyle birlikte başka ayrıntıları da polise ak-

11 Sevda Kütahya'nın 155'e 18 Temmuz 2013 tarihinde yaptığı ihbar.

tardı.¹² 2008'de evlendiği Mustafa Kemal Kütahya'nın, 2011'de *Seyfullah* takma adını kullanan biriyle tanışmasına dek sıradan bir Müslüman olarak yaşadığını kaydeden Sevda Kütahya'ya göre, 2011'den itibaren eski eşinin alışkanlıkları değişti. Camiye gitmeyi bırakan Mustafa Kemal Kütahya, eve gelen misafirleri harem-selamlık biçimde ağırlamaya, sakalını uzatmaya, evde Afganistan'daki çatışmaları ve Usame bin Ladin'in konuşmalarını içeren videolar izlemeye başladı. Bu değişim aileyi kaygılandırıncı Sevda Kütahya'nın babası birkaç defa damadıyla konuştu. Kayınpederine itiraz etmeyen Mustafa Kemal Kütahya, dönüşümüne aracılık eden arkadaşlarıyla buluştuğu zamanlardaysa tepki çeken alışkanlıklarını sürdürdü.

Sevda Kütahya'ya göre, arkadaşları eski eşi Mustafa Kemal'e, "Eşin [Sevda Kütahya] Müslüman değil, sana uymuyor, boşan bundan. Eşine çarşaf giydir, giymezse katli vaciptir. Çocuğunu okula gönderme," telkinlerinde bulunmaya başladı. Mustafa Kemal Kütahya, çocuklarını altı yaşında medreseye, 11 yaşındaysa silah eğitimine göndereceğini söyler oldu. Kütahya Ailesi 2011'de, Mustafa Kemal Kütahya'nın arkadaşlarının yönlendirmesiyle Çekmeköy'den Sultanbeyli'ye taşındı. Böylelikle arkadaşlarına daha yakın olan Mustafa Kemal Kütahya, kendi evinde sohbet toplantıları düzenlemeye, toplantılar sırasında telefonların dinlenmesi ihtimaline karşı önlem almaya başladı. Mustafa Kemal Kütahya, Sultanbeyli'den arkadaşı Mikail Yazanel aracılığıyla Eyüp-Güngören merkezli faaliyet gösteren İlyas Aydın ve Adil Beyazıldız'la da temas kurdu.

Sevda Kütahya, eski eşi Mustafa Kemal Kütahya'nın aynı dönemde Mikail Yazanel ve Şamil isimli iki kişiyle beraber otomobil hırsızlığı yapmaya başladığını söylüyor. Sevda Kütahya'ya göre, grup genellikle çaldıkları araçların parçalarını taşrada satıyor, bazen de araçları Suriye'ye götürüp orada elden çıkarıyordu.

Sevda Kütahya'nın 25 Kasım 2013'teki ifadesinde bahsettiği otomobil hırsızlığı faaliyetleri, Aralık 2013'te Ankara'da jandarmanın yaptığı çalışmalarla ortaya çıktı. Özellikle İstanbul çevresinde çalınan araçların sahte plakalar takılarak Ankara-Aksaray-Adana güzergâhı üzerinden Hatay'a götürüldüğü ve Suriye'ye sokulduğu fark edilince kontroller sıklaştı ve 2013 sonlarında pek çok kişi gözaltına alındı.¹³ Şebeke içinde faaliyet gösterdiği şüphesiyle 10 Haziran 2014'te gözaltına alınanlar arasında, Mustafa Kemal Kütahya'yı otomobil hırsızlığına yönelten Mikail Yazanel de vardı.¹⁴ Mustafa Kemal Kütahya İstanbul'daki bir kamyonet hırsızlığı olayından ötürü yakalanınca kendi-

12 Sevda Kütahya'nın Emniyet'te 25 Temmuz 2013 tarihinde verdiği ifade.

13 http://web.archive.org/web/20180428172013/http://www.sereflikochisarangel.net/haber_detay.asp?haberID=5649, Erişim tarihi: 28.04.2018.

14 10 Haziran 2014'te Şereflikoçhisar İlçe Jandarma Komutanlığı personeli tarafından gerçekleştirilen devriyelerde Ankara'dan Aksaray'a seyrir halindeki iki farklı aracın şoförleri Mikail Yazanel ile Ahmet Pekmezci gözaltına alındı; araçlara sahte plakalar takılmış olduğu anlaşıldı.

sini hırsızlığa azmettiren kişinin, İslâm Devleti'nin 2014'te en tanınmış Türkiyeli mücahitlerinden Ahmet Gündüz olduğunu söyledi.¹⁵

İstanbul Yapılanması'nın el-Kaide kökenlerini ortaya koyan bulguların en önemlisiyse, diğer hücrelerin el-Kaide geçmişlerine kıyasla çok daha organik. Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması, savaş tecrübesi bakımından Türkiye'deki diğer hücre yapılarından daha ileri bir düzeydeydi. Bunun sebebi de İlyas Aydın'ın, İslâm Devleti'nin ortaya çıkışı öncesinde Suriye'de yürüttüğü faaliyetlerdi.

2000'li yıllarla birlikte İstanbul'daki el-Kaide çevrelerine dahil olan İlyas Aydın, kendisinin tutuklu yargılandığı davada *Ebu Hanzala* olarak bilinen Halis Bayancuk cezaevine girince nüfuz alanını genişletti. Emniyet kaynaklarına göre İlyas Aydın, bu dönemde Eyüp, Bahçelievler, Şirinevler ve Güngören'de çeşitli adreslerde sohbet toplantılarını sürdürdü ve cihada katılmak isteyenlere lojistik yardımlarda bulundu. İlyas Aydın'ın bu süreçteki en önemli faaliyetiyse Suriye'de *Ketibet-ül Muhacirun* [Muhacirler Birliği] adıyla bilinen bir grupta etkin rol üstlenmesi ve bu grubun egemen olduğu Atme'de kadı olarak görev yapması oldu.

Mescit ve medreseler, bireysel motivasyonlar ve örgütlenme süreçleri

İstanbul Yapılanması'nda, İlyas Aydın ve çevresindeki çekirdek kadronun faaliyetleri kentteki el-Kaide hücrelerinin ana akım Selefi örgütlenme biçimi olduğu zamanlara dayansa da, radikalleşme öykülerinin önemli kısmı son birkaç yıllık döneme ait.

2013 sonlarında annesine gönderdiği, “Anne ben Suriye'deyim. İyiyim, merak etme. Polis telefonu dinliyor, o yüzden seni aramadım. Beni kimseye sorma, kâfir polisler sizi hapse atar,” mesajıyla ailesine veda eden Mehmet Ökmen, Anne Leyla Ökmen'e göre Piyalepaşa Mahallesi'ndeki bir tekstil atölyesinde çalışmaya başladıktan sonra cihat fikrini benimsedi. Sakal bırakan Mehmet, sabahlara kadar kitap okuyup namaz kılmaya, aile üyelerini “kâfir” olarak görmeye başladı. Kardeşlerinin okula gitmesine itiraz eder oldu ve Müslüman olarak görmediği devletin camilerine gitmeyi reddedip bazı sohbet toplantılarına katılır oldu. Mehmet Ökmen 2013'ün yaz aylarında bir tekstil atölyesinde çalışmak üzere Gaziantep'e gitti. Bir süre sonra Suriye'de olduğunu ailesine itiraf etti.

15 *Ahmet el-Türki* ismiyle tanınan Ahmet Gündüz Suriye'ye ilk olarak 20 Haziran 2013'te geçti. Bir askeri birliğe komutanlık ettiği sanılan, Kayserili olduğu ve cihada katılmadan önce İstanbul'da yaşadığı bilinen Ahmet Gündüz, İslâm Devleti'nin propaganda videolarında da görüldü. <http://web.archive.org/web/20150602013347/http://www.sozcu.com.tr:80/2014/gunun-icinden/isi-din-turk-komutanindan-cihat-cagrisi-532943>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Sultanbeyli’de yaşayan Mustafa Alpat da, babası Abdurrahman Alpat’a göre benzer bir değişim yaşıadı. Seyyar satıcılık ve birtakım serbest işler yaparak geçimini kazanan arkadaşlarının etkisiyle, oğlunun itikadının 2007’den itibaren değiştüğünü düşünen Abdurrahman Alpat, oğlunun dinsel örgütlere katılabileceğı şüphesiyle polise başvurdu fakat soruşturma başlatılmadı. Bir süre sonra yeni arkadaşlarından birinin kardeşiyle evlenmeye karar veren Mustafa ile babasının arası, evlilik konusu yüzünden açıldı. Birkaç yıl boyunca oğlula görüşmeyen Abdurrahman Alpat, oğlu Mustafa’yla barışmasının ardından oğlunun hayatına daha fazla dikkat eder oldu. Oğlunun dükkânını kapattığını öğrendikten sonra ziyaretlerini sıkılaştıran Abdurrahman Alpat’a gelini önce Mustafa’nın ticaret yapmak için şehir dışında olduğunu söylediysede, Mustafa’nın 2014 ortalarında cihada katıldığı çok geçmeden anlaşıldı.

İstanbul Yapılanması’nın tanınan isimlerinden Erol Kara da, kayınpederi Durmuş Satılmış’a göre, kızı Melike’yle evlenmeden önce Selefî itikada uygun bir yaşam sürmüyordu. Evliliklerinin ardından hem Erol’un hem de Melike’nin yaşam biçimlerinin değiştüğünü aktaran Satılmış, damadı Erol Kara’nın inancı uyarınca dört torununun okula gitmediğini ve hiçbirinin okuma-yazma bilmediğini aktarıyor. Erol’un 2013’te yaklaşık üç ay Suriye’de kalıp İstanbul’a döndüğünü kaydeden Satılmış, sonrasında eşi ve çocuklarını da beraberinde götürdüğünü söylüyor.

Bartın Üniversitesi’nde lisans öğrenimi sürerken İslâm Devleti’ne katılan Özkan Çeçen ise 22 Mart 2015’te ailesine gönderdiği sesli mesajda şunları söylüyordu: “Gülşah Teyze bu ses kaydını Irak’tan gönderiyorum. Yaklaşık bir haftadır buradayım, artık anlamışsındır nereye geldiğimi ve nasıl yaşadığımı. Ben kendi yolumu seçtim. Allah’ın lütfettiğı İslâm Devleti’nde yaşamaya karar verdim. İnşallah siz de en kısa zamanda o laik demokrasi, şirk ve küfür sistemine yüz çevirip Allah’ın dinine ve yoluna doğrulursunuz.”

Yaptırdıkları bir evin masraflarını ödeyeceğı gerekçesiyle, 8 Ocak 2015’te evden çıkarken 50.000 TL nakit ve 14 altın bileziğı beraberinde götürten Hüseyin Alper Kuşu aynı akşam eşine “Ben şimdi İslâm Devleti topraklarındayım. Allah’a emanet olun. Çocukları benim yerime öp. İnşallah iki ay sonra görüşürüz,” mesajını gönderdi. Kuşu’yla irtibatı bulunan Talip Körsü ise 2 Ocak 2015’te ailesine zorunlu askerlik görevi için Iğdır’a gideceğini söyleyip evinden ayrıldı. Talip Körsü’nün amcasının oğlu Fırat Körsü’yle birlikte İslâm Devleti’ne katılmak üzere Suriye’ye geçtiğı sonradan anlaşıldı.

Şükrü Kırmızı, Bayrampaşa’daki Tevhid Okulu Derneğı’nin İslâm Devleti örgütlenmelerinde aracı olarak kullanıldığı ihbarını, kardeşi Nejdet’in cihada katılmak üzere Türkiye’den ayrılmasından üç gün önce polise ilettil. Hazi- ran 2014’te evden ayrılan Nejdet Kırmızı’nın kardeşi Şükrü Kırmızı, kendisinin de 2011’de kardeşiyle birlikte bazı sohbetlere katıldığını anlatıyor. Gün-

gören'de mescit diye anılan, çay ocağından bozma bir dükkânda iki ay kaldığı sohbetlere, konuşulanlardan hoşlanmadığı için gitmeme kararı aldığını söyleyen Şükrü Kırmızı'ya göre, tüm uyarılarına karşın kardeşi Nejdet, kendileri dışındaki herkesi kâfir olmakla itham eden bu kişilerin toplantılarına katılmayı sürdürdü. Nejdet bir süre sonra Bağcılar'daki bir evde yapılan derslere katılmaya, hatta gittiği bu evde yatılı kalmaya başladı ve ailesiyle de aynı konuda anlaşmazlığa düştü. Tartışmaların artması üzerine, Nejdet Kırmızı ara sıra uğradığı aile evini tümenden terk etti; birkaç ay sonrasındaysa Halep'te olduğunu ailesine söyledi. Yaklaşık beş ay Suriye'de kaldıktan sonra İstanbul'a döndü ve Bağcılar'daki medresede yatılı kalmayı sürdürdü. Bir yıl sonra "Kurs tatile girdi, ben Suriye'ye gideceğim," dedi ve Haziran 2014'te tekrar cihada gitti. Şükrü Kırmızı, kardeşi Nejdet'le birlikte 2011'de katıldığı sohbetleri düzenleyen ve Nejdet'in daha sonra derslerine katılmayı sürdürdüğü *Yasin Hoca* olarak bilinen kişinin gerçek isminin İlyas Aydın olduğunu sonradan öğrendiğini polisteki ifadesinde söyledi.

Hamza Altınay'ın babası Nihat Altınay, oğlunun cihada katılmak üzere Suriye'ye gidişini polise bildirdiği 4 Eylül 2013 tarihinde Hamza bir yakınına telefon edip Suriye'ye ulaştığını, cihada gittiğini, Türkiye'ye dönmeyeceğini söylemişti bile. Erzurumlu Nihat Altınay, oğlunun yaklaşık 10 yıldır çalışmak için İstanbul'a gidip geldiğini fakat son iki yıldır gidiş-gelişlerinde beraberinde dinsel kitaplar getirip Horasan ilçesinde dağıtmaya başladığını ve sakallarını uzattığını anlatıyor. İstanbul'daki bir arkadaşının aktardığına göre, Hamza Şirinevler'deki bir mescitteki toplantılara katılıyordu. Hamza 2011'de İdealtepe'deki bir kokoreççiye işe girmiş, burada çalışırken namaz kılıp camiye gitmeye başlamıştı. Fakat çevresi davranışlarında bir aşırılık sezmemişti. 2012'deyse camiye gitmeyi bırakıp namazlarını evde kılmaya, "Ben bu imamların arkasında namaz kılmam," demeye başladı. Bir süre sonra Hamza, İstanbul'da yaşayan halası ile halasının eşi Nuri Habiboğlu'nu yaşam tarzlarından dolayı eleştirir oldu. Hamza'nın eleştiri konusu yaptığı hususlardan biri de, halası ve eşinin çocuklarını devlet okullarına göndermesiydi.

Nuri Habiboğlu Hamza'daki hızlı değişimden ötürü meraka kapıldı; Hamza'nın babası Nihat Altınay da Hamza'nın gittiği mescidi araştırmasını rica edince bir akşam Hamza'yı takip edip Şirinevler'deki toplantıya katıldı. Şirinevler'deki esnafa sorarak toplantının yapıldığı adresi bulan Nuri Habiboğlu polisteki ifadesinde, aralarında çocukların da bulunduğu, çoğunluğu sakallı yaklaşık 50 kişinin *Ebu Ubeyde* veya İlyas Hoca diye anılan bir kişiyi dinlediğini söyledi. Haziran 2013'te birkaç arkadaşıyla birlikte Eyüp'te yaşamaya başlayan Hamza, bir cenaze için bulundukları Erzurum'da cihada katılma niyetini halasına anlattı. 19 Ağustos 2013'te evden ayrılıp Suriye'ye giderek bu niyetini gerçeğe dönüştürdü.

Ahmet Tetikoğlu Mart 2015'te, eşi ve üç çocuğunu da yanına alarak Suriye'ye gitti. Babasına gönderdiği mesajda, "Beni aramayın. Biz Suriye'deyiz. Allah'ın dinini yeryüzüne ikame etmek için hicret ettik," diyen Tetikoğlu, kardeşine göre 2013'ten itibaren sohbet toplantılarına katılıyordu. Almanya'dan geldiği ileri sürülen *Süleyman Hoca* isimli bir şahsın düzenlediği toplantılarda Ömer Yetek ve çevresiyle tanışan Ahmet Tetikoğlu, bir süre sonra Halis Bayancuk'un Bağcılar'daki toplantılarına da katılmaya başladı. Ahmet Tetikoğlu'nun kardeşi Mehmet Tetikoğlu daha eleştirel tavrından ötürü, Ömer Yetek'le tartıştığını aktarıyor. Mehmet Tetikoğlu, gittiği bir toplantıdan sonra namaz kılmak için abdest alındığı sırada, Ömer Yetek ve kardeşlerinin bellerinde tabancalar bulunduğunu ve aynı evde birkaç pompalı tüfek gördüğünü de anımsıyor.

Hakan ve Serkan Pilgi kardeşler, babalarının ifadesine göre, bir cemaatin Şirinevler'deki toplantılarına yaklaşık bir yıldır katılıyordu. Baba Mehmet Salih Pilgi, bu süre zarfında hem oğullarının hem de gelinlerinin dış görünümünün değiştiğini, oğullarının kendisiyle tartışmaya başladığını söylüyor.

Serkan Pilgi'nin Kasım 2013'te evlendiği Sinem Ayaz'ın babası Abdülhâkim Ayaz da ifadesinde Mehmet Salih Pilgi'nin aktardıklarını doğruluyor. Daha önce başörtüsü giyen kızı Sinem'in mescitteki arkadaşları aracılığıyla Serkan Pilgi'yle tanıştıktan sonra çarşaf giymeye başladığını anlatan Abdülhâkim Ayaz, kızının Serkan'la evliliğini çok da onaylamadığını aktarıyor. Tıpkı ablası Sinem Pilgi gibi, Suriye'ye gitmek üzere Nisan 2015'te İstanbul'daki evinden ayrılan Saffet Ayaz ağabeyine şunları yazdı: "Selamün aleyküm ağabey. Allah'a hamdolsun İslâm Devleti'ndeyim, yani size göre IŞİD'deyim. Bundan sonra burada yaşayacağım, burada öleceğim, şehit olurum inşallah."

Sinem'in ağabeyi Savaş Ayaz ifadesinde farklı ayrıntılara da değiniyor. Ayaz, Beylikdüzü'ndeki bir çelik kapı imalathanesinde çalışan kardeşi Saffet ile çorap imalat atölyesinde çalışan diğer kardeşi Sinem'in 2013 yılında Kur'an öğrenmek için evlere gitmeye başladığını ve buradaki ilişkileri sayesinde Sinem'in Serkan Pilgi'yle tanıştığını anlatıyor. Saffet Ayaz'a göre, evlendikten sonra Şirinevler'e taşınan Serkan ve Sinem, burada da bir mescide gitmeyi sürdürdü. Serkan ve Hakan Pilgi kardeşlerin, kendi anneleri, eşleri ve çocuklarının yanı sıra Saffet Ayaz'ı da yanlarına alarak, toplamda dokuz kişilik bir kfile halinde Suriye'ye gitmesinden sonra yapılan incelemelerde, Saffet Ayaz'ın İstanbul Yapılanması'nın etkin isimleri İlyas Aydın, Ulaş Çelebi, Ömer Mert Mercan, Mustafa Erkan Ekici ve Hüseyin Berber'le pek çok telefon görüşmesi yapıldığı anlaşıldı.

İslâm Devleti'ne katılım motivasyonları ve inanç esasları hakkındaki bir diğer veriyi ise lise birinci sınıfta okulu bıraktıktan sonra Bahçelievler'deki bir mescide gitmeye başlayan ve burada radikalleşen Hasan Sırtıkara, Ağus-

tos 2014'te cihada giderken geride bıraktığı mektup aracılığıyla sağlıyor. Hasan Sırtıkara'nın yazdığı mektupta ailesine getirdiği eleştiriler, radikalleşme sürecinde aileyle yaşanan sorunların temelini de ortaya koyuyor:

Sevgili ailem, sizleri seviyorum. Siz kabul etmeseniz bile, çünkü insanın ailesine karşı fıtrattan gelen bir sevgi vardır. Ben gidiyorum, inşallah Allah yolunda cihat etmeye.

Bildiginiz gibi sizi İslâm dininden görmüyorum. Bu halinizden tövbe edip Müslüman olmanızı istiyorum. Ben sadece üzerinizde bulunan şirk halinden tövbe etmenizi istiyorum. Çünkü şirk Allah'a ortak koşturur. Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz.

Gelelim benim gidiş sebebime. Öncelikle şunu söyleyeyim ki kesinlikle beni kimse zorla götürmüyor veya bir para karşılığında [gitmiyorum]. Eğer haberleri takip ediyorsanız Halifelik ilan edildi, İslâm Devleti kuruldu. Eğer bir yerde hilafet ilan edildiyse o emire, o devlet başkanına biat etmek farzdır. Tekrar söylüyorum; yazdıklarımı ancak ahmak, cahil ve çok affederseniz malın biri inkâr eder. Gözünüz arkada kalmasın; dağa bayıra gitmiyorum PKK'nın yaptığı gibi. İslâm Devleti'ne gidiyorum, orada hiçbir sıkıntı olmaz.

Bu ve benzer radikalleşme süreçleri İstanbul Yapılanması'na mensup pek çokları için masaya yatırılabilir. Fakat aktarılan bu örnekler radikalleşme süreçlerine ilişkin bazı ortak örüntüleri tespit etmeye yetiyor. Pek çok örnekte ilk teması sağlayan kişiler arkadaşlar, akrabalar, evlilik yoluyla dahil olunan ailelerin mensupları, aynı iş yerinde çalışılan meslektaşlardı. Kişisel ağlar üzerinden ulaşılan şahıslar yapılanma araçları mekânlara, yani İstanbul'un pek çok semtinde bulunan mescitlere veya yatılı kalınabilen medreselere yönlendirildi.

İstanbul Yapılanması'nda sohbet toplantıları Eyüp, Bahçelievler, Şirinevler, Güngören, Ümraniye ve Sultanbeyli'de düzenleniyordu. Genellikle dış dünyadan bir şekilde (paravan bir dükkân görüntüsü, camlara çekilmiş siyah filmler, vb.) izole edilmiş, dışarıdan dükkân veya mesken olarak gözüken bu mekânları yapılanma mensupları *mescit* olarak niteliyordu. İstanbul Yapılanması'nın ideolog ve vaizleri, çoğunlukla da Ebu Ubeyde olarak tanınan İlyas Aydın, farklı semtlerdeki mescitlerde farklı günlerde toplantılar düzenleyerek teorik radikalleşme süreçlerini tamamlamaya çalışıyordu. Aydın'ın çevresindeki çekirdek gruptaki birkaç kişiye, bu toplantıların düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi için ilgili semtlerdeki yerel bağlantılarıyla sürekli irtibat halindeydi. Türkiye İŞİD'i Medyası'nın idaresinde önemli sorumlulukları bulunan, aynı zamanda Türkiye'deki pek çok kentle de teması olan Halis Bayancuk da bu toplantılarda vaiz olarak görev alıyordu.

Radikalleşmede örgütlenme aracı olarak kullanılan mescitlerin aynı zamanda yapılanma mensupları için toplumsal işlevler görmesi de hedefleniyordu. Yani mescitler yalnızca sohbet toplantıları için kullanıma açılan, geri kalan zamanlardaysa atıl kalan mekânlar değildi. Hem kişisel hem de örgütsel buluşmaların mescitlerde gerçekleştirilmesi teşvik edilirken, özel işlemin bile bu mekânlarda yapılması isteniyordu. Yapılanma faaliyetleriyle ilgili olsa bile, kapalı bir ortamda halledilebilecek işler ve görüşmeler ile diğer sosyal olayların mescitlerde gerçekleştirilmesi için çaba gösteriliyordu. Selefi komünitenin sosyal görüşmelerini burada yapması, okuma yapacak kişilerin buraya gelmesi, mescitlerin vakit geçirilebilecek yerler haline gelmesi, para karşılığı üniversite ve lise sınavlarına hazırlanan öğrencilere özel ders veren komünite mensuplarının dersleri mescitlerde vermesi arzulanıyordu. 11 Mart 2015'te Ibrahim isimli bir şahısla Saadettin Aksayan arasında geçen bir konuşma, mescitlerin toplumsallaştırılması ve yeni işlevler kazanması yoluyla radikalleşmenin artırılması ile topluluk inşası amaçlarını açık ediyor. Görüşmede aynı zamanda, mescitler haricindeki bir başka örgütlenme aracı mekâna, haftanın belli günlerinde yatılı konaklanılabilen medreselere ilişkin ayrıntılara da değiniliyor:

Saadettin Aksayan: Hayırdır inşallah, Vedat'la konuştuk da, onun oraya geçecekmişsin? Ben de şöyle bir teklif yapayım dedim. Sultanbeyli'ye derse gidecektik biz. Oradaki ağabeyler şey dedi, "Bir bölümünü sana verelim, para da istemiyoruz. Özel ders falan isteyen olursa gel burada çalıştır." Burası senin yerin.

Ibrahim: Orada Tekin diye bir ağabey var, işte o bugün ders yapıyormuş, çağırıldılar öyle. Dersten sonra da maça falan geçiyoruz.

Saadettin Aksayan: Sen medrese tarzı mı gideceksin derse yoksa akşamları mı?

Ibrahim: Haftanın üç günü medrese tarazi, diğer günler çalışacağım.¹⁶

Mescit ile medreseleri toplumsal alanlara dönüştürmeye çalışan İstanbul Yapılanması mensupları, etkinlikler ve gezilerle topluluğu birbirine yakınlaştırmaya çalışıyordu. 2014 ve 2015 yıllarında İstanbul'un farklı yerlerinde düzenlenen toplu bayram namazı etkinliklerine ek olarak, medrese ve mescitlerdeki grupların futbol maçları düzenlediği, şehir dışına toplu geziler yapıldığı ve pikniklere gidildiği biliniyor. Hava sıcaklıklarının düştüğü dönemlerdeyse etkinlikler çoğu zaman kapalı mekânlara kaydırıldı. İstanbul'daki 4 Ekim 2014 Kurban Bayramı toplu namaz etkinliklerinden biri İkitelli'deki TIR garajında, bir başkasıysa kapalı bir halı sahada yapılmıştı. Saadettin

16 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2734495600

Aksayan'ın cep telefonuna 13 Aralık 2014'te gelen, "Selamün aleyküm kardeşler. Geçen hafta Pazar günü yapılan programın aynısı, aynı yerde aynı zamanda (Kapalı spor salonunda kahvaltı ve voleybol)" ifadelerinin bulunduğu kısa mesaj da bu eğilimi doğruluyor.¹⁷

İstanbul dışına düzenlenen geziler ve şehir dışı etkinlikleri, akıllara İstanbul Yapılanması'nın farklı kentlerdeki Türkiye İŞİD'i hücreleriyle kurmuş olabileceği olası ilişkileri de getiriyor. İstanbul Yapılanması'nın en yetkili ismi, ideolog ve gezici vaiz İlyas Aydın başka şehirlerdeki Selefi gruplarla en yoğun ilişki kuran kişilerden biriydi. Türkiye genelinde nüfuzlu bir Selefi ideolog olan, makaleleri ve sohbet videolarıyla tanınan Aydın özel dönemlerde ve bayramlarda pek çok kenti dolaşarak buralarda kendisiyle görüşmek isteyen gruplarla bir araya geldi.¹⁸ Aynı işlevleri daha yoğun biçimde Halis Bayancuk da yerine getirdi.

İstanbul Yapılanması'na mensup şahısların temasları incelendiğinde, İstanbul ile Türkiye İŞİD'inin diğer yerel yapılanmaları arasında farklı düzeylerdeki ilişkilere rastlanıyor. Halis Bayancuk'un bölgedeki ilişkilerinden ötürü Bingöl ve Diyarbakır'daki hücrelerle iletişim halinde olan İstanbul Yapılanması Ankara, Bursa, Konya, Adana, Bitlis ve Van'la da yakın ilişki içindeydi. Bu ilişkilerin önemli kısmı, İstanbul Yapılanması'nın nüfuzlu mensuplarının kökenlerinden faydalanan profesyonel örgütleyicilerin temaslarına ve gezici vaizlerin bizzat yaptığı ziyaretlere dayanıyordu. 12 Ekim 2014'te bilinmeyen bir şahıs ile İlyas Aydın'a yakın bir isim olan Adil Beyazyıldız arasındaki görüşmedeki ifadeler, bu ilişkilerin bir kısmının tabiiyet biçiminde olabileceğini düşündürüyor. Beyazyıldız'ın gerçekleştirdiği görüşmede kullanılan ifadeler, Bursa'daki Selefi komünitesinin kısmen İstanbul Yapılanması'na bağlı çalıştığı izlenimi uyandırıyor. Beyazyıldız'ı arayan şahıs, "Ağabey, Bursa'da onlar hiç sözümüzü dinlemiyor, bizi hiç sallamıyor. Hatta 'Siz yalan konuşuyorsunuz, biz İstanbul'daki ağabeylerle görüşmek istiyoruz, size inanmıyoruz,' diyorlar bize. Ne yapacağımı bilemedim, o yüzden aradım,"¹⁹ serzenişinde bulunuyor.

İstanbul Yapılanması mensupları, yoğun ilişkilerinin bulunduğu Bingöl'deki Selefiler içinse sınır geçişlerinde ihtiyaç duyulan bağlantıları sağlıyordu. İletişimin tespiti çalışmalarına göre, Bingöl'de yaşayan Selefiler İstanbul Yapılanması mensuplarıyla yaptıkları pek çok görüşmede sınır geçişleri için yardım istiyordu. Bu görüşmelerin neredeyse tamamında gizliliğe riayet ediliyor ve üzeri örtülü ifadeler kullanılıyordu. Görüşmeler, İstanbul Yapılanması'ndan Yakup Uzun ve Ömer Yetek gibi isimlerle temas halindeki

17 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2706943766

18 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681730145

19 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2693625832

bir şahsın örgütlenme çalışması yapmak üzere Bingöl'e gönderildiğini ve Bingöl'de örgütlenen kişilerin sınır geçişleri için İstanbul Yapılanması'nın İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği'yle görüştüğüne işaret ediyor. Çoğunluğu şifreli görüşmelerde Bingöl'e gönderilen Yusuf isimli şahsa sınır geçişleri için *Ebu Bekir* [İlhami Balı] veya *Urfalı İbrahim*'le temasa geçmesi öğütleniyor ve örgütlenme çalışmalarına devam etmesi talimatı veriliyordu.²⁰

Bingöl'deki şahıslarla örgütlenme ve sınır geçişleri için görüşen isimlerden Yakup Uzun, İslâm Devleti'ne katılmak için çıktıkları yolculukta İran'dan Türkiye'ye giriş yapıp daha sonra Suriye'ye geçmeyi deneyen kişiler için Van'daki ve Türkiye-İran sınırındaki kişilerle de irtibat halindeydi. İran'dan Türkiye'ye geçecek şahısların sınırdan geçişleri için kaçakçılarla çalışan Yakup Uzun, daha sonra bu kişilerin Suriye'ye geçişleri için de aracılık yapıyordu.²¹

İstanbul Yapılanması mensuplarının biyografilerine ilişkin ayrıntılar da radikalleşme hikâyelerindeki boşlukları doldurmada fayda sağlıyor. Konfeksiyon veya imalat işçiliğinin eğitim gerektirmeyen kısımlarında çalışmak, seyyar satıcılık, geçici temizlik ve inşaat işlerinde görev almak gibi faaliyetler İstanbul Yapılanması mensupları arasında sıklıkla gözleniyor. İstanbul Yapılanması'nda önemli görevler alan Ömer Mert Mertcan'ın, İbrahim isimli bir şahısla 26 Haziran 2014'teki görüşmesinde yaptığı işlere ilişkin aktarımı, başka kişilerin biyografilerinde de rastlanan geçici işlere örnek olarak değerlendirilebilir:

İbrahim: Sen ne yapıyorsun akhi [kardeş]? İş? Çalışıyor musun?

Ömer Mert Mertcan: Cam temizledik bir ara büyük bir şantiyede... Paramızı vermediler, en sonunda aldık, ondan beri boş duruyoruz. Yarın öbür gün kemere [sokakta kemer satmaya] çıkacağım. Kemer sezonu başladı ya...²²

Sabıkası bulunan ve şartlı tahliye olduğu için benzer suçlar işlemesi halinde cezasının tümü infaz edilecek olan kişiler ve polis karakollarında düzenli şekilde imza verme yükümlülüğü bulunan şahıslara da İstanbul Yapılanması'nda sıkça rastlamak mümkün.

Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması'nda oldukça yaygın görülen ancak diğer kent örgütlenmelerinde de karşılaşılabilen yarı zamanlı mücahitlik olgusu İstanbul Yapılanması'nda da mevcuttu. Aileleriyle birlikte İslâm Dev-

20 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2695582479, 2694286914

21 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2696895024, 2699247529

22 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2676635913

leti topraklarına yerleşen kişiler çoğunlukla bu yöntemi tercih etmeseler de, özellikle el-Kaide döneminde örgütlenmiş ve yapılanmanın lojistik ile örgütlenme faaliyetlerinde de görev alan profesyonel örgütleyiciler çoğunlukla birkaç aylığına İslâm Devleti'nde bulunup İstanbul'a dönmeyi tercih ediyordu.

Yapılanma mensupları arasında geçen konuşmalardan, cihada katılıp savaşmamış olanlara veya çok önemli gerekçeleri olmadıkça mücahit olmayı seçmeyenlere daha az saygı gösterildiği anlaşıyor. Suriye ve Irak'taki şahısların İstanbul'daki yapılanma mensuplarıyla yaptığı pek çok telefon görüşmesinde, mücahitlerin İstanbul'da bulunan ve henüz cihada katılmamış tanıdıkları üzerinde ahlâki bir üstünlük kurduğu, savaşmaktan kaçınan kişilerle alaycı bir dille konuştukları görülüyor. Yani kısa süreler için de olsa savaşmak, yapılanma mensupları için bir toplumsal prestij vesilesiydi. Cihada katılmak profesyonel örgütleyiciler için İslâm Devleti'ndeki kişisel ağırlarını genişleterek lojistik işlerde daha yetkin hale gelmeleri için de önemliydi.

Toplumsal prestij İstanbul Yapılanması'ndaki şahıslar için önemli olsa da, İslâm Devleti'nde savaşarak elde edilen maddi kazançlar veya para kazanma motivasyonu İstanbul Yapılanması için tartışmalı bir konuydu. Diğer kentlerdeki yapılanmalarda olduğu gibi, İstanbul'da örgütlenmiş, eğitime erişim imkânı bulamamış, yalnızca geçici işlerde çalışabilen kişilerin cihada katılımında maddi kazanç arayışı yadsınamaz bir gerekçeydi; Sultanbeyli, Güngören ve Eyüp gibi neredeyse sadece kentli yoksullara ev sahipliği yapan bölgelerin radikalleşmede öne çıkması bunun kanıtı gibi. Yine de maddi kazanç motivasyonları İstanbul'da erişilemeyen asgari yaşanabilir şartlara ulaşma arzusu, İstanbul Yapılanması için genellikle konuşulmayan bir konu olarak kaldı. Ancak yine de konuşmalarda savaş ganimetlerinden bahsedildiğine rastlamak mümkün. İstanbul Yapılanması mensuplarının kendi aralarında yaptığı görüşmelerde, para için cihada katılanların eleştirildiği de görülüyor. Bu eleştirilerin doğrudan şahıslara yönelmediği, çoğu zaman herhangi bir isim anılmaksızın "para için bu işi yapan" üçüncü şahısların ayıplandığı söylenebilir.

Soruşturma kaynakları, mücahit adaylarının aileleriyle olan ilişkilerinin zaman zaman radikalleşme süreçlerini sekteye uğrattığını da gösteriyor. İstanbul Yapılanması'nın önemli isimlerinden Murat Kılavuz ve Ömer Mert Mertcan gibi şahısların güvenini kazanabilmiş olan Vedat Erdoğan'ın ailesinin muhalefeti sebebiyle cihada katılmaktan vazgeçiş, sonuç alınamayan radikalleşme süreçlerinden biri olarak kayıtlara geçti. 2014 yazında yanına ailesini de alarak İslâm Devleti'ne gitme kararı alan Vedat Erdoğan,²³ kendisini çeşitli aralıklarla yoklayan profesyonel örgütleyicilere kamyonculuk işini kısa süre içinde bırakacağını ve bir an önce hicret hazırlıklarına başlayacağını

söyledi.²⁴ Erdoğan, İslâm Devleti topraklarında bulunan Murat Kılavuz'la 3 Ağustos 2014'te yaptığı konuşmada Eylül ayı başında İstanbul'dan ayrılacağını söylüyor, ikili arasındaki 5 Ağustos 2014 tarihli bir başka görüşmede İslâm Devleti'ne katılma kararına ailesinin tepki gösterdiğinden yakınıyordu:

Vedat Erdoğan: Aileler çıldırdı benim ya... Vallahi delirmişti.

Murat Kılavuz: He, bizimkiler de hastanelik olmuşlar.

Vedat Erdoğan: Annem bunalıma girmiş. Kendini dışarı atıyor. Kaynana da iptal, hastanelik olmuş. Şeytan bugün ümidini kesti, bu yoldan vazgeçilmeceğini biliyor.²⁵

Emniyet kayıtlarına göre İstanbul Yapılanması mensupları, Şanlıurfa'da sınır geçişine yardımcı olacak bir kişinin iletişim bilgilerini 2 Eylül 2014'te Vedat Erdoğan'a iletti. Bunun üzerine Erdoğan ailesiyle birlikte İslâm Devleti'ne geçmek üzere Şanlıurfa'ya gitti. Fakat henüz Suriye'ye geçmeden Erdoğan cihada katılmaktan vazgeçip İstanbul'a döndü. 19 Eylül 2014'te Serhat isimli bir şahısla yaptığı telefon görüşmesinde Erdoğan bu kararının gerekçelerini aktarıyordu:

Serhat: Sen Urfa'ya oturmaya mı gittin?

Vedat Erdoğan: Geri geldim İstanbul'a.

Serhat: Niye gittin, niye geldin?

Vedat Erdoğan: Annem hastalandı, hastaneye kaldırmışlar. Mecbur geldim.

Serhat: Tekrar geri gideceksin sonra?

Vedat Erdoğan: Yok gitmeyeceğim. Annem kaldıramıyor.

Serhat: Gel görüş yine.

Vedat Erdoğan: Yok ağabey, ben bir daha gelmem. Bir daha gelip görüşmem.

Serhat: Niye oğlum? Ne yapacaksın başka?

Vedat Erdoğan: Bakarız ağabey. Buluruz bir şeyler.

Serhat: He, ne bileyim ben, dedim "Kaçtı gitti, IŞİD'deki parayı gördü, para-yı mı gitti IŞİD'e?"

Vedat Erdoğan: He, yok ağabey. Bizim derdimiz para değil. Bizim derdimiz para olsaydı dünyayı terk etmezdik, yani burayı terk etmezdik.²⁶

İşini bırakıp ev eşyalarını dağıtmasına karşın, Vedat Erdoğan'ın ailesiyle birlikte gittiği Şanlıurfa'dan Suriye'ye geçmeye cesaret edememesi örgütlenme süreçlerindeki başarısız girişimlerden biri olarak kayıtlara geçti. Ve-

24 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682226150

25 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682872296

26 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2689803810

dat Erdoğan'ın İslâm Devleti'ne katılma kararı almasının ardından harekete geçmekte yavaş kalması, İstanbul Yapılanması mensuplarını zaman zaman kızdırsa da, 19 Eylül 2014'ten sonraki görüşmelerde, yapılanma mensuplarının Vedat Erdoğan'la temaslarını kesmediği, Erdoğan'ı sohbet toplantılarına çağırmayı sürdürdükleri görülüyor. İslâm Devleti'ne katılmaktan vazgeçen Erdoğan'ın maddi kazanç motivasyonlarını ayıpladığı de gözlemleniyor.

İslâm Devleti'ne katılanların veya katılmaya karar verenlerin eşleri ya da ebeveynleriyle sorunlar yaşaması nadir görülen bir durum değil. Saadettin Aksayan'a 12 Nisan 2015'te gelen bir mesajda benzer bir sorun hakkında icazet isteniyordu: "Kardeşe rica etsek kadıya sorabilir mi? Kişinin annesi hicret etmeyi kabul etmiyor. Oğlu hicret edip kendisi [anne] geride kaldığında bakacak kimsesi yoksa ne olacak?"²⁷

Devletin kontrolü altındaki evlilikler ve çocukların okula gitmesi, hatta Selefi komüniteden kişilerin örgün eğitim kurumlarıyla iş ilişkisine girmesi bile İstanbul Yapılanması tarafından hoş karşılanmıyordu. Herhangi bir tehditten gizlenmek gerekmediği sürece çocukların devlet okullarına gönderilmesine kesin olarak karşı çıkan İstanbul Yapılanması, okulların kantinleriyle ticaret yapan mensuplarını bile uyarıyordu. Eşiyle boşanmak üzere olduğu anlaşılan bir şahısla Saadettin Aksayan arasındaki 28 Mart 2015 tarihli görüşmede boşanma duruşması sırasında yaşananlarla ilgili sohbet, devlet kurumları ve uygulamalarına karşı duyulan öfkeyi örnekliyor:

Saadettin Aksayan: "Kâfirlere az daha sabrederemem," dedin, he mi? Ona diyecektin ki, "Ben sizin yanınıza karıyı değil, tağutla²⁸ olan nikâhımı boşamak için geldim. Siz kimsiniz ki Allah'ın vermiş olduğu emir ve yasaklar neticesinde evlendirip boşayabiliyorsunuz?"

Bilinmeyen şahıs: Diyecektim ama sinirlendim. Mübaşirle falan tartıştım.²⁹

İstanbul Yapılanması'na Kürt baskısı

Türkiye'nin en kalabalık kentinde örgütlenme çalışması yapan İstanbul Yapılanması'nın en çok çekindiği grup Kürt siyasal hareketine bağlı gençlik örgütleriydi. 2015'in ikinci yarısında idarenin Türkiye IŞİD'ine yönelik tutumu değişene kadar ciddi baskı görmeyen İstanbul Yapılanması, 2014 ve 2015'in önemli kısmında Kürt hareketinin örgütlenmeyi hedef alan eylemleriyle karşılaştı.

27 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2745411410

28 *Tağut* kavramı basitçe sapkınlığı tanımlasa da, Kur'an ve Hz. Muhammed'in hadisleri ile Sünnet haricinde dayanakları bulunan her türlü iktidar Selefi gelenekçe tağut olarak nitelendiriliyor.

29 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2740323135

Kürt hareketinin İstanbul Yapılanması'na baskısının hedefinde öncelikli olarak, örgütlenme çalışmalarının kritik mekânları mescitler bulunuyordu. Kürt grupların baskılarıyla karşı karşıya geldiğini gösteren ilk emareye, Esenyurt civarında faaliyet yürüten İrfan Gül'ün yaptığı bir telefon görüşmesinde rastlamak mümkün. 22 Ağustos 2014'te gittiği mescidin kapalı olduğunu söyleyen bir şahsa İrfan Gül, PKK baskısından ötürü mescidin taşındığı yanıtını verdi:

Bilinmeyen şahıs: Mescide geldim ama kapalı?

İrfan Gül: Kapattılar ağabey orayı, mahallede problemler olmuş. Başka bir yer açacaklar. Dün hocasıyla konuştum da, "PKK'lılar bize çok baskı yapıyor," dedi. Olay çıkartmaya çalışıyorlar.³⁰

İstanbul Yapılanması'ndan Cengiz Üst de 1 Eylül 2014'teki bir konuşmasında pek çok semtteki karışıklıklara değindi. Başakşehir ve Bağcılar'da, Selefiler ile Kürtlerin karşı karşıya geldiğini söyleyen Üst, konuşmasını şu sözlerle bitirdi: "Bağcılar'ın durumu çok kötü. Dikkatli olun, vallahi sıkıntı..."³¹ Bu çekincelerin ifade edilmeye başlanmasından birkaç gün sonra, 6 Eylül 2014'te Sultanbeyli civarında çalışan örgütleyicilerden Erol Kara, Sancaktepe'deki evinin önünde uğradığı silahlı saldırıda yaralandı.

Saat 23.00'e doğru, yürüyerek evine döndüğü sırada bir aracın farlarını yakarak üzerine geldiğini gören Erol Kara, cebindeki bıçağı çıkarıp saldırıya karşı önlem almaya kalktı ama yanından geçen aracın içinden kendisine birkaç el ateş açıldı. Vücuduna isabet eden birkaç kurşuna karşın saldırıyı yaralı olarak atlatan Kara, polisteki ifadesinde 2013'te Suriye'ye gittiğini ve PYD'ye karşı savaştığını gizlemedi ve bu yüzden kendisinin PKK tarafından infaz listesine alındığı duyumunu edindiğini söyledi.

İletişimin tespiti kayıtları, Erol Kara'nın silahlı saldırıya uğramasının İstanbul Yapılanması'nda bir endişe dalgası yarattığını gösteriyor. İlk tedavinin ardından Erol Kara'nın ilk görüştüğü isimlerden biri İstanbul Yapılanması'nın ideoloğu ve vaizi İlyas Aydın oldu. Aydın saldırıdan üç saat sonra telefonla görüştüğü Erol Kara'ya polisteki ifadesinde neler söylemesi gerektiğini anlattı. İkili arasındaki konuşmada, Türkiye IŞİD'ine egemen devlet karşıtı tutumun zorlu durumlarda ve konu Kürt örgütleri olduğunda, Kürtlere karşı devletle ortak hareket etme refleksine dönüşebileceği de görülyordu:

30 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2685587535

31 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2687102908

Erol Kara: Bir-iki tane mermi denk geldi, biri sıyırdı, öbürü de kemiği kır-
dı çıktı.

Ilyas Aydın: Allah İslâm'ın ilk kanını senle şereflendirdi.

Erol Kara: Allah razı olsun. Nasıl yapalım ifade olayını?

Ilyas Aydın: Deyin, “Kâfirler bizi tehdit ediyorlar. Bizim IŞİD’le alakamız yok. Koca devlet bizi üç tane çapulcu illegal örgütten mi koruyamıyor?” Di-
yarbakır olayını da söyle, “Bizim arkadaşlarımız dostlarımızı Diyarbakır’da
keleşle taradılar, bizim düşmanımız PKK’dır. Yani devlet bizi korumaktan
aciz mi?” de onlara.³²

Erol Kara’ya düzenlenen silahlı saldırının hemen sonrasında, İstanbul Ya-
pılanması’nın hissettiği baskı ve umutsuzluğu en çarpıcı biçimde özetleyen
diyalog, saldırıdan bir gün sonra ismi bilinmeyen bir şahısla Yakup Uzun
arasında geçti. Konuşma sırasında hem Kürt grupların baskısından yakını-
lıyor hem de bu baskı yüzünden İstanbul Yapılanması’ndan yüzlerce kişi-
nin evlerini taşımak zorunda kaldığı, güvenliği olan sitelerin tercih edilme-
ye başlandığından bahsediliyordu. Devlet gözetimi ve güvenlik tedbirleriyle
pek de karşılaşmayan yapılanma mensupları, devleti Kürt gruplara karşı ön-
lem almadığı gerekçesiyle eleştirmekten de geri durmuyordu:

Yakup Uzun: Ağabey, devlet nasıl bir şey demiyor bu şerefsizlere ya?

Bilinmeyen şahıs: Devlet ne diyecek... Çözüm süreci diye bir muhabbet çı-
kardılar ya... Kardeş bir tane haber çıktığını görüyor musun? Bizim mahalle-
de iki-üç olay oldu, hiçbirinin haberi çıkmadı.

Yakup Uzun: Van’da da kaç kişiyi kaçırmışlar! Kimse bir şey demiyor. Sen ta-
şınacak mısın oradan?

Bilinmeyen şahıs: Kardeş herkes taşınıyor şu anda. 600 kişi taşınıyor. Site-
ler tipi evler var ya kardeş. Güvenlikli falan. Çocuklar tedirgin oluyor, sokağa
çıkamıyorlar. O gün burada iki tane sakallıya sıkılmışlardı, biz yüz kişi gittik
oraya, geldiler özür dilediler. İnsanlar dağıldıktan sonra saldırdılar.

Yakup Uzun: Yerlerini biliyor musunuz?

Bilinmeyen şahıs: Bizim mahallemiz kardeş, bildiğimiz insanlar hepsi.

Yakup Uzun: Kim vurmuşsa onlar da onları vursun ya!

Bilinmeyen şahıs: O ateş ettikleri adamın evine üç gün boyunca heyetler gel-
di özür dilemek için. Burada Bonzai ile mücadele adı altında bir çadırları var.

Yakup Uzun: Bonzai içiyorlar ha?

Bilinmeyen şahıs: Yok, onla mücadele ediyorlar sözde.

Yakup Uzun: Zaten kendileri satıyor şerefsizler.³³

32 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688001724

33 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688125729

Erol Kara'nın saldırıya uğramasının ardından oluşan endişe dalgasının daha büyüğü, İstanbul Yapılanması'nın Şirinevler'deki mensupları ile Kürt grupların 28 Eylül 2014'te karşı karşıya gelmesinin ardından ortaya çıktı. Serkan Pilgi ve beraberindeki üç kişi, Şirinevler semt merkezindeki Mahmutbey Caddesi'nden geçerken birkaç kişi çevrelerinde toplanıp İslâm Devleti ve Selefilige ilişkin bir tartışma başlatmaya çalıştı. Pilgi ve beraberindekiler kendilerine yönelen eleştirilere kulak asmayıp oradan uzaklaşmaya çalışınca, Kürt gençler de grubu kovalamaya başladı. Dört kişiyi bir eve kadar kovalayan grup, bir süre evin önünde bekledikten sonra dağıldı. Olay üzerine yapılanma içinde pek çok kişi birbirini telefonla arayıp mahalleye desteğe gitme çağrısında bulundu. "PKK'lı kâfirler Şirinevler'deki Serkan' Ağabeye saldırmış," çağrısıyla mobilize olan ve olaya müdahale etmek üzere yola çıkan pek çok kişi, Serkan Pilgi'nin durumun sakinleştiğini söylemesiyle geri döndü.

İstanbul Yapılanması'ndaki tedirginlik bu olayla daha da arttı. Yaşanan kovalamacadan birkaç saat sonra Adil Beyazıldız'ın Serkan Pilgi'ye verdiği tavsiyeler, saldırganlarla yüzleşmek yerine gizliliğin tercih edildiğinin altını çiziyordu:

Serkan Pilgi: Birkaç tane PKK'lı laf attı. Biz bir şey yapmadık. Onlar kavga çıkarmaya çalıştı. Başka kişiler toplandı ama biz bir şey yapmadık.

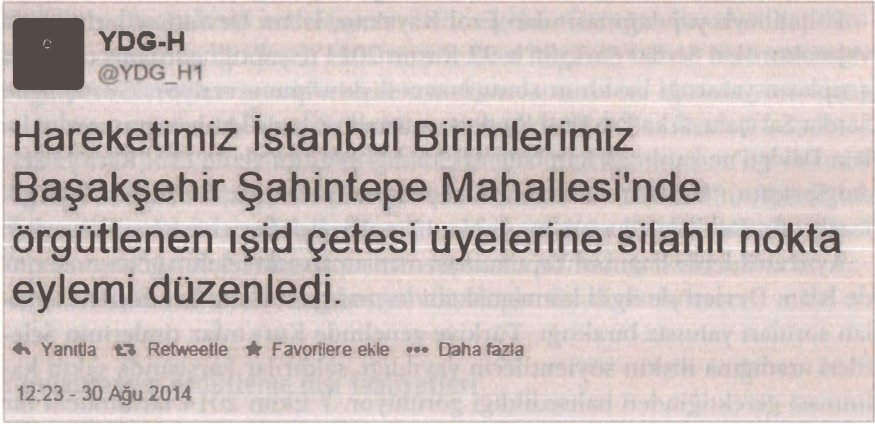
Adil Beyazıldız: Selam verin geçin, çatışmaya girmeyin. Cepli pantolon [Bazı yerelerde Selefilikle özdeşleştirilen bir giysi] giymeyin. Üzerinizde devamlı bıçak bulunsun. Onlar istiyorlar ki kavga olsun. Sabredin, onlar şimdi ortalığı karıştırmaya çalışıyorlar. Şimdi kudurmuşlardır. Dışarı çıkmayın, tek başınıza dolaşmayın.³⁴

İslâm Devleti'nin Kobane kuşatmasıyla tansiyonun yükselmesinin ardından 6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları'yla Kürt gruplar ile Selefiler arasındaki düşmanlık iyice açığa çıktı. Tüm Türkiye'de kolluk kuvvetlerinin Rojava Federasyonu'na destek için sokağa çıkanları güç kullanarak dağıttığı sırada Sultanbeyli'de de İstanbul Yapılanması'nı hedef alan eylemler gerçekleşti. Yapılanma mensuplarının *Gölet Mescidi* olarak adlandırdığı mekâna ve aynı bölgede bir Selefi kadına 7 Ekim 2014'te saldırı düzenlendi. İstanbul Yapılanması mensupları saldırılara yanıt vermek üzere bölgeye gittiyse de karşılıklı şiddet tırmanmadı. Aynı günkü bir telefon görüşmesinde Yakup Uzun'u arayan bir şahıs o günkü olaylardan "Akhi çok olay olmuş. Bir tane bacıyı tartaklamışlar, linç etmişler. Gölet Mescidi'ni basmışlar. Her tarafı yakıp yıkıyorlarmış. Nerede sakallı görseler dövüyorlarmış. Şu an Türkiye karışmış,

³⁴ İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2691246296

her yerde olay çıkmış,” sözleriyle bahsetti.³⁵ Yapılanma mensupları arasındaki konuşmalardan, 11 Ekim 2014 tarihinde de, Selefilerin örgütlenme çalışması yaptığı bir başka bölgede Kürtlerin bildiri dağıttığı ve İstanbul Yapılanması’nda huzursuzluğa yol açtığı anlaşıyor.³⁶

Sultanbeyli’deki bir başka olay da 29 Ekim 2014 gecesi gerçekleşti. Hamidiye Mahallesi’ndeki bir mescidin kapısına bırakılan bomba, mescitte kimse yokken gece 01.00 sularında patladı. Polisin incelemesine göre parça ve basınç etkili ve fitil ateşlemeli bomba, mescidin girişinde maddi hasara yol açtı.

YDG-H tarafından kontrol edildiği iddia edilen bir Twitter hesabından 30 Ağustos 2014’te yapılmış eylem duyurusu.

30 Ağustos 2014’te Hikmet Ayyıldız’ın öldürüldüğü ve iki kişinin yaralandığı Başakşehir’in Şahintepe Mahallesi’ndeki saldırıyı ise Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi (YDG-H) üstlendi.³⁷ Farklı kaynaklara göre YDG-H, 27 Ağustos 2014’te Eyüp’teki bir derneğe zarar verdi, 30 Ağustos 2014’teyse Fatih-Saraçhane’de toplanan İslâm Devleti yanlısı bir gruba havai fişek ve ses bombalarıyla saldırdı.³⁸

Kardeşi Ahmet Tetikoğlu’nun görüştüğü şahısları tanımak ve bulunduğu ortamları denetlemek niyetiyle Orhangazi Mahallesi’ndeki bir mescitte düzenlenen sohbet toplantısına katılan Mehmet Tetikoğlu da, polise verdiği ifadesinde hem mescitlerden bahsediyor hem de 6-8 Ekim 2014 Koba-

35 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2692795870

36 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2693383713

37 <http://web.archive.org/web/20171013174112/http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/1-mahalle-2-cinayet>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

38 <http://web.archive.org/web/20141003135635/http://www.timeturk.com:80/tr/2014/08/31/istanbul-da-ydg-h-den-isid-uyelerine-silahli-saldiri.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ne Olayları'nın ve Kürt hareketinin Selefiler üzerinde artan baskısının örgütlenmeye vurduğu darbeyi ortaya koyuyordu: "Bu grup [Pendik'teki Orhangazi Mahallesi civarında örgütlü İslâm Devleti yanlıları] sohbetleri genelde akşam ile yatsı namazları arasında yapmakta, yaklaşık 50-60 kişi kadar katılmaktaydı. Ancak 2014 Ekim ayındaki Kobane Olayları'ndan sonra mescidi kapattılar. Kardeşim Ahmet'in bu gruplarla bağlantısı olduğundan bizim binamızın girişine kırmızı çarpy işareti yapıldı. Ömer Yetek'in [Ahmet Tetikoğlu'nun örgütlenmesinde etkili olan İstanbul Yapılanması mensubu] iş yerini, evini, ailesini alarak Gebze tarafına taşındığını öğrendim."

Sultanbeyli yapılanmasından Erol Kaya'nın, İslâm Devleti saflarında savaşmakta olan Serdar Sarıçam'la 22 Kasım 2014'te yaptığı görüşme de, Kürt grupların yarattığı baskının sonuçlarına ilişkin ipucu veriyor. Görüşmede Serdar Sarıçam, arkadaşı Erol Kara'ya ne zaman cihada katılacağını sordu. İslâm Devleti'ne katılmak için haber beklediği yanıtını veren Erol Kara'ya Serdar Sarıçam, "He, ulan bakkala çıkmaya korkuyorsunuz, bir de buralara geleceksiniz. Bakkala çıkamıyorsun ulan!" sözleriyle alaycı bir karşılık verdi.³⁹

Aynı tarihlerde İstanbul Yapılanması mensuplarının telefon görüşmelerinde İslâm Devleti'yle ilgili konuşmaktan kaçındığı ve hatta kendilerine sorulan soruları yanıtsız bıraktığı, Türkiye genelinde Kürt infaz timlerinin Selefileri aradığına ilişkin söylentilerin yayıldığı, saldırılar karşısında sakin kalınması gerektiğinden bahsedildiği görülüyor. 7 Ekim 2014 tarihindeki bir konuşmada Hüseyin Berber, "Ağabey tamam da, şu an devlet ile yapıyorlar [Kürt gruplar ile kolluk ve kollukla eşgüdümlü çalışan paramiliter güçlerin çatışmalarını kastediyor], siz kenara çekilin," ifadelerini kullandı.⁴⁰ Bu tarihten sonraki pek çok kayıttaysa, yapılanma mensupları mücahit adaylarıyla yaptıkları görüşmelerde bile son derece temkinli davrandı.

Göze batmamak için sakalları kesme ve bol kıyafetler giymekten kaçınma veya radikalleşme mekânlarını daha izole adreslere nakletme gibi önlemlere ek olarak, toplu faaliyetler sırasında alınan tedbirlerin artırılmasında da Kürt grupların baskısının payı olduğu düşünülebilir. Örneğin 28 Temmuz 2014 tarihindeki Ramazan Bayramı toplu namaz etkinliği Türkiye IŞİD'i Medyası üzerinden pek çok defa kamuoyuna duyurulmuş ve etkinliğe katılımlar teşvik edilmişti. Kürtlerin baskının en yoğun hissedildiği Ağustos-Ekim 2014 dönemi sonrasındaki Kurban Bayramı toplu namazı ise neredeyse sessiz sedasız gerçekleştirildi. İkitelli'deki TIR garajında ve kapalı bir halı saha da düzenlenen Kurban Bayramı etkinlikleri Türkiye IŞİD'i Medyası'nda duyurulmadı. İzleyen dönemde birçok etkinlik kapalı spor salonlarına kaydırıldı. 2015'te Kürt hareketi üzerindeki iktidar baskısının oldukça arttığı dö-

39 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2701638766

40 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2692781063

nemdeyse Ramazan Bayramı toplu namaz etkinliği için yeniden Ömerli Barajı tercih edildi.⁴¹

Kürt örgütlerinin İstanbul Yapılanması'nın hem radikalleşme mekânlarını baskı altına alması hem de yapılanma içindeki önemli şahısların peşine düşmesinin sebebi Suriye ve Irak'ta İslâm Devleti'yle Kürt güçleri arasındaki savaş olsa da, İstanbul Yapılanması'na yönelen baskının yapılanmanın örgütlemeye kullandığı Kürt düşmanlığı diskurunun etkisi yarattığı bir gerçek. İstanbul Yapılanması'nın el-Kaide kökenlerinde olmayan örgütlenme anlatılarından Kürt düşmanlığı, 2014'ün ikinci yarısından itibaren yapılanma için önemli bir örgütlenme motivasyonu haline geldi. Örneğin İstanbul Yapılanması içerisinde radikalleşen Hakan ve Serkan Pilgi'nin babası Mehmet Salih Pilgi, çocuklarıyla arasındaki en sert tartışmaların da bu konuda yaşandığını anlatıyor. Baba Mehmet Salih Pilgi, Kobane'deki İslâm Devleti kuşatması hakkında pek çok defa tartıştıklarını, İslâm Devleti'ni savunan oğullarının Kobane'deki Kürtlerin yezit olduğunu ve ölmeyi hak ettiklerini söylediğini ifade ediyor. Benzer pek çok düşmanca ifadeye, Kürt örgütlerinin İstanbul Yapılanması'nın mekânlarına ve mensuplarına yönelttiği baskı ardından iletişimin tespiti çalışmalarına yansıyan diyaloglarda da rastlanıyor.

Yapılanmanın örgütlenme dışı faaliyetleri

Ocak 2017'de görüştüğüm bir emniyet yetkilisine göre İstanbul Yapılanması, İslâm Devleti'nde savaşırken ölen veya Türkiye'ye dönen eski savaşçılar, yapılanmanın lojistik faaliyetleri için çalışma yürütenler ile profesyonel örgütleyiciler ve henüz somut görevler üstlenmemiş olsalar da destekçi olarak nitelendirilebilecek kişiler dahil edildiğinde, yaklaşık 5.000 kişiden oluşan bir ağa sahipti.⁴²

Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması'nın örgütlenme harici işlevleri diğer kentlerdeki hücrelerin üstlendiği sorumluluklardan bir hayli farklı. Bunun temel sebebiyse İstanbul'un Türkiye IŞİD'inin en geniş hücrelerinden birini barındırırken, aynı zamanda doğrudan İslâm Devleti'ne bağlı çalışan uluslararası bir şebekeye de ev sahipliği yapması.

Farklı ülke vatandaşlarından oluşan ve mensupları Türkiye'nin farklı kentlerine dağılmış olmasına rağmen faaliyetlerinin önemli kısmı İstanbul'da yoğunlaşan bu yapı, doğrudan İslâm Devleti'nden gelen mali kaynakları kullanması, örgütlenme çalışması yapmaması, silah ve mühimmat temini ile kaçakçılık ve yaralıların tedavisi işleri gibi işleri bizzat üstlenmesi gi-

41 http://web.archive.org/web/20180428173014/https://tr.sputniknews.com/turkiye/2015071810166_09036//, Erişim tarihi: 28.04.2018.

42 İsmi gizli tutulması kaydıyla bir emniyet kaynağıyla yapılan görüşme, Ocak 2017

bi yönleriyle Türkiye IŞİD'i yapılanmalarından ayrılıyor. *İslâm Devleti Türkiye Kolu* ismiyle anacağım⁴³ Rakka tarafından atanmış, özelleşmiş konulardan sorumlu profesyonel kişileri içinde barındırması sebebiyle Türkiye IŞİD'i yapılanmalarından farklı çalışan bu yapı, İstanbul Yapılanması'na mensup şahısları da kendi faaliyetlerinde insan gücü olarak kullanıyordu. Bu çalışmalar İstanbul Yapılanması inisiyatifinde gerçekleştirilmediği için İslâm Devleti Türkiye Kolu talimatıyla gerçekleştirilen faaliyetler burada değil, Altıncı Bölüm'deki *Şirket veya İslâm Devleti Türkiye Kolu* kısmında incelendi.

İslâm Devleti Türkiye Kolu'na insan kaynağı sağlamak haricinde İstanbul Yapılanması'nın en önemli sorumluluğu, Türkiye IŞİD'i Medyası'nı etkin tutmaktı. İstanbul Yapılanması'nın üstlendiği diğer işlevlerse öteki kentlerdeki Türkiye IŞİD'i hücrelerinininkilerden pek farklı değildi. Örgütlenme haricinde en fazla mesaiyi mensuplarının İslâm Devleti topraklarına geçişi için harcayan İstanbul Yapılanması, kentte radikalleşip İslâm Devleti'nde savaşmaya gitmiş kişilerin ihtiyaç duyduğu askerî malzemelerin temini için de uğraş veriyordu.

Sınır geçişleri

İstanbul Yapılanması'nın sınır hareketliliği, mensuplarının 2013 yılında Ketibet-ül Muhacirun ve Kebire-ül Benat saflarında savaştığı dönemde başladı. İlyas Aydın ile İstanbul Yapılanması'nın ilişki içinde olduğu Çeçen ve Orta Asyalı kişilerin bu örgütlerde oldukça faal ve etkin olması, İstanbul Yapılanması'nda radikalleşen şahısların ilk adreslerinin bu örgütler olmasını sağladı ve Suriye'nin Atme bölgesine erken dönemde önemli bir akış sağladı. Bu dönemde edinilen tecrübeler İstanbul Yapılanması'nın sınır geçişlerinde pek çok hücreye kıyasla daha otonom olmasını da beraberinde getirdi. Çoğu hücre, 2014'ten itibaren sınır geçişlerini İslâm Devleti'nin Hudut İdaresi'yle eşgüdümlü yürütürken, İstanbul Yapılanması mensuplarının dönem dönem kendi başlarına hareket etmelerinin sebebi de bu tecrübelerdi. Türkiye'ye gelen yabancı şahısların toplu şekilde İslâm Devleti'ne götürülmesi için sık sık İslâm Devleti Hudut İdaresi'yle temas kuran İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf'in etkisi ve Hudut İdaresi'nin 2014'ten itibaren sınır geçişlerindeki nüfuzunu artırması sebebiyle İstanbul Yapılanması'ndaki şahıslar da 2014'ten sonra sınır bürokrasisinin gereklerine uymaya başladı. Ancak 2014'ün son aylarına dek İstanbul Yapılanması mensuplarının kendi kiraladıkları minibüslerle sınırı geçme teşebbüslerinde bulunduğu ve kendi ilişkileri yardımıyla sınır bürokrasisini devreden çıkarmaya çalıştığına rastlamak mümkün.

43 Bu şebeke, kendi mensupları veya Türkiye IŞİD'i yapılanmaları içindeki şahıslar tarafından kimi zaman kısaca *Şirket* ismiyle de anılıyor.

Istanbul Yapılanması'nın kişisel ilişkiler üzerinden geliştirdiği sınır geçişleri mekanizması pek çok telefon görüşmesinde de görülebiliyor. Ahmet Yıldız'ın 9 Temmuz 2014 tarihli telefon konuşmaları bu şablona işaret ediyor. Beraberindeki dört kişiyle Gaziantep'e giden Ahmet Yıldız kendi imkânlarıyla sınır geçişi için girişimlerde bulundu ve lojistik ayarlamalar için Gaziantep'teki bir tanıdığından destek aldı.⁴⁴

Aynı güne ait bir başka görüşme kaydı da İslâm Devleti Hudut İdaresi'yle kısıtlı ilişki kurularak gerçekleştirilen sınır geçişlerine ilişkin bir başka örnek olarak kayıtlara geçiyor. İstanbul Yapılanması'ndan Serdar Sarıçam ile Erol Kara arasındaki 10 Temmuz 2014 tarihli görüşmede, Suriye'nin Cerablus kasabasında bulunduğu anlaşılan Sarıçam, Karkamış üzerinden sınırı nasıl geçtiğini anlatıyordu:

Erol Kara: Akhi ne yapıyorsun, geçtiniz mi?

Serdar Sarıçam: Geçtik, geçtik. Tellerin üzerinden atladık.

Erol Kara: Kaç kişi?

Serdar Sarıçam: Var 20 kişi... Bacılar da var. Oğlum, akın var buraya ya...⁴⁵

1 Eylül 2014'te, kendi kullandığı araçta İslâm Devleti'ne katılmaya giden muhacir ve mücahitleri taşıırken Suriye sınırı yakınlarında yakalanıp hakkında göçmen kaçakçılığı gerekçesiyle işlem yapılan İstanbul Yapılanması mensubu Murat Kılavuz'un Temmuz 2014'te yaptığı görüşmelerden de İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin sınırdaki nüfuzu artmasına karşın İstanbul Yapılanması'nın sınır geçiş girişimlerinin sürdüğü anlaşıyor. 15 Temmuz 2014'te Kılavuz'la görüşen ismi bilinmeyen bir şahıs, birkaç gün içinde sınırı geçmediği takdirde İslâm Devleti bürokrasisi yüzünden sınır geçişinin gecikebileceği uyarısını yapıyordu:

Bilinmeyen şahıs: Bilginiz olsun ağabey, iki-üç gün içinde geldiniz bize katıldınız katıldınız, yoksa bir buçuk ay beklersiniz. Çok sıkıntı olur sizin için, haberin olsun. Üç gün içinde burada olmanız lazım ki beraber pikniğe çıkalım inşallah.

Murat Kılavuz: Anladım, tamam.

Bilinmeyen şahıs: Yoksa burada piknik için bir buçuk aydır bekleyen kardeşler var. Anladın mı ağabey?⁴⁶

44 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678554790, 2678555822, 2678589241, 2678589915.

45 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678606981, 2678649680

46 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2679355398

Ağustos 2014'ten itibaren İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin dikte ettiği bürokrasinin izleri görülmeye başlanıyor. İsmi bilinmeyen bir kişi ile İstanbul Yapılanması'ndan Serdar Kerim arasındaki 5 Ağustos 2014 tarihli görüşmede İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından Suriye'ye girişi reddedilen bir kişiden bahsediliyor ve Serdar Kerim ilgili şahsın geçişi için tezkiye [Temiz kâğıdı veya referans] verileceğini aktarıyor:

Bilinmeyen şahıs: Bizim buradan bir uşak gitti de sınırdan kovmuşlar, içeri almamışlar. Antep'ten geri göndermişler.

Serdar Kerim: Nereye gidecekti?

Bilinmeyen şahıs: IŞİD'e gidecekmiş ya...

Serdar Kerim: Tamam ben sokayım onu. Ne zaman gidecek? Bir tanıyalım onu. Tezkiye vereceğiz çünkü.⁴⁷

Bu görüşmeden birkaç gün sonra, 8 Ağustos 2014'te İstanbul Yapılanması'ndan Ahmet Yıldız ile ismi bilinmeyen bir şahıs arasındaki diğer bir görüşmedeyse sınırda el konulan bavullardan bahsediliyordu. 9 Ağustos 2014 tarihinde Erol Kara'ya Cerablus güzergâhı üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerle ilgili değerlendirmelerde bulunan Serdar Sarıçam'ın, "Saçlarımızı sakallarımızı falan kestirdik, mecbur öyle... Yoksa göndermiyorlar,"⁴⁸ sözleri, sınır-daki İslâm Devleti denetimlerinin arttığını işaret ediyordu. Ekim 2014'te Yakup Uzun ile ismi bilinmeyen bir şahıs arasında, üç kişilik bir ailenin Suriye'ye geçişine ilişkin gerçekleştirilen konuşmalardaysa sınırdaki regülasyonlar daha açık şekilde anılıyordu. Geçiş için aracılık yapan Yakup Uzun, geçiş talebinin İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne iletileceğini, oradan haber gelmesi halinde geçiş yapacak kişilerin Hudut İdaresi yetkilileriyle görüşeceğini ve geçiş için tarih alacağını aktarıyordu.⁴⁹

İllerleyen dönemlerde de, İstanbul Yapılanması mensupları kimi zaman kişisel ilişkilerini kullanarak sınır bürokrasisini baypas etmeye çalışsa da, sınır geçişlerinin çoğunlukla İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin kuralları doğrultusunda gerçekleştirildi. Kasım-Aralık 2014 tarihlerindeki iletişimin tespiti kayıtları, İslâm Devleti'ne katılmak üzere sınırı geçecek kişilerin isimlerinin İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bildirilmesi uygulamasının rutinleştiğini gösteriyor. Sınır geçişlerindeki kişisel eşya ve çanta kısıtlamalarına da, çoğu zaman bu kurallara itiraz edilmesine karşın, önemli ölçüde uyulduğu anlaşıyor. Öte yandan İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı olarak Kilis-Elbeyli'de

47 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682902010

48 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683490874

49 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2692726265, 2692731787, 2692732742, 2692734286, 2692734514, 2693906364

görev yapan İlhami Balı'nın isminin bu dönemde İstanbul'da da öğrenildiği, yapılanma mensuplarının geçişler için birbirlerine Balı'nın iletişim bilgilerini gönderdiğine rastlanıyor.⁵⁰

İslâm Devleti'ne gönderilen askerî malzemeler

Diğer hücrelerde olduğu gibi, Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması da, kendi mensuplarının ihtiyaç duyduğu askerî malzemeleri Suriye ve Irak'a aktarmak üzere çalışmalar yaptı. Bu çalışmalar genellikle savaş tecrübesi edinen şahısların tecrübe aktarımları yoluyla, savaşmaya gidecek kişilerin beraberlerinde malzeme götürmesi veya daha sıklıkla, halihazırda İslâm Devleti saflarında savaşan ve idari kadrolarla ilişki kurmuş kişilerin, İstanbul'daki tanıdıklarının gönderdiği askerî malzemeyi sınır organizasyonlarının gözetiminde Suriye'ye sokmaları biçiminde gerçekleşti. Bu malzemelerin önemli kısmı, herhangi bir izne gereksinim duyulmaksızın ticareti yapılabilen geçrelerden oluşuyordu. En çok rağbet gören malzemeler arasındaysa uzun namlulu tüfekler için dürbünler, gece görüş dürbünleri, çelik yelekler ve hücum yelekleri vardı.

İletişimin tespiti çalışmalarında, cihada gideceklerin beraberlerinde götürebilecekleri malzemeler arasında telsiz, kamuflaj ve palaskaların sıklıkla anıldığı görülüyor. 29 Temmuz 2014 tarihinde Ömer Mert Mertcan ile bilinmeyen bir şahıs arasındaki görüşmede⁵¹ bir torba telsizden, 28 Eylül 2014 tarihinde Kerim Akyüz ile bir başka şahıs arasındaki görüşmedeyse hücum yeleklerinden ve kamuflaj giysilerinden bahsediliyordu.

İslâm Devleti'ndeki şahıslar tarafından en çok istenenlerin başında gece görüşlü termal tüfek dürbünleri geliyordu. Bu malzemeler için 29 Ekim 2014 tarihinde bir tedarikçiyle görüşme yapan ve gece görüşlü termal tüfek dürbünlerinin satışının yasaklandığı yanıtını alan Kerim Akyüz,⁵² 1 Kasım 2014'te İslâm Devleti'nde bulunan Ammar isimli bir kişiye yaptığı araştırmadan bahsediyor:

Kerim Akyüz: Akhi, şu dürbünler meselesi var ya... Termal olan, gece görüşlü olan var ya... Bir tane dedim. 4.500 lira civarında söylüyor. Hem gece görüş hem termal bu. İsiya duyarlı olan...

Ammar: O da termaldir ama 200 metreliktir. Ukrayna'da 1.100-1.200 dolardı.⁵³

50 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2723065799

51 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681759075

52 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2696510834

53 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697028289

24 Kasım 2014'te Kerim Akyüz ile Ammar arasında geçen bir diğer konuşmada Akyüz, bir parti askerî malzemenin tedarik çalışmalarını tamamladığını fakat polis tarafından takip edildiğinden şüphelendiği için İslâm Devleti'ne gelirken malzemeleri beraberinde getiremeyeceğinden bahsediyordu:

Kerim Akyüz: Bu çanta, mont falan var ya... Onları şimdi getiremeyeceğim, sadece paraları göndereceğim. Herhalde bu yelekleri aldığım yerden polis beni sormuş. Büyük ihtimalle takip ediyorlar. O yüzden yanımda taşımayayım, sadece para olsun yanımda. Sonra aşağı ineyim, turist gibi geleyim gideyim. Onları da Çarşamba günü göndeririz.

Ammar: O gelenlerle gönderirsin.⁵⁴

Bu görüşmenin bir hafta sonrasında, 2 Aralık 2014'teki bir başka telefon konuşmasında Ammar, bir çanta içerisinde gönderilen malzemeleri teslim aldığını Kerim Akyüz'e bildirdi. Kerim Akyüz, gönderdiği malzemeler arasındaki boş bir tabanca kılıfını doldurup kendisine geri yollamasını, yani kendisine bir tabanca ulaştırmasını Ammar'dan istedi.⁵⁵ Cengiz Üst'ün 31 Ekim 2014 tarihli "7.65 çekirdek var mı? 50'lik kutusu ne kadar?" mesajı da takibe takıldı.⁵⁶ İslâm Devleti'ne askerî malzeme gönderen Kerim Akyüz'ün tabanca istemesi de, Cengiz Üst'ün mermi arayışının da, İstanbul'da bulunan yapılanma mensuplarının kendilerini korumak için önlem almaya çalıştığı şeklinde değerlendirilebilir.

Tıpkı Kerim Akyüz gibi, İstanbul Yapılanması'ndan Serdar Kerim'in de gece görüşlü termal tüfek dürbünü ve görüntüleyici arayışında olduğu, Kerim'in yaptığı görüşmelerden anlaşılıyor. Bir görüşmesinde 9.000 dolarlık gözlük aldığını belirten Kerim'in aslında dürbünlerden bahsettiği, pek çok telefon konuşmasındaysa Pulsar HD 50s ve Pulsar HD 19s model dürbünler hakkında konuştuğu görülüyor.⁵⁷

Ammar, bir başka konuşmasındaysa İstanbul'daki bir şahıstan çeşitli güvenlik gereçleri istedi. 19 Ocak 2015 tarihli görüşmede Ammar'ın istediği malzemeleri henüz bulamadığını belirten şahsın "Polislerin jandarmaların kullandığı barikat yapmak için kullandığı şeyden var. Kurşun geçirmez cam var, bir de kurşun geçirmez çanta var. Çanta açılıyor garip bir hal alıyor. Normal çanta gibi, açılıp kat kat oluyor, kurşun geçirmez zırh, kalkan olu-

54 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2702051354

55 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2704109473

56 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2696961441

57 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2696510834, 2697028289, 2701518854, 2701529414, 2701561622, 2697691360

yor,” sözleri üzerine Ammar, çantanın fiyatını sordu.⁵⁸ Bunun üzerine Ammar’la konuşan şahıs Kayseri’deki bir firmayı arayarak balistik kalkan çanta için fiyat bilgisi istedi.⁵⁹

Türkiye IŞİD’i Medyası’nın İstanbul faaliyetleri

2013-2015 döneminde İstanbul’dan yönetilen internet sitelerinin en önemlileri arasında TevhidiGundem.org, EnfalMedya.com, TevhideCagri.com, IslamDaveti.com, TevhidDersleri.com, TakvaHaber.com ve TakvaHaber.net bulunuyordu. Bu internet sitelerinin bazıları doğrudan Türkiye IŞİD’inin önde gelen gezici vaiz ve örgütleyicilerinden Ebu Hanzala künyesiyle tanınan Halis Bayancuk veya Ebu Ubeyde şer’i ismiyle bilinen İlyas Aydın’a ya da Ankara ve Konya’da nüfuz sahibi Murat Gezenler’e bağlı yayın yapıyordu. “Türkiye IŞİD’i Medyası” başlıklı kısımda Türkçe yayın yapan bu internet sitelerinin çalışmalarına yeniden değinilecek; bu bölümdeyse doğrudan İstanbul Yapılanması’na mensup kişilerin propaganda ağıyla ilişkisine dair olgular dan ve medya ağının İstanbul Yapılanması’nın üstlendiği işlevler için seferber olduğu olaylardan bahsedilecek.

İstanbul Yapılanması’nın pek çok mensubu için TevhidDersleri.com, IslamDaveti.com, ve TevhideCagri.com gibi adresler başvuru kaynakları olarak görüldü ve örgütleme çalışmaları kapsamındaki ilk temasların sağlanabileceği birer platform olarak değerlendirildi. Soruşturmalar sırasında tespit edilen birkaç telefon görüşmesinde İstanbul Yapılanması’na mensup olmayan ancak gruba ilgi duyan kişilerle gerçekleştirilen konuşmalarda, temkini elden bırakmayan İstanbul Yapılanması mensuplarının, IŞİD veya İslâm Devleti gibi anahtar sözcükler kullanmaksızın bu internet sitelerinin adreslerini zikrettikleri görülüyor. Örneğin 12 Eylül 2014 tarihinde tanımadığı bir kişi tarafından aranan Adil Beyazyıldız, İslâm Devleti iması içeren şüpheli sorulara, tedbirli ve muğlak yanıtlar vererek bu internet sitelerinden bahsetti:

Bilinmeyen şahıs: Bir şey soracaktım da, siz hangi şeye bağlısınız? Ben size katılmak istiyorum da?

Adil Beyazyıldız: Biz hiçbir şeye bağlı değiliz. Kur’an’a, Sünnet’e bağlıyız. Nereden arıyorsunuz?

Bilinmeyen şahıs: Samsun’dan arıyorum.

Adil Beyazyıldız: Anladım. Yani TevhidDersleri.com var, IslamDaveti.com var... tevhidi öğren. İnternette öğrenirsin dinini.⁶⁰

58 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2717689615

59 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2717719207

60 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688788400

Cihada katılmak üzere evden ayrılırken ailesine bir mektup yazan Hasan Sırtıkara ise İslâm dininden görmediği aile üyelerinin bilinçlenmelerini sağlamak için mektubunu şu satırlarla noktalıyordu: “Son sözüm; eğer gerçekten Müslüman olmak istiyorsanız şu sitelerden faydalanabilirsiniz ders dinlemek amaçlı: TevhidDersleri.com, IslamDaveti.com, TevhidCagri.com”

Türkiye IŞİD’i Medyası’nın önemli bir kısmı İstanbul Yapılanması’na dahil kişiler tarafından yönetildi. Ancak İstanbul Yapılanması mensupları tüm Türkiye’deki Selefî kömüniteyi ilgilendiren haber ve duyurulara yer verseler de Türkiye IŞİD’i Medyası’nın yayın programının bir kısmı İstanbul’daki propaganda etkinlikleri ve radikalleşme mekânlarının görünürlüğüne ayrılmıştı. Hem yayın faaliyetlerinin İstanbul Yapılanması’nın örgütlenme çalışmalarına yaptığı bu katkı hem de bu yayınları yapan kişilerin çoğuna ev sahipliği yapmasından ötürü İstanbul için “İslâm Devleti propagandasının başkenti” tanımını yapmak yanlış olmaz.

Türkiye IŞİD’i Medyası üzerinden duyurusu yapılan etkinliklerin en bilinenleri, 2014 ve 2015 yılında İstanbul’da toplu halde kılınan bayram namazları oldu. Toplu bayram namazlarının ilki, Ramazan Bayramı için 28 Temmuz 2014’te Ömerli Barajı’nda, yaklaşık 1.500 kişinin katılımıyla düzenlendi. Etkinlik bir anlamda, Türkiye IŞİD’i ağlarına dahil bir yapılanmanın, kendi rızasıyla varlığını kamuoyuna gösterdiği ilk olay olarak da tarihe geçti.

Ayarlanan ortaklaşa arabalar ya da mescitlerden kaldırılan servislerle ulaşım sağlanan⁶¹ etkinliğin duyurusu Takva Haber internet sitesinden yapıldı ve diğer siteler tarafından da alıntılandı. Pek çok kez yayınlanan katılım çağrılarından biri “Türkiye Müslümanlarına Bayram namazı daveti” başlığını taşıyordu ve davet metninde şunlar yazıyordu: “İstanbul ve çevresindeki muvahhit Müslümanlar Ramazan Bayramı namazı için buluşmaya hazırlanıyor. Yetkililer, namaza Türkiye’deki tüm Müslümanların davetli olduğunu belirtti. İşte, organizasyonu yapan Türkiye Müslümanlarının Bayram namazına davet açıklaması: İslâmî Etütler Platformu olarak ortak düzenleyeceğimiz Ramazan Bayramı namazına ve bayramlaşmaya tüm Müslümanlar davetlidir.” Bu metni namaz kılınacak alanın Google Maps konumu ve açık adresi, namaz başlangıç saatinin 08.00 olduğuna dair bir uyarı ve İstanbul’un farklı noktalarından alana seyahat edecek kişilerin izleyebileceği rotaların görselleri izledi. Davet metninde, “Şile Otobanı yolu üzerinde yeri tarif eden görevli arkadaşlar olacaktır. Şile Otobanı’na girmeniz halinde görevliler tarafından yönlendirileceksiniz” notu da bulunuyordu.⁶²

Daha önce Suriye ve Irak’ta savaşan bir grup olarak değerlendirilen İslâm

61 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681397507

62 <https://web.archive.org/web/20140729200908/http://www.TakvaHaber.net/guncel/turkiye-musulmanlarina-bayram-namazi-daveti-h9142.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

TakvaHaber.net adresinde yayınlanan 2014 Ramazan Bayramı namazı daveti içerikli haberlerden birine ait ekran görüntüsü.

Devleti'nin Türkiye'deki varlığını yaklaşık 1.500 kişiyle kanıtladığı, kürsüden yapılan konuşmalardan birinde "Allahım, yeryüzünde senin rızan için, senin kelimenin yücelmesi için cihat eden, hicret eden ve sabreden bütün tevhit ehli mücahitlere yardım et. Onları zafere ulaştır, onları koru ve atışlarını isabet ettir," ifadelerinin kullanıldığı etkinlik basında "İstanbul'un göbeğinde IŞİD toplu namaz kıldı", "IŞİD İstanbul'da cihat çağrısı yaptı" ve "Piknik yapıp cihat çağrısında bulundular" gibi başlıklarla yayınlanan haberler biçiminde yankı buldu.

Etkinlik sırasında yaşadığı yorgunluğu "Namaz bitti, tek tek herkes bayramlaşıyor. 1.500 kişi... Artık böyle robot gibi oldum yani böyle tokalaşıyorum sarılıyorum ama robot gibi. Yani düşünsene, 1.500 adamla tek tek tokalaşıyorsun, bayağı eziyet!"⁶³ sözleriyle tarif eden İlyas Aydın dinlenme fırsatı bulamadan, Türkiye IŞİD'i Medyası için çalışan ekibin kalaniyla beraber, namazla birlikte ortaya çıkan medya bombardımanını en az hasarla atlatabilmek için çalışmaya başladı. Bayram namazından iki gün sonra, 30 Temmuz 2014'te art arda yapılan iki görüşme bu mesaiye ilişkin fikir veriyor. Görüşmelerde, basında çıkan haberlere ilişkin panik de hissediliyordu:

Bilinmeyen şahıs: Ağabey, ben şimdi tekrar yolladım mail'i. Murat Ağabey [Murat Gezenler] almış, yayınlayacak inşallah.

İlyas Aydın: O zaman siz de başka bir yayın falan hazırlayın. Ee, bu Milli-

yet'tir, Hürriyet'tir, Takvim, Taraf, Posta, Cumhuriyet... Hepsi birinci manşet-ten bugün vermişler resimleri, haberi...

Bilinmeyen şahıs: Gördüm gördüm.

İlyas Aydın: Yayınlayan bütün topluluklara mail atarsın inşallah, bizim İslamDaveti.com'un resmi mail adresinden. Artı, bu yayınlayan gazetelerin haricinde *Vakit, Yeni Şafak, Sabah...* Yayınlamayan gazetelere de at.⁶⁴

Bayram namazının basında yarattığı etki üzerine, İlyas Aydın ve ismi bilinmeyen bir şahıs arasında geçen görüşmelerden sonra *İslâmi Etütler Ter-tip Komitesi* imzalı ortak bir açıklama propaganda ağına dahil pek çok inter-net sitesinde yayınlandı. İlyas Aydın'ın aynı gün gazetelere gönderilmesi ta-limatını verdiği açıklamadaysa, "Haberlerde iddia edildiği gibi yeni adı İslâm Devleti olan Irak Şam İslâm Devleti'yle herhangi bir organik bağımız bulun-mamaktadır. Aynı zamanda Ak Parti'yle ilişkilendirildiğimiz hususlarının hiçbirisinin gerçeklikle alakası yoktur. İftiraların temelini oluşturan duada ise yeryüzündeki zulme direnen bütün Müslümanlar kastedilmiştir"⁶⁵ sözle-riyle etkinliğin İslâm Devleti'yle olan ilişkisi reddedildi.

Ömerli Barajı'nda gerçekleştirilen, gövde gösterisine dönüşen Ramazan Bayramı namazından birkaç ay sonra, İstanbul Yapılanması mensupları top-lu Kurban Bayramı namazı için 4 Ekim 2014'te bir araya geldi. Fakat bu defa etkinlik Türkiye IŞİD'i Medyası üzerinden duyurulmadı. Propaganda ağın-daki internet sitelerinde Kurban Bayramı namazının kılınacağı saatler anons edilse de, toplu namazın nerede gerçekleştirileceğinden bahsedilmedi. Ka-muoyuna önceki gibi açık bir davet de yapılmadı. Ramazan Bayramı namazı öncesinde yapılan duyuruların Kurban Bayramı namazı için yapılmamasında en büyük etken kuşkusuz İslâm Devleti'nin Kobane kuşatmasının İstanbul mahallelerinde yarattığı hareketlilikti. O sıralarda Türkiye IŞİD'i yapılanma-larına ait olduğu sanılan mekânlara ve tespit edilen Selefilere saldırılar dü-zenleyen Kürt örgütlerinin hedefinde Türkiye IŞİD'i Medyası da bulunuyor-du.⁶⁶ Dolayısıyla hem Türkiye IŞİD'i Medyası çalışanlarının kişisel çekince-leri hem de Kürtlerin İstanbul Yapılanması'na baskısı, toplu namaz etkinliği-nin gizliliğe riayet ederek düzenlenmesine yol açmış olabilir.

Toplu namaz etkinliği için İkitelli'deki bir TIR garajının seçilmesi de bu tezi kuvvetlendiriyor. Toplu namaza ilişkin ertesi gün oldukça az sayı-

64 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681844560

65 <https://web.archive.org/web/20140801091837/http://www.islamdaveti.com/duyuru/gundem-dair-aciklama.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

66 Eylül 2014'te YDG-H kullanıcı isimli bir Twitter hesabından Takva Haber'in eski editör-lerinden Zeynel Abidin Kaya'nın ikamet ettiği adres yayınlandı <https://web.archive.org/web/20141004021052/http://www.TakvaHaber.net/medya-makale/takva-habere-yanlis-olum-tehtidi-h9997.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

da haber yayınlandı. Ancak Takva Haber'in yayınladığı metinde yer alan, "Türkiye'nin birçok ilinde dün (4 Ekim) Bayram namazını kılan ve dualar eden muvahhitler Kurban Bayramı'nı dolu dolu geçirdi. PKK'nın geçtiğimiz haftalarda Adana'da ve Konya'da iki Selefiyi linç etmesi ve İstanbul'da iki Selefiyi şehit etmesi Kurban bayramına gölge düşürmedi"⁶⁷ ifadelerindeki PKK vurgusu da etkinliğin gizliliği ile o sıralardaki yüksek tansiyon arasındaki ilişkiyi bir anlamda teyit ediyordu.

Aynı gün İstanbul'da düzenlenen daha küçük çaplı mahalli etkinlikler de Türkiye IŞİD'i Medyası'nda yer buldu. İnternet sitelerinde, bunlardan bir tanesine, İstanbul'daki bir halı sahada düzenlenen Kurban Bayramı namazına ilişkin görün-

tüler de yayınlandı. Yaklaşık 300 kişinin katıldığı toplu namaz etkinliğinde konuşan bir vaiz bir kez daha cihat çağrısında bulundu.

Türkiye IŞİD'i Medyası'nın İstanbul'daki işlevleri arasında, kazara basın görünürlüğü kazanan örgüt mekânları hakkında *yara savunması* veya *hasar kontrolü* olarak adlandırılabilir, karşı halkla ilişkiler çalışmalarını yürütmek de bulunuyordu. Türkiye IŞİD'i Medyası'nın bu işlevini ortaya koyan olaylardan biri, İstanbul Bağcılar'da İslâm Devleti'nin görsel dilini (Peygamber tuğrası, tevhit bayrağı, tevhit işareti yapan ellerin basılı olduğu tişörtler, vb.) paylaşan ürünlerin satıldığı mağazanın basında yer bulmasıyla meydana geldi.

TakvaHaber.net adresinde yayınlanan 2014 Kurban Bayramı namazı haberinde kullanılan görsel.

2014 Kurban Bayramı'nda toplu namaz etkinliği için İstanbul'da hazırlanmış halı sahadan bir görüntü.

67 <https://web.archive.org/web/20141007160448/http://www.TakvaHaber.net/guncel/turkiyeli-selefilerin-bayram-namazi-h10059.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Yurt gazetesinin 24 Haziran 2014 tarihli birinci sayfası ve "İŞİD Bağcılar'da dükkân açtı" başlıklı manşet haberi.

Yurt gazetesinin 24 Haziran 2014 tarihli haberine göre tabelasında, giyim ve örtünmeyle ilgili olan Ahzab Suresinin 59. ayetinden⁶⁸ başka bir ifade bulunmayan dükkânda giyim ürünleri ve aksesuarlar satılıyordu.⁶⁹ Haberin yaygınlaşmasıyla işletmeye hemen "İŞİD dükkânı" lakabı takıldı ve mekân kısa süreliğine de olsa, bir anda gündemde ilk sıraya çıktı. Ertesi gün yayınlanan bir başka haberdeyse dükkânın ortakları İslâm Devleti'yle ilgilerinin bulunmadığını söylüyordu. Ortaklardan biri, "İŞİD bunu kullanıyor sonuçta. Biz

tamamen İslâmî olduğumuz için satıyoruz. İŞİD ile uzaktan yakından alakamız yok. Bunu yolda bir insan gördüğünde birisinin aklına terörist gelebilir. Ama bazı insanların aklına Peygamber Efendimiz gelir,"⁷⁰ sözleriyle iddia edilen bağlantıyı yalanlarken dükkânın bir başka ortağı yöneltilen sorular üzerine dünya görüşünü gizlemiyordu: "Ülkeme şeriatın gelmesini çok isterim. Müslüman olan herkesin de gelmesini isteyeceğine eminim. Herkes Müslümanım diyor ama herkes aynı Müslümanlığı yaşayacak kadar cesaretli değil."⁷¹

Dükkânın ortakları işletmenin İslâm Devleti'yle veya Türkiye İŞİD'iyle ilişkili olduğu iddialarını yalanlasa da, Yurt gazetesindeki haberin yayımlandığı 24 Haziran 2014'teki bir telefon görüşmesi bunun aksini kanıtıyor. Dükkânın ortaklarından biri haberin yayımlandığı gün akşam saatlerinde, Türkiye İŞİD'i Medyası'nın önde gelen internet sitelerinden Takva Haber'in

68 Abdulkaki Gölpinarlı mealine göre ayette şu ifade yer alıyor: "Ey Peygamber, eşlerine ve kızlarına ve inananların kadınlarına söyle; dışarı çıkacakları vakit dışarıya mahsus elbiselerini giysinler; bu, onların tanınıp incinmemelerini daha iyi sağlar ve Allah, suçları örter, rahimdir."

69 <http://web.archive.org/web/20140714171111/http://t24.com.tr/haber/istanbul-isis-urunleri-satan-magaza-acildi,262184>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

70 http://web.archive.org/web/20170325045758/http://www.bbc.com:80/turkce/haberler/2014/06/140625_bagcilar_isid_dukkan, Erişim tarihi: 28.04.2018.

71 Aynı kaynak.

editörü Abdülkadir Polat'la görüşüp krizin nasıl yatıştırılabileceğine ilişkin tavsiyeler aldı:

Abdülkadir Polat: Birileri gelip sizle röportaj mı yaptı?

Bilinmeyen şahıs: Yok, röportaj yapmadılar. Akşam gelmişler resim çekmişler. Yurt gazetesi yayınlanmış.

Abdülkadir Polat: Akşam çekmişler de birileri mi onları içeri almış? Bir dalavere dönüyorsa el atalım.

Bilinmeyen şahıs: Yok akhi, dışarıdan camekânın önünden çekmişler.

Abdülkadir Polat: Bir duyuru yapma gereği duyuyor musunuz?

Bilinmeyen şahıs: Gazeteler falan sürekli arıyorlar röportaj yapalım diye ama bilmiyorum ne yapacağız.

Abdülkadir Polat: Gazetelerle görüşüp, "Bizim IŞID'le ilgimiz yok, sadece İslâmi hassasiyetlere sahip tüccarlarız," şeklinde bir açıklama yapabilirsiniz. Bu HİSADER var ya hani, onlar bu tip bir açıklamada bulundular. Siz de öyle bir açıklama yapabilirsiniz. Ama "Böyle bir kaygımız yok," diyorsan da Takva Haber'e bir açıklama da koyabiliriz.

Bilinmeyen şahıs: Sen Takva Haber'e bir açıklama yap. Olmazsa biz de gazeteyle görüşürüz.

Abdülkadir Polat: Yok akhi, eğer Takva Haber'e ayrı gazeteye ayrı yaparsan gazete bunu kabul etmez. Gazeteci yapacağı haberin özel olmasını ister.

Bilinmeyen şahıs: Tamam, o zaman iyi bir gazete bulmamız lazım, değil mi kardeşim?

Abdülkadir Polat: Türkiye'de şu an hiçbir gazete iyi değil ya... Sen onlara "a" dersin, onlar "z" yazarlar. O yüzden sana düşen bir yazılı metin onlara vermek. Sen de rahat edersin. Yoksa seninle röportaja gelirlerse ağzından girer burnundan çıkarlar, "IŞID'in propagandasını yapıyor," diye yapıştırırlar. "Toparlayayım," derken daha batırırsın. Yani yazılı kâğıt en güzeli.⁷²

İslâmi Giyim isimli mağazanın sahipleri, basında çıkan haberlerden sonra dükkânın vitrinine İslâm Devleti bağlantısını yalanlayan bir duyuru astı.

Konya ve Adana

Konya: Çok katmanlı örgütlenme

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı üzerinden 60 saat geçmişti ve Türkiye'deki en çok takip edilen spor olan futbolun erkeklerdeki en üst kademe ulusal takımı, 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası eleme müsabakalarının sonuncusuna Konya'da çıkıyordu. Üç günlük ulusal yas ilanına karşın taraflar sahaya çıkacaktı. Maçın başlangıç vuruşu öncesinde saldırıda yaşamını yitirenler için gerçekleştirilen bir dakikalık saygı duruşu beklenmedik bir tepkiye sahne oldu. Tor-kü Arena Stadyumu'ndaki yaklaşık 42.000 seyircinin bir kısmı, saygı duruşu-na çok yoğun bir yuhalama ve ıslık dalgasıyla karşılık verdi. Bir dakikalık ses-sizlik kalabalığın memnuniyetsizliğiyle kirlenmişti ama tam olarak neye iti-raz edildiği de anlaşılmıyordu. Hoşnutsuz kalabalığın senkron sağlayınca, ka-kofoni yaklaşık 20 saniye içinde yerini kısmen anlaşılabilen bir slogana bı-raktı: "Ya Allah Bismillah Allahuekber!" Kalabalıktan çıkan sesler arasından, "Şehitler ölmez, vatan bölünmez!" bağırışları da gürültüden seçilebiliyordu.

Saygı duruşunun yuhalanması, Türkiye'de yolları ayrılan hayat anlayış-larının sembollerinden bir diğeri olarak hafızalardaki yerini aldı. Türkiye İŞİD'inin Gaziantep Yapılanması'nın, İslâm Devleti'nden onay alarak düzen-lediği saldırıda ölen yurttaşları anma girişiminin karşılaştığı tahammülsüz-lük kamuoyunca Konya'nın genel muhafazakârlik düzeyine yorulduysa da, 2014 sonlarından itibaren araştırmalarım için gidip geldiğim, birbirinden bağımsız pek çok örgütlenme örüntüsü hakkında bilgi edindiğim kentin Sele-fi cihat geleneğiyle olan tarihsel ilişkisi de eklendiğinde, canıyla cihat etme pratiğinin sıradanlaştığı kentte İslâm Devleti karşıtı bir protestoya tepki gös-terilmesine şaşırmmamak gerektiğini düşünmüştüm.

Gerçekten de Konya'da Hizbullah'la başlayıp el-Kaide'ye uzanan, önceki nesillerde pek çok kişiyi Afganistan'a, Pakistan'a, Çeçenistan'a, Bosna'ya ve Irak'a gönderen gelenek, Suriye İç Savaşı sürecinde önce Cephethül Nusra, sonrasındaysa İslâm Devleti için kenti çok katmanlı bir radikalleşme sıcağı noktasına dönüştürdü. Ticaretle uğraşan genç ve orta yaşlı erkekler merkezi noktalardaki dükkânlarda kurulan temas yoluyla örgütlenirken gençler içinse örgütlenmede ilk temas dershaneler ve kitabevlerinde sağlandı. Her yaştan erkekler için sohbet toplantılarının düzenlendiği medrese olarak nitelenebilecek evler önemli duraklardı. Kürt mahallelerindeki gençlere kendi mahallelerindeki müstakil evlerde şer'i eğitim verildi. Böylelikle Konya Yapılanması, idarenin yerellerdeki örgütlenme faaliyetlerine yönelik güvenlik tedbirlerinin ilk adımlarını attığı Temmuz 2015'e dek İslâm Devleti'ne katımlara en fazla aracılık eden yerel hücrelerden biri oldu.

Konyalı Mustafa Dokur ve beraberindekilerin İslâm Devleti'ne geçiş yöntemi, hem kentteki radikalleşme potansiyelini hem de cihada katılacak şahısların seyahatlerdeki rahatlığını ortaya koyması adına önemli bir örnek. Bir yakını 6 Ağustos 2014'te Konya Emniyeti'ne yaptığı ihbarda, Mustafa Dokur'un İslâm Devleti'ne katılmak için uzun süredir fırsat kolladığını, nihayetinde Dokur'un eşi ve çocuklarıyla birlikte bir minibüse binerek evinden ayrıldığını bildirdi. Dokur Ailesi 8 Ağustos'ta Gaziantep'te ortaya çıktı. İhbarla artırılan önlemlere karşın organize olmayı başarabilen 40 kişi bindikleri iki minibüste seyir halindeyken Gaziantep'te polislerce durduruldu. İhbara konu olmuş Mustafa Dokur da, eşi ve üç çocuğuyla birlikte araçta bulunmasına rağmen 40 kişilik grup yapılan kontrolün ardından serbest kaldı. Konya Emniyeti'ne göre Mustafa Dokur ve ailesi daha sonra İslâm Devleti'ne ulaşmayı başardı; Dokur'un başka akrabaları da daha sonra kendisine katıldı.

Bir başka olay, Konya Yapılanması'nın yabancı şahısların sınır geçişleri için de faaliyette bulunduğunu ortaya koyuyor. Çeşitli soruşturmalar kapsamında aranan Fahrettin Gezenler ile Konya Yapılanması üzerinde en çok nüfuzu bulunan kişi, aynı zamanda Türkiye IŞİD'indeki yerel hücreler arasında gezici vaiz olarak da çalışan Murat Gezenler, 22 Haziran 2015'te Gaziantep'te yakalandı. Murat ve Fahrettin Gezenler, yakalandıkları sırada birçok yabancı şahısla birlikteydi. İlk ifadelerinde, beraberlerindeki yabancılarla Konya'daki Mevlana Müzesi'nde tesadüfen tanıştıklarını, Arapça bildikleri için turistlere gönüllü rehberlik yaptıklarını, gezi için kafiyeyle Şanlıurfa'ya gitmek üzere yola çıktıklarını iddia ettiler.

Gaziantep Emniyeti Murat ve Fahrettin Gezenler'in yakalanmasından yaklaşık bir ay önce, 23 Mayıs 2015'te de Konya bağlantılı kişileri pek çok yabancı şahısla birlikte yakalamıştı. Konya plakalı bir minibüste üç Konyalı erkek ile 26 yabancı seyir halinde yakalanmış, Konyalılar serbest bırakılırken ya-

bancılar Göç İdaresi'ne gönderilmişti. Gaziantep'te yakalanan Fahrettin Gezenler'in üzerinden çıkan anahtarın ait olduğu Silile Caddesi'ndeki evde polis yaptığı aramada, 23 Mayıs 2015'te Gaziantep'te yakalanan 26 yabancından birkaçının isimlerinin ve çocuk sayılarının yazılı olduğu pusulalar bulundu. Böylelikle 23 Mayıs 2015'te yakalanan kafilenin de Murat ile Fahrettin Gezenler'le bağlantılı olduğu ortaya çıktı; turist kafilesine rehberlik hikâyesinin de aslı anlaşıldı. Belgelerin bulunduğu ev ise Murat Gezenler'in Konya'daki sohbet toplantılarını gerçekleştirdiği mekânların en sık kullanılanıydı.

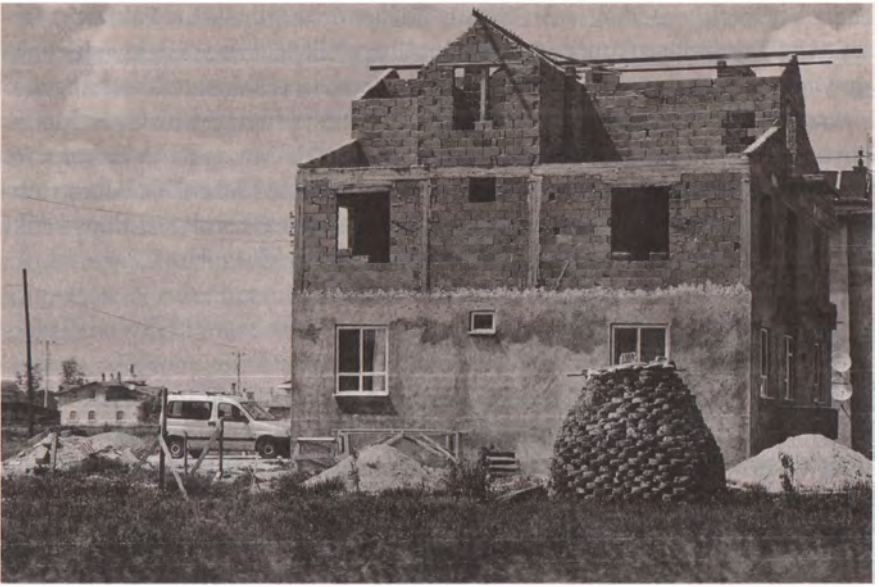
Kürt gençlere yönelik örgütlenme faaliyetleri

Konya'nın 19. yüzyıldan itibaren, Serhat Bölgesi olarak bilinen Iğdır, Kars, Ardahan ve Ağrı'dan ayrılan toplulukların yerleştiği bir yer oluşu, 1980'ler sonu ve 1990'lar başında yerlerinden edilen siyasallaşmış Kürt nüfus için de kenti makul bir adres haline getirdi. Kürt ailelerin 90'larda yerleştiği Karatay ilçesi sınırlarındaki Saraçoğlu Mahallesi gibi yereller, Suriye İç Savaşı sürecinde İslâm Devleti adına örgütlenme çalışması yapanların hedeflerine dönüştü.

Karatay ilçesinde 70.000'e yakın Kürt nüfus bulunduğu tahmini yapıyor; bu topluluğun önemli bir kısmını 19. yüzyılda Serhat Bölgesi'nden göçenler ve 90'larda yerinden edilmiş topluluklar oluşturuyor. 19. yüzyılda Cihanbeyli veya Kulu ilçelerine göç etmiş ve 1960'lardan itibaren Avrupa'ya yerleşen bazı Kürt ailelerin çocuklarının Konya'daki örgütlenme çalışmalarından bağımsız biçimde İslâm Devleti'ne katıldığı konuşulsa da, Konya'daki Kürtlerin örgütlendiği asıl mekân, kimilerince bir *getto* olarak nitelenen Karatay ilçesinin Saraçoğlu Mahallesi'ydi.

90'lı yıllarda göçe zorlanan Kürt ailelerin yanı sıra kentteki inşaat projelerinin yerinden ettiği pek çok dezavantajlı topluluk da bugün Saraçoğlu Mahallesi'nde yaşıyor. Şehrin sınırlarındaki bu mahallede ev ve arsaların göreceli olarak ucuz olması, kentin yoksul emekçilerini buraya çekiyor. Henüz Konya'nın merkezi kadar kentleşmemiş bölgede geniş çayırlara, hayvanlarını otlatan kişilere hâlâ rastlanabiliyor. Bölgede yaşayanların temel ekonomik faaliyetleri arasında da inşaat işçiliğinin ardından geçimlik besicilik geliyor. Evlere bitişik ahırlarda bakılan ve çevrede otlatılan hayvanlar, piyasaya yönelik bir üretimi destekleyecek sayıda olmasa da ailelere ek gelir sağlıyor. Kadınlar arasında okuma-yazması olmayan ciddi bir kesim var; çoğunluğu ilkokul mezunu bile olmayan erkeklerse ancak inşaat işçiliğinden para kazanabiliyor. Bu da Selefi komüniteye katılmaları halinde kendilerine sağlanan küçük maddi yardımlar ile edinileceği vaat edilen büyük kazançları mahalle sakinleri ve gençler için çekici kıldı.

Göçe zorlanıp Konya'ya yerleşen aileler günümüzde siyasetten uzak. Hâ-

Saraçoğlu Mahallesi'ndeki tipik bir ev. Mahalleliye göre burada gençlere şer'i eğitim verildi (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

kim görüş muhafazakârlığın, akrabalarından uzaklaşan ve sosyal ağlarını yitiren ailelerin çevreleriyle ilişkilerini kolaylaştırdığı yönünde. Kentteki Kürt siyaseti, ekonomik güvenceden de yoksun bu ailelerin kendilerini kucaklamaya hazır cemaatler için kolay hedef olduğu düşüncesinde. Saraçoğlu'nu bilenler, söz konusu muhafazakârlığın kulaktan dolma, “ata dini” gibi benimsenen bir gelenek olduğunu vurguluyor. Geçmişte Hizbullah'a katılmaları sağlayanın da aynı gelenek olduğu anlatılıyor.

2015 Genel Seçimleri öncesinde HDP'nin kentte en çok çalıştığı bölgelerin başında da, Kürt nüfustan ötürü Saraçoğlu Mahallesi geliyordu. Seçim çalışmaları sırasında kadın komisyonunda görev alanlar, Saraçoğlu'ndaki muhafazakârlığın günlük yaşamdaki karşılıklarını örneklerken, kendilerinin görünür biçimde siyasal faaliyet yürütmesinin mahallede pek de uygun bulunmadığını aktarıyor. Mahalledeki Kürt ailelerin benimsediği katı Sünni İslâm anlayışın kadınların görünürlüğüyle çeliştiğini belirten HDP'li kadınlar, mahalledeki yaygın görüşü şu sözlerle açıklıyor: “Kadınların komisyon kurması çoğu insana ters geliyor. ‘Kadın kadınlığını yapacak, dışarı çıkmayacak!’ İslâmi açıdan doğru bulmuyorlar.”

Kürt siyasal hareketine yakın isimlerin çevresindeki ailelerden de İslâm Devleti'ne katılan pek çok isim olmuş. Selefî komüniteye giren kişilere önce bu yolu terk etmeleri telkin edilmişse de, Kürt düşmanlığı üzerine ku-

rule diskurların radikalleşmede kullanımının taraflar arasında önce tartışmalara sonra da açık düşmanlığa yol açması iletişim yollarını tıkamış. Mahallede yaşayan ve Selefi komüniteye mesafeli bir Kürt, deneyimlerini şöyle özetliyor: “[Selefi görüşü benimseyenlerin] çoğu tanıdığımız Kürt çocukları. PKK’ye ve Kürt hareketine ‘kâfir’ diyorlar. ‘Oy kullanmak haramdır. Sizin yaptığınız dinsizliktir. Biz Allah yolundayız, Allah için savaşıyoruz,’ diyorlar. Bizle aynı ortama girmezler. Bir kere Selefi inancı benimsediğini bildiğim Zeki isimli bir genci şehre giderken arabama aldım. Arabada sigara içen babama, ‘Niye sigara içiyorsun? Haramdır,’ dedi. Babam sigara içmenin haram değil mekruh olduğu söyleyip, ‘Peki, siz niye Cuma namazına gelmiyorsunuz?’ diye sordu. ‘Şimdiki imamlar hep münafıktır, maaş alırlar,’ yanıtını verdi. Babam imamların nasıl geçineceğini sorunca, ‘Gitsinler diğer gençler gibi inşaatlarda çalışsınlar. Bizim gibi insanlar cemaate namaz kıldırır. Ben de dört sene önce müşriktim. Namazımı da kılardım oruç da tutardım ama müşriktim. Dört senedir Müslümanım,’ diye konuştu. Yani bizi de müşrik sayıyorlar.”

Tahminler Konya’dan 1.500 ile 2.000 arasında kişinin Suriye İç Savaşının çeşitli safhalarında, çeşitli devlet dışı silahlı örgütlere katıldığı yönünde. Mahalleyi bilen isimler, Konya’dan cihada katılanların en az 500’ünün Saraçoğlu kökenli Kürt gençler olduğunu söylüyor.

Saraçoğlu Mahallesi’ndeki örgütlenme faaliyetlerinin günlük pratiklerinin en bilindiği sohbet toplantılarıydı. Haftada en az iki defa düzenlenen bu toplantılar, Saraçoğlu’ndaki müstakil evlerin bodrum katlarında veya etrafı duvarlarla çevrili bahçelerde gerçekleştiriliyordu. Toplantıların hangi evlerde yapıldığı, özellikle Karatay’daki Alakova bölgesinde yer alan birçok evde şer’i eğitim verildiğini pek çok mahalleli biliyordu.

Konya’daki Selefi cemaatinin büyüklüğüne ve görünürlüğüne ilişkin, maddi bulgularla desteklenmeyen pek çok rivayet mevcut. En çarpıcı söylentileri dile getirense 22 ve 23. dönemde CHP Konya milletvekilliği yapan Atilla Kart oldu. Kart, Ekim 2014’te yaklaşık 500 kişilik Selefi bir grubun Kurban Bayramı namazını Konya Atatürk Stadyumu’nda kıldığını,¹ Konya’da yerel örgütlenmenin merkezi konumundaki müstakil bir evdeyse İslâm Devleti flamasının asılı olduğunu,² yerel polisin evdeki faaliyetleri bildiğini ileri sürmüştü. Benzer bir iddiayı Saraçoğlu Mahallesi sakinlerinden biri de aktarıyor: “2014’te Ramazan Bayramı namazını Apa Barajı’nda kılmışlar. Mahalleden bir arkadaşım da aralarındaymış. Üç-dört otobüs ve onlarca mi-

1 <https://web.archive.org/web/20180429181515/http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/atilla-kart-konyadaki-isid-orgutlenmesini-desifre-etti-haberi-98445>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

2 <https://web.archive.org/web/20150811192342/http://www.sozcu.com.tr/2014/gundem/turkiyedeki-isid-gercegi-625875/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

nibüs, pek çok özel araçla sabaha karşı dörtte baraja gitmişler. Kalaşnikoflu birkaç kişiyi de nöbet tutmaları için barajın girişinde bırakmışlar.” Davetsiz misafirlere karşı baraj çevresinde silahlarla nöbet tutulduğu iddiası, Konya Atatürk Stadyumu’nda kılındığı ileri sürülen toplu bayram namazına ilişkin maddi kanıt bulunmamasını da açıklıyor olabilir.

2015 Genel Seçimleri sırasında kampanya çalışmalarında görev alan HDP’liler, Selefi cemaatinin oy kullanma karışıklığıyla ilgili bir olayı da anlatıyor. Sedirler bölgesindeki Çimenlik Mahallesi’nde seçim çalışmaları kapsamında evleri ziyaret eden, mahalleliyle konuşan HDP’liler, ulaşabildikleri kişilere seçim broşürü veriyor, evlerde kapıyı açan kimse olmazsa broşürleri kapılara bırakıyordu. Bu sırada bir gencin kendilerini takip ettiğini fark ettiler. Ugradıkları evlere tekrar bakan HDP’liler, kendi seçim ilanlarının toplandığını, yerine oy vermenin günah olduğunu bildiren broşürlerin konduğunu gördü. Broşürleri değiştiren genç partililerle yaptığı konuşmada kendisine bu iş için para ödendiğini, broşürlerde yer alan ifadelerin ne anlama geldiğini bilmediğini söyledi. Saraçoğlu Mahallesi’ne de binlerce dağıtılan broşür, 2015 Genel Seçimleri öncesinde pek çok ilde de görüldü.³ Hatta 30 Mayıs 2015 gecesi, İstanbul Sultangazi’de aynı broşürleri dağıttığı tespit edilen dokuz kişi hakkında seçim kanununa muhalefetten işlem yapıldı.⁴

2015 Genel Seçimleri öncesinde pek çok ilde dağıtılan, *Tevhid* dergisi tarafından basılmış “Oy kullanma, yaratıcına şirk koşma” başlıklı broşür (Fotoğraf: İHA).

3 <https://web.archive.org/web/20160208181721/http://www.ihacom.tr/haber-diyarbakir-da-sartan-brosur-467656/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

4 <https://web.archive.org/web/20170920201753/https://justpaste.it/tevhiddergisiduyuru>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Konya'da Kürt gençleri örgütlemeye çalışanlar ile Kürt siyasal hareketine mensup kişi ve grupları korkutmayı deneyenler de aslında aynı kişiler. Örneğin ailesini de yanına alarak İslâm Devleti'ne giden Bünyamin Akkaş'ın ağabeyi Abdülkerim Akkaş'ın anlattığı radikalleşme hikâyesinin başrolünde, 6 Temmuz 2015'te Aryen İşlek'i ve kardeşini kendi dükkânlarında tehdit eden, 22 Temmuz 2015'teyse Suruç Saldırısı protestoları ardından Kürt siyasal hareketinin kentteki önemli figürlerine saldıran kişiler var.⁵

Abdülkerim Akkaş'a göre, kardeşi Bünyamin'in Konya'daki Selefi cemaatiyle irtibatı, 2015'te ailesiyle birlikte İslâm Devleti'ne gidişinden yaklaşık 10 yıl önce başladı. 2014'te birkaç defa İslâm Devleti'ne gidip gelen Bünyamin'in 17 yaşındaki oğlu Haşim de 2015'te cihada katıldı. 2015 başlarında annesi ve kardeşleri ziyaret için İslâm Devleti'ne seyahat ettiği sırada Haşim Akkaş hayatını kaybetti. Bunun üzerine Bünyamin'in iki çocuğu ve eşi Suriye'de kalmaya karar verdi; Bünyamin de çok geçmeden Konya'daki evinden ayrılıp ailesine katıldı. Bünyamin, ağabeyi Abdülkadir'le son telefon görüşmesini yaptığı sırada sınırı geçmekteydi. Bünyamin'in İslâm Devleti'ne temelli gitmesinin ardından, daha önce İslâm Devleti'nde bulunmuş kardeşi Yusuf da onu izledi. Abdülkadir'in ağabeyinin oğlu ile kızları da ailecek İslâm Devleti'ne hicret etti.

Ağabey Abdülkerim, kardeşi Bünyamin'in içinden geçtiği radikalleşme sürecini 2000'li yılların ortalarında fark ettiğini, kardeşini Selefi cemaatinin etkisinden uzaklaştırmak için çok uğraştıysa da başarılı olamadığını aktarıyor. Aslen Vanlı olan Lütfi Bora ve Seyithan Bora'nın kardeşi Bünyamin'le ilişkilerinin arttığı dönemde hem kardeşiyle hem de kardeşinin eşinin ailesiyle pek çok defa görüşen Abdülkerim, tehlikeyi sezmesine karşın Bünyamin'in eşinin ailesini tedbir almaya, Bünyamin'iye fikirlerini değiştirmeye ikna etmeyi başaramamış: "[Bünyamin] Başına bir iş geleceğinden, ailesinin zarar görebileceğinden korkuyordu. Geri çekilemiyordu... İki sefer dövdüm Bünyamin'i. Hanımının ailesine de söyledim, 'Ben bunları sıkıştırıp, vazgeçireceğim. Siz de destek olun,' dedim. Destek vermediler... Selefiligi desteklemiyorlardı ama onların tercihine de ses çıkartmadılar."

Akkaş Ailesi içinde, Seyithan ile Lütfi Bora'nın etkisiyle Selefiligi benimseyen ilk kişi küçük kardeş Yusuf oldu. Ağabey Abdülkadir'in Bünyamin'deki değişimi önlemeye çalışması da, aynı süreci Yusuf'tan tanıyor olmasından ileri geliyordu. Ağabey Abdülkadir'e göre, kentteki Kürt gençleri örgütlemeye çalışan Seyithan ve Lütfi Bora, Van'dan Konya'ya 1990'lı yıllarda göç etti. Genç yaşta Konya'ya çalışmaya gelen Seyithan'ı bir süre sonra ailesinin kalanı da takip etti. Abdülkadir'in kız kardeşiyle evlenen Seyithan Bora, önce Hizbullah'a yakın gruplarla ilişki kurdu, sonrasında sırasıyla el-Kaide ve İsl-

5 Abdülkadir Akkaş'la görüşme, 08.07.2015.

İslâm Devleti'yle yakınlaştı. Lütfi Bora da bu süreçte kardeşiyle birlikte hareket etti.

Her ne kadar Selefi ilkeleri hayatına almıştıysa da, Bünyamin Akkaş'ın İslâm Devleti'ne gidişinde ağabeyi Abdülkadir'e göre maddi kazanç motivasyonları da etki etti. Kardeşi Bünyamin'in 17 yaşındaki oğlu Haşim'i İslâm Devleti'ne göndermesine öfkelenen Abdülkadir, Bünyamin'le aralarında geçen konuşmayı şöyle özetliyor: "Bünyamin'i sıkıştırdım, 'Sen bu çocuğu [Haşim] nasıl gönderdin?' diye. Bünyamin ile Yusuf Sanayi Sitesi'nde tornacıydı. 'Çocuklarını bunun için mi büyüttün?' diye kızdım. O da, 'Benim sıkıntım var, siz nasıl ağabeysiniz?' dedi. 'Biz altı kardeşiz, sıkıntınız varsa gelseydin,' dedim. 'Orada para var, iş yapacağız. Bize para verecekler,' dedi."

Konya'daki örgütlenme çalışmalarının hedefindeki Kürt gençlerin neredeyse tümü yoksul ailelerin çocuklarıydı. Yerel kaynaklar, gerçek olsa da olmasa da, örgütlenen gençlerin ailelerine para ödendiği söylentilerinin, ailelerin radikalleşme süreçlerine daha ılımlı yaklaşmasına yol açtığını söylüyor. Yoksul ailelerin çocuklarının da, ailelerine para verileceği söylemini önemsedikleri aktarılıyor. Saraçoğlu Mahallesi sakinleri arasında anlatılan bir hikâyeye göre, kentte örgütlenip sınırda yakalanan bir genç, askerlerce sorgulandığı sırada Suriye'ye niçin gittiğini ifade etmekte bile zorlanmış. En sonundaysa, "Aileme para vereceklerini söylediler," demekle yetinmiş. Bazı mahalleliler, cihada katılımlar karşılığında ailelere yüksek miktarlarda para ödenmese bile, ilk başta yapılan ufak maddi yardımların daha büyük vaatlerin gerçekçi görünmesine yol açtığı kanısında.

Radikalleşme mekânları: Medreselerde sohbetler, kitabevleri ve dükkânlar

Murat Gezenler ve ekibinin Suriye İç Savaşı sürecinde, en azından 2012'den beri Konya'da örgütlenme çalışması yaptığı biliniyor. Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması'nda olduğu gibi, Konya'da da kalabalık grupların katıldığı sohbet toplantıları, radikalleşme yolundaki ilk duraklar olarak göze çarpıyor. Ancak Hacıbayram Yapılanması yerel bir kapsama sahipti; Ankara içinde propaganda çalışması yapılmıyor, kentte rastlanan mücahit adayları Hacıbayram Mahallesi'ndeki sohbet toplantılarına dahil edilmiyordu. Buna karşın etkin figürler kentteki diğer ilçeler veya köylerle temas kurarak buralarda sohbet toplantıları düzenliyor ve uydu hücreler yaratmaya çalışıyordu.

Konya'daki örgütlenme örüntüsüye bundan farklıydı. Temel radikalleşme mekânları yine sohbet toplantılarının yapıldığı evlerdi; bu mekânlara gençlerin daha çok rağbet ettiği medreseler de ekleniyordu. Fakat Ankara'dakinden farklı olarak, bu toplantılara ilişkin duyurular Konya'daki kurumlar, dersha-

neler, dükkânlar, camiler ve yayınevleri yoluyla kulaktan kulağa aktarılıyor, geçmişte Afganistan, Çeçenistan ve Bosna'da savaşmış, Pakistan ve İran'da Selefi geleneklere uygun eğitim almış şahısların kişisel ağlarında yaygınlaştırılıyor ve radikalleşme profiline uyabileceği varsayılan kişiler bu toplantılara davet ediliyordu. Yarı açık propaganda yapan Konya Yapılanması, mücahit adayları hakkında ciddi güvenlik araştırmaları da gerçekleştirmiyordu. Ahmet Alper Çalıkoğlu ile Bekir Ağa'ın 2012 ve 2014'te İslâm Devleti'ne katılma hikâyeleri, Konya'da üç yıllık süreçte tutarlı bir örgütlenme pratiğinin benimsendiğini gösteriyor.

Suriye İç Savaşı'nın erken döneminde Suriye'ye giden Konyalı gençlerden biri olan Ahmet Alper Çalıkoğlu'nun ailesinin Kasım 2012'de Konya'daki bir karakola giderek verdiği ifadede de sohbet toplantılarının altı çiziliyordu. Ailenin başvurusu üzerine ifade veren Ahmet'in Selçuk Üniversitesi'nde öğrenci olan üç ev arkadaşı, Sille Mahallesi'nde *medrese* olarak nitelenen bir yerde Murat Gezenler'in düzenlediği sohbetlere hep birlikte katıldıklarını söyledi. Murat Gezenler'in el-Kaide karşıtı bir operasyon kapsamında 16 Nisan 2013 tarihinde gözaltına alınmasına dayanak oluşturan bulgulardan biri de, Kasım 2012'de cihada giden Ahmet Alper Çalıkoğlu'nun ev arkadaşlarının bu ifadeleri oldu. Ancak Ahmet'in ev arkadaşları, kendilerinin de sohbetlere katıldıklarını belirtmesine karşın sonrasında polis tarafından takip edilmedi. Ahmet'in üç ev arkadaşından ikisi, Cabir Coşkun ve Serkan Onur Zorlu (bu ikili aynı zamanda akrabaydı da) Ekim 2014'te İslâm Devleti'ne gitti. Konya Yapılanması'na mensup diğer şahıslar arasında geçen bir konuşmaya göre, Cabir Coşkun ile Serkan Onur Zorlu, Aralık 2014'te İslâm Devleti topraklarında hayatlarını kaybetti.⁶

Benzer şekilde, Bekir Ağa'ın İslâm Devleti'ne katılmasında da yakınları sohbet toplantılarını işaret etti. Kardeş Hasan Ağa'a göre, sohbet toplantılarına katılmalarının üzerinden çok geçmeden ağabeyi imamların arkasında namaz kılınamayacağından, devletinse tağut olduğundan bahsetmeye başladı. Bekir Ağa, *Abdullah Hoca* ve *Murat Hoca* olarak bilinen isimleri Ramazan ayında iftar yemekleri için evinde misafir ederken (Hasan Ağa fotoğraf teşhisinde, Abdullah Hoca olarak bilinen kişinin Abdi Yıldırım, Murat Hoca namıyla tanıdığı şahınsa Murat Gezenler olduğunu beyan etti), Cuma, teravih ve bayram namazları için Sille Mahallesi'ndeki evde kılmaya başladı. Ekim 2014'teyse pek çok akrabasıyla birlikte İslâm Devleti'ne gitti.

Murat Gezenler'e yakın isimlerce işletilen bir kitabevi yalnızca Konya Yapılanması faaliyetlerinin dışarıya açılan bir yüzü olmakla kalmıyor, Gezenler ile Konya Yapılanması'nın etkin şahısları ve hatta Türkiye IŞİD'inin farklı yapılanmalarına mensup kişiler arasındaki görüşmeler de burada gerçekleş-

6 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nesunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2712079998.

siyordu. Kentteki diğer birkaç kitabeve ve derslane de, ilgili kitabeve üzerinden Konya Yapılanmasıyla bağlantı kuruyor ve gençlerin sohbet toplantılarına yönlendirilmesinde rol oynuyordu.

Bahsi geçen kitabeve ve birkaç derslane, gençlerin radikallesiirilmesi için kentte önemli işlevler üstlense de, bu görevi başka ya grupları ve toplumsal kesimler için farklı işletmeler yerine getiriyordu. Pek ok Konyalı tarafından dile getirilen bir iddiaya göre, kentte bilinen bir lokantalar zinciri de örgütlenen gençlerin İslm Devleti'ne gönderilmesine aracılık ediyordu. Hatta söylentiler arasında lokantalar zincirinin sahiplerinin, Kobane'de Kürt güçleriyle çarpışan İslm Devleti'ne gıda yardımı yaptığı da bulunuyordu. İddialara göre, lokantalar zincirinin sahibi olan aileden pek çok genç eenitan'daki cihada katılmıştı. Van kökenli aile mensupları arasında Afganistan'a gidip eğitim alanlar olduğu, hatta bir gencin de 2011'de Irak'ta öldüğü de ileri srluyordu. Söylentilere göre, lokantalar zinciri radikallesme sürecinde bir ara duraktı; radikallesme yönünde ilk adımları atmış gençler Konya'ya geldikten sonra bu lokantalarda çalışırken bir yandan da şer'i eğitim alıyordu. Konyalı bir yurttaş bu iddiaya ilişkin bir anekdotu şöyle aktarıyor: "Cihanbeyli Glyazı'dan bir ağabey kayıp oğlunu arıyordu. Nerelere takıldığını, kimlerle görüştüğünü sordum. O lokantanın adını verdi. Ben de, 'Git onlara sor o zaman,' dedim. Bir hafta sonra aynı adama denk geldim. 'Oğlunu buldun mu?' diye sordum. Akçakale zerinden Suriye'ye giriş yaparken yakalanan 20 kişilik grubun içinde oğlu da varmış."

Konya Emniyeti'ne 6 şubat 2015'te yapılan bir ihbarda, Selçuklu ilçesinde bulunan Tekstil Pazarı'nda yer alan Kısmet Tekstil isimli dkknın sahibi Mustafa Kısmet Açık'ın İslm Devleti için propaganda ve örgütleme yaptığı aktarılıyordu. Ancak bu ihbardan yaklaşık dört ay önce, 22 Ekim 2014'te, Mustafa Kısmet Açık'a ait minibüs Konya-Ereğli yolunda durdurulmuş ve Suriye'ye geçmek üzere seyahat eden altı kişi yakalanmıştı. Seyahat sırasında araçta olmayan Mustafa Kısmet Açık hakkında bir işlem yapılmamıştı. İletişimin tespiti tutanakları, Mustafa Kısmet Açık'ın da Suriye'ye gidip geldiğini, sahibi olduğu minibüsün ise Konya Yapılanması tarafından İslm Devleti'ne gidecek kişileri taşımak üzere kullanıldığını gösteriyor.⁷

22 Ekim 2014'teki yol kontrolünün sonrasında izlemeye alınan Mustafa Kısmet Açık'ın ailesinde halihazırda mücahitler vardı. Açık'ın 1989 doğumlu oğlu Hakan 2008'de 19 yaşındayken cihat için Afganistan'a gitmiş ve oradaki çatışmalarda ölmüştü. Aynı zamanda Mustafa Kısmet Açık'ın iş yeri komşusu Volkan Belgemen hakkında 2013'te el-Kaide terör rgt yesi olmak ve örgüt adına faaliyet yürütmek suçlamalarıyla işlem yapılmış, Belgemen Mus-

7 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2696691977 ve 2696867760

tafa Kısmet Açık hakkındaki ihbarın Emniyete ulaşmasından birkaç gün önce İslâm Devleti'ne gitmişti.

Örgütlenme hedefli kişilerin temas kurduğu dükkânlardan biri de, Aykent Ayakkabıcılar Sitesi'nde Ünal Maden tarafından işletilen kunduracıydı. Maden Kundura isimli dükkânın sahibi Ünal Maden'in oğlu Nurullah Maden, iki yeğeni Ahmet ve Seyfullah Maden ile bir diğer akraba Yusuf Şekerci'nin yanı sıra, Ünal Maden'in kız kardeşiyle evli Yusuf Cırcır'ın uzaktan bir akrabası Seyit Semerci ile Semerci'nin komşusu Sami Gün, aynı sosyal ağda örgütlendikten sonra İslâm Devleti'ne gitti.

Radikalleşme diskurları: Devlete ve Kürt siyasal hareketine yönelen düşmanlık

Konya Yapılanması'nın radikalleşme diskurlarından Esad rejimi karşıtlığı ve Kürt düşmanlığının açığa çıktığı olayların ilki, 15 Ekim 2014'te Aydınlikevler Mahallesi semt pazarındaki gerginlikti. Konya'daki Selefi komüniteden Nazmiye Kasırga, 16.00 sularında alışveriş yaparken pazardaki esnaflarla tartışma yaşadı. Pazarıcıların Nazmiye Kasırga'yı göstererek, "Bunlarla muhatap olmayın, Esad geliyor Esad!" sözleri üzerine eve dönen Kasırga, yaşadıklarını eşine anlattı. Kasırga'nın eşinin pazar yerine gidişiyle olaylar büyüdü; sonrasında da taraflar Özalkent Polis Merkezi'ne götürüldü. Olayla ilgili telefon trafiği de saat 17.00 civarında başladı.

İletişimin tespiti çalışmalarına göre, kurulan telefon zinciriyle Konya'daki Selefi komüniteye mensup pek çok kişi Özalkent Polis Merkezi ve Aydınlikevler semt pazarına çağrıldı. Çağrılarda en çok kullanılan söylemlerin başında, "PKK bacılara saldırmış" ifadesi geliyordu. Tutanaklar, "Özalkent Karakolu'nun orada bazı kâfirler toplanmış, Müslümanlara saldıracaklarmış", "Arayıp tüm Müslümanlara haber edin, buraya gelsinler,"⁸ ve "Özalkent Karakolunun orada PKK'yla çatışma çıkacak. Onların boynunu vuracağız,"⁹ ifadeleriyle bölgeye çağrı yapıldığını, "Özalkent'te Müslüman bacılara saldırı düzenlenmiştir. Özalkent Polis Merkezi'ne yürüyüş yapılacaktır. Tüm kardeşlerimizi bekliyoruz"¹⁰ mesajının da toplu olarak gönderildiğini gösteriyor.

Bu trafik üzerine çok geçmeden karakolun önünde ciddi bir kalabalık toplandı. Kalabalığın içindekiler de yakınlarını arayıp destek istemeyi sürdürdü. Bu görüşmelerden birinde grupla hareket eden bir şahsın, "Hiçbir şey bilmiyorum. Sadece 'Bacılara saldırdılar' dediler. Karakola almışlar. 'Onlar da adam topluyor' dediler. Biz de geldik toplanmaya başladık," ifadelerini kul-

8 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2694059543.

9 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2694060880.

10 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2694070729.

landığı görülüyor.¹¹ Çağrılar sonrasında kısa bir yürüyüş düzenleyen, pazar yerinden geçtikten sonra karakol önünde toplanan yaklaşık 80 kişilik kalabalık küçük bir gövde gösterisi yaptı.

Kürt gençlerin en çok örgütlendiği kentlerden biri olan Konya’da, tıpkı İstanbul’da olduğu gibi, düşmanlığın Kürt etnisitesine yönelik değil, Kürt siyasal hareketini karşısına alır biçimde üretildiğinin altı çizilmeli. Konya Yapılanması’na mensup şahıslar arasındaki konuşmalarda dahi, bu karşıtlık “Kürtler” kelimesi üzerinden değil, “HDP’liler” veya “PKK’lılar” sözleriyle ifade ediliyordu. Kürt gençler etnik kimlikleri üzerinden dışlanmazken, İslâm Devleti’nin Suriye ve Irak’taki en etkin düşmanlarından Rojava Federasyonu ile paralel bir siyaset yürüttüğü düşünülen HDP mensupları, aralarında pek çok Müslüman bulunsada dahi, Konya Yapılanması’ndaki şahıslarca “kâfirler” diye anılıyordu. Aydınlikevler pazar yerindeki münakaşada da, tartışmadaki sloganlar Esad rejiminin İslâm Devleti’ni ortadan kaldıracığı yönünde temenniler içermesine rağmen, yani ortada Kürt siyasal hareketiyle eşleştirilebilecek bir diskur bulunmamasına karşın, Selefî komünitesine mensup kadınla tartışan kişiler kolaylıkla “PKK’lılar” veya “kâfirler” olarak adlandırılmıştı. Bu tavır bir anlamda Konya Yapılanması’nın Türkiye içerisinde ana düşman olarak örgütlü Kürt hareketini görüyor olabileceğini öneriyordu.

Aydınlikevler pazar yeri olaylarının sekiz ay sonrasında, kapatılan Barış ve Demokrasi Partisi’nin yerel düzeyde yöneticiliğini de yapmış Aryen İşlek’in sahibi olduğu ciğerci dükkânına yapılan saldırı ve tehditler Konya Yapılanması’ndaki Kürt siyasal hareketi karşıtlığını daha belirgin biçimde ortaya koydu. Ciğerci dükkânının sahibi Aryen İşlek’in Çarşı Lokantası’nı işleten komşularıyla arası bir süredir açıktı. Kobane’nin İslâm Devleti tarafından kuşatıldığı süreçte Aryen İşlek ile Çarşı Lokantası’nı işleten Lütfi Bora (yakın çevresinde *İbrahim* ismiyle biliniyordu) ve Seyithan Bora arasındaki gerginlik arttı.¹²

Çarşı Lokantası’na sık ziyaretlerde bulunan Fariz Özalan’ın kardeşlerinin İslâm Devleti saflarında savaştığı komşu esnaf tarafından biliniyordu. Ancak Çarşı Lokantasına geliş gidişleri sırasında Fariz Özalan’ın, dükkân etrafında tehditkâr tavırlarla dolaşmaya, dükkâna girip çıkanları taciz etmeye başlamasına dek İşlek, Özalan hakkında herhangi bir şikâyetle bulunmamıştı. Özalan’ın tavırları müşterileri de rahatsız etmeye başlayınca önce Aryen İşlek’in ağabeyi Alaattin İşlek doğrudan Fariz Özalan’ı uyardı. Aryen İşlek ise Çarşı Lokantası’nı işleten Lütfi Bora’ya Özalan konusunu açtı. Lütfi Bora, anlaşmazlık çıkmasına mani olacağını ifade etti.

11 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi’ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2694068213

12 Aryen İşlek’le görüşme, 08.07.2015.

Aryen İşlek'in (sağda) işlettiği ciğerci dükkânı.

Bu konuşmanın üç gün sonrasında, 6 Temmuz 2015 sabahı saat 10.30 sıralarında dükkânda Aryen İşlek, ağabeyi ve bir çalışan varken Lütfi Bora'nın akrabaları Semih Bora, Muhammet Bora, Seyithan Bora ile Özcan Demir ve Fariz Özalan içeri girdi. Dükkâna girenler, Alaattin İşlek'in dine ettiği hakaretlerden ötürü özür dilemesi gerektiğini söyledi. Kalabalıktan biri, "Diyarbakır'daki kardeşlerimize bir şey olursa burada sizin kellenizi koparırım" ifadesini kullanırken, iddiaya göre Muhammet Bora telefonda konuştuğu bir şahsa, "Mesaj yerine ulaşmıştır," dedi. Yaklaşık 20 kişilik bir grubun da ellerinde sopa ve çeşitli sert cisimlerle dükkâna girmesiyle karmaşa büyüdü. Bir süre Aryen İşlek ile kardeşi Alaattin'e bağırarak, çok geçmeden dükkânı terk etti.

Aynı gün Melike Hatun Çarşısı'na mal almak için giden Aryen İşlek, sabah saatlerinde dükkâna gelip tehditlerde bulunan grup içerisinde yer alan Seyithan Bora ve Fariz Özalan'la karşılaştı. "Biz hemşeriyiz, yaptığın uygun oldu mu? Sorun varsa iki-üç kişi gelip konuşulur. Bunu dükkân komşum İbrahim'le de [Lütfi Bora] konuşacağım," diyen İşlek'e Seyithan Bora, "İbrahim'le ilgili bir durum yok, bu cemaat kararıdır," cevabını verdi. Söze giren Fariz Özalan ise "Bu saatten sonra ben IŞİD'im, gereken neyse ardına koymayın!" diye konuştu. Sonraki günlerde dükkân çevresinde bekleyen, provokatif bakışlar atan kişilerin arttığını fark eden Aryen İşlek, kendisini tehdit edenler hakkında şikâyetinde bulundu.

20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı taraflar arasındaki düşmanlığı bir üst düzeye taşıdı. Çoğunluğunu üniversiteli gençlerin oluşturduğu Ronahi-Der, saldırıyı kınamak için 22 Temmuz 2015 akşamı Karatay ilçesindeki Saraçoğlu Mahallesi'nde bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüş sırasında, daha önce Aryen İşlek'i dükkânında tehdit eden kişilerin de arasında bulunduğu bir grup, ka-

patılan HADEP'in Meram İlçe Başkanlığı görevinde bulunmuş Mehmet Reşit Akın'ın evine pompalı tüfeklerle saldırıp Akın'ın eşi ve çocuğunu yaraladı. HDP Karatay İlçe Eşbaşkanı Nazmiye Bozkurt'un evine de tacizde bulunan grup, bir başka HDP Karatay ilçe yöneticisi Salih Damar'ın aracını ateşe verdi.¹³

2015 ortalarından itibaren Konya Yapılanması mensuplarının kamusal düşman olarak kabul ettiği aktörler arasına devletin de eklendiği açıkça görülüyor. İncirlik Hava Üssü'nden kalkan uçakların İslâm Devleti hedeflerini vurması üzerine Halifelik Türkiye'ye savaş ilan etti, Konya'daki İslâm Devleti yanlılarının idare hakkındaki görüşleri de bir anda sertleşti. Türkiye'nin ABD'yle ortaklaşa bombardımana başladığı gün, Konya Yapılanması içinde radikalleşmiş ve o tarihte İslâm Devleti topraklarında bulunan kişilerin yakını iki kadının konuşmaları, bir anda değişen tavrı ortaya koyuyor:

Dilek Gül: Haberlere baktın mı? Uçaklar vurmuş... Türkiye'yle Amerika birleşmiş... Türkiye'nin uçağı da girmiş. Amerika'yla birleşmiş... Obama demiş, "Türklerle birlikte" diye...

Fadime Kurt: Yalandır kız...

Dilek Gül: Yalan olur mu kız! 13 dakika vurmuş, aha televizyonda gösteriyor.

Fadime Kurt: Vay kâfirler, vay geberesice köpekler! Mübarek gün, Cuma günü o camileri de bombalarlar şimdi...

Dilek Gül: Pislik. Türkiye onlarla bir oldu. Türkiye camiye bombalamasa da onlar bombalarlar işte... Sen uçak iznini verdin Türkiye'den! Adana İncirlik Üssü'nden kalkıyor ya uçaklar! Türkiye'den geçmese Amerika nasıl geçecek oraya? Türkiye'den geçme izni vermiş Amerika'ya.

Fadime Kurt: Attığınız oya bak, Erdoğan'a bak!¹⁴

Bu konuşmanın birkaç saat sonrasında, Seçil Erdoğan ile Fadime Kurt arasında geçen ikinci görüşmede öfke dozunun arttığı görülüyor. Görüşmede Ak Parti'ye oy verilmesinin hata olduğu savunulurken, Türkiye'nin ABD'yle birlikte hareket ederek Müslümanları öldürdüğü, hükümetin Müslümanlara DAEŞ adını takıp bombaladığı değerlendirildiği yapılıyor:

Fadime Kurt: Amerika ile bir olmuş, IŞİD'i, işte bizimkileri vuruyorlarmış. Müslümanları... Adına "terörist" diyorlar ya... Gâvurlar... Kendileri PKK! Hep bu IŞİD'i, Yasin [Yaşar] gibileri, Müslümanları vuruyorlar. Bizim grupları vuruyorlar.

13 <http://web.archive.org/web/20160107201813/http://www.ajanskonya.net/konya/konya-da-su-ruc-protestosunda-silahlar-konustu-2-yarali-h12111.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

14 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2778796815,

Seçil Erdoğan: Zaten Amerika'nın dininden çıkmaz ki Türkiye!

Fadime Kurt: Amerika zaten vuruyordu. Türkiye de onunla beraber olmuş vuruyor...¹⁵

Suriye'deki 'Konyalılar Ketibesi'

Soruşturma kaynaklarına göre, Suriye İç Savaşı'na ilk olarak Cephetül Nusra'yla birlikte hareket eden gruplar yoluyla dahil olan Murat Gezenler 2012'de Suriye'de, Konyalı mücahitler için bir kamp oluşturdu. Şer'i ve askerî eğitim faaliyetlerinin de gerçekleştirildiği kamp, bir süre sonra ortaya çıkan *Konyalılar Ketibesi*'nin de temellerini attı. Kampa ve ketibeye, ilerleyen dönemde Ankara'da Murat Gezenler'in irtibat halinde olduğu hücrelerden de katılımlar oldu. Resmi kaynaklarda, 2013'ten sonra İslâm Devleti ile Cephetül Nusra arasındaki anlaşmazlıkların artması üzerine, Murat Gezenler'in İslâm Devleti'ne biat ettiğini, böylelikle Gezenler'in nüfuzu altındaki kampın da Tel Abyad yakınlarına kaydırıldığını aktarıyor. Ketibenin emirliğini ise *Ebu Talha el-Türki* künyeli Kemal Yaşar'ın yaptığı iddia ediliyor.

Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yaptığı bu tespitin haklı olabileceğine dair bir bulgu, Adıyamanlı mücahit Hüseyin Peri'den geldi. Peri, İslâm Devleti'nde karşılaştığı Konyalı şahısları şu sözlerle anlatıyor: “Muaskerde, askerî eğitim görmeye başladık. 14-15 gün sürdü. Türkler vardı, Konyalılar. 50 kişiydik, tahminen 25 Türk vardı... [Eğitimler bitip dağıtım yapılırken] Bana Tel-Hamis çıkmıştı. Türk ketibesi Haseke'deki Şeddadiye'deydi. İsmi *Seyfülislâm Ketibesi*. Bayağı bekledik, 10-12 gün... Sonra Hul'e geçirdiler. Ketibenin ana merkezi Hul oldu. Emir Konyalıydı, *Ebu Usame el-Kürdi*. Yaşı yaklaşık 45 civarıydı. Daha önce Afgan cihadında olduğunu biliyorum; 'Biz Afgan cihadında şöyleydik, böyleydik,' diye anlatıyordu. Kardeşi *Abdülselem* askerî emirdi, Usame genel emirdi... Türk Ketibesi'nin yaş ortalaması 20-22'ydi. Gençler hepsi... Benim gibi araştırarak gelenler de vardı, Konya'da medrese eğitimi almış olanlar da vardı... Konya'da cemaat yapılanmaları var. İşte, Murat Hoca'nın [Gezenler], Alaaddin Palevi Hoca'nın cemaati... Bu tür cemaatler cihadi cemaatlerdir... Bir cemaat gönderilecekse muhakkak onlar göndermiştir. Konya'da Palevi'nin, Murat Hoca'nın medresesi var.”¹⁶

Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'na göre, Konyalılar Ketibesi'nin emiri Kemal Yaşar'dı. İslâm Devleti içinde faaliyet gösterdiği ileri sürülen Konyalılar Ketibesi'ne ilişkin maddi bulgulardan bir kısmı, Kemal Yaşar'ın akrabası, aynı zamanda Konyalılar Ketibesi'ne katılacak şahısların sınır geçişleriyle ilgilenen Yasin Yaşar'ın yaptığı telefon görüşmelerinden geliyor.

15 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2778812312.

16 <https://www.youtube.com/watch?v=jOkDoHVdxz0>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Yasin Yaşar, beraberindeki kalabalık kabileyle Konya'dan İslâm Devleti'ne seyahat hazırlığı yapan Aydın Sarıkaya'yla 21 ve 23 Ekim 2014 tarihlerinde pek çok görüşme gerçekleştirdi. Bu görüşmelerin ilkinde İslâm Devleti'ne giriş hakkında değerlendirme yapılırken Yasin Yaşar, tüm mücahitler için zorunlu olan eğitim olmaksızın, Sarıkaya ve beraberindeki şahısları doğrudan kendi yanına aldıracağını söyledi:

Aydın Sarıkaya: Ne yapıyorsun şeyh?

Yasin Yaşar: Ne yapayım. Yeni girdim de.

Aydın Sarıkaya: Haber vereceksin ondan sonra bize? Ahmet Ağabeygil de haber bekliyorlarmış. Şu anda yanımda onlar da. Beraber çıkmayı düşünüyoruz.

Yasin Yaşar: Tamam olur, onları da alacağız. Muaskersiz direkt alacağız.¹⁷

Yasin Yaşar'ın muaskersiz, yani İslâm Devleti'ne giriş yaparken kendini mücahit olarak yazdıran herkesin geçmesi gereken şer'i ve askerî eğitimler olmaksızın yanına aldıracağını söylediği Aydın Sarıkaya ve beraberindekiler, 23 Ekim 2014'te sabah saatlerinde Kilis-Elbeyli'den el-Rai'ye geçiş yapmayı başardı. Ancak burada eğitim alacakları birimlere yönlendirilmek üzere, Sarıkaya ve beraberindekiler Cerablus'a sevk edildi. Bindirildikleri otobüsten tekrar Yasin Yaşar'ı arayan ve durumu anlatan Aydın Sarıkaya'nın "Muasker alacak [Eğitim alınacak] yer varmış, toplama yeri... Başka bir yer, büyük ke-tibe gibi. Oraya aldılar. Sen izin aldın mı şimdi?" sorusuna, bürokratik sorunlardan ötürü karışıklık çıktığı yanıtını aldı: "*Ebu Ali* [İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin yetkililerinden Mustafa Demir] alacak izni. Mesaj attım, cevap gelmesini bekliyorum. Normalde izniniz var da Zekeriya araya girince bütün işi bozdu."¹⁸ Görüşmelerden İslâm Devleti Hudut İdaresi yönetiminin de Konyalılar Ketibesi hakkında bilgi sahibi olduğu ve bu birimin kendi eğitimlerini vermesine izin verdiği anlaşılıyor. Aynı gün yapılan bir diğer görüşmede, Aydın Sarıkaya Konya Ketibesi'nin sorumlusu olduğu ileri sürülen Kemal Yaşar'ın ismini de anıyordu:

Aydın Sarıkaya: Ebu Ali mi izin alacak yoksa Kemal [Yaşar] mı?

Yasin Yaşar: Ebu Ali.

Aydın Sarıkaya: Kimden alacak izni? Buranın sorumlusundan mı? Beni götüren galiba sınır sorumlusu. Orada bana "Bu sınırın emiri," dedi Zekeriya.

Yasin Yaşar: Kim oradaki? Ebu Bekir [İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye

17 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2695024700

18 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2695376311

Sınır Emiri İlhami Balı] mı? Suriye'nin genel sınır sorumlusu var, ondan alacaksınız izni.¹⁹

Kemal Yaşar'ın, Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın şüphelendiği gibi, İslâm Devleti'nde faaliyet gösteren Konya Ketibes'i'nin emirliğini yaptığına ilişkin başka bulgular da var. Terör nitelikli kayıp şahıs olarak arandıktan sonra yakalanan Hasan Dönmez isimli bir mücahit 20 Mart 2015'teki ifadesinde, İslâm Devleti'nde bulunduğu sırada bölge sorumlusu olarak görev yapan Konyalı Kemal Yaşar'ın yanında faaliyet gösterdiğini, Mart 2015'te Eski Musul denilen bölgedeki bir bombardıman sırasında Yaşar'ın öldüğünü, ölümünden önce kendisine Konya'ya dönmek için izin kâğıdı verdiğini anlattı.²⁰ Bir başka mücahit Ahmet Sebuktekin ise Batman İl Emniyet Müdürlüğü'ndeki ifadesinde, Telafer'de bulunduğu sırada²¹ Ebu Talha isimli emirin komutası altına girdiğini, Ebu Talha'nın yaklaşık 200 kişilik bir grubuna komuta ettiğini, ketibenin tamamının Türklerden oluştuğunu ve Ebu Talha'nın "Konyalıların emiri" olarak bilindiğini aktarıyordu.²² Mart 2015'te Takva Haber'de yayınlanan Kemal Yaşar'ın ölümüne ilişkin "İslâm Devleti'nin Türk Komutanı Şehit" başlıklı haberde de, Telafer bölgesi genel sorumlusu olarak tanıtılan Komutan Ebu Talha el-Türki'nin, Musul'da savaştığı Irak Kürdistan'ına bağlı Peşmergeye ağır kayıplar verdirdikten sonra, yaralılarının taşınması sırasında ABD bombardımanına hedef olarak öldüğü belirtiliyordu.²³ Aynı haberde Kemal Yaşar hakkında, "1983 yılında Konya'da doğdu. Üç yıllık direniş serüveninin iki buçuk yılını komutanlık yaparak geçirdi" ifadeleri de kullanılıyordu.

Konyalılar Ketibes'i'nin, Ebu Talha el-Türki'nin ölümü sonrasındaki akıbetini, İslâm Devle-

Takva Haber'de yayınlanan "İslâm Devleti'nin Türk Komutanı Şehit" başlıklı haberde yer alan, Ebu Talha el-Türki kod isimli Kemal Yaşar'a ait olduğu ileri sürülen fotoğraf. Yaşar'ın Mart 2015'te öldüğü sanılıyor.

19 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2695382954.

20 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden.

21 Konya Yapılanması'ndan iki şahıs arasında geçen 25 Kasım 2014 tarihli bir konuşmada da Ebu Talha'nın Ninova'da olduğundan bahsediliyor (Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2702271605). Telafer'in de Ninova eyaletinde bulunduğu düşünülürse, telefon konuşmasındaki ve Ahmet Sebuktekin'in ifadesindeki bilgilerin örtüşüğü anlaşıyor.

22 Aynı kaynak.

23 <http://web.archive.org/web/20150401122544/http://www.sutunhaber.com/isid-in-turk-komutani-olduruldu--74731.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ti'nde aradığını bulamayıp Türkiye'ye kaçan Mehmet Demir Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'na 2 Haziran 2015'teki ifadesinde anlattı. Mehmet Demir, ağabeyi Ahmet Demir ile ağabeyinin eşi ve çocuklarıyla birlikte Eylül 2014'te İslâm Devleti'ne geçiş yaptı. Demir, savaşmak için değil mesleğini yapma ümidiyle, dinini en iyi şekilde İslâm Devleti'nde yaşayabileceği zannıyla Türkiye'den ayrıldığını ileri sürüyor. Ancak işler muhacir olarak İslâm Devleti'ne giriş yapan Mehmet Demir'in beklediği gibi gelişmedi.

İslâm Devleti'ne ulaşmalarının ardından grup ilk olarak Rakka'ya götürüldü. Kentte geçirdikleri 28 günlük süreçte erkekler şer'i ve askerî eğitim aldı; eğitimin ardındansa el-Bab'daki Ebubekir Siddık Ketibesi'ne katılma emri geldi. Ahmet Demir yaklaşık dört ay parçası olduğu Ebubekir Siddık Ketibesi'nden Bülent Başoda'nın yönlendirmesiyle ayrılıp Irak'ın Telafer kenti-ne gitti.

Mehmet Demir ve ağabeyi Ahmet Demir götürüldükleri Telafer'de, Kemal Yaşar'ın, yani Ebu Talha el-Türki'nin komutasındaki Konyalılar Ketibesi'ne dahil oldu. Burada hiçbir iş yapmadığından yakınan Mehmet Demir, kendisine İslâm Devleti'nde iş kurabileceği yönünde sözler verildiğini ifade ederek Kemal Yaşar ve Bülent Başoda'ya şikâyetlerde bulundu ve Türkiye'ye dönmek istediğini söyledi. Aynı sıralarda Musul bölgesinde Irak Kürdistan'ına bağlı Peşmerge güçlerinin varlığı artınca Telafer'deki Konyalılar Ketibesi de çatışmalara dahil oldu. Ağabey Ahmet Demir bir havan saldırısında ölünce, Mehmet Demir emiri Ebu Talha'yla görüşüp, kaybettiği ağabeyinin ailesini de yanına alıp Türkiye'ye dönmek için izin istedi. Ebu Talha, Türkiye'ye geçiş için gerekli varakayı [izin kâğıdı] Mehmet Demir'e vereceğini söyledi ancak o günlerde Beyci'deki bir keşif görevi sırasında Ebu Talha öldü.

Mehmet Demir'e göre, Ebu Talha'nın ölümünün ardından *Ebu Omar* şer'i isimli Yusuf Yaşar ketibenin emirliğini üstlendi. Yusuf Yaşar'ın yardımcısı *Seyfullah* kod adlı Şükrü Uğuz olurken, *Hanzala* kod adlı Şuayip Yaşar askerî emirliğe getirildi. Hanzala'nın yardımcılığını ise Mehmet Erfidan üstlendi. Kemal Yaşar döneminde de Konya-İslâm Devleti arasındaki geçişlerde görev alan, *Ebu Katade* olarak bilinen Yasin Yaşar ketibenin sınır sorumlusu oldu. Önceden de Yasin Yaşar'la birlikte lojistik işlerde çalışan Zübeyir kod isimli Hasan Erfidan ise Yasin Yaşar'ın yardımcılığına getirildi.

Mehmet Demir ifadesinde, Konya'da bulunan Murat Gezenler'in yanına yaklaşık 1.000 kişi alarak İslâm Devleti'ne geleceğine ilişkin söylentileri de sık sık duyduğunu belirtiyor. Mehmet Demir, Konya Yapılanması içerisinde radikalleşen Mustafa Taşbaşı ve Berat Güzey'in de Konyalılar Ketibesi'nde bulunduğunu kendisine gösterilen fotoğraflardan teşhis etti.

Ebu Omar künyeli Yusuf Yaşar'ın göreve gelmesinin ardından Mehmet Demir Türkiye'ye dönme isteğini yeni emire de iletti. Bu isteği geçirilince

Irak güçlerinin İslâm Devleti'nden geri aldığı Telafer'deki bir duvarda yer alan *Ebu İmran*, *Ebu Sara* ve *Ebu Katade* yazılımaları. Bir dönem kentte üslenmiş Konyalılar Ketibesi'nin emirleri arasında, Ebu Katade lakabıyla tanınan Yasin Yaşar da vardı. (<http://web.archive.org/web/20180428174408/https://twitter.com/teamsmediawar/status/902484107778777089>, Erişim tarihi: 28.04.2018.)

Mehmet Demir yanına yengesi ve yeğenlerini de alarak firar etti. Önce Musul'a, oradan da Tel Abyad'a geçmeyi başaran grup, sınırda yetkililerce sorgulanınca yakayı ele verdi. Mehmet Demir Tel Abyad'daki bir cezaevine konuldu; yengesi ve yeğenleriye Türkiye'ye gönderildi. 10 gün sonra Tel Abyad'dan Musul'daki bir başka cezaevine nakledilen Mehmet Demir, birkaç ay farklı ketibelerde görev yaptıktan sonra Türkiye'ye kaçak giriş yapmayı başardı ve Gaziantep'in Oğuzeli ilçesinde jandarmalar tarafından yakalandı.

Hem Konya Yapılanması'nın örgütlenme hacmi hem de Konyalılar Ketibesi'nin Suriye ve Irak'ta edindiği nüfuz, Türkiye IŞİD'inin eylemli döneme girmesinin ardından Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de ilgisini çekti. Terörle Mücadele Daire Başkanlığı'nın 14 Ağustos 2015'te hazırladığı, "Ülkemizde çatışma bölgeleriyle bağlantılı faaliyet gösteren ve önümüzdeki süreçte sansasyonel eylemlerde kullanılabileceği değerlendirilen şahıslara ait listede" isimli belgede yer verilen 29 şahsın yedisi Konya'da radikalleşmiş isimlerden oluşuyordu. Belgede, Ali Dayandı, Osman Hadımlı, Onur Başar, Berat Güzey, Nihat Kıl ile Fadime Yaşar'ın Murat Gezenler'in cemaati içinde faaliyet gösterdiği ve daha sonra İslâm Devleti'ne katıldığı, bu kişilerin intihar eylemi yapabileceğine ilişkin bulgulara rastlandığı belirtiliyordu. Konyalı bir

başka şahıs Fuat Çetinel'inse *Lütfi Bora Grubu* adı verilen ekiple çalıştığı ve yine intihar eylemi gerçekleştirebileceği vurgulanıyordu.

Terörle Mücadele Daire Başkanlığı'nın hazırladığı listede aktarılanlar hari-cinde, Konya'da Suriye İç Savaşı'nın başlangıcından beri İslâm Devleti'nden farklı gruplara ve Cephetül Nusra için örgütleme yapan yapılanmalar da bu-lunduğundan, kentte Murat Gezenler'in etkisindeki yapılanma kadar orga-nize olmayan hücrelere rastlamak da mümkün. Bu hücrelerden biri hakkın-daki ayrıntılara, YPG'ye esir düşen Konyalı Ramazan Başol değiniyor. Akşe-hir'in Ortaca Köyü'nden Ramazan Başol, kendisini *İsmailağa Cemaati*²⁴ ola-rak tanıtılan grupla, Konya'daki bir fabrikada çalışmaya başladıktan sonra tanıştı. Fabrikada işe girdiği sırada bir süredir namaz kılmakta olan ve sa-kalı da bulunan Ramazan Başol'a göre, fabrikadaki ikinci haftasında bir şah-sın kendisine yaklaşıp cemaate katılma davetinde bulunmasının sebebi de dış görünüşüydü. Birkaç defa yinelenen davetlerin ardından Başol cemaat-in sohbetlerine gitmeye başladı. Her defasında farklı adreslerde düzenlenen ve haftada iki gün, Başol'un çalıştığı fabrikadaki mesai saatlerine göre ger-çekleştirilen toplantılarda dokuz dinleyici ve toplantılar boyunca sözü baş-kasına bırakmayan Hakkı Hoca bulunuyordu. Başol sohbetlerde konuşulan-larıysa şöyle özetliyor: "Müslümanın Müslümanla yardımlaşması konuşulu-yordu. Savaştan, zor durumdaki Suriye'den bahsedilmeye başlandı. 'Müslü-manlar zor durumda, yardımlarına gitmek lazım,' deniyordu. Irak'tan, Afga-nistan'dan, Filistin'den bahsetti, ABD ve İsrail'in, kâfirlerin buraları işgalin-den... 'Suriye de böyle olacak Müslümanları yok etmeye, helak etmeye çalış-ıyorlar,' diyordu Hakkı Efendi."

Türkiye IŞİD'ine bağlı diğer yapılanmalar kadar organize olmayan hücre, Suriye'deki *İslâm Ordusu*'nun yardıma ihtiyacı olduğunu söyleyerek, sohbet-lere sadece bir aydır katılan Ramazan Başol'u Suriye'ye göndermeye kalkıştı. Mayıs 2015'te bir gece "Seni Suriye'ye göndereceğiz," diyerek Başol'un kaldı-ğı eve gelen Hakkı Hoca, silah kullanmayı bilmediğini söyleyen Başol'u, "Ol-sun, yardım yaparsın, yemek pişirirsin, aş taşırırsın, yaralılara yardım eder-sin," diye yanıtlayıp bir miktar harçlık verdi ve Şanlıurfa otobüsüne bindirdi. Hakkı Hoca, Suruç'ta Mürşitpınar Sınır Kapısı yakınlarında *Urfalı Feyzullah* olarak bilinen bir kişinin sınırı geçmesine yardımcı olacağını Başol'a anlattı. Başol'un tek yapması gereken belirlenen gün ve saatte kararlaştırılan yerde Urfalı Feyzullah'ı beklemektir. Sohbet toplantılarından biri sırasında Başol'un fotoğrafını çeken Hakkı Hoca, bu fotoğrafı Urfalı Feyzullah'a göndermişti; Urfalı Feyzullah Mürşitpınar'a ulaştığında Başol'u bu fotoğraftan tanıyacaktı.

24 Örgütlemeye çalıştığı kişilere yönelik endoktrinasyon çalışması dahi yapamayan bu grup, muh-temelen Türkiye çapında tanınan, İstanbul'daki Fatih-Çarşamba'da faaliyet gösteren İsmailağa Cemaati'yle karıştırılabileceğinden ötürü özellikle bu ismi kullanıyordu.

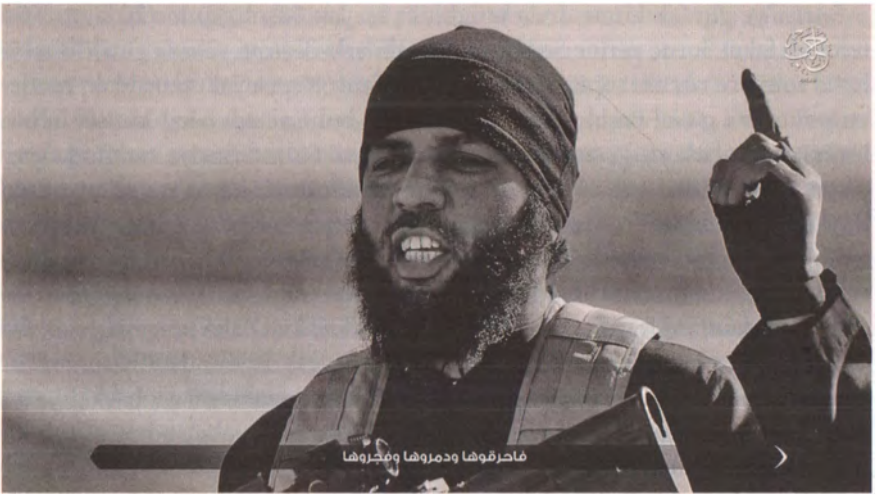
Suriye'ye gitmek konusunda tereddüt yaşayan Başol, Şanlıurfa'da otobüs-ten indi fakat Suruç yerine Şemdinli'deki bir arkadaşının yanına gitti. Tam bir hafta sonra cesaretini toplayıp Mürşitpınar Sınır Kapısı yakınlarındaki randevu noktasına giden Başol, Urfalı Feyzullah'la buluşamadı fakat kimsenin bulunmadığını fark ettiği sınırdan Suriye'ye geçti. Sınırın Suriye tarafında geçtikten bir müddet sonra karşılaştığı askerî üniformalı bir şahsa selam veren Başol, muhatabının Türkçe bilmediğini anlayınca Suriye'ye cihada katılmak için geldiğini birkaç kelime ve el hareketleriyle anlatmaya çalıştı. Davranışlarından Başol'un niyetini anladığını belli eden askerî giyimli şahıs telsizden kısa bir görüşme yaptı, çok geçmeden silahlı birkaç kişi daha bölgeye geldi. Bir odaya alınan ve kendisine ikram edilen sigara ve çay sayesinde rahatlayan Başol askerlerle birlikte bir arabaya bindi ve sınırdan uzaklaşmaya başladı. Kısa bir yolculuğun ardından ulaşılan yerleşimin Kobane, beraberindeki silahlı kişilerinse YPG mensupları olduğunu Başol epey sonra anlayabildi.

YPG tarafından yakalanan Ramazan Başol'un esir düşme hikâyesi Türkiye İŞİD'i ağırları içerisinde faaliyet göstermeyen irili ufaklı hücrelerin varlığını bir defa daha kanıtlarken, çoğu kendiliğinden, yani İslâm Devleti'yle herhangi bir temas kurmaksızın ortaya çıkan bu yapıların teknik düzeylerinin ne kadar düşük olduğunu da ortaya koyuyor. Yalnızca Konya örneğinde bile yapılanmalar arasındaki farklar devasa boyutta. Murat Gezenler'in başını çektiği grup bilinçli bir radikalleştirme kampanyası yürütüp mücahit ve muhacir adaylarını İslâm Devleti'ne katılmaya can atar hale getirirken, Ramazan Başol'un aktardığı kadarıyla, diğer hücreler bunu bile başaramıyor. Türkiye İŞİD'i yapılanmalarında sınır geçişleri İslâm Devleti Hudut İdaresi aracılığıyla son derece kurumsal bir şekilde gerçekleştirilirken, diğer yapılanmaların YPG'nin elindeki bölgelerden sınır geçişi yapmaya kalkışacak kadar güncel bilgilerden yoksun olduğu görülüyor.

Adana: Irak el-Kaide'sinin kıdemli ortağı

Ey tağut Erdoğan, ey Türkiye! Sizin Müslümanlara bu yaptıklarınız elbette karşılıksız kalmayacaktır. Hilafet askerleri bunların bedelini size en ağır şekilde ödetecektir. Ey Türkiye'deki muvahhitler, ey Türkiye'de hicret etmeyi bekleyen aslanlar. Kalkın artık! Ne duruyorsunuz? Artık cihat yurdu Türkiye'dir! Orayı yakın, yıkın, ateşe verin, patlatın! Onları bıçaklayın, kanlarını sokaklarına akıtın ve ceset parçalarını etrafa saçın.

Bu sözler, zorunlu askerliklerini yaptıkları sırada İslâm Devleti'ne esir düşen 26 yaşındaki Konyalı Fethi Şahin ile 21 yaşındaki Iğdırlı Seftir Taş'ın infaz edilmesinden önce, İslâm Devleti mensubu Talip Akkurt tarafından sarf edil-

22 Aralık 2016 tarihinde İslâm Devleti medya kaynaklarının yayınladığı Haçlı Kalkanı videosunda Talip Akkurt'un görüntüsü. Akkurt, "terör nitelikli kayıp şahıs" olarak Terör Arananlar Mavi Liste'de yer alıyor.

di. Akkurt infazın ardından konuşmasına şu sözlerle devam etti: "Allahuekber. Müslümanların öcünü bu şekilde [Şahin ve Taş'ın naaşlarını göstererek] aldık. Eğer siz askerlerinizi çekmezseniz savaşan bütün askerlerinizin sonu bu şekilde olacaktır. Artık bu görüntülere alışacaksınız ve bizlerin elleriyle onların nasıl yandığına şahit olacaksınız, onların çılgınlıklarını duymamak için kulaklarınızı tıkayacaksınız."

Kafeslerde tutulan askerleri infaz düzeneğine getiren isimler arasında bulunan Hasan Aydın ise infazdan sonra Şahin ve Taş'ın yanmakta olan cansız bedenlerine benzin dökerken, "Ey Türkiye! Siz Müslümanları yaktınız, Amerika'ya Incirlik'i açtınız! Onlar oradan kaldırdıkları uçaklarıyla İslâm Devleti askerlerini vurdu. Hepinizin sonu bu şekilde olacak! [Elindeki biddondan yanmakta olan bedenlere benzin dökererek] Sizler bizim kardeşlerimize bu şekil yaptınız. Kâfirler!" diye konuşuyordu.

Hasan Aydın'ın, İslâm Devleti'nin 22 Aralık 2016'da yayınladığı ve Türkiye'nin gerçekleştirdiği Fırat Kalkanı Operasyonu'na atıfla, *Haçlı Kalkanı* adını verdiği videoda görülmesi tesadüf eseri değil. Aydın İslâm Devleti'nin öncülü olarak kabul edilen Irak el-Kaide'siyle eşgüdümlü çalışan, Adana, Hatay ve Gaziantep'te mensupları bulunan küçük bir yapılanmanın 2010'dan beri parçasıydı. Aynı grubun şöhretli isimlerinden bir diğeryse kimilerince Türkiye IŞİD'inin başında olduğu iddia edilen ancak esas olarak İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı olarak çalışan, 2014-2015'te Türkiye Sınır Emiri olarak görev yapan İlhami Balı'ydı.

Hasan Aydın, Haçlı Kalkanı videosunda yaptığı konuşma sırasında.

Yapılanma, 2010'da el-Kaide propagandası yürüttüğü gerekçesiyle yargılanıp 10 ay hapis yatan Mehmet Gök isimli Adanalı şahsın etrafında kurulmuştu; Hatay ve Gaziantep'te Mehmet Gök'e bağlı çalışan isimler yerli ve yabancı mücahitlerin sınır geçişlerinde görev alıyordu. Yapılanma mensupları bulundukları yerlerde genç erkeklerle yönelik örgütlenme çalışmaları yürütüyor, sohbet toplantıları düzenliyor, okula gönderilmeyen çocuklar için oluşturulmuş medreselerdeki çalışmaları koordine ediyordu. Yapılanma aynı zamanda farklı kişiler adına çıkartılmış cep telefonu hatları ile çeşitli mühimmatı Irak el-Kaide'sine gönderiyordu. Adana-Hatay-Gaziantep ekseninde çalışma yürüten ekip, Konya'daki Murat Gezenler Cemaati, Ebu Hanzala şer'i ismiyle tanınan Halis Bayancuk, İstanbul'daki İlyas Aydın ve çevresindekiler ile Ankara'da Keçiören ve Maltepe'de faaliyet gösteren Murat Gezenler'in etrafındaki şahıslarla da temas halindeydi.

9 Haziran 2011'de Adana Cumhuriyet Başsavcılığı'na ifade veren bir gizli tanık, 2010'da el-Kaide propagandası yaptığı gerekçesiyle 10 ay hapis yatan Mehmet Gök'e yakın isimlerden oluşan *Sanayi Grubu* isimli bir yapıdan bahsetti. Gizli tanığa göre, hakkında daha önce el-Kaide soruşturmaları yürütülen ve kimisi ceza da alan şahıslar Adana'daki çalışmalarına devam ediyordu. Bu ifadenin ardından gerçekleştirilen 10 aylık soruşturma neticesinde Mehmet Gök ve onunla birlikte çalışan Mehmet Kahraman, Hikmet Bezgin, Yakup Beyazkaz, Sedat Angın, Hasan Aydın ve İlhami Balı 2 Nisan 2012'de tutuklandı.²⁵

Adana'daki Sanayi Grubu'nun Irak el-Kaide'siyle bağlantılı olduğuna ilişkin iddianın sahibi Adana Cumhuriyet Başsavcılığı ve soruşturmada görev

25 Gaziantep'te kalp krizi geçirip 18 Mart 2012'de hayatını kaybeden Ahmet Endez dosyaya dahil edilemedi.

alan Adana Emniyeti birimleri. Iddianameye göre Sanayi Grubu ile Irak el-Kaide'si içinde faaliyet gösteren kişiler arasındaki temas en az 2011'e dayanıyordu. Sanayi Grubu bu kişilerin Türkiye üzerinden Irak'a geçişlerinde de lojistik çalışma yürütüyordu.

Emniyetin fiziki takip çalışmalarına göre Suriye uyruklu Marouf Ossi, Adana Şakirpaşa Havalimanı'na 14 Ekim 2011'de ulaştı. Sanayi Grubu'ndan Mehmet Gök, Ossi'yi karşılamak üzere havalimanında bekliyordu. Gök'ün evinde misafir olan Ossi, ertesi gün Sanayi Grubu'ndan Hasan Aydın ve Hikmet Bezgin'le de tanıştı ve çeşitli görüşmeler gerçekleştirdi. Emniyete göre grup Irmakbaşı Köyü'nde piknik de yaptı. Mehmet Gök 15 Ekim 2011'de, otogara götürdüğü Ossi'yi Hatay'a giden bir otobüse bindirdi. Emniyet birimleri, Marouf Ossi ismini kullanan şahısla ilgili edindikleri bilgileriye şöyle aktarıyor: "14.10.2011 günü örgütsel görüşmeler yapmak üzere Adana'ya gelen Marouf Ossi'nin Suriye uyruklu, Akram-Dalcha oğlu 1985 Haseke-Kamışlı doğumlu şahıs olduğu, bu şahsın ayrıca *Marouf Akram al-Awsi* olarak da bilindiği, şahsın Irak el-Kaide'sinin Suriye sorumlularından biri olarak faaliyet yürüttüğü yönünde istihbari bilgiler elde edildiği..."²⁶

Iddianamedeki bu bilgiler hem İlhami Balı'nın İslâm Devleti'nin kuruluşu sonrasında edindiği yüksek pozisyonu hem de Hasan Aydın'ın propaganda videolarında gözükten infazcılardan biri olabilmesini açıklar nitelikte. Irak el-Kaide'siyle erken bir dönemde, yani 2011 veya daha öncesinde ilişki kuran Sanayi Grubu'nun en faal isimlerinden İlhami Balı'nın 2014-2015 döneminde İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı olarak Türkiye Sınır Emirliği görevini yürütmesi, Hasan Aydın'ın Haçlı Kalkanı videosundaki infazcılardan biri olması, Sanayi Grubu'nun daha sonra İslâm Devleti'ne dönüşecek Irak el-Kaide'si gözünde oldukça kıdemli bir yapı olmasıyla açıklanabilir.

Yedi kişilik grubun tutuklanmasını sağlayan soruşturmayı derinleştiren olaylardan belki de en önemlisi, Sanayi Grubu'nun radikalleştirdiği dört genç erkekten ikisinin cihada katılmak üzere sınırı geçmek üzereyken 26 Şubat 2012'de, Şanlıurfa-Ceylanpınar yakınlarında yakalanması oldu. İletişimin tespiti tutanaklarına göre, dört gencin Şanlıurfa-Ceylanpınar üzerinden önce Suriye'ye, oradan da Irak'a geçişini ayarlayan Mehmet Gök yolculuktan bir gün önce Suriyeli bağlantısını arayarak, ertesi gün sınır yakınlarında belirlenen noktada buluşmanın gerçekleşeceğini bildirdi.²⁷ 26 Şubat 2012'de hem sınırı geçecek gençlerle hem de Suriyeli bağlantılarıyla defalarca görüşen Mehmet Gök, tarafların güvenlik güçlerine yakalanmadan buluşabilmeleri için yoğun çaba harcadı. Yüzü kapalı iki şahsın sınır yakınlarında kendi-

26 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan.

27 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 25 Şubat 2012 tarihli, saat 17.17'de gerçekleştirilen görüşme.

lerini karşılayacağını gençlere bildiren Gök, eşkâl tarifi yapıp buluşma noktasını taraflara bildirdi. Fakat Gök sınır geçişinin Emniyete ihbar edildiğinden habersizdi.

Emniyete konuyla ilgili gelen ilk ihbar, Mahsun Kesen ve Ahmet Barlas isimli şahısların da aralarında bulunduğu üç veya dört kişinin, Mehmet Gök tarafından Irak el-Kaide'sine gönderileceği, bu şahısların eğitim aldıktan sonra intihar saldırıları düzenleyeceği yönündeydi. Bu ihbar Adana Emniyeti tarafından Ceylanpınar İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne iletili ve geçiş yapılacak tarih ve saat beklenmeye koyuldu. Geçişin yapılacağı tarihte bir başka ihbar daha geldi. İkinci ihbarda, kendisinin de el-Kaide'ye katılmayı düşündüğünü itiraf eden ancak bu düşüncesinden vazgeçtiği anlaşılan bir şahıs daha ayrıntılı bilgiler veriyordu: "Ağabey, bizim mahallede Demirci Mehmet Gök Ağabey var. Bu devamlı Irak'a *amel-i istişhadi*, yani intihar eylemi yapmak için adam gönderir. Dün akşam da Urfa Ceylanpınar'a üç ya da dört kişi gönderdi ... hep küçük çocuklar, analarının babalarının haberi yok. Bunlar Urfa Ceylanpınar'dan kaçak Suriye'ye geçiyorlarmış. Zaten Irak'taki el-Kaideciler, 'İstişhad yapmayı göze alamayan gelmesin,' diyormuş."²⁸

Irak'a geçmek üzere Şanlıurfa-Ceylanpınar'a giden ve randevu noktasında Suriyeli şahısları beklerken bölgedeki polisleri fark eden Adanalı gençlerden Mehmet Anuştekin, polisten kaçtıklarını Mehmet Gök'e bildirdi. Anuştekin ve beraberindeki bir diğer genç, telefonlarını kapatıp bir yere gizlendi; o sırada Mehmet Gök kaçakçılarla görüşerek yeni bir randevu saati ve noktası ayarlamaya çalıştı. Polislerden kaçan gençlerle o gün temas kuramayan Gök, ertesi gün polise yakalanan iki gencin gözaltına alınıp savcılığa sevk edildiğini öğrendi. Mehmet Gök sınır kaçakçılarıyla yaptığı görüşmede, gençlerin üzerinde silah veya bomba bulunmadığını, poliste ve savcılıkta gençlerin "Biz buraya gezmeye geldik," demeleri halinde sorun yaşamadan salıverileceklerini öngördüğünü aktardı. Olaylar tıpkı Gök'ün öngördüğü biçimde gelişti.²⁹ Ceylanpınar İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde ifadeleri alınan Ahmet Barlas ve Mahsun Kesen hakkında el-Kaide terör örgütü üyesi olmak suçundan işlem yapıldı. Ardından sevk edildikleri Ceylanpınar Cumhuriyet Başsavcılığı'ysa, yaşları 18'den küçük olan Ahmet ve Mahsun'u serbest bırakıp ailelerine teslim etti.

Polisler tarafından yakalanıp sorgulandıktan sonra ailelerine teslim edilen iki gencin Adana'ya döndüğünü Mehmet Gök de doğruladı. 28 Şubat 2012'de, yani başarısız sınır geçişi denemesinin iki gün sonrasında sınır ge-

28 26 Şubat 2012'de Adana Emniyet Müdürlüğü'ne ulaşan ihbar. Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan.

29 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 27 Şubat 2012 tarihli, saat 10.53'te gerçekleştirilen görüşme.

çişlerinde yardım aldığı kaçakçı bağlantısıyla görüşen Gök, yakalanan iki kişinin Adana'ya döndüğünü, polisten kaçmayı başaran diğer iki gencinse henüz kendisiyle temas kurmadığını belirtti.³⁰ Ceylanpınar'da polisleri izini kaybettiren ikiliyle ilgili gelişmeleriyse başka bir ihbar notundan öğrenmek mümkün. 17 Mart 2012'de Adana Emniyet Müdürlüğü'ne ulaşan ihbara göre Mehmet Anuştekin ve Kenan Koyun, polisten kaçtıktan sonra yeniden Mehmet Gök'le buluştu ve Irak'a geçmek için tekrar fırsat kollamaya başladı: "Adana'da bazı teröristlerle işbirliği yapan Demirci lakaplı Mehmet Gök diye bir şahıs var. Bu adam değişik vaatlerle bazı dinsel sözlerle, 'Şehit olacaksınız,' diyerek gençleri kandırarak savaşmak için Irak'a gönderiyor. Geçenlerde küçük çocukları gönderirken polis bunların iki tanesini yakalamış, öteki iki tanesi kaçarak Dört Yol'a geldiler. Bunlar bizim arkadaşımız Kenan Koyun ve Mehmet Anuştekin'dir. İlk fırsatta tekrar gideceklerini anlattılar. Dün akşam Dört Yol'da toplantı yapmışlar. Adana'daki Demirci de Dört Yol'a gelmiş. Urfa'ya gidecekler, oradan da Irak'a gidecekler. Allah rızası için bu işi engelleyin."³¹ Adana Emniyet Müdürlüğü, bu ihbara karşın Anuştekin'in Türkiye'den ayrılmasının önlenemediğini ve Mehmet Gök aracılığıyla yurtdışına çıkmayı başardığını aktarıyor.³²

Ceylanpınar'da ters giden sınır geçişi denemesi öncesinde de Adana Emniyeti'ne Mehmet Gök ile Sanayi Grubu'nun faaliyetleri hakkında pek çok ihbar gelmişti. 28 Eylül 2011 tarihli ilk ihbar, Yeşilbağlar Mahallesi'ndeki *Demirci Mehmet* [Mehmet Gök] isimli şahsın gençleri etkilemeye çalıştığı ve farklı telefon numaraları kullandığına ilişkin bilgiler verse de yapılanmanın özellikle Türkiye'ye gelen şahısların yasadışı yollarla sınırı geçmesine aracılık ettiği üzerinde duruyordu: "[Mehmet Gök] devamlı Suriye'ye gidip geliyor. Duyduğuma göre yanına Arap el-Kaideciler geliyor. Önümüzdeki günlerde yine bir kişinin geleceğini duydum. Gelecek olan şahsı Suriye'ye götürecek ve orada bulunan Hamza diye bir Arap'a teslim edecekmiş."³³

Sanayi Grubu'nun en etki ismi Mehmet Gök, yabancı şahısların Türkiye'den Suriye ve Irak'a sevinde çoğu zaman Gaziantep'teki Mehmet Kahraman ile Hatay'daki İlhami Balı'dan faydalanıyordu. Yabancı şahıslar ile Kahraman ve Balı'nın havalimanlarında veya randevu noktalarında buluşmasını sağlayan Gök, daha sonra Kahraman ve Balı aracılığıyla yabancı şahısları Suriyeli sınır kaçakçılarına teslim ediyordu. 27 Mart 2012 tarihinde Mehmet Gök'ün talimatıyla Mehmet Kahraman'ın iki yabancı şahsı Gaziantep Hava-

30 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 28 Şubat 2012 tarihli, saat 19.00'da gerçekleştirilen görüşme.

31 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan.

32 Aynı kaynak.

33 Aynı kaynak.

limanı'nda karşıladığı olay bu örneklerden sadece biri. Mehmet Gök'ten gelen, saat 13.30 sularında havalimanına inecek kişilerin karşılanması talimatı üzerine³⁴ Mehmet Kahraman, havalimanında bulunduğu şahısları ek bir tedbir olarak taksiye bindirdi. Gaziantep kent merkezinde bilindik bir noktada iki yabancı şahısla yeniden buluşan Kahraman, misafirleriyle birlikte başka bir araca binerek bölgeden uzaklaştı. Mehmet Kahraman, Suriyeli bağlantılarının yardımıyla 28 Mart 2012'de iki yabancı şahsın sınırı geçmesini sağladı.³⁵ Emniyet, Mehmet Kahraman tarafından karşılanan iki yabancı şahsın Türkiye'yi yasadışı yollarla terk ettiklerini teyit ediyor.

Şubat 2011'de, Türkiye'ye gelen bir başka grupsa Mehmet Gök'ün talimatıyla, İlhami Balı tarafından Ankara'da karşılanarak Adana'ya getirildi. Mehmet Gök 10 Şubat 2011'de İlhami Balı'yı arayarak, iki yabancı şahsın karşılanması talimatını şifrelenmiş ifadelerle verdi:

Mehmet Gök: Bana bir kitap sözü verdin. Bunu bugün getirebilirsen eğer...

İlhami Balı: Adamlar dün gönderdi, yarın sabah kitaplar gelebilir yani.

Mehmet Gök: Bugün gelmez mi?

İlhami Balı: Zannetmiyorum ağabey. Şimdi gidip bakayım kargoya, gelmişse...

Mehmet Gök: Allah için bir bak. Gelmişse bugün bunları hallet. Çok kötü duruma düştüm. Söz verdik, ağzımızdan çıktı...

İlhami Balı: Müslümanlar sabretsin biraz yahu.

Mehmet Gök: Adama söylerim. Gerekirse Adana'ya gel. 'Kitapçıdan aldıracağım, onları size getireceğim bugün,' dedim.

İlhami Balı: Yok ağabey yok, ben dün adamları aradım, adamlar dün göndermiş kitapları. Yarın gelir kitaplar, ben de postalarım sana...³⁶

Şifreli görüşmelerden, Mehmet Gök'ün bazı şahısları bir noktada karşılama ve seyahatlerini ayarlama sözü verdiği anlaşılıyor. Konuşmanın ertesi günü, Mehmet Gök ile İlhami Balı arasındaki mesajlaşmalar bu tezi doğruluyor. O gün İlhami Balı yolda olduğunu, şahısların nereden geldiğini kısa mesajla Mehmet Gök'e sordu. Gök, şahısların geldiği adresin Kuveyt olabileceğini belirtti.³⁷ Aynı gün öğle saatlerinde Mehmet Gök'ten karşılayacağı şahısların dış görünüşleri hakkında bilgi alan İlhami Balı, Ankara Esen-

34 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 27 Mart 2012 tarihli, saat 10.04 ve 12.56'da gerçekleştirilen görüşmeler.

35 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 27 Mart 2012 tarihli, saat 16.51'de gerçekleştirilen görüşme.

36 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 10 Şubat 2012 tarihli, saat 16.31'de gerçekleştirilen görüşme.

37 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 11 Şubat 2012 tarihinde Mehmet Gök ile İlhami Balı arasındaki mesajlaşmalar.

boğa Havalimanı'nda biri Abdül Nasır isimli iki kişiyle buluştu. Mehmet Gök'ten gelen talimat doğrultusunda³⁸ önlem olarak havalimanında karşıladığı kişileri şehirlerarası otobüse bindiren İlhami Balı, kendi kullandığı arabayla Adana'ya Mehmet Gök'ün yanına gitti. Emniyetin bilgi notunda, şahısların akıbeti hakkında şu değerlendirme yer alıyor: "Söz konusu şahısların, Katar Havayolları'na ait QR0462 sefer sayılı uçakla Ankara Esenboğa Havalimanı'na gelen Suudi Arabistan uyruklu Bader Abdurrahman M. al-Saqqar ve Mubarak Saleh al-Askar isimli örgüt mensupları oldukları, şahısları Mehmet Gök'ün talimat ve yönlendirmesiyle İlhami Balı'nın Ankara Esenboğa Havalimanı'nda karşıladığı, daha sonra 12 Şubat 2012 tarihinde Şanlıurfa ili Ceylanpınar ilçesinden illegal olarak Suriye'ye geçiş yapmalarının sağlandığı anlaşılmıştır."³⁹

Mehmet Gök ve İlhami Balı'nın Suriye'ye geçişine yardımcı olduğu şahıslardan Mubarak Saleh al-Askar, Yabancılar Hudut Daire Başkanlığı'nın güncel izleme listelerine göre, el-Kaide terör örgütü bağlantısından ötürü Türkiye'ye girişi yasaklanan yabancılar arasında bulunuyor. Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Şubesi'ye 11 Şubat 2012'de Türkiye'ye yasal yollardan giriş yapan iki yabancı şahsın Türkiye'den ayrıldığına dair bir kayda rastlanmadığını bildiriyor; bu da şahısların sınırı kaçak şekilde geçtiğini bir anlamda kanıtıyor. Mehmet Gök savcılıktaki ifadelerinde, yabancı şahısların Türkiye dışına çıkarılmasına ilişkin faaliyetlerini Milli Gençlik Vakfı aracılığıyla çadırkentlerde yaşayan sığınmacılara yardım olarak izah etti. Gök, Milli Gençlik Vakfı temsilcilerinin ricası üzerine maddi durumu zayıf olan Marouf Akram al-Awsi'yle buluştuğunu ve şahsı evinde misafir edip Hatay'a gönderdiğini, İlhami Balı'nın Ankara Esenboğa Havalimanı'nda karşıladığı iki şahıs hakkında da aynı şeylerin geçerli olduğunu iddia etti. Gök, Milli Gençlik Vakfı'nın daha önce çadırkentlere yardımda bulunmak üzere kendisini Pakistan'a gönderdiğini de söyledi. Dolayısıyla Gök'ün Pakistan'da da cihat hareketiyle eşgüdümlü faaliyet göstermiş olması yüksek ihtimal.

Sanayi Grubu'nun faaliyet alanları arasında, birlikte çalıştıkları Irak el-Kaide'si mensuplarının iletişim ihtiyaçlarını karşılamak da bulunuyordu. Emniyete 27 Aralık 2011 tarihinde iletilen bir başka ihbarda, Sanayi Grubu'ndan Hasan Aydın, Yakup Beyazkaz ve Mehmet Gök'ün iletişimde benimsediği gizliliğe değiniliyordu: "Doğankent'te oturan Hasan Ağabey, gözü şaşı olan Yakup Ağabey var... Bunlar her gün yüze yakın hattı kullanıma sah-te isimlerle açıyorlar. 'Bizi polis bu şekilde takip edemez, dinleyemez,' diyorlar. Devamlı kullandıkları sabit telefonları var, oradan yasak bir şey konuş-

38 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 11 Şubat 2012 tarihli görüşme.

39 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan.

mazlar... Demirci Ağabey gizli bir iş yapacağı zaman Şaşı Yakup'tan açık hat ve yeni bir telefon alır gider... İki güne bir hat değiştirir.”⁴⁰

İhbarda belirtilenler Sanayi Grubu'nun Irak el-Kaide'sine sağladığı iletişim desteğinin büyüklüğünü tanımlamaya yetmiyor. Her biri cep telefonu dükkanları işleten Hasan Aydın, Hikmet Bezgin ve Yakup Beyazkaz, muhtemelen 2011'den itibaren binlerce SIM kartı örgütün kullanımına sundu. Yalnızca Hasan Aydın'ın iş yerinde yapılan aramalarda, bir harddisk içinde kullanıma açılacak SIM kartlarda kullanılmak üzere 750 nüfus cüzdanı fotokopisine rastlanması, Irak el-Kaide'sine sağlanmış iletişim desteğinin boyutları hakkında ipucu veriyor.

Mehmet Gök'ün dört kişilik bir grubu Şanlıurfa-Ceylanpınar üzerinden Irak'a gönderme girişiminde bulunduğu olayda da SIM kartlara rastlanmıştı. Gençleri sınır bölgesine sevk etmeden bir gün önce, 25 Şubat 2012'de Suriye'deki bir bağlantısıyla görüşen ve sınır geçişi ayrıntılarını masaya yatıran Gök, gençler aracılığıyla SIM kart göndereceğini söylemişti:

Mehmet Gök: Benden bir şey istiyor musunuz? SIM kart?

Bilinmeyen şahıs: Evet...

Mehmet Gök: Sekiz-dokuz tane?

Bilinmeyen şahıs: Evet, daha iyi...⁴¹

Bu konuşmanın bir gün sonrasında sınırda yakalanan Mahsun Kesen ve Ahmet Barlas'ın üzerinde gerçekten de sekiz adet SIM kart bulundu. Mehmet Gök ile yabancı şahıslar arasında geçen telefon görüşmelerinde, mühimmat ve para transferlerinden de bahsediliyordu. Bir görüşmede Mehmet Gök temin ettiği bir mal karşılığında 6.000 dolar ödemesi gerektiğini söylerken,⁴² bir başka konuşmadaysa yabancı bir şahıs Suudi Arabistan'tan Türkiye'ye gelen, oradan da Mehmet Gök tarafından başka bir hesaba gönderilen 30.000 dolarlık para transferini teslim aldığını teyit ediyordu.⁴³

Bir diğer görüşmede Suriyeli bir şahıs, “Sizin orada mermi durumu nasıl? Yok mu?” sorusunu Mehmet Gök'e yöneltti.⁴⁴ Ancak soruşturma kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarda Mehmet Gök'ün yerli veya yabancı silah

40 Aynı kaynak.

41 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 25 Şubat 2012 tarihli, saat 17.17'de gerçekleştirilen görüşme.

42 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 12 Şubat 2012 tarihli, saat 21.54'te gerçekleştirilen görüşme.

43 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 28 Aralık 2011 tarihli, saat 09.33'te gerçekleştirilen görüşme.

44 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 27 Mart 2012 tarihli, saat 16.51'de gerçekleştirilen görüşme.

veya mühimmat tüccarlarıyla irtibatının olduğuna ilişkin bir bulguya rastlanmadı. Buna karşın Mehmet Gök'ün Mahmut isimli şahısla gerçekleştirdiği görüşme, Irak el-Kaide'sinin Türkiye içinde eriştiği malzemelerin Irak'a sevk edilmesinde görev alan kişiler arasında Mehmet Gök'ün de bulunmuş olabileceğini akıllara getiriyor.

İlharlar ve Adana Emniyeti'nin yaptığı takipler, Sanayi Grubu'nun çalışma mekanizmalarını oldukça açık bir şekilde ortaya koyuyor. Türkiye IŞİD'i Medyası veya onun öncülleriyle doğrudan bağlantılı olarak çalışma yürütmeseler de, yapılanma mensupları hem günlük yaşamlarında yüz yüze erişebildikleri kişilere hem de kişisel sosyal medya hesaplarından el-Kaide propagandası yürütüyordu. Bu propagandalar yoluyla temas kurulan şahıslar önce sohbet toplantılarına, kimi zaman da mescitlere davet ediliyor ve radikalleşme süreçleri işletiliyordu. Sanayi Grubu mensupları, takma isimlerle kullandıkları kişisel sosyal medya hesaplarından Türkiye Selefi komünitesinin önemli isimlerinden Halis Bayancuk ve Murat Gezenler'in yazı ve derslerini paylaşıyor, devletin yürüttüğü örgün eğitim kurumları, zorunlu askerlik, seçimlerde oy kullanma, resmi törenler ve Mustafa Kemal Atatürk sembollerine karşı tağut olma eleştirileri getiriyordu. 2011 ve 2012'de Suriye İç Savaşı'nın tarafları arasında Selefi cihat örgütleri henüz yeterince güç kazanmadığından, propaganda ve örgütlenme faaliyetleri göreceli olarak açıkça gerçekleştirilebiliyordu.

Sanayi Grubu'nun camiler yerine kendi belirledikleri ve mescit olarak döşedikleri noktalarda Cuma namazlarını kılması Adana Emniyeti'nin de dikkatini çekti. Mescitlerde yapılan aramalarda, bu mekânlara insanları davet etmek üzere Sanayi Grubu'nun bastırıp dağıttığı el ilanları da bulundu. Sanayi Grubu'nun en önemli faaliyetleri arasında çocuklar için alternatif eğitim sistemleri oluşturmak, yani medreseler açmak ve yürütmek de vardı. Polis İlhami Balı'nın Hatay-Reyhanlı'da bulunan dükkânında gerçekleştirdiği aramada, dükkânın arkasında medrese biçiminde düzenlenmiş bir bölme olduğu gördü. Adana-Seyhan'daki Şehit Duran Mahallesi'ndeki bir adreste de oldukça faal bir medreseye rastlandı. Emniyetin tespitlerine göre yaşları altı ile 10 arasında değişen pek çok çocuk her sabah evlerinden bir servisle toplanıyor, bir kadın öğretmenden gün boyu ders aldıktan sonra tekrar evlerine dağıtılıyordu.

Mehmet Gök savcılıktaki ifadesinde medrese faaliyetlerine, "Aramızda fakir bir bayanı tutarak ona anaokulu eğitimi verdirmesini istedik, çocuklarımız dışarıda gezmesin diye böyle bir yol bulduk," sözleriyle açıklama getirdi. Sedat Angın'ın evinde Emre adlı bir öğrenciye ait ders notları bulunurken, Ahmet Endez aracılığıyla Sanayi Grubuyla tanışan Gaziantep'teki Mehmet Kahraman'ın evindense pek çok ders notu, haftalık ders programları ve

2012'de Sanayi Grubu'na yönelik operasyonlarda gözaltına alınıp tutuklanan Hasan Aydın (üstte), 22 Aralık 2016'da Haçlı Kalkanı videosunda, İslâm Devleti infazcılarından biri olarak görüldü (altta). Aydın, "terör nitelikli kayıp şahıs" olarak Terör Arananlar Kırmızı Liste'de yer alıyor.

öğrencilerin tutumları ile başarılarına ilişkin değerlendirmelerin not edildiği belgeler çıktı. Kahraman savcılıktaki sorgusunda ders notları ve diğer çizelgelerin, iflas eden kitapçı dükkânından kalan malzemeler olduğunu ileri sürdü.

Hüseyin Kökel isimli bir gencin Sanayi Grubu aracılığıyla cihada katılması olayı, örgütlenme prensipleri ve radikalleşme diskurları hakkında bazı ayrıntılar içeriyor. 24 Eylül 2011'de cihada katılmak üzere evinden ayrılan Hüseyin Kökel'in babası 1 Ekim 2011'de Adana'daki bir karakola başvurmuş, bir haftadır kayıp olan oğlunun el-Kaide'ye katıldığından şüphelendiğini aktarmıştı. Aileye göre, Hüseyin 24 Eylül 2011'de demir işinde çalışacağını söyleyerek ortadan kaybolmuştu. Son bir yılda oğullarının arkadaş çevresinde

ve yaşantısında değişiklikler olduğunu belirten aile, Hüseyin'in uzun sakal bıraktığını ve namaz kılariken odasının kapısını örtmeye başladığını anlattı. İnternette sipariş edip okuduğu kitaplar arasında, Ebu Hanzala, el-Makdisi, İbn-i Teymiye ve Murat Gezenler'e ait olanlar bulunuyordu. Ailesine zaman zaman bahsettiği şeyler arasında Afganistan'daki mücadele, cihat ve el-Kaide de vardı. Aileye göre bunlara ek olarak, Hüseyin Konya'da yaşayan bir kadınla yazışuyordu.⁴⁵

Olayla ilgili Emniyete 19 Ocak 2012'de ulaşan bir başka ihbar mektubu Kökel'in Sanayi Grubu'yla ilişkili olduğunun anlaşılmasına yol açtı: "2011 yılı Eylül ayından bu yana kayıp olan Hüseyin Kökel isimli bir kardeş var. Ailesi perişan oldu. Bu çocuğu cihada göndermişler ağabey... 'Irak'ta kendimi patlatacağım,' diyormuş. Bu işi de Karşıyaka'da Yeşilbağlar Mahallesi Muhtarlığı'nın orada demircilik yapan Mehmet Ağabey var, o yapmış. Hatta beraber çıkmışlar kaybolduğu gün de." Kökel Ailesi'nin yaptığı başvuruda, Hüseyin'in demir işinde çalışacağını söyleyerek ailesinin yanından ayrıldığı bilgisi zaten vardı; bu bilgi üzerinden Demirci Mehmet lakaplı Mehmet Gök'e ulaşamadıysa bile 19 Ocak 2012'deki ihbar bu konudaki tereddütleri ortadan kaldırdı. Hüseyin Kökel Türkiye'yi terk etmesinden birkaç ay sonra ailesini arayıp cihada katıldığını ve Irak'ta bulunduğunu anlattı. Sonrasındaysa içerisine EYP yerleştirilmiş bir araç kullanırken yakalanıp cezaevine konulduğu Bağdat Büyükelçiliği tarafından Kökel Ailesi'ne iletilti.

Sohbet toplantılarına ek olarak piknikler ve diğer sosyal etkinlikler de örgütlenme süreçlerinin bir parçasıydı. Emniyetin yaptığı fiziksel takipler, Hasan Aydın, Hikmet Bezgin, Mehmet Gök, Yakup Beyazkaz ve Sedat Anğın'ın Adana'da sıkça bir araya geldiğini, daha önce el-Kaide üyeliği ve ilgili sebeplerle soruşturma geçirmiş şahıslarla düzenli temas kurduklarını gösteriyor. Bu toplantılara katılanlar arasındaki İlhami Balı'nın bir telefon görüşmesinde kullandığı ifadeler, toplantıların yalnızca sosyal buluşmalar olmadığını, sohbetlerle ilgili güvenlik kuvvetlerinin bilgi edinmesinden endişe edildiğini gösteriyor:

İlhami Balı: Akşam Erdalğildeyiz. Sohbet vardı ya sohbet...

Bilinmeyen şahıs: Hop, hop, ne biçim konuşuyorsun?

İlhami Balı: Ağabey, kuştan korkan darı ekmez yahu, boş ver...⁴⁶

45 Hüseyin Kökel'in radikalleşme sürecinde ailesinin verdiği bu bilgi, Sanayi Grubu'ndan bir başka isim Yakup Beyazkaz'ın Konya'daki Selefî komünitesinden bir kadınla evlendiği bilgisiyle yan yana getirilince, Sanayi Grubu'nun gençleri radikalleştirmede evlilik gibi vaatleri kullanıyor olabileceği akla geliyor.

46 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 20 Ocak 2012 tarihli, saat 13.41'de gerçekleştirilen görüşme.

Emniyet takibine karşı alınan önlemler arasında kod isimler kullanmak ve bazı durumları şifrelerle ifade etmek de bulunuyordu. Örneğin telefonla görüştüğü kişilerin Mehmet Gök'e, *Murat* ve *Ebu Hanzala* gibi pek çok farklı lakap veya künyeyle hitap ediyordu. Sanayi Grubu'nun faaliyetleri kapsamında radikalleşen kişilerin cihat sırasında kullanacağı şer'i isimler de, sınır geçişleri öncesinde Gök ve ekibi tarafından belirleniyordu.⁴⁷

Görüşmelerinde oldukça özenli davranan Gök, kendisine telefonda mühimmat durumu sorulmasına veya bazı etkinliklerin açıkça ifade edilmesine de tepki gösteriyordu. Örneğin bu tedbirlere uygun hareket eden İlhami Balı'nın Hasan Aydın'a attığı mesajdaki, "Selamün aleyküm, duydum ki birkaç arkadaş damdan düşmüş. Siz nasılsınız? İnşallah ciddi bir şey yoktur" ifadelerinin 2012'de el-Kaide'ye yönelik yapılan yerel operasyonlarla üstü kapalı bir soru olduğu değerlendirilebilir.⁴⁸ Fakat Sanayi Grubu mensupları bu önlemleri ciddiyetle uygulasa da, üçüncü şahısların gizliliğe aynı özeni göstermemesi kimi zaman garip konuşmaların takibe takılmasına yol açtı. Bunlardan birinde, 19 Şubat 2012'de Sedat Angın'ı arayan bir şahıs, açıkça el-Kaide üyesi olmak istediğini belirtince Angın paniğe kapıldı. Angın'ın savcılık soruşunda "Şakalaşıyorduk," diye açıkladığı konuşma şöyle:

Bilinmeyen şahıs: Ben el-Kaide'ye üye olmak istiyordum?

Sedat Angın: el-Kaide mi?

Bilinmeyen şahıs: Evet?

Sedat Angın: el-Kaide nasıl la? Kafayı mı yedin la?

Bilinmeyen şahıs: el-Kaide, el-Kaide!

Sedat Angın: Lan telefonda el-Kaide demen bile... Seni içeri atarlar haberin olsun ha! Vallahi götürürler seni!

Bilinmeyen şahıs: Vallahi doğru söylüyorsun. Unuttum kusura bakma.

Sedat Angın: Sorgusuz sualsiz dokuz ay içeride kalırsın ha, haberin olsun!⁴⁹

Sanayi Grubu'na bağlı çalışan İlhami Balı'nın Hatay-Reyhanlı'da, Mehmet Kahraman'ın sa Gaziantep kent merkezinde yaşıyor olmasından ötürü yapılanmanın bu kentlerde de bağı vardı. Bu kentlerdeki Selefi komüniteleleriyle temas halindeki Sanayi Grubu, özellikle Gaziantep'teki diğer gruplarla Mehmet Kahraman ile Ahmet Endez üzerinden iletişim kuruyordu. Meh-

47 Mehmet Gök, Sanayi Grubu'nun örgütlediği ve daha sonra Ceylanpınar'da yakalanan iki gence *Saad* ve *Mansur* kod isimlerini verdiğini, Suriyeli kaçakçı bağlantısıyla yaptığı görüşmede aktarıyor.

48 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 21 Şubat 2012 tarihli, saat 09.37'de gönderilen kısa mesaj.

49 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 19 Şubat 2012 tarihli, saat 11.27'de gerçekleştirilen görüşme.

met Kahraman'ın yakın olduğu ve ölümüne dek soruşturmanın şüphelileri arasında bulunan Ahmet Endez 18 Mart 2012'de kalp krizi geçirip yaşamını yitirince, Sanayi Grubu'ndan pek çok isim cenaze için Endez'in yaşadığı Gaziantep'e gitti.⁵⁰ Adana'dan Hasan Aydın ve Hatay'dan İlhami Balı, cenazede hazır bulundu.

Sanayi Grubu'nun Konya'yla temaslarını ortaya çıkaransa polisin teknik takibi oldu. İlhami Balı 12 Ocak 2012'de beraberindeki iki şahısla gittiği Konya'da Murat Gezenler ve kentteki Selefi cemaatinin önemli isimleriyle görüştü. Daha sonra Yakup Beyazkaz'ın da aralarına katıldığı grup 14 Ocak 2012'ye dek Konya'da kaldı. Konya Emniyet Müdürlüğü'ne göre, Sanayi Grubu mensuplarıyla görüşen kişiler arasında, el-Kaide üyesi olmak ve örgüt propagandası yapmak suçlarından haklarında işlem yapılmış Seyithan Bora, Lütfi Bora ve Semih Bora ile 2010 yılında el-Kaide operasyonlarında yakalanan pek çok kişiyle irtibatı bulunan Fehmi Çeçen de vardı.

İlhami Balı'nın kayıtlara geçen bir başka ziyaretiyse 21 Mart 2012 tarihinde Ankara'yaydı. İlhami Balı'yı Ankara'da karşılayacak kişi o gün için Keçiören'de bir toplantı ayarladı.⁵¹ Balı'nın Ankara ziyareti Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Maltepe ve Ulus'ta konuşlanmış Murat Gezenler Grubu hakkında yaptığı soruşturmaya da konu oldu.⁵² Savcılığın tespitlerine göre Ankara'da Osman Çolakoglu ve Yusuf Aslan tarafından karşılanan İlhami Balı, Çolakoglu'nun evinde dinlendikten sonra önce Hacıbayram Mahallesi'ndeki Kitapçılar Çarşısı'nda yer alan bir dükkâna gitti, sonrasında 31 Aralık 2015'te Ankara'da bombalı eylem yapma girişiminde bulunan ancak yakalanan Musa Canöz'ün akrabası Mustafa Canöz'ü Maltepe'deki iş yerinde ziyaret etti. Balı 21 Mart 2012'deki temasları sırasında, Ağustos 2012'de Suriye'de savaşırken ölen Fahrettin Konuralp Memeoğlu'yla da bir araya geldi.⁵³

İllerleyen yıllarda Türkiye IŞİD'inin Ankara, Konya ve İstanbul Yapılanmalarına dönüşecek hücrelerin etkin isimleriyle Sanayi Grubu arasındaki te-

50 Sanayi Grubu hakkındaki iddianameyi hazırlayan Adana Cumhuriyet Başsavcılığı, Takva Haber internet sitesinde 18 Mart 2012'de ölen Endez hakkında çıkan haberdeki satırları şöyle aktarıyor: "Gaziantep'te uzun senelerden beri şirki ortadan kaldırıp Allah'ın dinini hâkim kılmak için ilmi ve sözlü olarak cihat eden, imanın en sağlam bağı olan vela-bera noktasında ümmet için güzel örnek teşkil eden kardeşimiz Ahmet Endez 18 Mart 2012 tarihinde kalp krizi geçirerek yüce Allah'ın rahmetine kavuşmuştur."

51 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 21 Mart 2012 tarihli, saat 16.49'da gerçekleştirilen görüşme.

52 https://web.archive.org/web/20160620002019/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/turkiye/551321/ISI_d_emirinin_Ankara_turunu_polis_izlemekle_yetinmis.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

53 <http://web.archive.org/web/20160922024149/http://www.hurriyet.com.tr/suriyede-bir-turk-daha-olduruldu-21280765>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

maslar 2012’de arttı. Özellikle Konya Yapılanması ile Sanayi Grubu’nun yakınlığı, Yakup Beyazkaz’ın Konya’daki Selefi komünitesinden bir kadınla evlenme kararı almasıyla iyice yoğunlaştı. 18 Mart 2012 tarihinde Adana’da yapılan düğüne, İstanbul Yapılanması’nın en önemli isimleri, İlyas Aydın [Ebu Ubeyde], Mikail Yazanel, Kemalettin Mazak, Ulaş Çelebi ve Hüseyin Berber de katıldı. Sanayi Grubu mensupları ve Konya’daki Selefi cemaatinden isimlerin de bulunduğu düğünün ardından 21 Mart 2012’de Irmakbaşı Köyü’nde bir piknik düzenlenirken, aynı akşam Sedat Angın’ın evinde bir de sohbet toplantısı gerçekleştirildi.

Konya-Adana arasında kurulan bu yakınlaşmanın bir benzeri 2014’te yinelenildi. İstanbul Yapılanması’nda hem İlyas Aydın’ın yakın çevresindeki isimlerden olan hem de İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf’in talimatları doğrultusunda çalışan Ömer Mert Mertcan, Eylül 2014’te Sanayi Grubu aracılığıyla evlendi. 20 Eylül 2014 günü beraberindeki bir başka şahısla İstanbul’dan Adana’ya seyahat eden Mertcan, Adana Şakirpaşa Havalimanı’nda Sanayi Grubu’ndan Hasan Aydın tarafından karşılandı. Gün boyunca Adana’daki pek çok adrese yapılan ziyaretlerin ardından, Ömer Mert Mertcan beraberinde bir kadınla İstanbul’a döndü. Evlilikle ilgili ayrıntıların Mertcan’ın aynı gün gerçekleştirdiği bir telefon görüşmesinden anlaşıyordu. İslâm Devleti’nde bulunan bir şahısla yaptığı konuşmada Mertcan, “Ben de evlendim. Dün evlendim iki gün oldu. Bugün de Adana’dayım. Şimdi [eşini] almaya geldim, bu akşam döneceğim inşallah İstanbul’a,” ifadelerini kullandı.⁵⁴

Başka hücrelerle kurulan temasların çeşitli lojistik sorumluluklar üstlenmeyi de içerdiği, Mehmet Gök’ün yaptığı bir telefon görüşmesinden anlaşıyor. Ceylanpınar’da sınır geçişi yapmaya çalışan dört kişiden ikisinin polis tarafından yakalandığı, diğer ikisininse sınır kaçakçıları tarafından arandığı sırada yapılan bir görüşmede, sınır kaçakçısı bağlantısı Mehmet Gök’e gençlerin dış görünüşleri hakkında sorular sordu. Gök şahıslar hakkında tarif yaparken, bizzat görmediği iki şahsı başka bir şehirden sınıra yönlendirdiğini aktarıyordu. Bu da başka kentlerdeki yapılanmaların sınır geçişleri için Mehmet Gök’ün aracılık etmiş olabileceğini düşündürüyor.⁵⁵

Sanayi Grubu’na ilişkin bu değerlendirmelere kaynaklık eden soruşturma kapsamında şüpheliler Mehmet Gök, Hasan Aydın, İlhami Balı, Sedat Angın, Yakup Beyazkaz, Hikmet Bezgin ve Mehmet Kahraman yakalandıkları operasyonlar sonrasında 2 Nisan 2012’de tutuklandı. 19 Eylül 2012 tarihinde İlhami Balı, Sedat Angın, Yakup Beyazkaz ve Hikmet Bezgin, 3 Aralık

54 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2690038323

55 Adana 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen 2014/140 sayılı dosyadan. 26 Şubat 2012 tarihli, saat 18.05’te gerçekleştirilen görüşme.

2012'deyse Mehmet Gök, Hasan Aydın ve Mehmet Kahraman tahliye edildi. Haklarında dava açılan sanıkların cezalarının kesinleşmesiyle 24 Kasım 2015'i buldu. Aradan geçen sürede, daha önce Mehmet Gök'e bağlı çalışan ve Sanayi Grubu'nun lojistik işlerinde görev alan İlhami Balı, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Türkiye Sınır Emiri haline geldi. Hasan Aydın 2015'te Hatay'dan Suriye'ye geçmek isterken yakalanarak gözaltına alındı. Kullandığı minibüste çeşitli askerî malzemeler ve bir de drone bulunmasına karşın Aydın adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Bu olay olduğunda Hasan Aydın'ın Sanayi Grubu dahilindeki faaliyetleri hakkındaki yargılamada karar çıkmamıştı. Aydın, 8 Mayıs 2015'te ailesiyle birlikte İslâm Devleti'ne gitti.⁵⁶ 24 Kasım 2015'te kesinleşen karar uyarınca İlhami Balı ve Hasan Aydın hakkında verilen altı yıl üç aylık ceza da, şahıslar İslâm Devleti topraklarında olduğu için infaz edilemedi.

Adana'da Sanayi Grubu dışında farklı yapılanmalar da faaliyet gösterdi. Emniyet kaynaklarına göre bu grupların bazıları, tıpkı Sanayi Grubu gibi, Konya'daki örgütlenmelerle bağlantılıydı. Güvenlik çalışmaları, Adana'nın zaman zaman İslâm Devleti'nin Avrupa'ya göndermeye çalıştığı şahıslar için de bir durak olarak kullanıldığını ortaya koyuyor.⁵⁷ Ancak grupların önemli kısmının, Sanayi Grubu'nun köklü tarihinden ve İslâm Devleti'yle kurduğu doğrudan ilişkiden yoksun olduğu ilk bakışta anlaşılıyor. Başarısızlığa uğrayan eylemlerin planlanış yöntemleri, mensuplarının çoğunun İslâm Devleti topraklarına bile ulaşmayı becerememesi veya ateşli silah edinememiş olmaları, öz örgütlülük yoluyla ortaya çıkmış olması muhtemel bu grupların niteliği hakkında fikir veriyor.

Örneğin bu gruplardan biri, 2016'daki bir intihar saldırısı girişimiyle hatırlanıyor.⁵⁸ Seyhan'ın Yeşilyurt Mahallesi'nde faaliyet gösteren 11 kişilik grubun mensuplarından Mahmut Kılıçaslan, 1 Temmuz 2016 tarihinde Adana'daki Sabancı Merkez Camisi'nde kılınan Cuma namazında hutbe okunduğu sırada mikrofonu imamın elinden kapıp bir mesaj vermiş, aynı anda gömleğini hafifçe sıyrarak üzerine sardığı tertibatı göstermişti. Camidekilerin bir kısmı, Kılıçaslan'ın gövdesinden sarkan kabloların bir EYP'ye ait olduğunu düşünerek kaçarken, bazı vatandaşlara üzerine yürüdükleri Kılıçaslan'ı etkisiz hale getirmişti. Yapılan incelemede, Kılıçaslan'ın üzerine bağladığı cihazın barut ve bilyelerden yapılmış, ateşleme mekanizması bile olmayan son derece ilkel bir patlayıcı denemesi olduğu anlaşılmıştı. Kılıças-

56 <http://web.archive.org/web/20170209070213/http://www.milliyet.com.tr/deas-li-hasan-aydin-2-kez-gundem-2382548/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

57 <http://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-4214488/Turkey-arrests-2-suspected-IS-militants.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

58 <http://www.hurriyet.com.tr/cuma-namazinda-bomba-panigi-40124760>, Erişim tarihi: 28.07.2017

lan'ın birlikte hareket ettiği kişiler daha sonra yakalanmış, hazırlanan iddia-namede grubun Incirlik Hava Üssü'ne saldırmak için araştırmalarda bulunduğu ifade edilmişti fakat ortada böyle bir eylemi gerçekleştirebilmeye yetecek ne ekipman ne de uygun patlayıcıları yapabilecek eğitimi almış kişiler bulunuyordu.⁵⁹

59 http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/789965/Yakalanan_ISiD_cilerin_incirlik_e_saldiri_plani_ortaya_cikti.html, Erişim tarihi: 28.07.2017

Gaziantep ve Adıyaman: İslâm Devleti'nin Eylemli Gücü

2000'li yıllarda Gaziantep'teki el-Kaide yapılanmaları aracılığıyla Selefi gelenekle tanışmış isimlerin kurduğu Gaziantep Yapılanması, kentteki el-Kaide mirasını kısmen devraldı. Türkiye'de eylem yapma hedefiyle ortaya çıkan grup İslâm Devleti'yle teması sonrası İslâm Devleti'nin Gaziantep Emirliği'ne dönüştü; hep arzuladığı eylemleri yapma imkânıyorsa İslâm Devleti'nin lojistik imkânlarından faydalanmaya başlamasıyla kavuştu. Gaziantep Yapılanması, Suriye'de yürüttüğü şer'i ve askerî eğitim faaliyetleri sırasında bağ kurduğu Adıyamanlı mücahitlerden eylemci olarak faydalanıp kendi tasarladığı ve İslâm Devleti'nin onayladığı eylemleri gerçekleştirdi. 18 Mayıs 2015'te HDP'nin Adana ve Mersin bürolarının bombalanması, 5 Haziran 2015'te HDP Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırı, 20 Temmuz 2015'te Suroç'ta Rojava Federasyonu'na desteğe giden SGDF basın açıklamasını hedef alan intihar saldırısı ve 10 Ekim 2015'te Ankara'daki Barış ve Demokrasi Mitingi'ne iki intihar eylemcisinin düzenlediği saldırı Gaziantep Yapılanması tarafından planlansa da eylemleri Gaziantep Yapılanması'nın Suriye'de temas sağladığı, çoğunluğu Adıyaman'da radikalleşmiş şahıslar gerçekleştirdi. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı ardından baskı altına giren ve Suriye'deki bağlantılarından kısmen kopan grup, 19 Mart 2016 İstanbul-Taksim Saldırısı, 1 Mayıs 2016 Gaziantep Emniyet Müdürlüğü Saldırısı ile 20 Ağustos 2016 Gaziantep Kınaevi Saldırısı'nı Gaziantep Yapılanması içinde radikalleşmiş şahıslara yaptırdı.

Adıyaman ve Gaziantep kentlerindeki radikalleşme süreçleri ve anlatıları birbirinden oldukça farklı olsa da, Türkiye içinde eylem yapma hedefiyle faaliyet yürüten Gaziantep Yapılanması'nın himayesine girip bu organizasyonun eylem gücüne dönüşmesinden ötürü, bu bölümde Türkiye IŞİD'inin

Adıyaman'daki *Dokumacı Grubu* adıyla bilinen kolunun faaliyetleri ile Gaziantep Yapılanması'nın özellikleri ve eylemleri birlikte ele alındı.

Adıyaman'da radikalleşme örüntüleri ve Dokumacı Grubu

Gaziantep Yapılanması eylemlerinin bir kısmının Adıyaman kökenli faillerce gerçekleştirilmesi, kente ilişkin kolaycı ve sorunlu bir mantık silsilesini de beraberinde getirdi. Bazılarına göre faillerin Adıyaman'da örgütlenmiş olması şöyle bir nedensellik bağı öneriyor: "Pek çok intihar saldırısı eyleminin faili Adıyaman'da örgütlendi; dolayısıyla bu olgunun açıklaması Adıyaman'daki radikalleşme örüntülerinde veya Dokumacı Grubu'nun niteliklerinde aranmalıdır." Fakat bu öneriyi Adıyaman'ın özgün koşullarını ve kentteki yapılanmanın özelliklerini masaya yatırarak sınamak gerekiyor. Adıyaman, muhafazakârlık düzeyi diğer örgütlenme sahalarının üzerinde seyrettiği ve Selefi cihat geleneği burada diğer örgütlenme sahalarından daha rahat köklenebildiği için mi intihar eylemcileri yetiştirmekte başarılı oldu? Yoksa Adıyaman hücresinin Gaziantep Yapılanması'yla geliştirdiği ilişki, rastlantısal olarak Adıyaman'da radikalleşenleri intihar eylemlerinin faillerine mi dönüştürdü?

Adıyamanlı bir failin Türkiye içindeki siyasal hedeflere yönelik ilk eyleminin yaklaşık 10 ay sonrasında, Nisan 2016'da kente yaptığım ziyarette örgütlenme faaliyetleri eskisi gibi açıktan gerçekleştirilmiyorsa da, toplumsal travmanın ilerleyen yıllarda yeni radikalleşme dalgalarına yol açabileceği endişesi pek çok yurttaş tarafından paylaşılıyordu. Kent sakinlerinin tasvirine göre, Adıyaman 1980'ler öncesinde sahip olduğu kozmopolit geleneği bugün farklı bir biçimde sürdürüyor. Kent özelinde 12 Eylül'ün getirdikleri yalnızca baskı ortamıyla sınırlı kalmamış; 1980'le birlikte özgürlük atmosferi daralmaya başlarken, 1990'ların başında Kürt topluluklara yönelik göçe zorlama siyasetlerinin Adıyaman demografisini değiştirmesi, kentteki kozmopolit yapıyı daha dar bir paradigmaya hapsetmiş. Öncesinde Ermeni, Süryani, Kürt ve Türk toplulukların paylaştığı, dinsel egemenlik savaşlarına sahne olmayan kentte, bugün Sünni İslâm ana akım inanışa dönüşmüş durumda.

Kentte ve ilçelerinde hâlâ Alevilik ve diğer dinler nicel olarak önemli bir yer tutsa da, Sünni İslâm'ın egemenliği basit bir çoğunluk olma haliyle değil, söylem düzeyindeki üstün bir pozisyonla açıklanabilir durumda. Sünni İslâm dışındaki inançlara mensup azımsanmayacak sayıda kişi kendi topluluklarını muhafaza etme yönündeki kaygılarının artmasında, aralarında Selefilik de olduğu aşırı örgütlenmelerin güçlenip görünürlük kazanmasının payı olduğunu söylüyor.

30'lu yaşların başındaki Adıyamanlılar, Rufai tekkelerinin varlığını, Sün-

ni İslâm ve diğer tüm inançlara ilişkin eleştirel teorik tartışmaların her din mensubuyla açık biçimde yapılabilmesini anımsıyor. Bugünse gündelik hayatın önemli bir bölümü, ufak nüanslar barındırmak kaydıyla, Sünni geleneğin tekelinde. Etrafa kulak kabarttığınızda, yol arkadaşlığı yapan, yeni tanışmış kentlilerin isimlerini, ne iş yaptıklarını öğrenmelerinin akabinde, “Sen hangi dergâhtansın?” sorusunu birbirlerine yönelttiklerine şahit olabilirsiniz. Radikalleşmedeki artışın, kentlilere göre birkaç pratik sebebi de var. Bunlardan birincisi Menzil tarikatının 1980’lerden sonra artan etkisi ve beraberinde getirdiği inanç turizmi. Bir diğeriye 1990’lı yıllarda kente yerleşen Afganistan kökenli mülteciler. Adıyaman’dan Afganistan, Pakistan, Çeçenistan ve Bosna’ya gidip geri dönen savaşçılara ait hikâyelere, bu savaşlarda yaşamını yitirenlerin dükkânlarda asılı fotoğraflarına rastlamak da mümkün. Adıyamanlılara göre, bu değişim sokaktaki görüntüyü de farklılaştırdı; dinsel kıyafetlerin gündelik yaşamdaki görünürlüğünün artması Selefi örgütlenmelerin fark edilmemesini ve geniş bir manevra alanına sahip olmasını sağladı. Kentteki yapılanma aracı işlevi gören İslâm Çay Ocağı da, böyle bir çevrenin varlığı sayesinde rahatlıkla faaliyet gösterebildi.

Çoğu radikalleşme sıcak noktasında olduğu gibi, Adıyaman’daki radikalleşme saiklerine ilişkin en kabul gören varsayımlardan biri yine yoksulluk. Önemli kısmı kayıt dışı olduğundan resmi istatistiklere yansımada, Adıyaman’da 2000’li yıllarla birlikte tarımsal üretimin dışında kalan ciddi bir nüfus olduğu aktarılıyor. Sınırlı ekim getiren ve destekleri kaldıran 2002’deki Tütün Piyasası Yasası değişikliği Adıyaman için de ciddi bir ekonomik daralma getirdi. 2002’den 2015’e, tütün alım fiyatlarındaki yükseliş üretim girdi maliyetlerindeki yaklaşık beş katlık artışı karşılayamadı; üstelik ekili alanlar da daraldı. Yine de tarımdan düşmeye bağlı yoksullaşmanın Adıyaman’dan İslâm Devleti’ne katılımlarda ancak dolaylı etkiye sahip olduğu söylenebilir. Selefi örgütlenmelerin görüldüğü pek çok alanda kulaktan kulağa aktarılan, mücahitlerin savaştan maddi kazançlarla döndüklerine ilişkin söylentilere Adıyaman’da pek rastlanmıyor. Adıyaman Yapılanması mensuplarının pek çok defa intihar saldırılarının faillerine dönüşmesi de maddi kazanç beklentisinden farklı motivasyonlara işaret ediyor.

5 Haziran 2015 HDP Diyarbakır Mitingi’ni, 20 Temmuz 2015 Suroç ve 10 Ekim 2015 Ankara saldırılarında Adıyamanlı eylemcilerin görev alması, kentin Türkiye İŞİD’i içinde kilit bir konumda bulunduğu kanısını oluşturdu. Fakat kurumların kentte yaptığı incelemeler ve araştırmacıların yaptığı değerlendirmeleri kendi saha araştırmalarımda elde ettiğim verilerle birleştirdiğimde Adıyaman Yapılanması’nın özgün bir pozisyonu olduğunu düşündürecek herhangi bir bulguya rastlayamadım.

Çocukları İslâm Devleti’ne katılan ailelerle görüşen ve kentteki pek çok

kurum temsilcisiyle bir araya gelen CHP'li milletvekillerine göre, Adıyaman'da İslâm Devleti'ne katılma motivasyonları konusunda öne çıkan birkaç unsur var.¹ Bunların ilki İslâm Devleti'ne katılan gençler ile ailelerinin ekonomik durumları. CHP heyeti, yaygın işsizlik ve gençler arasında sık rastlanan gelecek kaygısının katılımları artırdığı düşüncesinde. Fakat radikalleşme örüntüleri hakkında bilgi veren Adıyamanlı mücahitler, ekonomik unsurların en geçerli sebep olmadığını gösteriyor. ANF'ye konuşan ve ismini gizleyen Adıyamanlı A.D. de, örgütlenmeleri için çaba gösterilen pek çok arkadaşı ve akranının İslâm Devleti'ne katılım motivasyonlarını özetlerken maddi kazanç hedeflerinden bahsetmiyor.²

Yaygın işsizlik ve gençlerin gelecek planı yapmakta zorlanması ken'te ilişkin somut bir gerçeklik olsa da, Adıyamanlı mücahitlerin anlatımları radikalleşmedeki kilit unsurun sorumluluk duygusu ve korku olduğunu düşündürüyor. Adıyamanlıların intihar eylemlerinin faillerine dönüşmesinde de, radikalleşmedeki sorumluluk ve korku diskurlarının dolaylı yoldan etkisinin bulunduğu ileri sürülebilir.

Adıyaman'ın ilçeleri Kahta, Besni, Samsat ve Çelikhan'da da İslâm Devleti için örgütlenme çalışmaları yapıldıysa da, 2014'ten sonra Gaziantep Yapılanması'yla birlikte çalışan kadrolar, örgütleyicilerin Adıyaman kent merkezindeki faaliyetleri sayesinde İslâm Devleti'ne katıldı.³ Adıyaman'dan toplu halde Suriye'ye gidişler ilk olarak 2013'te yaşandı⁴ fakat bu dönemde henüz

1 CHP milletvekilleri Veli Ağbaba, Necati Yılmaz, Şenal Sarıhan, Ali Şeker, Eren Erdem, Mehmet Gökdağ ile Avukat Abdurrahman Tutdere tarafından Adıyaman'da 30-31 Temmuz 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen incelemeye ilişkin rapor.

2 <http://web.archive.org/web/20180428175529/https://anfturkce.net/guncel/dais-egitimlerine-katilan-a-d-adiyaman-da-dais-faaliyetleri-suruyor-56698>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

3 Dokumacı Grubu'nun önde gelen örgütleyicilerinden Memet İşbar Eylül ve Ekim 2013 tarihlerinde yaptığı telefon görüşmelerinde, Kahta, Samsat ve Çelikhan'dan İslâm Devleti'ne katılan gençlerin ailelerinin, çocuklarının örgütlenmesinden kendisini sorumlu tutarak evine hesap sormaya geldiğini aktarıyor. İşbar, kendisine Çelikhan'a gidip gitmediğini soran bir kişiye, "Çelikhan'ın hepsi [bana] düşman kesilmiş... Zannediyorlar ben götürmüşüm... Hepsi bizim eve gelmiş!" yanıtını verdi. Benzer şekilde, Yakup Aktulum'un babasının da, oğlunun İslâm Devleti'ne katılmasından İşbar'ı sorumlu tuttuğu ve evine gidip İşbar'la konuştuğu, Salih Küçüktaş'ın annesinin de İşbar'ı suçladığı görüşmelerden anlaşıyor. Küçüktaş ile gerçekleştirdiği bir görüşmede İşbar, "Anneni bir ara [telefon et]. İkide bir beni tehdit ediyor. 'Oğluma bir şey olursa senin çocuklarını öldürürüm,' diyor," ifadelerini kullandı (Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturmada aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2338925276, 2341668865 ve 2353450999).

4 4 Kasım 2013'te Adıyamanlı bir şahsın Mustafa Dokumacı'yı arayarak herkesin oraya [Suriye'ye] geleceğini söylemesi, 2013 sonundaki toplu hicretin öncül işareti olarak değerlendirilebilir. 2013 sonlarında ilk defa kalabalık bir grup halinde Suriye'ye giden Adıyamanlı gençler, 2014 başlarında tekrar kente döndü. Ekim 2014'e dek münferit gidiş-gelişler sürdü ancak ikinci önemli toplu hicret 6-8 Ekim 2014 olaylarının hemen ardından gerçekleşti. (Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturmada aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2417911070).

önemli bir güç haline gelmemiş İslâm Devleti yerine diğer örgütlere katılım daha yoğundu. Öyle ki 12 Kasım 2013'te Adıyaman Yapılanması'nın örgütleyicilerinden Memet İşbar'ı arayan bir şahıs, yanında Suriyeli tanıdıklarının olduğunu söyleyerek İşbar'a, "Memet, siz Suriye'ye gittiğinizde hangi gruptaydınız?" diye soruyordu.⁵ Memet İşbar da mahkemedeki ifadesinde, Suriye'ye ilk gidişlerinde Ahrar uş-Şam saflarında bulunduğunu, bacanağı Salih Küçüktaş'ın da Ahrar uş-Şam örgütüyle birlikte hareket ettiğini kabul etti.⁶ Yakup Aktulum'un babası Mehmet Tevfik Aktulum ise ifadesinde, oğlunu bulmak için 2013'te Kilis'e gidip bir rehber aracılığıyla Suriye içinden bilgi edindiğini, oğlunun Ahrar uş-Şam mensubu olduğunu öğrendiğini aktardı.

Adıyaman'da Dokumacı Grubu olarak bilinen ekibin mensupları arasında, daha önce Afganistan'da bulunmuş kişiler de vardı. Yusuf Alagöz, ağabeyi Yunus Emre Alagöz'ün 2009-2010 yıllarında Afganistan'a gittiğini, İran'da medrese eğitimi aldığını belirterek, "Orada çatışma bölgelerinde faaliyette bulunduğunu bilmiyorum. Sürekli Arapçasını geliştirmek istiyordu," ifadelerini kullanıyor. Fatma Öztekin ise damadı Kasım Dere'nin 2013'te 40 gün Afganistan'da, beş-altı ay kadar da Suriye'de Halep bölgesinde bulunduğunu söylüyor. Öztekin, damadı Kasım Dere'nin yakın arkadaşları Mustafa Dokumacı ile Muhammed İşbar'ıysa, "Devamlı Suriye ve Afganistan ülkelerine sık sık gidip gelen insanlar," ifadeleriyle tarif ediyor. Fakat yargılandıkları davada tutuklanan Memet İşbar ile Salih Küçüktaş, kişisel radikalleşme hikâyelerinin Suriye İç Savaşı öncesine dayandığını reddetti. Memet İşbar sorgusunda, 2013'te tanıştığı *Ebu Ahmet* isimli bir Suriyelinin ülkedeki durumu kendisine anlatması sonrasında Suriye'ye giderek halka gıda ve sosyal yardımda bulunmaya karar verdiğini söyledi.⁷ Salih Küçüktaş da bacanağı Memet İşbar ile Suriye'ye insani yardım işlerinde çalışmak üzere, İMKANDER aracılığıyla gittiklerini anlattı.⁸

Dokumacı Grubu içinde, *Vasat* isimli süreli yayından esinlenerek aynı adla anılan silahlı örgüte üye olmuş, 1990'lı yıllarda bu örgüte yönelik operasyonlarda gözaltına alınmış şahıslar da bulunuyordu. Örneğin Mustafa Dokumacı, Memet İşbar ve Salih Küçüktaş hakkında açılan dava kapsamında şüpheli sıfatıyla ifade veren Hacı Atlı, komşusu Mustafa Dokumacı'yı Vasat Derneği'nde bulunduğu dönemden tanıdığını aktarıyor. Tıpkı İslâm Devleti gibi Türkiye'yi *dârülharp* olarak gören Vasat örgütü, Gaziantep ve Adıyaman'da 90'lı yılların ortasında organize olmuş, iddialara göre İstanbul'da da güç ka-

5 Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturma sırasında aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2434383911

6 Memet İşbar'ın Adıyaman Sulh Ceza Hâkimliğindeki 21 Ağustos 2015 tarihli ifadesi.

7 Aynı kaynak.

8 Salih Küçüktaş'ın Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'ndaki 20 Ağustos 2015 tarihli ifadesi.

zandıktan sonra eğitim kampları açmıştı. Örgüt 1997'de Gaziantep Kitap Fuarı'nda, İncil satıldığı gerekçesiyle Müjde Yayıncılık'a ait standa EYP'li saldırı düzenlemiş ve bir kişinin ölümüne, 22 kişininse yaralanmasına yol açmıştı (Jenkins, s. 204). Mustafa Dokumacı hakkında Vasat terör örgütüne üye olduğu iddiasıyla 2008'de de Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma yürütülmüştü.

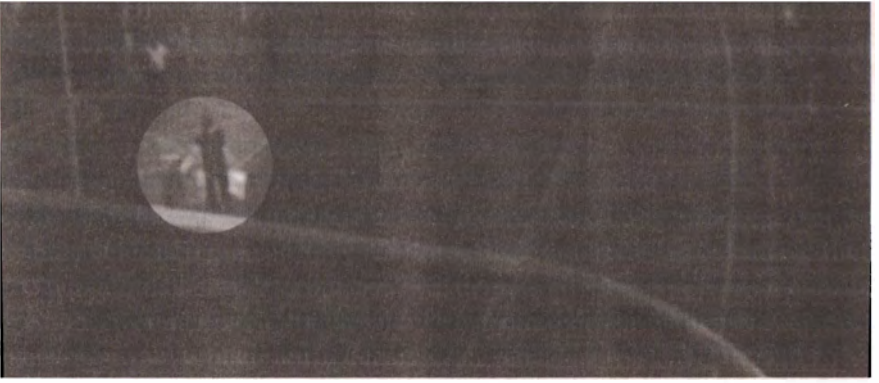
Adıyaman'da maddi kazanç motivasyonlarından ziyade sorumluluk ve korku diskurlarıyla örgütlenme faaliyeti yürütenler, bu söylemlerin akran örgütlemesi yoluyla yayılmasını sağladı. Dokumacı Grubu olarak bilinen hücrede Mustafa Dokumacı ve Memet İşbar ile altlarında görev yapan Salih Küçüktaş⁹ en nüfuzlu isimlerdi. Memet İşbar'ın kardeşi Hacı Yusuf İşbat [*Hacı Kasap* namıyla biliniyor], Mustafa Çevik ve Ahmet Korkmaz da sözü geçen isimler arasındaydı. Bu kişilere ek olarak, Adıyaman'daki örgütlenme faaliyetlerine aracılık eden İslâm Çay Ocağı'nı açması ve işletmesinden ötürü Yunus Emre Alagöz de örgütleyiciler arasında sayılabilir. Örgütlenen gençler ile ailelerinin ifadeleri, bu kişilerin her birinin örgütlenme faaliyeti yürüttüğünü, bazılarının bizzat dinsel sohbetlerde ders verdiğini, bazılarının da Adıyaman'dan Suriye'ye geçişleri düzenlediğini gösteriyor.

Adıyaman'da örgütlenen 16-25 yaş aralığındaki gençlerin önemli kısmı birbirlerini okuldan, dershaneden, mahalleden, çalıştıkları geçici işlerden veya akrabalık bağlarından dolayı tanıyordu. Örgütlemeye çalıştıkları kişilerle ilk teması sağlayan Dokumacı Grubu'ndaki örgütleyiciler, daha sonra hedef kişilerin kendi arkadaşlarını ve akrabalarını da beraberlerinde getirmesi sayesinde çemberi genişletiyordu.

5 Haziran 2015 HDP Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırının faili Orhan Gönder'in akrabası Ercan Gönder de akran örgütlenmesine dikkati çekiyor: "Örgütledikleri kişiler ya kuzenleri ya da başka bir akrabaları. Hiçbir büyük ailede tek başlarına değiller, hep ev içinde müttefik arıyorlar." Ercan Gönder, Orhan Gönder'in de kendi kardeşini de İslâm Devleti'ne gelmek için ikna etmeye çalıştığını anlatıyor.

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'nın faillerinden Yunus Emre Alagöz'ün de iki erkek kardeşi üzerinde baskı kurduğu, soruşturmalar kapsamında alınan tanık ifadelerinden anlaşılıyor. Ömer Tuncay, 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı'nın

9 Salih Küçüktaş'ın Suriye'de bulunduğu sırada Dokumacı ve İşbar Adıyaman'daki örgütlenme faaliyetlerini sürdürdü. Eylül 2013'te Suriye'ye giden Küçüktaş 2014'te Adıyaman'a döndü ve İslâm Devleti'ne gitmek üzere kenti tekrar terk ettiği 16 Ocak 2015 tarihine dek İşbar ve Dokumacı'yla birlikte faaliyetlerine devam etti. Salih Küçüktaş Adıyaman'da bulunduğu dönemde Memet İşbar'ın talimatları doğrultusunda, şahısların Adıyaman'dan Suriye'ye geçişlerine aracılık ediyor ve seyahat ayarlamalarını gerçekleştiriyordu. Salih Küçüktaş ise örgütlenme faaliyetleri konusunda Kadir Gözükar'a talimat veriyordu (Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturmada aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2340652199 ve 2480190802).

5 Haziran 2015 Diyarbakır Mitingi öncesinde, bir çöp kutusuna EYP yerleştirirken Orhan Gönder'in güvenlik kayıtlarına yansıyan görüntüsü.

faili Şeyh Abdurrahman Alagöz'le ilgili şunları söylüyor: “Şeyh Abdurrahman çok efendi, dürüst bir insandı. Eskiden kahveden çıkmaz, sürekli bataak oynardık. Namaz kılan ve dinsel bilgiler anlatan bir insan değildi. Ağabeyi Yunus Emre Alagöz'ün açtığı çay evine takılmaya başladı. İslâm Çay Ocağı önünden geçerken kapıda Şeyh Abdurrahman'ı gördüğüm zaman beni çağırırlardı, ben de oturup çay içerdim. Dinsel içerikli ve herkesin bildiği konulardan konuşurduk. Bir gün Muhammet [Memet] İşbar isimli şahısla tartıştık, tartışmamızın konusu görev başında ölen asker ve polisin şehit olmadığını söylemesiydi.”

Yunus Emre Alagöz'ün diğer kardeşi Yusuf Alagöz üzerinde kurmaya çalıştığı tahakküm ise kardeşler arasındaki bir telefon görüşmesine yansdı. 17 Mayıs 2015 tarihli görüşmede Yusuf Alagöz ağabeyine, ebeveynlerinin Adıyaman Polisevi'nde düzenlenen bir düğüne gittiğini söyledi. Yunus Emre Alagöz, bu hareketin küfür niteliğinde olduğunu anlattı ve kardeşi Yusuf'a İslâm Devleti'ne hicret çağrısı yaptı:

Yusuf Alagöz: Annemgil... Polisevi'nde düğün vardı, oraya gideceklerdi...

Yunus Emre Alagöz: Polisevi'nde... Allah'tan korkmuyorlar değil mi onlar? Küfre girmek istiyorlar... Küfrün yuvasına gidip onların düğüne katılacaklar. Sen hiç nasihat etmedin mi Yusuf? Bırak onları, Elifi de al gel buraya. Görüyorsun, annenin durumu zillet...

Yusuf Alagöz: Yahu anlamazsa nereye gelecek...

Yunus Emre Alagöz: Tamam, onlarla ilgilen Yusuf. Bu belki seninle son görüşmem. Allah için sana vasiyetim aileye sahip çık. Onları pisliliğin içinde bırakma; ne sen kendin kal ne de onları bırak, Allah için al buraya gel.

Artık şu dünyayı Allah için bırak kenara. Cennet nimetleri dururken, Allah'ın cemalini görmek dururken niye böyle şeylerle uğraşasın ki? Burası kadar gü-

zel bir yer yok. Daha iki kardeşi yeni gömdük, ağabeylerine kavuştular. Allah yolunda paramparça olmuşlardı. Belki yarın biz de gideriz ama boş bir şeye gitmeyeceğiz. Ama sen kendi durumuna üzülsün. Vallahi bunun sonu yok Yusuf, dünya hayatı bir yere kadar.¹⁰

Adıyaman'daki genel radikalleşme örüntüsü, yapılanma aracı olarak kullanılan farklı mekânlardaki aşamalı bir çalışmayı işaret ediyor. İlk temas çoğu zaman okul, çarşı, çalışma ortamı gibi kamusal alanlarda gerçekleşse de, birkaç örnekte camilerin kullanıldığı, Maraşlılar ve Fatih Camilerine birkaç radikalleşme hikâyesinde rastlanmasıyla anlaşıldı.

İlk temasın ardından Adıyamanlı gençler çoğu zaman, Yunus Emre Alagöz tarafından işletilen İslâm Çay Ocağı'na davet ediliyordu. İslâm Devleti'ne giden gençlerin arkadaşları ve yakınları ile şüpheli sıfatıyla Adıyaman'daki soruşturmalarda ifade veren pek çok kişi, Mustafa Dokumacı, Memet İşbar, Salih Küçüktaş ve Mustafa Çevik'in İslâm Çay Ocağı'nda çokça vakit geçirdiği, burada sohbet toplantıları düzenledikleri, konuştukları kişilere cihada ilişkin kitaplar verdiğini anlattı.

İslâm Devleti'ne gidip geldikten sonra 2016'da tutuklanan Ogün Ekici [Mustafa Dokumacı'nın akrabası] hakkında ifadesine başvurulmuş Kerem Özdemir'in anlattıkları, İslâm Çay Ocağı'nın işlevleri hakkında farklı ayrıntılar sağlıyor. Arkadaşı Ogün Ekici'nin kendisine, “Cuma namazlarını camide kılmıyorum, İslâm Çay Ocağı'nda kılıyorum,” dediğini aktaran Özdemir, bir keresinde Ogün'ün İslâm Çay Ocağı'ndan elinde *Gençlere Tevhid Dersleri* isimli bir kitapla döndüğünü ve kendisine, Yunus Emre Alagöz'ün İslâm Çay Ocağı'nda Cumartesi günleri verdiği tevhit derslerine katılması tavsiyesinde bulunduğunu söylüyor. Özdemir'e göre, Ogün'le birlikte İslâm Çay Ocağı'nda oturduğu bir gün yanlarına gelen Memet İşbar da kendini, “Ben de kardeşlerdenim, burada [İslâm Çay Ocağı'nda] imamlık yapıyorum,” sözleriyle tanıttı. Ogün Ekici'yle ilgili ifadesine başvurulmuş Hacı Atlı, İslâm Çay Ocağı'nda Yunus Emre Alagöz'ün Cuma namazları da kıldırıldığını ekledi.

Bahçelievler Mahallesi'nde bulunan İslâm Çay Ocağı, resmi kayıtlara göre Ekim 2014'te Yunus Emre Alagöz tarafından kiralanıp çay evi ve okuma salonu adı altında işletildi. İslâm Çay Ocağı'nın kapanmasıysa, 15 Aralık 2014'te yapılan denetimde iş yeri açma ruhsatının olmadığı belirlenmesiyle oldu. Aralık 2014'e dek pek çok gencin İslâm Devleti'ne katılmak üzere Adıyaman'dan ayrıldığı polise bildirilmiş, şikâyetçi olan aileler ise çocuklarının İslâm Çay Ocağı'na gitmeye başladıktan sonra değişime uğradığının altı-

10 Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturma sırasında aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2757356182

nı çizmişti. Ancak İslâm Çay Ocağı şikâyetlere rağmen bir süre daha örgüt-
leme faaliyetlerinde rol oynamayı sürdürdü.

Dinsel sorumlulukların yerine getirilmemesi halinde gençleri bekleyen fe-
laketler, diğer bir deyişle cennet-cehennem dikotomisi kullanılarak aşıla-
nan korku, ilk temasın ve çay ocağı sohbetlerinin ana temasını oluşturuyor-
du. Kahvehanelerde birkaç kişilik gruplarla başlayan kısa sohbetler çok geç-
meden evlerde yapılan düzenli dinsel sohbet toplantılarına kapı aralıyordu.
Birkaç ay süren bu safhada ise dinsel sorumlulukların nasıl yerine getirilebi-
leceği konusu tartışılıyordu. “İyi Müslüman nasıl olunur?” konulu sohbet-
ler ve dersler kısa sürede cihat esaslarının konuşulduğu toplantılara dönü-
şüyordu.

Adıyaman’da radikalleşen gençlerin önemli kısmı aileleriyle birlikte yaşı-
yan 16-25 yaşında gençler olduğundan, radikalleşmeye ilişkin ilk belirtile-
ri fark edenler de çoğunlukla aileler oldu. Alevi veya Alevi kökenli ailelere
sahip olan, daha önce Sünni esaslara göre ibadet etmeyen gençlerin namaz
kılmaya başlaması ailelerin dikkatini çekerken, Sünni ailelerdeyse gençle-
rin değişen namaz kılma biçimleri ebeveynlerin ilgisini uyandırdı. Giyimle-
ri farklılaşan, sakal bırakmaya başlayan ve camilere gitmeyi reddeden, cami-
ye giden yakınlarını eleştiren, ailedeki kadınlara örtünme baskısı yapan, se-
çimlerde oy kullanmama çağrısında bulunan gençler kısa sürede aileleriyle
münakaşalar yaşar oldu. Ailelerinden gördükleri baskılar sonuçsuz kalınca
Adıyamanlı gençler İslâm Devleti’ne katılmak üzere, kafieler halinde kent-
ten ayrıldı.

1991 doğumlu Adıyamanlı Mahmut Gazi Tatar’ın yaşadıkları bu örüntü-
le oldukça uyumlu.¹¹ Adıyaman Üniversitesi’nde öğrenimini sürdürdüğü sı-
rada, amcasının yemek dağıtımı ihalesini aldığı AFAD Adıyaman Çadırken-
ti’nde çalışan Mahmut Gazi, kendisini İslâm Devleti’ne örgütleyen Ahmet
Korkmaz’la da orada tanıştı. Kampta çalışanlarla pek sosyalleşmeyen Mah-
mut Gazi, Ahmet Korkmaz’la tanışmasını ve ilk sohbetlerini şöyle anlatıyor:
“Ahmet Korkmaz yalnız oturduğumu görünce yanıma geldi, kendini tanı-
ttı. Adıyamanlı olduğunu söyledi. İlk zamanlar kendinden bahsederdi. Belli
bir zaman geçtikten sonra konu İslâmi noktalara gitmeye başladı. Namazdı,
oruçtu, bu tür ibadetleri yapıp yapmadığımı sordu. Cennetle sevindirdi, ce-
hennemle korkuttu.” Mahmut Gazi, bu sohbetlerden sonra namaz kılmaya,
oruç tutmaya ve duaların Türkçe meallerini öğrenmeye başladı.

Mahmut Gazi, Adıyaman Çadırkenti’ndeki işini bırakmasının ardından
Ahmet Korkmaz’la birkaç defa daha karşılaştı. Korkmaz bu karşılaşmalar-
dan birinde Mahmut Gazi’yi İslâm Çay Ocağı’na çağırırdı. Mahmut Gazi bir-

11 İslâm Devleti saflarında bulunduğu sırada YPG tarafından yakalanan Mahmut Gazi Tatar’la ya-
pılmış ve ANF tarafından yayınlanmış mülakatlar.

kaç defa katıldığı çay ocağı sohbetlerinde işin ciddileştiğini, Ahmet Korkmaz'ın kendisine “tebliğde bulunduğunu” ifade ediyor. Ahmet Korkmaz çok geçmeden sohbet toplantılarını kendi evine taşıdı ve aralarında Ahmet Korkmaz'a yakın İbrahim adlı kişinin de bulunduğu altı kişi, her hafta toplanır oldu. Sohbetler Ahmet Korkmaz'ın belirlediği bir akide kitabının içeriği üzerinden sürüyor, kitaptan seçilen konular her haftanın bir akşamı değerlendiriliyordu. Mahmut Gazi, cihat konusundaki tartışmaların Ahmet Korkmaz'ın evindeki sohbet toplantıları sırasında başladığını aktarıyor: “İlk dönemler IŞİD mevzusu yoktu. Kobane Olayları bittikten sonra IŞİD lafı dönmeye başladı.”

Sohbet toplantıları safhasında gençlere tembihlenen gizlilik tedbirleri de oldukça ilginçti. Ahmet Korkmaz'ın toplantıların deşifre olmamasına önem verdiğini, iletişim tedbirlerine gösterdiği özeni Mahmut Gazi şöyle anlatıyor: “Bizi ‘Bekârların evine gidilmez,’ diye uyarırlardı. ‘Birbirinizi telefonla aramayın,’ diye tembihlerlerdi. ‘Bir işiniz oldu mu İbrahim’e ulaşın, İbrahim diğer arkadaşlarla görüştürsün sizi,’ derlerdi. Aracı olarak İbrahim’i seçmişlerdi.”

Mahmut Gazi'nin parçası olduğu sohbet grubu beş ay sonra, Kobane Olayları sonrasında Ahmet Korkmaz'ın Suriye'ye geçmesiyle dağıldı. Korkmaz'ın vekili olarak çalışan İbrahim, İslâm Çay Ocağı'nda düzenledikleri buluşmalar yoluyla Mahmut Gazi'yle temasını sürdürdü. Mahmut Gazi, hakkında arama kararı çıkan Korkmaz'ın Suriye'ye gittiğini de İbrahim'den öğrendi. Çok geçmeden Korkmaz, İbrahim aracılığıyla sohbetlere katılan gençlere “İstiyorlarsa Suriye'ye gelebilirler. Burada savaş yok. Televizyondan görüldüğü gibi değil. Gelip bir aylık nöbet tutacaklar. Ondan sonra uygun iş verecek. Sonra da İslâm Devleti içinde yaşayabilirler” mesajını gönderdi.

Mahmut Gazi'nin ailesi, Korkmaz'dan gelen “Suriye'ye gelin” mesajına dek oğullarının İslâm Devleti'ne gidebileceği konusunda şüpheye kapılmamıştı. Namaz kılma biçiminden ötürü babası Mahmut Gazi'yle konuşmuş fakat başka endişeler dillendirilmemişti. Mahmut Gazi, Suriye'ye geçme teklifi üzerinde çok düşünmediğini ifade ediyor. O dönemde Türkiye'den ayrılmak istediğini, Adıyaman'da yapacak bir şeyi kalmadığını belirtirken, yaptıkları sohbet toplantılarının etkisiyle cihat ve ölüm hakkında edindiği görüşlerini şöyle özetliyor: “Cihadi ‘ölmek veya öldürmek’ olarak anlatmışlardı. Her ikisinde de ben kârlı çıkacaktım. Öldüğün zaman Allahu Teala'nın sana vereceği nimetlerden faydalanacaksın; cennetten, hurilerden... Öldürdüğün zaman zaten İslâm Devleti'nin toprakları genişleyecek.”

Ahmet Korkmaz'ın mesajını aldığı günün akşamı Mahmut Gazi ailesine, ertesi gün hastaneye gitmek üzere erken kalkacağını söyledi. 1 Nisan 2015'te, gecedен hazırlayıp evin yakınlarına sakladığı bavulunu alıp erken-

den evden ayrılan Mahmut Gazi önce Gaziantep'e, oradan da Cerablus'a geçti. İslâm Devleti'nde aldığı eğitimden sonraysa ribat için gönderildiği ilk görev yeri Tel Abyad'da Haziran 2015'te YPG'ye esir düştü.

Mahmut Gazi'nin babası, oğlunun İslâm Devleti'ne katılmasında akrabası Kadir Gözükara'nın (Kadir Gözükara, Mahmut Gazi Tatar'ın amcasının torunu) payının bulunduğunu düşünüyor. Mahmut Gazi, kendisini örgütleyen Ahmet Korkmaz'ın evinde düzenlenen sohbet toplantılarını anlatırken, bu toplantılara katılanlar arasında Kadir Gözükara'nın adını anmıyor; radikalleşme sürecinde de bu isimden bahsetmiyor. Mahmut Gazi Tatar'ın ebeveynlerine göre, oğullarının Kadir Gözükara'dan bahsetmemesinin sebebi, aradaki akrabalık bağından ötürü kendi ailesini tepkilerden korumak. Aile, Mahmut Gazi'nin radikalleşme sürecini anlatırken bahsettiği İbrahim isimli şahsın gerçekte Kadir Gözükara olduğu görüşünde.¹² Salih Küçüktaş'ın talimatları doğrultusunda Adıyamanlı gençlerin Suriye'ye geçişleri konusunda çalışma yürüten Kadir Gözükara'nın babası Hasan Gözükara da, oğlunun yaklaşık 20 günlüğüne İslâm Çay Ocağı'nda çalıştığını aktarıyor.

Mahmut Gazi Tatar'inkiyle benzer özellikler taşıyan bir diğer radikalleşme hikâyesiye, 5 Haziran HDP Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırının faili Orhan Gönder'inki. Hem anne hem de baba tarafından Kürt ve Alevi ailelerden gelen Orhan, iki evliliği bulunan babası Mustafa Gönder'in ikinci eşinden olan en küçük çocuğu, yani 10 kardeşin en genci. Orhan'ın amcasının oğlu Ercan Gönder, Orhan'ın ebeveynlerini, "Orhan'ın annesi, Alevilikte kanaat önderi olan bir insanın torunu. Babası ise hayatı boyunca Sünni yapılara duvar örmüş,"¹³ sözleriyle tanımlıyor. Dolayısıyla 2013'te Selefî gelenekle tanışan Orhan'ın değişen alışkanlıkları hemen ailesinin dikkatini çekmiş.

Üniversite sınavına hazırlanmak için dershaneye gittiği dönemde gördüğü bir rüyayı gerekçe göstererek namaz kılmaya ve Kur'an okumaya başlayan Orhan, bir süre sonra aile bireylerinin yaşantılarını ve inanç esaslarını eleştirmeye başlayınca tartışmalar başladı. Anne Hatice Kurt'un aktardığına göre, Orhan namaza başladıktan dört-beş ay sonra Maraşlılar Camisi'ne gider oldu ve burada tanıştığı kişilerce medrese öğrenimine yönlendirildi.

Selefi örgütlerce radikalleştirilen gençlerin İslâm Devleti'ne gittiğinden haberdar olan aile, Orhan'ın da cihada katılabileceği endişesiyle Emniyete şikâyetle bulundu ve Orhan'la temas kuran kişilerin incelenmesini iste-

12 Mahmut Gazi Tatar'ın ailesinin açıklamaları <http://web.archive.org/web/20180428175900/http://anfurturkce.net/guncel/dais-eleman-mahmut-gazi-tatar-in-ailesi-afad-kampini-isaret-et-ti-56733>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

13 Ercan Gönder'le görüşme, 10.04.2016.

di. Anne Hatice Kurt, Orhan'ın davranışlarının farklılaştığı dönemi ve polise bulundukları ilk şikâyeti şöyle anlatıyor: "Dört-beş ay namaz kıldı, sonra hal ve hareketleri değişti. Herkesten uzaklaştı, saç-sakal bıraktı. Kaybolmadan altı ay önce emniyete götürdüm. 'Hal ve hareketleri değişiyor, oğluma çare bulun,' dedim."¹⁴ Orhan ifadesinde, ailesinin Alevi kimliğinden ötürü kendisine tepki gösterdiğini belirtti. Aileye göre, Adıyaman Emniyeti'ne gidişlerinin ardından Orhan'la ilişkileri kopma noktasına geldi.

Gönder Ailesi'nin sonraki adımı, çevresinden etkilendiğini düşündükleri oğullarını bir süreliğine İstanbul'daki akrabalarının yanına göndermek oldu. Annesiyle birlikte İstanbul'a giden Orhan, burada da bazı mescitlerdeki sohbet toplantılarına katıldı. Adıyaman'a dönüşünden sonra Gönder Ailesi'nin Orhan'a telkinleri arttı. Orhan'ın İslâm Devleti'ne katılmasını engellemeye çabalayan amcasının oğlu Ercan Gönder'in, kendisini önce memur birkaç görüşme sonraysa 'MIT personeli' olarak tanıtan, isminin Orhan olduğunu ileri süren kişiyle tanışması da bu sırada oldu. Bu şahısla, kendi sahibi olduğu fırındaki tanışmasını Ercan Gönder şöyle anlatıyor: "Fırının önünde oturduğum sırada geldi. Önce memur olduğunu söyledi; Adıyaman Çadırkenti'nde [22 Eylül 2012'de açıldı] çalıştığını, işinin Suriye'den gelenler arasında silahlı örgüt mensuplarını tespit etmek ve ayıklamak olduğunu aktardı. 'Sizle Orhan hakkında konuşacağım. Adıyaman'da ciddi bir el-Kaide yapılanması varmış, Orhan birtakım insanlarla görüşüyormuş. Birbirimize yardımcı olursak Orhan'ı bu işlerden kurtarabiliriz,' dedi. İlk anda şüphelenmedim ve durumu anlattım."

Ercan Gönder resmî bir kimlik taşıyan bu kişiye Adıyaman'daki IŞİD yapılanmasına dair bildiklerini aktardı ve yapılanmayla ilgili olduğunu düşündüğü adresleri verdi. Gönder bildirdiği adreslerin akıbetini şu ifadelerle anlatıyor: "IŞİD'le ilişkili olduğu düşünülen kişilerin kentte faaliyet yürüttüğü adresleri vermemin üzerinden birkaç gün geçmişti ki o mekânların hepsi sessizliğe gömüldü. Adreslerden biri civarında yaşayan tanıdığım polis baskını olup olmadığını sordum. Polis gelmemiş ama o adrestekiler ortadan kaybolmuş. Demek ki benden duyunca deşifre olduğunu anlayıp bu adreslerdeki faaliyetleri başka yere taşıdı. Zaten bu şahsın benimle görüşmesinin sebebinin neyi bilip neyi bilmediğimi ölçmek olduğunu sonradan anladım."

AFAD Çadırkenti'nde çalıştığını belirten şahıs birkaç görüşmenin ardından MIT'te görev yaptığını ve Başbakanlık tarafından özel olarak görevlendirildiğini söyledi. Çok geçmeden Orhan Gönder'le görüşme talebinde bulundu. MIT mensubu olduğunu söyleyen şahıs Ercan Gönder'e, "Beni Or-

14 Orhan Gönder'in annesi Hatice Kurt'un İHA ve DHA'ya verdiği mülakatlar, <https://www.youtube.com/watch?v=Q1Om2Flone0>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

han'a MIT olarak anlatma. Bir din alimi olduğumu söyle. Bir konuşayım, dinsel bilgimi kullanıp onu bir ölçeyim," dedi. Ercan Gönder bu talep üzerine ikiliyi buluşturdu. MIT mensubu olduğunu belirten şahısla Orhan Gönder'in görüşmesinde, Selefi örgütlerin tehlikeli yönleri konuşuldu. Sohbette olağanın dışında bir şey fark etmediğini söyleyen Ercan Gönder, ikilinin birbirlerini daha önceden tanıyor olabileceğine ilişkin bir emareye rastlamadığını belirtiyor.

6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları sırasında onlarca sivilin öldürülmesi yüzünden yerel yapılanmalar, Kürtlerin kendilerine saldırmabileceği endişesine kapıldı. Aralarında 2013'te İslâm Devleti'ne gidip 2014'te dönen 16 kişilik gruptan şahısların da bulunduğu pek çok Adıyamanlı, 6-8 Ekim 2014 olaylarının birkaç gün sonrasında aceleyle İslâm Devleti'ne gitti. Ailelere göre, örgütleyiciler ve mücahitler fırsatı kaçırlarsa bir daha İslâm Devleti'ne gide-meyebileceklerini düşünerek kenti terk etti. Orhan Gönder'in Adıyaman'dan ayrılması da bu tarihlere rastladı.

Ercan Gönder, o tarihlerde Kobane Olayları'nın etkisiyle Orhan'ın da endişeye kapıldığını aktarıyor: "Dönüştüğü dönemde farklı türlü sakal bırakmıştı. Gitmeden önce bir anda tüm saçını sakalını kazıttı. Yasin Börü'nün öldürüldüğü gece ablasına korktuğunu söylemiş. Büyük ihtimalle Kobane Eylemleri başlayınca bunların başındakiler [örgütleyicileri kastediyor], 'Buraya sıçrayacak. Parti gençliği [HDP'li gençler] sizi vuracak. Burada durmayın, artık geçin öteki tarafa,' gibi şeyler söyledi."¹⁵ Anne Hatice Kurt'a göre Orhan veda mektubunda da kendisi ve ailesinin öldürüleceği, ailesine ait iş yeri ve evlerinse bombalanacağı tehditleri aldığını yazmıştı. Hatice Kurt, aynı tarihlerde Adıyaman'dan ayrılan gençlerin yazdığı notlarda da benzer endişelerin vurgulandığını aktarıyor.¹⁶

13 Ekim 2014'te tüm aile fertlerinin katıldığı bir düğüne, Orhan düğün-lere karşı olduğunu söyleyerek gitmedi. Düğün sonrasındaysa ailesi Orhan'ı evde bulamadı. Ömer Deniz Dünder ve Mahmut Gazi Dünder'in, İslâm Devleti'nden getirdikleri eşlerini de alarak aynı gece evden ayrıldıkları sonradan anlaşıldı. Aile üyeleri Orhan'ın Gaziantep Yolu'nda minibüs beklerken görüldüğü duyumu üzerine hiç vakit kaybetmeden Adıyaman Emniyeti'ne gidip şikâyetçi olduysa da, Orhan'ın reşit olduğu ve seyahat özgürlüğü bulunduğu gerekçesiyle polis herhangi bir işlem yapmadı. Adıyamanlılara göre, 13 Ekim 2014'te altı kişilik bir grup İslâm Devleti'ne gitmek üzere kentten ayrıldı.

15 Ercan Gönder'le görüşme, 10.04.2016.

16 Orhan Gönder'in annesi Hatice Kurt'un İHA ve DHA'ya verdiği mülakatlar, <https://www.youtube.com/watch?v=Q1Om2Flone0>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Gaziantep'in savaş dönemi

Gaziantep 2011-2017 dönemini savaş yorgunluğuyla geçirdi. Göç krizinin işgücüne eklediği yüzbinlerce sığınmacı, spekülâtif fiyatlama ve enflasyon kentlileri 2014 Ağustos'undaki gibi kimi zaman mülteci düşmanlığına itse de, hastanelere her gün taşınan yaralılar ve savaşın sıcak görüntüleri kentle savaş arasına mesafe koydu. Yılgınlığa dönüşen savaş yorgunluğunu sıradanlaştıran ve kimilerine göre kabul edilebilir kılsa, radikal İslâmcı örgütlerin tedarik zincirlerinden doğan ticaret hacmi artışıydı. Suriye ve Irak'ta savaşan devlet dışı silahlı güçlere katılan Türkiyeli ve yabancı şahıslar ile kaçakçıların en rağbet ettiği güzergâhlardan biri Gaziantep'ten geçiyordu. Yalnızca İslâm Devleti değil, Cephethül Nusra'yla ortak hareket eden örgütlerin bir kısmı da lojistik ağlarını Gaziantep ve Kilis üzerinden kurdu. İslâm Devleti'nin sınır ticareti ve kaçakçılık gelirleri de ilk olarak kente uğradı.

Tıpkı Türkiye'deki yerel yapılanmaların uzun süre hiçbir güvenlik tedbi-riyle karşılaşmadan örgütlenme çalışması yapması gibi, Gaziantep'te de hem kentle bağı olan İslâm Devleti kurumları sorunsuzca faaliyet gösterdi hem de cezasızlık temel prensibe dönüştü. Öyle ki kentte Ezidi kadınları köle olarak satan kişiler bile etkin biçimde soruşturulmadı. Köle satışının ulusal ve uluslararası basında yer bulmasıyla açılmak zorunda kalan davada, Türkiye-Suriye arası para transferlerini gösteren 1.768 sayfalık Arapça makbuzların tercümesi bile beklenmeden köle tacirleri hakkında beraat kararı verildi.¹⁷

Radikal İslâmcı silahlı örgütlerin kentte toplantılar yapmasına, bu örgüt-lere hizmet veren hastaneler kurulmasına göz yuman idare bir söylentiye göre bununla da kalmadı. 2014'te İslâm Devleti'nde yargılanıp hüküm giydikten sonra Gaziantep'e kaçan bir mücahidi teslim almak üzere İslâm Devleti'nin kente ekiplerini yolladığı, durumu haber alan Valiliğin meselenin ses-sizce çözülmesi için ilgili şahsın İslâm Devleti'ne teslim edilmesini sağladığı kentte uzun süre konuşulduysa da bu rivayet kanıtlanamadı.

Halep ve çevresiyle tarihsel ticaret bağları ve Gaziantep'in ticarete dayanan kökleri, son yıllarda yeni bir muhafazakârlaşmayı beraberinde getirdi. Kırka-yak Kültür Merkezi'nden belgesel fotoğrafçı ve araştırmacı Kemal Vural Tar-lan, bu yeni ahlâki sistemi şöyle tanımlıyor: "Eğer para kazanılıyorsa, Gazi-anteplilerin deyimiyle, o işten bir şey 'ütülebiliyorsa', Gaziantep'li o işin içeri-sine girmekte tereddüt etmez. Tamamen dönüşme bile görünüşte belli bir muhafazakârlığı da benimseyebilir." Tarlan'a göre, ticaret üzerinden Selefi örgütlere karşı yalnızca hoşgörü gösterilmiyor, aynı zamanda doğrudan iliş-kiler de kuruluyor: "Cerablus-Elbeyli arasındaki köylere gittiğinizde görür-

17 <http://web.archive.org/web/20170618124158/http://www.hurriyet.com.tr:80/16-gunde-bera-at-40089919>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

s n  ; vatandaş oyunu HDP'ye verir ama İsl m Devleti'ne mal da taşır. Bu ticari bir ilişki; getirdiğin yükün içinde ne olduğu önemli değil, sen o yükü taşır ve paranı alırsın. Sigara da olur, çay da olur, silah da olur, uy sturucu da olur... Sınır ticareti dediğimiz şey mantık olarak bunu gerektirir.”

Devlet dışı silahlı örgütlerin lojistik merkez yaptığı kentin kimi mahallelerindeki toplulukların radikal leşmesi belki de izlek bağımlılığıyla açıklanabilir. Tarlan, Gaziantep için “Pe averleşme” kavramını anımsatıyor. Afganistan'da Sovyetler Birliği'ne karşı verilen savaşta, Batı güclerinin Pakistan'ın Pe aver kentini mücahitlerin lojistik ve örgütlenme merkezi haline getirmesinin bir süre sonra Pe aver'in kendisini de dönüştürmesi gibi, Selefi g clerle temas kuran yerli cemaatlerin yeni komşularına yakınsamı  olması ihtimaller dahilinde. Kentte daha önce Hizbullah  izgisindeki İsl mcıların Selefi ideolojiye yakla tığına yönelik bulgular da bu tezle uy uyor.

2011'de göreceli olarak k c k grupların Suriye'yi terk etmesiyle ba layan modern çağın en büyük g c krizi, ilerleyen yıllarda  iddetlendi. G c dalgasının yerel demografi en derin değişimi yarattığı kentlerden biri de Gaziantep oldu. İçişleri Bakanlığı'na bağlı G c İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 19 Nisan 2018 tarihli verilerine göre, Gaziantep'te geçici koruma kapsamında 381.216 sığınmacı bulunuyor.¹⁸ Fakat yüzbinlerce sığınmacı Gaziantep'le nasıl bir ilişki kurabileceklerini henüz kestirebilmi  değil. Sorunsa, sığınmacılar ile Gaziantep'liler arasında *Ensar-Muhacir* temelinde kurumsalla mı  ilişkilerde.

Suriye İç Savaşı'na rejim aleyhine müdahil olan Ak Parti iktidarının g c krizine yaklaşımını “Suriyeli misafirlerimiz” söylemi tek başına özetliyor. Krizi siyasal kazançlarla noktalayıp sığınmacıları geri yollama arzusu, *hicret sosyolojisi*  zerinden ifadesini bulurken, *Ensar-Muhacir ilişkisi* Gaziantep'in tamamında hissediliyor.¹⁹ Suriye İç Savaşı boyunca kentteki binlerce sivil sektör çalışanı ile yardım örgütleri, sığınmacıların yaşamlarında iptidai iyileştirmeler yapmak için çabaladı fakat sığınmacılara yönelik neredeyse hiçbir hak temelli çalışma y r t lmedi. Geçici yardımlar sığınmacıların sürekli muhtaç kalmasını sağlarken,²⁰ yıllar içinde sığınmacıların yaşam öncelikleri de değişti.

Gaziantep'e ilk ulaştıklarında barınma, sağlık ve gıda gereksinimlerini karşılamak için önlemler alan sığınmacılar, yıllar geçtikçe eğitim, özel yaşam, sosyalleşme gibi köklü ve kişisel ihtiyaçların baskısını hissetmeye başladı. Sığınmacılarla yoğun temas içindeki kent sakinleriyle 2014 ile 2016 arasında yaptığım görüşmelerde, Gaziantep'teki yaşamları için uzun

18 http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik, Erişim tarihi: 28.04.2018.

19 Kavram, İsl m'ın ortaya çıkışında Mekke'den g c etmek zorunda kalan Müslüman *Muhacirler* ile Müslümanlara yardım eden Medineli *Ensar* ilişkisine atıf yapıyor.

20 Hicret sosyolojisinde bu kavram “mağdura yardım” biçiminde tanımlanıyor.

vadeli planlama yapamayan sığınmacıların kamplarda yaşamaktansa, İslâm Devleti egemenliği bölgelere dönmeyi bile akıllarından geçirdiği konuşuluyordu.

Ensar-muhacir ilişkisinin yarattığı etkinin sınırları aşan bir benzeri, Suriye'deki çatışmalı ortamda yaşamlarını sürdürmeye çalışanlara Türkiye'den insani yardım sağlayan örgütler üzerinden üretildi. Kentteki sığınmacılara yönelik çalışmalar haricinde, sivil sektörün görünürdeki en yoğun çabası Suriye'ye yönelik gıda ve tıbbi malzeme yardımları oldu.

Kuruluşların Suriye'deki ağırları o kadar genişti ki, bazen insani yardım dışındaki görevleri de yerine getirmek zorunda kaldılar. Pek çok aile radikalleşip Selefi örgütlere katılan çocuklarının bulunması için insani yardım kuruluşlarından yardım isterken, yardım kuruluşları bazen Türkiyeli rehinelere için örgütlerle temas kurup arabuluculuk görevi üstlenmek zorunda da kaldı. Rehine kurtarma görüşmeleri yapabilecek kadar kapasite kazanan örgütlerin Gaziantep'e ne getirdiğiye tam olarak tespit edilemedi, daha doğrusu siyasal bir tercih olarak bu kuruluşların Gaziantep'e yaptığı etkiler denetlenmedi. Bu da, Suriye içindeki yardım ağlarının küçük bir versiyonunun kentte oluşmasının önünü açtı.

Gaziantep Yapılanması: Örgütlenme yapmayan hücre

Türkiye IŞİD'i bünyesinde faaliyet gösteren hücrelerle kıyaslandığında Gaziantep Yapılanması temel bir farklılığıyla dikkati çekiyor. Açık biçimde örgütlenme çalışması yapmayıp kendi güvenlik çemberine az sayıda kişiyi kontrollü şekilde dahil eden Gaziantep Yapılanması'nın kentle ilişkisi de, diğer hücrelerin konumlandıkları mahalle veya şehirlerle olan etkileşiminden farklıydı.

Gaziantep'in bazı mahallelerinin demografisi, Konya, İzmir ve İstanbul'daki radikalleşme sıcak noktalarını andırıyor. 1990'lardaki göçe zorlama siyaseti yüzünden yerlerinden edilen toplulukların yeni yaşamlarını kurmak için göç ettiği kentlerden biri de Gaziantep'ti. Kürtlerin çokça yaşadığı mahallelerin son yıllardaki durumuysa 90'lı yılların yerinden edilme olgusuna benzer bir tedirginliği mahalle sakinlerine anımsatıyor.

6-8 Ekim 2014'te Kobane Kuşatması'nın en kritik günlerinde sokağa çıkan, Suruç'a desteğe giden veya Kobane'ye gidip savaşan Gaziantepli Kürtler, Selefi örgütlenmelerin kendi mahallelerindeki etkinliğinden ilerleyen yıllarda da ciddi endişe duydu. Güzelvadi ve Vatan Mahallelerinde aynı aile içerisinde farklı ideolojik yönelimlere rastlamak oldukça sıradan. Kimi ailelerde erkek çocuklardan biri İslâm Devleti, diğeriye YPG için savaştı. Güzelvadi'li bir esnaf, oğullarından birinin Kürt siyasal hareketiyle olan bağları yüzün-

den cezaevinde olduğunu, ötekini İslâm Devleti'ne katılıp Suriye'ye gittiğini, diğerininse Rojava'da YPG için savaşırken yaşamını yitirdiğini, bu ve benzeri durumların yaşadıkları bölgede şaşırtıcı olmaktan çıktığını aktarıyor.

Mahalleli gençler, KCK Davaları kapsamında cezaevine girip çıkan arkadaşlarının ya da Kürt siyasal hareketi içindeki gençlerin de, İslâm Devleti yanlısı kişilerle arkadaşlık kurduktan sonra değiştiğini gizlemiyor: "Bir tane si uzun süre IŞİD'cilerle birlikte takıldı ama iki-üç ay sonra geri geldi. Çok tepki alan aile çocuğu uyarmış. Şimdi tamamen o yoldan döndü, sakalını da kesti..." Ancak gençlere göre ailelerin endişeleri çoğu zaman İslâm Devleti, YDG-H, PKK veya YPG'nin örgütsel yapısından, amaçlarından bağımsız. 1990'lardan itibaren düzenli olarak dindarlaşan ve örgütlü siyasal hareketlerden uzaklaşan aileler, gençlerin cihada katılmalarını da, PKK veya YPG saflarında savaşmayı seçmelerini de geçici bir sapma olarak görme eğiliminde.

2000'li yıllar boyunca el-Kaide örgütlenmelerinin barınabildiği Karşıyaka Mahallesi son yıllarda İslâm Devleti için mücahit yetiştirirken bir radikalleşme ihraç merkezi işlevi de üstlendi. Bu merkezin periferi konumundaki mahallelerde –bunlar arasında Güzelvadi ve Vatan Mahalleleri de bulunuyor– kademeli olarak birtakım cemaatlerin içinde yer alan ve Selefi itikatla yumuşak biçimde tanışan gençler, sonraki aşama için Karşıyaka Mahallesi'ndeki esas cemaatlere yönlendirildi. Bir genç, arkadaşlarında gözlemlediği değişime ilişkin genel örüntüyü şöyle anlatıyordu: "İlk başta dergâhlara giderek başlıyorlar. Dergâhlarda bazıları tatmin olmuyor; diğer bir dergâha, oradan başka yere derken IŞİD'e en yakın kişilere rastlıyorlar."

Güzelvadi ve Vatan Mahallesi ile Karşıyaka Mahallesi arasındaki merkez-periferi ilişkisi yalnızca lojistik kolaylıklardan kaynaklanmıyor. Güzelvadi li gençler mahallelerinin muhafazakâr yapısını sıklıkla vurguluyor. Gençlere göre dergâhlara ilk gidişte ailelerin muhafazakârlığının etkisi olsa da, derslere katılanların temel niyeti İslâm'ı daha iyi öğrenmekti: "[Mahalledeki gençler] 'Dinimi yaşayayım' düsturuyla aralarına giriyor. Mahallede zaten muhafazakâr bir yapı var. Buradaki Kürtler olarak biz da küçüklükten beri dindarız."

Kürt siyasal hareketiyle ilişkilerinden ötürü cezaevine giren gençlerin ailelerinin Ak Parti'ye yakın olmayı sürdürdüğünü, çocuklarının kandırıldığını düşündüğünü aktaran gençlere göre, Kur'an kurslarına veya dergâhlara gidilmesi oldukça sıradan. Yine de Suriye İç Savaşıyla birlikte Rojava Federasyonu'nun önemli bir güç haline gelmesi, HDP'ninse Gaziantep'te artan etkinliği, gençlerin siyasete ilgisini artırmış; dolayısıyla mahallelerde örgütlenme faaliyeti yürütmek Selefi örgütler için riskli hale gelmiş. İslâm Devleti için örgütlenme faaliyeti yapanlar ile Kürt gençler nadiren karşı karşıya gelse

Güzelvadi Mahallesi'nden görünüm (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

de, muhafazakâr karakter kazanan Kürt mahallelerinde var olabilen Mustazaf-Der ve HÜDAPAR gibi kurumlar ile Kürt gençler arasındaki gerginlikler IŞİD örgütleyicilerini mahallelerden uzak durmaya zorlamış.

Güzelvadi Mahallesi'ndeki gençler Mustazaf-Der ile HÜDAPAR'ın İslâm Devleti veya Türkiye IŞİD'yle paydaş olduğunu düşünmüyor. Yine de Kürt siyasetine olan düşmanlıkları ve militan İslâmcı karakterlerinden ötürü bu yapıların radikalleşmenin daha ileri safhalarına kapı aralayabileceği görüşü hâkim. Güzelvadili gençlerden biri, 2015'te düzenlenen bir sokak düğünü sırasında yaşananları anımsatıyor: "Sokakta düğünleri vardı. Tevhit bayrağı astılar. Üstelik düğüne elektriği de Kürt bir ailenin evinden çekmişlerdi. Aile bayrağı görünce, 'Elektriği verdik ama bayrağı da asmayiverin,' diyor. Aileler arasında akrabalık da var. Gerginlik kavgaya dönüştü. Sonra Yurtseverler [Kürt gençler] üç gün sonra HÜDAPAR'lılardan birini kahvenin önünde yakaladı; birkaç yerinden bıçaklayıp, dövüp gönderdiler. Sonra onlar 100 kadar kişi toplandı, gözdağı vermek için buraya gelip ailenin evi etrafında bekledi. Araya girenler olunca olay kapandı."

Mahalledeki dergâhlardan biri gençler tarafından "HAY-DER" ismiyle anılıyor. Gençler, Haydar İlim Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin verdiği dersler ve düzenlediği faaliyetlerin IŞİD'le ilişkisi olmadığını bildiklerini ifade ediyor. Güzelvadili gençler HAY-DER'in cihada mesafeli olduğu

HAY-DER'in Güzelvadi Mahallesi'ndeki gençlere yönelik eğitimlerinden biri
(Fotoğraf: HAY-DER'in Facebook sayfası).

konusunda biraz yanılıyorsa da, gerçekten de HAY-DER'in düzenlediği etkinlikler ve kendi internet sitesinde yayınlanan makaleler, derneğin İslâm Devleti'ne değil, Cephetül Nusra'ya yakın olduğunu gösteriyor.²¹ Kendisi de HAY-DER'in dergâhına bir süre gitmiş bir genç, 19 Mart 2016 İstanbul Tak-sim Saldırısı'nın faillerinden biri olduğu gerekçesiyle Nisan 2016'da tutukla-nan Ercan Çapkın'ın da bir müddet HAY-DER'e gelip gittiğini anımsatıyor: "Dergâhtayken Ercan'ı herkes severdi. Ercan ve beraberindeki iki kişi daha sonra başka bir dergâha gitmeye başladı. Farklı duyarlılıkları oluştu; camiye gidip namaz kılmıyorlardı çünkü caminin hocası devletten maaş alıyormuş, o tür şeyler... Hatta HAY-DER'deki arkadaşların da 'Gittikleri yol hayırlı de-ğil' gibi konuşmalar yaptıklarını hatırlıyorum."

Aynı gencin Ercan Çapkın'la ilgili aktardıkları mahallenin yapısı ve kim-liğiyle ilgili başka ipuçları da veriyor: "Ercan bir ara, mahalledekilerin tepki göstermesinden veya saldırmasından korktuğu için eve çarşaf giyip girip çı-kiyormuş. Ercan'ın ailesi oturdukları evin altında bakkal işletiyordu. Muha-

21 Cephetül Nusra'nın Türkiye'de terör listesine alınmasına tepki gösteren HAY-DER, (<http://web.archive.org/web/20150525085259/http://www.hayder.org.tr:80/hay-der-nusret-cephe-si-neden-teror-listesine-alindi-2264-haber.html>) bazı noktalarda görüş ayrılıkları yaşasa da si-yasal bağlamda İHH'yla benzer bir pozisyonda (<http://web.archive.org/web/20140820043536/http://www.hayder.org.tr:80/hay-derden-kamuoyuna-duyuru-2235-haber.html>), Erişim tarihi: 28.04.2017

fazakâr bir aileydi ama Ercan artık bir noktada anne-babasıyla bile konuşamaz hale gelmiş. Ercan'ın kardeşi Erkan da polis tarafından yakalandı. Diğer iki erkek kardeş de ağabeylerinin yolundaydı.”

HÜDAPAR ve Mustafazaf-Der yanlılarıyla yaşanan gerilimler gençlere göre İslâm Devleti örgütleyicilerini mahalleden nispeten uzak tuttu. Yine de Güzelvadi ve Vatan Mahallelerinde İslâm Devleti yanlıları ile Kürt siyasal hareketine mensup gençlerin karşı karşıya geldiği olaylar da yaşandı. 19 yaşındaki Şahin Gökdemir'in, beş ay kaldığı İslâm Devleti'nden dönüşü sonrasında YDG-H'ye yakın gençlerce 30 Haziran 2015'i 1 Temmuz 2015'e bağlayan gece sokakta öldürülmesi bu olaylardan biri.

KCK Davaları kapsamında hapis yatan bir başka Kürt genç, Kürt siyasetine yönelik devlet baskısının yarattığı yılgınlıktan ötürü Ercan ve Erkan Çapkın'ın yakalanmasından sonra bile Karşıyaka Mahallesi merkezli IŞİD yapılanmalarının oldukça rahat hareket etmeyi sürdürdüğü görüşünde: “Kobane Olayları ve Suruç Saldırısı'ndan sonra IŞİD'liler öldürülünce biraz korktular, burada faaliyet yapmaz oldular. Ama polis çok baskı yaptı ve buradaki Kürt siyasetini tamamen çöktürdü. Büyükler boş verdi, gençlerinse tümü cezaevinde. 14 yaşındaki çocuklara kadar baskı yapıp yıldırıdılar. Eskiden buraya polis bile giremezdi; şimdi her yerde MOBESE'ler var ama IŞİD'çiler gayet rahat. IŞİD'çi olduğunu bildiğim kişiler hâlâ her gün arabalara binip başka mahallelerde çalışma yapmaya gidiyorlar.”

Periferide Güzelvadi ve Vatan Mahallelerinin bulunduğu Karşıyaka Mahallesi merkezli radikalleşme çalışmaları ile Gaziantep Yapılanması arasında doğrudan ilişki olduğunu iddia etmekse oldukça zor. Gaziantep Yapılanması hakkında yapılan soruşturmalar ve yapılanma mensuplarından edinilen belgeler ile yapılanmanın İslâm Devleti'yle gerçekleştirdiği yazışmalarda, Gaziantep'te örgütlenme çalışması veya propaganda yapıldığına ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmıyor. Türkiye'de gerçekleştirilecek eylemlerin Gaziantep Yapılanması'nın temel hedefi olması, bu hedefe ulaşmak için de faaliyetlerde gizliliğin önemli oluşu, Gaziantep Yapılanması'nın açık propaganda ve örgütlenme yapmamasını kısmen açıklıyor.

Kürt gençlerin yerel örgütleyiciler yoluyla İslâm Devleti saflarına katılıyor olmasına karşın Gaziantep Yapılanması'nda Kürtçe konuşabilen kişilerin olmadığına ilişkin bulgular da bu savı destekliyor. Yapılanmanın en etkin ismi Yunus Durmaz, İslâm Devleti yetkililerine gönderdiği mektuplardan birinde, hücre içinde Kürtçe konuşabilen kimse olmayışının keşif ve istihbarat faaliyetlerini güçleştirdiğinden yakınınıyordu: “Dillerini anlamadığım bir kavimle mücadele etmek ve takip etmek, içlerine girmek çok zor oluyor. Hatta bununla alakalı başımıza şöyle bir şey geldi, kardeş toplantı yerlerine kadar girdi. Adamlar toplantıda Kürtçe konuşmuşlar. Bir şey anlamamış tabii...

Biz de hiçbir bilgi elde edemedik.”²² Bir başka notunda “Eğer varsa Kürt kardeşlerin istihbarat ve amel için gönderilmesi”²³ ifadeleriyle Kürtçe konuşan eylemci talebini yineleyen Durmaz diğer bir mektubundaysa, “Çok yakında Kobane’den Hatay’a kadar amellerimizi duyacaksınız inşallah. Şeyhim, özellikle Kürt kardeşlerimizin olmaması amel üzerinde gecikmemize neden oluyor”²⁴ diye not düşüyor ve Kürtçe engelini tekrar vurguluyordu.

Gaziantep Yapılanması’nda el-Kaide kökenleri

Gaziantep’in de çeşitli el-Kaide hücrelerine ev sahipliği yaptığı, Gaziantep-lilerin 15-20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları’nın faileri arasında olduğunun görülmesiyle anlaşıldı.²⁵ Afganistan’a giden mücahitler arasında Gaziantep-lilerin de bulunduğu biliniyordu.²⁶ Hatta ABD’nin II. Irak İşgali sırasında Irak el-Kaide’si saflarında savaşp ölenler arasında Gaziantep-liler de vardı.²⁷ Fakat yine de kentteki el-Kaide yapılanmalarına yönelik organize güvenlik önlemlerinin başlaması 2008’i buldu.

Birkaçı 1970’li yıllarda doğmuş olsa da, çoğunlukla 1980’lerin sonu ve 1990’ların başında dünyaya gelen, ileride Türkiye IŞİD’inin Gaziantep Yapılanması’nı oluşturacak kişiler, yaşları yüzünden 2000’li yıllardaki el-Kaide faaliyetlerinde önemli görevler üstlenmedi. Ancak pek çoğu o yıllarda ortaya çıkan Selefi kurumlarındaki sohbet toplantılarına katıldıktan sonra radikalleşti; bu kişilerin bazılarıysa yurtdışına gidip el-Kaide’ye bağlı medreselerde veya kamplarda eğitim aldı.

Gaziantep Yapılanması’nda Köylü, Kundi veya Daniel lakaplarıyla anılan, el yapımı patlayıcıların yapımında kullanılan amonyum nitratın temini ve nakli ile eylemcilerin hedef bölgelere götürülmesi gibi görevleri olan Yakub Şahin’in radikalleşme süreci de, el-Kaide kökenli yapılanmalar ile Gaziantep Yapılanması arasındaki geçişkenliği örnekliyor. Yaklaşık yedi yıl fırıncılık yapan Şahin, işsiz olduğu dönemde tanıştığı, Afganistan’da cihada katıldığını ifade eden Şeyhmus Sarı isimli şahıs aracılığıyla sohbet toplantılarına gitmeye başladı. Sarı’nın altını çizdiği günahlardan arınma gereksinimi, o dönem uyuşturucu kullanan Şahin’in sohbetlere katılmasında etkili oldu. Ön-

22 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “WRD0904.TMP.DOCX” isimli belgeden.

23 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “Yapılacaklar.docx” isimli belgeden.

24 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “Mektup.docx” isimli belgeden.

25 <http://web.archive.org/web/20160928105313/https://www.evrensel.net/haber/151074/dikicia-sik-yargi-onundaydi>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

26 <http://web.archive.org/web/20170601011855/http://www.milliyet.com.tr:80/2002/02/21/guncel/gun01.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

27 <http://web.archive.org/web/20180428181748/https://www.yenisafak.com/gundem/iste-abdli-lerle-savasirken-olen-el-kaideli-53131>, Erişim tarihi: 28.04.2017

ce haftanın üç günü Şahin'le bire bir sohbetler yapan Sarı, altı ay sonra Şahin'i, Cephetül Nusra yanlısı Genç Muvahhitler Derneği'ndeki derslere yönlendirdi. Yakub Şahin'in Gaziantep Yapılanması'na dahil oluşuysa, arkadaşı Kenan Kutval'ın Şahin ile Halil İbrahim Durgun'u tanıştırmasıyla oldu. O dönem işsiz olan Yakub Şahin, her ay kendisine 2.500 TL yardımda bulunan Durgun'un istediği işleri yapmaya başladı ve kısa sürede Gaziantep Yapılanması'na katıldı.²⁸

Gaziantep Yapılanması'nın bir diğer ismi Resul Demir de, Şeyhmus Sarı aracılığıyla Genç Muvahhitler Derneği'yle tanıştığını, 2014 yılı başlarında birkaç dinsel toplantıya katıldığını aktarıyor.²⁹ Muhasebeci olan Demir, 2013'te karşılaştığı lise arkadaşı Halil İbrahim Durgun'la bu tarihten sonra yeniden görüşmeye başladığını, 2015'ten itibaren de ortak iş yaptıklarını aktarıyor. Yakub Şahin ile Resul Demir'in Gaziantep Yapılanması'na dahil olmadan önce sırasıyla Genç Muvahhitler Derneği ve Halil İbrahim Durgun'la temas kurmuş olması, Durgun'un Cephetül Nusra'ya yakın Genç Muvahhitler Derneği'nin bir insan kaynağı olarak kullanmış olabileceğini düşündürüyor.

Yakub Şahin'le birlikte amonyum nitratı temin edilmesinde görev alan Hüseyin Tunç'un radikalleşme öyküsünde de benzer unsurlar var. Gaziantep Yapılanması'ndan Halil İbrahim Durgun ve Mehmet Kadir Cebael'le bir dönem aynı mahallede yaşayan Tunç, 2007'de Hacıbaba semtinde esrar içtiği günlerde Yakub Şahin ve yeğeni Hakan Şahin'le tanıştı. 2008'de esrar kullanmayı bırakan Tunç, Genç Muvahhitler Derneği'ndeki dinsel sohbetlere katılmaya başladı. 2012'de Suriye'de askeri eğitim aldıktan sonra 10 ay süreyle Ahrar uş-Şam saflarında bulunan Tunç, Yunus Durmaz'ıysa 2010'lu yılların başında Cuma namazları için gittiği Genç Ensar Derneği'nden tanıdığını ifade ediyor. Yapılanmanın bir diğer ismi Yakup Karaoğlu da Genç Muvahhitler Derneği ve Genç Ensar Derneği'nde 2014 yılında sohbetlere katıldığını belirtiyor.³⁰

Gaziantep Yapılanması'nın nüfuzlu mensuplarından, Cephetül Nusra saflarında da savaşmış olmasına karşın 2015'ten itibaren İslâm Devleti kontrolündeki bölgede idari görevler de üstlenen Deniz Büyükçebe ile Yakub Şahin'in tanışıklığı da benzer bir örüntüye işaret ediyor. Büyükçebe, Şahin'in 2000'li yılların sonunda çalışmaya başladığı fırındaki kıdemli ustalardan biriydi. Şahin ile Büyükçebe, aynı fırında çalıştıkları dönemde yakınlaşıp kişisel hayatlarında da görüşmeye başlamış, birbirlerinin evlerine misafirliğe

28 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

29 Resul Demir'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

30 Yakup Karaoğlu'nun Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

gider olmuşlardı. Şahin, Büyükçelebi'nin evine misafirliğe gittiği zamanlarda bazı mücahitlerle karşılaştığını anlatıyor: "Deniz Büyükçelebi Türkiye'deyken ve fırında ustam olduğu için evine 10 kez çay içmeye gitmişim. Her gittiğimde evinde tanımadığım cihatçı tipler görüyordum."³¹ Şahin, Deniz Büyükçelebi'nin evine yaptığı bu ziyaretlerden birinde İslâm Devleti Hudut İdaresi için çalışan İlhami Balı'ya da rastladığını aktarıyor.

Gaziantep Yapılanması'nın araba alma-satma işlerini yürüten Resul Demir'in ifadeleri bir başka fırın bağlantısını ortaya koyuyor. 8 Şubat Mahallesi'nde ağabeyi Mesut Demir'in işlettiği fırında birkaç kez gördüğü ve "Sarı Yunus" olarak tanıdığı³² Yunus Durmaz hakkında Demir şunları söylüyor: "Bu kişi ve yanındakiler ağabeyimin iş yerini medreseye çevirmişler, yengem de konuyu duyunca rahatsız olup bana anlatmıştı. Ağabeyim o dönemde el-Kaide'den tutuklanıp yedi ay kadar cezaevinde kaldı, sonra da beraat etti."³³

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'nın öncesinde eylemcileri Gaziantep'ten Ankara'ya taşıyan arabanın birkaç kilometre önünde aracıyla öncülük yapan Yakub Şahin, 11 Ekim 2015'te Gaziantep'teki evine döndüğünde Yunus Durmaz'ı karşısında buldu. Şahin'in saldırıyı onaylamadığını belirten bazı ifadeler kullanmasına kızan Durmaz, "Eğer ağzından bir şey kaçırırsan ne seni ne iki çocuğunu ne de eşini sağ bırakırım," sözleriyle Şahin'i tehdit etti.³⁴ Şahin, bu tehditten duyduğu tedirginliği şu anekdotla aktarıyor: "Durmaz'ı Ankara'daki patlama olayından yaklaşık bir ay önce Halil İbrahim Durgun'a sormuştum. Durmaz'la ilgili, 'Bu şahıs savaş uzmanıdır, Afganistan'da eğitim almış. Kadın kılığında şehirde gezebilir. Yakalanma riskine karşı üzerinde sürekli bomba taşır. Bir adamı beş dakikada öldürür, ortadan kaybolur,' demişti. Bu cümleleri duyduğum için Durmaz'ın tehditlerinden etkilendim."³⁵

Gaziantep Yapılanması'nın en etkin ismi Yunus Durmaz'ın cihat geçmişi yapılanma içindeki şahıslar tarafından biliniyorduydu da, bu bilginin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na ulaşması 15 Aralık 2015'i buldu. 15 Kasım 2015 tarihinde Ankara'daki bir operasyon sırasında yakalanan Mustafa Çemek'in Durmaz'la 2009 yılında Pakistan'da tanıştıklarını beyan etmesi sonrasında Durmaz'ın cihat geçmişi araştırılmaya başlandı. Çemek 2009 yılında Pakistan tarafından sınır dışı edilerek İstanbul'a gönderilmiş ve İstanbul Atatürk Havalimanı'na giriş yaptığı sırada polise ifade vermişti. Ankara Emniyet Müdürlüğü İstanbul'daki yetkililerle yazışınca, Durmaz'ın da Pakistan

31 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

32 Resul Demir'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

33 Resul Demir'in Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nda, 30 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

34 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

35 Aynı kaynak.

Yunus Durmaz.

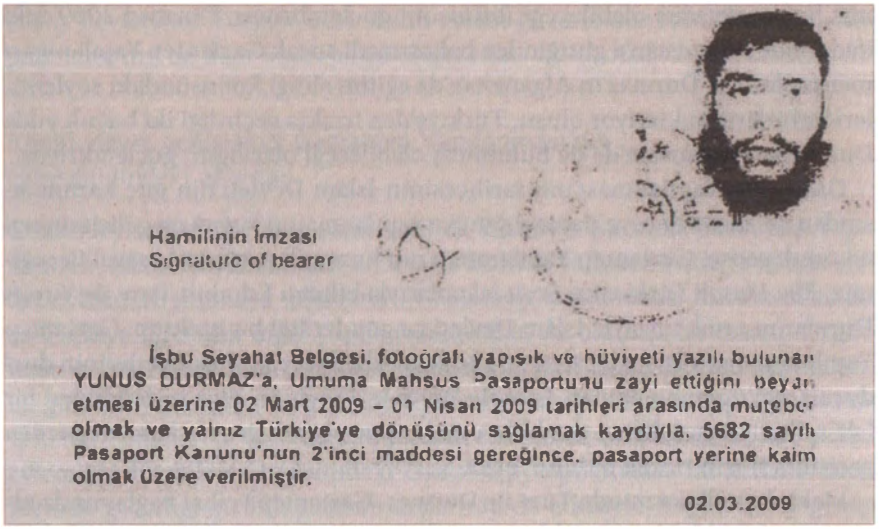
tarafından sınır dışı edilmesinin ardından 3 Mart 2009 tarihinde giriş yaptığı İstanbul Atatürk Havalimanı'nda ifade verdiği anlaşıldı.

Pakistan'da gözaltına alındıktan sonra İslâmabad Büyükelçiliği'nce 2 Mart 2009'da hazırlanan geçici pasaportla İstanbul'a gönderilen Durmaz 3 Mart 2009'da verdiği ifadesinde, İran'dan kaçak giriş yaptıkları Pakistan'da, Mehmet Yılmaz ve Ziya Çelik'le birlikte seyahat ederken güvenlik kuvvetlerinin gerçekleştirdiği yol uygulamasında yakalandıklarını iddia etti.

Ifadesinde el-Kaide'yle herhangi bir bağı bulunmadığını söyleyen Durmaz, 2004'te inşaat işlerinde çalıştığı dönemde namazlarını Gaziantep'in Karşıyaka Mahallesi'ndeki bir camide kıldığını, bu sırada kendini tebliğci olarak tanıtan biriyle tanıştığını belirtiyordu.³⁶ İran'ın Zahidan kentindeki Mescid-i Mekke'de eğitim aldığını aktaran bu kişinin telkiniyle, Durmaz da İran'a seyahat etme kararı aldı ve Kasım 2006'da pasaport çıkartıp İran'a gitti. Durmaz 2006'da Türkiye'den ayrılışından 2009'da Pakistan'da yakalanışına kadar yaptıklarını şöyle özetliyor: "Burada [İran'da] bizi oranın [Mescid-i Mekke'deki cemaatin] elçileri karşıladı. Bir buçuk yıl burada Kur'an ilimlerinden olan tecvid ve mahrec dersleri aldım... Ramazan ayı münasebetiyle gelen tebliğ cemaati mensuplarından Pakistanlı Abdülkadir'in bizi davet etmesi üzerine kaçak yollarla Pakistan'a girdik."³⁷

36 Yunus Durmaz'ın Atatürk Havalimanı Karakolu'nda, 3 Mart 2009 tarihinde alınan ifadesi.

37 Aynı kaynak.

Yunus Durmaz.

Hem İran'ın Zahidan kenti hem de kentteki Mescid-i Mekke ya da diğer adıyla Mekke Camisi, el-Kaide'yle ilgili araştırmalar yapanlar için tanınmış adresler. 2015'te İslâm Devleti'ne biat eden Özbekistan İslâmi Hareketi, bu hareketten kopan ve barındırdığı Türkiye kökenli mücahitlerle bilinen Kuzey Veziristan merkezli İslâmi Cihat Birliği, Cundullah, Taliban ve el-Kaide'nin Mekke Camisi'yle çeşitli dönemlerde bağ kurdukları biliniyor. ABD Savunma Bakanlığı'nın 2007 tarihli bir bilgi notuysa el-Kaide'nin Zahidan'daki varlığının önemine değiniyordu. *İnayetullah* olarak tanınan Afgan el-Kaide örgütleyicisinin Guantanamo'ya nakledilmesi üzerine hazırlanan notta, *İnayetullah*'ın el-Kaide'nin Zahidan Emiri olduğu, yerel örgütleyicilerle bulunduğu, seyahat güzergâhları oluşturup seyahatler için gerekli belge, konaklama ve araçların ayarlanmasını sağladığı, Afganistan, İran, Pakistan ve Irak arasında savaşçıların geçişlerini yürüttüğü belirtiliyordu.³⁸

Zahidan kentinin el-Kaide için Afganistan ve Pakistan'a geçişlerde bir aktarma merkezi oluşu ve Durmaz'ın Pakistan'da birlikte yakalandığı isimlerden Ziya Çelik'in ilerleyen yıllarda İstanbul'da görülen el-Kaide davalarının sanıkları arasında bulunması,³⁹ Durmaz'ın da el-Kaide saflarında eğitim al-

38 <http://web.archive.org/web/20180428182107/http://archive.defense.gov/Releases/Release.aspx?ReleaseID=11323>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

39 20 Kasım 2003 İstanbul HSBC Saldırısı'ndan hüküm giyen ancak firari durumdaki Ziya Çelik, 18 Nisan 2017'de, Çankırı'da vekil imamlık yaparken yakalandı. <http://web.archive.org/web/20170422061656/http://www.ihh.com.tr:80/haber-hsbc-patlamiyla-ilgili-bir-el-kaide-uyesi-yakalandi-638442/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

mış hatta savaşmış olabileceği ihtimalini güçlendiriyor. Durmaz 2009'daki ifadesinde Afganistan'a gittiğinden bahsetmedi ancak Gaziantep Yapılanması mensuplarının Durmaz'ın Afganistan'da eğitim aldığı konusundaki söylentileri birbirlerine aktarıyor oluşu, Türkiye'den uzakta geçirdiği iki buçuk yılda Durmaz'ın Afganistan'da da bulunmuş olabileceği olasılığını güçlendiriyor.

Gaziantep Yapılanması'nın tarihçesinin İslâm Devleti'nin güç kazanmasından ne kadar önceye dayandığını ve yapılanmanın bağımsız gelişimini en iyi özetleyense, Gaziantep Yapılanması'nın kurucuları arasında sayabileceğimiz, *Ebu Musab Türki* veya *Seyit* lakaplarıyla bilinen Edremit Türe ile Yunus Durmaz'ın ortak imzayla İslâm Devleti'ne gönderdiği bir mektup. Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti tarafından feshedileceği ve faaliyetlerinin durdurulacağı duyumu edinen Türe ile Durmaz, "Şeyhim" diye seslendikleri bir İslâm Devleti yetkilisine yazdıkları mektupta, eğer doğruysa kararın gözden geçirilmesi için ricada bulunuyordu.

Mektubun ilk kısmında Türe ile Durmaz, Gaziantep'i cihat bağlamında niçin önemli bulduklarını açıklıyor ve hangi motivasyonlardan ötürü cihat ettiklerini anlatıyordu: "Türkiyeli Müslümanlar Irak Savaşı'nda Haçlı ve mürtet orduların bu topraklar üzerinden geçişini engelleyemedi ve iki milyon Müslümanın katledilmesine, kadınların esir olmasına, dinimize açılan savaşa seyirci kaldı. Kardeşimize yardım etme, dinimize açılan savaşa karşı koymadaki imtihanı kaybettik."⁴⁰ Türe ile Durmaz, Suriye'deki cihat söz konusu olduğunda Gaziantep'in özel bir işlevinin bulunduğunu vurgulayarak, kendilerine biçtikleri görevi, öz örgütlenme yoluyla bir araya gelişlerini ve İslâm Devleti'yle temas kurmalarına dek yaşadıklarınıysa şöyle anlatıyordu: "Aynı imtihanı Suriye'de kaybetmemek, topraklarımız üzerinden yapılan askeri ve lojistik yardımı kesmek için bir grup kardeşle bir araya gelerek, Türkiye'de cihada hazırlık yapma kararı aldık. Karar verildiğinde yolun uzun, yükün ağır olduğunu, imtihan edileceğimizi biliyorduk ve öyle oldu. Bu karardan beş ay sonra kardeşler cezaevine girdi, biri de kâfir Esad'a esir düştü. Bir kısmı da imtihanın zorluğundan bu hazırlığı terk etti. Geriye kalan kardeşler sayı ve kuvvet zayıflığına rağmen devam ettiler. Sonra Allah bize İslâm Devleti'ne biat ederek kelimelerimizi ve amellerimizi birleme noktasında yardım etti."⁴¹ Gaziantep Yapılanması'nın tarihçesine bakıldığında, İslâm Devleti'ne biat edilmesinin 2013 yılı sonlarında veya 2014 yılı başlarında gerçekleştiği tahmin edilebilir. Ancak bu kırılma noktasına ulaşana dek el-Kaide geçmişlerinin birleştirdiği çekirdek kadro Suriye ve Irak'taki cihada katkı yapmanın yollarını birkaç yıldır arıyordu bile. El-Kaide kökenli bu isimler daha sonra

40 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Word Belgesi[1755].docx" isimli belgeden.

41 Aynı kaynak.

İslâm Devleti'nin Türkiye'deki silahlı eylem gücüne dönüşen Gaziantep Yapılanması'nın da lider kadrolarını oluşturdu.

Kapalı devre genişleme: Gaziantep Yapılanması'nın işlevselliğindeki anahtar

Cihat aleyhindeki güçlere zarar vermek amacıyla kurulan Gaziantep Yapılanması, İslâm Devleti'ne biat etmesiyle birlikte yalnızca Türkiye içinde şiddet eylemleri yapmaya odaklandı. Gaziantep Yapılanması kurumsallaştıkça Türkiye IŞID'inin diğer yapılanmalarından da oldukça farklılaştı. Örgütlenme veya propaganda çalışması yapmayan, yani İslâm Devleti topraklarına gidecek yeni kadrolar yetiştirmeyi önemsemeyen Gaziantep Yapılanması kendi hedeflerine odaklanmayı tercih etti. Yalnızca Türkiye içinde şiddet eylemleri düzenleme hedefindeki Gaziantep Yapılanması, bu hedefin beraberinde getirdiği gizlilik gereksinimlerinin de etkisiyle, kapalı devre genişlemeyi benimsedi.

Gaziantep Yapılanması'nın karar alma mekanizmasını oluşturan isimler geçmiş yıllarda el-Kaide'yle tanışmış kişilerden oluşuyorduysa da, Türkiye içindeki eylemler için hazırlık çalışmalarını yürüten, yani Gaziantep Yapılanması'nın kadrolarını oluşturan isimler çoğunlukla iç çemberdeki nüfuzlu kişilerin güvendiği şahıslar, akrabalar, aynı okuldan veya iş yerinden arkadaşlar ile tanıdıklardan oluştu. Gaziantep Yapılanması mahalli bir örgütlenme olmasa da, Türkiye IŞID'i yapılanmaları arasında, akrabalık ve tanışıklıkların en yaygın görüldüğü hücrelerden biri olarak dikkati çekiyor.

Belli görevleri üstlenmeleri karşılığında maaş alan, maddi kazanç motivasyonu ile hücreye katılmış kişiler bir kenara ayrıldığında, Gaziantep Yapılanması'nın kapalı devre bir ağ olma özelliği daha da belirginleşiyor. Gaziantep Yapılanması'nın nüfuzlu isimlerine bakıldığında kardeşler veya evlilik yoluyla kurulan akrabalıkların oldukça fazla olduğunu gözlemlemek mümkün.

Önemli sorumlulukların Yunus Durmaz ile İbrahim Halil Durgun arasında paylaşıldığı Gaziantep Yapılanması'nın diğer nüfuzlu isimleri de çoğunlukla bu iki kişinin geçmiş çalışma veya okul arkadaşları ile akrabalarından oluşuyordu. Mustafa Mol ve Savaş Yıldız gibi, İslâm Devleti saflarında savaşırken Gaziantep Yapılanması'yla temas kuranlar haricinde, Gaziantep Yapılanması'nın önde gelen isimlerinin neredeyse tümü bir şekilde Yunus Durmaz ile İbrahim Halil Durgun'un tanıdığı ve güvendiği kişilerdi.

Resul Demir'in ağabeyi Mesut Demir'in işlettiği fırın, Gaziantep Yapılanması'nı oluşturan pek çok kişinin ilk tanışma adresiydi. Bu fırında farklı zamanlarda Yunus Durmaz, Deniz Büyükcıbe ve Yakub Şahin'in çalıştığı bi-

liniyor. Deniz Büyükçelebi ve Yakub Şahin birbirlerini, aynı sıralarda çalıştıkları fırından tanıyor.

Güvenilir bulunarak Gaziantep Yapılanması'na dahil edilen isimler, kendi akrabalarını da hücreye dahil etmeleri yönünde teşvik edilmiş olmalı; bu şekilde Gaziantep Yapılanması'na dahil olan kişilerden biri, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı öncesi kentte keşif yapan, eylemler öncesi keşiflerden sorumlu grubun da bir mensubu olan Hakan Şahin'di. Yakub Şahin'in ağabeyinin oğlu olan Hakan Şahin'le, Yakub Şahin'in Gaziantep Yapılanması'yla çalışmaya başlamasının ardından temas kurulduğu, Yakub Şahin'in *Hakan* kod adlı kişinin kim olduğu sorusuna ifadesinde verdiği yanıtta anlaşıyor: "Hakan benim yeğenim olan Hakan Şahin'dir. Öz ağabeyimin oğludur. Hakan Şahin Selefi grupta üç-dört ay kadar önce tanışmıştır. Halil İbrahim Durgun, Hakan Şahin'i olay öncesinde, 'İki-üç gün kadar Ankara'da gez,' diyerek Ankara'ya göndermiş."⁴²

Yunus Durmaz, Yakub Şahin ve Deniz Büyükçelebi'nin çalışmış olduğu fırının sahibi Mesut Demir'in kardeşi Resul Demir, Halil İbrahim Durgun'la aynı liseye gitti; diğer yapılanma mensupları Yakup Karaoğlu ve İbrahim Halil Alçay'la ise arkadaştı. Halil İbrahim Durgun ise Yakup Karaoğlu ve İbrahim Halil Alçay'la çeşitli dönemlerde iş ortaklığı yaptı.

Yapılanmada Yunus Durmaz'ın kardeşleri Cihan Durmaz, Ökkeş Durmaz ve Hacı Ali Durmaz da bulunuyordu. Hacı Ali Durmaz 2012 yılında 16 yaşındayken Suriye'ye gitti, birkaç yıl sonraysa İslâm Devleti bünyesinde askerî eğitim alıp askerî görevlere katıldı.⁴³ Yunus Durmaz'ın diğer bir kardeşi, *Ebu Seyyaf* olarak bilinen Cihan Durmaz, Gaziantep Yapılanması adına İslâm Devleti yetkilileriyle yazışabilecek kadar hücre faaliyetleri ve işleyişine hâkimdi.⁴⁴ Yunus Durmaz'ın diğer kardeşi Gamze Demir ise Gaziantep Yapılanması'nda EYP (El yapımı patlayıcı) üretiminden sorumlu grup [*Mütefeccirat*] içinde görev alan Abdülmuttalip Demir'le evliydi. Ahmet Güneş ile kardeşi Talha Güneş de Gaziantep Yapılanması'ndaki etkili isimler arasındaydı; 1 Mayıs 2016'da Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne intihar eylemini gerçekleştiren de, Ahmet ve Talha Güneş'in amcalarının oğlu İsmail Güneş'ti.

Eylem stratejileri, hazırlık, tedbirler, eğitimler ve Rakka'yla ilişkiler

Niğde Ulukışla'da yol çevirmesinde üç kolluk kuvvetinin yaşamını yitirip 18 kişinin yaralandığı 20 Mart 2014'teki olay, Türkiye IŞİD'i veya İslâm Devleti

42 Yakub Şahin'in Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nda, 30 Ekim 2015'te alınan ek ifadesi.

43 Hacı Ali Durmaz'ın Gaziantep Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 23 Mayıs 2016'da alınan ifadesi.

44 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "3057.docx" isimli belgeden.

bağlantılı kişilerin faili olduğu Türkiye'deki ilk şiddet eylemi olarak kayıtlara geçti. Ancak kendiliğinden geliştiği tahmin edilen bu olay ile tasarlanarak gerçekleştirilen saldırılar ve bombalı eylemlerin birbirinden ayrılması gerekiyor. Ulukışla'daki çatışma haricinde, İslâm Devleti veya yerel hücrelerle ilişkili şahıslar, Türkiye'de bugüne dek 10 planlı eylem gerçekleştirdi. Bu eylemlerde 300 kişi hayatını kaybederken yaklaşık 1.000 kişiye yaralandı. Eylemler sırasında aynı zamanda 10 eylemci de öldü. 18 Mayıs 2015'te Mersin ve Adana HDP bürolarının bombalanması, 5 Haziran 2015'te HDP Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırı, 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı, 19 Mart 2016 İstanbul Taksim Saldırısı ve 20 Ağustos 2016 Gaziantep Kına Evi Saldırısı Gaziantep Yapılanması tarafından planlanıp uygulamaya kondu. Bu da Türkiye'de İslâm Devleti bağlantılı şahıslarca gerçekleştirilmiş 10 planlı şiddet eyleminin yedisinin Gaziantep Yapılanması imzası taşıdığını gösteriyor (bkz. Tablo 1).

Gaziantep Yapılanması'nın Türkiye'de gerçekleştirdiği ilk eylemler, Gaziantepli şahıslarla İslâm Devleti'nde kurduğu yakınlığın etkisiyle yapılanmaya eklenen Savaş Yıldız'ın faili olduğu, 18 Mayıs 2015'te HDP Mersin ve Adana bürolarının eşzamanlı bombalanmasıydı. Bombalamalar 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri'ne gidilen süreçte, eylemin faili Gaziantep Yapılanması'nın beklediği etkiyi yaratamamış olacak ki, neredeyse aynı tipte bir eylem ilk saldırıyı izledi. İkinci saldırıda HDP'nin 5 Haziran 2015'te Diyarbakır'da düzenlediği miting hedef alındı. Miting alanına önceden yerleştirilmiş EYP'lerin patlamasıyla dört kişi hayatını kaybetti, pek çok kişiye kalıcı hasarlarla saldırıdan sağ kurtulabildi.

Gaziantep Yapılanması'nın en etkin ismi Yunus Durmaz'ın saklandığı eve yapılan baskında elde edilen dijital veriler, yapılanmanın bu eylemler yoluyla hedeflediklerine ilişkin ipuçları veriyor. Belgelerdeki mantık silsilesine göre Gaziantep Yapılanması'nın Türkiye içindeki birincil hedefi, İslâm Devleti'nin karşısına çıkan en organize askerî güç olan Kürt birliklerinin Türkiye'de destek bulduğu kaynak, yani Kürt siyasal hareketiydi. HDP büroları ile Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırıların ardından 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri'nde alınan % 13,1'lik rekor oy, HDP'yi 80 milletvekiliyle, daha önce hiç olmadığı kadar güçlü bir şekilde parlamentoya soktu. Başarısız Kobane Kuşatması'nın ardından İslâm Devleti'nin YPG tarafından Tel Abyad'dan da uzaklaştırılmasıyla, Gaziantep Yapılanması'nın eylem yöntemlerinde önemli bir değişiklik oldu.

7 Haziran 2015 öncesindeki üç eylemde de hazırlanan EYP'ler önceden belirlenen noktalara bırakılmış, doğrudan HDP'yle ilişkili kişiler hedeflenmişti. Gaziantep Yapılanması, 20 Temmuz 2015'teki Suruç eylemiyle intihar eylemleri dönemini başlattı. Yeniden inşa çalışmalarına katılmak üze-

TABLO 1
Türkiye’de Gaziantep Yapılanması Bağlantılı Şahıslarca Gerçekleştirilen
Planlı Şiddet Eylemleri

<i>Yer</i>	<i>Tarih</i>	<i>Hedef</i>	<i>Eylemci ve bağlantısı</i>	<i>Yöntem</i>	<i>Kayıp ve yaralıları</i>
Adana ve Mersin	18 Mayıs 2015	HDP büroları	Savaş Yıldız – Adana ve İzmir’de örgütlendi, Gaziantep Yapılanması talimatıyla eylem yaptı	Daha önceden yerleştirilen EYP	Mersin’de can kaybı veya yaralı yok, Adana’da üç yaralı
Diyarbakır	5 Haziran 2015	HDP mitingi	Savaş Yıldız, Orhan Gönner - Adıyaman’da örgütlendi, Gaziantep Yapılanması talimatıyla eylem yaptı	Daha önceden yerleştirilen EYP	Dört ölü, 100’den fazla yaralı
Urfa-Suruç	20 Temmuz 2015	Suruç’a desteğe giden SGDF’lilerin basın açıklaması	Şeyh Abdurrahman Alagöz - Adıyaman’da örgütlendi, Gaziantep Yapılanması talimatıyla eylem yaptı	Hücum yeleğine yerleştirilen EYP’yle intihar saldırısı	33 ölü, 104 yaralı (İntihar eylemcisi de öldü)
Ankara	10 Ekim 2015	Barış ve Demokrasi Mitingi katılımcıları	Yunus Emre Alagöz (Adıyaman’da örgütlendi, Gaziantep Yapılanması talimatıyla eylem yaptı), Ebu Usame (Emni)	Hücum yeleğine yerleştirilen EYP’yle intihar saldırısı	103 ölü, 497 yaralı (İntihar eylemcileri de öldü)
İstanbul-Taksim	19 Mart 2016	İsrailli turistler	Mehmet Öztürk - Gaziantep Yapılanması’nın talimatıyla eylem yaptı	Hücum yeleğine yerleştirilen EYP’yle intihar saldırısı	Dört ölü, 36 yaralı (İntihar eylemcisi de öldü)
Gaziantep	1 Mayıs 2016	Gaziantep Emniyet Müdürlüğü girişindeki polis ve siviller	İsmail Güneş - Gaziantep Yapılanması’nda örgütlendi, Gaziantep Yapılanması’nın talimatıyla eylem yaptı	Araca yerleştirilen EYP’yle intihar saldırısı	Üç ölü, 23 yaralı (İntihar eylemcisi de öldü)
Gaziantep	20 Ağustos 2016	Bir kınaevindeki çoğunluğunu Kürtlerin oluşturduğu siviller	Kimliği belirlenemeyen eylemci Gaziantep Yapılanması’nın talimatıyla eylem yaptı	Hücum yeleğine yerleştirilen EYP ile intihar saldırısı	56 ölü, 91 yaralı (İntihar eylemcisi de öldü)

re Kobane yolundaki Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu'nun (SGDF) Suroç'taki basın açıklamasını hedef alan intihar saldırısı eylemi, 10 Ekim 2015'te Ankara'daki Barış ve Demokrasi Mitingi'ne düzenlenen saldırının öncülü niteliğindeydi. İki eylemde de doğrudan Kürt siyasal hareketi değil Rojava Federasyonu'na yakın sivil kitleler hedef alındı. Türkiye IŞİD'inin diğer yerel yapılanmaları gibi örgütlenme, propaganda ve yerelde radikalleşen kişilerin lojistik ihtiyaçlarını karşılama gibi işlevler üstlenmeyen Gaziantep Yapılanması'nın temel dinamiklerini anlayabilmek, gerçekleştirdiği bu eylemlerin arka planlarını değerlendirmekten geçiyor.

Eylemlerde hedef seçimi ve motivasyonlar

Gaziantep Yapılanması'nın en nüfuzlu ismi Durmaz'a yönelik düzenlenen operasyonda ele geçirilen dijital veriler üzerinde yapılan incelemelerde, Durmaz ile İslâm Devleti yetkililerinin arasındaki yazışmalar keşfedildi.⁴⁵ NATO'nun Türkiye'deki varlıkları, turizm bölgeleri, Kürt siyasal hareketiyle doğrudan veya dolaylı olarak alakası bulunan kişiler ile bu kişilerin parçası olduğu siyasal ya da toplumsal etkinliklerin Gaziantep Yapılanması'nın öncelikli hedefleri arasında olduğu da bu yazışmalardan anlaşıldı.

Yunus Durmaz ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda değinilmese de, belli başlı pek çok farklı hedefin de Gaziantep Yapılanması'nın gündeminde olduğu, farklı bilgi notlarından anlaşılıyor. Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma ve Emniyete ait binalar, barajlar, elektrik dağıtım şebekesi, sivil havaalanları, Alevi köyleri ve kurumları ile cem evleri, kiliseler, Rotary ve Lions Kulüpleri, Atatürkçü Düşünce Derneği ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin şubeleri, sendikalar, EMEK Partisi ve HDP şubeleri, yabancı ülke temsilcilikleri ve fahri konsolosluklar ile Birleşmiş Milletler ofislerinin adresleri, kimi zaman fotoğrafları ve konumlarını gösterir uydu görüntüleriyle birlikte Gaziantep Yapılanması tarafından arşivlenmişti. Veriler arasında düşman olarak görülen dernek, sendika ve siyasal partilerin yerel teşkilatlarının başlarındaki isimler ve bu kişilerin fotoğraflarına da rastlanıyordu.

Durmaz ile İslâm Devleti arasındaki yazışmalarda Türkiye topraklarındaki ABD varlığı, NATO faaliyetleri ile temsilciliklerine yönelik pek çok saldırı ihtimali üzerinde duruluyordu. Örneğin Irak Kürdistan'ına bağlı Peşmerge güçlerinin ABD desteğiyle Rojava'ya geçeceğine ilişkin istihbarat üzerine

⁴⁵ Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliği'nce 18 Ekim 2015 tarih ve 2015/3917 sayılı kararı ile yakalama emri düzenlenmiş Yunus Durmaz'ın evindeki aramada elde edilen dijital veriler. Bu bölümde alıntılanan yazışmaların hepsinin 2015'in küçük bir dönemine ait olduğu, büyük ihtimalle de Mayıs-Ekim 2015 dönemini kapsadığını varsayabiliriz.

Durmaz kısa bir araştırma yapmış ve olası eylem planlarını İslâm Devleti'ne bildirmişti. Yol çevresindeki PKK ve TSK varlığı yüzünden bölgede keşif yapamadıklarını aktaran Durmaz, aynı güzergâh için daha önce tasarlanmış bir eylem planları bulunduğundan bahsediyordu: “Biz daha önce buranın hazırlığını yapmıştık. Nusaybin öncesi veya Suruç yoluna sekiz büyük mayın dölşeyecektik, konvoy mayınla patlatılacaktı. Bunun için üç kardeşle sözleşmiş-tik. Keleşle yola inecek hem çatışacak hem de el bombalarıyla ulaşabildikle-ri arabaları patlatacaklardı... Sonra başka işlerimiz çıkınca bu yolu gözetle-meyi bıraktık.”⁴⁶

Durmaz'ın önerileri arasında, Gaziantep Yapılanması mensubu, *Abdülmu-in* künyeli Muhammet Cengiz Dayan'ın yanında çalışan *Ebu Derda* olarak bi-linen bir şahsın sağlayacağı bilgiler sayesinde, Ankara'daki NATO temsilci-liklerine saldırı düzenlenmesi de vardı. Ebu Derda zorunlu askerliğini An-kara'da yapmış ve bölgeyi öğrenmişti; İslâm Devleti öneriyi uygun bulur-sa Durmaz Ebu Derda'yı keşif için Ankara'ya gönderecekti.⁴⁷ Durmaz ben-zer bir eylem planını Amasya'daki 5. Jet Hava Üssü için de yapmıştı.⁴⁸ NA-TO'nun Patriot füzelerini Türkiye dışına kaydırmaya başlaması sonrasında Durmaz, konvoy güzergâhları üzerine mayın dölşenebileceğini de İslâm Dev-leti'ne bildirmişti.⁴⁹

İslâm Devleti ile Yunus Durmaz arasında resmi ve askeri hedeflere yönelik eylemler sıkça tartışıl-sa da, en çok değinilen hedeflerden biri de Kürt hare-ketiydi. Durmaz tarafından 7 Haziran 2015'ten sonra gönderildiği anlaşılan bir notta, “Şeyhim, Türkiye'de seçimler tekrarlanacak. PKK'nin seçim mitin-ğinde avama [halk] karşı amel [eylem] yapmak için size dönmeme ve sorma-ma gerek var mı?” ifadeleri yer alıyordu. Ekim başlarındaki bir başka mektuptaysa Gaziantep'teki Kürt düğünlerine yönelik eylem izni isteyen Dur-maz, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı öncesinde hâlâ eylem için onay alama-dığından yakınıyor, “PKK ve sahve [Batı işbirlikçileri] hakkında verilen istişhat izninin,” yani eylem yapma müsaadesinin, Yahudi ve Hristiyanları da kapsayacak şekilde genişletilmesi talebinde bulunuyordu.⁵⁰ Bazı yazışmalar Durmaz'ın İslâm Devleti'nden içme suyuna karıştırmaya uygun zehirli mad-deler ve siyanür talebinde bulunduğunu, içerisine zehir enjekte edilmiş şişe-lenmiş suların yardım adı altında YPG'ye gönderilmesi yoluyla Kürtlere ka-yıp verdirilmesinin planlandığını da gösteriyor.⁵¹

46 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “WRDOOO4,.TMP.DOCX” isimli belgeden.

47 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “haci.docx.DOCX” isimli belgeden.

48 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “hakan alperdocx.DOCX” isimli belgeden.

49 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “333.docx.DOCX” isimli belgeden.

50 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “WRD0904.TMP.DOCX” isimli belgeden.

51 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “El.docx.DOCX” ve “3058.docx” isimli belgelerden.

Eylemler için hedef seçimine ilişkin yazışmalarda en çok sözü edilen konulardan biri de Türkiye'deki turistik bölgelerde gerçekleştirilebilecek saldırılardı. Yunus Durmaz birkaç defa turistik bölgelerde keşif çalışmaları başlattığını İslâm Devleti temsilcilerine aktardı ve olası eylemler için onay istedi.⁵² Turistlerin gruplar halinde hareket ettiğini ve şehir turlarına katıldığını aktaran Durmaz, araçlarla yapılan bu gezilerin güzergâhlarına mayın döşenerek eylem yapılabileceğini söyledi.⁵³ İslâm Devleti yetkilileriye turistleri hedef alacak sıradan bir eylem yerine Antalya'daki üst düzey uluslararası bir siyasal zirvenin hedeflenmesi gerektiğinde ısrarcı oldu: "Turistik bölgelere yapılacak ameller hakkında, ülke liderleri yakında Antalya'da toplanacaklar. Bu toplantının nerede olacağını bul ve hızlı bir şekilde bu toplanılacak şehirde turistik bir mekâna amel yapma yollarına bak."⁵⁴ Durmaz bu talebe, "NATO zirvesi için ise şu an yapılacak mekân adı verilmiyor ancak yapılacak bölgede güvenlik tedbirleri artırılıyor. Kardeşimiz yapılacak oteli tespit için uğraşiyor," sözleriyle yanıt verdi.⁵⁵

Yunus Durmaz'ın turistik bölgeler için tavsiye ettiği saldırı yöntemlerinden bir diğeriye 1 Ocak 2017 tarihinde İstanbul'daki Reina Saldırısı'nı akıllara getiriyor. Durmaz, Antalya'daki bir gece kulübüne yapılabilecek intihar saldırısını tarif ederken, gece kulübü girişindeki korumalara ateş edilerek içeri girecek kişinin eylemi gerçekleştirebileceğini aktarıyordu: "En iyi sivil hedefleri tespit ettik. Antalya'da dünyaca ünlü sanatçıların, iş adamları, zenginlerin, Antalya'daki yabancı turistlerin toplandığı bir gece kulübü var. İçeride takriben 1.000'den fazla sayı oluyor. Buraya istişhadi [intihar saldırısı] yapılacak. Ancak bu ameli yapacak kardeş kapı ağzındaki korumalara sıkarak içeri girecek."⁵⁶

Farklı tasarımlara karşın, turistik bölgelere yapılacak eylemler hakkında o dönem İslâm Devleti ile Gaziantep Yapılanması arasında kesin bir fikir birliği kurulamadı. İslâm Devleti yetkililerinin Durmaz'a gönderdiği bir nota, turistik bölgelerdeki keşif çalışmalarına devam edilmesi ancak Türklerin de bulunduğu otele saldırı planlarının iptal edilmesi talimatı yer alıyordu.⁵⁷ Yine Gaziantep Yapılanması'na hitaben yazılan bir başka notta, "Amel

52 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "22.docx", "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" ve "haci.docx.DOCX" isimli belgelerden.

53 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" isimli belgeden.

54 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Dek.docx.DOCX" isimli belgeden. Yazışmalarda bahsedilen toplantının 13-14 Mayıs 2015'te Antalya'da gerçekleştirilen NATO Dışişleri Bakanları Zirvesi olması mümkün.

55 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" isimli belgeden.

56 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "El.docx.DOCX" isimli belgeden.

57 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yenigelen.docx.DOCX" isimli belgeden.

1 Ocak 2017 Reina Saldırısı sırasında dış mekân güvenlik kamerasından alınmış bir görüntü. Tıpkı Durmaz'ın Antalya'daki bir gece kulübüne yönelik hazırladığı eylem planındaki gibi, saldırı ilk etabında Masharipov kapıdaki güvenlik görevlilerine ateş açtıktan sonra gece kulübüne girdi.

yapacağın bu nokta Türklerin bulunmadığı, Avrupalıların çok olduğu bir yer olsun” ifadeleri göze çarpıyor.⁵⁸ Durmaz bu talimatlara kısmen itiraz etti ve “T.C.’nin zenginlerinin, tağutların çocukları” diye tarif ettiği Türkiye’li sivillere saldırı düzenlenmesini savundu.⁵⁹ Bu itirazın ardından yine Durmaz tarafından kaleme alındığı sanılan bir başka nottaysa Türklerin olmadığı, yalnızca yabancıların bulunduğu bir eğlence mekânına saldırı tasarısı İslâm Devleti yetkililerine iletilti.⁶⁰

Antalya’daki saldırı hakkında İslâm Devleti’nden gelen “Halka yönelik eylem yapmayın” uyarısına Durmaz, zenginler ve devletin politikalarına destek verenleri “halk” kavramından ayırarak karşı çıkıyordu. Durmaz’ın benzer bir çözümlemesine başka bir mektubunda da rastlanıyor. Türkiye halklarının da kendi düşmanları arasında olduğunu belirten Durmaz, kolluk kuvvetlerine yönelik eylemler gerçekleştirmeleri halinde halkı korkutacaklarını ve olası tepkileri önleyebileceklerini aktarıyordu: “T.C.’nin halkı dünyaya ve hevasına [nefsine] düşkün bir hale geldi. Bunları en sert şekilde vurup sindirmezsek halktan gelecek şerri def etmek zor olabilir. Bu yüzden en sert şekilde kolluk kuvvetlerini vurup halkı sindirmek gerekir.”⁶¹

Fakat Durmaz’ın bir başka mektuptaki ifadeleri, Türkiye’deki eylemler

58 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “Dek.docx.DOCX” isimli belgeden.

59 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “haci.docx.DOCX” isimli belgeden.

60 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “hakan alperdocx.DOCX” isimli belgeden.

61 Aynı kaynak.

için hedef seçimlerine tutarlı bir açıklama getiriyor. 1 Mayıs 2016'da Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne, araç içine yerleştirilmiş EYP'ler yoluyla düzenlenen saldırı dışında hiçbir eylem doğrudan kolluk kuvvetlerini hedef almadı. Durmaz'a göre, bu stratejinin tercih edilmesindeki en önemli gerekçe, polis veya askere yönelecek eylemlerin İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'i üzerindeki baskıyı artırması, böylelikle gelecekteki eylem yapmanın zorlaşması ihtimaliydi. Yani asker veya polisin doğrudan hedef alınmaması, Durmaz'a göre eylem sürekliliğinin sağlanabilmesi anlamına geliyordu: "Şu ana kadar asker, polis vurabilirdik ancak bu [eylemler] büyük amellerin önünü tıkar diye yapmadık. İnşallah amellerden sonra sezonu açacağız. Tabii T.C. geri adım atmaz, Devle de [İslâm Devleti] bize, 'Durun' demezse."⁶²

İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un İslâm Devleti'ne yönelik askeri baskısının yoğunlaştığı dönemlerde eylem yapma motivasyonlarının arttığı da yazışmalarda açıkça görülüyor. Durmaz'a gönderilen notlardan birinde, İslâm Devleti'ne yönelen bombardımanlar ile Türkiye'ye yönelik bir eylem tertiplenmesi arasında doğrudan illiyet bağı kuruluyordu: "Artık uçaklar bizi burada daha fazla vuruyor. Bunlar azdılar, geçen Tabka'yı iki gün üst üste bombardıman uçakları vurdu. İlk gün 22 adet attı; 30 şehit, yaralının, bacakları kopanların, kolları kopanların hesabı yok... Biliyoruz, senin işin zor lakin müminlerin kalplerine su serp kardeşim. Gerek PKK gerek Türkiye gerek turistik bölgeleri vur ki biz de biraz sevinelim."⁶³

Aynı nottaki bir başka ibareyse, Türkiye'nin Koalisyon'la işbirliği düzeyini genişletmesinin ve sınır güvenliği konusunda somut adımlar atmaya başlamasının da Türkiye'ye yönelik eylem gerekçesi olarak görüldüğünü gösteriyor: "Ebu Zeyneb çağırdı ve dedi ki, 'Biz istedik ki sınırdan geçen muharciler için bekleyelim lakin Türkiye bize savaş ilanı yaptı. Kardeşlerimizi bacılarımızı yollarda yakalayıp ülkelerine gönderiyor ve açıktan savaş ilan etti. Biz de ilan ediyoruz.' 'Vurun' diyor. 'Elinizdeki hazır [eylem] programı olan; PKK, turistik bölge, Türk askeri, hiç fark etmez...' diyor. Kardeşim, kaç tane istişhadi [intihar eylemcisi] istersen adam gönderecek, gerekirse araç parası gönderecek."⁶⁴

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, İslâm Devleti'yle koordinasyonlu biçimde⁶⁵ eylem planlayan Türkiye IŞİD'inin Gaziantep Yapılanması'nın, İslâm Devleti'nin Suriye ve Irak'taki en büyük düşmanlarından biri olan Rojava Federasyonu yönetimi, YPG ve diğer Kürt güçleri, kısaca SDF

62 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "El.docx.DOCX" isimli belgeden.

63 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Aha gene geldi.docx.DOCX" isimli belgeden.

64 Aynı kaynak.

65 Bu koordinasyonun derecesi "İslâm Devleti'yle ilişkiler, finansman, hiyerarşi ve karar alma süreçleri" kısmında tartışılacak.

unsurlarıyla ilişkisinden ötürü Türkiye'deki Kürt hareketini birincil hedef olarak gördüğü söylenebilir. Rojava'da savaşılan muhاریplerin bir kısmının Türkiye'den gitmesi, Ak Parti hükümetlerinin Rojava Federasyonu'na yönelik düşmanca söylemlerine karşı HDP'nin kamuoyu oluşturmaları, Türkiye'deki sosyalist grupların Rojava Federasyonu'nun İslâm Devleti'ne karşı sürdürdüğü savaşı destek vermesi, tüm bu unsurları Gaziantep Yapılanması'nın hedefleri haline getirdi. Bunun sonucunda Kürt siviller, HDP'ye ait mekânlar ve HDP etkinlikleri ile HDP'yle bazı ortak değerleri paylaşan, özellikle de İslâm Devleti karşıtlığı hususunda birleşen sosyalist gruplar ve Alevi kurumlarının Gaziantep Yapılanması'nca hedef alındı. Temmuz 2015'e dek Selefî unsurları güvenlik tehdidi olarak görülmediği dönemde, Türkiye İŞİD'i yerel yapılanmalarının karşısına kentlerdeki Kürt grupların çıkması ve örgütlenme çalışmalarını zorlaştırmalarının da İslâm Devleti ile Kürtler arasında Suriye ve Irak'ta başlayan düşmanlığı Türkiye'ye taşıdığını ve Gaziantep Yapılanması'nın Kürtleri hedef alması için yerel bir sebep oluşturduğu da söylenebilir.

Gaziantep Yapılanması'nın diğer ana hedefleri arasında Koalisyon'un Türkiye'deki lojistik uzantıları da vardı. NATO ve diğer ülkelerin temsilcilikleri, askerî havalimanları, personel ve askerî sevkiyatlar gibi hedeflerin seçilmesinde de hem Koalisyon'un İslâm Devleti'ne yönelik bombardımanlarının intikamını alma hem de Koalisyon'un savaş ve bombardıman kapasitesini azaltma amaçları etkili oldu.

Temmuz 2015'le birlikte Türkiye'nin Koalisyon'a hem hava üslerini açması hem de bombardımanlara katılması, bu hedefler arasına devlet kuruluşlarını ve TSK'yı da kattı. Türkiye hükümetinin tağıt durumu, üstelik Türkiye'deki Selefî komünite dışında kalan sivillerin de tağıt devletin ömrünü uzattığına ilişkin kanaat de, devlet uzantıları ile sivillerin hedef alınmasını kolaylaştırdı.

Gaziantep Yapılanması'nın, tağıt olduğu gerekçesiyle Türkiye hükümetine ve diğer ana hedeflerle bağlantısız sivillere yönelik eylemler planlaması, ilkin İslâm Devleti yetkililerince onaylanmadı. Türkiye'nin Koalisyon'la işbirliğini artırdığı ve sınır geçişlerini zorlaştırdığı Mayıs-Ekim 2015 dönemine ait olduğu sanılan yazışmalardan, her şeye rağmen İslâm Devleti yetkililerinin Türkiye'yi hâlâ pazarlık edilebilir bir aktör olarak değerlendirdiği anlaşılıyor. Gaziantep Yapılanması'nın Antalya'daki bir gece kulübüne yönelik planladığı eylem hakkında İslâm Devleti yetkililerinin "Avama eylem yapmayın," şeklinde görüş bildirmesi de henüz Türkiye'ye karşı tavrın netleşmemesine yorulabilir. Ancak Fırat Kalkanı Operasyonu'nun başlamasının ardından TSK'yla cephe de doğrudan karşı karşıya kalan İslâm Devleti'nin bu fikrini değıştirdiğini, Antalya'daki bir gece kulübüne yönelik Gaziantep Ya-

pılanması tarafından tasarlanan eylemi daha önce reddetmişken, aynı planı İstanbul'da uygulamaya koymasından anlaşılıyor.

*Gizlilik, eylem öncesi hazırlıklar
ve yapılanmanın keşif birimi*

Gizlilik ve tedbirli hareket etme konularında diğer yerel yapılanmaların gösterdiği özen, Gaziantep Yapılanması tarafından alınan önlemlerin yanına bile yaklaşmıyor. Gaziantep Yapılanması özellikle sınırın diğer tarafındaki İslâm Devleti yönetimiyle iletişimde ve Suriye'den gelen kişilerin Gaziantep Yapılanması'yla irtibatında gizliliğe önem veriyordu. Benzer tedbirlere eylem planlanmasında ve eylem öncesi yapılan keşif çalışmalarında da rastlanıyordu.

Gaziantep Yapılanması'nı bir araya getiren Yunus Durmaz, yapılanmadaki işbölümünü ve faaliyetleri aktardığı bir notunda, yapılanma içi iletişimde izlenecek kurallara şu sözlerle değiniyordu: "Kardeşler kendi aralarında irtibat ve görüşmeleri kesinlikle evlerinde yapmayacak. Belirlenen gün ve saatlerde sote mekânlarda görüşme yapılacak, yüz yüze görüşme zarureti olmadığı zamanlarda sadece belirlenen noktalara hafıza kartını bırakarak bilgiler teslim edilecek."⁶⁶

Gaziantep Yapılanması ile sınırın Suriye tarafındaki İslâm Devleti yetkilileri arasındaki haberleşme de kısmen bu ilkelere dayanıyordu. Önemli yazışmaların neredeyse hepsi, USB belleklere [Hafıza kartı, USB flash sürücü veya flaş disk] konulan metin belgeleri yoluyla iletiliyordu. Gaziantep Yapılanması da, İslâm Devleti yetkilileri de, talimat veya isteklerini elektronik belgelere yazıp bu belgeleri içeren USB bellekleri sınırı geçen kişiler yoluyla karşı tarafa gönderiyordu. Gaziantep Yapılanması'nın Suriye'de bulunan bir mensubunun Durmaz'a gönderdiği bir nottaki, "Hafıza kartı lazım, bir kutu gönderebilir misin?" ifadeleri, İslâm Devleti'nin bu iletişimde kullandığı USB belleklerin de kimi zaman Gaziantep'ten temin edildiğini gösteriyor.⁶⁷

Bazı durumlardaysa acele yanıtlanması gereken hususlar farklı yöntemler kullanılmasını şart koşuyordu. Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti yetkilileri arasında değiş tokuş edilen belgelerde kimi zaman istegin onaylanması halinde, cep telefonuna tek kelimelik bir kısa mesaj gönderilmesi kararlaştırılıyordu.

Bir başka yöntemeyse, önceden konuşulmamış konularda haberleşilmesi gerektiğinde başvuruluyordu. Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda, tüm dünyadaki el-Kaide yapılanmaları ta-

66 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "3056.docx" isimli belgeden.

67 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Aha gene geldi.docx.DOCX" isimli belgeden.

rafından da çokça tercih edilen şifreli yazışma programı *Asrar al-Mujahideen* kullanıldı. Şifreli mesajları göndermeye, başka kullanıcılardan alınan şifreli mesajları okuyabilmeye ve dosyaları şifreli olarak paylaşabilmeye imkân sağlayan program, 2007'den beri farklı coğrafyalardaki el-Kaide mensupları tarafından kullanıldı. Mobil platformlarla uyumlu olmayan, yalnızca Windows ve MacOS sistemlerde çalışan program, e-posta yoluyla mesajların ve dosyaların iletimine olanak tanıyor. Günümüzde benzer işlevlere sahip *Tashfeer al-Jawwal*, *Asrar al-Ghurabaa* ve *Amn al-Mujahid* gibi uygulamalar cihat örgütlerinin mobil platformlarda ve çevrimiçi olarak da şifreli yazışmasını sağlasa da,⁶⁸ Durmaz ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda *Asrar al-Mujahideen* kullanılıyordu.

Durmaz'ın öldüğü operasyonda ele geçirilen USB belleklerde bu program kullanılarak şifrelenmiş bazı belgelere de rastlandı. *Asrar al-Mujahideen* programı temelde, kullanıcıların birbirleriyle şifrelenmiş biçimde yazışırken, birbirleri tarafından oluşturulmuş anahtarlar a sahip olmaları ve dolayısıyla anahtar çiftine sahip olmayan kişilerin yazışmalara erişememesi ilkesine dayanıyor. Dolayısıyla Durmaz'a ait USB belleklerde bulunan şifreli belgelerin önemli bir kısmı açılmadı. Yine de açılmayan dosyaların *Asrar al-Mujahideen* v.2.0 programı tarafından şifrelenmiş olduğu tespit edilebildi.⁶⁹ Durmaz'ın bir İslâm Devleti yetkilisine yazdığı nottaki, “*Esrar-ül Mücahidin* [*Asrar al-Mujahideen*] programını kullansın” demişsin. Çok önemli olmayan meseleleri bu programla yollarım. Eylem gibi önemli meseleleri mümkün oldukça kardeşlerle [USB bellekleri sınırı geçecek kişilere vererek] yollarım” notu da programın kullanım amacını ortaya koyuyor.⁷⁰ Durmaz bir başka notundaysa Suriye’de İslâm Devleti yetkilileriyle birlikte hareket eden Gaziantep Yapılanması mensuplarına bu programı kullanmayı öğrenme talimatı veriyordu: “*Esrar-ül Mücahidin* programını sen, *Ebu Cihad* [Savaş Yıldız] ve *Şamil* [Muhammet Zana Alkan] öğremsin. Bundan sonra seninle mesajlaşma bu programla olacak.”⁷¹

İletişim yöntemleri için uygulanan bu tedbirler, eylemler için yapılan hazırlıklar veya sınırı geçip Gaziantep’e gelecek şahısların karşılanması için de geçerliydi. Suriye’den Türkiye’ye girip Gaziantep Yapılanması mensuplarıyla buluşacak şahısların karşılanacağı noktaları Durmaz İslâm Devleti yetkililerine iletliyordu. Buluşmalarda kullanılacak parolalar ve Türkiye’ye gelecek

68 <http://web.archive.org/web/20171215165415/https://www.recordedfuture.com/al-qaeda-encryption-technology-part-2/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

69 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Fıdık kardeşime 1.docx”, “hakan alpler 1.docx”, “3883.docx” isimli belgelerden.

70 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “hakan alperdocx.DOCX” isimli belgeden.

71 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “fıdık kardeşime.docx.DOCX” isimli belgeden.

Emni [Eylem yapacak] Araplar ile istişhatçılarla buluşulacak adresler, hatta karşılamaya gelecek kişilerin eşkâli Durmaz tarafından İslâm Devleti yetkililerine bildiriliyordu.⁷² Belirlenen randevu noktalarında temas kurulamaması halindeyse tarafların buluşabilmesi için kararlaştırılmış otel ve diğer adresler de bulunuyordu.⁷³

Örneğin bu yazışmalardan birinde, Durmaz Gaziantep'te buluşacağı kişilerin kendisini tanıyabilmesi için dış görünüşünü tarif ediyor ve buluşmada söylenecek parolaları aktarıyordu: "Arap ve Türk kardeşler beni şapkamdan, parmak arası terliğimden ve eşofmanımdan tanısınlar. Yanıma gelip 'Sela-maleyk' desin, ben de 'Aleyne ve aleykesselam' dersem beni takip etsinler."⁷⁴ Durmaz bir başka mesajındaki, "Kardeşler güzel, temiz giyinsinler. Sakalları jilete vursunlar ve çevreye nazik davransınlar. En önemlisi şüpheli davranışlardan sakınsınlar ve korkmasınlar; T.C.'de şu an iki milyon Suriyeli var, soranlara 'Çalışmaya geldik' desinler," ifadeleriyle, Gaziantep'e gelecek kişilerin de özen göstermesi gereken hususların altını çiziyordu.⁷⁵

Gaziantep Yapılanması mensuplarının ifadeleri, hücre içindeki iletişimde de araçlar kullanıldığını gösteriyor. Yakub Şahin'e göre, Durgun ile Yunus Durmaz arasındaki iletişim herhangi bir haberleşme cihazı olmaksızın, araçlar yoluyla gerçekleştiriliyordu. Durgun tarafından iki defa Durmaz'a haber iletmek üzere gönderildiğini, Durmaz'ın yanıtlarını da Durgun'a ilettiğini söyleyen Şahin ekliyor: "Telefonların dinlenebileceği ihtimaline karşılık bu tür bilgileri [patlayıcı ve malzeme depolarının durumu] şahıslar üzerinden Halil İbrahim Durgun gönderiyordu."⁷⁶

Şehirlerde görev alanların nasıl davranacağı, takip altındayken nasıl gizleneceği ve keşif sahasından hangi yöntemle uzaklaşılacağı gibi esasların yer aldığı rehberlerin de Gaziantep Yapılanması mensuplarına dağıtıldığı anlaşıyor.⁷⁷ Güvenlik güçlerinin takibine ilişkin kuşku duyulduğunda yanıltıcı tedbirlere başvuruluyor; bir başka deyişle, yanıltıcı izler bırakılıyordu. Örneğin Suriye'den Şanlıurfa'nın Nizip ilçesine giriş yapan birkaç şahsın karşılanmasında sorunlar çıkmasının ardından Durmaz, polisi yanıltmak için aldıkları önlemleri İslâm Devleti yetkililerine şöyle açıklıyordu: "Telefonları topladık; hepsini sınıra yakın bir yere bıraktık. İçeriye girildi havası vermek için..."⁷⁸

72 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "esedurahmann.doc.DOCX" ve "fıdık kardeşime.docx.DOCX" isimli belgelerden.

73 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "el.docx" isimli belgeden.

74 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "esedurahmann.doc.DOCX" isimli belgeden.

75 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "el.docx" isimli belgeden.

76 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

77 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi[1713].docx" isimli belgeden.

78 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "22.docx" isimli belgeden.

Daha açık bir ifadeyle, Durmaz Suriye'den gelen şahısların karşılandığı seferlerden birinde, takip edildiklerinden kuşkulandığı için, Türkiye'den Suriye'ye geçildiği algısı oluşturmak için Türkiye'ye giriş yapan şahısların kullandığı telefonların sınırın Türkiye tarafına terk edilmesini sağladı. Böylelikle takip eden birileri vardysa bile, şüpheli şahısların Türkiye'den Suriye'ye geçtiğini zannedecekti.

Eylemlerde görevlendirilmek üzere Suriye'den Gaziantep'e sevk edilen kişilerle ilgili en büyük endişe, bu şahısların aileleriyle birlikte hareket etmeleri halinde meydana gelebilecek sorunlardı. Durmaz, ister Türkiyeli isterse yabancı olsun, Gaziantep kökenli olmayan bu kişilerin kente yanlarında aileleri olmaksızın gönderilmesinde ısrarcıydı. İslâm Devleti yetkililerini bu konuda defalarca uyaran Durmaz, aile mensuplarının Gaziantep Yapılanması'nın giriştiği eylemleri sekteye uğratabileceği görüşündeydi: "Ağabey, buraya aile yollama bundan sonra. Kocasının mahremlerini açığa çıkarmış, meraklı, ağzı gevşek kadınları özellikle almayacağım inşallah. Sebebine gelince; ağabey, burada amel olur, kadın alınır, zayıftır konuşturabilirler."⁷⁹ Eylem yapacak kişilerin aile mensupları ile eşlerinin polis tarafından yakalanmasının ciddi bir güvenlik açığı olacağını ifade eden Durmaz, Gaziantep'e gelmek zorunda kalacak aileler için alınacak önlemleriyse şöyle sıralıyordu: "Sürekli ev değiştirmek suretiyle yaşadığımız sıkıntılardan dolayı mümkün oldukça rezidans türü yerlerde oturulacak. Yani bacı buraya geldiğinde eski evini düzmeyi aklından çıkarsın. Peçe yerine eşarp kullanacak, yerine göre yüzünü açmasını da isteyebiliriz."⁸⁰

Durmaz, İslâm Devleti'nden Gaziantep'e gelecek kişilerin halk içinde kendilerini kamufle etmeyi öğrenmelerinin önemli olduğunu altını çiziyordu. İslâm Devleti tarafından Türkiye'ye gönderilen Emni kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, Gaziantep Yapılanması'nın Suriyeli kadın doktorlar ayarlaması da, bu kişilerin varlığının açığa çıkmaması için alınmış bir önlem olarak değerlendirilebilir.⁸¹

Durmaz'ın bir mektubundaki ifadeler, ailelerle ilgili tedbirlerin Türkiyeli yapılanma mensupları için de alındığını işaret ediyor. Adıyaman'da radikalleşen Ömer Deniz Dünder'in ailesi, İslâm Devleti'ne giden çocuklarını arayan Adıyamanlı birçok aile gibi, pek çok resmi kuruma başvuruda bulunmuştu. Hatta Dünder Ailesi'nin verdiği mülakatlar televizyonda da yayınlanmıştı. Ömer'i örgütleyen kişilerden de şikâyetçi olan ailenin başvuruları üzerine Ömer 2014'te Adıyaman'a döndüğünde gözaltına alınmış ve ifade vermiş, Kobane Eylemlerinin başladığı sıralarda tekrar Suriye'ye geçmişti.

79 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "el.docx" isimli belgeden.

80 Aynı kaynak.

81 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "el.docx" isimli belgeden.

Durmaz'ın USB belleklerinde bulunan notlardan birindeki, "Ammar'a [Ömer Deniz Dünder] selam söyle. Yalnız kendisinin buraya gelmesi erken olur aile sıkıntılarından dolayı. Biraz beklesin. Emni kardeşleri aileleriyle alacağımız zaman kendisini de özel bir tertiple alırız," ifadelerinin, Ammar şer'i isimli Ömer Deniz Dünder'in ailesinin oğulları hakkında yaptığı suç duyurusunun ve ailenin polisle yaptığı işbirliğinin yaratacağı güvenlik risklerine değiniyor olması çok yüksek ihtimal. Durmaz, polis tarafından aranan Ömer Deniz Dünder'in Gaziantep'te bulunmasının Gaziantep Yapılanması'nın planladığı eylemleri riske edebileceğini düşünmüş ve Dünder hakkındaki tedbir kararını bu yüzden almış olsa gerek. Yaptığı bu uyarı, Yunus Durmaz'ın Türkiye basınında çıkan haberleri de takip ettiğini göstermesi bağlamında da dikkate değer.

Yazışmalardan Durmaz'ın Gaziantep'te eylem yapmaya muktedir ciddi sayıda kişiyi bir araya getirmeye çalıştığı anlaşılıyor. Durmaz'ın verdiği bir yanıttan, bu hususta İslâm Devleti yetkililerinin görüşünün, 400 kişilik bir topluluğun Gaziantep'e yerleştirilmesi yönünde olduğu anlaşılrsa da, Durmaz daha ihtiyatlı davranıyordu. 400 kişinin Gaziantep'e nakledilmesinin zor olacağını belirten ve "Bu işte acelecilik hata getirir," yorumunu yapan Durmaz'a göre, eylem yapmak üzere gelecek kişiler kademeli olarak Gaziantep'e getirilebilir ve kamufle olabilirdi.⁸²

Kentte Suriye'den gelen sığınmacıların çalıştığı iş kolları bulunduğunu aktaran Durmaz, bu özelleşmiş iş kollarında üretim yapan atölyelerin iyi bir gizlenme fırsatı sunacağı görüşündeydi: "Yalnızca Arapların [sığınmacılar] çalıştığı işler var. Ayakkabıcılık, terlikçilik gibi... İçeride [atölyelerde] takriben 50 tane adam çalışıyor. Türklerden dikkat çekmeyecek biri gelir, iki katlı bir yer tutar. İş yerini açar ve içeride yalnız Arapları çalıştırarak en az 50 kişiyi barındırır. Böylelikle iş yeri adı altında kardeşleri saklarız."⁸³

Benzer şekilde, Gaziantep'teki sığınmacıların toplu halde yaşadığını vurgulayan Durmaz, kente İslâm Devleti tarafından gönderilecek Emni şahısların barınma ihtiyacının da apartmanların tamamen kiralınması yoluyla çözülebileceğini savunuyordu. Topluca barınılması halinde meraklı gözlerden de uzak kalılabilecekti: "Yalnızca Arapların kaldığı binalar var. Buralar yıllık kiralanarak kardeşler koyulabilir. Misal ben Arapların binasında oturuyorum. Binada 38 tane daire var; her birinde en az dört kişi kalır, bu da demek olur ki en az 110 kişi saklanabilir. Binaları yapıp tek şahsa yıllık kiraya veriyorlar. Bizden biri alırsa girip çıkını kimse sorgulamaz."⁸⁴

İslâm Devleti'ne gönderilen notlardan bir diğerinde yazarlar, alınan giz-

82 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "haci.docx.DOCX" isimli belgeden.

83 Aynı kaynak.

84 Aynı kaynak.

lilik tedbirlerinin boş yere olmadığını gösteriyor: “Şeyhim, şu an devlet mahalle muhtarlarını faaliyete geçirdi. Kim Suriye’ye gitmişse polise haber veriyorlar. Ayrıca mahallede kim oturuyor, kim terörist, kimin düzene karşı söylemleri var, hepsini polise söyleme emri verildi. Bundan dolayı Emni kardeşlerin çoğunun evine polis gitti ve evleri basıldı. Bundan dolayı da işlerimiz çok yavaşladı.”⁸⁵

Eylem hazırlıkları gizlilik tedbirleri ile hücre içinde ve hücrenin İslâm Devleti’yle olan iletişimindeki tedbirlere ek olarak, Gaziantep Yapılanması’nın kendi içindeki bazı bariyerler de alınan kararların ifşa olmasını önlüyordu. Yazışmalardaki bazı ayrıntılar, Durmaz’ın kendisi ve birkaç kurmayı Gaziantep Yapılanması’nın geri kalanından ayırdığı, eylem kararlarını ve planlamalar hakkındaki ayrıntıları yalnızca bu kişilerin bildiği izlenimini yaratıyor. Durmaz İslâm Devleti yetkililerine yazdığı bir notta, Türkiye’de faaliyet göstermiş silahlı örgütleri incelediğini söylüyor, onların hatalarından dersler çıkarılabileceğini vurguluyordu. Durmaz’a göre geçmiş örgütlerin yaptığı hatalar arasında, “Bilgilerin alt tebaadaki fertlerle paylaşılması” da bulunuyordu.⁸⁶ Durmaz, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı hakkındaki lojistik çalışmalara başladığını fakat bu eylem kararının hücre içindeki bazı isimlerce bilinmesinden hoşnut olmadığını da aynı notta bildiriyordu: “Kısaca söyleyeceklerim... Bu kararın [10 Ekim 2015’te Ankara’daki Barış ve Demokrasi Mitingi’ne yönelik eylem yapma kararı] gizli tutulması... Ancak bu olmadı. Türkler, özellikle Antepliler ve Arap kardeşlerden bu kararı bilenler var.”⁸⁷

Yazışmalar değerlendirildiğinde, Gaziantep Yapılanması’nın en temel işlevlerinden biri olduğu anlaşılan *tarassut*, yani keşif görevlerini bizzat Durmaz’ın koordine ettiği, bazı keşif görevlerini de kendisinin üstlendiği anlaşıyor. Keşif çalışmalarını Gaziantep içi ve Gaziantep dışı olmak üzere ikiye ayıran Durmaz bu görevler için belirgin bir işbölümü uyguluyordu: “*Abdülbaşir, Abdülhakim, Huzeyfe, Hakan...* Bu kardeşler Gaziantep ve dışında, *tarassut* ve *istihbarat* yapacaklar. Şehir içindeki *tarassut Abdülbaşir’e* ait.”⁸⁸ Durmaz’ın bildirdiğine göre Gaziantep dışındaki keşif görevlerine katılan isimler arasında *Ebu Cihad* [Savaş Yıldız], *Kürdi* [Yakub Şahin], *Muaviye* [Kenan Kutval], *Sefa Dayı* [Osman Kızılbert], *Zebbah* [Faysal], *Abdülbaşir* [Murat Taşçı] ve *Çeto* [Burak Ormanoğlu] da bulunuyordu.⁸⁹ Keşif ça-

85 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “haci.docx.DOCX” isimli belgeden.

86 Aynı kaynak.

87 Aynı kaynak.

88 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “gözlerdeki damlalar birarada sel olur.docx” isimli belgeden.

89 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX” isimli belgeden.

lışmaları için kimi zaman yeterli elemana sahip olmayan Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti yetkililerinden işgücü desteği istediği de yazışmalar-da görölüyor.

Gaziantep Yapılanması'nın hedefi keşif çalışmalarını büyük kentler ile Doğu Anadolu'nun kritik noktalarına genişletmek olsa da, Gaziantep Yapılanması veya İslâm Devleti içinde olan şahısların halihazırda sahip olduğu bilgilerin değerlendirilmesi de önemliydi. Durmaz yazdığı bir notta, İslâm Devleti saflarında bulunan Türkiyelilerle görüşölmesi ve bu kişilerden geldikleri kentlerle ilgili bilgi alınmasını istiyordu: "Her şehirden kardeşle şehriyle alakalı askerî ve sivil hedefler hakkında konuşun, malumat toplayın." Durmaz bir başka mektubunda benzer bir araştırmanın, İslâm Devleti saflarındaki Türkiyeli savaşıcların askerlik yaptıkları kentlere ilişkin de gerçekleştirilmesini talep etti.⁹⁰ Durmaz, her şehirde keşif faaliyetlerinin devamlı yapılabilmesi için bir veya iki kişinin belirlenecek kentlerde yerleşik halde çalışmasını istiyordu.⁹¹

Keşif çalışmalarındaki usuller konusunda da Durmaz belirgin bir yönerge ortaya koymuştu. Durmaz'a göre keşif çalışmalarının içermesi gereken temel veriler arasında binaların konumları, adresleri, fotoğrafları, giriş-çıkış ve ulaşım güzergahları bulunuyordu. Keşif yapılan mekânların Google Earth görüntölari de kaydedilmeliydi. Kurumların faaliyetleri, keşif kapsamında araçlar varsa bunların hareket saatlerinin belirlenmesi ve fotoğraflanması da yapılması gereken çalışmalar arasındaydı. Tüm bu bilgiler şifrelenerek hafıza kartlarına konulmalıydı.⁹² Durmaz'a ait elektronik verileri inceleyen Emniyet, eylem yapılacak mekânlarda nasıl kamera kaydı gerçekleştirileceği, yaya takibinin hangi yöntemlerle yapılacağı, araçla takip usulleri ve telefon kullanımına ilişkin hususlar hakkındaki bilgi birikiminin de yapılanma mensuplarına öğretildiğini düşünüyor.⁹³

Aranan şahısların sınır geçişlerinde veya kentte yaşayacağı sorunların üstesinden gelebilmek için Gaziantep Yapılanması sahte pasaport ve kimlik belgeleriyle de ilgiliydi. Durmaz kaleme aldığı notlardan birinde, "Şamil, Cihad, Ammar ve hanımı resimlerini yollasınlar, bir ihtimal sahte kimlik ıkıracacağız," ifadelerini kullanıyordu.⁹⁴ Bu notta ismi geçen Şamil lakaplı Muhammet Zana Alkan, *Ammar* künyeli Ömer Deniz Dündar ile eşi Walentina Slobodjanjuk Adıyaman'daki soruşturmalar kapsamında, *Ebu Cihad* şer'i ismiyle bilinen Savaş Yıldız ise 18 Mayıs 2015 tarihinde Mersin ve Adana HDP

90 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "haci.docx.DOCX" isimli belgeden.

91 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "El.docx.DOCX" isimli belgeden.

92 Aynı kaynak.

93 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "486.docx" isimli belgeden.

94 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "22.docx" isimli belgeden.

bürolarının bombalanması olaylarından dolayı aranıyor, Durmaz ise Türkiye'deki hareketleri sırasında bir sorunla karşılaşmamaları için bu kişilere sahte kimlik hazırlamaya çalışıyordu.

Yazışmalarda Gaziantep Yapılanması'nın birincil hedef olarak gördüğü Kürt hareketi hakkında istihbarat ve keşif çalışmalarına da rastlamak mümkün. 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri'nden birkaç ay önce yazıldığı anlaşılan bir notta, Durmaz HDP'nin miting takviminin henüz açıklanmadığını belirtse de önlem olarak mitinglerin yapılacağı muhtemel alanlara saldırılarda kullanılacak malzemelerin önceden gömüleceğini bildiriyordu.⁹⁵ Durmaz'ın notlarından, Kürt örgütleri arasına sızma çalışmaları da yapıldığı ama Gaziantep Yapılanması'nda Kürtçe bilen kimse olmadığı için bu çabaların sonuçsuz kaldığı anlaşılıyor.⁹⁶

İslâm Devleti'yle ilişkiler, finansman, hiyerarşi ve karar alma

Fezleke ve iddianamelerin Türkiye IŞİD'i ile İslâm Devleti'nin Türkiye'deki uzantılarını anlama çabalarına yaptığı etkilerden belki de en önemlisi hiyerarşiye dair. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı soruşturması kapsamında Yunus Durmaz'a ait dijital verileri inceleyen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, USB belleklerdeki yazışmalardan ötürü "Şüpheli İlhami Balı'nın Deaş Silahlı Terör Örgütü'nün yöneticisi olduğu, örgütün Türkiye sorumlusu olarak görev yaptığı, Türkiye'de yapılacak eylemlerin onayını verdiği" kanısına vardı. İddianamede geçen bu kanaat yüzünden İlhami Balı basında "IŞİD'in Türkiye sorumlusu" unvanıyla geçer oldu.

Fakat USB belleklerde bulunan yazışmalar incelendiğinde, Durmaz'ın hangi amire hesap verdiği konusunda farklı bir resim ortaya çıkıyor. Durmaz'ın yazdığı ve Türkiye'den Suriye'ye geçen şahıslar tarafından USB bellekler içerisinde taşınarak İslâm Devleti yetkililerine teslim edilen elektronik belgelerde, *Şeyhim*, *Şeyh Ebu Zeyneb* ve *Ebu Zeyneb* hitaplarına rastlanıyor. Savcılık Durmaz'ın hitap ettiği bu otoritenin İlhami Balı olduğunu düşünüyor.⁹⁷ Ancak yazışmaların ayrıntıları bu kişinin Türkçe yazışmaların tercüme edilmesine ihtiyaç duyan yabancı bir şahıs olduğunu gösteriyor.

95 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "WRD0904.TMP.DOCX" isimli belgeden.

96 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "WRD0904.TMP.DOCX", Mektup.docx ve "3058.docx" isimli belgelerden.

97 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı hakkında hazırlanan iddianameden: "Yunus Durmaz'ın, dijital materyallerinden ele geçirilen yukarıda ayrıntıları yazılan 'Yeni Microsoft Word Belgesi (2).docx' isimli belge ile yönetici İlhami Balı'ya eylem önerisinde bulunduğu, 'Yenises.docx (2)' isimli belge ile eylem için onay istediği, 'dek.docx.DOCX' isimli belge ile şüpheli İlhami Balı tarafından Yunus Durmaz'a eylemin yapılması için onay ve talimat verildiği. ."

Durmaz'ın Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti'nde bulunan bir mensubu olan *Esedurrahman*'a [Gerçek ismi bilinmiyor] yazdığı bir notta "Kardeşim Esedurrahman, Şeyhten istediklerim ve beklediğim cevaplar var. Onları al. Gerekirse tercümede [çeviri işlemi yapıldığı sırada] sen de [hazır] bulun. Meseleleri ben tek tek yazdım, sen de her söylediğim şeyin cevabını anlaşılır bir biçimde not al ve bana gönder," ifadeleri geçiyor.⁹⁸ Durmaz'ın İslâm Devleti'ndeki bir başka Gaziantep Yapılanması mensubuna yazdığı mektup, "Kardeşim, en önemlisi yazıları anlaşılır ve net yaz. Şeyhle oturulup tercüme yapıldığı zaman şeyhin tavırlarını da bana yaz," ibarelerini içeriyor.⁹⁹ Durmaz'ın gönderdiği notun başka bir dile çevrileceği, Durmaz'ın kaleme aldığı diğer bir nottaki, "Tercümeyi kim yapıyor? Mümkünse öğreneyim," ifadelerinden de anlaşılıyor.¹⁰⁰ Durmaz'a gönderilen notlarda da *Ebu Zeyneb*'in cevapları, Arapçadan Türkçeye çevrilmiş biçimde aktarılıyor. Ancak bu yöntemin birtakım karışıklıklara yol açtığını, çeviriden ötürü kimi zaman anlaşmazlıklar yaşandığını, Yunus Durmaz'ın bir notunda geçen "Şeyhim, sorularımın cevabını bizzat sen yazdır. Cevap aradaki kardeşten değil, senden gelsin. Direkt tercümana sen yazdır," ifadesinden tahmin etmek mümkün.¹⁰¹

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı soruşturması kapsamında ifade veren Yakub Şahin'in, "Şeyh Ebu Zeyneb Ahmet Güneş'in kod adıdır. Ben Ahmet Güneş'in Suriye'de çatışmalarda öldüğünü duymuştum," sözleri bir başka yanlış daha yarattı ve Ahmet Güneş'in, Yunus Durmaz'ın amiri konumundaki İslâm Devleti yetkilisi olduğu düşünüldü.¹⁰² Bu karmaşanın basitçe, Ahmet Güneş ile İslâm Devleti yetkilisi Ebu Zeyneb'in aynı şer'i isimleri kullanmalarından ileri geldiği söylenebilir.

Gaziantep Yapılanması'nın ilişkilendiği birime yazdığı notların Türkçeden bir başka dile tercüme edildiğini gösteren veriler birkaç önemli nüansa işaret ediyor. Bunların ilki Balı'nın iddia edildiği gibi, İslâm Devleti'nin Türkiye sorumlusu olmadığı yönünde. Pek çok bulguya göre, İslâm Devleti Hudut İdaresi için Türkiye Sınır Emiri olarak çalışan ve Kilis'in Elbeyli ilçesinde konuşlu Balı, sınırın Türkiye kısmını yönetiyorduysa da, Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti arasındaki yazışmalar İlhami Balı'nın Hudut İdaresi'ndeki görevinin ötesinde bir sorumluluğu bulduğuna ilişkin bulgu sunmuyor. Yazışmaların tercümesinin ortaya koyduğu diğer husus ise Gaziantep Yapılanması'nın Türkiye IŞİD'i içindeki bir başka birim veya kişiyle de-

98 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "esedurahmann.doc.DOCX" isimli belgeden.

99 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "fıdık kardeşime.docx.DOCX" isimli belgeden.

100 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" isimli belgeden.

101 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "hakan alperdocx.DOCX" isimli belgeden.

102 Yakub Şahin'in Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nda, 30 Ekim 2015'te alınan ek ifadesi.

ğil, doğrudan İslâm Devleti'ne bağlı, Suriye'de konuşlanmış yetkililerle temasta olduğu. İstanbul Yapılanması da İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla, diğer ismiyle *Şirket*'le yakın ilişkilere sahip olsa da, iş İstanbul Yapılanması'nın kendi örgütlenme ve propaganda faaliyetlerine geldiğinde İslâm Devleti Türkiye Kolu'ndan herhangi bir eylem için izin istenmiyordu. Gaziantep Yapılanmasıysa İslâm Devleti'yle kurduğu doğrudan bağlantıyla diğer hücrelerden ayrılıyor. Ancak bu ilişkinin kapsamı da tartışılmalı.

İslâm Devleti ile Gaziantep Yapılanması arasındaki ilişkinin niteliğine dair en önemli göstergelerden biri, hücrenin tüm faaliyet giderlerinin İslâm Devleti tarafından karşılanması. Kaynak aktarımlarının hacmiyse, Yunus Durmaz'a ait USB bellekte bulunan masraf çizelgeleri sayesinde anlaşılıyor.¹⁰³ Masraf çizelgeleri hem faaliyet giderlerini hem de Gaziantep Yapılanması mensuplarına ödenen maaşları kapsıyordu. Şahıslara ödenecek maaşlar hesaplanırken medeni hal ve ailedeki çocuklara bağlı birkaç kıstas esas alınıyordu. Kişi başı 120 dolar ödeme yapılıyor, evli olanlar eşlerinden ötürü 120 dolar daha alıyordu. Çocuk başına 50 dolar ek ödeme yapılırken kalabalık ailelere kira, erzak gideri, harçlık, aile gideri, okul kayıt gideri, elbise giderleri, ev eşyası masrafları ve sağlık giderleri adı altında yardımlarda bulunuluyordu. Yapılanmadaki evli olan ancak çocuksuz kişiler Gaziantep'te kiralanın üç ayrı hücre evinde konakladığı için bu kişilere ayrıca kira yardımı yapılmıyordu. 2015 yılı itibarıyla aylık ödemeler Gaziantep Yapılanması'nın bekâr mensupları için 300 TL civarındayken, evli ve iki çocuğu bulunan kişiler kira yardımıyla birlikte yaklaşık 1.900 TL maaş alıyordu.

[illegible]

Aylık masraf çizelgelerinden biri. Çizelge şahıslara ödenen maaşlar (solda) ve faaliyet giderlerinden (sağda) oluşuyordu.

Kaynaklar İslâm Devleti'nden Gaziantep Yapılanması'na birkaç yöntemle aktarılıyordu. Para transferi yöntemlerinden birine, Yunus Durmaz'ın en küçük kardeşi Hacı Ali Durmaz'ın ifadelerinde rastlanıyor. Hacı Ali Durmaz, İslâm Devleti'nden düzenli maaş alıp almadığına ilişkin soruya verdiği, “Anka-

103 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Enyeni.xlsx,” “3060.xlsx,” “GİDECEKLER.xlsx” ve “Yeni Microsoft Excel Çalışma Sayfası[1801].xlsx” isimli belgelerden.

ra patlamasından sonra [polisten] kaçmaya başladıktan sonra ağabeyim bana düzenli olarak para verirdi. Verdiği paralar Türk Lirasıydı. Örgüt [İslâm Devleti] Suriye’de bulunan bir kuyumcuya para veriyor, kuyumcunun Gaziantep’te bulunan akrabası da kendisine verilmiş gibi telefon vasıtasıyla irtibat kurarak parayı ağabeyime aktarıyordu,”¹⁰⁴ yanıtıyla bu yöntemlerden birini açık etti. Ancak Temmuz 2015’e dek Türkiye-Suriye sınırında özgürce hareket eden İslâm Devleti’nin Suriye ile Gaziantep arasında gidip gelen hücre mensupları aracılığıyla Gaziantep’e doğrudan para göndermiş olması muhtemel. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı şüphelileri hakkında hazırlanan MASAK Raporunda¹⁰⁵ da yurtdışından para aktarımlarına veya Türkiye IŞİD’i ve İslâm Devleti’yle ilişkisi olduğu bilinen kişilerden gelen kayda değer transferlere rastlanmaması paranın elden gönderildiği ihtimalini güçlendiriyor.

Keşif giderleri, yol giderleri, otomobil ve motosikletlerin bakım ve tamirlerine ilişkin giderler, telefon giderleri, bilgisayar giderleri, amonyum nitrat ile diğer askerî malzemelerin nakliyat giderleri, dükkân ve depo kiralari, çoğu mühimmat alımından oluşan askerî giderler ile yemek giderleri, faaliyetlere ilişkin masraflar olarak aylık bilançolara ekleniyordu. Gaziantep Yapılanması aylık masraflarını bu şekilde listeleyip İslâm Devleti’ne gönderip ilgili ayın masraflarının karşılanmasını istiyordu. Örneğin Durmaz’ın USB belleklerinde bulunan üç farklı masraf çizelgesinde aylık giderler karşılığında 13.500 dolar, 25.197 dolar ve 55.197 dolarlık aylık ödemeler istendiği görülmüyordu.

Yollanan bu masraf çizelgelerine rağmen zamanında yapılmayan veya tamamı karşılanmayan giderler kimi zaman huzursuzluklara yol açtı. Yunus Durmaz bir notunda, “Size nitriyat faturamı yolladım fakat nitriyatım geri gelmedi. Burada acil harcamaları şu an başka yerden yapıyorum. Bari gönderdiğim nitriyat harcamalarımın karşılığını yollayın,” sözleriyle gecikmelerden yakınıyordu.¹⁰⁶ Durmaz bir başka yazışmadaysa paranın eksik yollandığından şikâyet ediyordu: “Şeyhim, ben geçen ay 13.000 küsur nitriyat harcadım. Bana 10.000 nitriyat yollamışsın. Neden harcadığım nitriyat gönderilmiyor? Bu işteki sorun ne? Bu üç oldu... 10.000 üzerindeki harcamalarım gönderilmiyor... Allah şahittir, para olmadığından dolayı Çeto’yu tarassuta [keşif çalışmalarına] yollayamadım. [Para] Olsaydı şimdi bir haftadır İstanbul’da tarassut yapıyor olacaktı.”¹⁰⁷

104 Hacı Ali Durmaz’ın Gaziantep Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü’nde, 23 Mayıs 2016’da alınan ifadesi.

105 Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı’nın, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’nın talimatı üzerine hazırladığı 30 Aralık 2015 tarihli araştırma raporu.

106 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “hakan alperdocx.DOCX” isimli belgeden.

107 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “333.docx.DOCX” isimli belgeden.

Gaziantep Yapılanması keşif, askeri malzemelerin ve patlayıcı malzemelerinin satın alınması, depolanması ve patlayıcı üretimi ile eğitim çalışmalarını İslâm Devleti'nden gelen kaynakları kullanarak gerçekleştirse de, eylem planlanmasında hücrenin kısmen otonom olduğu, İslâm Devleti'nin hedef seçimlerini önemli ölçüde Gaziantep Yapılanması'nın inisiyatifine bıraktığı görülüyor. Eylemlerin ana hatları hakkında Gaziantep Yapılanması İslâm Devleti yetkililerine danışsa da her karar için onay istemediği, önceden onaylanmış bir eylem tipinin yinelenmesi konusunda İslâm Devleti'nden teyit alınmadığı yazışmalardan anlaşılıyor. Gaziantep Yapılanması'ndan *Ebu Seyyaf*'ın Şeyh Ebu Zeyneb'e gönderdiği bir nottaki, "Hamdolsun PKK'ye, sınır boylarındaki sahve [Batı işbirlikçileri] Alevilere amel yapmaya yetecek kadar istihbaratımız tamamlandı. Çok yakında Kobane'den Hatay'a kadar amellerimizi duyacaksınız inşallah," sözleri, bu kısmi bağımsızlığa işaret ediyor.¹⁰⁸ Buna karşın İslâm Devleti'nden Gaziantep Yapılanması'na gönderilen bir yanıtta "En önemlisi de yapılacak amel, yeri ve şeklini, şeyhe bildirin. 'Bizden cevap alınca amel yapılsın,' diyor," ifadeleri, İslâm Devleti yetkililerinin Gaziantep Yapılanması eylemleri için eğilim belirlediğini ve onay makamı olduğunu gösteriyor.¹⁰⁹

Her ne kadar kısmen özerk olsa da, Gaziantep Yapılanması kimi zaman İslâm Devleti'nden doğrudan talimat da aldı. Durmaz'a İslâm Devleti yetkilileri tarafından gönderilen bir notta, Şanlıurfa'daki birçok adres ve bu adreslerdeki şahısların kimlikleri bildirilerek keşif yapılması isteniyordu: "Aşağıdaki adreslerin tarassutu [keşfi] acilen yapılacak. Hata yapmamaya dikkat edin, artık yapılacak hatalar bedeli ağır olacak hatalar olacaktır... İnşallah samimiyetle ve dikkatlice [keşifleri] yaparlarsa bunları bulmak çok basit olacaktır. Çünkü düşmanın şu an çok rahat olduğu bir zaman, bundan dolayı çok açık vereceklerdir... Tarassuttan sonra gerekli operasyon yapılacak. Tarassutunuza bitirir bitirmez bilgileri bize gönderin. Amel edecek [eylem yapacak] kardeş direkt gelip amel edecek şekilde olsun."¹¹⁰

Gaziantep Yapılanması'na bildirilen keşif hedefleri arasında Özgür Suriye Ordusu'yla zaman zaman ortak çalışma yürüten, Kürtlerin ağırlıklı olduğu *Afşad Salahaddin* grubundan üç şahsın isimleri ve toplanma merkezlerinin Şanlıurfa'daki adresi, Koalisyon'la işbirliği yaptığı aktarılan birkaç isim ve Şanlıurfa'daki adresleri, *Suvar el-Rakka* (Rakka Devrimcileri) Enformasyon Ofisi'nin Şanlıurfa'daki adresi ile ÖSO'ya bağlı komutan ve savaşçıların meskenleri ile toplanma yerleri bulunuyordu.¹¹¹

108 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "3057.docx" isimli belgeden.

109 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "hakan alperdocx.DOCX" isimli belgeden.

110 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "YAKINDIR YAKIN...[1017].docx" isimli belgeden.

111 Aynı kaynak.

Gaziantep Yapılanması'na keşif talimatı verilen bu notun da Mayıs-Ekim 2015 arasında yazıldığı sanılıyor. İlgili dönemde ve izleyen aylarda, Şanlıurfa'da yazışmada belirtilen isimlerle bire bir örtüşen kişilerin saldırıya uğradığına ilişkin bir bulgu yok. Ancak Ekim ile Aralık 2015'te Şanlıurfa ve Gaziantep'te öldürülen dört kişinin faillerinin İslâm Devleti'yle ilişkili olabileceğine dair yoğun şüpheler mevcut. 29 Ekim 2015'te Şanlıurfa'da, çıkardıkları *el-Vatan* isimli Arapça gazete kentteki Suriyeli muhaliflerce takip edilen gazeteciler İbrahim Abdülkadir ile Firas Hammadi, yaşadıkları evde kafaları kesilerek öldürüldü. İslâm Devleti kontrolündeki Rakka'dan aktardıkları bilgilerle tanınan *Raqqa is Being Slaughtered Silently* isimli yurttaş girişimi, üyeleri İbrahim ile dostları Firas'ın öldürüldüğünü duyurdu.¹¹² Polis cinayetleri işleyen dört kişiyi tespit ettiyse de, bu kişilerin Rakka'ya ve Almanya'ya kaçtığı anlaşıldı ve cinayetlerin kim tarafından planlandığı belirlenemedi.¹¹³ Keşif talimatı içeren yazışmalar, Abdülkadir ile Hammadi'nin öldürüldüğü saldırının keşif çalışmalarının da Gaziantep Yapılanması tarafından yürütülmüş olabileceğini düşündürüyor.

İslâm Devleti'nden gelene talimatla öldürüldüğü düşünülen Firas Hammadi.

Aralık 2016'da önlenen bir başka saldırı da İslâm Devleti talimatıyla yapılan keşifleri akla getiriyor. Şanlıurfa'da iki ÖSO mensubunu öldürmek ve kentte bombalı eylem yapmak üzere hazırlık yapan üç Suriyeli polis tarafından Aralık 2016'da yakalandı.¹¹⁴ İkisinin Suriye'den geçtikleri, Şanlıurfa'daki bir şahıstan da lojistik destek aldıkları anlaşıldı. *Aydınlık* gazetesinde yer alan bir makaledeyse, Rakka'daki İslâm Devleti'nin 600.000'den fazla Suriyelinin yaşadığı Şanlıurfa'daki hedefleri kolaylıkla tespit ederek eylemcilere bildirebilmesinin Emniyet'teki uzmanları şaşırttığı belirtiliyordu.¹¹⁵ Bu keşfin de Gaziantep Yapılanması tarafından yapılp bilgilerin İslâm Devleti'ne yollanmış olması oldukça muhtemel.

112 http://web.archive.org/web/20160305035257/https://twitter.com/Raqqa_SL/status/660020449938681856, Erişim tarihi: 28.04.2018.

113 <http://web.archive.org/web/20160421200959/http://www.hurriyet.com.tr:80/gazetecileri-katleden-teroristler-birlikte-kacmis-40055299>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

114 <http://web.archive.org/web/20180428182843/http://www.milliyet.com.tr/deas-in-sansasyonel-eylem-planini-polis-sanliurfa-yerelhaber-1732911/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

115 <http://web.archive.org/web/20170914164058/https://www.aydinlik.com.tr/kose-yazilari/mehmet-farac/2017-subat/urfa-da-suikast-nasil-onlendi>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İslâm Devleti ile Gaziantep Yapılanması arasındaki hiyerarşik ilişkiye dair başka bulgular da var. İslâm Devleti yetkililerinin yazdığı bazı notlarda, Gaziantep Yapılanması'nın eylemlerde kullanılabilecek patlayıcı ve silah envanterini bildirmesi isteniyor. Bu talep, envanterin durumuna göre Gaziantep Yapılanması'na eylem talimatları verilebileceği şeklinde açıklanıyor.¹¹⁶ Benzer şekilde, bir yazışmada geçen "Her hafta Türkiye'de oluşan haberlerden bizi haberdar edin, bilgileri gönderin. Şeyh, 'Onlar bizim oradaki gözümüz,' dedi," ifadeleri, İslâm Devleti'ni ilgilendireceği düşünülen haberlerin iletilmesinin de Gaziantep Yapılanması'nın sorumlulukları arasında olduğunu gösteriyor.¹¹⁷

İslâm Devleti'yle ilişkilerin Gaziantep Yapılanması'na aktardığı bürokratik uygulamalar da bulunuyordu. Bunlardan biri, İslâm Devleti topraklarına adım atan mücahit veya muhacirlerin kayıtlarının İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından toplanmasını sağlayan İslâm Devleti kayıt formlarının Gaziantep Yapılanması tarafından da kullanılması. İsim, künye ya da şer'i isim, doğum tarihi, uyruk, ziyaret edilen ülkeler, konuşulan diller, çalışılan işler ve daha önceki cihat deneyimlerini içeren geleneksel İslâm Devleti kayıt formları¹¹⁸ üzerinden geliştirildiği sanılan benzer bir form, Gaziantep Yapılanması tarafından da benimsenmişti. Formlar yoluyla kişisel bilgiler, aile hakkında sorular, çalışılan işler ve kullanılabilen araçlar, ilgili kişinin kendisinin ve ailesinin İslâm'a bakışı, alınmış dersler, bağlı olunan cemaat, geçmiş cihat deneyimleri, şahsın polis tarafından gözaltına alınıp alınmadığı ve kişinin almak istediği askerî eğitimler kayıt altına alınıyordu.¹¹⁹

Gaziantep Yapılanması'nın nüfuzlu isimlerinin, iletişim halinde oldukları İslâm Devleti yetkililerinin dinsel bilgi ve tecrübelerine itimat ettiği ve bu kişileri danışma makamı olarak gördüklerine ilişkin bulgular da var. Durmaz bir notunda daha önce aktardığı bir rüya hakkında yorum istiyor ve rüyasını şu ifadelerle anlatıyordu: "Şeyhim, sana anlattığım rüyanın cevabını halen vermedin. Rüya şöyleydi, kardeşlerle beraber Antep'teyiz. Ben, küçük kardeşlerim Seyyaf [Cihan Durmaz] ve Mervan [Hacı Ali Durmaz] yan yana dururken Şeyh Bağdadi geliyor ve ilk bana sarılıyor. Ağlaşarak sıkıca birbirimize sarılıyoruz. Sonra kardeşim Seyyaf, 'Ağabey, Şeyhi bırak da biz de sarılalım,' diyor."¹²⁰

116 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Esselamu aleykum ve rahmetullahi ve beraketuhu. docx" isimli belgeden.

117 Aynı kaynak.

118 <http://web.archive.org/web/20171209130820/http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-documents-leak-british-fighters-among-1700-with-personal-details-revealed-through-terrorist-a6921506.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

119 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "İslâm Devleti Kayıt Formu Çıktı İçin.doc" isimli belgeden.

120 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "hakan alperdocx.DOCX" isimli belgeden.

Finansal bağımlılık, talimat üzerine düzenlenen keşifler ve eylem planlarındaki kısmi özerkliği açıklayansa, İslâm Devleti yetkililerine gönderilen Yunus Durmaz ile *Ebu Musab Türki* künyeli Edremit Türe'nin imzalarını taşıyan bir mektup. Mektupta Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti tarafından feshedileceğine dair endişeler aktarılıyordu: “Şeyhim, şimdi aslını bilmediğim bir duyum aldım. Bizden bir fayda görülmediğini, burada amel yapmadığımızı, bundan dolayı da feshedileceğimizi duyduk. Şeyhim, çekilen bunca sıkıntı ve imtihandan sonra bizi feshetmede ne hayır vardır?... Şeyhim, eğer bizim feshedilmemizde büyük bir maslahat yoksa bizim kavmimizi bize verin.”¹²¹

2015'in ilk yarısında yazılmış olabileceği tahmin edilen mektup, zaman tanındığı takdirde Gaziantep Yapılanması'nın eylemler yaparak kendini kanıtlayacağı yönündeki ifadelerle son buluyordu. Gaziantep Yapılanması'nın 2016 yılına dek süren Türkiye'deki eylemlerine bakıldığında, Durmaz ve Türe'nin vaatlerini yerine getirdiği ortada. Fakat Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti yetkilileriyle fesih ihtimalini tartışması ve aksi yönde karar alınması için ricada bulunması bile, yapılar arasındaki ilişkinin, Gaziantep Yapılanması'nın alt basamakta olduğu yatay bir hiyerarşi olarak nitelenebileceğini gösteriyor.

Yunus Durmaz, emir-komuta zincirinden söz etmekten ve İslâm Devleti tarafından kendisine verilmiş sorumluluklardan bahsetmekten de imtina etmiyordu. Durmaz, eksik ve geç ödemelerden şikâyet ettiği bir mektubunda geçen, “Benim işim burada sadece eylem yapmak değil; tarassut, istihbarat, hedef bölgeye adam ve malzeme taşımak, patlayıcı hazırlamak, silah ve mermi temin etmek,”¹²² ifadeleriyle oldukça berrak bir iş tanımı yaparak yatay hiyerarşi varsayımını doğruluyordu. Hiyerarşik bağlara işaret eden bir başka husus da, Gaziantep Yapılanması içindeki kişilerin 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı sonrasında verdiği ifadelerden anlaşılıyor. Bu ifadeler Yunus Durmaz'ın, “İslâm Devleti'nin Gaziantep Emiri” titrini üstlendiği ve kendini böyle tanıttığını gösteriyor. Bu unvan, Gaziantep Yapılanması'nın kendisini Türkiye İŞİD'i içinde konumlamadığını da ortaya koyuyor.

Eylemlerde kullanılan malzemelerin temini ve patlayıcılardan sorumlu birimler

Türkiye İŞİD'i yerel yapılanmaların çoğu, kendi bünyelerinde radikalleşmiş şahısların İslâm Devleti'ndeki askerî ihtiyaçlarına destek olabilmek için çalışma yürütüyordu. Uzun namlulu tüfek dürbünleri, uzun menzilli veya

121 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “3059.docx” isimli belgeden.

122 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “333.docx.DOCX” isimli belgeden.

ısıya duyarlı görüntüleyiciler, çadır ya da koruyucu giyim gibi kolayca satın alınabilen, dolaşımı takip edilmeyen malzemeler çoğunlukla yerel hücrelerin uğraşlarıyla İslâm Devleti'ne geçiyordu. Bu tedarik zincirlerinin aksine Gaziantep Yapılanması, İslâm Devleti'nden Gaziantep'e geçirerek veya Türkiye'deki tedarikçilerden kaçak yollarla temin ettiği silah, mühimmat ile EYP [el yapımı patlayıcı] yapımında kullanılan malzemeleri, eylemlerde kullanmak üzere Gaziantep'te depoluyordu. Gaziantep Yapılanması kendi ürettiği EYP'lerde kullandığı malzemelerin çoğunu, İslâm Devleti'nin Türkiye üzerinden geçirdiği tedarik zincirlerini tehlikeye atmadan, kendi imkânlarıyla elde ediyor veya İslâm Devleti'nin askeri kanadı tarafından Suriye'den Türkiye'ye gerçekleştirilen sevkiyatları bekliyordu.

Gaziantep Yapılanması'nın silah ve mühimmat temin etmek için kullandığı kaynaklardan biri Suriye ve Irak'taki silah piyasalarına erişimi bulunan kaçakçılardı. Yunus Durmaz İslâm Devleti'ne gönderdiği notlardan birinde bir kaçakçıdan silah satın almak için onay istiyordu: "Karkamış'ta bir kaçakçı var. Cerablus'tan kaçak mal getiriyor. Onu tanıyan kardeş 'Kefilim. Eğer isterseniz konuşurum, yol varsa içeriden [Suriye'den] silahları ve mermileri getirtelim,' diyor. Bu adam askeri bağlamış, belirli gün ve saatlerde kaçak mal getiriyormuş. Eğer olursa tertip yapalım mı?"¹²³

Durmaz izleyen mektubunda kaçakçıdan alınacaklar için İslâm Devleti'nden 20.000 dolar istiyor, işlerin hızlanması için elinde harcamaya hazır parasının olması gerektiğini vurguluyordu: "Kaçakçılarla bir sefer görüşme fırsatımız oluyor. Gidiyoruz bakıyoruz, uygunsa alıp çıkıyoruz. Adamın yanına parasız gidip malzemeyi beğenip sonra 'Paramızı alıp gelelim,' deyince adamlar şüpheleniyor."¹²⁴ Bir başka mektuptaysa piyasada 4.000-9.000 dolar arasında değişen fiyatlarda Kalaşnikof bulunabildiğini belirten Yunus Durmaz, silah ve mühimmat giderleri için 100.000 dolarlık ödenek istedi.¹²⁵ İllerleyen yazışmalar, Karkamış'taki kaçakçıdan alım yapılmasına izin çıktığını ve dört Kalaşnikof tüfek, 1.700 Kalaşnikof mermisi satın alındığını, 3.000 adet merminin siparişini verdiğini, 6.000 adet 9'luk mermi ismarlandığını ve ek şarjörler yaptırıldığını gösteriyor.¹²⁶

İslâm Devleti'nin yüklü sevkiyatlarıyla karşılaştırıldığında oldukça küçük gözükse de, Gaziantep Yapılanması'nın stokladığı silah ve mühimmat Türkiye IŞİD'inin diğer hücrelerinin sahip olduğu ateş gücünün çok daha üzerinde. Gaziantep Yapılanması'ndan İslâm Devleti yetkililerine gönderilen bir

123 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "22.docx" isimli belgeden.

124 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" isimli belgeden.

125 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "El.docx.DOCX" isimli belgeden.

126 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "haci.docx.DOCX" isimli belgeden.

notta Yunus Durmaz envanterlerinde bulunan silah ve mühimmat ile patlayıcı malzemelerini şöyle sıralıyordu: “17 adet keleş, 33 adet dolu 36 adet boş ve sekiz adet bozuk şarjör, üç kutu tam ve artı 1.000 adet keleş mermisi, iki adet Gaddara ve dört adet şarjörü, dört adet Glock ve altı şarjör, iki adet 7.65 ve bir adet 9'luk Çekoslovakya tabanca, 5.500 adet 9'luk mermi, 17 adet fünüyeli el bombası, 14 adet şaziyeli el bombası fünüyeli, beş adet taarruz el bombası fünüyesiz, 15 adet hizam, yedi adet istiştah jobesi her biri 7 kg, bir adet istiştah jobesi 13 kg, en az 300 kg TNT.”¹²⁷

Ancak hem bu liste hem de güvenlik kuvvetlerinin yaptığı operasyonlarda ele geçirilenler, gerçekte Gaziantep Yapılanması'nın silahlanma kapasitesini karşılamaktan epey uzak. Gaziantep Yapılanması kalabalık dönemlerinde yaklaşık 50 kişilik bir grup olarak çalışsa da, eylemlerde kullanılmak üzere Suriye'den getirilip Gaziantep'e yerleştirilen veya yerleştirilmesi planlanan yabancı şahıslar da hesaba katıldığında yapılanmanın birkaç yüz kişiyle ifade edilebilecek bir muharip güce ulaşmasının planlandığı söylenebilir. Dolayısıyla Durmaz'ın İslâm Devleti'ne bildirdiği envanterin, erişilmesi hedeflenen savaş gücünün çok küçük bir kısmıydı.

Eylemler için otomobil de tedarik edilmeye çalışılıyordu. Motorlu bir araca EYP yerleştirme yoluyla saldırı düzenlenmesi yöntemi Gaziantep Yapılanması'nca yalnızca 1 Mayıs 2016'da Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'nü hedef alan saldırıda kullanıldı. Durmaz'ın bir yazışmada sarf ettiği, “Arabaları ayarlama yolunu bulduk. İnşallah hazırlığa başlayacağız. İmalathane kuruyoruz, patlayıcılar hazır olduğunda arabalar da hazır olur inşallah,”¹²⁸ ifadeleri, temelde otomobillerin EYP'lerle donatılıp saldırılarda kullanılmak üzere tedarik edilmeye çalışıldığını gösteriyor.

Yunus Durmaz'ın İslâm Devleti yetkililerine gönderdiği notlarda arabaların kayıtlarını üzerlerine almak üzere Gaziantepli olmayan şahıslar istemesi de, saldırılarda kullanılacak arabaların hedeflere rahat ulaşabilmesinin planlandığını akla getiriyor. Durmaz bir notundaki “Şeyhim, araba meselesine gelince... *Ebu Talha* ve *Abdülmuin* şahit olsun, ben kaç sefer haber yolladım, ‘Bana Antepli olmayan birini yollayın, araba alacağım,’ diye. Önce bana, ‘Arabayı amel yapacak kardeş alsin,’ diye haber yolladın... Sen bana, ‘Ne ihtiyacı varsa söylesin,’ diye haber yollamışsın, üzerine araba alacak adam bile gelmedi,”¹²⁹ sözleriyle, araba ruhsatlarının Gaziantepli olmayan, şüphe çekmeyecek kişiler adına çıkarılmasının önemini vurguluyordu. Böylelikle araçlar güvenlik birimlerinin dikkatini çekmeden rahatlıkla görevleri yerine getirebilecekti.

127 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Yeni Microsoft Office Word Belgesi.docx.DOCX” isimli belgeden.

128 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “22.docx” isimli belgeden.

129 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “haci.docx.DOCX” isimli belgeden.

Yazışmalar, otomobillerin EYP'li saldırılardaki doğrudan işlevi haricinde, hedef bölgelerde mobil depolar olarak da kullanılmasının tasarlandığını gösteriyor.¹³⁰ Ancak araçlar yalnızca saldırılar için değil, keşif faaliyetleri ile eylemcilerin hedef bölgelere taşınması ve hem Türkiye içindeki hem de İslâm Devleti ile Gaziantep arasındaki tedarik zincirleri için de işlevseldi: “Malzeme taşıma işinde *Ebu Sümeýra* [Hasan Hüseyin Uğur] ve *Esedurrahman* iyi olur. Karşıdan verirsiniz, onlar da buradaki depolara koyarlar. Kendilerine iki tane araba veririz. Malzeme geleceği zaman bu tarafa geçer, arabaları alır, yol tertibini yaparlar ve getirirler.”¹³¹

Gaziantep Yapılanması mensuplarının eğitimli hale gelmesi, insan kaynağı kapasitesinin belirlenmesi, keşif çalışmalarından gelen veriler ve patlayıcı yapımı çalışmalarına başlanması, hangi cihazlar kullanılarak ne tip eylemlerin yapılabileceği konusundaki seçenekleri daha gerçekçi hale getirdi ve ihtiyaç listesi somutlaştı. İlk çözüm Türkiye-Suriye arası çalışan kaçakçılar olsa da bir süre sonra Gaziantep Yapılanması, İslâm Devleti'nde bulunan mensupları aracılığıyla malzeme geçişlerini yürütme önerisini İslâm Devleti'ne sundu. Gaziantep Yapılanması'na gönderilen notlardan birinde, İslâm Devleti bünyesindeki savaşçılar arasından yalnızca malzeme geçişleriyle ilgilenecek bir ekip oluşturulması öneriliyordu: “Malzeme geçişi için gerekirse sana buradan adam gönderelim. İlerleyen günlerde [Sınır geçişleri] daha da zorlaşacak gibi geliyor; benim yanımda adamlar var, bir ekip kuralım sadece malzeme geçişi için çalışsınlar... İstersen biz bu ara huduttan malzeme sokalım. Ebu Zeyneb silah geçişi [İslâm Devleti'nden Gaziantep'e] yapılmasını daha çok istiyor, elimizde geçiş için hazır malzeme var.”¹³²

Durmaz'ın bir başka notunda geçen, “Şeyhim, Ebu Talha bana malzeme geçişlerini artık askerî tarafın yapacağını, bizim ise malzeme ihtiyacımızı askerî taraftan istememiz gerektiğini söyledi,”¹³³ ifadeleri, İslâm Devleti'nin silah ve mühimmat tedarik zincirini askerî kanada devrettiğini ortaya koyuyor. Bu aşamadan sonra Gaziantep Yapılanması'nın patlayıcı yapımında kullanılan malzemelerin bir kısmı ile silah ve mühimmatı İslâm Devleti aracılığıyla edindiği, bazı EYP hammaddelerini ise kendi imkânlarıyla temin etmeyi sürdürdüğü tahmin edilebilir. Durmaz bir diğer mektubunda, askerî malzemeler için kurulacak tedarik zincirinde görev alacak kişilerin başlarına bir şey gelmesi ihtimaline karşı yedek eylemcilerin eğitilmesi, acil kullanılma-

130 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX” isimli belgeden.

131 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “El.docx.DOCX” isimli belgeden.

132 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Aha gene geldi.docx.DOCX” isimli belgeden.

133 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “hacii.docx.DOCX” isimli belgeden.

yacak malzemelerinse eylem yapılacağı zaman çıkartılmak üzere gömülmesi tavsiyelerinde bulunuyordu.¹³⁴

Gaziantep Yapılanması keşif görevleri için gelişkin bir işbölümü oluşturmuş, İslâm Devleti'nin emir komuta zincirinde çalışabilecek idari bir yapı ortaya çıkarabilmiş olsa da, hücrenin en sofistike operasyonu el yapımı patlayıcıların üretimi ve kullanımına ilişkindi. Patlayıcıların idaresinden sorumlu grubun görevleri arasında patlayıcı yapımında kullanılan malzemelerin bir kısmını Gaziantep dışındaki satıcılardan temin etmek (malzemelerin kalan kısmı İslâm Devleti'nin oluşturduğu tedarik zincirlerinden sağlanıyordu), malzemelerin Gaziantep'e nakli ve depolanması, patlayıcı üretimi ve farklı eylem biçimlerine göre (Araç, hücum yeleği, vb.) patlayıcıların hazırlanması bulunuyordu.

Operasyonlar sırasında keşfedilen, Gaziantep Yapılanması' nın patlayıcı ve malzeme deposu olarak kullandığı alanlardan biri.

Yunus Durmaz, EYP yapımında kullanılan malzemelerin temini, nakliyesi, patlayıcı üretimi ve patlayıcıların eylem tiplerine uyarlanması konusundaki işbölümüne, İslâm Devleti'ne gönderdiği birkaç mektupta değindi. Durmaz'a göre, malzemelerin ve eylemcilerin hedef bölgelere taşınması *Kurdi* [Yakub Şahin] tarafından gerçekleştiriliyordu. *Ebu Meryem* [Abdülmuttalip Demir], *Ebu Hafs* [Mehmet Kadir Cebael] ve *Muhammed Fatih* [Talha Gü-

134 Aynı kaynak.

neş] EYP üretimini gerçekleştiriyordu. İdari işleri *Ebu Eymen* [Metin Akal-tın] üstlenmişti. Stok ve üretimde kullanılacak depoları belirlemek ve depoların güvenliğini sağlamak *Ebu Bera* [Abdûlmuttalip Demir] ve *Ebu Cihad*'ın [Savaş Yıldız] göreviydi. *Sefa Dayı* [Osman Kızılben] ve *Hüseyin* [Hüseyin Tunç] amonyum nitratın satın alınması ve nakliyesinde çalışıyordu.¹³⁵ Grup mensuplarından Yakub Şahin'e göre, patlayıcılarla ilgili tüm faaliyetlerin sorumlusuysa Halil İbrahim Durgun'du: "Yunus Durmaz benim bildiğime göre Halil İbrahim Durgun'un amiri, yani üstü pozisyonundaydı. Hangi malzemenin nereye konacağına Yunus Durmaz karar veriyordu. Malzemelerin yıkılması [indirilmesi], alınması ve işçi temini işlerini de Halil İbrahim Durgun sağlıyordu."¹³⁶

Gaziantep Yapılanması'nın EYP üretim sürecinde en çok üzerinde durduğu konu, malzeme depolanan ve aynı zamanda üretim ile eğitim faaliyetlerine de ev sahipliği yapan depoların güvenliğiydi. Yapılanma mensuplarının ifadeleri, Gaziantep Yapılanması'nın en az beş depo kiraladığını ve her bir deponun farklı sorumlularının bulunduğu gösteriyor. Gaziantep Yapılanması eylemlere hazırlandığı dönemde, Beykent, Yeditepe ve Akkent Mahalleleri ile Başpınar Organize Sanayi Bölgesi ve Şanlıurfa'nın Nizip ayrı depolar kiraladı¹³⁷ ve EYP yapımında kullanılan malzemeleri buralara dağıttı. Tüm malzeme ve faaliyetler tek depoya sığdırılmış olsa, faaliyetlerin güvenlik birimlerince keşfedilmesi halinde tüm eylem planları suya düşebilirdi. Fazla sayıda depo kiralınması bu riski önlemiş oluyordu.

Durmaz faaliyet masraflarından bahsettiği bir notunda, kiralanan depoların işlevlerini de özetliyordu: "Yeni yer bugüne kadar baktığımız yerlerin en güzeli, en emniyetlisi ve en kullanılmaya elverişli olanı. Dört katlı. Burada patlayıcı yapabilir, eğitim verebilir ve depo olarak kullanabiliriz. Mıntıka olarak da sakin bir yerde, girenin çıkanın takibinin zor olduğu bir mekân. Ama kirası bize göre pahalı, aylık 7.000 TL... Bana sorarsan işimiz için değer. Zaten Allah'ın izniyle iki aya kalmaz kıyam ederiz [ayaklanırsınız, faaliyetlere başlarsınız] inşallah."¹³⁸

İslâm Devleti'nin endüstriyel bir hızla üretebildiği EYP'lerin hammadde-leri çoğunlukla Türkiye'den gelse de, Gaziantep Yapılanması kendi üreteceği EYP'ler için, Türkiye'den İslâm Devleti'ne giden infilaklı fitil, amonyum nitrat ve diğer tedarik zincirlerine başvurmadı. Gaziantep Yapılanması'nın oluşturduğu tedarik zincirleri incelendiğinde, EYP yapımında kullanılan

135 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Office Word Belgesi.(8).DOCX" ve "gözlerdeki damlalar birarada sel olur.docx" isimli belgelerden.

136 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

137 Yakub Şahin'in Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde, 17 Ekim 2015'te alınan ifadesi.

138 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "333.docx.DOCX" isimli belgeden.

Baskınlar sonrası polis tarafından ele geçirilen, Gaziantep Yapılanması'nca tedarik edilip depolanmış amonyum nitrat çuvalları.

malzemelerin ikiye bölündüğü, temin edilmesi için özel izinler gereken ve ya şüphe çekecek malzemelerin İslâm Devleti'nden istendiği, kolaylıkla satın alınabilen malzemelerinse Gaziantep Yapılanması mensupları tarafından edinildiği anlaşıyor. Örneğin Yunus Durmaz İslâm Devleti'ne gönderdiği bir notta, “Malzeme olarak TNT, korteks [infilaklı fitil], fûnye ve bize uzun süre bozulmayan, çok etkili, suya ve deri altına etki eden zehirler lazım, temin ederseniz iyi olur,” ifadelerini kullanıyordu.¹³⁹ Satışı resmi makamlarca takip altındaki bu maddeleri İslâm Devleti'nden isteyen Gaziantep Yapılanması, amonyum nitrat, bilye ve alüminyum macunu gibi kolaylıkla temin edilebilir malzemeleriye kendisi satın alıp depoluyordu.

Eylemcilerin eğitimi ve Emni'lerin Gaziantep'e nakli

Türkiye IŞİD'i yerel yapılanmaları arasında, tüm gücünü Türkiye içindeki hedeflere yönelik eylemler yapmaya yönelten tek oluşum olan Gaziantep Yapılanması, bu hedefinden ötürü eylem yapma kapasitesi olan kişileri safalarına katmayı ve bu kişileri eğitmeyi ilk önceliği haline getirdi. 2015 itibarıyla eylemlere başlamak için gerekli altyapıya kavuştuğunu düşünen yetki-

¹³⁹ Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “El.docx.DOCX” isimli belgeden.

li isimler, yapılanmanın genişlemesi için ek örgütlenme çalışmalarına ihtiyaç duymaksızın, silah ve mühimmat stoklama, patlayıcı üretme, hedef belirleme ve keşif çalışmaları gerçekleştirme aşamaları sonrasında 18 Mayıs 2015'te eylemli döneme girdi.¹⁴⁰

Gaziantep Yapılanması'nın bu hedef için en güvendiği insan kaynağı, kendi eğittiği kadrolardı. Yapılanmanın eğitim çalışmalarının ne kadar organize gerçekleştirildiğini ortaya koyarsa, Yunus Durmaz'ın USB belleklerinde bulunan *Konstantin Askeri Eğitim Kampı* isimli bir belgeydi.¹⁴¹

Belgeye göre, Gaziantep Yapılanması mensupları ve Türkçe konuşan mücahitlere yönelik hazırlanan eğitim kampı, tıpkı İslâm Devleti'nde yürütülen diğer eğitim faaliyetleri gibi iki aşamalı olarak tasarlamıştı. Selefî esaslar doğrultusundaki İslâmî bilgilerin aktarılacağı şer'i devrenin 30 gün sürmesi planlanmış, 60 günlük bir süreçteyse askerî eğitim verilmesi öngörülmüştü.

Eğitim kampının bir aylık şer'i devresi boyunca haftanın altı günü ders yapılıyor, sabah namazı, zikir, Kur'an ve sporun ardından saat 10.00'dan itibaren akide, İslâm tarihi ve fıkıh ana başlıklarında pek çok ders okutuluyordu. Kur'an derslerini Ebu Enes [Deniz Büyükçelebi], okuma, akide, ve nefsi köreltme derslerini Abdülmuin [Muhammet Cengiz Dayan], İslâm tarihi derslerini ise Ebu Talha [Erman Ekici] veriyordu. Eğitim alacak kişilerin ders anlatma kabiliyetlerinin geliştirilmesi de kampın hedefleri arasındaydı; böylelikle eğitimden geçmiş kişiler kendi başlarına da ders anlatabilecek, böylelikle üçüncü şahıslara tevhit ehli olma davetinde bulunabilecekti.

Eğitim kampının askerî devresi süresince de dersler 10.00'da başlıyor, günün ilk kısmındaki teorik dersleri öğleden sonra yapılan uygulamalı dersler izliyordu. Programa göre, tabancalar, Kalaşnikof tüfek, Bixi makineli tüfekler (PKM veya PSM tipi makine tüfekler), RPG (Anti-tank silahı), G3 tüfek, mavzer, pompalı tüfek, M16 tüfek, M4 tüfek, RPK tipi tüfek ve Kanas tü-rü keskin nişancı tüfeklerinin (Dragunov ismiyle de bilinen SVD tipi tüfek) kullanımı hakkında verilecek eğitimlere 10 gün ayrılmıştı. DShK tipi ağır makineli tüfekleri, ZPU tipi uçaksavar silahlarını (1980'lerden itibaren cihat sahalarında yer alan Sovyetler Birliği yapımı bu silah, Türkçe konuşan mücahitlerce *Zukiyak* diye anılıyor) ve NSV tipi ağır makineli tüfekleri kapsayan ağır silahların eğitimi altı gün sürüyordu. GTT, havan ve diğer top çeşit-

140 Bu değerlendirmede, 18 Mayıs 2015 HDP Mersin ve Adana Bürolarına yapılan saldırın milat alın-sa da, Yunus Durmaz 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı öncesinde İslâm Devleti yetkililerine gön-derdiği bir notta, "Biz bugüne kadar 10 amel yaptık, Allah bizi dört tanesinde başarılı kıldı. Ba-şarıya ulaşmayan amel amel değil mi", Durmaz'ın ifadeleri, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'na kadar bilinen dört eylem gerçekleştiren Gaziantep Yapılanması'nın başarısızlıkla sonuçlanan al-tı saldırı girişiminde daha bulunmuş olabileceğini düşündürüyor.

141 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Konstantin Askeri Eğitim Kampı.docx" isimli bel-geden.

lerinin kullanımı ile patlayıcıların kullanımı için de üçer günlük eğitimlerin yeterli olacağı düşünülmüştü. Bunlara ek olarak keşif, kamuflaj, ilk yardım, yaralı taşıma, gerilla savaşı, şehirde barınma ve şehir savaşı, nöbet, araç kullanma, suikast, esaretten kurtulma ve silahsız bırakma ve diğer çatışma taktikleri de programa eklenmişti.

Şer'i dönemin sonunda tıpkı İslâm Devleti'ndeki diğer eğitim kamplarında olduğu gibi sınavlar yapılması, askerî dönemde mücahitlerin nefislerinin köreltilmesinin hedeflendiği, Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nın aktarıldığı belgedeki notlarda görülüyor. Belgede kampın asıl amaçlarıysa şu ifadelerle anlatılıyordu: "Konstantin Askeri Eğitim Kampı'ndaki hedefimiz, öncelikle Allah Resul'ünün övdüğü ordudan olmak. Bununla beraber ümmete faydalı ve hayırlı gençler yetiştirip İslâm sancağını birçok bölgede olmakla beraber, öncelikle kendi beldemizde [Gaziantep'te] dalgalandırmaktır."¹⁴²

Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nın nerede konuşlanmış olduğu bilinmiyor. Eğitim programı kapsamındaki ağır silahların Türkiye'ye geçirilip Gaziantep Yapılanması tarafından bir yerde toplandığı, bu silahları gerçekten kullanarak veya ateşleme yapmaksızın eğitim çalışmaları yürütüldüğüne ilişkin bir bulgu yok. Hazırlanan program uygulamaya konmuşsa, kampın Suriye'deki bir noktada faaliyette bulunmuş olması yüksek bir ihtimal.¹⁴³ Kamp programına göre eğitimleri verme sorumluluğunu yüklenen, Gaziantep Yapılanması'nın önemli isimlerinden Deniz Büyükçebe, Erman Ekici ve Muhammet Cengiz Dayan'ın 2015'in önemli kısmında Suriye'de olmaları, kampın da Gaziantep yerine İslâm Devleti kontrolündeki topraklarda faaliyet göstermiş olma ihtimalini artırıyor.

Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nın bir tasarı olarak kalmadığına ilişkin en önemli maddi bulguyu sağlayansa, 18 Mayıs 2015'te Adana ve Mersin'deki HDP bürolarını bombalayan Savaş Yıldız oldu. YPG'ye esir düştükten sonra ANHA'ya açıklamalarda bulunan Yıldız, cihada katılmak üzere Suriye'ye geçmesinin ardından aldığı eğitimleri anlatırken, Gaziantep Yapılanması'nın da parçası olduğu eğitim faaliyetlerinden söz etti.¹⁴⁴ Tel Abyad yakınlarındaki Suluk Kasabası civarında bulunan okul benzeri bir yerde eğitim aldığını anlatan Yıldız, "Orada sadece Türkler, Antep'li'ler vardı. Zaten Antep cemaatinin adamlarını getirmişlerdi. Güvenlik açısından onları getirmişler; DA-EŞ'ten izin almışlar, sadece kendi cemaatinden adamları –hiç Arap olmayacak şekilde– eğitecekler. O zaman Abdülmuin şer'i ders veriyordu. Daha ön-

142 Aynı kaynak.

143 Konstantin isminin *Konstantiniyye* veya *Konstantinopolis* isimlerine benzerliğinden ötürü Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı faaliyetlerin İstanbul'da yapıldığını zannetti ve sorgularda şüphelilere "İstanbul'daki Konstantin Askeri Kampı nerede?" sorusu yöneltildi.

144 YPG'nin elinde tutulan Savaş Yıldız'la ANHA tarafından gerçekleştirilen mülakat.

ce Afganistan'da da savaşmış..."¹⁴⁵ sözleriyle Gaziantepli şahısların ağırlıkta olduğu bir eğitim kampının tarifini yaptı. Yıldız'ın Gaziantepli şahısların özel olarak eğitim aldığı kampı anlatırken kullandığı en çarpıcı ifadelerse şer'i derslerin Abdülmuin tarafından verildiğine ilişkin. Bu ifade, Yunus Durmaz'ın USB belleklerinde bulunan, Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nın programı ve işleyişinin özetlendiği metinle uyuyor. Belgede okuma, akide, ve nefsi köreltme derslerini vermekle sorumlu olduğu belirtilen Abdülmuin'i [Muhammet Cengiz Dayan], Savaş Yıldız da şer'i dersleri anlatan kişi olarak tanımladı. Savaş Yıldız'ın kampta bulunduğunu belirttiği, yetkili kişilerden bir diğeryse *Ebu Musab*. Bu kişinin de Gaziantep Yapılanması'nın kurucularından Edremit Türe olması ihtimali oldukça yüksek. Savaş Yıldız'ın aktardığı olay örgüsüne göre, eğitim kampı 2015 yılının ilk aylarında faaldi.

Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti yetkililerine yazdığı bir notta geçen, "Bir senede takriben 150 kardeşe eğitim verdik. Bunların içinden Türkiye'de amel yapacak kardeşleri seçtik, alt yapıyı kurduk ve seçilen Emni kardeşlerle, bir kısmımız Suriye'de bir kısmımız Türkiye'de olmak üzere iş paylaşımı yaptık ve şu anda işler yolunda gidiyor,"¹⁴⁶ ifadeleri de kitlesel ve organize eğitim faaliyetlerinin varlığını doğruluyor.

Faaliyetlerini çoğunlukla Gaziantep'te sürdüren Yunus Durmaz da eğitimlerin verimliliğiyle yakından ilgileniyor ve İslâm Devleti saflarındaki Gaziantep Yapılanması mensuplarına, Türkiye'de eylem yaparken işlerine yarayabilecek hususlara ağırlık vermeleri konusunda tavsiyelerde bulunuyordu: "Kardeşlerim, düzeni bozmayın. Eğitimlere ara vermeden, sıklaştırmak devam edin. Özellikle beden kondisyonunu artırın. Tabanca kullanmada, hareketli atışlarda, arabadan atışlarda, koşarak yapılan atışlarda, köşelerden çıkarak en hızlı bir şekilde hedefe atış etmede, hızlı mevzilenmelerde kendinizi geliştirin."¹⁴⁷

Gaziantep Yapılanması kendi kadrolarını eğitiyorduyse da, hücre içinde radikalleşip eğitilen kişiler belli dönemlerde İslâm Devleti saflarına katılıp savaşıyor, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin verdiği görevleri yapıyor veya bulundukları birimler içerisinde, Türkiye'de gerçekleştirecekleri eylemlere yönelik eğitim alıyorlardı. Ancak nihai hedef Türkiye içinde eylem düzenlemek olduğu için İslâm Devleti ile Gaziantep Yapılanması arasındaki sirkülasyon sürüyordu. Gaziantep Yapılanması'nın Türkiyeli mücahitler arasından, çoğunlukla kendi bünyesinde yetişmiş veya yakın çalışma ortağı haline gelen Adıyaman Yapılanması'ndan isimleri eylemler için kullanıyor ol-

145 Aynı kaynak.

146 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Word Belgesi[1755].docx" isimli belgeden.

147 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "esedurahmann.doc.DOCX" isimli belgeden.

masının sebebinin de güvenlik kaygıları olduğu söylenebilir. Durmaz ile İslâm Devleti arasındaki yazışmalar incelendiğinde, Durmaz'ın kendi tanıdığı şahıslar dışında Türkiyeli mücahitlerin eylem için gönderilmesini istemediği görülüyor.

Durmaz eylemlerde kullanmak istediği kişileri bizzat isimleriyle yanına çağırıyordu. “Bettar’ı [Cebrail Kaya] Adıyaman’da bulunan PKK’nin toplandığı bir kahvehaneye amel yapması için alacaktım, yolunu yapıyordum. Duydum ki Bettar’ı Şeyh almış. Eğer bir işi yoksa yollayın gelsin”,¹⁴⁸ “Bettar’ı [Cebrail Kaya], Çeto’yu [Burak Ormanoğlu], Ammar’ı [Ömer Deniz Dündar], Mervan’ı [Hacı Ali Durmaz] polis ve askere amel yapmaları üzere buraya yollayabilirsin”,¹⁴⁹ gibi yazışmalar, Durmaz’ın İslâm Devleti bünyesinde bulunan Gaziantep Yapılanması’nda yetmişmiş şahısların Gaziantep’e geri çağırışına örnek gösterilebilir.

Hem İslâm Devleti hem de Gaziantep Yapılanması’nın en özenli davrandığı grup ise istişatçılar, yani intihar eylemcileriydi. İstişat eylemi yapabilecek motivasyona sahip kişiler pek kolay bulunmadığı için yazışmalarda bu yöndeki ihtiyaca sıklıkla değiniliyordu. İslâm Devleti yetkilileri istişat için görev bekleyen kişilerin isimlerini Gaziantep Yapılanması’na bildiriyordu. Durmaz da kimi notlarında istişatçı isteğini dile getiriyordu: “Şu an bir tane Antalya için, iki tane Gaziantep için, [toplamda] üç tane istişadi yeter. Ayrıca üç tane daha yolla... Hazırlanın, Antep’in en yüksek yerine bir avuç insanla tevhit bayrağını çekeceğiz inşallah. En çok da Türk istişatçı lazım bize, bol bol istişatçı hazırlayın.”¹⁵⁰ İstişatçılar hakkındaki yazışmalarda 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı’nın faillerinden Ebu Ubeyde şer’i ismiyle bilinen Yunus Emre Alagöz’den de sıklıkla bahsediliyordu.

Yazışmalar, İslâm Devleti yetkililerinin Gaziantep’e gönderdikleri istişatçıların ruh hallerine dikkat edilmesini sıklıkla öğütlediğini gösteriyor. İslâm Devleti yetkililerinden gelen bir notta istişatçıların eylem öncesinde çok bekletilip bunaltılmaması tavsiyesinde bulunuluyordu: “İstişatçılar hakkında Şeyh nasihat ediyor ve diyor ki, ‘Dikkat edin! İstişatçılar çok bekleyince nefsiyyen yorulurlar. Sen onlara iyi muamelede bulun, nefsiyyen iyi olsunlar ve onlara nasihat ve davet et.’”¹⁵¹ Gönderilen istişatçıların durumunu soran İslâm Devleti yetkililerine Durmaz’ın verdiği yanıtlardan biri, İslâm Devleti’nin istişatçıların ruh haline ilişkin endişelerinde haklı olduğunu gösteriyor. Durmaz’ın cevabı, İntihar eylemi yapmak üzere gerekli motivasyon yüklemesi yapıldıktan sonra Gaziantep’e gönderilen bir şahsın, ey-

148 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “22.docx” isimli belgeden.

149 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “El.docx.DOCX” isimli belgeden.

150 Aynı kaynak.

151 Yunus Durmaz’ın dijital verileri arasındaki “Dek.docx.DOCX” isimli belgeden.

lem zamanı geciktikçe huzursuzlanmaya başladığını ortaya koyuyor: “Arap kardeşler iyiler, size selamları var. Ancak yaşı büyük olan aceleci davranıyor ama sıkıntı yok. Her seferinde amel için hazır olduklarını söylüyorlar.”¹⁵²

Gaziantep Yapılanması'nın eylemci ihtiyacının bir kısmı İslâm Devleti'nin kendi fiziksel sınırları dışındaki eylemlerinde görev alan Emni şahısların Gaziantep'e yönlendirilmesiyle karşılanıyordu. Kamuoyunun Emni kişilerle tanışması, İslâm Devleti'nde kısa bir süre yaşayıp ülkesine dönen Harry Sarfo'nun itirafları sayesinde oldu. İslâm Devleti'nden kaçarak önce Türkiye'ye, oradan da Almanya'nın Bremen kentine geçen Sarfo, burada tutuklandı. Tutukluluğunun ilk yılını tecritte geçirdikten sonra basın mensuplarıyla görüşmesine izin verilen Sarfo'nun, İslâm Devleti İstihbaratı'nın kendisine yaptığı teklifi açıklamasıyla Emni adı verilen kişilerin işlevleri anlaşıldı.¹⁵³ İslâm Devleti'nin iç güvenliğini sağlamakla sorumlu istihbarat birimi Emni, Sarfo'ya göre aynı zamanda İslâm Devleti dışında, düşman olarak görülen ülkelerde gerçekleştirilecek eylemleri tertiplemekle de görevliydi. İslâm Devleti Gizli Servisi'yle aynı isimle, yani Emni olarak anılan bu kişiler de, İslâm Devleti'nin dış ülkelerdeki eylem gücünü oluşturuyordu.

İslâm Devleti'nde bulunmuş kişileri eğitip ülkelerine geri göndererek veya İslâm Devleti'ne katılan mücahit ya da muhacirlerin kendi ülkelerindeki sosyal çevreleri üzerinden irtibat kurulan kişileri kullanan İslâm Devleti Gizli Servisi, hem Almanya hem de Birleşik Krallık vatandaşlığı bulunduğu için Sarfo'ya özel ilgi göstermiş ve Avrupa'da bir eylem yapmak üzere ülkesine dönmesini teklif etmişti. Sarfo'ya göre, İslâm Devleti'nin dış operasyonlarını da yürüten Gizli Servis, bizzat İslâm Devleti'nde eylem yapılmak istenen ülkelerde yeni kişilere ulaşıyor ve eylem yapabilecek motivasyonları kazanmaları için uğraş da veriyordu.

2016'daki bir görüşme sırasında, yüzlerce Emni eylemcinin Avrupa Birliği ülkelerine eylem yapmak üzere gönderildiğini aktaran Sarfo, bir o kadar kişinin de Türkiye'ye sevk edildiğini belirtti. Sarfo'nun 2016'daki ifadeleri, Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda keşfedilenleri çok daha anlamlı kılıyor. İslâm Devleti'nden istişhatçı veya çeşitli görevlerde kullanılmak üzere insan gücü talebinde bulunan Yunus Durmaz ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmaların önemli kısmında Emni Araplar da konuşuluyordu.

Gaziantep'e gelecek Emni kişilerin dikkat çekmemesi için güvenli buluşma noktalarını sıklıkla İslâm Devleti'ne bildiren Yunus Durmaz, eylem yapacak Emni'lerin ailelerini beraberlerinde getirmemeleri konusunda süre-

152 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “333.docx.DOCX” isimli belgeden.

153 <http://web.archive.org/web/20180217164555/https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

li uyarılarda bulunuyordu. Emni'lerin Gaziantep'te şüphe çekmeden barınabilmesi için gözden uzak apartmanların tutulması ve bu adreslerde toplu kalınması tavsiyesinde bulunan Durmaz, gönderilen Emni Arapların Gaziantep'teki Suriyeli sığınmacıların varlığı sayesinde paravan işlerde çalıştırılarak şüphe çekmeyeceği görüşündeydi.

Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalar, eylem yapmaları için hücrenin kontrolüne verilecek şahısların titizlikle belirlendiğini gösteriyor. İstişatçı ve eylemci isteyen Durmaz'a verilen yanıtlardan birindeki, "İstişadi [intihar eylemcisi] Arap kardeşler hazır olunca gönderilecek inşallah. Emni Arap kardeşler içinde [uygun isimlere] bakılıyor. Emni'lere söylenmiş, en iyisini seçip gönderecekler,"¹⁵⁴ ifadeleri hem Emni biriminin kendine ait bir yönetimi olduğunu hem de Gaziantep Yapılanması'nın ihtiyaçları gözetilerek eylemci seçimi yapıldığını gösteriyor. Durmaz da Gaziantep Yapılanması'na uygun Emni kişilerin Türkiye'ye gönderildiğinden emin olmak için bir notunda, oradaki Emni kardeşlerin sorumluluğunun Gaziantep Yapılanması'ndan *Ebu Cihad* [Savaş Yıldız] veya *Esedurrahman*'a verilmesi tavsiyesinde bulunuyordu.¹⁵⁵ Durmaz bir mektubundaki, "Hareket şeklimizi değiştirdik. Antep'teki bütün Emni'leri hariçi amellere yönlendirdim. Çok yakında amelleri duyarsınız,"¹⁵⁶ ifadeleriyle emri altında Emni eylemciler olduğunu da doğruluyordu.

154 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yenigelen.docx.DOCX" isimli belgeden.

155 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "haci.docx.DOCX" isimli belgeden.

156 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "WRD0904.TMP.DOCX" isimli belgeden.

Türkiye IŞİD’inde Radikalleşme ve Hücreler Arası İlişkiler

İslâm Devleti’yle eşgüdüm halinde çalışan Türkiye IŞİD’ine bağlı yerel yapılanmaların mücahit adaylarını radikalleştirmede kullandığı diskurlarda, yerellerdeki komüniteler üzerinde etkili olan farklı unsurlar öne çıkıyor. Adi suçların ve uyuşturucu kullanımının yaygın olduğu bir çevrede sohbet toplantılarında değinilen ilk konu günahlardan arınma yükümlülüğü olurken, belirgin kimliklerin bulunmadığı bir radikalleşme sıcak noktasında kimlik edindirme ve büyük bir yapının parçası haline gelme fikri vurgulanıyordu. Radikalleşme modüllerinin bir kısmı üzerinde, örgütlenme faaliyetlerinin gerçekleştirildiği çevre ve mekân etkili olurken, Türkiye IŞİD’inin profesyonel örgütleyicileri ve gezici vaizleri radikalleştirme hedefinde oldukları kitleye göre bu modüllerde değişiklikler yaptı.

Öte yandan farklı yerelerde farklı anlatılara sahip olan, mekânlarla farklı ilişkiler kuran radikalleşme örüntülerinin döngüselleşmesi ve sonraki nesillere taşınması, Türkiye IŞİD’inin temel hedeflerinden birini oluşturdu. Bu hedefi gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulanlar arasında yerel yapılanmalar arasındaki bağlantılar, bu bağlantıyı kuracak araçlar, ortak dili ve gündemi oluşturacak bir medya ve Selefi komüniteyi bir arada tutacak bir mücadele sahası bulunuyordu.

Radikalleşme: Genel ve yerel yarılımlar

İdeolojik ve inanç temelli sebepler ile arınma isteği, nefret temelli sebepler (Etnik veya dinsel gruplara, siyasi hareketlere yönelen öfke) ve şiddet arzusu, marjinalleştirilmeye bağlı devlet karşıtlığı ve adalet arayışı ile maddi ka-

zanç motivasyonları Türkiye’den İslâm Devleti’ne katılan kişileri en çok harekete geçiren sebepler olarak öne çıktı. Mücahit adayları bu sebeplerden yalnızca biri tarafından güdülenebildiği gibi, birden fazlasını veya hepsini farklı ağırlıklarda hissederek cihada katılma kararı da alabiliyordu. Çoğu zaman birbirlerini dışlayıcı olmayan motivasyonlar mücahit adayları tarafından eşzamanlı olarak hissedildi.

Türkiye’deki radikalleşme hikâyelerinin neredeyse tümünde örgütleyicilerin dahli vardı. İstismara açık daha fazla kişiye ulaşabilecekleri kanısıyla tespit ettikleri bölgelerde örgütleme çalışması yapan, yani mücahit adaylarını cihada davet eden bu şahısların varlığı, radikalleşme araştırmacılarına göre oldukça kritikti. Kendi imkânlarıyla Selefi cihat ideolojisine ve cihada ilişkin metinler ile görüntülere eriştikten sonra öz örgütlenme yoluyla İslâm Devleti’ne katılan kişilere Türkiye’de oldukça nadiren rastlandı ancak pek çok radikalleşme uzmanı, radikalleşen kişinin biyografisinde neler bulunursa bulunsun, kritik unsurun mücahit adayının biyografisi uyarınca aktarımda bulunan örgütleyiciler olduğu kanısında. Radikalleşme uzmanlarına göre, kişisel tecrübeler ve hayat hikâyesi çoğu zaman başlı başına radikalleşmeye yol açmıyor. Bu aynı zamanda “Benzer hayatlara sahip olan iki kişiden biri cihada katılmayı seçerken diğeri niçin bu yolu tercih etmiyor?” sorusunun da cevabını teşkil ediyor; benzer yaşam öykülerine sahip şahıslardan cihada katılanlar, örgütleyicilerin temas kurduğu kişiler oluyor.

Örgütleme çalışmaları çoğu zaman kişisel ağlarda, örgütleyicilerin sosyolojisine oldukça hâkim olduğu, genç erkeklerin endişe ve korkularının bilindiği yerelerde gerçekleştiği için her bir yerelde öne çıkan radikalleşme araçları ve anlatılar bileşimi bir diğerinden farklıydı. Örneğin suça itilmiş, uyuşturucu kullanan, geleneksel sektörlerde istihdam edilemeyen, kendilerini toplumdan uzaklaşmış hissedenden gençlerin yoğun olduğu bir bölgede radikalleşme anlatılarının temelini günahlardan arınma ve maddi kazanç motivasyonları oluşturdu. Selefi cihat örgütlenmesinin uzun yıllardır etkin olduğu radikalleşme sıcak noktalarında toplumsal prestij ve akranların saygısını kazanmak gibi sebepler öne çıktı. Kürt siyasal hareketinin Selefi cihat örgütlenme çalışmaları üzerinde baskı oluşturduğu mahallelerde Kürtlere yönelik nefretin üzerinde duruldu; İslâm Devleti’ne katılarak Kürtlere karşı savaşma şansıysa önemli bir vaat haline geldi. İdarenin merkezi kararlarından ötürü mağduriyetlerin olduğu, yaşayanların devletle bağlarını sorguladıkları bir yereldeyse dünyevi adalet arayışı, adil bir idarenin parçası olma gibi motivasyonlar önemli radikalleştirme söylemlerine dönüştü.

Farklı yerellerdeki farklı radikalleştirme diskurları, Türkiye genelinde öne çıkan İslâm Devleti’ne katılma gerekçelerini de yeniden sorgulanmasını gerektiriyor. Yereldeki yakıcı sorunlar ile mücahitlerin biyografileri bilinmek-

sizin yapılan değerdendirmeler, radikalleşme dinamiklerini birkaç klişeye hapsediyor. Ancak gerçekte cihada katılanlar pek çok farklı motivasyonu aynı anda taşıyor.

Kalyvas, 2002’de Afganistan’ın başkenti Kabil’de yaşanan bir olayı anımsatarak yerel ve genel yarılmalar arasındaki farkın tespit edilmesindeki güçlüğü ifade ediyor. BBC’den aktarılan habere göre, Ağustos 2002’de Kabil’de, kıyıda köşede kalmış bir polis noktasına düzenlenen saldırıda 15 kişi yaşamını yitirdi. Haberde görüşlerine başvurulmuş polis yetkilileri, saldırganların kimlikleri henüz doğrulanmış olmasa da, şahısların Taliban’ın adamları olduğunu ve el-Kaide terör organizasyonunu desteklediğini söylüyordu. “Diğer yerel kaynaklar” ise saldırganların hırsız ve yağmacı olduğunu, daha fazla gelir elde etmek için yolu kontrol etmek istediklerini ileri sürüyordu. Kalyvas bu karmaşayı şöyle yorumluyor: “Bu hikâye iç savaşlardaki düşük nitelikli bilginin etkisini gösteriyor, ayrıca kimlik ve eyleme ilişkin iddiaların kendine özgün doğasını ve bilginin araçsal olarak çeşitli aktörlerce manipölasyon amaçlı kullanılabileceğini ortaya koyuyor. Meselenin altındaysa birbirini dışlayan motivasyonlara eklenmiş sabit, iki değişkenli [ya siyah ya beyaz olabilen] kategorilere dayalı bir algı yatıyor: Bu görüşe göre saldırganlar ya Taliban ya da hırsız olabilir, böylelikle eylemleri de ya “siyasaldır” (Taliban idilerse) ya da “özeldir” (hırsız idilerse). Fakat silahlı saldırganlar hem hırsız hem de Taliban olabilir; bağlama göre eşzamanlı ve bu sırayla. Benzer şekilde, şiddetin motivasyonu hem siyasal hem de özel olabilir” (2003, s. 475).

Kalyvas’ın aktardığı olaydan hareketle, Türkiye’den cihada katılan kişilerin genel yarılmaların öngördüğü motivasyonlara sahip olabileceği gibi, kendi özel ajandaları uyarınca kararlar almış olabileceklerini de akılda bulundurmak gerekiyor. Kalyvas, bu durumun iç savaşların doğasına ilişkin ihmal edilen bir prensip olduğu önerisinde bulunuyor: “İç savaşlar iki elemanlı, yani ya siyah ya da beyaz olabilecek çatışmalar değil, devasa ancak değişken bir kimlikler ve eylemler bulamacını beraberinde getiren ve bir noktaya kadar bu bulamaç üzerinden tanımlanan, karmaşık ve müphem süreçlerdir. Yani iç savaşlarda çokça gözlenen belirsizlik hali tali değil asli bir olgudur; yan ürün değil yapının temeline ilişkin bir gerçektir” (2003, s. 475). Kalyvas’ın önerisini Türkiye’den İslâm Devleti’ne katılanlar için gözden geçirmemiz gerekirse; “İslâm Devleti her ne kadar kendini inanç ve ideolojisiyle diğerlerinden ayrılan, kutsal kabul ettiği değerler üzerinden idari ve toplumsal düzen kurma iddiasındaki bir yapı olsa da, katılımcıları inanç ve ideoloji kadar başka şeyleri de önemseyerek harekete geçmiş olabilir,” iddiasını öne sürebiliriz. Yani İslâm Devleti’nin dinsel bir kurum oluşu bütün mensuplarını yalnızca dinsel güdülenmelere sahip aktörler yapmaya yetmez.

Genel yarılımlar ile yerel yarılımlar arasındaki farklar ve bu motivasyon kaynaklarının eşzamanlı varlığı, Türkiye’de el-Kaide köklerine sahip isimlerin, bir zamanlar Cephethül Nusra saflarında savaşmış olmalarına karşın nasıl İslâm Devleti’ne biat ettikleri yönünde de fikir veriyor.

11 Eylül 2001’de New York’taki Dünya Ticaret Merkezine [World Trade Center] düzenlenen saldırı uluslararası güvenlik anlayışında köklü bir dönüşüme yol açmakla kalmadı; ABD’nin *Global War on Terror*, yani Terörizmle Küresel Savaş doktrini sayesinde cephelerin genişlemesinin de etkisiyle, eşine rastlanmamış bir tanınırlık elde eden el-Kaide değişime zorlandı. 1980’lerin sonunda, Sovyet-Afgan Savaşı bitmeye yüz tutmuşken Afganistan’a giden ve orada Usume bin Ladin’le tanışan, önemli bir Bedevi aşiretine mensup olsa da iyi bir eğitim almamış, gençliği sokaklarda suçun içinde geçmiş 1966 doğumlu *Ebu Musab el-Zerkavi*,¹ 1990’ların başında ülkesi Ürdün’e dönüp Cund’ül Şam örgütünün temellerini attı. Evinde bulunan silah ve patlayıcılardan ötürü 1992’de girdiği cezaevinden, görüşleri daha da katılaşmış bir halde, 1999’daki bir aflla çıktığında çabucak el-Kaide’nin *Millenium Plot* saldırı şemasını Ürdün’e adapte etmeye girişti.

Amman’daki bir otele saldırı girişimi keşfedilince el-Zerkavi Pakistan’a kaçtı. Afganistan’da görüştüğü el-Kaide liderlerinin desteğiyle önce İran’da askerî eğitim verdi; 11 Eylül 2001 Saldırıları’nın ardından ABD’nin Afganistan’ı işgal etmesi üzerineyse savaşmak için Afganistan’a geri dönen el-Zerkavi, yaralanınca tekrar İran’a geçti. ABD’nin Irak’ı da işgal etmesi üzerine, 2003’ten itibaren el-Zerkavi Irak’taki direnişi planlamaya başladı; Cund’ül Şam’dan sonra el-Zerkavi’nin 1999’da kurduğu Tevhit ve Cihat Cemaati, faaliyetlerini 2004’te Irak’a taşıyıp Irak el-Kaide’si olarak anılır oldu. El-Zerkavi 2006’daki bir ABD bombardımanı sırasında öldü fakat Irak el-Kaide’sinin aynı yıl geçirdiği kurumsal dönüşüm, ortaya çıkan yeni yapının İslâm Devleti’nin öncülü olmasını sağladı.

Brian Fishman’a göre, 15 Ekim 2006’da ilan edilen Irak İslâm Devleti’nin kuruluşu ilk başta kimseyi pek etkilemedi; Batılı analistler Irak İslâm Devleti’nin, bir devletin ihtiyaç duyduğu maddi ve bürokratik altyapıyı oluşturma kapasitesinde olmadığı kanaatine vardı, el-Kaide yönetimiye bu yeni organizasyona beklenen desteği vermemiş gibi gözüküyordu.² Irak İslâm Devleti’ne ilişkin ilk kapsamlı savunusu metni, Ocak 2007’de grubun resmi medya kolu *al-Furqan Media* tarafından yayınlandı. Osman bin Abdurrahman el-Tamimi tarafından kaleme alınan “Halkın Irak İslâm Devleti’nin Doğuşu Hak-

1 <http://web.archive.org/web/20180130204237/https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2006/07/the-short-violent-life-of-abu-musab-al-zarqawi/304983/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

2 http://web.archive.org/web/20170522074002/https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2010/06/ISI-Fourth_Gen4.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

kında Bilgilendirilmesi” isimli makale, ileride İslâm Devleti tarafından da benimsenecek esaslar içeriyordu. Brian Fishman, el-Tamimi’nin Irak İslâm Devleti ile modern anlayıştaki Batılı devletler arasında yaptığı ayrımı şöyle anlatıyor: “Tamimi’ye göre, modern Batı devletinin aksine Irak İslâm Devleti, mutlak coğrafi sınırlarla, şiddet tekeliyle veya bürokratik idare aracılığıyla gerçekleştirilen hizmetlerle tanımlanamazdı. Tamimi’ye göre, Irak İslâm Devleti metrik sistem içinde [modern Batılı devletlerin sahip olduğu kıstaslara göre] değerlendirilirse hem İslâm hem de küresel devrim yanlısı anlaşılacaktır. Irak İslâm Devleti feodal gözüken vatandaş-emir biatine, ortak ideolojik hedeflere ve adli usullerin infazına dayanıyordu.”³

Bu kavrayışı Brian Fishman bir benzerlik üzerinden bir adım öteye götürüyor. Muharebe hatları ve hâkimiyet bölgelerinden bağımsız bir şekilde hareket eden askerî birlikler için William Lind tarafından ileri sürülen *Dördüncü Nesil Muharebe* ve *Dördüncü Nesil Savaşçılar* tanımları, Brian Fishman’a göre el-Tamimi’nin çerçevesini çizdiği devletin çalışmalarıyla da uyumlu: “Dördüncü Nesil Savaşçılar tıpkı gerillalar, teröristler ve hacker’lar gibi çarpışıyor. Hiyerarşi kapsamında değil, ağlar içinde organize oluyorlar. Zaman uğruna mekândan feragat ediyor, gizliliğe önem veriyor ve somut faaliyetlerinin siyasal etkilerini en üst düzeye taşımak için teknolojiden yararlanıyorlar. Tamimi, bu teknik ve teorik prensiplerin muharebe için olduğu kadar yönetim için de önemli olduğunu söylüyor.”⁴

Sınırları belli olmasa da kudreti savaşçıların erişiminin bulunduğu her coğrafyaya uzanan, emire [askerî veya idari liderler] kesin biat üzerine kurulu, modern bir devletin sunduğu tüm hizmetleri sağlayabilecek olmasa da çatısı altında yaşayanların manevi ve dünyevi durumlarını iyileştirecek (bu bağlamda mutlak adalet vaadinde bulunan) Irak İslâm Devleti modeli, İslâm Devleti’nin özellikle 2014-2017 arasında Suriye ve Irak’ta kurduğu egemenliğin ana hatlarını oluşturdu.

Irak İslâm Devleti’nin özellikle Ninova eyaletindeki başarısı, 2011’e gelindiğinde ABD’nin Irak’tan çekilme takvimi nihayete erdiği, Suriye İç Savaşı’nın ilk aşamasının yaşandığı sırada bir fırsat yarattı. Cephethül Nusra bayrağı altında Suriye’de savaşımaya başlayan Irak İslâm Devleti mensupları, Suriye İç Savaşı’nın mezhepler eksenine kaymasının ardından, stratejik ve ideolojik farklılıkları gerekçe göstererek Irak ve Şam İslâm Devleti adını alıp Cephethül Nusra saflarını terk etti. Aralık 2013’te eyaletin karışık durumundan faydalanarak önce Anbar’a, sonrasındaysa Ocak 2014’te Musul’a ilerleyerek Irak’taki varlığını perçinledi. Haziran 2014’teyse Ebubekir el-Bağdadi’nin tüm Müslümanların Halifesi olduğu iddiasıyla, İslâm Devleti, yani Ha-

3 Aynı kaynak.

4 Aynı kaynak.

lifelik ilan edildi. Bu gelişme üzerine Türkiye’de 1980’lerden itibaren dünyanın çeşitli bölgelerindeki cihat hareketlerine mücahit göndermiş, tarihsel olarak el-Kaide ve Hizbullah hareketleriyle ortaklık kurmuş örgütler ile güncel olarak Suriye İç Savaşı’nda varlık gösteren devlet dışı silahlı güçlerin mensuplarının bir bölümü, Halifelige biat etti.

Türkiye İŞİD’inin faaliyet yürüttüğü radikalleşme sıcak noktalarında, İslâm Devleti’ne insan kaynağı kazandıran örgütleyiciler arasında el-Kaide kökenli kişilere rastlamak son derece sıradan bir olgu. Örgütleyici olarak görev yapan isimlerin çoğu benzer biyografilere sahip; birkaçı Afganistan, Pakistan, Çeçenistan veya Bosna’da bizzat bulunarak çarpışmış isimlerden oluşuyor; bazıları 2000’li yılların ikinci kısmında İran ve Pakistan’a, oradan da çoğunlukla Afganistan’a giderek el-Kaide’nin kamplarında eğitilmiş isimler; bir kısım örgütleyici daha önce cihada katılmış veya el-Kaide kamplarında eğitim almış kişilerin çevresinde Selefi cihat prensiplerini öğrenerek yetişti; bazı örgütleyicilerse Suriye İç Savaşı’nın erken safhalarında çarpıştıktan sonra Türkiye’ye döndü ve örgütleyici olarak cihada katkı vermeye başladı.

Suriye’de el-Kaide geleneğini doğrudan temsil eden Cephetül Nusra mevcutken, hem el-Kaide kökenli tecrübeli mücahitler ve onların kişisel ağlarının hem de ilk defa cihada katılan kişilerin ezici bir çoğunlukla Irak el-Kaide’sinin devamı olarak kabul edilen İslâm Devleti saflarında savaşmayı seçmesi veya kimilerinin Cephetül Nusra saflarında savaşırken İslâm Devleti’ne geçiş yapması, genel yarılmalara karşın yerel yarılmaların ve kişisel ajandaların varlığına yorulabilir.

Kalyvas’ın görüşüne katılanlar, yani devlet dışı silahlı güçlerin parçası olan şahıs ve grupların hem savaşı sürükleyen genel yarılmalar hem de kendi kişisel pozisyonlarını yansıtan yerel yarılmalar tarafından yönlendirildiğini düşünenler, aktörlerin özel ajandaları da hesaba katıldığında pek çok eylemi anlamlandırmanın kolaylaşacağı görüşünde. Kalyvas’ın, “Öncelikle, sahadaki [savaş alanındaki] eylemler çoğu zaman savaşın itici yarılmasından ziyade yerel veya özel meselelerle daha ilişkili gözükür. İkinci olarak, bireysel ve yerel aktörler savaştan faydalanarak yerel veya özel çatışmaları çözmeye çalışır; bu çatışmalar savaşın gerekçeleri veya savaşın taraflarının gayeleriyle çok az bağ taşır,” sözleriyle açıkladığı savaş sahasında yürütülen yerel siyasetlere, Türkiye’deki Selefi cihat örgütlenmelerinde de rastlanıyor.

İstanbul Yapılanması’ndan İlyas Aydın’ın oldukça etkin olduğu *Ketibet-ül Muhacirun* isimli birliğin İslâm Devleti’ne katılması ve İstanbul Yapılanması’na mensup şahısların bu karara ilişkin tepkileri, genel ve yerel yarılmalar arasındaki ilişkiyi ve bunun örgütler arasındaki geçişkenliğe yaptığı etkiyi örnekliyor.

2016'da öldürüldüğü sırada "İslâm Devleti'nin Savaş Bakanı" olarak anılan, *Ebu Ömer el-Şişani* ismiyle bilinen Çeçenistan ve Gürcistan kökenli Tarkan Batirashvili, 2008'deki Rusya-Gürcistan Savaşı'nda yer almış, becerikli bir askerdir. Savaşta parçası olduğu keşif ünitesiyle Rusya birliklerine önemli zarar vermiş ancak tüberküloza yakalandıktan sonra Gürcistan ordusundan uzaklaştırılmıştı. Tekrar orduya girmeyi başaramayan Batirashvili, annesini de kaybettikten sonra Selefi cihat hareketine yakınlaştı. Yasadışı yollarla silah bulundurduğu için aldığı üç yıllık hapis cezasının 16 ayını yattıktan sonra salıverilen Batirashvili, Mart 2012'de Suriye'ye geçti ve 2012'nin yaz aylarında kurulan yabancılar taburu Ketibet-ül Muhacirun'un önemli bir parçası oldu.

Ebu Ömer el-Şişani ismini alan Batirashvili, örgütün yönetiminde 2013'ün ilk dönemine dek egemen oldu. Örgüt 2012'de Cephethül Nusra ile pek çok ortak savaş verdi. İslâm Devleti'nin güç kazanmasıyla birlikteyse örgütten büyük kopmalar başladı; 2013'te İslâm Devleti'ne geçen Ebu Ömer el-Şişani'yi pek çok Çeçen takip etti. Etkinliğinin azaldığı dönemde örgütte kalanlardan biri de İstanbul Yapılanması'nın nüfuzlu isimlerinden İlyas Aydın'dı. İstanbul'daki en önemli vaizlerden biri olan *Ebu Ubeyde* künyeli Aydın, 2013'te Ketibet-ül Muhacirun ve Ketibet-ül Benat yapılanmalarında faaldi. 2014 itibarıyla Aydın diğer vaizlerle propaganda çalışmaları konusunda koordinasyon içine girmiş, üstelik İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla da çalışmaya başlamış, bir yandan da İslâm Devleti'ne katılacak şahısların İstanbul'dan Suriye'ye geçişlerine yardımcı oluyordu. Buna rağmen İlyas Aydın 2014 ortalarına dek Ketibet-ül Muhacirun içindeki nüfuzunu korudu. 8 Haziran 2014'te İstanbul Yapılanması'ndan Erol Kara ile o sırada Suriye'de bulunan Serdar Sarıçam arasında geçen görüşmeden, Haziran 2014 itibarıyla İlyas Aydın'ın hâlâ Ketibet-ül Muhacirun'daki etkinliğini sürdürdüğü anlaşıyor. İslâm Devleti topraklarında eğitim için bulunduğu bölgede 25-30 tane Türk olduğunu aktaran Serdar Sarıçam, "Ebu Ubeyde biat etmek için 1.000 kişiyle geliyormuş herhalde,"⁵ diye konuşuyordu.

Ketibet-ül Muhacirun ve onunla çalışan örgütler, pek çok mensubunu İslâm Devleti'ne kaptırsa da bir süre daha varlıklarını korudu. Temmuz 2014'te Halep çevresinde etkinliğini sürdüren üç örgütle birleşerek *Ensar-üd Din Cephesi* (Ceşş'ul Muhacirin vel Ensar) adını alıp Cephethül Nusra'yla ortaklığını genişleten örgütün İslâm Devleti'yle olan husumeti 2014 ve sonrasında belirginleşti.⁶ 2013'te Ebu Ömer el-Şişani'nin İslâm Devleti'ne katılmasıyla birlikte başlayan örgütler arası cepheleşmeye karşın İstanbul Yapılanması mensup-

5 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683303591

6 <https://web.archive.org/web/20140729195415/http://www.TakvaHaber.net/dunya/ketibetul-muhacirin-lagvedilerek-yeni-grup-kuruldu-h9148.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

larının Ketibet-ül Muhacirun ile paydaşı örgütlere olan sempatilerini sürdürmesi, İlyas Aydın'ın İslâm Devleti için örgütlenme çalışması yaptığı dönemde aynı zamanda Ketibet-ül Muhacirun için bizzat çalışması, yerel yarılmalar ile bireysel ajandaların ne kadar etkili olabildiğini gösteriyor.

Türkiye İŞİD'i içinde faaliyet gösteren pek çok etkili vaizin benzer sebeplerden ötürü İslâm Devleti mensupları tarafından eleştirildiği de biliniyor; İslâm Devleti mensupları Türkiye'deki vaizleri Türkiyeli mücahitleri cihat sahasından geri tutmakla, cemaatlerini kendi nüfuzları için kullanmakla suçlarken, bu cemaatlerin üyeleri de her ne kadar esas amaçları cihada katılmak olsa da, örgütsel kararları almak için bağlı bulundukları vaizlerin tercihlerini bekledi.

Ketibet-ül Muhacirun'un dağılma sürecinde yaşananların da gösterdiği üzere, çoğu mücahit ve mücahit adayı için mensubu olunan örgütlerin biza-tihi kendileri birer nihai amaç değildi. Ketibet-ül Muhacirun, el-Kaide, Irak el-Kaide'si, Cephethül Nusra, Ahrar uş-Şam veya İslâm Devleti, Türkiye'deki köklü Selefi cihat organizasyonlarının faaliyetleri neticesinde radikalleşen mücahitler için de çoğu zaman birer isimden başka şey ifade etmedi. Bu örgütlerin hepsi bir şekilde Selefi cihat esaslarına prensipte bağlı olduğu, yani genel yarılmalarla uyumlu hareket ettiği için, yerel yarılmalar ve kişisel motivasyonlar bu örgütlerin hedefleriyle örtüştüğü sürece mücahitler bu yapı-lara katılabiliyor veya biatlerini değiştirebiliyordu.

Mücahitlerin örgütlere olan sadakatleri, *Theseus'un Gemisi Paradoksu* aracılığıyla da tartışılabilir. Tarihçi Plutark tarafından anlatılan mite göre, Atina'nın kurucularından kahraman Theseus'un Girit'e düzenlediği seferde kullandığı gemisi Atinalılar tarafından yüzyıllarca saklandı.⁷ Gemi her sene, tanrı Apollon'a saygı ve bağlılık sunmak isteyen Atinalılar tarafından Delos Adası'na götürülürdü. Plutark'a göre gemi Falerumlu Demetrius'un yaşadığı döneme, yani MÖ 300'lü yıllara dek muhafaza edildi. Atinalılar yıllar boyunca Atina-Delos arasında gidip gelen geminin bakımını da ihmal etmedi; çürüyen direkler ve borda kaplamaları ile yırtılan yelkenler sürekli yenileriyle değiştirildi. Tarihçi Plutark, neredeyse her bir parçası değişen geminin hâlâ Theseus'un Gemisi sayılıp sayılmayacağı sorusunu ortaya atarak bugün klasik bir paradoks olarak anılan olguyu ilk defa işaret etti. Başka önermeler bu paradoksu bir adım daha ileri götürdü; eğer geminin tüm değişen parçaları biri tarafından biriktirilmiş ve muhafaza edilen bu atıl parçalar yeniden bir araya getirilmiş olsa gemilerden hangisi Theseus'un Gemisi olacaktı? Değiştirilen parçalar toplanarak inşa edilen gemi mi yoksa zaman içinde parçaları birer birer değiştikten sonra ilk varlığından hiçbir iz taşımayan gemi mi?

7 <https://web.archive.org/web/20171123133756/http://classics.mit.edu/Plutarch/theseus.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Paradoksa çağdaş sanatlarda da sık sık atıflarda bulunuluyor. Descartes'ın beden ve ruhu birbirinden ayıran, vücuda maddi dünyayla zihin arasındaki iletişimi sağlama işlevi veren Kartezyen düalizm anlayışı hakkında Gilbert Ryle'in 1949'da basılan *The Concept of Mind* isimli eseri tartışmayı tekrar güncelleştirdi. Fiziksel dünya ile mental olanı birbirinden ayıran yaklaşımı eleştiren Ryle, bu bakışa *the Dogma of the Ghost in the Machine* [Makinedeki Hayalet dogması] adını verdi. Ryle'in argümanını Arthur Koestler 1967 tarihli *Ghost in the Machine* eserinde geliştirdi; bu çalışma ise yazar ve çizer Masamune Shirow'a *Ghost in the Shell* isimli manga serisini yaratmada ilham oldu. Descartes'ın Kartezyen düalizmine getirilen *Ghost in the Machine* eleştirisini somutlaştıran Shirow'un kurguladığı dünyada, inorganik implantlar edinen insanlar sibernetik organizmalara dönüşürken onları tipik robotlardan ayıran şey, organik insanlarla paylaştıkları bilinçleri oluyordu; *ghost* –ya da Hegelci deyişle *geist*– muhafaza edildiği takdirde organik parçalar inorganik implantlar ve protezlerle değiştirilse bile fiziksel vücut zihni taşıyan bir araç olarak kalıyor ve insani parça korunuyordu.

Selefi cihat prensipleriyle hareket eden örgütler piyasasında da tıpkı *Ghost in the Shell*'in kurgu dünyasında olduğu gibi, yapının elemanları (örgütlerin yöntemleri) implant veya protezlerle değiştirilse bile ruhun (örgütlerin özünün), yani Hegelci *geist*'in göreceli olarak değişmeden kaldığı söylenebilir. Diğer bir deyişle, örgütler mücahitler için kimliğe dair bir öge değil. Farklı kişiler farklı tecrübeleri yoluyla değişik bilgilere erişmiş ve zihinlerini farklılaştırmış olsa da, aynı grup mensuplarının paylaştığı kaygılar, hedefler, inançlar ve duygular ilgili grup için genel bir bilinç ortaya çıkartır. Bu da aynı öze sahip, daha açık aktarmak gerekirse, benzer ütopyaları gerçeğe dönüştürme hayali kuran, ancak çeşitli noktalarda birbirinden farklılaşan örgütler arasında geçişkenliği sıradanlaştırır.

Uzun vadede oldukça benzer amaçlara sahip fakat kısa vadede farklılaşan veya bölgesel olarak değişikliklere uğrayan hedefleri gerçekleştirmek için uğraşan örgütler, ortak bir genel yarılmayı oluşturur. Ümmetin eziyet çektiği coğrafyalarda cihat etme sorumluluğu, dünyada Müslüman ümmetin tağut olmayan bir idarenin çatısı altında adil biçimde yaşaması hedefi genel yarılmayı oluşturur; örgütlenme sıcak noktalarında radikalleşenler ve radikalleşme süreçlerini tetikleyen örgütleyicilerse yerel yarılmalar ve kişisel ajandalar doğrultusunda rasyonel tercihlerde bulunarak hangi örgütün mensubu olacaklarının kararını verir. Maddi kazanç motivasyonları yüksek bir mücahit aday, fetih ve yağma potansiyeli fazla, mücahitlerine en yüksek maaşı ödeyen örgütü tercih edebilir; evlenmek isteyen genç erkek mücahitler en çok sayıda kadın muhaciri saflarına çekmeyi başarabilen örgüte katılabilir. Bir yerelde çoğunlukla ekonomik olan kararlar toplumsallıkla iç içe geçmiş-

se, mücahit adayları toplumsal prestij, birilerinin onayını veya saygısını kazanma ya da parçası olduğu yerel örgütlenmedeki konumunu güçlendirme –böyle bir toplumsallık aynı zamanda izlek bağımlılığını da örgütlere katılım tercihleri mekanizmasına sokabilir– gibi sebeplerden ötürü (Ketibet-ül Muhacirun’da olduğu gibi) örgütlere katılım kararlarını şekillendirebilir.

Yerel yapılanmalar bünyesinde radikalleşen şahıslar bu rasyonel seçimleri kendileri de duyumsadığından, bir Selefi cihat örgütünden diğerine geçme ihtimali mücahitler arasında oldukça sıradan bir olaymışçasına konuşulabiliyor. Hacıbayram Yapılanması’ndan Haydar Ali Deligöz ile Ankara’da yaşadığı ve Suriye’de Cephethül Nusra saflarında savaştığı anlaşılan *Ebu Muhammed Nurullah*’ın Haziran 2015’te yaptıkları görüşmeler bu olgunun sıradanlığını örnekliyor. Bu görüşmelerin ilkinde Ebu Muhammed Nurullah İslâm Devleti’nde savaşmış misafirlerinin de katılacağı bir sohbet toplantısına Haydar Ali Deligöz’ü davet ediyordu:

Ebu Muhammed Nurullah: Bugün Cumartesi, sohbet var. Geleceksin değil mi?

Haydar Ali Deligöz: Gelmeye çalışacağım.

Ebu Muhammed Nurullah: Gel tanışırız. Devle’de [İslâm Devleti] bizim kardeşler var, bunlar savaşmışlar. Suriyeli kardeşler, buraya gelmişler.⁸

Haydar Ali Deligöz’ü İslâm Devleti’nde savaşmış kişilerin de bulunacağı bir toplantıya davet eden Ebu Muhammed Nurullah, birkaç gün sonra Haydar Ali’ye gönderdiği mesajlarda hangi örgüt saflarında savaştığını da ima etti. Buna rağmen Haydar Ali Deligöz herhangi bir yorumda bulunmayınca Ebu Muhammed Nurullah Suriye’ye geçiş hazırlığındaki Haydar Ali Deligöz’e, “Bu sefer Nusra’ya katılın,” tavsiyesinde bulundu:

Haydar Ali Deligöz: Biz iki kişi geleceğiz.

Ebu Muhammed Nurullah: Ne zaman, nereye? Reyhanlı’dan mı gireceksiniz?

Haydar Ali Deligöz: Bugün yarın karşıya geçeceğim. Başka geçmek için gelen var mı?

Ebu Muhammed Nurullah: Ben gelemem, burada halletmem gereken işler var. Dikkatli olun. Bu sefer Nusra’ya katılın.

Haydar Ali Deligöz: Sen Nusra’cı mısın?

Ebu Muhammed Nurullah: Ben tüm mücahitleri destekliyorum.⁹

8 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2764096474

9 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2765676986, 2765677337, 2765677657, 2765677664, 2765677661, 2765677787,

Abu Amru Al Qa'idi künyeli bir yazar tarafından el-Kaide örgütleyicileri için oluşturulan *A Course in the Art of Recruiting* [Örgütlenme Sanatı Üzerine Dersler] isimli rehber,¹⁰ her ne kadar İslâm Devleti ile el-Kaide'nin örgütlenme esasları tamamen aynı değilse de, Türkiye ve dünyadaki yerel örgütlenme mekanizmalarının anlaşılması için oldukça faydalı. Rehberin kesin olarak hangi tarihte yayınlandığı belli değilse de, içerisindeki bazı ifadeler metnin 2009 veya kısa süre öncesinde kaleme alınmış olabileceğini düşündürüyor.

Rehberde kimlerin örgütlenmesi için çaba gösterilebileceği, hangi tip insanlardan uzak durulması gerektiği gibi temel tavsiyelerin yanı sıra davette bulunulan, yani örgütlenmek istenen şahsın cihada katılmadan önce geçeceği aşamalardan da birer birer bahsediliyor. Rehberde göre her mücahit adayı aşağı yukarı benzer süreçleri yaşıyor; örgütleyen kişinin bu kişisel gelişim etaplarını rehberde aktarıldığı sırayla uygulaması ve biri bitmeden diğer kısma geçmemesi gerekiyor. Her aşamanın gereklerinin yerine getirildiğinden ve mücahit adayının o aşamanın öngördüğü adımları attığından emin olunmalı; bunun için de rehberde çeşitli envanterler bulunuyor. Her aşamanın bitiminde örgütleyici envanterdeki sorulara yanıt verip mücahit adayının durumu ölçülüyor; yanıtlara göre belirlenen skor öngörülen değerin altındaysa, bir sonraki aşamaya geçilmiyor ve ilgili aşamadaki endoktrinasyon çalışmalarına devam ediliyor.

Rehberde örgütlenme sırasında dikkat edilecek pek çok farklı husustan söz edilse de, bazı yaklaşımların mutlaka benimsenmesi gerektiğinin altı çiziliyor: "Adayın davranışlarını eleştirmeyin, sizinkilerle örtüşme dahi fikirlerini ifade etmesini sağlayın ve kendi karbon kopyanızı yaratmaya değil, adayın bağımsız karakterini korumasına çabalayın. Ailesi'nden, toplumundan ve hayat tarzından ayırmayın ve bunların onun bir parçası olmaya devam etmesini sağlayın; imanını artırırsanız bunlarla İslâmi bir şekilde ilişkilenecektir. Ona yakın olun ve karakterinin ayrıntılarını öğrenin ama özel yaşamını ihlal etmeyin" (*Art of Recruiting*, 2010, s. 5). En önemli tavsiyelerden biriye örgütlemenin ilk safhalarında Selefi cihat örgütlerinden bahsetmemek: "el-Kaide, Selefi cihat örgütleri ve belirli cihat gruplarından ilk safhada söz etmemeye dikkat edin. Davet edilen kişinin mücahitlerden ve direniş savaşçılarından bahsetmesinde sorun yoktur" (s. 6).

2765677988, 2765678389, 2765678388, 2765678658, 2765679228, 2765679227 ve 2765679444.

10 <https://web.archive.org/web/20180428183630/http://www.onemagazine.es/pdf/al-qaeda-manual.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Selefi cihat hareketi için beş aşamalı örgütlenme şemasının ilk ayağı *seçim*. Süreç, örgütlenmek istenen kişinin seçilmesiyle başlıyor. Allah korkusu olan ve İslâmi ahlâka sahip, adanmış, cesur, cömert, kirlenmemiş zihne sahip, liderlik özellikleri bulunan kişiler rehberlere göre mücahit aday olmaya uygun. Rehber, örgütleyici ile davette bulunulacak kişi arasında yakınlık kurulmasına yol açacak biyografik bir unsurun (Örgütleyici ile mücahit adayının yakın yaşlarda olması, geçmiş bir arkadaşlık ilişkisinin bulunması, yakın yerlerde yaşamaları, vb.) da faydalı olduğu görüşünde (s. 16).

Rehberdeki ikinci aşama *yakınlaşma*. Yaklaşık üç hafta sürmesi öngörülen bu dönemde günlük ve haftalık faaliyetler sayesinde örgütleyici ile mücahit aday arasında ilişki kuruluyor. Aynı işe veya üniversiteye gitmek, aynı camiye namaz kılmak gündelik yaklaşma zemini sağlıyor. Mücahit adayından kendisi için dua etmesini istemek ve günlük telefon görüşmeleri veya dinsel içerikli kısa mesajlar, örgütleyicinin her gün kullanabileceği yöntemler arasında. Bu dönemde İslâmi sohbetlere başlanıyor ve “kalbi temizleyecek” konulardan bahis açılıyor. Varsa karakterindeki kusurlardan kurtulması için çaba sarf ediliyor ve namazlarını vaktinde kılması sağlanıyor. Bu aşamada mücahit adayının endişeleri, ilgisini çeken konular, toplumla ilişkileri ve vaktini nasıl geçirdiği öğreniliyor ve güvenlik riskleri değerlendiriliyor. Eğer mücahit aday ile örgütleyici arasındaki ilişki gelişir, mücahit adayının ciddi güvenlik açıkları taşımadığına kanaat getirilirse bir sonraki aşamaya geçiliyor (s. 17-20).

İmanın uyandırılması isimli üçüncü aşama bir buçuk veya iki ay sürebiliyor ancak imanın güçlenmesi kişinin sınanması yoluyla da gerçekleştiğinden rehber bu aşamanın hayat boyu devam ettiği konusunda örgütleyiciye uyarıda bulunuyor. Örgütleyiciye bu aşamada cennetin güzelliklerinden bahsetmesi ancak cehennemin ıstırabını anlatmayı da ihmal etmemesi öğütleniyor. Allah’a ve Kur’an’a kesin itaat, Sünnet’e ve Peygambere bağlılık, zorluklara karşı sabır ile cihadın ve şehitliğin faziletleri bu aşamada değinilen konular arasında.

Bu dönemde kitap ve kitapçıkların da devreye sokulması, mücahit adayına cihadın ve şehitliğin önemini aktaran yayınların verilmesi, Selefilige ilişkin derslerin işlendiği sohbet videolarının izletilmesi tavsiye ediliyor. Mücahit adayının imanı henüz yeterli düzeye gelmemiş olabileceği için cihat görünümlerinden ise şimdilik uzak durulması öneriliyor. Rehberlere göre bu aşamada cihat hakkındaki konuşmalar, tüm Müslümanların üzerinde uzlaştığı bir konu olmasından ötürü Filistin’le sınırlandırılmalı. Türkiye’de kökenleri 2000’li yılların başına dayanan pek çok el-Kaide temelli radikalleşme sıcak noktasında da Filistin’e değinildiği biliniyor. Filistin gibi göreceli olarak daha az tartışmalı bir konudan bahsedilmesi, mücahit adaylarının kendilerini ümmetin bir parçası olarak hissetmeleri için oldukça işlevsel. Bu aşamada

medyanın çarpıttığı diğer cihat mücadelelerini konuşmak rehber göre örgütleyiciyi zor durumda bırakabilir. Cihat edenlerin din için fedakarlıkta bulunduğunu ve Allah yolunda savaşan bu kişilere karşı inançsızlar ile küffarların birlik olduğu belirtilmekle yetinilmeli (s. 20-32).

İki ay veya daha fazla sürmesi öngörülen dördüncü safhaya rehber *kavramların yerleştirilme aşaması* adını veriyor. Bu aşamada Kur'an ve Sünnet'e aykırılıklardan uzaklaşılması gerekliliği, cihadın dinsel bir görev olduğu, Allah'tan başka iktidar kaynaklarıyla hükmeden yöneticilere itimat edilmemesi, demokratik ve parlamenter sistemlerde halifelğin barışçıl biçimde kurulamayacağı ile *el-Vela vel Bera* kavramı (Kimlerle uzlaşılabilirliği, kimlerdense uzak durulması gerektiği) mücahit adayına aktarılıyor. Türkiye'deki örgütlenme çalışmalarında da sorumluluk duygusu önemli yer tutuyor; bir Müslüman ne kadar inançlı olursa olsun, amellerden, yani İslâm tarafından yapılması buyrulan işlerden uzak kalmamalı. Bu aşamada İslâm'ın şartları olarak yerine getirilen ibadetler kadar, cihat etmenin de Müslümanın bir görevi olduğu aktarılıyor ve parçası olunan ümmete karşı cihat sorumluluğunun yerine getirilmesinin önemi vurgulanıyor.

Bu safhada aynı zamanda cihat görüntüleri de devreye sokuluyor ve "mücahit adayının yayınlanacak bir sonraki cihat videosunu sabırsızlıkla bekler hale gelmesi" hedefleniyor. Örgütleyiciye verilen tavsiyeler arasında, mücahit adayını çevrimiçi cihat forumlarından birine üye yapıp tartışmalara katılmasını teşvik etmek ve cihat atmosferini hissetmesini sağlamak da bulunuyor. En güncel cihat görüntüleri, kitapçıklar ve haberlere bu forumlar aracılığıyla ulaşılabilirliğini bildiren rehber, forumları "sansüre uğramadan Müslüman ümmetiyle fikir alış verişinde bulunulabilecek bir nefes boşluğu" olarak tarif ediyor (s. 33-41).

Askeri birliğin oluşturulması olarak isimlendirilen son aşama için rehber, *Ebu Musab el-Suri* tarafından kaleme alınmış, *el-Mukaveme* adıyla da bilinen *Küresel İslâmi Direniş Çağrısı* kitabının mücahit adayına okutulması tavsiyesinde bulunuyor.¹¹ Cihada katılma isteğini duyan ancak bu arzusunu hangi yolla gerçeğe dönüştüreceğini bilmeyen gençlerin hazırlık yapmaktan kaçındığını vurgulayan rehber, mürtet iktidarlara duyulacak öfkenin körüklenmesinin ve cihada katılmanın somut mekanizmalarının masaya yatırılmasının cihada katılma yönündeki olası eylemsizliği kıracağı görüşünde. Rehberde tarih boyunca cihatlarda yer almış önemli figürlere ilişkin hikâyelerin mücahit adayına aktarılması ve cihat hazırlıklarının birlikte yapılmasının da katılımı kolaylaştıracak unsurlar olduğu aktarılıyor (s. 41-44).

11 *Küresel İslâmi Direniş Çağrısı* eserinin Türkçe baskıları Türkiye'de internette satın alınabiliyor. https://web.archive.org/web/20161104191417/http://www.kureselkitap.com:80/urun/kuresel-islami-direnis-cagrisi-el-mukaveme-1_-cilt/3612, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Rehber Türkiye İŞİD'inin örgütlenme süreçlerinde mücahit adaylarına yönelik endoktrinasyon çalışmalarını kavrayabilmek adına oldukça anlamlı. Öte yandan cihada ilişkin bilgilerin aktarım yöntemiyle alakalı bir kırılmayı göstermesi bakımından da rehber önemli şeyler söylüyor. Abu Amru Al Qa'idy, rehberin başından itibaren bireysel davet [*individual da'wa*] ile kolektif davet [*collective da'wa*] arasındaki farklılıklardan bahsediyor; rehberdeyse bireysel davet yöntemi benimseniyor. Bireysel davet rehberde, "Daveti yapan kişinin adayla kişisel ve doğrudan teması yoluyla adayın İslâmi bağlılığının artırılması ve erdemli bir Müslüman haline getirilmesi; buna bağlı olarak Allah'ın çağrısının gereklerini yerine getirmeye hazırlanması ve mücahitlerin saflarına katılarak Allah yolundaki cihat görevini yerine getirmesi" sözleriyle açıklanıyor (s. 6). Açık propaganda sonrasında pek çok mücahit adayıyla bir araya gelinen gizli tutulması güç toplantılar yerine radikalleşmeye uygun olduğu değerlendirilmesi yapılan şahıslara örgütleyicinin bizzat yaklaşıp ilişki kurmasını öngören bu yöntem, rehberde göre daha kolay ve güvenli. Kurulacak yakın ilişkilerden ötürü adayın ihtiyaçlarına ve endişelerine daha iyi cevap verilebilmesi, adayın radikalleşme süreçlerinin daha isabetli takip edilebilmesine imkân sağlaması, cihat hakkında kamuoyuna açık sohbetlerde değinilemeyecek ayrıntıların özel sohbetlerde konuşulabilmesi, bireysel çalışmaların hücrelerin oluşturulmasında daha avantajlı olması, rehberde göre bireysel davetin kolektif davete tercih edilmesinin sebepleri arasında.

Bireysel davetin kolektif davete tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri de, bireysel davet yönteminin davette bulunacak kişinin yüksek İslâm bilgisi üzerine inşa edilmiş olmaması; bir başka deyişle, İslâmi bilgisi daha az kişilerin de davette bulunmasına izin veren ilişkilendirme ve aktarım yöntemi. Düzenlenen bir toplantıda İslâm bilgisi yüksek bir alim olarak mücahit adaylarının karşısına çıkmaktansa, Selefi cihat anlayışını mücahit adayıyla birlikte keşfetmeye çalışan daha bilgili bir kardeş pozisyonunun benimsenmesi, davette bulunma yeterliliği olan kişilerin sayısını katbekat artırıyor. Bireysel davetin sağladığı bu avantaja rehberde, "Bu davet yöntemi herkes tarafından her zaman uygulanabilir; her şey daveti yapan kişiye bağlıdır (Bireysel davet çok esnek); daveti kime ve ne zaman yapacağına davette bulunan kişi karar verir" ve "Davette bulunduğunuz konu hakkında bir miktar bilgi sahibi olmanız gerekir. Daveti yapacak kişi dinsel bilginin bir talebesi olmalı ve bilgisini artırmaya çalışmalıdır çünkü ortaya çıkabilecek şüpheleri ancak dinsel bilgi yok edecektir... 'Dinsel bilğim olmadığı için kimseye davette bulunmayacağım' demekten kaçının. Bu sizi tembelleştirir" sözleriyle değiniliyor (s. 8-9).

Türkiye İŞİD'i örgütleyicilerinin bu yöntemlerin bir bileşkesini kullandığı ileri sürülebilir. Kişisel ağlarından, yani arkadaşları ve akrabaları arasın-

da örgütlenme çalışması yapan profesyonel örgütleyiciler ciddi bilgi birikimlerine sahip olmasalar da, Selefî esaslara ilişkin ana hatları anlatarak ve varsa cihat tecrübelerinden bahsederek temas kurduğu kişileri çoğunlukla sohbet toplantılarına yönlendiriyordu. Bu toplantılarda daha bilgili bir vaizin anlattığı dersleri dinleyen mücahit adayları, kendileriyle ilk teması sağlayan profesyonel örgütleyicilerle bağlantılarını da kesmiyordu. Yani bireysel davetin, bağ kurma ve duygulara hitap etme kısmını, mücahit adaylarıyla temas kurup ilişkilerini koruyan profesyonel örgütleyiciler yerine getirirken, kolektif davetin gerekleriniyse sohbet toplantılarında konuşan vaizler gerçekleştiriyordu.

Yüksek bir şer'i bilgi düzeyi gerektirmeyen bireysel davet yöntemi, mücahit adaylarının korkuları üzerine kurulu bir sistemi kullanmayı da mümkün kılıyor. Abdullah Warius ve Brian Fishman kolektif davet yerine bireysel davet kullanılarak bilgiyi ikame etmekte kullanılan yöntemi şöyle açıklıyor: “Kolektif davet yönteminde, örgütleyici karşılaşabileceği her türlü eleştiriyi bertaraf edebilecek yasal ve siyasal argümanlar üretmede donanımlı olmalıdır. Bireysel davet yöntemiyle örgütlenen kişilerin duygusal tepkilerini ortaya çıkarmaya ve kişisel ilişkiler kurmaya dayalıdır. Abu Amr'in yaklaşımı *tergîb ve terhîb* [*al-targhib wa'l-tarhib*] adı verilen örgütlenme anlayışına bir örnektir. Bu ödül ve ceza yönteminde hem eyleme geçmenin faziletleri hem de eylemsizliğin bedeli anlatılır.”¹²

Gerçekten de Türkiye'deki radikalleşme sıcak noktalarında örgütleyicilerle karşılaşan ve sonrasında İslâm Devleti'ne katılmaya karar veren pek çokları, Türkçeye *hayra yönlendirme ve kötülükten sakındırma* biçiminde çevrilebilecek *tergîb ve terhîb* yöntemiyle karşılaştıklarını –kendileri bunu bilmeseler de– aktarıyor.

Adıyamanlı Mahmut Gazi Tatar, kendisiyle temas kuran örgütleyici Ahmet Korkmaz'la yaptığı sohbetlerin üzerindeki etkisini şöyle anlatıyor: “Belli bir zaman geçtikten sonra konu İslâmî noktalara gitmeye başladı. Namazdı, oruçtu, bu tür ibadetleri yapıp yapmadığımı sordu. Cennetle sevindirdi, cehennemle korkuttu.”¹³ Bireysel davet yönteminin “az İslâmî bilgi, bolca kişisel ilişki” diye özetlenebilecek sistematığı sayesinde, *tergîb ve terhîb* esasına dayalı korkunun da eklenmesiyle tüm parçalar yerlerini almış oluyor; öncelikle kendini ümmetin bir parçası olarak hissetmesi gereken mücahit adayı, bir sonraki aşamada ümmete karşı sorumlulukları konusunda bilgilendiriliyor. Farz kılındığı zamanlarda “cihadi terk etmek ve cihat için hazırlık yap-

12 <http://web.archive.org/web/20180428184006/https://ctc.rowan.nyc/posts/a-jihadist's-course-in-the-art-of-recruitment>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

13 İslâm Devleti saflarında bulunduğu sırada YPG tarafından yakalanan Mahmut Gazi Tatar'la yapılmış ve ANF tarafından yayınlanmış mülakatlar.

mamanın münafıklık alameti” olduğu mücahit adayına aktarılıyor (Abdülaziz b. Nasır el-Cüleyyil, *Kur’an ve Sünnet’in ışığında Cihad Eğitimi*, 2012). Cihada katılınması halinde elde edilecek mükâfatlar ile bu sorumluluktan kaçılması halinde çarptırılacak cezayı öğrenen mücahit adayı, cihat sahası dışında geçirdiği her gün için huzursuzluk hissetmeye başlıyor.

Adayın kişisel biyografisi izin veriyorsa, aidiyet-sorumluluk-korku üçlemesine bir de arınma diskuru ekleniyor. Özellikle suça bulaşmış veya adi suçları kariyer edinmiş gençler ile uyuşturucu kullananlar, örgütleyicilerle karşılaştıklarında daha yoğun propagandaya maruz kalıyor. Yaşantılarında işledikleri suçlar ve kabahatler hatırlatılan gençlere, işledikleri bu günahlara rağmen cennete gitmeleri için cihat görevini yerine getirmeleri gerektiği anlatılıyor.

Maddi kazanç motivasyonları

Paul Collier, çatışma çalışmalarında iç savaşların karakterlerinin anlaşılması için sıklıkla başvurulun açgözlülük ve şikâyetler [*greed and grievance*], yani maddi kazanç motivasyonları ile birey için yakıcı hale gelen toplumsal ve siyasal sorunlar yaklaşımının bireysel tercihleri değerlendirmede faydalı olduğu görüşünde (*Doing Well out of War: An Economic Perspective*, 2000, s. 91). Bu yaklaşım, beraberinde getirdiği birkaç sorunsal ve olası çözümleri değerlendirilerek kullanıldığı takdirde, siyasal eyleme geçen ve iç savaşlara katılan –İslâm Devleti örneğinde tanımı “devlet dışı silahlı güçlere katılan” olarak değiştirmek daha isabetli– bireylerin motivasyonları hakkında fikir verdiği gibi, devlet dışı silahlı güçlerin propaganda ve reklam stratejilerine ilişkin tartışmalar için de faydalı olacaktır. Geleneksel yaklaşıma göre, devlet güçlerine karşı ayaklanmalar, asilerin gayrimeşru yollarla refaha el koyma arzusu (açgözlülük) ya da adaletsizliklerle özdeşleştirdikleri kurumu –bu bir devlet, yerel idare veya bir şirket olabilir– veya zümreyi ortadan kaldırmak ya da iktidarı paylaşmaya zorlamak, dolayısıyla belirli alanlardaki durumlarını iyileştirmek (şikâyetler) olabilir.

Collier’e göre, başarılı isyan hareketleri özellikle uluslararası komüniteye yönelik etkin halkla ilişkiler stratejileri oluşturmaya özel önem gösterir; böyle bir toplulukla ilişkilenirken de açgözlülük anlatıları yerine toplumsal ve siyasal adaletsizliklere dayalı gerekçeleri öne çıkarmak çok daha olumlu sonuçlar yaratacaktır. Adaletsizliklerin altını çizen bir anlatı, örgüte ahlâki üstünlük sağlaması bakımından da faydalıdır. Collier, şikâyetlerin galebe çaldığı söylemlerin aynı zamanda örgütleme yapmayı kolaylaştırdığı, üstüne üstlük örgütleme maliyetini de azalttığı görüşünde: “Örgüt daha fazla kişiyi safalarına çekmelidir, hatta örgütün başarısı örgütleme kabiliyetine bağlıdır. Ör-

güt genişledikçe, her yeni eklenen mensuba sunulabilecek maddi kazançlar azalır. Şikâyetleri öne çıkaran bir algı üzerinde durulduğu takdirde örgüt yeni mensuplarını daha az maliyetle saflarına çekebilecektir. Yani örgütün tepe kadrolarının gerçek niyetleri maddi kazançlara erişme motivasyonuna daha yakın olsa bile, kurumsal diskur şikâyetlere, bir başka deyişle adaletsizliklere dayalı olabilir... Maddi kazanç motivasyonlarının egemen olduğu örgütler de, toplumsal ve siyasal şikâyetlerin itici güç olduğu isyancı kurumlar da eylemlerini şikâyetler üzerine kurulu bir anlatı içine yerleştireceğinden, anlatının gözlemlenmesi araştırmacıya isyan hareketinin gerçek gayesi hakkında bir bilgi vermeyecektir” (s. 92).

Analist Charlie Winter, İslâm Devleti markasının, birbirini tamamlayan altı unsurdan oluştuğunu ileri sürüyor. Winter’ın tezi, *gaddarlık*, *merhamet*, *mazlumluk* [veya *kurban olma hali*], *savaş*, *aidiyet* ve *ütopyacılığa* ilişkin öğelerin, İslâm Devleti markasının yönetiminde pek çok defa yinelandığı yönünde. Her birini kendi bağlamında ele almaya imkân veren bu kesişen unsurlardan örgütlenme faaliyetleri sırasında en çok yararlanılanı, Winter’a göre ütopyacılıktı (*The Virtual Caliphate*, 2015, s. 6). Daha iyi ve daha adil bir dünyanın vücuda gelmesine katkıda bulunacağını hayal eden kişiler, çoğunlukla da gençler, İslâm Devleti’nin tekfirci, yani dışlayıcı anlayışı çerçevesinde ötekilere ve İslâm Devleti’ne karşı olanlara yönelik gaddarlığı, kardeşlerine yönelik merhameti, kamusal düşman olarak belirlenen Batı’ya ve diğer İslâm düşmanlarına karşı mazlumlugu, bütün bu amaçlara hizmet eden bir araç olarak savaşı, son olaraksa savaşı kazanacak kılıca dönüşen İslâm Devleti’ne koşulsuz aidiyeti, ütopyacı bir anlayışla benimsedi.

Ilyas Avcı ise İslâm coğrafyasının şikâyetlerinden beslendiğini belirttiği el-Kaide hareketini, “Ortadoğu’da özellikle Arap dünyasında var olan işsizlik, eğitimsizlik, fakirlik, sosyal adaletsizlikler ve eşitsizlikler, çarpık dinsel inanışlar, baskıcı rejimler gibi şikâyetleri içinde barındıran ve bunun sorumlusu olarak Batı’yı suçlayan bir reaksiyon,” diye tarif ediyor (*El Kaide Tehdidi ile Mücadele*, 2009, s. 98). Hem Winter’ın İslâm Devleti markasını unsurlarına ayıran değerlendirmesi hem de Avcı’nın el-Kaide hareketine itici güç sağlayan şikâyetler hakkındaki yorumu, Collier’in şikâyetlere dayalı isyan anlatılarını oluşturan dört temel parçayla, yani katıksız etnik veya dinsel nefret, ekonomik adaletsizlikler, siyasal haklardan yoksunluk ve hükümetin ekonomik acizyetleriyle uyumlu. Fakat Collier’e göre bireylerin siyasal eyleme geçip isyan hareketlerine veya devlet dışı silahlı örgütlere katılmasını önleyebilecek üç adet *kolektif eylem sorunsalı* var. Bu sorunsalların muhakemesi sonucunda harekete katılmak, isyan hareketine dahil olmamaktan yani eylemsizlikten daha kazançlı gözükürse, Collier bireyin ilgili isyan hareketinin parçası olmayı seçeceği görüşünde (s. 95).

Kolektif eylemin parçası olmanın önünde duran engellerin ilki *bedavacı sorunsalı*. İster adalet arayışı isterse de siyasal haklardan yoksunluk tarafından güdülensin, bir isyanın başarılı olması ya da devlet dışı silahlı bir gücün bölgesel egemenlik kurduğu alanda öncekinden daha iyi bir yaşam kurması, ekonomik deyişle kamusal bir metadır. Ortaya çıkması için kimin hangi bedelleri ödediğinden bağımsız olarak, bu kamusal metanın faydalarından herkes yararlanır. Collier isyan ile kamusal meta arasındaki bağlantının yarattığı açmazı şöyle özetliyor: “Eğer hükümete karşı şikâyetimin altında eziliyorsa elbette ki düzenin devam etmesi halinde yaşayacağım ıstırapın artmasına katlanmaktansa başkaldırmayı seçebilirim. Fakat hükümetin devriliş devrilmemesi benim isyan hareketine katılıp katılmamamla doğrudan bağlantılı değildir. Kişisel tercihim diğerlerinin mücadeleyi vermesi ve isyancı hareket içinde savaşması, benimse sonrasında isyanın getirdiği kazanımlardan faydalanmam yönünde olabilir” (s. 99).

Collier’in öne sürdüğü bu açmaz İslâm Devleti’ne de uyarlanabilir. 2014’te Halifelğin ilanıyla birlikte devlet olma iddiasını ortaya koyan, inananlar için dünya üzerinde tağut olmayan bir yaşam alanı yarattığını ileri süren İslâm Devleti’nin hayatta kalması, bu ülküyü paylaşan şahısların yapıya katılmasına, dolayısıyla kurumun Suriye İç Savaşı nihayete ererken ayakta kalma şansını artırmasına bağlıydı. Ancak İslâm Devleti’nin hayatta kalması, kimin hangi bedeli ödediğinden bağımsız olarak, bireysel ideolojisi İslâm Devleti’ninkiyle örtüşen herkes tarafından keyfi sürülecek bir kamusal metadır; yani İslâm Devleti saflarında savaşırken yaralanan, zorluklar çeken, yakınlarını kaybeden bir savaşçı ile İslâm Devleti istikrarlı bir varlığa kavuşana dek mücadelenin uzağında kalmayı seçip gözlem yapan, yapının istikrar kazanmışına ikna olduktan sonra İslâm Devleti’ne göç edip orada yaşamaya başlayacak bir muhacir de, İslâm Devleti’nin varlığından neredeyse aynı ölçüde faydalanacaktır. Bu da mücahit adaylarının, İslâm Devleti’nin hayatta kalma şansını değerlendirmesine, gelecekteki kesin olmayan bir kazanım için (istikrarlı bir yapıya kavuşacak İslâm Devleti’nin sağlayacağı faydalar) bugünkü kişisel varlıklarını riske etmemeye karar vermesine yol açabilir.

Kolektif siyasal eyleme geçilmesini güçleştiren bir diğer husus *koordinasyon sorunsalı*. Collier’e göre, küçük bir isyancı grubun sahip olduğu vizyona uygun adil bir düzen kurabilmesinin önünde çok sayıda engel bulunur. Bunların ilki grubun küçük oluşunun başkaldırılan otoriteye karşı başarısız olma ihtimalini artırmasıdır; yani egemen bir devlete veya kendinden daha güçlü bir yapıya karşı savaşan örgüt yeterince büyük ve etkili değilse, hayalini kurduğu adil düzeni kuramadan örgüt bozguna uğrayabilir ve mensupları cezalandırılabilir. Dolayısıyla şikâyetlerinden ötürü başkaldırmaya niyetlenen olası savaşçılar küçük bir gruba katılmaktansa daha büyük bir gru-

bun mensubu olmayı yeğler. Ancak bu yönelim isyancı hareketleri veya devlet dışı silahlı güçleri bir açmazla baş başa bırakır. Eğer potansiyel savaşçılar küçük olanlar yerine daha büyük gruplara katılma eğilimindeyse, ortaya çıkan yeni hareketler nasıl büyüyebilir? Nihayetinde her grup küçük bir organizasyon olarak başlamalı ve büyümelidir. İşin özeti, küçük örgütler büyürebilmek için bu eğilimi engellemenin bir yolunu bulmalıdır (s. 99).

Koordinasyon problemi İslâm Devleti için göreceli olarak daha önemsiz bir sorundu; 2004'ten itibaren Irak'ta faaliyette olan Irak İslâm Devleti'nin varlığı ve Suriye İç Savaşı'nın birkaç yıllık geçmişi İslâm Devleti'nin yerel grupların gözündeki başarı ihtimalini artırdı. Öte yandan İslâm Devleti'nin ortaya çıktığı dönemde koordinasyon problemi Suriye'de halihazırda bir süredir savaşıran Cephethül Nusra tarafından üstlenilmişti. Selefi cihat yanlısı bir gücün başarı ihtimaline yönelik şüpheler kısmen Cephethül Nusra tarafından giderilmişken İslâm Devleti'nin savaşı doğuya, yani Irak yönünde genişleterek el konulabilecek kaynakları içeren bölgelerde kontrol sağlaması ciddi bir çekim gücü oluşturdu. İslâm Devleti'nin başarı şansını yükselten bu unsurlar, 2014 ve 2015'te bir Selefi cihat örgütünün eriştiği en geniş yabancı savaşçı katılımını beraberinde getirdi.

Collier'in isyan hareketlerine katılımda öngördüğü problemlerin sonuncusu *zaman tutarlılığı sorunsalı*. İsyancılar adaleti tesis etmeden önce bu uğurda savaşmalı; isyanın lider kadrosu gelecekte mevcut şikâyetlerin giderileceğini vaat edebilir fakat isyanın başarıya ulaşması durumunda lider kadronun halihazırdaki şikâyetlere yol açana benzer bir idare kurmayacağı'nın garantisini kim verebilir? Collier'e göre isyan önderliğinin örgütlenme yaparken kimi vaatlerde bulunmak için fazlasıyla sebebi vardır; isyan başarıya ulaştığındaysa verilen sözlerin tutulması için çok da fazla gerekçe olmayabilir. Örgütlerin olası mensupları, her ne kadar şikâyetlerin giderileceğine ilişkin sözler alsalar da, liderliğin sözlerini tutmayacağı kuşkusuyla harekete katılmak istemeyebilirler (s. 99).

İslâm Devleti zaman tutarlılığı sorunsalı konusunda da oldukça avantajlı gözüküyor. Suriye'deki Deyrizor ile Irak'taki Musul ve Tikrit bölgelerindeki zengin petrol yataklarını kontrol eden İslâm Devleti,¹⁴ petrol satışlarından 2014'te 150 ile 450 milyon dolar, 2015'teyse 435 ile 550 milyon dolar arasında gelir elde etti. Bundan daha da büyük bir meblağ vergiler ve zekâtlardan edinildi; İslâm Devleti'nin kasasına 2014'te 300 ile 400 milyon dolar, 2015'teyse 400 ile 800 milyon dolar arasında vergi ve zekât geliri girdi. Esirler için alınan fidyeler, tarihi eser kaçakçılığı, özellikle Körfez ülkelerinden gelen bağışlar, yağma, el koyma ve cezalar eklendiğinde İslâm Devleti

14 <http://web.archive.org/web/20171229200302/https://www.theguardian.com/world/2014/nov/19/-sp-islamic-state-oil-empire-iraq-isis>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

2014'te 970 milyon dolar ile bir milyar 890 milyon dolar arasında değişen bir geliri yönetti. İslâm Devleti'nin kasasına 2015'te bir milyar 35 milyon dolar ile bir milyar 700 milyon dolar arasında değişen bir meblağ girdi.¹⁵

TABLO 2
İslâm Devleti'nin 2014-2016 Arası Tahmini Gelirleri

	2014 (Milyon \$)	2015 (Milyon \$)	2016 (Milyon \$)
Vergiler ve harçlar	300-400	400-800	200-400
Petrol	150-450	435-550	200-250
Kaçırma/fidye	20-40	Bilinmiyor	10-30
Tarihi eser kaçakçılığı	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Bilinmiyor
Dış bağışlar	Dikkate değer değil	Dikkate değer değil	Dikkate değer değil
Yağma, el koyma ve cezalar	500-1.000	200-350	110-190
Toplam (milyon \$)	970-1.890	1.035-1.700	520-870

Kaynak: *The Caliphate in Decline: An Estimate of Islamic State's Financial Fortunes*, The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence.

İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un Ekim 2015'te başlattığı *Operation Tidal Wave II* sonrasında petrol gelirleri azalan, 2016'daysa Fırat Kalkanı Operasyonu ile beraber Türkiye'yle paylaştığı kara sınırını kaybeden İslâm Devleti'nin tahmini gelirleri önceki yıla oranla 2016'da yarıya düştü. Fakat fetihlerle geçen 2014'te tahmini geliri neredeyse iki milyar dolara ulaşan İslâm Devleti, bu dönemde kaba deyişle cihat pazarının en yüksek maddi kazanımları vaat eden örgütüne dönüştü ve bu marka bilinirliği ilerleyen yıllarda da Suriye ve Irak'ta savaşılan örgütler arasında en çok katılımcı çeken yapı olmasını sağladı.

Suriye İç Savaşı'ndan önceki yıllarda, Suriye'nin gayrisafi milli hasılasının neredeyse çeyreği petrol ürünlerinin ihracatından edinilen gelirlerden oluşuyordu. Irak'taysa tarihsel olarak ülke gelirinin yarısı petrolden sağlanıyordu. Bir anlamda bu durumun bir çeşit *kaynak laneti* olduğu ileri sürülebilir. Pek çok araştırma, ilksel mallardan elde edilen gelirlerin bir ülkenin gelirlerindeki payının yüksek olması ile çatışmalar arasında bir bağ olduğunu gösteriyor. İlksel mal ihracatından edinilen gelirlerin toplam refahtaki payı yüksek ülkelerin, gelir kompozisyonu daha çeşitli ülkelere kıyasla çatışmalara sürüklenmeye daha teşne olup olmadığı hâlâ tartışmalı. Fearon ve Laitin'e göre, gelirlerinin üçte birini petrolden elde eden bir ülkenin 10 yıllık süreçte iç savaş yaşama olasılığı % 21 olarak hesaplanırken, aynı veri setinde petrol ihracatının toplam gayrisafi milli hasılaya oranlarına göre medyan ülkede bu

15 <http://web.archive.org/web/20180421163437/http://icsr.info/wp-content/uploads/2017/02/ICSR-Report-Caliphate-in-Degradation-An-Estimate-of-Islamic-States-Financial-Fortunes.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

oran % 10'a düşüyor (*Ethnicity, Insurgency, and Civil War*, 2003, s. 85). Ancak çatışmalı durumun ortaya çıkmasındaki temel ajandalar arasında ilksel maddelere el koymak olmasa dahi, el konulabilecek ilksel maddelerin varlığı çatışmaların doğasında bir kopuşa yol açabiliyor ve hammadde gelirlerine el koymak tarafların temel amaçlarından birine dönüşebiliyor. Bu da çatışmaları daha çok katmanlı hale getiriyor ve yerel yarılımlar ile kişisel ajandalara daha geniş bir alan açıyor. Bu değerlendirme İslâm Devleti faaliyetlerine uyarlanırsa, petrol gelirlerine kolaylıkla el konulabilmesinin çatışmaları yaygınlaştırdığı iddia edilebilir; kaynakların savaşçılara sağlanan gelirden ötürü uluslararası mücahit akışını artırdığı, gelirlere el konulabilmesindeki rahatlığı ise yerel grupların İslâm Devleti'ne katılımını kolaylaştırdığı söylenebilir.

Bedavacı sorunsalı, koordinasyon sorunsalı ve zaman tutarlılığı sorunsalına karşı örgütlenme kampanyalarını başarılı şekilde yürütmek isteyen devlet dışı silahlı güçler, Colier'e göre açgözlülük motivasyonlarına sırtını dayamalı: "Açgözlülük motivasyonuna sahip isyan hareketleri, şikâyetlere dayalı motivasyonlardan beslenen örgütlerde görülen kolektif eylem sorunsallarıyla karşılaşmaz. Bedavacı sorunsalını önlemek basittir çünkü kazanımlar harekete katılan kişilerle sınırlandırılabilir. Koordinasyon sorunsalı yoktur çünkü belli bir bölge üzerinde istikrarsız bir egemenlik oluşturup oradaki hammadde dışsattımında yağmacı bir pozisyon edinebilmek için ulusal düzeyde zafer elde edecek kadar geniş bir örgüte ihtiyaç duyulmaz. Eğer isyan hareketleri çatışma sürdüğü sırada bölgedeki hammadde üretimi dışsattımından küçük bir pay edinmeyi becerirse zaman tutarlılığı sorununa da rastlanmaz. Böylelikle isyan hareketinin mensupları vaatlere bel bağlamaktansa çatışma sırasında gelire kavuşmuş olur. Yani şikâyetlere dayalı isyanların bile gerçekte maddi kazançlar ile şikâyetleri harmanlayarak kalıcılaştırmış olduğunu tahmin etmek güç değildir" (s. 100-101).

Colier'in kolektif eylem sorunsallarına karşı geliştirdiği çözüm, "Gelecek vaatlerin arasında fiziksel veya metafiziksel cennet bulunabilir fakat başarı kazanmak istiyorsan müstakbel mensuplarına bugün de bir şeyler vermeyi unutma," biçiminde özetlenebilir.¹⁶ Görünüşte propagandasını İslâm'a uygun bir dünyevi hayat veya bu uğurda mücadele ederken şehit olup cennete kavuşma diskuru üzerine oturtsa da aslında İslâm Devleti arka planda, mücahit ve muhacir adaylarına maddesel anlamda daha müreffeh bir yaşam vaat etmekten de geri durmadı. Tağut ülkelerde yaşayan mücahit adaylarına yoksullukta eşitlik vaadi vermeyen İslâm Devleti, dünyevi zenginliklere ilişkin destekçilerin paylaştığı içeriklere ve bu yöndeki söylentilere de kar-

16 Collier'in yaklaşımının İslâm Devleti'ne katılan mücahitlere uyarlanmış versiyonu kimileri tarafından fazlaca materyalist bulunabilir fakat bu bakış, Türkiye kamuoyunun geneline hâkim olan "yıkılmış beyinler" dogmasına kıyasla sırtını olgulara daha çok yaslıyor.

şı çıkmadı. Vatandaş oldukları ülkelerde erişemedikleri maddi refaha ulaşmanın, zenginlik simgesi olarak algılanan lüks araçları kullanmanın, erkekler için cinsel dürtüleri helal yollarla karşılamının veya yaşadıkları ülkelerde ekonomik ve toplumsal konumları yüzünden eş bulamazken evlenme şansı edinmenin, alma fırsatı bulamadıkları eğitime kavuşmanın ve istedikleri işi yapabilmenin İslâm Devleti'nde mümkün olduğu, doğrudan olmasa da hi dolaylı yöntemlerle potansiyel katılımcılara aktarıldı. Bu bağlamda Türkiye'deki potansiyel katılımcıların yaşadığı yoksulluk bir itici faktör olurken, İslâm Devleti'nde sürüleceği ileri sürülen göreceli müreffeh yaşam bir çekim faktörüne dönüştü.

Bu yöndeki kimi çabalara Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması'nın gençlerinin maruz kaldığı biliniyor. Özellikle İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un bombardımanlarının başladığı dönem öncesinde güvenli bölgelere götürülen gençler, birkaç haftalığına İslâm Devleti topraklarında misafir ediliyor, bir yandan şer'i eğitim alırken bir yandan da Türkiye'deki yaşamlarından daha rahat koşullarda konaklıyordu. Bilgisayar kullanabildiklerini ve otel gibi tesislerde konakladıklarını belirten çocuklardan, Türkiye'de yaşadıkları mahallelere dönüşlerinde deneyimlerini yaşıtları olan arkadaşlarına aktarmaları ve akranlarının İslâm Devleti'ne sempati duymasını sağlamaları bekleniyordu.

Türkiye İŞİD'ine mensup şahıslar arasında yaygın bir başka alışkanlık ise yarı zamanlı cihat olarak adlandırılabilir, kısa sürelerle İslâm Devleti safalarında savaşıp fetihlerden elde edilen ganimetlerden pay edinmek ve Türkiye'ye dönüp bir kez daha İslâm Devleti gelirlerine ihtiyaç duyana dek yaşantılarına devam etme pratiğiydi. Bu yöntemi benimseyen mücahitler birkaç aylığına İslâm Devleti'ne gidip tanıdıkları savaşçıların bulunduğu veya daha önce parçası oldukları ketibelere katılıp savaşıyordu. Elde edilen gelirleri yeterli bulduklarındaysa, çatışmaların şiddetinin azaldığı dönemlerde Türkiye'ye dönüyorlardı.

Bazı mücahitlerin İslâm Devleti'nde ve Suriye ile Irak'ın kalan kısımlarında gerekli bağlantıları kurduktan sonra Türkiye merkezli olarak kaçakçılık faaliyetleri yürüttükleri ve ideolojik ilişkilerini korumalarına karşın savaştan uzaklaşıp kaçakçılığı meslek edindikleri de gözlemlendi. Fakat Türkiye İŞİD'i mensuplarının bir kısmı için maddi kazanç motivasyonları geçerli olsa da, Türkiye'deki maddi yaşamına ilişkin her şeyi geride bırakan, tüm varlığını likide çevirerek İslâm Devleti'ne götüren, ev eşyalarını yakınlarına dağıtan veya bağışlayan, başarılı girişimlerini, dükkânlarını veya imalathanelerini terk edip cihada katılan pek çok mücahit ve muhacirin de bulunduğu belirtilmeli.

Türkiye İŞİD'inin yerellerdeki faaliyetlerine yakından şahit olmuş veya ailesinden biri cihada katılmış birileriyle konuştuğunuzda, toplumsal yaşama ve devlet-yurttaş ilişkilerine ait geleneklerden kopuşu işaret eden birkaç husus hemen göze çarpar. Gençlerin zorunlu askerlik yapmayı reddettiği, zorunlu eğitim dönemindeki çocuklarınsa aileleri tarafından okula gönderilmediği, devlete herhangi bir vergi ödemesine karşı çıktığı, Selefi cihat örgütlerine biat eden kişilerin bulunduğu mahallelerde sıkça konuşulur. Selefi topluluklarda, seçimlerde oy kullanılması ve devletten maaş alan cami imamlarının arkasında namaz kılınması da uygun bulunmaz.¹⁷

Seçimlerde oy kullanmamak ve namaz için camilere gitmemek üzerinde fikir birliğine varılmış konular; yasal takip çoğunlukla gevşek olduğundan zorunlu eğitim çağındaki çocukların okula gönderilmemesi de öyle. Fakat Selefi cihat komünitelerinde zorunlu askerlik yükümlülüğüyle karşılaşan genç erkeklerin durumu çoğunlukla sorunlara sebep oluyor. Bu konuda pek çok örgütleyici genç mücahit adaylarına zorunlu askerlik yapmak yerine cihada gitme telkininde bulunuyor; askere gitmek ise oldukça düşük bir davranış olarak kabul ediliyor. Hatta Selefi itikadı kabul etmeleri öncesinde TSK bünyesinde zorunlu askerlik yapmış mücahitlerin hayatlarının o döneminden, "Cahildik, yaptık işte," veya "Cahiliye dönemimdi," gibi sözlerle bahsettiği görülüyor. Selefi cihat komünitelerinde askerliğe bakışı, Adıyamanlı örgütleyici Memet İşbar ile Serhat Çelebi arasında geçen 22 Aralık 2013 tarihli konuşma oldukça iyi özetliyor:

Serhat Çelebi: Askere gideceğim.

Memet İşbar: Askere gidersen kâfir olursun ha. Kendini tağuta peşkeş çektireceksin, olur mu öyle Serhat? O kadar okudun, bunun için mi?

Serhat Çelebi: Vallahi Memet Ağabey, bilmiyorum...

Memet İşbar: Nasıl biliyorsun? Paralı yap. Bekle, üniversiteye git, tecil et...¹⁸

Askerliğe ve devlet kurumlarına yönelik tavrı, İstanbul Yapılanması'ndan Serdar Kerim'in bir telefon görüşmesinden de anlamak mümkün. Serdar Kerim, 24 Temmuz 2014'te tartıştığı bir kişiyi bir yandan tehdit ederken bir yandan da zorunlu askerlik yaptığı gerekçesiyle aşağılıyordu. Tehdit ettiği

17 Camilere gidilmiyor olmasında, cihat sorumluluğunun altını çizen ayetlerin Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından camilerden yasaklandığına ilişkin inanış da etkili ancak asıl stratejik gerekçe, camilerde namaz kılınmasının uygun olmadığı iddiasıyla, yakınlık kurulan mücahit adaylarının mescit, ev toplantıları veya çay ocağı gibi radikalleşme mekânlarına çekilmesi.

18 Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/10530 sayılı soruşturma sırasında aktarılan iletişimin tespiti tutanakları. Tape no: 2517556059

kişiyi adresini soran Kerim, “Askerden yeni geldim,” yanıtını alması üzerine şöyle konuşuyordu: “Sen gel benim karşıma çık, ananı ağlatayım. Benim kim olduğumu bilmiyorsun, ben IŞİD’denim. Oraya gelirim karınızı, çocuğunuzu çocuğunuzu alırım, cariyeye yaparım kendime. Askere gidiyorsun oğlum sen, askere gitmişsin bir kere! Sen Müslüman değilsin ki!”¹⁹

Profesyonel örgütleyiciler ve vaizlerle karşılaşan kişilerin devletle kolaylıkla mesafelenebilmesinin sebebi şüphesiz, bu kişilerin radikalleşme öncesi yaşamlarında da kamusal metarlardan yeterince faydalanamadıklarını ve devletin kendilerinden vazgeçtiğini hissetmeleri. Sosyal devlet uygulamalarından yeterince faydalanamama, geleneksel sektörlerde istihdam edilmeyi sağlayacak eğitime ulaşamama, adalete erişimde sorunlar yaşama, suça itilme ve fiziksel olarak yerinden edilme gibi pek çok faktör, bu hislerin oluşmasına yol açabiliyor.

Ankara’da Hacıbayram Yapılanması faaliyetleri doğrultusunda radikalleşen şahısların pek çoğu mahallelerindeki okulun ve oturdukları konutların yıkılmasını sağlayan bir kentsel dönüşüm projesine rağmen hayatlarını sürdürmeye çalışıyordu. Bölgede eğitime erişim güçlükleri ve gençlerin adı suçlara itilmesi, geleneksel sektörlerde istihdam edilmeyi neredeyse imkânsız hale getiriyordu. İstanbul kökenli mücahitlerin büyük kısmı geçimlik işlerle hayatlarını idame ettirmeye çalışırken, Türkiye’nin pek çok yerinden cihada katılan gençler kendi kazandıkları veya kazanacakları gelirle yaşamlarını idame ettirebileceklerine inanmıyordu. Konya, Gaziantep, İzmir gibi pek çok kentten İslâm Devleti’ne katılan Kürt gençler arasında ebeveynleri göçe zorlanmış olanlar azımsanmayacak sayıdaydı.

Olağanüstü hal ilanıyla mutlakçı tavır kurala dönüştüğünde, yani bireyin kendi yaşamı üzerindeki tasarruflarının önemli kısmı iktidarın kontrolüne geçtiğinde, Giorgio Agamben’in *homo sacer* olarak tarif ettiği, haklarından arındırılmış yurttaş ortaya çıkıyor. Arkaik bağlamda, işlediği bir suç veya kimliği yüzünden lanetlenmiş, buna karşın kirli olduğu için kurban edilemeyen, bir yandan da öldürülmesi halinde failinin cinayet işlemiş sayılmayacağı şahıs olarak nitelenebilecek *homo sacer*, çağdaş anlamda iktidar-yurttaş ilişkilerinde herhangi bir sebepten ötürü özgürlüklerini yitirmiş, *banal* olana indirgenmiş, yani siyasal varlığını kaybederek yalnızca bedeninden ibaret olmuş, hayatta kalmasıyla ilgili tasarrufuna iktidar tarafından el konulmuş insanı tanımlıyor (*Sovereign Power and Bare Life*, 1998). İstisnai bir durumu ileri süren iktidar, bireyin temel hak ve özgürlükleri ile hukuki varlığını görmezden gelebiliyor; yasal olan ile olmayan arasındaki sınırların bulanıklaştığı bu dönemde hukukun üstünlüğü ilkesi yerini idarenin şiddetle iç içe geçen dayatmalarına bırakıyor.

19 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2680793828

Birincil kaynakların bulunduğu ülkelerde kaynaklara el konulması süreçlerinin banal olana indirgenmiş homo sacer'ler yaratması gibi, Türkiye'de de inşaata dayalı büyüme ve diğer mekanizmalar, istisnai durumları gerekçe göstererek haklarından arındırılmış yurttaşlar meydana getiriyor. Yaşadığı mahallede afet riski ya da başka gerekçeler öne sürülerek başlatılan kentsel dönüşüm projeleri yoluyla yıkılan veya mutenalaştırılan, tarım politikalarındaki değişikliklerden sonra emek piyasalarından dışlanan, rekabetçi bir eğitime erişemeyen, toplumsal statüsü gerekçesiyle evlenemeyen, genç yaşta suça veya uyuşturucuya itildikten sonra edindiği yaftalardan ötürü arzu ettiği basit hayatı kuramayan kişiler yalnızca hayatta kalmaya mahkûm ediliyor. Çeşitli mahrumiyetlerle yaşamaya zorlanan bu kişilerin, yeni birer yaşam kurma imkânı anlamına gelen İslâm Devleti'ne hicret etme fikrine sıcak bakmaları şaşırtıcı olmasa gerek. Maddi ve manevi biçimde yerinden edilmiş, toplumsal pozisyonunu muhafaza edemeyen şahıslar yalnızca maddi olarak daha geniş imkânlar için değil, kendilerinden daha büyük bir yapının parçası olma, kabul edilme ve değer görme gibi toplumsallık eksenli sebeplerle de cihada katılıyor. Diğer bir deyişle, Türkiye'de mücahit adayları için en etkili itici faktörlerden birini, piyasa için yurttaşları aleyhine yaptığı düzenlemeler, biyopolitika mekanizmaları ve iktidarını mutlaklaştırmak isteyen idareler yaratıyor.

Çiftçiye tarımdan çıkışa zorlama ajandaları da bunlara eklenebilir. Örneğin Adıyaman'da liseyi bitirmek üzere, bitirmiş, taşra üniversitelerinde eğitim görmüş veya görmekte olan gençlerin cihada katılması yalnızca ideolojik saiklerle açıklanabilecek bir olgu değil. Aileleri geleneksel olarak tarımdan gelir elde eden veya bağlı iş kollarında ticaretle uğraşan pek çok Adıyamanlı lisans eğitimlerini yarıda bırakıp İslâm Devleti'ne katıldı. Paul Collier, genç erkeklerin yoğun olduğu, yani 15-24 yaş arası erkek nüfusunun toplam nüfusa oranının yüksek olduğu bölgelerde isyancı örgütlere katılımların daha fazla olabileceğinin altını çizerek Rus İç Savaşı'ndan bir örnek veriyor. 1919-1920 yılları arasını kapsayan 20. yüzyılın en büyük iç savaşı sırasında tarafların en büyük sorunu kaçaklardı. Yaklaşık dört milyon kişi ordu saflarını terk etmişti. Belki ordudan firar etme olaylarının kış şartlarında daha yoğun yaşanması beklenebilirdi fakat Collier yaz mevsiminde meydana gelen firarların kışın gerçekleşenlerden 10 kat daha fazla olduğunu anımsatıyor: "Bunun sebebi çok açıktı. Her iki ordu da köylülerden oluşuyordu ve yaz dönemindeki hasat sırasında, kışa oranla köylülerin para kazanabilmek için çok daha yüksek şansı vardı" (s. 94-95). Türkiye'den İslâm Devleti'ne katılan gençlerin önemli kısmının da alt gelir grubuna mensup kentlilerden oluşması, Collier'in Rus İç Savaşı göndermesiyle uyuyor.

Her ne kadar Türkiye'deki iktidarlar izledikleri siyasetler yoluyla, İslâm Devleti'ne katılacak kişiler için itici faktörleri kuvvetlendirdiyse de, İslâm

Devleti'nin Türkiye'ye yönelik devlet karşıtı propagandası da vurgulanmalı. 2015 ortalarına dek İslâm Devleti kaynaklı İngilizce ve Türkçe propaganda metinlerinde Türkiye'nin ismi olabildiğince az anılıyordu; Türkiye içindeki radikalleşme süreçlerinde devlet karşıtlığı önemli bir unsur olsa da Türkiye toplumlarının büyük kısmının Sünni Müslüman geleneğe dahil olması, ülke *dârülharp* kabul edilse bile Türkiye'ye yönelik nefret diskurunu önlüyor, devlet karşıtı propagandada Türkiye özelinde bir bağlam kurulmadan, İslâm Devleti'ne katılımı teşvik edecek derecede sürdürülüyordu.

Örneğin Mart-Nisan 2015 sırasında yaşandığı tahmin edilen, İslâm Devleti'ne katılan Ankaralı Raşid Tuğral'ın aktardığı bir olay dönemin bakışını oldukça iyi yansıtıyor. Askerî eğitim almak için bekledikleri sırada Türkiyeli birkaç mücahidin huzursuzlandığını ve Türkiye'ye dönmek istediğini kendi gruplarından sorumlu emire ilettiğini yazan Tuğral, mücahitler ile emir arasındaki anlaşmazlığı şöyle açıklıyor: "Faslı emir geldi ve diğer evdeki arkadaşların bir kısmının Türkiye'ye dönmek istediklerini söyledi. Bu arkadaşlar Türkiye'deki halka kâfir olarak davranılması gerektiğini düşünüyorlardı. Devle ise halklara Müslüman gözüyle bakıyor."²⁰ Aynı dönemde Gaziantep Yapılanması ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda da benzer tartışmalara rastlamak mümkün. Taraflar arasındaki yazışmalar, Türkiye'deki hedeflere ayırım gözetmeksizin saldırılar düzenleme yanlısı Gaziantep Yapılanması'na, İslâm Devleti yetkililerinin Türkiye halklarının zarar görmemesi uyarısında bulunduğunu gösteriyor.

Türkiye'nin İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la işbirliğinin arttığı 2015 yaz aylarının ardından Türkiye'deki iktidarın dünyevi olduğu ve kaynağını İslâm'dan almadığına ilişkin diskurun, yani tağutluk halinin, Türkçe propaganda metinlerindeki ağırlığı artınca Ak Parti hükümetleri İslâm Devleti yayınlarında tağut, dinsiz ve kâfir olarak nitelenmeye başladı. Monica Marks'ın da altını çizdiği gibi, bu tavır Türkiye içindeki örgütlenme çalışmalarında "onlara karşı biz" diskurunu güçlendirici bir unsur olarak görülebilir. İslâmcı karakterini gizlemeyen Ak Parti hükümetlerinin, İslâm Devleti'nin kaynağını Kur'an'ı Kerim ve Sünnet'ten alan İslâm anlayışına uygun olmadığını ısrarla tekrarlayan propaganda, *el-Vela vel Bera* kavramına aşına mücahit adaylarında, Türkiye'deki iktidardan uzak durulması ve düşmanlık beslenmesi gerektiği algısını yeterince yaratmış olmalı.

Kapitalist dünya ekonomisinin Türkiye'deki uygulamaları eşitsizliklere dayalı; refahın bölüşümü ile bireysel hak ve özgürlüklerin kullanılmasındaki adaletsizlikler dünyanın geri kalanında olduğu gibi Türkiye'deki sistemin de içkin özelliklerinden. Marjinalleştirici bu eşitsizlikler radikalleşme

20 Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015 tarihinde kişisel Facebook hesabında yayınladığı ve sonradan Facebook tarafından silinen not.

Konstantiniyye dergisinin dördüncü sayısının kapağı (solda) ve Konstantiniyye dergisinin beşinci sayısında (s. 12) yer alan "Firavunun Askerleri" başlıklı bir makale (sağda).

sıcak noktalarındaki topluluklarda ve mücahit adaylarındaki dünyevi adaletsizlik hissini artırıyor. Erişilemeyen kaynaklar ve yararlanılamayan hakların varlığıysa İslâm Devleti'nin kurduğunu ileri sürdüğü adil düzeni oldukça kuvvetli bir çekim faktörüne dönüştürüyor. En etkin çekim faktörlerinden biri, Türkiye'de bulunamayan dünyevi adaletin İslâm Devleti'nde tesis edildiği iddiasıydı. Devlet kaynaklı adaletsizlikler ve adalet erişimindeki sorunlar ile devlet karşıtı propagandanın birleşmesi, idare tarafından marjinalleştirildiğini düşünen kişiler için önemli bir çekim faktörüne dönüştü. Örneğin Kentsel dönüşüm projelerinden ötürü yaşadığı Hacıbayram Mahallesi'nde pek çok yıkıma şahit olan Ankaralı mücahit C.A., Türkiye'de karşılaş-tıklarıyla kıyaslanınca İslâm Devleti'nin adil düzeninden duyduğu memnuniyeti gizlemiyordu:

- *İslâm Devleti'nin adalet anlayışıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?*

C.A.: Allah'ın hükmüyle hükmedildiği için Devle'nin adalet anlayışı çok güzel. Nefsi hareket yok... Sen ne maaş alıyorsan halife de o maaşı alıyor. Adil, eşit bir düzen. Kurallar biraz katı olabilir ama bu Allah'ın hükmü. Mesela Rakka'da hemşireyle zina eden bir doktor itiraf ettikten sonra taşlanarak öldürüldü. Kitap da onu söylüyor, "Hırsızlık yaptıysa el kesilir. Zina yaptıysa

taşlanır,” diyor... Uyuşturucu satan birinin kafasının kesildiğini gördüm. Kılıçla geldiler, tek darbeyle kafasını kestiler. Biz işkence etmiyoruz; ya kafasına sıkıyoruz ya da Allah’ın dediği gibi boynunu kesip atıyoruz. Bunlar kıssas oluyor.²¹

İslâm Devleti’nin kendi içinde tesis ettiği dünyevi adalet iddiasının altı tamamen boş değil. Devlet dışı silahlı örgütlerin kanun tanımadığına ilişkin yaygın kanının gerçeği yansıtmadığını belirten Mara Revkin, Selefi cihat organizasyonlarının devlet inşası için başvurdukları araçların en önemlilerinden birinin adalet mekanizmaları ve kanunlar olduğunu, böylelikle faaliyet gösterdikleri bölgelerde meşruiyet kazanırken örgütteki içsel şiddet tekelinin de kontrol altında tutulduğunu söylüyor.²² Revkin’e göre Suriye ve Irak’taki yargı sistemlerindeki yozlaşmışlık ile hukukun üstünlüğü kuralının çoktandır terk edilmiş oluşu, İslâm Devleti’nin kurduğu adalet sistemine yerel destek de sağladı. Aynı gerekçenin yargı sistemi uzun süredir tartışmalara konu olan Türkiye’de yetişmiş mücahit adaylarını etkilediği de söylenebilir.²³ İslâm Devleti saflarında bulunmuş Türkiyeli mücahitlerin, Türkiye’deki adaletsizliklere dikkati çekerken İslâm Devleti’ndeysen kanunlara karşı gelen nüfuzlu kişilerin bile cezalandırıldığını sıkça vurgulamasının sebebi de buydu.

Vekâleten veya doğrudan intikam

Ütopycı radikalleşme motivasyonlarına dayanarak, belirli zümrelere, dinsel ve etnik gruplara yönelik nefret hislerini harekete geçirmek Türkiye’deki örgütleyicilerin kullandığı bir başka taktikti. İslâm Devleti’nin dışlayıcı yapısından ötürü diğer İslâmi mezhepler veya öteki dinlerin mensuplarına karşı hissedilen öfke ve bu düşmanlığın şiddete dönüşmesi, İslâm Devleti’nin benimsediği inanç esaslarından kaynaklanıyordu. Fakat konjonktürel bir düşman olan Kürtlere yönelik öfkenin körüklenmesi özellikle Türkiye’deki örgütlenme faaliyetlerinde başvuru araçların en önemlilerindendi.

İslâm Devleti’nin bazı milliyetlerden mücahit adaylarına karşı daha şüpheli yaklaştığı bilinen bir gerçek ancak herhangi bir etnik gruba yalnızca etnisitelerinden ötürü öfke ve nefret beslenmesi de söz konusu değildi. Pek

21 C.A.’yla görüşme, 04.07.2015.

22 http://web.archive.org/web/20180428184238/https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/iwr_20160718_isis_legal_foundations.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

23 Transparency International’ın 2016 Yolsuzluk Algı Endeksi’nde 176 ülke arasında Suriye 173, Irak ise 166. sıradaydı. Türkiye’nin 100 üzerinden skoru ise 2012’de 49’ken 2016’da 41’e, 2017’de 40’a geriledi. https://web.archive.org/web/20180427231944/https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017, Erişim tarihi: 28.04.2018.

çok Kürt gencinin de Türkiye’de örgütlenip İslâm Devleti saflarında savaşması bu nüansı açıklıyor. Türkiye IŞID’inin yerel yapılanmaları Kürt gençlerini örgütlemek için özel çaba gösterdi; Bingöl, Diyarbakır, İzmir, Gaziantep, Konya ve daha pek çok yerelde kendilerini Sünni İslâm üzerinden ifade eden Kürtler yapılanmaların örgütlenme faaliyetlerinin hedefindeydi. Öte yandan İslâm Devleti de yayınlarında YPG, PYD, PKK ve HDP’yi Kürtlerden ayırttı. Örneğin *Konstantiniyye* dergisinin ikinci sayısında yer alan “İslâm Devleti Kürtlerle Neden Savaşmaktadır?” başlıklı makalede, Kürt siyasal hareketinin Kürt halkına yaptığı zulümlerden bahsediliyordu. “Zulmü kaldırayım derken başka bir zulmün bayraktarlığını yapacaklarını belki de tahmin etmiyorlardı. Ama bu terör örgütü çıktığı ilk günden beri T.C.’nin yaptığı zulmün aynısını yapmaya başlamış ve halen de buna devam etmektedir. Kürtlere adalet ve özgürlük getireceğini iddia eden bunlar, Kürtlere T.C.’nin yapamadığı zulmü yaptılar” (s. 17).

İslâm Devleti’nin ve Türkiye IŞID’inin Kürtlere yönelik kategorik olmayan düşmanlığı, örgütlü Kürt güçlerinin Suriye ve Irak’ta İslâm Devleti’ne karşı verdiği savaştan kaynaklanıyordu. Türkiye’de el-Kaide’nin örgütlenme çalışması yaptığı radikalleşme sıcak noktalarındaki Esad Rejimi karşıtlığı diskurda, örgütleyicilerin çoğunun İslâm Devleti’ne biat etmesinin ardından yerini başta Kürt düşmanlığı olmak üzere, İslâm Devleti’nin inanç esaslarının dışladığı etnik ve mezhepsel gruplara yönelik düşmanca söylemlerle (Ezidiler, Şiiler, vb.) ikame edildi.

Kürtlerin siyasal ve etnik kimliklerini muhafaza ettiği endüstriyel büyükşehirlerdeki mahallelerde Türkiye IŞID’inin yerel yapılanmalarının da örgütlenme yapması zaman zaman grupları karşı karşıya getirdi; düşük düzeyli çatışmalar çoğunlukla radikalleşme süreçlerini kısalttı veya cihada katılma konusunda tereddüt yaşayan gençlerin bulundukları yerelde güvenlik endişesi (Kürt siyasal hareketine bağlı kent örgütlenmelerinin kendilerine zarar vereceği korkusu) duymaya başlamasına yol açtı ve bu kişilerin cihada gidişleri kolaylaştı. Örneğin İstanbul Yapılanması’nın mahallelerde sık sık Kürt siyasal hareketine mensup kişilerle karşı karşıya kaldığı 2014’ün yaz aylarında yoğunlaşan olaylar, İstanbul Yapılanması mensuplarını daha tedbirli davranmaya, propaganda ve örgütlenme faaliyetlerini azaltıp izole olmaya yöneltti. Yapılanmanın henüz cihada katılmamış mensupları ise yaşadıkları bölgedeki cepheleşmenin artmasıyla İslâm Devleti’ne katılma konusunda mobilize oldu.

Benzer bir etkinin daha büyüğü 6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları sonrasında ortaya çıktı. Adıyaman Yapılanması’na mensup pek çok genç örgütleyicilerden gelen uyarıların ardından, Kürt hareketinin kendilerini hedef alacağı çekincesiyle hızla İslâm Devleti’ne geçti. Adıyaman’daki en büyük toplu geçişlerden biri, 6-8 Ekim 2014’teki olayların bir hafta sonrasında gerçekleş-

ti. Konya'daysa 2015'te İslâm Devleti destekçileri ile Kürt siyasal hareketi-
ne mensup kişiler sıkça karşı karşıya geldi. Konya Yapılanması'ndaki önem-
li isimlerin bu sürtüşmeleri körüklemesi, yerelerde Kürt-Selefi düşmanlığı-
nın bir itici faktör olarak kullanıldığını gösteriyor.

Araştırmacı Monica Marks'a göre, PKK karşıtlığı (Kentlerdeki Kürt yapı-
lanmalarına ve İslâm Devleti'ne karşı savaşıyan YPG güçlerine duyulan nefreti
bu şekilde ifade etmek mümkün) hem İslâm Devleti hem de Cephethül Nus-
ra için Türkiye'de yapılan örgütlenme faaliyetleri için merkezi bir konumday-
dı. Marks, İslâm Devleti'nin Türkçe yayını *Konstantiniyye*'de PKK ve HDP'ye
çokça yer verildiğini anımsatıyor ve bu gruplara derginin *Ateist çete* adını tak-
tığını aktarıyor.²⁴ ORSAM'ın Twitter'ı Türkçe kullanan, İslâm Devleti yanlı-
sı veya destekçisi olarak tanımlanabilecek hesaplar üzerinde yaptığı araştırma
da Kürt düşmanlığının Türkiye'deki örgütlenme ve propaganda faaliyetleri için
ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Araştırma, Türkçe konuşan İslâm Dev-
leti destekçilerinin attığı tweet'lerde en yoğun işlenen konunun PKK olduğu-
nu, dinsel mesajlar ve ajandaların bunu izlediğini gösteriyor.²⁵

Monica Marks, İslâm Devleti'nin tekfirci veya sekte yönünün PKK-Kürt
karşıtlığı yoluyla Türkiye içerisine, biçim ve içerik değiştirerek aktarıldığını
belirtiyor: "Türkçe cihat örgütlenme materyallerinde PKK karşıtlığına verilen
önem, cihat taraftarı sekterliğin şubeleşebilme potansiyelinin altını çiziyor.
[Türkiye'de] klasik Sünni-Şii yarılımları bulunmazken, cihat için örgütlenme
yapanlar yerel yarılımları tetikleyerek 'onlara karşı biz' hattında sekte bir
bölünme yaratıyor; 'biz' burada mütedeyyin cihat ehlini temsil ederken, 'on-
lar' ise Cephethül Nusra için PKK ve Suriye rejimini, İslâm Devleti içinse PKK
ve Türkiye hükümetini anlatıyor" (*ISIS and Nusra in Turkey*, 2016, s. 20).
Bir başka deyişle, İslâm Devleti'nin küresel düzeydeki tekfirci tutumu, Tür-
kiye'de kendini Kürt-Selefi cepheleşmesi ve devlet karşıtlığı üzerinden ifade
ediyor ve genel yarılma yerelde farklı bir biçim ediniyordu.

Radikalleşme mekanizmaları, mekânlar ve toplumsal ağlar

11 Eylül 2001 saldırılarının ardından ABD'nin savaşı Afganistan'a, yani el-
Kaide'nin konuşlandığı topraklara taşınması, örgütün eylem stratejisini, gün-
delik işleyişini ve hiyerarşisini dönüşüme uğrattı. Yıllarca planlandıktan son-
ra uygulamaya konan saldırılar yerine, aşılacak daha az güvenlik önlemleri
içeren yumuşak hedefler tercih edilmeye başlandı. 1992 Aden Saldırıları'nda

24 https://web.archive.org/web/20180411145228/http://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2016/07/ISDJ4677_Turkey_R1_WEB.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

25 http://web.archive.org/web/20180428184827/http://www.orsam.org.tr/files/Raporlar/205/205_ENG.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Somali'deki *Operation Restore Hope*'a katılacak ABD deniz piyadeleri hedef alınmıştı. 13 Kasım 1995'te ABD'li askerlerin kontrolündeki Suudi Ulusal Güvenlik Eğitim Merkezine saldırı düzenlenmiş, 25 Haziran 1996'daysa Suudi Arabistan'ın Khobar kentine yönelik bombalı saldırıda ABD Hava Kuvvetleri'ne bağlı 19 asker öldürülmüştü. 7 Ağustos 1998'de ABD'nin Kenya'daki Nairobi Büyükelçiliği ile Tanzanya'daki Darüsselam Büyükelçiliği'ne bombalı araçlarla saldırılar düzenlenmişti; Nairobi'de 213, Darüsselam'da 11 kişi saldırılarda yaşamlarını yitirmişti. 12 Ekim 2000'de Aden'de yakıt ikmali yapan USS Cole destroyere bir bota yüklenmiş patlayıcılarla gerçekleştirilen saldırıda 19 asker hayatını kaybetmişti. 11 Eylül 2001'den sonraki saldırılarda bu eylem modülü kısmen terk edildi; 2003'te başlayan yeni saldırı dalgalarından itibaren askerlerin veya ABD resmi görevlilerinin bulunduğu binalar yerine el-Kaide'nin küresel ideallerine karşı çıkan Batılı ülkelerdeki sivil hedefler tercih edilir oldu.

Afganistan'daki kamplarda uzun eğitimler yerine, mücahitler gerçekleştirecekleri eylemlere uygun kısa eğitimlerden geçtikten sonra hedeflerine yönlendirilir oldu. Örgütün hiyerarşisi zayıfladı; mutlak lider pozisyonundaki Usame bin Ladin el-Kaide yöntemlerini ve ideolojisini benimseyen kişilere ilham veren bir figüre dönüştü. Mücahitlerin yaş ortalaması düştü, örgütlemadaki hedef profilde çeşitlilik kazandı. Afganistan ve Pakistan yerine, ABD işgali sonrasında ortaya çıkan Irak el-Kaide'si sayesinde Irak eğitim alanı haline geldi.

Europol kaynakları da Selefi cihat demografisinde, 2003'te başlayıp İslâm Devleti'nin ortaya çıkışıyla belirginleşen değişimi doğruluyor. Europol verilerine göre, 2010'da dinsel motifli terör suçları şüphesiyle Europol bölgesinde tutuklanan şahısların yaş ortalaması 32'ydi; 2011'de tutuklanan şüphelilerin ortalama yaşı 30'a düştü. 2012 yılında tutuklanan 159 şüphelinin yaş ortalamasıysa 25'ti.²⁶ Nitelik yerine nicelik tercihiyle örgütlerin ulaşabildikleri kişi sayısı da arttı. 2009'da 110, 2010'da 179, 2011'de 122, 2012'deyse 159 şüpheli dinî gerekçelere dayalı terör olaylarından ötürü tutuklanmıştı. 2013'te tutuklananların sayısı 216'ya yükseldi. 2014'te 395, 2015'te 687, 2016'da ise 718 kişi tutuklandı.²⁷

Afganistan'daki el-Kaide ağlarının nüfuzlu isimlerinin öldürülmesi, askeri eğitim kamplarının yok edilmesi ve küresel finans kaynaklarının kurutulma-

26 <http://web.archive.org/web/20180327144857/https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2013-eu-terrorism-situation-and-trend-report>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

27 2009'da 110, 2010'da 179, 2011'de 122, 2012'deyse 159 şüpheli dinî gerekçelere dayalı terör olaylarından ötürü tutuklanmıştı. <https://web.archive.org/web/20180423014133/https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

sı, Irak'ta el-Zerkavi'nin tohumlarını attığı Irak el-Kaide'sinin önemini artırdı. Batı karşıtlığı diskuru Filistin-İsrail çatışması, Bosna, Çeçenistan ve Afganistan'daki düşük yoğunluklu savaşlar yerine ABD işgali altındaki Irak'ta Müslümanlara yönelik adaletsizlikler üzerine inşa edilir oldu.

Asia-Pacific Foundation isimli Londra merkezli bir düşünce kuruluşunun başındaki M.J. Gohel, 2004'te *Los Angeles Times* gazetesine yaptığı açıklamada, Afganistan'daki el-Kaide'nin maddi çokküntüye uğratılmasının küresel cihadı bitirmeyeceğini söylüyordu: "El-Kaide'nin geri çekilmekte olduğuna dair değerlendirmeler fazla iyimser ve kesinlikle yanlış... Şu anda dünyanın her yerinde Bin Ladin'in doktrinleri uygulamaya konuluyor. el-Kaide'nin yok edilmesi sorunu çözmeyecek."²⁸ Bu görüş 2003'teki Kazablanka, İstanbul, Riyad ve Madrid saldırılarıyla birlikte pek çok uzman tarafından paylaşıldı.

11 Eylül 2001 Saldırıları'nın planlayıcısı el-Kaide bir organizasyondan çok, 11 Eylül'den ilham alan ve dünyanın her köşesine dağılmış hücreleri etkileyen bir ideolojiye dönüştü. Yeni küresel cihat hareketine göre Müslümanlar, aralarına Irak'ın da eklendiği kendi topraklarında yaşanan ölümlerden ötürü Yahudi ve Hristiyan Batı'ya karşı silahlarına sarılmalı, laik iktidarlardan ortadan kaldırıp İslâmi yönetimler kurmalıydı; bu uğurda çalışan hücreler kendi yerel mücadelelerine yönelik stratejiler ve yöntemler geliştirmekte, hedeflerini bu otonomi doğrultusunda belirlemekte özgürdü.

Yeni operasyon stratejisinin ilk işaretleri 2003 ve 2004'teki saldırılarla birlikte görüldü. Kazablanka, İstanbul, Riyad ve Madrid saldırılarıyla birlikte el-Kaide ağlarına mensup hücrelerin kısmi bağımsızlıkları tescillendi. İkinci nesil komutanlar saldırıları teknik bağlamda basitleştirip küçülttü ve daha az korunaklı hedefleri gözlerine kestirdi; Afganistan'da eğitim almış tecrübeli isimler ve onlarla birlikte çalışan örgütleyiciler, camilerden, saldırıların planlandığı bölgelerdeki yerel Müslüman topluluklardan ve internette örgütledikleri kişileri kısa sürelerde bomba imalatı ve saldırı taktikleri konularında eğitmeyi başardı.

11 Eylül 2001 Saldırıları'nın eylemcilere toplam maliyeti yarım milyon dolardan azdı. Dört farklı araç içerisine yerleştirilmiş EYP'lerin kullanıldığı Kasım 2003 İstanbul Saldırıları yaklaşık 40.000 dolara mal olmuştu. 11 Mart 2014 Madrid Saldırıları'nda patlatılan 10 EYP için 10.000 dolar harcanmıştı. Dönemin Fas Adalet Bakanı Mohammed Bouzoubaa'ya göre 16 Mayıs 2003 Kazablanka Saldırıları'nda kullanılan patlayıcıların maliyetiye yaklaşık 4.000 dolardı (Warde, *The Price of Fear*, 2007, s. 170). Bir başka deyişle, Avrupalı terörle mücadele uzmanlarının en korktuğu ihtimal gerçeğe dö-

28 <https://web.archive.org/web/20171010165858/http://www.globalissues.org/article/512/the-new-face-of-al-qaeda>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

nüşmüş, “el-Kaide’nin deneyimli isimlerinin denetiminde hareket eden, ci-hat deneyimi bulunmayan kişilerden oluşan yerel gruplar”²⁹ saldırıların fa-illeri haline gelmişti.

2003 sonrasında teknik bilgiye erişim de kolaylaştı. Öyle ki internetten eri-silebilen tek bir belgeyi inceleyen bir mücahit adayı, tabancalar, hafif ve ağır makineli tüfekler ile ağır silahların kullanım prensiplerini ve silah tutuş po-zisyonlarını öğrenebilir, basit patlayıcı, bubi tuzağı, el bombası hazırlayabi-lir veya havan topu için mesafe tespiti ve yön tayini konusunda bilgi edinebi-lir hale geldi. Örneğin *Şehit Ebu Ömer Eğitim Kampı Askeri Eğitim Kitabı*³⁰ gi-bi Türkçe kaleme alınmış pek çok rehberle internetten rahatlıkla ulaşılabili-yor; rehberleri barındıran çevrimiçi adreslerin çoğu erişime engelli de değil.

Ekipmana ve bilgiye kolay erişim, İslâm Devleti sürecinde Türkiye’de öz örgütlülük yoluyla taklitçi ve özentî grupların da ortaya çıkmasına yol açtı. Yine de Türkiye IŞİD’inin nüvesi, daha önce Irak el-Kaide’si veya el-Kaide küresel ağlarıyla bağlantılı kişilerin gözetiminde hareket eden bir kitleyi, bu kişilerin yakın çevrelerinin sahip olduğu sosyal ağlar ağırlıklı bir örgütlen-me modelini, Selefi literatüre tümüyle hâkim olmasa da başlıca tartışmaları bilen ve kendi ajandalarına karşı asgari düzeyde İslâm Devleti’nin davasına inanan kişileri barındırıyordu.

Türkiye IŞİD’inin radikalleşme mekânları, hedeflenen kitleye göre bir ya-pılanmadan diğerine farklılık gösterebiliyordu. Örneğin İstanbul Yapılan-ması’nda hem sohbet toplantılarının gerçekleştirilebildiği hem de Selefi ko-münitenin toplumsal etkinlikler düzenleyebildiği, dükkân görünümlü izole mekânlar kullanılıyordu. Çocuklar ile genç erkeklerin haftanın belirli günle-rinde yatılı kaldığı medreseler de İstanbul Yapılanması’nda yaygındı.

Ankara’da çoğu esnaflardan oluşan Nuhoglu Grubu ile Konyalı gezici va-iz Murat Gezenler’in temaslarıyla ortaya çıkan Gezenler Grubu, dükkân-lar aracılığıyla yeni şahıslarla temas kuruyor, radikalleşme mekânları olarak da sohbet toplantılarının yapıldığı evleri kullanıyordu. Gezenler Grubu’nun Ankara’da açtığı medrese, eğitim işlevlerinin yanı sıra toplantılara ev sahip-liği yapıyordu. Hacıbayram Yapılanması’nın radikalleşme süreçlerini işlettiği mekânlar çay ocağı ve bahçe gibi korunaklı yerlerdi.

Konya’da kitapçılar, dershaneler, etüt merkezleri ve dükkânlar yapılanma-nın dış dünyaya açılan yüzüydü; radikalleşme süreçleriyse çoğunlukla evler-de ve sohbet toplantıları sırasında kalabalık grupları ağırlayabilecek mekân-larda işletiliyordu. Adana’daki Sanayi Grubu’ysa sohbet toplantılarının yürü-tüldüğü özel mekânlardı ve çocukların eğitildiği medreselere sahipti.

29 Aynı kaynak.

30 https://archive.org/stream/askeri-egitim-kitabi/muasker-kitabi-2012_djvu.txt, Erişim tarihi: 28.04.2018.

TABLO 3
Türkiye İŞİD'inin Önemli Yerel Yapılanmalarında Gözlenen Temel Radikalleşme Örüntüleri

	<i>Ankara</i>	<i>İstanbul</i>	<i>Konya - Adana</i>	<i>Gaziantep - Adıyaman</i>
Örgütlenme mekânları	Sohbet toplantılarının yapıldığı çay ocağı ve mescitler ile medreseler	Dükkân görünümü mescitler ve medreseler	Konya: Sohbet toplantılarının yapıldığı evler, kitapçılar, etüt merkezleri, dükkânlar, medreseler, Adana: Sohbet toplantılarının yapıldığı evler ve medreseler	Gaziantep: Kentteki hücre evleri ve Suriye'deki askerî eğitim kampı, Adıyaman: Çay ocakları ve gençlerin bulunduğu mekânlar, sohbet toplantılarının yapıldığı evler
Demografi	Geleneksel sektörlerde istihdam edilemeyen genç ve orta yaşlı erkekler, suç işlemiş gençler, kentsel dönüşüm mağdurları, esnaflar	2000'li yıllardan itibaren kentteki el-Kaide çevreleriyle temas kuran gençler ve aileleri	Konya: Çok katmanlı örgütlenme stratejilerinden ötürü pek çok yaş grubu ve ekonomik sınıf, Kürt gençler, Adana: 2000'li yıllarda Irak el-Kaide'siyle temas kurmuş şahıslar ve çevreleri	Gaziantep: el-Kaide geçmiş bulunan küçük bir grubun arkadaşları ve akrabaları, Adıyaman: Temas kurduğu 15-25 yaş arası gençler, arkadaşları ve akrabaları
Örgütleyiciler ve kökenleri	el-Kaide kökenli şahıslar, Murat Gezenler	el-Kaide kökenli şahıslar, Halis Bayancuk'un talebeleri ve İlyas Aydın	Konya: Gezici vaizlerden Murat Gezenler, geçmiş cihatlarda yer almış eski savaşçılar, Adana: Irak el-Kaide'si bağlantılı şahıslar	Gaziantep: Çekirdeğini el-Kaide geçmiş olan kişiler ile Cephetül Nusra bağlantılı şahıslar, Adıyaman: Vasat isimli yapılanmayla da bağları bulunan, Dokumacı Grubu olarak bilinen örgütleyiciler
Diskurlar ve motivasyonlar	Günahlardan arınma ve temizlenme, maddi kazanç motivasyonları, yeni hayata başlama arzusu	Cihat sorumluluğu, Kürt düşmanlığı	Konya: Cihat sorumluluğu, Kürt düşmanlığı, Adana: Devlet karşıtlığı	Gaziantep: Cihat sorumluluğu, Kürt düşmanlığı, Adıyaman: Anlamli yaşam arayışı, günahlardan arınma ve temizlenme, cehennemlik olma korkusu

Gaziantep Yapılanması örgütlenme ve propaganda çalışması yürütmeyişiyle Türkiye İŞİD'indeki diğer yerel yapılanmalardan ayrılrsa da, hücre mensupları için tahsis edilmiş evlerde ve Suriye'deki Konstantin Askerî Eğitim Kampı'nda radikalleşme süreçleri devam ediyordu. Kentte Gaziantep Yapılanması haricinde faaliyet gösteren gruplar, dergâhlara giden gençlerle temas kurup kendi sohbet toplantılarının yapıldığı mekânlarına yönlendiriyordu. Adıyaman'daysa çay ocaklarına davet edilen gençler bir sonraki aşama için evlerdeki sohbet toplantılarına sevk ediyordu.

Yerel yapılanmaların tercih ettiği radikalleşme mekânları radikalleştirilmek istenen kitlelerin nitelikleri doğrultusunda belirlenirken, tercih edilen mekânların da erişilebilen kitlelerin kompozisyonuna etki yaptığı, yani radi-

kalleşme mekânı ile kitleler arasında bir pozitif geri besleme ilişkisinin bulunduğu söylenebilir. Örneğin İstanbul Yapılanması'nda ilk örgütleyicilerin kendi sosyal çevrelerini örgütlemesi ve bu kişilerin sohbet toplantılarına devam ettikleri mescitleri radikalleştirme işlevleri dışında toplumsal özellikler de barındıran mekânlara dönüştürmesi, bir anlamda bu mekânları ve örgütleme stratejisini de yapılanma mensuplarının sosyal çevreleriyle sınırladı. Bu izlek bağımlılığı eğilimi açık propaganda ve kitlesel etkinlikler yoluyla bir miktar kırılmaya çalışıldı. Benzer şekilde, Ankara'da gençlerin kendi akranlarını ve ailelerini örgütlemesi, yapılanmaların benzer kişilerden oluşmasını da beraberinde getirdi. Bu örnekler Gaziantep, Adıyaman ve Konya için de genişletilebilir.

Gezici vaizlerin yönlendirmesi altındaki Türkiye IŞİD'i Medyası kimi dönemler açık propaganda yaparak piknik, toplu namaz, spor etkinlikleri ve vaizlerin kamuya açık konferanslarını takipçilerine duyurarak temas fırsatları yaratsa da, Türkiye IŞİD'inin Batı'daki pek çok radikalleşme sürecinden farklı olan bir yönü bulunuyordu. Batı'da İslâm Devleti için örgütleme çalışması yapılan profesyonel örgütleyiciler genellikle hassas ve radikalleştirilmeye açık biyografilere sahip gençlerin bulunduğu alanları tespit ediyor, cami, gençlik örgütleri, spor kulüpleri gibi kamusal alanlarda temas kurulan gençler profesyonel örgütleyicilerin rehberliğinde cihada hazırlanıyordu. Türkiye IŞİD'indeyse örgütleme süreçlerinin çok önemli bir kısmı profesyonel örgütleyicilerin araştırmalarıyla değil, 2000'li yıllardan itibaren el-Kaide ağlarıyla teması bulunan kişilerin kendi sosyal çevreleri üzerinden gerçekleştirildi. Bu durum Türkiye IŞİD'i için çalışan profesyonel örgütleyicileri de, mücahit adaylarını belirleyip radikalleştirerek cihada hazırlayan ruhani rehberlerden, yerel yapılanmaların lojistik işlerinden sorumlu, radikalleştirme mekânlarının güvenliğini ve toplantıların sürekliliğini sağlayan, mücahit adaylarının radikalleşme süreçlerini destekleyen kolaylaştırıcılara indirgedi. Profesyonel örgütleyicilerin radikalleşmedeki sorumluluğu genellikle, mücahit adaylarını sohbet toplantılarına sevk etmekten ibaretti.

Türkiye IŞİD'indeki profesyonel örgütleyiciler uygun mücahit adaylarını arayıp radikalleştirmekle uğraşmak yerine, kendi sosyal ağlarındaki kişileri Selefi komüniteye davet etmeyi kendilerine misyon edinmişti. Akrabalar, sınıf arkadaşları, meslektaşlar veya aynı iş yerinde çalıştıkları ya da aynı mahalleyi paylaştıkları kişiler onlar için birer mücahit adayıydı. İstanbul, Ankara, Konya ve kısmen Gaziantep'teki Türkiye IŞİD'i yapılanmaları, profesyonel örgütleyicilerin kendi ağlarını Selefi komüniteye dahil ettiği örüntülere örnek gösterilebilir. Profesyonel örgütleyicilerin köklü toplumsal ağlara sahip olmadıkları kentlerde veya yapılanmalardaysa, bu görevler Abu Amru Al Qa'idi'nin ortaya koyduğu esaslara benzer şekillerde yapılıyordu. Örne-

ğın Adıyaman'da örgütleyiciler kendi sosyal ağlarını örgütlemek yerine radikalleştirilen ilk grup genç mücahit adayının akraba ve arkadaşları yapıya dahil edildi.

Gençler arasında yaygın olan akrân örgütlenmesindeki gibi, diğer örgütlenme biçimlerinde de benzerlerin birbirlerini Türkiye IŞİD'i ağlarına katması temel yaklaşımdı. Profesyonel bir örgütleyicinin temas kurduğu ve radikalleşme yoluna soktuğu bir genç daha sonra kendi sınıf arkadaşlarını, komşularını veya yaşıtı akrabaları ile kardeşlerini sohbet toplantılarına getiriyordu. Konya'da üniversite öğrencileri ev arkadaşlarını ya da aynı dönemde öğrenim gördükleri kişileri, esnaflar gün içinde temas kurabildikleri insanları ve komşu dükkânların sahiplerini ağlara dahil ediyordu.

Abu Amru Al Qa'idy'nin 2008 veya 2009'da hazırladığı sanılan rehber en az dört ay sürecek bir radikalleşme süreci öngörüyor, mücahit adayının cihada katılacağı bölgeyle olan teması ve cihada gidiş için lojistik hazırlıkların yapılacağı dönemiyse bu süreye dahil etmiyordu.³¹ Türkiye IŞİD'inin önemli yerel yapılanmalarının tümünün, el-Kaide kökenli kişi ve çevrelerin çabalarıyla başlamış olması, bu kişilerin de çoğunlukla kendi sosyal ağları üzerinde örgütlenme çalışması yapması, Türkiye IŞİD'i içindeki örgütlenme ve radikalleşme süreçlerinin, geleneksel el-Kaide yöntemlerine göre çok daha kısa sürmesine de yol açtı.

Türkiye IŞİD'indeki örgütlemelerin çoğunlukla gezici vaizler, profesyonel örgütleyiciler ve kıdemli mücahitlerin kendi sosyal ağları içinde gerçekleşmesi, radikalleşme için bir başka saiki de işin içine katıyor. Belli bir etnisite, dinsel cemaat veya yerel topluluğun nüvesini oluşturduğu, yani savaşçıların önemli kısmının ortak bir özelliğe sahip olduğu devlet dışı silahlı güçlerde olduğu gibi, toplumsallık Türkiye IŞİD'inde de önemli bir baskı unsuruna dönüştü. Parçası olunan komünitede saygı görme, yani toplumsal prestij de Türkiye IŞİD'ine kaynak sağlayan Selefi komünitesindeki şahısların cihada katılımında önemli bir sebepti.

İnternet forumları ve Türkiye IŞİD'i Medyası'ndaki anlatılar ile Türkiye'deki soruşturmalar kapsamında gerçekleştirilen iletişimin tespiti çalışmalarında, Selefi komünitede cihat tecrübesi olan kişilere daha fazla saygı duyulduğu görülüyor. Profesyonel örgütleyicilerin önemli bir kısmı da geçmişteki cihatlara katılmış veya Suriye ve Irak'ta bir dönem savaşmış şahıslardı. Cihada katılmaya elverişli erkeklerin tereddüt yaşaması veya cihada katılmayı ertelemesiye eleştirilere ve itibarsızlaşmaya yol açan olgulardı. Mücahitlerin cihada katılmakta isteksiz davranan tanıdıklarını aşağıladığı iletişimin tespiti kayıtları, bu toplumsallık saikini ortaya koyuyor. Bir başka deyişle, sosyal ağ-

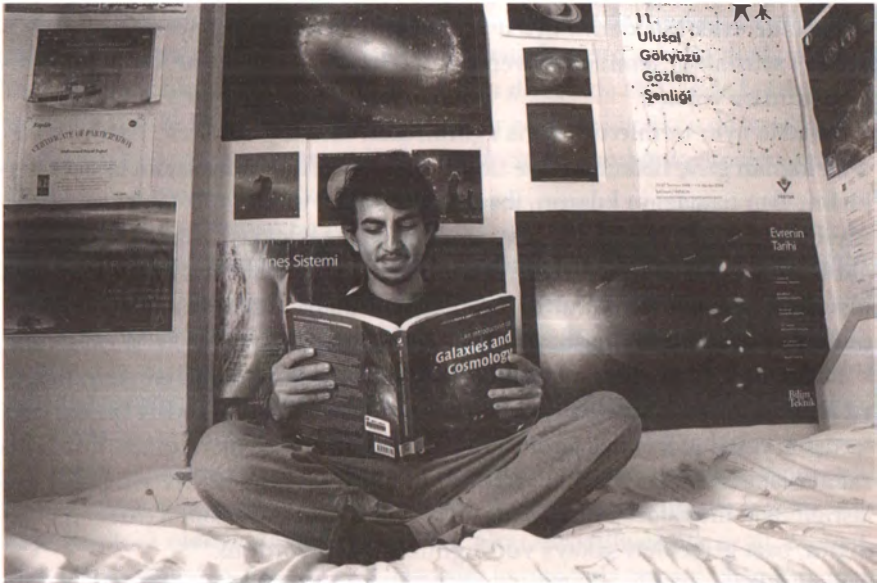
31 <https://web.archive.org/web/20180428183630/http://www.onemagazine.es/pdf/al-qaeda-manual.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

lar üzerinden akran örgütlemesiyle ilerleyen model, bir yandan da akranların birbirleri üzerinde cihada katılma baskısı kurmasına yol açıyordu.

Bir radikalleşme profili: Raşid Tuğral

Genel ve yerel yarılmalar her birey için farklı radikalleşme saikleri bulunduğunu gösteriyor. Her ne kadar profesyonel örgütleyicilerin akıl hocalığı ve gezici vaizlerin çizdiği teolojik çerçeve şahısların belirli doğrultularda radikalleşmelerini sağlasa da, bireyler yaşam hikâyelerinden kaynaklanan farklı motivasyonlara sahip olmayı sürdürdü. Öz örgütlenmeye daha yakın tecrübeler de bu kuralın dışına çıkmıyor. Bu örneklerden biri olan Raşid Tuğral'ın radikalleşme öyküsü, şahısların biyografilerinin radikalleşme süreçlerine etkisini ortaya koyması bakımından dikkate değer.

26 yaşındaki Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015'te kişisel Facebook hesabı üzerinden yayınladığı uzun not, "Hilafet topraklarından selamlar!" diye başlıyordu. ODTÜ Fizik Bölümü'nden mezun olduktan sonra Finlandiya'daki Jyväskylä Üniversitesi Fizik Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine devam eden Raşid'in cihada gidişini ve İslâm Devleti'ndeki ilk aylarını anlattığı not, Raşid'i tanıyanlar tarafından titizlikle kurgulanmış bir şaka zannedildi. Hatta Raşid'in yakın çevresinden isimler görüşmelerimizde, İslâm Devleti meselesinin bir espriden ibaret olduğu, Raşid'in Finlandiya'da bulunduğu ısrar

Raşid'in kendi odasında çektiği sanılan 2010 tarihli bir otoportresi
(Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Facebook hesabı).

etti. Başarılı bir amatör astronom ve gökyüzü fotoğrafçısı, ODTÜ mezunu bir bilim insanı adayı ve disiplinli bir bisikletçi olan Raşid'in İslâm Devleti'ne gi-dişinin şaka olmadığı çok geçmeden anlaşıldı.

Raşid arkadaşları arasında hiçbir zaman siyasal kimliğiyle öne çıkan bir isim olmadı. Siyasetten bahsettiğine rastlanmasa da, dışa dönük yapısı sebebiyle Raşid'in 2013'te Ankara'daki Gezi Parkı Eylemlerine katılmasını da kimse yadırgamamış. 3 Haziran 2013'te, Eskişehir Yolu'nda Hacettepe Üniversitesi'nden gelen öğrenci kortejiyle buluşan ODTÜ'lüler arasında yürüyenlerden biri de Raşid'di. Aynı gece Twitter hesabından yaptığı paylaşımlar, Raşid'in geceleri sokaklarda devam eden eylemlere karşı da kayıtsız kalmadığını gösteriyor. Gezi Parkı Eylemleri sırasında polis müdahalelerinden şikâyet eden tweet'ler atan Raşid, 17-25 Aralık Rüşvet ve Yolsuzluk Soruşturmaları sırasında da hükümete eleştiri getiren içerikler paylaşmaktan geri durmadı.

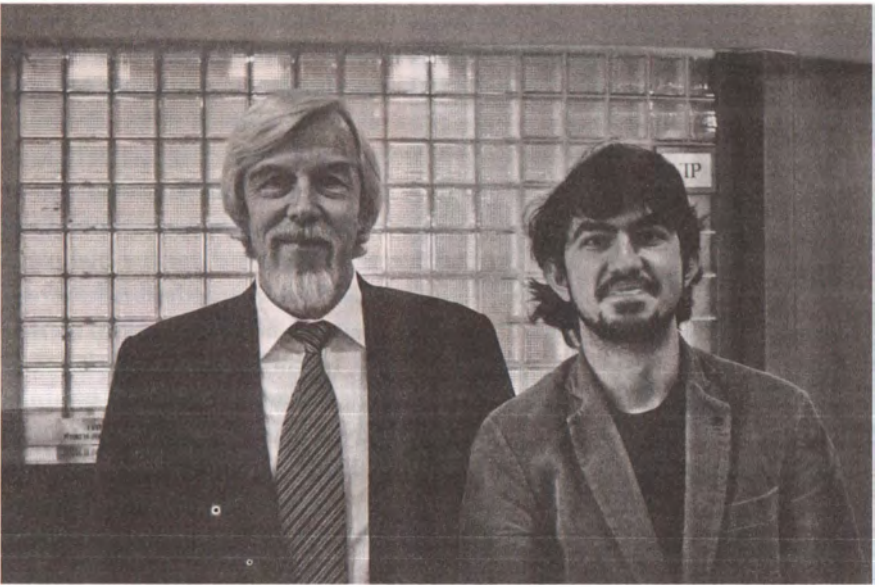
Raşid'in İslâm Devleti'ne katıldığını açıklamasının ardından özellikle ODTÜ'de, Raşid'i tanıyanlarda yaşanan şaşkınlık, bir anlamda toplumdaki karikatürize *radikal İslâmcı* imajını da ortaya koyuyordu. Raşid'i tanıyan pek çok kişi, okuldaki dersler dışında Raşid'in kendine uğraş edindiği şeyleri anımsatıp, şaşkınlıklarını aktarıyordu. Kadınlarla iletişim kurmaktan uzak durmayan, alkol kullanılan ortamlarda bulunmaktan imtina etmeyen, Sincan'daki evinden yaklaşık 20 kilometre mesafedeki ODTÜ'ye her gün bisikletiyle gidip gelen, (Bir ara vücut hatlarını gizlemeyen bisiklet formalarını rahatlıkla giyen Raşid, yazdığı notta ise İslâm Devleti'ne katılacaklara, Suriye'ye beraberlerinde ayak bileklerini örten kıyafetler getirmeleri tavsiyesinde bulunuyordu) astronomi seminerleri veren Raşid'in İslâm Devleti'ne katılması farklı yorumlara yol açtı.

Raşid'le aynı tarihlerde lisans eğitimi alan İbrahim Akdilek, İslâm Devleti'ne katılan genç fizikçiye şöyle tarif ediyordu: "Yıllar önce İslâm'la olan ilişkisini, 'Ben namazımı kılarım, ibadetimi yaparım ama sosyal hayat ne gerektiriyorsa onu da yaparım,' sözleriyle anlatmıştı. 'Arkadaşlarımla beraber bara gidilecekse içki içmem ama meyve suyu içerim,' demişti. Yani ümmetçi değil kişisel bir İslâm anlayışı vardı. Sakallarını uzatana kadar Raşid'in dindar olduğunu bile bilmezdi insanlar."³²

Raşid'in bir başka lisans dönem arkadaşı Ertan Sinan Şahin ise sosyal medyada ağırlarında İslâm Devleti lehine yaptığı paylaşımlar yüzünden birkaç defa tartışma yaşadığı Raşid'le ilgili daha temkinli bir profil öneriyordu: "Muhafazakâr olabileceğini tahmin ediyordum ama sürekli her şeyi tiye alır halde do-laştığından, muhafazakâr ailesi ile ODTÜ'deki yaşamı arasında çatışma yaşadığını, bazı gerçekleri şakaya vurduğunu düşünüyordum."³³

32 İbrahim Akdilek'le görüşme, Nisan 2015.

33 Ertan Sinan Şahin'le görüşme, Nisan 2015.

Raşid, CERN Genel Direktörü Rolf-Dieter Heuer ile birlikte (Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Facebook hesabı).

Raşid'i tanıyan ODTÜ'lüler, bilime, spora ve fotoğrafçılığa olan merakının Raşid'in dindar karakterinden önce geldiğini aktarıyordu. Hatta çevresindeki birçok kişi, Raşid'in son dönemde uzayan sakalını da dindarlıkla veya İslâmi radikalleşmeyle değil, genç erkekler arasında uzun sakalın moda olmasına bağladıklarını aktarıyordu. Raşid'le aynı dönemde ODTÜ'de bulunan bir başka ODTÜ'lü Raşid hakkında, "Siyasal bir görüş bildirirken görmedim. Dine ilişkin konuştuğunu, hatta dindar kişilerin kullandığı kelimeleri kullandığını bile duymadım, diye konuşuyordu.

Raşid'i daha yakından tanıyanlardan biri olan Ufuk Taşdan ise tanıklık ettiği değişimi şöyle anlatıyor: "Raşid önceden radikal değildi. Bırak IŞİD'i, dört-beş sene öncesinde kız arkadaşı olsun isterdi. 'Kız arkadaşın var mı?' diye sorduğumda, 'Birisi var ama daha tam belli değil,' gibi bir yanıt vermişti. Ağustos 2014'te göktaşı yağmuru gözlemi sırasında konuşurken konu kız arkadaş meselesine gelince, 'Ne kız arkadaşı abi? Ya evlenirsin ya evlenmezsin. Öyle kız arkadaş falan olmaz...' demişti."

Taşdan, Ağustos 2014'te gittikleri Perseid meteor yağmurları gözlemi sırasındaki diğer tartışmalardan da bahsediyor: "Gözleme gittiğimizde IŞİD'in Sünni milliyetçisi olduğunu söyledim. O da, 'Onu bir milliyetçilik değil, ümmetçilik olarak değerlendirmeli,' dedi. Hadisler konusunda tartıştık. Ben Kur'an'ın temel alınması gerektiğini, hadislerin insan kaynaklı olmasının yanlışlara yol

açabileceğini söyledim. Çok sert cevap verdi, ‘Hadis neyse o yapılacak. Hadis-
lere güveneceğiz,’ dedi. Tartışma sürünce kızdı, daha çok konuşursak imanını
kaybedeceğinden korkmaya başlamıştı. İmanını bozacağımı düşünüp benimle
konuşmayı kesti. O sıralar IŞİD’e katılmaya niyetliydi ve bunu açıkça söylemiş-
ti. Seçimler hakkında, ‘Kimseye oy vermeyeceğim. Bu konuda bir şeriat hükmü
yok. [Seçimlerin kendisinde] Kâfirlik var,’ dedi. Aynı gün bir başka anlaşmaz-
lık daha yaşadık. Gözlem sırasında genellikle içki alınır ama bana o konuda da
karşı çıktı ve içki alırsam arabama binmeyeceğini söyledi.”³⁴

Aileye yakın bir kaynağa göre, Raşid’in ODTÜ’deki arkadaşları haberdar
olmasa da, yaşadığı ev bir süredir Raşid için hayatındaki çatışmaların merke-
zi haline gelmişti. Raşid’in özellikle babasıyla, İslâmi konularda düştüğü an-
laşmazlıklar çoğalmıştı. Raşid’in İslâm bilimleri üzerine doktorası bulunan
edebiyat öğretmenini babasını, çevresi son derece açık fikirli ve eleştirel dü-
şünceyi önemseyen biri olarak tarif ediyor. Fakat babasının bu profili, Ra-
şid’in Selefi görüşleri benimsemeye başlaması sonrasında baba-oğul arasında
ateşli bir itikat tartışması başlamasına mani olmadı.

Tuğral Ailesi’ni tanıyanlar Raşid’in İslâm Devleti’yle ilk temasının, 2014’te
cihada giden ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü öğrencisi
Serdar Seçkin aracılığıyla olduğunu aktarıyor. Serdar’ın cihada katıldığını bi-
len aile, Raşid’in İslâm Devleti’ndeki arkadaşıyla internette görüşmesinden
endişelense de Raşid ile Serdar arasındaki irtibat sürdü. 2014’te birkaç arka-
daşıyla beraber ODTÜ Kütüphanesi’nin altındaki mescitte düzenlediği tefsir
derslerinden sonra Raşid ile ailesi arasındaki tartışmalar büyüdü.

Daha önceleri de babasıyla birlikte namaz kılan Raşid, tefsir derslerinin ar-
dından namaz kılış biçimini değiştirdi ve ibadetini Selefi usullere göre yap-
maya başladı. Babasınaysa, “Senin itikadın bozuk,” diye kızıyordu. İkili ara-
sında Kur’an’ın yorumlanması ve İslâm’ın nasıl yaşanması gerektiğine dair fi-
kir uyuşmazlıkları arttı. Raşid Türkiye’nin tağut olduğunu babasına da söy-
lemeye başladı.

Raşid’i ve Tuğral Ailesi’ni tanıyan biri, ailesi tarafından da sezilmesine kar-
şın önlenemeyen radikalleşme sürecine ilişkin şunları anlatıyor: “Selefi usul-
lere göre yaptıkları tefsir derslerinden sonra Raşid metinlerin esiri oldu, on-
lara saplanıp kaldı. Finlandiya’ya gitmeden önce zaten IŞİD’çi olmuştu bile.”
Kur’an’ı ve hadisleri hiç yorum katmadan, olduğu gibi uygulama eğiliminde-
ki Selefi inanca Raşid’in kelimesi kelimesine ikna olduğuna kanıt olaraksa,
Raşid’in annesiyle arasında geçen bir konuşma örnek gösteriliyor: “Raşid bir
defasında annesine gidip, ‘Anne orada cihat var, hicret etmezsem ben de gü-
nahkâr olacağım,’ diyerek gözyaşı dökmüş. Bu örnek Selefi yöntemlerle İslâ-
mi metinlerin nasıl kelimesi kelimesine algılanabildiğini gösteriyor.”

34 Ufuk Taşdan’la görüşme, Nisan 2015.

Raşid'in Finlandiya'nın Jyväskylä kentinde geçirdiği ayları, sosyal medya paylaşımlarından ve orada tanıştığı kişilerin anlatımlarından takip etmek mümkün. Ev arkadaşlarına göre, Jyväskylä Üniversitesi Fizik Bölümü'ndeki yüksek lisansına Ağustos 2014'te başlayan Raşid okulla pek de ilgili değildi. Raşid genellikle sabaha kadar bilgisayar başında kalıp öğlene kadar uyuyor, derslerine gitmiyor, vaktinin önemli kısmınıysa yakınlardaki bir camide geçiriyordu. Zaten Raşid de Finlandiya'daki yaşamını, "Finlandiya'da kaldığım süre boyunca aklım hep Şam topraklarındaydı. Buralara [İslâm Devleti'ne] eğitimimi tamamladıktan sonra gelmeyi düşünüyordum fakat dayanamadım ve hicret etmeye karar verdim," sözleriyle özetliyordu.³⁵

Raşid'in Finlandiya için aldığı oturma izni
(Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Twitter hesabı).

Raşid'in ev arkadaşlarından biri olan Anbu Posakkannu'nun aktardığı profil, Ankara'daki arkadaşlarının tanıdığı kişiden oldukça farklıydı: "Sohbetlerimizde sık sık İslâm Devleti'ne katılmak istediğini söylerdi. Camide vakit geçirirdi; bazen birkaç gün odasına gelmediği bile olurdu. Başka Müslümanları da İslâm Devleti'ne katılmaya teşvik ettiğini sonradan öğrendim. İslâm Devleti'ne ilgisi sanırım Türkiye'deyken başlamış. Aslında iyi biriymi ama dinsel düşünceler onu kötü etkilemişti."³⁶

Diğer ev arkadaşı Elias Barba Moral ise Raşid hakkında şunları söylüyordu: "Ben Hristiyan, diğer ev arkadaşımız Budist olduğundan din hakkında konuşurduk fakat bize karşı hep son derece kibar ve saygılıydı. Facebook'una yazdığı şeyleri Google Translate'te tercüme edince İslâm Devleti'ni desteklediğini anladım."³⁷

Uluslararası Radikalleşme ve Siyasal Şiddet Merkezi'nin [*The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence*] 2015 tahminine göre, 50 ile 70 arası Finlandiya vatandaşı Suriye ve Irak'ta savaşan silahlı örgütlere katılmak üzere ülkeyi terk etmişti.³⁸ Yani Selefi cihat ve radikalleşme Finlandiya güvenlik birimlerinin o tarih itibarıyla önleme faaliyeti yürüt-

35 Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015 tarihinde kişisel Facebook hesabında yayınladığı ve sonradan Facebook tarafından silinen not.

36 Anbu Posakkannu'yla kişisel yazışma. Nisan 2015 (Noah Blaser tarafından gerçekleştirildi).

37 Elias Barba Moral'la kişisel yazışma. Nisan 2015 (Noah Blaser tarafından gerçekleştirildi).

38 <https://web.archive.org/web/20180226011250/http://icsr.info/2015/01/foreign-fighter-total-syria-raq-now-exceeds-20000-surpasses-afghanistan-conflict-1980s/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

tüğü bir olguydu. Raşid'in kendisiyle aynı üniversiteye giden iki öğrenciyle paylaştığı apartman dairesinin polisler tarafından ziyaret edilmesi için de üç ay yetti. Ev arkadaşı Moral'a göre, 19 Kasım 2014 sabahı polis eve geldiği sırada Raşid uyuyordu ve sosyal medya hesaplarından paylaştığı İslâm Devleti yanlısı içeriğe ilişkin polisin kendisine yönelttiği sorular karşısında pek de korkmuş veya endişelenmiş gibi gözüküyordu.

Raşid'in Finlandiya'da yalnızca sosyal medya üzerinden propaganda yapmakla kalmadığı, Jyväskylä'da gittiği camide tanıştığı kişileri de İslâm Devleti'ne katılmaya davet ettiği, Nur Camisi'ni [*Moskeija An-Nur*] ziyaret edenlerle yapılan görüşmeler sayesinde anlaşıldı.³⁹ O sırada iki yıldır Finlandiya'da yaşamakta olan 19 yaşındaki Müslüman bir göçmen, camide tanıştıkları andan itibaren Raşid'in kendisini İslâm Devleti'ne katılmaya ikna etmeye çalıştığını söylüyordu: "Suriye'yle ilgili videolar yolluyordu. İslâm Devleti'nden hoşlanmadığımı, cihatla ilgilenmediğimi ona birkaç defa söyledim." Aynı kişi, camide Raşid dışında İslâm Devleti propagandası yapan herhangi birine rastlamadığını ekliyordu.

Raşid'in yaşadığı evin güvenlik güçleri tarafından ziyaret edilmesi Tuğral Ailesi'ni de tedirgin etti. Raşid'in devam ettiği yüksek lisans programının sömestr tatiline girmesiyle önce Finlandiya'nın kuzeyinde kısa bir tatil yapan Raşid ve ağabeyi Ankara'ya birlikte döndü. Raşid'in Finlandiya'dan beraberinde getirdiği bavul sayısının fazlalığı ailenin de dikkatini çekti. Ankara'da olaysız geçen birkaç günün ardından Raşid, arkadaşı Adem'le birlikte gökyüzü gözlemi yapmak üzere geceyi ODTÜ yerleşkesinde geçireceğini söyleyerek 9 Ocak 2015'te Sincan'daki evinden ayrıldı. Aile, Raşid'in 10 Ocak 2015 gecesi Şanlıurfa üzerinden Türkiye-Suriye sınırını geçtikten sonra Tel Abyad yakınlarında kendisini bekleyen kişilerle buluşarak İslâm Devleti'ne katıldığını, ertesi gece kendilerine ulaşan, programlanmış bir e-postayla öğrendi.

Ocak 2015'te İslâm Devleti'ne geçtikten sonra *Ebu Hureyre as-Sincani* adını alan Raşid, savaşabilmek için gerekli eğitimlere başlayana kadar Rakka ve Humus'ta kaldı, ardından da bir ketibeye katılıp bir süre savaştı. Sosyal medya üzerinden yaptığı güncellemeler ve yayınladığı fotoğraflardan, Raşid'in Nisan 2015'ten sonra vaktinin çoğunu kentlerde geçirdiği anlaşıyor. Raşid'in çoğunlukla Rakka'da bulunmasında, Temmuz 2015'te evlenmesi de etki yapmış olabilir. Haziran 2015'te Tabka'dan, Temmuz 2015'teyse Rakka'dan fotoğraflar paylaşan Raşid, Ağustos 2015'te Deyrizor ve Musul'da çektiği fotoğrafları yayınladı; Eylül 2015'ten sonraysa uzun süre Rakka'da meydana gelen bombardımanlardan bahsetti ve kentten fotoğraflar paylaştı. 9 Haziran 2016'ya dek çeşitli sosyal medya paylaşımlarında Rakka'da bulun-

39 Jyväskylä'da yaşayan ve Raşid Tuğral'ı tanıyan kişilerle yapılan görüşmeler, birlikte gerçekleştirildiğimiz araştırma kapsamında, serbest gazeteci Noah Blaser tarafından yapıldı.

Raşid'in "Rakka'da kum fırtınası" notuyla 6 Eylül 2015'te yayınladığı fotoğraf
(Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Facebook hesabı).

duğuna dair ipuçları veren Raşid, bu tarihten sonraki paylaşımlarında nerede bulunduğundan bahsetmedi.

Raşid'in İslâm Devleti'ne katıldıktan sonra ailesiyle ilk teması Suriye'ye gidişinden 25 gün sonra oldu. İnternet üzerinden ailesini arayan Raşid, şer'i eğitim için hâlâ bekletildiğinden ötürü canının sıkkın olduğunu söylüyor, pek faydalı bir şey yapamadığından yakınıyordu. Ailesiyse Raşid'in can güvenliğinden endişe ediyordu. O ana kadar savaşa ilişkin bir görev üstlenmediğini anlatan Raşid konuşma sırasında endişeli ailesini teskin etmeye çalıştı.

Bu ilk konuşma sırasında, Raşid, ailesinin polise gidip hakkında şikâyetle bulunduğunu biliyordu. Aile Raşid'in mektubunu okur okumaz Adem'le görüşüp Raşid'in Suriye'ye gittiğini teyit etti, ardından da eğer hâlâ Türkiye'deyse, ülkeden çıkmasını engelleyebilmek ümidiyle polise başvurdu. Ancak polisteki incelemede Raşid'in pasaport kayıtlarında ülkeden ayrıldığını gösterir bir hareket bulunmadığı tespit edildi ve sınırı kaçak yollardan geçtiği anlaşıldı. Daha sonra bir savcıyla da görüşen aile, Raşid'in Türkiye'ye gelip pişmanlığını belirtmesi halinde açılacak soruşturmada takipsizlik kararı verilebileceğini öğrendi.

27 Mart 2015 tarihinde yayınladığı kişisel bildiri niteliğindeki nota kadar yalnızca çok yakın çevresi Raşid'in İslâm Devleti saflarında bulunduğunu biliyordu. O tarihten sonra Raşid aralıklarla sosyal medya hesaplarından Suriye'deki durumunu, başından geçenleri ve İslâm Devleti hâkimiyeti altındaki yaşama ilişkin ayrıntıları aktarmayı sürdürdü.

Pek çokları Raşid'in inancı gereği İslâm Devleti'ne katılmasını yadırgamasa da, yakın çevresiyle yapılan görüşmeler Raşid'in Selefi cihat ideolojisini, ODTÜ Kütüphanesi'nin altında bulunan mescitte yapılan toplantılarda edindiği ihtimali kuvvetleniyor. Hem aileyi tanıyanlar hem de Raşid'in ODTÜ'deki çevresine göre, Raşid Nisan 2014'te birkaç arkadaşıyla birlikte mescide kapandı ve Kur'an'ı Selefi inanç esasları uyarınca tefsiri üzerine okumalar gerçekleştirdi. Raşid'in çevresiyle yaşadığı anlaşmazlıklar da bu birkaç günlük çalışmanın ardından keskinleşti. Aynı mescide çeşitli dönemlerde ibadet için giden Ufuk Taşdan, arkadaşı Raşid'in mescitte İslâm Devleti yanlılarının bulunduğunu kendisine söylediğini aktarıyordu:

• *Raşid'in radikalleşmesinde ODTÜ'deki mescidin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?*

Ufuk Taşdan: 2014'te birkaç arkadaşıyla oturmuş, mescitte bu işin tefsirini yapmış. Zaten 2013'ten beri mescitte Raşid imam oluyordu. IŞİD'e sempati beslemeye başladığı dönemde Arapça telaffuzu daha iyi olan Arap öğrenciler mescide gelip gitmeye, oradakilere imamlık yapmaya başlamış.

• *Çevresinde kendisi gibi IŞİD'e sempati besleyenler var mıydı?*

Ufuk Taşdan: Bildiğim kadarıyla onlar da IŞİD'ciymiş. Zaten mescidin içinde IŞİD'cilerin olduğunu bizzat Raşid bana söylemişti. "IŞİD'ci arkadaşlar var, onlar imamlığı aldı. Beni bile geçtiler," demişti bana.

• *ODTÜ'den başka kişilerin de cihada katılabileceğini düşünüyor musunuz?*

Ufuk Taşdan: Tabii, çok rahat gidebilirler. Ben mescide gittiğim zaman kardeşim lafı çok kullanılıyordu. İslâmi kardeşlikle bağdaşan bir şey... "Müminler ancak kardeşler" diye ayet vardır. Burada vurgulanan şey eşitlik. Ama mescittekiler bunu, "Yalnızca Müslümanlar kardeşler" diye okuyor. Öyle okuyunca geri kalan herkes de kardeşlikten çıkmış oluyor. Eskiden ODTÜ Mescid Topluluğu gelen tepkilere, "Burada IŞİD'ci yok," cevabını veriyordu ama Raşid'in Suriye'ye gittiği ortaya çıkınca, "Biz IŞİD'ci değiliz, IŞİD'e karşıyız ama burada IŞİD'cilerin olması bizle ilgili değil," demeye başladı. Aklına girip arkadaşımı çalmış olmaları ihtimalinden tiksiniyorum.

• *Raşid'in cihada katılması kişisel olarak sizi hangi bağlamda endişelendiriyor?*

Ufuk Taşdan: Raşid gibi birini radikalleştirilmiş olmaları insanı korkutuyor. Gayet idealistti. Raşid'in en sevdiği fizikçi Richard Feynman'dı. O da tanınmış bir ateistti. Feynman'ın hayatını ezbere bilirdi.⁴⁰

40 Ufuk Taşdan'la görüşme, Nisan 2015.

Raşid’le aynı bölüme devam eden bir başka ODTÜ öğrencisi İsmail Yüksel, Temmuz 2014’te Raşid’in mescitte çekildiği inzivayı şöyle anlatıyordu: “Temmuz 2014’te akşam namazına gittiğimde mescitte görmüştüm. Kendini birkaç haftalığına oraya kapatmıştı. Bu inzivaya çekilme halinin Sünnet olduğunu söyleyenler vardı. IŞID hakkındaki tartışmalara girdiğini duydum. Bir defasında, benim de olduğum bir konuşmada Türkiye’nin tağut olduğunu söyledi.”⁴¹

Raşid’i tanıyan ODTÜ’lülerin neredeyse tümü, Raşid’in sakal bıraktığı, İslâm Devleti’ne olan sempatisinin arttığı, mescide daha sık gittiği dönemlerin en yakından şahit olan kişinin, Raşid’in samimi arkadaşı Adem Kocaöz olduğunu söylüyordu. Üstelik Raşid’in çevresine göre, Adem’in de Raşid gibi İslâm Devleti’ne gitmesi olasıydı. Aile kaynakları da, Raşid’i Ankara’dan uğurlayan kişinin Adem olduğunu aktarıyordu.

Adem’i ODTÜ yerleşkesinde bulmak çok da zor olmadı. Raşid’inkiyle bir örnek sakalıyla, Adem diğer ODTÜ öğrencileri arasında kolaylıkla fark edilebiliyordu. Nisan 2015’te bir öğleden sonra ODTÜ Fizik Bölümü civarında rastladığım Adem arkadaşlarından ayrılıp mescide doğru hareketlendiği sırada yanına yaklaşip kendimi tanıttım ve gazeteci olduğumu, Raşid hakkında araştırma yaptığımı anlattım. Biraz tedirgin olsa da mescit içerisinde gerçekleştirilmesi koşuluyla benimle görüşmeyi kabul etti.

Birlikte girdiğimiz mescitte dikkatimi ilk çeken, ODTÜ’deki sol grupların şikâyet ettiği İHH kampanyalarını duyuran afiş ve el ilanları oldu. Namaz kılan Adem’i beklediğim sırada mescidin gündelik işleyişini de gözlemleme şansını buldum. Bir grup, önlerindeki imamla birlikte en önde saf tutmuş namaz kılarken, pek çok kişi namazını tek başına, kendi uygun gördüğü hızda kılıyor, çevrede üçer dörder kişilik küçük cemaatlerin sohbet ettiği göze çarpıyordu.

İlgili mescit, birkaç yıldır düzenlediği etkinliklerle tepki çeken ve ODTÜ yönetimi tarafından tanınmış bir tüzel kimliğe sahip olmasa da ODTÜ Mescid Topluluğu (OMT) olarak bilinen yapıya ev sahipliği yapıyordu. ODTÜ Kütüphanesi’nin altında bulunan ve kütüphaneden bağımsız bir girişe sahip mescit aynı zamanda, ODTÜ’nün sosyalist kültüre sahip diğer öğrenci toplulukları ile OMT arasındaki gerginliklerin de yaşandığı mekândı. Raşid’in İslâm Devleti’ne katıldığının anlaşılmasından hemen önce bu tansiyon tepe noktaya çıkmıştı. OMT’nin çabasıyla, İHH’ya ait bir yardım çalışması için bağış standı kurulması ODTÜ’deki sol gruplar ile Mescid Topluluğu’nu Mart 2015’te karşı karşıya getirmişti. Raşid’in İslâm Devleti’ne katılımı sonrasında eleştirilerin dozu ve içeriği değişti. ODTÜ’deki topluluklar, İslâm Devleti propagandası ve örgütlemesi yapıldığı iddiasıyla OMT’ye tepki göster-

41 İsmail Yüksel’le görüşme, Nisan 2015.

di, OMT bu iddiaları reddetti ancak taraflar arasındaki sürtüşmeler, Aralık 2015'te fizikselleşti. OMT'nin ODTÜ Hazırlık bölgesindeki bir başka mescidin yetersizliğine dikkati çekmek üzere bir basketbol sahasında namaz kılmak istemesiyle başlayan tartışmalar, ODTÜ Kütüphanesi altındaki mescidin önünde arbedeye dönüştü. Tartışmalarda öne çıkarsa mescidin bir radikalleşme aracı olarak kullanıldığı iddiasıydı.

Raşid'le benzer bir inanca sahip olduğunu gizlemeyen Adem Kocaöz görüşmemizden yaklaşık altı ay sonra, 2015 sonlarında İslâm Devleti'ne katıldı. Adem'le mescitte gerçekleştirdiğimiz kısa konuşmanın öne çıkan kısmı şöyleydi:

• *Raşid'in İslâm Devleti'ne gideceğini önceden biliyor muydunuz?*

Adem Kocaöz: Raşid'in gideceğini biliyordum. Finlandiya'da olduğu sırada, Kasım ayında yaptığımız bir Skype görüşmesinde bana gideceğini anlatmıştı.

• *Siz de inançlı biri misiniz? Raşid gibi siz de Selefi ideolojiyi mi benimsiyorsunuz?*

Adem Kocaöz: Eh, evet...

• *Peki, Selefi ideolojiyle nasıl uzlaştınız?*

Adem Kocaöz: Selefi ideolojiyle uzlaşmadık; bu görüşü benimsememiz zaten kaynağa dönüş anlamı taşıyor. Okumalarımızda bunu anladık. Bu bir sapma değil. Zaten bir Müslüman inancının kaynağını sorguladığında Selefi ideolojiye, yani Hadis ve Kur'an'a varır. İslâm, ortaya çıkışından sonra onla birlikte oluşan kültür de yüzyıllar içinde kapsamıştır. Ancak bu kültür aslında İslâm'a dahil değildir, çoğu vesvesedir. Koşullar gerektirdiğinde cihat etmek İslâm'da farzdır.⁴²

Radikalleştiği mekânın ODTÜ Mescidi olduğunu, Raşid kendisi de doğruluyor. Tel Abyad'da kaldığı bir evde tanıştığı Türkiyeli mücahitlerin Ankara'daki IŞİD yapılanmalarından bahsetmesi üzerine duyduğu şaşkınlığı anlatırken, Ankara'daki diğer hücrelerle temas kurmamış olduğunu da vurguluyor: "Tel Abyad'da başka bir eve daha uğradık. Orada meğer iki Türk varmış. İstanbul'dan gelmişler. 'Ankara'da kimin cemaatindensin?' diye sorduklarında, 'ODTÜ'de birkaç arkadaşla takılıyordum, cemaat falan hiç bilmiyordum,' cevabını verince şaşkırdılar. Ankara'da böyle bir cemaat olduğunu da kendilerinden öğrendim."⁴³

Raşid Tuğral ve Adem Kocaöz'le birlikte, ODTÜ'den en az dört kişinin

42 Adem Kocaöz'le görüşme, Nisan 2015.

43 Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015 tarihinde kişisel Facebook hesabında yayınladığı ve sonradan Facebook tarafından silinen not.

cihada katıldığı biliniyor. ODTÜ'den Suriye'ye savaşmaya gidenlerin ilki, ölüm haberi Cephetül Nusra'ya yakınlığıyla bilinen İslah Haber sitesinde yer alan Tarık Karaca'ydı.⁴⁴ İslah Haber'e göre, ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencisi Suriye kökenli Tarık Karaca Cephetül Nusra saflarında savaşırken 21 Mart 2014'te öldü. O tarihte Cephetül Nusra, İslâmî Cephe, Ah-rar uş-Şam ve Bayır Bucak Türkmen Tugayı gibi pek çok örgüt Suriye'de Ermeni ve Alevi nüfusun yoğunlukla yaşadığı Kesib'e saldırıyordu.

Tarık Karaca'nın ardından cihada katılan isim, 2014'te İslâm Devleti'ne giden ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü öğrencisi Serdar Seçkin oldu.⁴⁵ Serdar Seçkin'in Raşid Tuğral'la arkadaşlığı bulunuyordu ve ikili Serdar Seçkin'in İslâm Devleti saflarına katılıp Suriye'ye gitmesinin ardından da internet üzerinden görüşmeyi sürdürdü.

Serdar Seçkin ve Raşid Tuğral'la başlayan zincirin bilinen son halkasıysa Raşid'le aynı bölümde öğrenim gören Adem Kocaöz oldu.⁴⁶ Raşid'le birlikte ODTÜ Kütüphanesi'nin altında yer alan mescitteki Selefi okumalarına katılan Adem yaptığımız görüşmedeki sözleriyle, cihada katılabileceğinin işaretlerini vermişti.

Raşid'in annesine söylediği ile ri sürülen, "Anne orada cihat var, hicret etmezsem ben de günahkâr olacağım," sözleri, cihada katılma motivasyonunda hissettiği sorumluluk duygusunun önemli yer kapladığını gösteriyor. Benzer bir bulgu, Raşid'in cihada ka-

Raşid'in, "Üç ODTÜ'lü Raqqa'da bir araya geldi" notuyla 14 Şubat 2016'da paylaştığı fotoğraf. Raşid'in etrafındaki kişilerin yüzlerindeki karalamalar, görüntünün aslına aittir (Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Twitter hesabı).

44 <https://web.archive.org/web/20150327201310/http://www.islahhaber.net/62262--25595.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

45 OdtuGundemi.com adresinde yayınlanan bir makalede Serdar Seçkin hakkında şu değerlendirme yapıldı: "Serdar Seçkin'in IŞİD'e katılımından mescitten bazı öğrenciler dışında kimse haberdar olmadı. İşte o haberdar olan öğrencilerden biri yukarıda adı geçen Kerem B.'ydi. Serdar, Kerem B.'yle tanıştıktan sonra onun takıldığı ortamlara takılmaya başlar. Serdar Seçkin, Kerem B.'nin cemaatini de *light* bulur ve orada da yapamaz. Mescitte de daha fazla IŞİD'çilik yapamayınca IŞİD'e katılmaya karar verir." <https://web.archive.org/web/20180428185741/http://ilerihaber.org/icerik/isid-odtu-mescitlerinde-boyle-orgutleniyor-27688.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

46 <https://web.archive.org/web/20151206234422/http://www.birgun.net:80/haber-detay/odtu-den-isid-e-bir-mucahit-daha-94028.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

tıldığını duyurduğu yazıda da mevcut. Eğitimden sonra katıldığı ketibeyi anlatan Raşid, silah arkadaşlarından birinin cihada katılma sebebini aktarıp kendisinin de benzer bir motivasyonla hareket ettiğini ifade ediyor: “Filistinlinin hikâyesini dinlediğimde kendisini buraya itenin, Müslim’in aktardığı ‘Kim cihat etmeden veya cihadı düşünmeden ölürse münafık olarak ölür’ hadisi olduğunu söyledi. Bu aynı zamanda beni de buraya iten hadislerden bir tanesiydi.”

Raşid’in 2008’den beri kullandığı Facebook hesabı incelendiğinde, İslâm’a dair iletilerin 19 Nisan 2014’te başladığı görülüyor. 19 Nisan 2014’te Mü’minûn Suresinden bir bölüm paylaşan Raşid’in gerçekten İslâm Devleti’yle özdeşleştirilebilecek paylaşımları ise daha sonra geldi. Raşid ODTÜ Fizik Bölümü’ne devam ettiği sırada 25 Mayıs 2014’teki bir paylaşımıyla Selefî teolojiye yakınlaşmaya başladığını gösterdi. Miraç Kandili’nin kutlandığı gün bu âdete tepki gösteren Raşid, *bid’at*⁴⁷ kavramıyla ilgili bir de uyarıda bulundu. “Dine sonradan sokulan her şey bid’attir, her bid’at dalalettir ve her dalalet ateştedir” hadisini paylaşan Raşid şu uyarıda bulundu: “Miraç

Raşid’in 24 Haziran 2014’te Facebook hesabında paylaştığı, ODTÜ Kütüphanesi altındaki mescitte çekilmiş bir fotoğraf (Fotoğraf: Raşid Tuğral’ın Facebook hesabı).

47 Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi *İslâm Ansiklopedisi*’nde *bid’at* şöyle tanımlanıyor: “Asr-ı saâdet’ten sonra ortaya çıkan, şer’î bir delile dayanmayan inanç, ibadet, fikir ve davranışlar hakkında kullanılan bir terim.

gecesini kutlamak da bid'attir. Birincisi bu gecenin kutlanması ile ilgili Rasulullah'tan gelen bir hadis yoktur. İkincisi bu gecenin tarihi bile belli değildir.”

24 Haziran 2014'te Raşid tarafından paylaşılmış, ODTÜ Kütüphanesinin altındaki mescitte çekilmiş, üç kişiyi yere serilmiş battaniye ve seccadeler üzerinde uyurken gösteren fotoğrafa “axilerle [Kardeş manasına gelen *akhi* veya *aki*] mescid qeyfii” ifadesi eşlik ediyordu. Gerçek anlamda İslâm Devleti yanlısı ilk Facebook paylaşımıysa 15 Temmuz 2014'te, Kanadalı bir Müslümanın rahat yaşamını bırakarak İslâm Devleti'ne katılmasını anlatan videoyla oldu. 8 Eylül 2014'te, Finlandiya'da sokakta çekirdek yerken çekilmiş bir fotoğrafına gelen esprili yorumlarsa Raşid, “*Dawlatul islam baqi-yah!* [İslâm Devleti bakidir]” ifadeleriyle, yani İslâm Devleti'nin var olduğu ve büyüdüğü anlamına gelen, yaygın sloganlardan biriyle yanıt veriyordu. Raşid Türkiye'ye dönüşünden hemen önce, 24 Aralık 2014'te paylaştığı bir fotoğrafa gelen “Akhi, cennette görüşürüz inşallah,” yorumunu, “İnşallah,” diye cevapladı. Suriye'ye geçişi öncesinde Ankara'da geçirdiği günlerdeyse ABD'nin İslâm Devleti'ne karşı kullanılmak üzere yolladığı 10.000 tüfek hakkında, “Ganimet yolda,” yorumunu yaptı.

Raşid'in 12 Mart 2016'da kendi Facebook sayfasından paylaştığı bir başka not hem ümmete karşı sorumluluk algısını ortaya koyuyor hem de mad-di varlıklardan vazgeçip cihada katılmanın kendisi için ne kadar önemli olduğunu gösteriyordu. Taniyan herkes Raşid'in astronomiyi tutkuyla sevdiğini ve eğitimine devam etmiş olsaydı bu alanda ilerlemesinin muhtemel olduğunu aktarıyordu. Raşid'in gökbilim alanında ulusal ve uluslararası yayın yapan pek çok dergide yer bulan fotoğrafları da gökyüzü fotoğrafçılığındaki başarısının kanıtıydı. Başka bir deyişle, Raşid sevdiği işleri yaparken hayatını kazanabilecek durumda olmasına karşın İslâm Devleti'ne katılmayı tercih etti ve fedakârlığına ilişkin bu hikâyenin takdir görmesini bekliyordu. Raşid bir paylaşımında, 20 sene Microsoft'ta yazılım mühendisi olarak çalıştıktan sonra Halifeliğin ilanıyla birlikte eşi ve çocuklarını da yanına alıp ABD'deki lüks yaşamını terk eden *Ebu Latife*'yi anlatıyordu. Böbrek hastası olmasına ve diyalize girmesine rağmen askeri görevlere katılan Ebu Latife'nin Hanasır'daki bir çatışmada ölmesi üzerine Raşid şunları yazdı: “Ebu Latife sahip olunabilecek en yüksek hayat standartlarından birine sahip olup her şeyi geride bırakarak hicret eden birçok mücahitten sadece bir tanesi. Ve o bunu yaparak kendisine ahiret için büyük bir yatırım yaptı. Ne bu devletin ne de Allah'ın ne ona ihtiyacı vardı, onun bu devlete ve Allah'a ihtiyacı vardı.”

Raşid'in kendi ifadeleri, tağut, yani Allah'ın hükümlerine muhalefet eden, Allah'ın kullarını kendi kulu yapmaya çalışan rejimlerin uygunsuz olduğunu yönünde: “Şeytana tapmak, doğrudan ona ibadet etmekten ziyade Allah'ın

emirlerinden ve yasaklarından yüz çevirmek ve şeytanın yolundan gitmek, ona kulluk etmek anlamındadır. Kişi mesela eşini, veya sevdiği kişiyi bu şekilde tağut edinebilir. Veyahut tağut Allah'tan başka kanun koyanlar olabilir. Günümüz yöneticileri ve devletleri, idare edenler bu konumdadır.”⁴⁸

Raşid'e göre, tağutu reddetmek için yalnızca ilk aşamasıydı; sonraki aşamada anlaşılması gereken şeyse cihat yükümlülüğüydü. Ancak Kur'an seçici bir şekilde okunduğu, yani bazı ayetlerden özellikle bahsedilmediği için bu sorumluluk görmezden geliniyordu: “Tağutu reddettikten sonra özellikle ayetlerin bir kısmını açıklayıp bir kısmını gizleyenlerden sakının (Yalnızca namaz ve oruçtan bahsedip, cihat gibi konular sanki yokmuş gibi tavır takınanlar).”⁴⁹

Facebook sayfasında 22 Kasım 2015'te yayınladığı “Türkiye'ye dönmemek için 100 sebep” başlıklı yazıysa Raşid'in İslâm Devleti'nde yaşamayı neden önemseydiğini ortaya koyuyor. 100 maddelik listede şeriatla yönetilmek ve diğer idari sebepler (Reklam panolarında çıplak kadınlar yerine hadis ve ayetler bulunması, sokakta kadınların vücut hatlarını görmemek, genellev bulunmaması, sigara ve alkol yasağı, parlamenter seçimlerin ve Ak Parti, CHP, HDP, MHP gibi siyasal partilerin, Erdoğan ve Kılıçdaroğlu gibi lider figürlerinin olmaması, zorunlu askerlik yerine isteyen kişilerin mücahit olması, faiz yasağı, şans oyunları ve bahis yasakları, kamu hizmetlerinin ücretsiz oluşu), toplumsallık hissini daha yoğun yaşamak (Güler yüzlü ve sıcakkanlı insanlar, daha güvenli bir toplum), adalet ve eşitlik hissini tatmin eden uygulamalar (Adam kayırmanın az olması, yolsuzluğun cezalandırılması, ücretlerin daha eşit oluşu, zekât kurumu) ile dinsel hayata ve ibadete ilişkin sebepler (Türkiye'de camilerdeki ve namazın kılınışı biçimindeki uygunsuzlukların İslâm Devleti'nde olmaması, yaşamın Sünnet'e uygun olması, Müslüman gibi gözükp dinin gereklerini yerine getirmeyen kişilerin olmaması, Allah ve Peygambere küfür edenler ile dinle alay edenlerin olmaması) öne çıkıyordu.⁵⁰ Aynı listede “PKK'nın olmaması”, “Ataput gibi bir saçmalığın olmaması”, “23 Nisan, 19 Mayıs, 30 Ağustos, 29 Ekim gibi saçmalıkların olmaması, 10 Kasım'da ayınların olmaması, sirenlerin çalmaması”, “İbnelerin sokaklarda yürüyüş yapmasına müsaade edilmeleri yerine yüksekten atılarak cezalandırılmaları”, “Sakallılara terörist muamelesi yapılmıyor”, “Saçma sapan yalan haberlerle dolu medya kuruluşlarının ve bunların yaptığı her habere inananların olmaması” gibi maddeler de dikkati çekiyordu.

Raşid'in İslâm Devleti'nde yaşadığı sırada Türkiye'yle olan ilişkisinin de

48 Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015 tarihinde kişisel Facebook hesabında yayınladığı ve sonradan Facebook tarafından silinen not.

49 Aynı kaynak.

50 Parantez içlerinde belirtilenler, Raşid'in listesindeki maddeler kısaltılarak hazırlandı.

değiştirdiği açıkça görülüyor. İslâm Devleti'ne katıldığını duyurduğu notta Raşid, Türkiye'nin durumunun mücahitler arasında da tartışıldığını aktarıyordu. İslâm Devleti'ndeki ilk aylarında Türkiye'ye karşı temkinli bir tavır benimseyen Raşid, tağut idare ile Türkiye'deki halkların birbirinden ayrılmasını gerektiğini savunuyordu. Fakat İslâm Devleti'ne yönelik bombardımanlar çoğaldıkça Raşid'in önce Ak Parti'ye, sonrasında da Türkiye'deki sivillere olan öfkesinin arttığı görüldü. 1 Ağustos 2015'te, "Müslüman Müslümanı öldürüyor" diyerek cihada karşı çıkan AKP'ci tayfa nerede acaba? An itibarıyla İncirlik'ten kalkan uçaklar Suriye'yi vuruyor. İncirlik'in kullanılmasına izin verenler elbette kâfirdirler," diye yazan Raşid, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı ile 17 Şubat 2016'da Ankara'da TAK'ın gerçekleştirdiği eylemin ardındansa memnuniyetini gizlemeye gerek duymadı. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı sonrasında "Benim de memleketim olan Ankara'daki mitingde patlama oldu. Haberlere göre, komünist kâfirlerden pek çok ölü var," ve "Ankara Ankara güzel Ankaraa..." iletilerini, 17 Şubat 2016'da TAK tarafından gerçekleştirilen saldırı ardından yazılmış "Ankara ben gittikten sonra daha bir ateşli oldu sanki," ifadesi takip etti.

Raşid'in İslâm Devleti'ne katılımını incelenmeye değer kılan şeylerden biri de, cihada gidişini bizzat kendi ismiyle kullandığı Facebook hesabından, oldukça uzun bir notla duyurmuş olması. Raşid'i tanıyanlar, önce bu notun bir kurgu veya espri olduğunu sandı; zeki, nüktedan ve dikkat çekmekten hoşlanan biri olarak tanınan Raşid'in şaka yaptığını sananlar yanıldıysa da Raşid, cihada gidişini dikkat çekme hevesine bağlayan arkadaşlarını kısmen doğruladı. Çok konuşulan ve ulusal basında da haber olan notun birkaç gün sonrasında Raşid bir başka paylaşımında, 748 e-posta, onlarca arkadaşlık isteği ve pek çok mesaj aldığıını duyurarak memnuniyetini ifade etti.

Raşid'in 9 Mayıs 2016'da yayınladığı fotoğraflar (Fotoğraflar: Raşid Tuğral'ın Twitter hesabı).

İslâm Devleti'ndeki yaşama ilişkin pek çok görsel paylaşan (Bunların arasında Rakka'daki bir lunaparkta çarpışan araçlara binerken çekilmiş bir video ve deve idrarı içişini gösteren fotoğraflar da vardı) Raşid, kendisi gibi cihada gidenlere kıyasla epey farklı bir basın görünürlüğü tercih etti. Türkiye'den İslâm Devleti veya Cephethül Nusra'ya katılan pek çok mücahit, surların karşı karşıya kalmamak için sosyal medya hesaplarını isimlerini değiştirerek kullandı. Önemli kısmı muhafazakâr çevrelerde doğup büyümüş ve benzer çevrelerde yaşamlarını sürdüren bu kişiler, cihada katıldıklarını duyursalar bile yakın çevrelerinden sert tepkiler almadı. Raşid ise büyük ihtimalle yapacağı duyurunun yaratacağı etkiyi, cihada katılımının ODTÜ ve Türkiye gündemine geleceğini tahmin ediyordu.

Raşid'in kendi adını taşıyan hesap üzerinden İslâm Devleti'ne katılımını açıklaması, arkadaşları tarafından farklı şekillerde yorumlanıyor. Kimileri Raşid'in cihat sırasında zorluklarla karşılaşacağını tahmin edip, geri dönmek için kendince böyle bir çözüm ürettiği kanısında. Bu görüşe göre Raşid seçimini duyurarak, kendi üzerine bir sorumluluk yüklemiş oluyor ve geri dönüş yolunu kendisi kapatıyordu. Bazı arkadaşlarıysa basitçe, fotoğraf çeken, fotoğrafları dergilerde yayınlanan Raşid'in yaptığı işin payesini almak için kendini açık ettiğini düşünüyor.

Raşid'in kuvvetli mizah duygusu ve İslâm Devleti saflarında olmasına karşın muhafaza ettiği eleştirel yönü, yazdıklarından ve çektiği fotoğraflardan hissedilebiliyordu. ODTÜ Fizik Bölümünü bitiren Raşid, ODTÜ'deki mezuniyet töreninin ardından yakın bir arkadaşıyla birlikte soluğu Sincan'da aldı ve gelenekselleşen mezuniyet fotoğrafları yerine farklı fotoğraflar çekti. Fotoğrafların bazılarında Raşid mezuniyet cübbesini Uzakdoğu dövüş sporlarında kullanılan *karate gi* benzeri bir kıyafet gibi giyiyordu. Raşid bir başka fotoğrafta ise Sincan'daki bir caminin minberinde, üzerinde cübbesi, başındaysa mezuniyet cübbesinin kuşağı ve poşusuyla, İslâm Devleti lideri el-Bağdadi'nin Musul Ulu Cami'de verdiği meşhur hutbe pozlarını esprili bir şekilde yeniden yorumlarken görülüyordu.

2 buçuk aydan fazla süre iptidai mekânlarda, mağaralarda yaşamak da Raşid'in mizah duygusunu köreltmedi. Raşid 27 Mart 2015'te yayınladığı meşhur yazısında, Tel Abyad kırsalında kendini karşılamaya gelen İslâm Devleti mensuplarıyla ilk temasını şöyle anlatıyordu: "Fakat bende bir hayal kırıklığı vardı, araba Toyota değildi! 500 metre daha gittikten sonra araba durdu ve orada bekledik. Sonra bizi almaya bir minibüs geldi. Ancak bu da Toyota değildi!" Raşid, ilk olarak Batı Afrika'daki savaşlarda ortaya çıkan, ilerleyen dönemdeyse tüm Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da devlet dışı silahlı güçlerce kullanılan, dorsesine monte edilen doçkalarla (Sovyetler Birliği yapımı DShK ağır makineli tüfeğin yaygın ismi) ünlenen ve her arazide kullanılabi-

Üzerinde mezuniyet cübbesi ve başına bağladığı kuşağıyla, Raşid'in minbere çıkıp verdiği poz (solda) ile Ebubekir el-Bağdadi'nin Musul Ulu Camii'ndeki hutbesi sırasında kaydedilmiş bir kare (sağda)
(Fotoğraf: Raşid Tuğral'ın Facebook hesabı).

len bir savaş aygıtına dönüşen, kısa sürede İslâm Devleti'nin simgeleri arasına da giren Toyota Hi-Lux araçlara göndermede bulunuyordu.

Raşid'in İslâm Devleti'nin kimi zaman verimsizleşen idari yapısına, plansızlığa ve mücahitlerin kötü yaşam koşullarına getirdiği eleştiriler de aynı yazıda sıkça zikredildi. Başta hijyen olmak üzere, İslâm Devleti'nin mücahit adayları için zorunlu kıldığı şer'i ve askerî eğitim programlarının belirsizliği, asgari yaşam koşullarının devamlılığının bulunmaması gibi konular Raşid'den sert eleştiriler aldı: "Yemekler iki öğün olarak yeniyor, arada kaçamak yapmazsak tabii. Yemekler de oldukça hijyenik ortamlarda hazırlanıyor! ('Ensar müşkil' [Yerel halk güç durumunda] diye boşuna demiyoruz). Neyse, yine de her şeyden memnunuz. Yani normalde olsa burada bir saat durmazsın ama amacın Allah için olduğu zaman bu tarz şeyleri hiç önemsemiyorsun gerçekten. Tek korkumuz dizanteriye falan yakalanmamız."⁵¹ Raşid tespit ve eleştirilerinin ardından, bu aksaklıkların ancak kendileri tarafından giderilebileceğini ekliyor ve "Devle işleyiş olarak da mükemmel değil, temizliğe önem verilmiyor, trafik kuralları tam oturmamış olabilir ancak adım

51 Raşid Tuğral'ın 27 Mart 2015 tarihinde kişisel Facebook hesabında yayınladığı ve sonradan Facebook tarafından silinen not.

adım elimizden geldiğince biz düzeltmeye çalışacağız inşallah” sözleriyle sorumluluk duygusunu tekrar ortaya koyuyordu.⁵²

Raşid’in en sevdiği fizikçi olan ve sıkça tanrı kavramının bilimin henüz kanunlaştıramadığı bilinmezlikleri açıklamada kullanılan yararlı bir mefhum olduğunu vurgulayan, tanınmış ateist bilim insanı Richard Feynman, 1974’te Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü’ndeki konuşmasında şöyle diyor: “İlk şart kendinizi kandırmamaktır ve ne yazık ki insan en kolay kendini kandırır.” Raşid’in, Türkiye’den İslâm Devleti’ne giden binlerce mücahitten farklı görülmesi bir anlamda onun Batı medeniyetinin ve Türkiye toplumlarının tipik Müslüman stereotipine uymamasından kaynaklanıyordu. Raşid’in İslâm Devleti’ne katılmayı seçmesinin yarattığı endişe ve korkunun siyasal karşılığıysa daha büyük bir açmazı işaret ediyor. Cihada katıldığı ilk öğrenildiği sırada, Raşid’i tanıyan pek çok kişi kısa şaşkınlıklarının ardından “O bile cihada gidiyorsa...” cümlesini üzüntü ve korkuyla kurdu. Çok yakından tanıdıkları birinin bir başka savaşçının silahından çıkacak kurşunla, bir ABD uçağından atılan bombayla veya örgütün alamet-i farikalarından birine dönüşen iç infazlardan birinde yaşamını yitirebileceği korkusuna, etraflarında her an radikalleşmeye hazır, şiddet uygulama potansiyeli taşıyan, tanımadıkları birçok kişinin bulunuyor olabileceği endişesi eşlik ediyordu.

Raşid’in yakınlarının bu korkusu Ağustos 2016’da gerçeğe dönüştü. Daha önce de hakkında yaşamını yitirdiği söylentileri çıkan Raşid, 2016’nın Ağustos ayı başlarında girdiği bir çatışmada hayatını kaybetti.⁵³ Raşid öldüğünde İslâm Devleti topraklarında geçirdiği süre bir buçuk yıla ulaşmış, cihada katıldığının anlaşılmasının üzerinden neredeyse 16 ay geçmişti. Aynı dönemde Gaziantep Yapılanması ve İslâm Devleti bağlantılı şahıslar Türkiye’de pek çok şiddet eylemine imza attı; Raşid’in İslâm Devleti’ne gittiği dönemde egemen olan korku ve bilinmezlik, yerini bazı kesimlerde öfke ve nefrete, bazılarındaysa onaylayıcı düşünce ve duygulara bıraktı. Raşid’in ölüm haberi yakınlarınca büyük bir üzüntüyle karşılanırken, bir zamanlar onla arkadaşlık etmiş kişilerin bir kısmı sevinçlerini gizlemedi; diğer bir kısmıysa Raşid’in dinsel bir diskurla silah altına giren insanların her zaman karikatürize ve stereotipik radikaller olmayabileceğini kanıtlamasından ötürü kapıldıkları şaşkınlığın hâlâ etkisinden kurtulamadı.

52 Aynı kaynak.

53 <https://web.archive.org/web/20170707091016/http://www.birgun.net:80/haber-detay/isid-lirasid-tugral-suriye-de-olduruldu-123366.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Hücreler arası ilişkiler ve kolaylaştırıcılar

Yapılanmalar arasındaki bağların kuruluşu, Türkiye IŞİD'inin Türkiye'de konuşlanmış İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği ve İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla kurduğu koordinasyonu ve bizatihi dönüştüğü sistemi de ortaya koyuyor.

İslâm Devleti-Türkiye sınırını yönetme, Türkiye'deki tıbbi yardım şebekelerinin idaresi ve kaçakçılık faaliyetlerinin koordinasyonu gibi özelleşmiş işlevler İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkilileri, Hudut İdaresi'ne bağlı çalışan Türkiye Sınır Emirliği ve İslâm Devleti Türkiye Kolu tarafından yürütülüyordu. Gerekli zamanlarda bu üst yapılar, bu faaliyetler için Türkiye IŞİD'ine mensup yerel yapılanmalarının insan gücünden yararlanıyordu. Yerel yapılanmaların esas göreviyse İslâm Devleti için insan kaynağı sağlamaktı. Radikalleşme süreçlerini farklı mekânlar ve diskurlar üzerinden yürüten yerel yapılanmalar aynı zamanda kendi içlerinde radikalleşen İslâm Devleti'ne giden şahısların ihtiyaçlarını karşılayacak bir dayanışma ağı olma görevini üstleniyordu.

Yine de farklı ajandaları ve radikalleşme anlatıları olan yerel yapılanmaların toplamı bu haliyle Türkiye IŞİD'ini oluşturmaya yetmiyordu. Yerel yapılanmalar arasındaki etkileşimi sağlayan ve farklı kentlerdeki Selefi cemaatlerini bir sistem haline getiren, gezici vaizler olarak niteleyebileceğimiz, şer'i bilgilerine güven duyulan, kökenleri geçmişteki el-Kaide yapılanmalarına dayanan şahısların çalışmalarıydı. Gezici vaizler hem farklı kentlerdeki hücreleri sık sık bizzat ziyaret ederek hem de yerel yapılanmaların ihtiyaçlarını giderebilecekleri anahtar kişileri bu yapılanmalarla tanıştıracak, yerel hücrelerin kendi başlarına çözemeyecekleri sorunların giderilmesine ve yerel hücrelerin Türkiye IŞİD'i sistemine entegre olmasına arabuluculuk ediyordu.

Gezici vaizlerin başı çektiği *Türkiye IŞİD'i Medyası*, yani İslâm Devleti ile Türkiye IŞİD'inin amaçları doğrultusunda Türkçe yayın yapan internet siteleri ve diğer yayınlar, bir yandan yerel yapılanmaların takip edip benimseyebileceği ortak bir terminoloji ve kültür yaratırken bir yandan da gezici vaizlerin nüfuz alanını genişletiyordu. Yayınlanan vaazlar, güncel haberler, makaleler ve her türlü içerik radikalleşme diskurları konusunda yerel yapılanmalara rehberlik etti. İslâm Devleti destekçisi sosyal medya kullanıcıları da yaygınlaştıracakları içeriğe Türkiye IŞİD'i Medyası aracılığıyla ulaşıyordu. Hücreler arasındaki iletişimi kuran gezici vaizler ise Türkçe yayın yapan İslâm Devleti yanlısı internet sitelerine içerik üreterek Türkiye'de İslâm Devleti yanlısı propagandanın merkezinde yer tutuyordu.

Profesyonel örgütleyiciler, Türkiye IŞİD'inden önce el-Kaide ve Cephetül Nusra tarafından da kullanılıyordu. Öyle ki Cephetül Nusra'nın Suriye'deki gücünü artırmasıyla birlikte Endonezya el-Kaide'sine bağlı bir örgütleyicinin 2012'de Hatay'a konuşlandırıldığı, Suriye'ye geçecek mücahitlerin görevlendirileceği bölgelerin bu kişi tarafından belirlendiği bir süre güvenlik kaynaklarınca ciddi şekilde telaffuz edilmmişti. 2013 ve 2014'te Cephetül Nusra'ya bağlı Libyalı mücahitlerin de, Suriye'ye geçiş için Türkiye'deki insani yardım dernekleri ile Hatay'daki el-Kaide örgütleyicilerinden yardım aldığı da epey yüksek sesle konuşulmuştu. Profesyonel örgütleyiciler, Türkiye'deki el-Kaide ağlarının da yabancısı olmadığı kişilerdi.

Ağların sürekliliği için kritik öneme sahip profesyonel örgütleyicilerin üzerinde, etki alanları onlardan daha geniş, teorik bilgileri ve hitabetleriyle Selefi komüniteyi etkileyebilen gezici vaizler bulunuyordu. Cihada ilişkin teorik tartışmalara hâkim ve el-Kaide ağlarında yetişmiş bu kişiler Türkiye IŞİD'indeki pek çok hücre arasındaki bağlantıların kurulmasını sağladı. İslâm Devleti'nin ortaya çıkmasından önceki dönemde de kitap, çeviri ve vaaz gibi yayın faaliyetleriyle seslerini duyurabilen, yerleşik oldukları kentlerdeki cemaatlerde olduğu kadar çevrimiçi görünürlükleri sayesinde başka kentlerde de tanınan, Türkiye'deki Selefi komünite içinde bir nevi *rock yıldızı* muamelesi gören bu kişileri, gezici vaiz olarak niteleyeceğiz.

Halis Bayancuk (Ebu Hanzala)

IŞİD'in Türkiye kamuoyu algısında maddeselleşmiş karşılıkları varsa, bu imgelerden biri muhakkak *Ebu Hanzala* olarak bilinen Halis Bayancuk'tur. Türkiye'deki el-Kaide yapılanmalarının bilinen bir figürü olan Bayancuk, 17-25 Aralık 2013 Rüşvet ve Yolsuzluk Soruşturmaları sürecinde Fethullah Gülen karşıtı propaganda kampanyaları için mikrofon uzatılabilecek kadar makbul bir isimdi. 21 Aralık 2014'te *Star* gazetesindeki mülakata göre, el-Kaide ve İslâm Devleti bağlantılı soruşturmaların sebebi, Bayancuk'un Gülen Cemaati'ni açıkça eleştirmesiydi.⁵⁴

Mülakatta el-Kaide'yle ilişkileri hakkında “Ne biz el-Kaide'yi, ne el-Kaide bizi kabul eder,” sözleriyle muğlak bir değerlendirme yapan Bayancuk bir defasında kendisini sorgulayan bir polislin, “Biz senin el-Kaideci olmadığını, el-Kaidecilerin seni sevmediğini de biliyoruz,” dediğini ileri sürüyordu. Bayancuk o dönemki eğilime uygun biçimde, Gülen Cemaati'ne bağlı memur-

54 <https://web.archive.org/web/20180224113252/http://www.star.com.tr/guncel/teror-lideri-yapilar-gulen-ile-sorguladilar-haber-982967/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

GÜLEN’İ ELEŞTİRDİM 3 operasyon yedim

4 YILINI CEZAEVINDE GEÇİREN
KUMPAS MAGDURU HALİS BAYANCUK
**YAŞADIKLARINI
STAR’A ANLATTI**

“Gülen’in, insanın itikadını bozan ‘Dinler arası diyalog’ anlayışını eleştirince El Kaide’nin Türkiye lideri olduğum gerekçesiyle operasyona muhatap oldum ve bu süreç yıllarca devam etti.”

SAVCI: “GÜLEN’LE DERDİN NE” Sorgularda kendisine en fazla Fethullah Gülen ile ilgili sorular sorulduğunu söyleyen Halis Bayancuk, “Mesela Van’daki savcı bana ‘Senin Fethullah Gülen ile alıp veremediğin nedir’ diye sormuştu” dedi.

POLİSTEN YATAK ODASI TEHDİDİ Bayancuk “Emniyet’teki sorgu sırasında gayrimeşru hiçbir şeyim olmadığını söyleyince polis, ‘dinlenen evler tek odadan ibaret değil’ demişti. Nitekim operasyona uğrayan bir çok arkadaşına mahrem hayatı ile ilgili tehditte bulunmuşlar” diye konuştu. ➤ 15

21 Aralık 2014 tarihli Star gazetesini ilk sayfasından.

ların delil olmaksızın kendisi hakkında hazırladığı iddianameleri şöyle anlatıyordu: “İlk operasyon 2008’de yapıldı, 13 ay cezaevinde kaldık sonra çıktık. Dosyada tek bir delil yoktu. ‘İnsanlar telefonda sana niye ‘Hoca’ diyor? Bu örgüt lideri olduğunu göstermez mi?’ diyor... Türkiye’de sadece biz değil, Gülen Cemaati’ne muhalif ya da farklı gruplara operasyon yapılıyor ve onlara ‘el-Kaideci’ deniyor. Ceza verilen insanlara yönelik el-Kaide’yle ilgili tek bir delil yok... Mesela Van’da savcı, ‘Senin Fethullah Gülen’le alıp veremediğin nedir?’ diye sormuştu. Onlara fikrî, itikadî olarak muhalif olduğum için cezaevinde yattım. Ama hukukta bunun tanımı olmadığı için bize örgüt yaf-tası vurdular. Dergimiz var, yayınevimiz var, haber sitemiz var. İnandığımı-zı insanlara bu yolla anlatıyoruz. Yazarak, anlatarak davetimizi yapıyoruz.”⁵⁵

Türkiye’nin İslâm Devleti Karşısı Küresel Koalisyon’la ortaklığını genişletmesiyle Bayancuk’un imajı da bir anda değişti. Türkiye’deki İslâm Devleti bağlantılı yapılanmalarına karşı başlatılan güvenlik faaliyetleri kapsamında, 24 Temmuz 2015 tarihinde 13 kentte eşzamanlı düzenlenen operasyon-

24 Temmuz 2015 tarihinde yapılan operasyonlar sırasında gözaltına alınan Bayancuk'un emniyete getirilişi (Fotoğraf: Mustafa Özdebak/DHA).

larda gözaltına alınanlar arasında Bayancuk da vardı. Bayancuk'un geçmişte karşılaştığı el-Kaide suçlamalarının Gülen Cemaati'nin işi olduğunu aktaran *Star* gazetesi bile haberi internet sitesinden, "Türkiye'yi tehdit eden o isim gözaltına alındı" ifadesiyle okuyucularına duyurdu.⁵⁶ 24 Temmuz 2015'teki operasyonlarda gözaltına alınan Bayancuk, 24 Mart 2016'da serbest kaldı.

İktidara yakın basın organlarının da İslâm Devleti karşıtı operasyonlara verdiği destek kapsamında, Bayancuk "İslâm Devleti'nin Türkiye Emiri" ve benzer unvanlarla anılmaya başlandı. Daha önce el-Kaide ilişkileri gerekçesiyle pek çok kez gözaltına alınan ve tutuklanan Bayancuk, İslâm Devleti yanlısı hücreleri yönettiği gerekçesiyle açılmış soruşturmalarla karşılaşır oldu. Merkezi davalara ek olarak, 2017'de Sakarya'da 2018'deyse Diyarbakır'da açılan davalarda Halis Bayancuk hakkında, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya çalışmak gerekçesiyle ceza istendi.

Bayancuk, babası Hacı Bayancuk'un Türkiye Hizbullah'ının etkin figürlerinden biri olmasından ötürü radikal bir çevrede, Selefi itikadı da tanıyarak yetişti. Türkiye'de Hizbullah'a yönelik kapsamlı güvenlik tedbirlerinin başladığı 2001'de, Hizbullah lideri Hüseyin Velioğlu'nun öldürülmesinden sonra 2001'de tutuklanan Hizbullah Şura üyesi Hacı Bayancuk hakkındaki 15 yıllık hapis cezası 2008'de kesinleşti. Yargıtay'ın bozma kararı ardındansa Bayancuk'a ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi.⁵⁷

56 <https://web.archive.org/web/20170910122456/http://www.diken.com.tr:80/star-isid-operasyonunda-gozaltina-alinan-ebu-hanzalayi-yedi-ay-once-kumpas-magduru-ilan-etmis/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

57 <https://web.archive.org/web/20170302113420/http://www.milliyet.com.tr/hizbullahcidan-hakime--size-beddua-edecegim-gundem-1353033/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce hazırlanan iddianamede, aslen Bingöllü olan ama Diyarbakır'da yaşayan Hacı Bayancuk'un Bingöl'deki örgüt mensuplarına silah kullanma eğitimi verdiği, Diyarbakır ve çevre illerde propaganda çalışması yapıp sohbet toplantıları düzenlediği, örgütün liderliğine muhalefet eden beş örgüt üyesinin öldürülmesinin faillerinden biri olduğu belirtiliyordu. İddianamede Bayancuk'un 1989'dan itibaren Hizbullah lideri Hüseyin Velioglu'yla yakın mesai yürüttüğü, Velioglu'nun ölümünden sonra sırasıyla örgütün başına gelen İsa Altsoy ile Sülhattin Ürük dönemlerindeyse ikinci adam pozisyonunda bulunduğu aktarılıyordu.⁵⁸

1984'te Diyarbakır'da doğan Halis Bayancuk, imam hatip lisesini de bu kentte bitirdi. Kendi ifadesine göre, imam hatip lisesi mezunlarının üniversitelere girişte karşılaştığı katsayı probleminden ötürü eğitim için 2003'te Mısır'a gitti. El-Ezher Üniversitesi'ndeki eğitimini birinci sınıfta yarım bırakan Bayancuk, iddialara göre buradaki eğitimi yeterince radikal bulmadığı için eğitimine yine Mısır'da Selefi itikadı benimsemiş hocaların bulunduğu mescitlerde devam etti.

Hizbullah'a yakın isimler arasında yetişen Bayancuk'un Mısır'da bulunduğu sırada Selefi görüşleri benimsediği varsayımında bulunmak yanlış olmaz çünkü 2007 sonunda Türkiye'ye dönmesiyle ismi kısa süre içinde İstanbul'daki el-Kaide soruşturmalarında geçmeye başladı. 1 Nisan 2008'de, 2003 İstanbul Saldırıları'ndakine benzer biçimde, bir sinagoga yönelik eylem düzenleneceği iddiasıyla gözaltına alınıp tutuklananlar arasında Bayancuk da bulunuyordu. 15 Mayıs 2009'da serbest kalan Bayancuk, 12 Nisan 2011'de yeniden gözaltına alınıp tutuklandı,⁵⁹ 24 Ocak 2013'teyse delil yetersizliği gerekçesiyle tahliye edildi. Bayancuk, 14 Ocak 2014'te Van'da başlatılan ve altı kente daha uzanan operasyonlar kapsamında tekrar tutuklandı. İnsani yardım malzemesi görünümü altında Suriye'ye silah gönderildiği iddialarını içeren operasyonun 17-25 Aralık Rüşvet ve Yolsuzluk Soruşturmaları'nın hemen ardından başlaması, olaylar arasında bağ olduğu iddialarını da beraberinde getirdi.⁶⁰ Soruşturmayı yürüten savcılar ile görevli polis müdürleri kısa sürede görevden alındı, Bayancuk da 9 Ekim 2014'te bir defa daha serbest bırakıldı.⁶¹

Mısır'dan Türkiye'ye dönüş yaptığı 2007 ile İslâm Devleti için Türkiye'de

58 <https://web.archive.org/web/20160803185505/http://arsiv.ntv.com.tr:80/news/115369.asp>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

59 <https://web.archive.org/web/20170621022348/http://www.radikal.com.tr/turkiye/el-kaideye-agir-darbe-1045990/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

60 <https://web.archive.org/web/20180428191334/http://www.yeniakit.com.tr/haber/ihh-paralel-kumpasta-9588.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

61 <https://web.archive.org/web/20180428191427/http://www.tevhidigundem.biz/ebu-hanzala-hoca-tahliye-oldu-2446h.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

geniş çaplı örgütlenme faaliyetlerinin başladığı 2014'e dek Bayancuk'un çalışmaları sohbet toplantıları üzerinden cemaatleşmek, diğer yandan da basılı yayınlar ile çevrimiçi içerikler yoluyla sürekli olarak Türkiye Selefi cemaatine hitap ederek etkin bir figür haline gelmek üzerine kuruluydu. Bayancuk İstanbul'a dönüşünün ardından Bağcılar'da açtığı mescitte sohbet toplantılarına ve tebliğe başladı. Halis Bayancuk'un etrafındaki isimlerden oluşan Tevhid ve Sünnet Cemaati'nin önde gelen figürlerinden Enes Yelgün, mescitlerdeki sohbet toplantılarından yayıncılık faaliyetlerine geçişi şöyle özetliyor: "İlk önce 'dükkan' diye adlandırabileceğimiz yerlerde küçük mescitler kuruldu. Tabii bunun bir resmiyeti yoktu. İlk Bağcılar'daydı. 2008'de ilk operasyon gerçekleşti. Bir buçuk sene birlikte cezaevinde yattık. 'Bu işin resmi olarak yapılmasının faydası olur mu?' diye düşündük. 2011'de derginin başlamasıyla resmiyet kazanmış oldu."⁶²

O dönemde açılan TevhidDersleri.com internet sitesini,⁶³ hazırlıkların tamamlanmasının ardından, hâlâ basılmaya devam eden ve çevrimiçi de ulaşılabilen *Tevhid* dergisi takip etti ve Tevhid ve Sünnet Cemaati örgütlenmesi kısmen de olsa bir dergi çevresine dönüştü. Derginin halihazırda İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve Konya'da büroları, Van ve Bursa'da da irtibat noktaları bulunuyor ve buralardaki bürolar hem yayınların satıldığı adresler hem de sohbet toplantıları gibi etkinliklere ev sahipliği yapan merkezler olarak hizmet görüyor.

10 yıllık süreçteki yayınlar ve çevrimiçi faaliyetleri Bayancuk'un Türkiye'deki Selefi komünitenin en muteber vaizi olmasını sağladı. Daha yüksek teorik bilgiye sahip Murat Gezenler ile 2014 itibarıyla sahada yoğun faaliyet yürüten İlyas Aydın'a kıyasla, karizması, hitabet yeteneği ve polemikçi üslubuyla Bayancuk daha geniş kitleler tarafından takip edildi. Vaazlarıyla kalabalıklara ulaşmayı başarsa da Bayancuk 2007'den sonraki süreçte yereldaki faaliyetlerini de terk etmedi. Özellikle doğup büyüdüğü Diyarbakır ile Van, Konya ve Ankara Bayancuk için önemli çalışma alanları oldu.

Diyarbakır'da 2015'te İslâm Devleti'ne örgütlenme yapan hücrelere yönelik yapılan operasyonlardan sonra ele geçirilen belgeler, saha incelemeleri ve şüpheli ifadeleri Konya'dakine benzer bir mekân kullanımı örüntüsüne işaret ediyor. 5 Haziran 2015'te HDP Diyarbakır Mitingi'ne düzenlenen bombalı saldırı sonrasında kentteki yerel örgütlenmelere yönelik çalışmalar artınca yapılanma mensuplarının evleri kısa sürede tespit edilmiş, 26 Ekim 2015

62 <https://web.archive.org/web/20180502164658/http://www.diken.com.tr/ebu-hanzalanin-tevhid-dergisi-kadrosu-anlatiyor-1-demokrasiyi-istemiyoruz-uzlasma-niyetimiz-yok/>, Erişim tarihi: 02.05.2018

63 2015'te TevhidDersleri.com'a erişimin engellenmesinin ardından TevhidDersleri.tv adresine taşınan sitede, Bayancuk'un 10 yıl boyunca çektiği yüzlerce ders ve sohbet videosunu bulabilmek mümkün.

tarihinde polis adreslere operasyon yapmıştı. Kayapınar ilçesindeki Huzurevler Mahallesi'nde bulunan evlerden birine polislerin geldiğini polis Veyssel Arunağa, üzerine bağladığı EYP'yi patlatarak kendisiyle birlikte iki polisi ve evde bulunan üç şahsı da öldürmüş,⁶⁴ bir başka adresteki çatışmalardaysa İslâm Devleti'yle bağlantılı üç kişi ölmüştü.

İlerleyen günlerde başka evlerdeki aramalarda bulunan belgeler, radikalleşme mekânlarını ortaya çıkardı. Emniyetin tespitine göre Takva Eğitim ve Okuma Salonu, Tevhid Kitabevi ile Dârülerkam Okuma Salonu isimli yapılarda mücahit adaylarıyla ilk temas sağlanıyor, mescit ve medreselere yönlendirilenler Bayancuk'un da irtibatının bulunduğu isimlerin sohbet toplantılarına katılıyordu.

Ocak 2014'te tutuklanıp Ekim 2014'te serbest kalan Bayancuk, tahliyesinin ardından Türkiye IŞİD'i yerel yapılanmalarıyla olan temaslarını canlandırdı. Serbest kaldıktan sonraki ziyaretlerinden birini 21 Ekim 2014'te ziyaret ettiği Konya'da bir sohbet toplantısı düzenleyen Bayancuk'un toplantı konusunda Konya Yapılanması'nın en etkin isimlerinden Murat Gezenler'e danışma gereği bile duymaması, Bayancuk'un nüfuzu hakkında da fikir veriyor:

Murat Gezenler: Bugün dükkâna [Kitabevi] gelip davet ettiler mi birileri?

Ubeyde Yiğitbaşı: Evet Hocam.

Murat Gezenler: Ne dediler?

Ubeyde Yiğitbaşı: "Bugün Hanzala Hoca [Bayancuk] Karaman Yolu üzerindeki yerde [İma edilen yer, bugün de *Tevhid* dergisinin bürosu olarak hizmet veren, bir noktadan sonra Karaman Caddesi ismini alan –buraya halk arasında Karaman Yolu da deniyor– Burhan Dede Caddesi'ndeki bir adres] sohbet yapacak, buraya gelen Müslümanlara duyurun," dediler.

Murat Gezenler: Tamam, öğreneyim dedim de...⁶⁵

Bayancuk'un Konya'daki *Tevhid* dergisi bürosunda düzenlediği sohbet toplantısının ertesi günü, 22 Ekim 2014'te Gezenler Bayancuk'u evinde ağırladı.⁶⁶ İkili evdeki toplantının ardından birlikte havayoluyla İstanbul'a seyahat etti. Bayancuk'un Konya'daki etkisini, 24 Temmuz 2015'te Bayancuk'un gözaltına alınması üzerine Konya Yapılanması mensuplarının yakınları arasındaki telefon görüşmesinde geçen, "İnternete bak, Ebu Hanzala'yı yakalamışlar karısıyla. Nete koymuşlar. Bizimkilerin hocası..." sözlerinden de anla-

64 <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1146158-isisli-canli-bombanin-babasi-haberturke-konustu>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

65 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2695068246.

66 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2695168602.

mak mümkün.⁶⁷ Yerel kaynakların verdiği bilgiler, Bayancuk'un Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması ile Samanpazarı Grubu'nu da düzenli olarak ziyaret ettiği yönünde. Bayancuk'un *Tevhid* dergisi aracılığıyla Van ve Bursa ile Sakarya'da da varlık gösterdiği biliniyor.⁶⁸

Bayancuk'un, yerleşik olduğu İstanbul'daki etkisi de yadsınamaz düzeydeydi. Radikalleşme sıcak noktalarındaki faaliyetlerin çoğunu İlyas Aydın idare etse de, Bayancuk'un sohbet toplantıları radikalleşme süreçleri için çok önemliydi. Örneğin Mart 2015'te İslâm Devleti'ne giden kardeşi Ahmet Tetikoğlu hakkında ifade veren Mehmet Tetikoğlu, kardeşinin Ebu Hanzala olarak bildiği şahsın Bağcılar'da düzenlediği sohbetlerine katıldığını aktarıyordu. Yine İstanbul Yapılanması'na mensup şahıslar arasında geçen pek çok görüşmede de, Ebu Hanzala tarafından gerçekleştirilen derslere katılımı ile ilgili konuşulduğu görülüyor.⁶⁹

Türkiye IŞİD'inin devletle olan ilişkilerine dair en açık ifadeleri kullanan da Bayancuk'tan başkası değil. İstanbul'da 2015'te kılınan toplu bayram namazı etkinlikleri sırasında konuşan Bayancuk, manifestovari söylevinde dev-

Bayancuk, 2015'teki Ramazan Bayramı'nda Ömerli Barajı'nda kılınan toplu namaz etkinliğinde cemaate imamlık yaparken görülüyor.

67 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2778843009.

68 <https://web.archive.org/web/20170704083321/http://www.sakaryarehberim.com:80/haber-ebu-hanzala-sakarya-savciligi-tarafindan-gozaltina-alindi-214763.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

69 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2734495600

letle ilgili her türlü faaliyetin niçin reddedildiğini tek tek açıklıyordu. Türkiye İŞİD'i ile devlet arasındaki ilişkilerin çerçevesini çizen konuşma, Türkiye'deki Selefi komünitesinin basınç noktalarını da özetliyordu: "Bizi gözaltına alıp, 'Çocuklarınızı okula gönderiyor musunuz?' diye sormayın. Biz putperest değiliz. Biz Atatürk'ün putunun karşısına çocuklarını dikip, sonra da eve gelip 'Eşhedü enla ilahe illallah' diyen münafıklardan değiliz. Biz inanıyoruz ki, putperestlik ve tevhit bir arada olmaz. Diyorsunuz ki, 'Bizim Milli Eğitimden amacımız çocukları laik, demokrat, anayasaya bağlı yetiştirmek.' Biz bunu küfür görüyoruz, putperestlik görüyoruz ve bundan dolayı da çocuklarımızı sizin okullarınıza göndermiyoruz. Biz askere gitmiyoruz. Bize, 'Askere gidiyor musunuz? Askere gitmemenizin sebebi el-Kaide'nin falanca sitede yayınladığı falanca itikattan dolayı mıdır?' diye saçma sorular sormayın. Biz askere gitmiyoruz çünkü *iman edenler Allah yolunda savaşır, kâfirler ise tağutun yolunda savaşır*. Öyleyse size 'tağut' dedikten sonra nasıl gelip size askerlik yapalım? Biz münafık değiliz. 'Oy kullanıyor musunuz? Oy kullanmamanızın el-Kaide'nin falanca sitede yayınladığı falanca broşürle alakası var mıdır?' *Eüzübillah!* Biz oy kullanmıyoruz çünkü yaratan kimse hükmetme hakkı da ona aittir."

Özellikle 2017'deki bazı gelişmeler, Bayancuk ile devlet arasındaki ilişkinin karmaşıklaştığı şüphesini uyandırdı. Bu kuşkuyu doğuran olaylar dizisi, Ankara'nın Etimesgut semtindeki *Tevhid* dergisi binasında düzenlenecek etkinliğin tanıtım kampanyasıyla başladı. Üzerinde 26 Şubat 2017 tarihli toplantının detayları ve Bayancuk'un fotoğrafının bulunduğu afiş haber sitelerinde yaygınlaştınca tepkiler de gecikmedi. Afiş görüntülerinin, *TevhidiGundem.com* internet sitesini yönetenler tarafından montajlandığı, aslında Ankara'da herhangi bir reklam panosuna bu şekilde bir afiş asılmadığı kısa sürede anlaşıldıysa da⁷⁰ tepkilerden ötürü etkinlik Ankara Valiliği tarafından iptal edildi.⁷¹ İptal kararına Bayancuk yayınladığı bir videoyla sert tepki gösterdi. Kendilerini Mekke'de müşrikler tarafından tehdit edilen Hz. Muhammed'e benzeten Bayancuk, devletin, "İstersek size ders yaptırırız, bütün çalışmalarınıza engel olabiliriz. Ayağınızı denk alın, açıklamalarınıza, derslerinize dikkat edin" imasında bulunduğunu savundu.

İslâm Devleti'nin 22 Aralık 2016 tarihli Haçlı Kalkanı isimli videosunda, Fethi Şahin ile Sefter Taş'ın ölümünün ardından konuşan Türkiyeli mücahit Talip Akkurt, En'am Suresinin 158. ayetinden alıntı yaparak Türkiye'ye, "Bekleyin, biz de beklemekteyiz," mesajını vermişti. Aynı ifadenin bir baş-

70 <https://web.archive.org/web/20170226070052/https://teyit.org/ebu-hanzalanin-ankarada-panele-katilacagi-dogru-reklam-panolari-montaj/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

71 https://web.archive.org/web/20171204160046oe_/http://www.tevhidigundem.biz/photoshop-uzerinden-musulmanlara-medya-linci-26585h.htm, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İzmir Karşıyaka'da bulunan bir reklam panosunun fotoğrafı üzerinde yapılan oynamayla, reklam panosuna asılmış gibi gösterilen etkinlik afişi.

ka versiyonunu Ankara Valiliği'nin iptal kararı üzerine Bayancuk da zikretti: "Siz de bekleyin, biz de bekliyoruz. Allah'ın vaadi mi haktır, yoksa sizin boş tehditleriniz mi gerçektir?"

Bayancuk, yasaklama kararına tepkisini dile getirdiği videoda, dikkatini çeken bir örüntüden de bahsediyordu. Selefî komüniteden şahısların, IŞİD mensubu olduğu gerekçesiyle gözaltına alındığını, gözaltı sırasında emniyet ve istihbarat birimlerinin bu kişilere muhbirlik teklifinde bulunduğu ileri sürdü: "Gözaltına alınanlara polis veya istihbarat bir teklifte bulunuyor. Diyor ki, 'Hoca'nın cemaatine gidin, bize bilgi aktarın.' Tabii Müslümanlar bunu reddettikleri zaman gerekçe olarak emniyet veya istihbarat [gözaltındaki şahıslara] şunu söylüyor: 'Biz FETÖ'cülerin Hoca'ya bir suikast yapmasından şüpheleniyoruz. Bundan ötürü bize bilgi aktarmanızı istiyoruz.' Bazı Müslümanlara da 'Biz IŞİD'çilerin Hoca'nın derslerine gizli gizli katıldıklarını görüyoruz. Onların Hoca'ya suikast yapmasından endişe ediyoruz,' diyorlar. Bazı Müslümanlara da diyorlar ki, 'Biz PKK'lilerin mescide gelip Hoca'ya suikast yapmasından endişe ediyoruz.' Devlet ya Müslüman davetçilere [Bayancuk Selefî komüniteyi böyle tarif ediyor] suikast yapmayı kafaya koydu, şu anda kamuoyu oluşturmaya çalışıyor ya da beni tehdit

ediyor. İçeriden [gözaltından] çıkan insanların gelip bunu bana anlatacağını biliyorlar. Yani bana diyorlar ki, ‘Ayağını denk al. Dilersek senin sesi ni kesebiliriz.’”

Ancak Bayancuk her ne kadar hedefi olabileceğini düşündüğü bir saldırıyı önceden ifşa ederek kendini korumaya çalışsa da, devletle köprüleri tam olarak da atmadı. Selefi cemaate yönelik operasyonların, solcular ve Atatürkçü kesimlerin başlattığı kampanyalardan kaynaklandığını ifade eden Bayancuk, iktidarın bu itirazları susturmak için Selefileri hedefine aldığını söyledi.

Bayancuk, etkinlik iptaline verdiği cevabın 10 gün sonrasında, devlet bütüklerine hakaret ile halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçlarını işlediği iddiasıyla 6 Mart 2017’de İstanbul’da gözaltına alınıp Ankara’ya götürüldü. Altı günlük gözaltının ardından 11 Mart 2017’de ifadesi alınan Bayancuk, 13 Mart 2017’de çıkartıldığı mahkemece adli kontrol şartı ve yurtdışına çıkış yasağıyla serbest bırakıldı.

Fakat Bayancuk’un çevrimiçi bir vaazındaki iddiasına göre, polisteki ifadesi ve duruşma sırasında, devlet ile ilişkisinde gelecekte yaşanabilecek dönüşümler hakkında soru işaretleri yaratan konuşmalar yaşandı. Bayancuk, hem polisin hem de hâkimin, fikir ve görüşlerini ifade etmesinde bir sorun olmadığını ancak üslubuna dikkat etmesi ricasında bulunduğunu aktarıyordu: “Gözaltı sürecinde dikkatimi çeken şey, ‘Bu üslubu yumuşatsanız; söylediklerinizi, ‘putperest, müşrik, Kemalist’ gibi kelimelerle değil de, yumuşak bir üslupla eleştirilerinizi yapsanız daha iyi olur,’ gibi söylemlerdi. Hâkim de aynısını söyledi: ‘Sen fikirlerini konuşabilirsin ama senin fikirlerini anlatman başka bir gruba hakaret etme hakkını vermez sana, burada hakaret var. Sen toplum içinde konuşan bir adamsın. İnsanlar senin söylediklerini dinlediği için söylediklerine dikkat etmek zorundasın. Sen sadece kendi adına konuşmuyorsun. Bir topluluk adına konuşuyorsun.’ Ben şunu anladım: ‘Konuşurken dikkat edeceksin, dikkat etmezsen başın ağrır.’ Bunun usturuplı biçimde söylenmesiydi.”

Bayancuk’un bu anlattıklarına bakılarak, devletin Bayancuk aracılığıyla Türkiye’deki Selefi komüniteye daha ılımlı mesajlar iletilmesini sağlayarak bu topluluğun şiddet eylemlerine mesafelenmesini istiyor olabileceği varsayımı yapılabilir. *Tevhid* dergisi yazarlarından Enes Yelgün’e göre, ne Bayancuk ne de cemaatin diğer isimleri Türkiye Cumhuriyeti’ni tâğuti bir yapı olarak gördüklerini gizlemiyor. Kabul etmedikleri demokrasiye, alternatifleri de işaret ederek karşı çıkmaları, üstelik bunu organize bir faaliyet haline getirip topluma anlatmaları, Yelgün’e göre devlet ile *Tevhid* ve *Sünnet Cemaati* arasında bir gerilim yaratıyor. Devlet bu fikirlerin cemaat içinde masaya yatırılmasına müdahale etmese bile, bu konudaki propagandanın örgütlü biçimde yapılmasına karşı çıkıyor. Yelgün, devletin bu hassasiyetinin kendile-

ri için bir şey ifade etmediğini, bu konuda devletle uzlaşmalarının mümkün olmadığını ekliyor.⁷²

Ancak Bayancuk üzerinde nüfuz edinme planı gerçektirse bile, bu tasarı simdilik arzu edilen biçimde uygulanamadı. 29 Mayıs 2017’de Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı’nın talimatıyla *Tevhid* dergisinin İstanbul Bağcılar’daki binasına düzenlenen operasyon sonrasında 7 Haziran 2017’de tutuklanan Bayancuk ve beraberindeki 10 kişi hakkında anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme ve Deaş silahlı terör örgütü üyeliği suçlarından iddianame düzenlendi.⁷³

Bayancuk’un bir polisin sorguda kendisine, “Biz senin el-Kaideci olmadığını, el-Kaidecilerin seni sevmediğini de biliyoruz,” ifadelerini yönelttiği iddiası tümden temelsiz değil. Bayancuk’un Türkiye’deki faaliyetleri görünür hale geldikten sonra el-Kaide’yle arasındaki gerilim, Şirket olarak da bilinen İslâm Devleti Türkiye Kolu’nun yetkilileri arasındaki görüşmelere de yansdı. Bayancuk ile el-Kaide arasında 2000’li yıllarda başlayan, Bayancuk’un el-Kaide namına çalışırken bir yandan da yerel bir iktidar oluşturma çabasından kaynaklanan sorunlar, İslâm Devleti dönemine de taşındı. Türkiye’de kısıtlı bir yönetim kadrosuna sahip İslâm Devleti Türkiye Kolu, üstlendiği lojistik sorumlulukları yerine getirebilmek için Türkiye IŞİD’inin sunacağı insan gücüne ihtiyaç duyuyordu. Buna karşın Bayancuk ve beraberindekilerin kendi ajandalarını takip etmesi Türkiye IŞİD’i ile İslâm Devleti Türkiye Kolu arasında tartışmalara yol açtı. İslâm Devleti Türkiye Kolu yöneticileri Ebu Suheyf ile Abdülhâkim arasındaki 1 Kasım 2014 tarihli görüşme, bu anlaşmazlıkları açıkça ortaya koyuyordu:

Ebu Suheyf: Dedim ki, “Kardeş ben siz Türklerden dargınım. Kaç gündür kardeşleri Van’dan alsın diye bir kardeş arıyorum. Ebu Ubeyde [İlyas Aydın] Cemaati’nden olana ulaşıyorum, bana dedi ki, “Bundan sonra sizinle çalışmayacağız, size yardım etmeyiz.” Ebu Hanzala’ya [Bayancuk] dedim ki, “Yahu nedir bu konuşmalar? Sorun akideyle mi ilgili? Peki, Türkler niçin o zaman sıkıştıklarında Devle’ye kaçıyorlar?” Bana dedi ki, “Kimsenin Devle’ye ihtiyacı yok.” Cemaat bir tarafa, biz bir tarafayız...

Abdülhâkim: Bana müsaade eder misin, Ebu Ubeyde’ye söyleyeyim?

Ebu Suheyf: Yarın cemaati toplayacaklarmış. Bu konuşmalar nedir ya? Ebu Hanzala oturmuş hükmetmeye çalışıyor ve kardeşleri Devle’den ayırıyor.⁷⁴

72 <https://web.archive.org/web/20180502164658/http://www.diken.com.tr/ebu-hanzalanin-tevhid-dergisi-kadrosu-anlatiyor-1-demokrasiyi-istemiyoruz-uzlasma-niyetimiz-yok/>, Erişim tarihi: 02.05.2018

73 <https://web.archive.org/web/20180110113027/http://www.milliyet.com.tr/deas-in-turkiye-yoneticisi-ebu-gundem-2464469/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

74 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697074011

Hem kendi çalışmaları hem de birlikte çalıştığı İlyas Aydın aracılığıyla yerel yapılanmalarla bağlantı içinde olan Bayancuk'un, Gaziantep Yapılanması, İslâm Devleti Hudut İdaresi ve İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla olan ilişkileriye sınırlıydı. Hatta yukarıdaki görüşmeye göre, İslâm Devleti'nin Hâlifelik ilan etmesi ve cihat sorumluluğunu Selefi komüniteye duyurmasıyla başlayan sürecin, Bayancuk tarafından kendi çıkarları için kullanıldığına dair eleştiriler de bulunuyordu. Bu veriler Bayancuk'un savcılıklar, emniyet birimleri ve basının büyük kısmının önerdiği gibi "İslâm Devleti'nin Türkiye Emiri", "İŞİD'in Türkiye sorumlusu," "Deaş'ın Türkiye temsilcisi" gibi bir unvana sahip olmadığını da gösteriyor.

İslâm Devleti'ne kesin olarak biat etmekten kaçınan, İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerince, kişisel ajandalara sahip olduğu gerekçesiyle eleştirilen Bayancuk her ne kadar Türkçe konuşan Selefilerin en şöhretlisi olsa da, Selefi komünite üzerindeki etkisi Selefilige ve cihat kavramına giriş için kolaylaştırıcı olmaktan öteye gitmiyor. Bayancuk'un çevrimiçi sohbetlerini veya vaazlarını izleyen kişiler, TevhidiGundem.com veya TevhidDersleri.tv gibi Bayancuk'un ekibi tarafından yönetilen internet siteleriyle iletişime geçerek kendilerine en yakın mescit veya cemaati bulup buralara ekmelebiliyordu. Radikalleşme sıcak noktalarında fiziki temas kurulmaksızın, Bayancuk'un vaazlarını izleyip Türkiye İŞİD'inin yerel yapılanmalarına başvuran şahıslara da rastlanıyordu. Kayıtlara geçen bu vakalardan birinde, hakkında bilgi sahibi olunmayan bir kişinin Ebu Hanzala'nın sohbetlerini izledikten sonra İstanbul Yapılanması'yla temas kurduğu görülüyor:

Serdar Kerim: Bu kardeşi tanıyan yok. Süleyman Efendi Cemaati'nden çıkmama. Hani bir şeyleri anlamış ama...

Bilinmeyen şahıs: Bizi sıkıntıya sokacak biri değil, değil mi?

Serdar Kerim: Öyle birine benzemiyor. Yani kardeş, kapalı bir kutu yani. Kimse tanımıyor, kefillik yok.

Bilinmeyen şahıs: Devlete çalışıyor olamaz, değil mi? Yani orada şer'i dersler veriliyor.

Serdar Kerim: Yani herkes öyle diyor, o gözle bakmak lazım. Kardeşi tanıyan yok, Kocaeli'nde birinin ismini veriyor, onu tanımıyoruz.

Bilinmeyen şahıs: Kim tebliğ etmiş?

Serdar Kerim: Hanzala'nın sohbetlerini izlemiş.⁷⁵

Öte yandan İslâm Devleti bürokratik aygıtı da, İslâm Devleti toprakları dışında kalan bölgeler için emir [idareci] atama gereksinimi duymuyordu. Dünyanın farklı noktalarında İslâm Devleti'ne biat eden örgütlerin ken-

75 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2695361717

di iç hiyerarşileri de, yani bu örgütlerin birer liderinin bulunması da bu kuralı bozmuyordu. İslâm Devleti kaynak ülkelerde, kendisiyle ilişkileneşine izin verdiği yerel yapılanmalarla çalışmayı yeterli buluyor; İslâm Devleti'nin hâkimiyet alanlarının bulunmadığı ülkelerde düzenlenen eylemler içinse İslâm Devleti'nin Emni birimleri devreye giriyordu. Türkiye gibi hem kaynak ülke hem de lojistik bağlamda geçiş ülkesi olan bir örnekteyse kritik görevler İslâm Devleti profesyonellerince üstlenildi. Bu pozisyonu Türkiye örneğinde İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilileri doldurdu. Başka bir deyişle, İslâm Devleti'nin "Türkiye Emirliği" gibi bir birim oluşturmalarına gerek yoktu, dolayısıyla Bayancuk da böyle bir unvana sahip değildi.

Murat Gezenler

"Biz içinde yaşadığımız toplumları herhangi bir amelinden dolayı tekfir etmedik. Bizim tekfirimizin sebebi İslâm'dan bütünüyle uzak durmaları. Allah'ın dinini din edinmemeleri, Allah'ın kitabını kitap edinmemeleri, Allah'ın Resul'ünü Resul kabul etmemeleri, Allah'ın vahyiyle bütün bağlarını koparmaları. Bunun neticesinde itikadi, ameli ve kavli şirkin ve küfrün her türlüşünü yerine getirmeleridir. 'Biz içinde yaşadığımız toplumu sadece oy attığı için tekfir etmiyoruz,' demiştim. Dediler ki, 'Bak, Hoca oy atmaya küfür kabul etmiyormuş.' İnsan anlamak istediğı gibi anlıyor. Şunu söyledik, yani bu toplum oy atmasa da, demokrasiyi terk etse de müşrik bir toplum. Bu toplum İslâm'ın tamamını terk etmiş bir toplum." Murat Gezenler 1 Mayıs 2017 tarihinde YouTube'da yayınlanan bir vaazında bir takipçisinden gelen "Toplunun tekfirinde biraz yumuşak olsanız daha iyi olmaz mı?" sorusuna bu yanıtı veriyordu.

İslâm Devleti topraklarına geçmeye çalışan yabancılarla birlikte 22 Haziran 2015 tarihinde Gaziantep'te gözaltına alınan, daha sonrasındaysa 5 Temmuz 2015'te tutuklanarak Sincan 2 no'lu F Tipi Cezaevi'ne gönderilen Gezenler, hakkında Konya ve Ankara'da yürütölen soruşturmalara ve açılmış davalara karşın 15 Temmuz 2016'da tahliye edildi.⁷⁶ Mart 2017'ye dek gözlerden uzak kalan Gezenler, bu tarihte çevrimiçi çalışmalarına yeniden başladı ve tekfirci yaklaşımdaki söylemlerini içeren vaazlarını internetten yayınlamaya kaldığı yerden devam etti.

Konya Yapılanması örgütleme faaliyetlerini çoğunlukla kent merkezindeki Meram ile Karatay bölgelerinde gerçekleştirdiyse de Cihanbeyli ve Çumra'da da radikalleşen kitlelerin olduğu biliniyordu. Gezenler de Cihanbeyli'nin Karapınar Köyünde 1974 yılında doğdu. Konya İmam Hatip Lise-

76 <https://web.archive.org/web/20180428192611/https://twitter.com/Tevhid22/status/753878897712922624>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Gezenler'in YouTube ve sehadet.biz sitesinde yayınlanan 2017 tarihli bir vaazından.

si'nden 1990'lı yılların ortasında mezun olan Gezenler, Milli Görüş siyaset geleneğinin göz önünde olduğu, 1979 İran İslâm Devrimi'nin etkilerinin hissedildiği bir ortamda yetişti; aynı dönemde Humeyni, Seyyid Kutub ve Mevdudi'nin eserleri hızla Türkçeye çevriliyordu (Aydınlp, *Çağdaş Tekfir Ideolojisini Anlamak*, 2014, s. 13). 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başındaki göç dalgalarında yoğun şekilde Kürtlerin yerleştirildiği Cihanbeyli'de doğup büyümesinin, yani Kürt alt kimliğinin, Gezenler'in "devlet ve toplum karşısı tekfirî bir söylem geliştirmesinde" etkili olması ihtimali, Aydınlp'e göre Gezenler'in biyografisinde atlanmaması gereken bir ayrıntı.

Gezenler'in cezaevine ilk girişı 2002'de oldu. 11 Eylül 2001 Saldırıları'nın ardından Türkiye'de de takibe alınan Selefi yapıları arasında olduğu belirlenen, Gezenler'in de mensubu olduğu *Kur'an'a Çağrı Grubu*'ndan yedi kişi 8 Şubat 2002'de gözaltına alındı.⁷⁷ Sorgulamalar sırasında Gezenler ile Hakan Erdem'in 17 Aralık 2001'de Afganistan'a ulaşmak üzere İran'a geçtiği ancak Pakistan üzerinden Afganistan'a geçmeyi başaramayan ikilinin Türkiye'ye döndüğü anlaşıldı.⁷⁸ Aralarında Gezenler'in de bulunduğu yedi kişi, *Hizb-ut Tahrir* üyesi oldukları gerekçesiyle tutuklandı ve yaklaşık dört ay cezaevinde kaldıktan sonra serbest kaldı. Tutuklandığı dönemde internet kafe işlet-

77 https://web.archive.org/web/20160929044135/http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazi-si/22974/5_Yil_Sonra_Turk_El_Kaidesi_..._.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

78 Gezenler 2008'de *Newsweek*'e verdiği bir mülakatta Afganistan'a ulaştığını, 20 gün Kandahar'da bulunduğunu söyledi. <https://web.archive.org/web/20100109113541/http://www.newsweek.com.tr/haberler/detay/20927/Turkiye-El-Kaide-hatti>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

meciliği yaptığı sanılan Gezenler, ilerleyen yıllarda geçimini yayıncılık faaliyetlerinden kazandı.

Gezenler 2000'li yılların ikinci yarısında geçtiği Suriye'de rejimin dikkatini çekti. İslâmcı örgütlerle ilişkileri gerekçesiyle gözaltına alınan Gezenler'in durumuna 2009'da İslâmcı basında sıkça yer verilmişti. Gezenler için Dışişleri Bakanlığı'na diplomatik yolları kullanması çağrısı yapan Özgür-Der'in açıklamasından,⁷⁹ İslâmi ilimler konusunda daha fazla bilgi edinmek amacıyla Gezenler'in ailesiyle birlikte 31 Ağustos 2008'de Suriye'ye yerleştiği, Selefi eğilimleri gerekçesiyle burada birkaç kez gözaltına alındığı, 16 Mayıs 2009'daysa gece yarısı evi basılarak götürüldüğü anlaşıyor. Başbakanlıkla ve Suriye İstanbul Konsolosu'yla görüşen Ensar Kardeşlik Platformu'na göre, Gezenler siyasal bir suçtan ötürü Suriye İstihbaratı tarafından gözaltına alınmış, Türkiye Gezenler hakkında Suriye'ye dört nota vermişti.⁸⁰

Suriye'den hangi yolla Türkiye'ye döndüğü bilinmese de, Gezenler Konya'daki faaliyetlerine devam etti ve 2011'den itibaren Suriye İç Savaşı'nın tarafları arasındaki Selefi gruplar için örgütlenme çalışması yapmaya yoğunlaştı. 2012'de Suriye'ye giden Ahmet Alper Çalıkoglu'nun daha sonra kendileri de cihada katılan ev arkadaşlarının verdiği ifadelerin de etkisiyle, Gezenler 16 Nisan 2013'te el-Kaide karşıtı bir operasyonda gözaltına alınıp tutuklandı.⁸¹ Operasyonda gözaltına alınan 10 kişiden yalnızca ikisi tutuklanırken, takipçilerine göre, Gezenler duruşma sırasında hâkime "Kâfirsin," dediği gerekçesiyle cezaevine girdi. Ancak tutukluluğu getiren maddi bulgu Ahmet'in ev arkadaşlarının ifadelerinde, Ahmet'in Gezenler'in evindeki sohbet toplantıları sonrasında cihada gitmeye karar verdiğini söylemeleri idi.

2011'den sonra Gezenler Ankara'da da örgütlenme faaliyeti yürüttü. Ankara Emniyeti tarafından Gezenler Grubu olarak tanımlanan yapılanma Ulus ve Maltepe'de faaliyet gösteriyordu. Hacıbayram Yapılanması'na mensup şahısların 2014 ve 2015'te birbirlerine gönderdikleri "Murat Gezenler'in orada dersteyiz, birazdan bitecek" ve "Murat Gezenler'in oradayız, ararım ders bittiğinde"⁸² gibi mesajlar ve telefon konuşmaları, diğer hücrelere mensup kişilerin de Gezenler'in Ulus'taki sohbet toplantılarına katıldığını gösteriyor.⁸³ Gezenler'in sohbet toplantılarını düzenlediği binada aynı zamanda

79 https://web.archive.org/web/20180428193008/http://www.ozgurder.org/news_detail.php?id=878, Erişim tarihi: 28.04.2018.

80 <http://web.archive.org/web/20150109155729/http://www.analizmerkezi.com:80/murat-gezenler-icin-eylem-ve-basin-aciklamasi-yapildi-351h.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

81 <http://web.archive.org/web/20180428193252/http://www.iha.com.tr/konya-haberleri/konya-daki-operasyonda-2-kisi-tutuklandi-konya-410922/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

82 Aynı kaynak.

83 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2714192136, 2714158658, 2714188297 ve 2714189171

devlet okullarına gitmeyen çocuklar için oluşturulmuş bir de medrese bulunuyordu.

Gezenler 2008'de *Newsweek*'e verdiği bir mülakatta, cihadı savunan 14 kitap bastığını, kendisini henüz mücahit mertebesinde görmediğini aktarıncan, Şehadet Yayınları yoluyla basıp sattığı 10 binlerce kitap içince devlete vergi ödemediğini söylüyordu. Gezenler'e göre, Şehadet Yayınları'ndan çıkan *İslâm'a Çağrı* kitabı 100.000 adet basılmış; 83.000 dağıtılan kitabın 17.000 kopyasınaysa polis el koymuştu.⁸⁴

Gezenler 2000'li yılların ortalarından itibaren Türkçeleştirdiği eserleri ve kendi yazdığı kitapları Şehadet Yayınları üzerinden bastı. Gezenler'in Ankara'da Hacıbayram Mahallesi civarındaki kitapçılarla kurduğu ortaklıklar ve Konya'daki kitabevi de ağı eklenince, Şehadet Yayınları'nın nüfuz alanı arttı. Konya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede de, "Murat Gezenler'in Şahadet Yayınları adı altında yayınlanan kitaplarının ülke genelinde çatışma bölgeleriyle irtibatlı birçok radikal kişi ve grup tarafından referans olarak kabul edildiği" belirtiliyor.

Gezenler Suriye İç Savaşı süreci sırasında, kendisi ve yakın çevresi tarafından idare edilen internet sitelerini ve görüntülü vaazları da görüşlerini yaygınlaştırma yöntemleri arasına ekledi. Şehadet Yayınları markasıyla paralel biçimde, Sehadet.info ve Sehadet.biz adreslerinde yayın yapan Gezenler tarafından yönetilen sitelerin bazıları halihazırda erişime engelli. Örneğin bir videonun, engellenen bu sitelerden Sehadet.info için hazırlanmasına ilişkin süreç Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın gerçekleştirdiği soruşturmada tespit edildi.

İslâm Devleti 16 Kasım 2014'te, belki de çektiği videolar içinde en vahşi olanını yayınladı. İslâm Devleti'nin resmi medya kanadı *al-Furqan Media* tarafından servis edilen *Although the Disbelievers Dislike It* [*Kâfirler Hoş Görme*se de] isimli 15 dakikalık videoda, en az 15 Suriyeli asker ile bir dönem Irak'ta da savaşmış ABD'li insani yardım görevlisi Peter Kassig'in başları gövdelerinden ayrılıyordu. *Jihadi John* lakaplı Birleşik Krallık yurttaşı mücahit Mohammed Emwazi'nin Peter Kassig'i öldürürken görüldüğü video, kısa sürede Sehadet.info adresini yöneten Gezenler ile ekibinin de ilgisini çekti. Videodan haberdar olan Gezenler, 16 Kasım 2014'te saat 14.00 sıralarında Fahrettin Gezenler'i arayarak altyazı eklenerek videonun Sehadet.info adresine yüklenmesini istedi. Murat ve Fahrettin Gezenler, videodaki İngilizce ve Arapça ifadelerin çevirisini aralarında paylaştıktan sonra videoyu yayına hazırladı. Taraflar, videoda hiçbir anı gizlenmeksizin kafa kesme görüntülerinin yer alıyor olmasından ötürü, Türkçe altyazıyla birlikte yükleyecek-

84 <https://web.archive.org/web/20100109113541/http://www.newsweek.com.tr/haberler/detay/20927/Turkiye-El-Kaide-hatti>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ri videonun YouTube tarafından kaldırılabilceği konusundaki endişelerinden de söz etti.⁸⁵ Türkçe altyazıların eklendiği video, daha sonra DailyMotion.com isimli video sitesine, Gezenler ve ekibinin yönettiği *Kurani Çağrı* hesabı üzerinden 17 Kasım 2014'te yüklendi.⁸⁶

Bayancuk'un çizdiği halkla ilişkiler karakteri portresi, Gezenler'i tam anlamıyla tarif etmiyor. İnternet üzerinden vaazlarını yayımlayan, Türkçeye çevirdiği veya yazdığı kitaplarla Türkiye'deki Selefi komünitesi içindeki teolojik tartışmalara yön veren Gezenler, aynı zamanda Ankara ve Konya'daki örgütlenme faaliyetleri dahilindeki sohbet toplantılarını bizzat yürütüyordu. Gezenler diğer yandan Konya Yapılanması'nın İslâm Devleti içindeki uzantısı Konyalılar Ketibesi'yle de temas halindeydi.

Konya Yapılanması ve Gezenler'in, son derece yüksek sayıda mücahit ve muhaciri İslâm Devleti'ne sevk ederken yardım aldığı isimlerden biri İlhami Balı'ydı. Ancak Gezenler ile Balı arasındaki ilişki, Türkiye'deki Selefi komünitenin önemli kısmının İslâm Devleti'ne biat etmesinden önceye dayanıyor.⁸⁷

Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla yapılan çalışmalar, İlhami Balı'nın 17 Eylül 2014'te Gezenler'i Konya'da ziyaret ettiğini gösteriyor. Teknik takibe göre, 17 Eylül 2014 akşamı Gezenler'in evine gelen Balı geceyi burada geçirdi, ertesi gün de Gezenler'in propaganda faaliyetlerini yürütmekte kullandığı kitabevinin bürosuna uğradı. HTS kayıtlarına göre, *Abdullah Hoca* olarak bilinen ve Konya'da sohbet toplantıları düzenleyen bir diğer isim olan Abdi Yıldırım, Mehmet Kaya ve kitabevinin sorumlularından Ubeyde Yiğitbaşı ile Gezenler kitabevinde İlhami Balı'yla bir araya geldi.

Balı'nın Konya ziyaretini izleyen günler büyük bir trafiğe sahne oldu. 18 Eylül 2014 öğle saatlerinde Balı Konya'dan ayrıldı. 19 Eylül 2014'te bu defa Gezenler ve Abdi Yıldırım Gaziantep'e gitti. Kitabevindeki toplantıya katılan bir diğer isim olan Mehmet Kaya da 20 Eylül 2014'te Gaziantep kent merkezindeki bir otelde konakladı. Konya Cumhuriyet Başsavcılığı, Balı'nın Konya'dan ayrılmasından sonraki gün, yani Gezenler ile Abdi Yıldırım'ın Gaziantep'e gittiği 19 Eylül 2014'te meydana gelen bir başka olayın altını çiziyor. Gaziantep'te 19 Ekim 2014'te gerçekleştirilen aramalarda, içinde iki şahsın bulunduğu bir minibüste 10 kalaşnikof, 2.280 kalaşnikof mermisi, 40 el bombası ve fünye, 12 kilo TNT patlayıcı ile dokuz adet hücum yeleği ele ge-

85 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2700201681, 2700202836, 2700208719, 2700209777, 2702943147 ve tape no belirtilmemiş, Murat Gezenler ile Fahrettin Gezenler arasında 16 Kasım 2014 tarihinde saat 14.20'de geçen görüşme.

86 <http://www.dailymotion.com/video/x2affyd>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

87 12 Ocak 2012'de Konya'ya giden Balı'nın kentte görüştüğü isimler arasında Murat Gezenler de vardı.

çirildi.⁸⁸ Aracı süren şahıslar ifadelerinde yalnızca şoför olduklarını, patlayıcı ve mühimmatın teslimatı karşılığında Balı'dan 150 TL alacaklarını söyledi. 19 Eylül 2014'te Gaziantep'te yakalanan kaçakçıların Balı'nın adını vermesi, Konya Cumhuriyet Savcılığı'na göre, aynı tarihlerde önce Konya'da Balı'yla görüşüp sonrasında Gaziantep'e geçen Konya Yapılanması'nın önemli isimlerinin de işin içinde olduğunu gösteriyor. Gerçekten de İslâm Devleti Hüdud İdaresinin Türkiye Sınır Emiri olarak görev yaptığı dönemde kendi ekibinin kullanacağı birkaç silahı sınırdan geçirmek haricinde silah ve mühimmat trafiğine ilişkin rutin bir görev üstlenmeyen Balı'nın isminin, Konya Yapılanması'yla görüştüğü günün ertesinde silah kaçakçıları tarafından zikredilmesi, silahların Konya Yapılanması'nın etkin olduğu Konyalılar Ketibes'i'ne gönderilmesinin planlanmış olabileceği ihtimalini akla getiriyor.

Aydınalp'e göre, tekfirci yöntemi tasvip etmediği diğer Selefî yazar ve kanaat önderlerine de yönelten, bu kişileri "modern Mürcie" olarak niteleyen Gezenler, "gerçek davetçi", "Muvahhit" ve "Selefî" olarak nitelediği kendi kitlesini oluşturma hedefindeydi: "İnternet ortamında herkese açık olan tekfiri fikirlerin, sahih ve otantik kaynaklara da vurguyla muteber hale getirilmeye çalışılması, Gezenler'in etkisini, özellikle dini heyecanı çok, fakat bilgisi az olan insanlar için daha da artırmaktadır bir sosyal grup oluşturma yolunda ilerleyen Gezenler, yazdığı ve çevirdiği kitaplar vasıtasıyla, bir nevi grubunu eğitmekte ve telkin sürecine tabi tutmaktadır... Gezenler'in dini yorumlarını dünyanın her tarafından insanlara açtığı, kendini gizlemek gibi bir derdi olmadığı söylenebilir" (s. 6-7,15-16).

Şurası kesin ki, Gezenler –İslâm Devleti'yle olan ilişkisini muğlak ifadelerle tarif etmekle yetinse de– faaliyetlerini kamuoyundan neredeyse hiç saklamadı ve tekfirci görüşlerini takipçilerine olduğu gibi açıkladı. Örneğin 2014 tarihli bir vaazında Suriye'de Esad rejimine karşı verilen savaşa kendisinin de katıldığını gizlemezken, İslâm Devleti'ne karşı birleşen diğer cihat örgütlerini kınıyor, Müslümanların İslâm Devleti'ni desteklemesi gerektiğini ifade ediyordu: "Esad kâfirine karşı birleşmeyen insanların sadece bir gruba [İslâm Devleti'ne] karşı birleşmesi ve o grubun da söyleminin sadece Allah'ın indirdiğiyle hükmetmek olması, bana hakkın nerede, bâtılın nerede olduğunu apaçık bir şekilde gösteriyor. Ben ne okuduklarımla, ne internet forumunda yazılanlarla konuşuyorum. Suriye'de ayaklanmalar başladığı zaman, Esad zulmü başladığı zaman, grup olarak yardım maksadıyla oraya ilk giden, bir buçuk yıldır da orada kalan kardeşlerimiz var, biziz. Orayı çok iyi tanıyorum... Alınan yerlerde Allah'ın indirdiğiyle hükmedilmemesi, bir tek şeriat mahkemesinin kurulmaması, buna karşılık Irak Şam İslâm Devleti'nin aldığı bir karış toprak

88 <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1002332-isisdin-korkunc-kapalicarsi-planı>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

parçasında dahi Allah'ın indirdiğiyle hükmetme gayretinde bulunması hakkın nerede, batılın nerede olduğunu bize en güzel şekilde göstermektedir.”⁸⁹

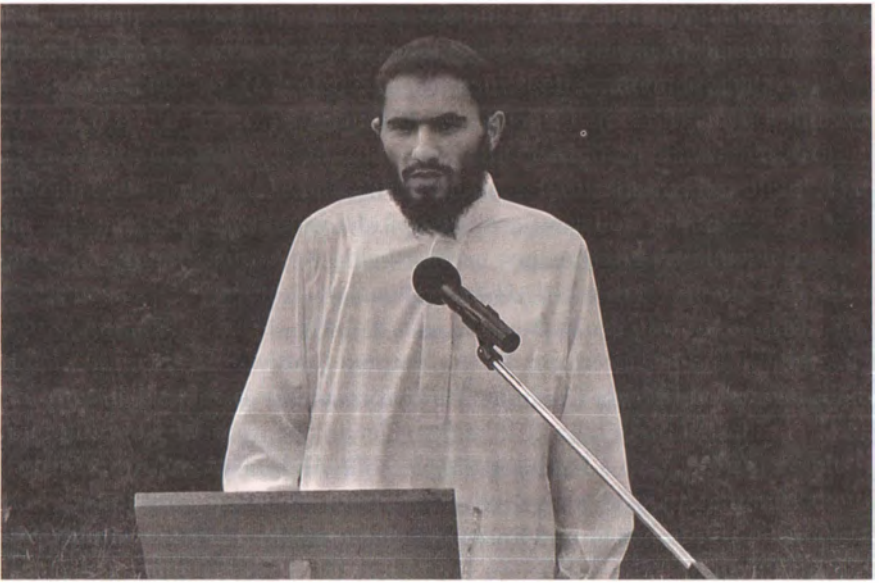
İlyas Aydın (Ebu Ubeyde)

Türkiye IŞİD'i sistemindeki gezici vaizleri cihat sahasıyla bağlantıları ve teolojik bilgilerine göre sıralarsak, değişen tasnifler karşımıza çıkar. Halis Bayancuk, Murat Gezenler ve İlyas Aydın'ı teolojik bilgilerine göre sıraladığımızda, Gezenler diğer isimlere göre önemli bir farkla bu alandaki üstünlüğünü ilan edecektir. Bayancuk bu açığı hitabet yeteneğiyle kapasa da, Aydın'ın bu listede son sırada olması kaçınılmaz. Gezici vaizlerin cihat sahasıyla olan bağlantılarına göre tasnif edildiğindeyse sıralama terse dönüyor; Türkiye'deki Selefi komüniteyi konsolide etmek, çevrimiçi vaazları ve diğer yayın faaliyetleriyle radikalleşme için ilk enerjiyi potansiyel mücahitlere sağlamak ve pek çok kentteki mescitleri ziyaret ederek buralardaki hücreleri ve şahısları Türkiye IŞİD'i sistemine katmak gibi görevlerine rağmen üç isim arasında cihat sahasıyla ilişkisi en zayıf olanı Bayancuk. Cihat sahasıyla ilişkilere göre yapılan sıralamada Halis Bayancuk'un bir üst basamağında Gezenler bulunuyor; Gezenler Konya Yapılanması ve Ankara'da Murat Gezenler Grubu ile Nuhoglu Grubu olarak anılan yapılanmalarla yakın temasta, bir yandan da yayın faaliyetleriyle Selefi komüniteye seslenmeyi sürdürse de İslâm Devleti'nde savaşı Konyalılar Ketibesi'ne de nüfuz ediyordu. Ancak Bayancuk ile Gezenler'in cihat sahasını doğrudan ilgilendiren faaliyetleri Aydın'ınkilerin gerisinde kalıyor. Hem Türkiye IŞİD'inin İstanbul Yapılanması'na ilişkin faaliyetlerinin önemli kısmını denetlemesi hem pek çok kentteki Selefi komünitelerle kurduğu bağlantılar hem de Suriye'deki savaşa doğrudan dahliyle, bu alanda İlyas Aydın diğer isimlerin önündeydi.

1989'da İstanbul'da doğan İlyas Aydın'ın Selefi komüniteyle olan ilişkisi 2011'den önce başlamış olmalı. 12 Nisan 2011'de el-Kaide'ye yönelik operasyonlarda gözaltına alınan 42 kişi arasında Bayancuk'un ismi öne çıksa da, gözaltına alınanlar arasında Aydın da bulunuyordu. Ancak Aydın tutuklanan 19 kişi arasında yoktu. O dönemde Musa Olgaç gibi el-Kaide'ye yakın bazı önemli isimler Irak el-Kaide'sine katılmak üzere Türkiye'den ayrılmıştı; Bayancuk ise delil yetersizliği gerekçesiyle tahliye edildiği 24 Ocak 2013'e dek yaklaşık 21 ay cezaevinde kalacaktı. Bayancuk'un “talebem” diye çağırdığı rivayet edilen⁹⁰ Aydın'ın nüfuz alanını genişletmesi de bu dö-

89 <https://web.archive.org/web/20180428230134/http://www.mynet.com/tv/murat-gezenler-isis-hakkinda-aciklama-vid-2785772/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

90 <https://web.archive.org/web/20160306031352/http://justpaste.it:80/ehanzala>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İlyas Aydın, İstanbul-Ömerli Barajı'ndaki toplu bayram namazı etkinliklerinden biri sırasında kalabalığa konuşurken.

nemde gerçekleşti. Emniyet kaynaklarına göre Aydın, bu dönemde merkezi Eyüp ve Güngören'de olmak üzere, Bahçelievler ile Şirinevler'i de kapsayan bir ağ oluşturdu. Buralarda kurulan mescitlerde sohbet toplantılarına başlayan ve cemaatleşmeye hız veren Aydın ve beraberindekiler, cihada katılmak isteyenler için lojistik yardımlarda da bulunmaya başladı. O sıralarda *İlyas Hoca* veya *Ebu Ubeyde* isimleriyle tanınırlık kazanmaya başlayan Aydın'ın bu süreçteki en önemli faaliyetiyse Suriye'de *Ketibet-ül Muhacirun* [Muhacirler Birliği] adıyla bilinen bir grupta etkin rol üstlenmesi ve bu grubun egemen olduğu Atme'de kadılık yapması oldu.

Aydın'ın Suriye'deki faaliyetlerini İstanbul'daki güvenlik birimlerinin gündemine taşıyan, Aydın'ın da etkili isimleri arasında olduğu Ketibet-ül Muhacirun saflarında savaştıktan sonra kendi birliği Kebire-ül Benat'ı kuran *Ebu Benat* künyeli Magomed Abdurakhmanov'un İstanbul'da yakalanması oldu. Abdurakhmanov, Ahmet Ramzanov ve Mevlüt Kuşman ile oğlu Abdullah Kuşman, 4 Temmuz 2013'te İstanbul Bağcılar'da, telsizler, hücum yelekleri ve pek çok mühimmatın da bulunduğu bir evde gözaltına alındı.⁹¹ 22 Nisan 2013'te Suriye'de kaçırılan Halep Süryani Ortodoks Metropoliti Yuhhana İbrahim, Halep ve İskenderun Rum Ortodoks Metropoliti Pavlus Yazıcı ve bir

91 <https://web.archive.org/web/20151029234235/http://www.hurriyet.com.tr/3-rahip-katili-bicak-istanbul-da-cikti-29552715>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

başka rahibi kafalarını keserek öldüren kişinin Magomed Abdurakhmanov olduğu zaten biliniyordu.⁹² Ancak Bakırköy 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava⁹³ sırasında alınan sanık ve tanık ifadeleri kazara Aydın'ın Suriye'deki silahlı gruplar içindeki nüfuzunu da ortaya çıkardı.

Abdurakhmanov neredeyse tesadüfen yakalandı. Temmuz 2013'te Konya'da devriye gezen polisler pasaportu olmadığı gerekçesiyle Abdurakhmanov'u gözaltına aldı fakat kimlik tespiti ve yaşadığı adresin belirlenmesinin ardından Abdurakhmanov serbest kaldı. Konya'daki gözaltı işleminde görev alan polislerden biri, Abdurakhmanov'u o günlerde internette yayın şeklinde izlenen, kafa kesme anlarının da bulunduğu bir propaganda videosundaki kişiye benzetince, durum İstanbul Emniyeti'ne bildirildi. Abdurakhmanov ve bir başka Çeçen ile Türkiye vatandaşı üç kişi, Konya'dan gelen bilgi üzerine 4 Temmuz 2013'te düzenlenen operasyonda gözaltına alındı.⁹⁴ Ancak operasyona katılan polislerin bile Abdurakhmanov ile beraberindekilerin Suriye'deki faaliyetlerinden bihaber olduğu, o günkü operasyona katılan polislerden birinin anlattıklarından anlaşılıyor: "O sıralarda kafa kesme videoları ortada dolaşmaya başlamıştı. O yıl [2013'te] bir operasyonda infazcılardan birini yakaladık. Haklarında, 'muhalif' deniyordu hâlâ. Bağcılar'da bir evden aldık. Uzun boylu, sakallıydı [Abdurakhmanov'un eşkâlini anlatıyor]."⁹⁵

Suriye'de üç rahibi öldüren Abdurakhmanov kendisine gösterilen fotoğraflardan teşhis ettiği Aydın'ı, Suriye'nin Atme kentinden tanıdığını ifade etti.⁹⁶ El-Kaide üyesi olduğu gerekçesiyle 31 Ekim 2013'te yakalanan Tacikistan vatandaşı Mukhammad Mirzoyorov ise Aydın hakkında daha ayrıntılı bilgiler verdi ve üç rahibinin başlarının kesilmesi olayına Aydın'ın refakat ettiğini aktardı: "Abdurakhmanov'u *Ebu Benat* ismiyle tanıyorum. Kendisi ilk başlarda Ketibet-ül Muhacirun içerisindeydi. Sonra buradan ayrıla-

92 <https://web.archive.org/web/20150728025900/http://www.agos.com.tr:80/tr/yazi/7167/suriye-de-metropolitleri-kacirdigi-iddia-edilen-ebu-banat-yargilaniyor-turk-istihbarati-bize-yardim-etti>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

93 Davanın kamuoyunda bilinmesi, Magomed Abdurakhmanov hakkında soruşturma izni verilmesiyle oldu. Savcılık 22 Temmuz 2013'te, cinayet zanlısı Abdurakhmanov'la ilgili bilgi istemi ve cinayetin Suriye'de işlenmiş olmasından ötürü soruşturma izni için Dışişleri Bakanlığı'na başvurdu. 26 Ağustos 2013'te savcılığın talebine yanıt veren Dışişleri Bakanlığı, olayın Suriye'nin iç sorunu olduğu değerlendirmesini yaptı ve soruşturma izni vermedi. Abdurakhmanov cinayet yerine tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma, silahlı terör örgütüne üye olma ve ruhsatsız silah ile mermi satın alma ve bulundurma gibi suçlardan yargılanıp hüküm giydi. https://web.archive.org/web/20180428230606/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/25537/Kafa_kesen_El_Kaideciye_sorusturma_yok_.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

94 Aynı kaynak.

95 İsmi gizli tutulması kaydıyla bir emniyet kaynağıyla yapılan görüşme, Şubat 2017.

96 Magomed Abdurakhmanov'un 20 Haziran 2014 tarihinde, tutuklu bulunduğu Maltepe 3 No'lu L Tipi Cezaevi'nde yaptığı fotoğraf teşhisi.

rak kendi ketibesini kurdu. Sizden ismini İlyas Aydın olarak öğrendiğim, benim *Ebu Ubeyde* olarak bildiğim şahıstan dersler ve talimatlar almaya başladı. Ebu Ubeyde isimli şahıs Ebu Benat'ın insanların kafasını kestigi zamanlarda yanında bulunuyordu. Oradaki Şeriat Mahkemesi'ni Ebu Hanife ve Ebu Ubeyde yönetiyordu.”⁹⁷

8 Haziran 2014 tarihinde, İstanbul Yapılanması'nın tanınan isimlerinden Erol Kara ile o sıralarda Suriye'de bulunan Serdar Sarıçam arasındaki bir telefon görüşmesindeki ifadeler de, Aydın'ın Suriye'deki etkisine ilişkin fikir veriyor. Konuşma sırasında, İslâm Devleti saflarında savaşmak üzere Suriye'de olan Serdar Sarıçam konuşma sırasında Aydın hakkındaki bir söylentiden bahsediyordu:

Erol Kara: Peki, başka Türk var mıydı sizinle beraber?

Serdar Sarıçam: Var ya var... İşte 25-30 tane Türk var. Ha, Ebu Ubeyde biat etmek için 1.000 kişiyle geliyormuş herhalde. Öyle bir söylenti var.

Erol Kara: Elhamdülillah ya, inşallah olur.”⁹⁸

Erol Kara emniyette verdiği ifadesinde de Suriye'deki faaliyetlerini inkâr etmedi. 2013 sonbaharında Esad yanlılarına karşı savaşmak üzere Suriye'ye gittiğini belirten Kara, Atme'de iki-üç hafta boyunca silahlı eğitim aldıktan sonra Esad ve YPG güçlerine karşı savaştığını, yedi-sekiz ay süresince Suriye'de kalmasının ardından 2014 ilkbaharında Türkiye'ye döndüğünü söyledi. İstanbul'da da Aydın'la birlikte hareket eden Erol Kara'nın cihada gittiği ve Atme'de bulunduğu dönemde Aydın'ın etkili olduğu Ketibet-ül Muhacirun ve Kebire-ül Benat saflarında savaşmış olması oldukça muhtemel.

Radikalleşme hikâyelerinde aktarılan bilgiler Aydın'ın, Mustafa Kemal Kütahya, Adil Beyazyıldız, Mikail Yazanel gibi İstanbul Yapılanması'nın idaresinde görevler üstlenen kişilerle ilişkisinin 2011'den öncesine dayandığını gösteriyor. Ketibet-ül Muhacirun haricinde, Aydın'ın İslâm Devleti'yle olan geçmiş bağlantılarına dair bir diğer şüphe, Mustafa Kemal Kütahya'nın irtibatlı olduğu şahıslar üzerinden ortaya çıktı. Kütahya, bir hırsızlık suçundan yakalandığı sırada ifadesinde kendisini hırsızlığa azmettirenin Ahmet Gündüz olduğunu açıklamıştı. İstanbul'da, Aydın'ın etkin olduğu Selefi komünitesinin merkezi noktalarından Eyüp'te yaşadığı sırada radikalleşip Suriye'ye giden Ahmet Gündüz'ün Aydın'la da bağlantılı olduğu biliniyor.

Aydın'ın 12 Ocak 2014'te TakvaHaber.net adresinde yayınlanan “Şam'a Nasihat” isimli vaazında anlattıkları da İstanbul Emniyeti'nin Aydın etra-

97 Mukhammad Mirzoyorov'un İstanbul (Eski TMK 10. Madde ile yetkili) Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2012/1754 sayılı soruşturma kapsamında alınan ifadesi.

98 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683303591

findaki radikalleşme örüntüsüne karşı daha dikkatli olmasını sağladı. Aydın konuşmasında, “Allah’ın takdir ettiği ölüm takdir ettiği saatte gelecek. İki kardeş şehit oldu, Allah rahmet etsin, bu çatışmalarda... Gideli daha bir hafta olmuştu. Bir buçuk senedir savaşıp ölmeyen adam da var, iki buçuk senedir ölmeyen de... Ama bir haftada ölümün gelip kendisini bulduğu da var. Yol hazırlığını yapıp yola çıkarken trafik kazasında ölen de var gidemeden,”⁹⁹ sözleriyle, İslâm Devleti’ne katılmaları üzerinden bir hafta geçmemişken ölen Gebzeli iki mücahitten, *Alper el-Kürdi* künyesini kullanan Alper Nam-lıgezoğlu ile *Serhat el-Türki* şer’i ismiyle bilinen Serhat isimli bir diğer gen-cin ölümlerinden bahsetti.¹⁰⁰

Aydın, Bayancuk’un cezaevinde kaldığı Nisan 2011-Ocak 2013 döneminde İstanbul’daki Selefî komünitesinin etkili isimlerinden biri haline geldi. 2013’le birlikte Aydın’ın Ketibet-ül Muhacirun’la birlikte hareket ettiği Suriye faaliyetleri başladı. Ketibet-ül Muhacirun’un en önemli komutanı, *Ebu Ömer el-Şişani* ismiyle bilinen Çeçenistan ve Gürcistan kökenli Tarkan Batırashvili İslâm Devleti’ne katılınca, bir süre Ketibet-ül Muhacirun ve Ke-bire-ül Benat içinde kalan Aydın, çok geçmeden buradaki faaliyetlerine son verip İstanbul’a döndü. 2013’ün ikinci yarısından itibaren Türkiye IŞİD’i ağırları içinde çalıştı.

Türkiye IŞİD’inin etkili isimleri ve diğer gezici vaizler İslâm Devleti ismi-ni çoğu zaman anmaktan imtina ederken, Aydın’ın bu konudaki tavrını daha açık ortaya koyduğu, 2014’ün ilk aylarında bir dinleyicisinin sorusuna verdi-ği yanıtta da görülüyordu. Aydın, bir dinleyicisinden gelen “Cephetül Nusra ve Irak Şam İslâm Devleti’nin akidesine güvenip cihada gidilir mi?” sorusu-na verdiği cevapta İslâm Devleti’nin tüm Müslümanların yardımına ihtiyacı olduğunu söylüyordu: “Cihat birilerinin tekeline değil. Cihada gidin ... bu ortamda yok etmeye çalıştıkları tek grup tekfirci diye nitelendirdikleri insan-lar, onlar da samimi niyetlerle kalkmış gitmiş, Irak Şam İslâm Devleti bün-yesinde toparlanmış ve Irak Şam İslâm Devleti’nin dışında orada küçük kü-çük cemaatler halinde Allah yolunda savaşan insanlar. Cephetül Nusra için aynısını söylemiyoruz. Onların zaten bu savaştaki tutumda, ‘Biz tarafsızız,’ demeleri... Muhacirleri silme operasyonunu sanki Irak Şam İslâm Devleti’ne yapılan özel bir husumetmiş gibi lanse etme çabasından dolayı da kınıyoruz, onlardan da beraatımızı [uzak ve ayrı olduğumuzu] ilan ediyoruz. Irak Şam İslâm Devleti’ne gelince... Onlar hakkında hep hayır konuştuk ama herkesin ayıbı yanlışlığı eksikliği, kusuru, hatası vardır ... ama genel olarak hayır biliyoruz. Şu anda onlara [karşı] başlatılan bu savaş tevhide [karşı] başlatılan bir savaş-

99 <https://www.youtube.com/watch?v=yrsCYt0q4Wc>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

100 <https://web.archive.org/web/20170623080621/http://haber.sol.org.tr:80/devlet-ve-siyaset/ko-caelinde-mucahit-cetesi-haberi-85873>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

tır. Bütün tevhit ehli Müslümanlara, dünyanın her tarafında olan Müslümanlara gerek Suriye'deki Irak Şam İslâm Devleti'ne biat etmeyen İslâm cemaatlerine: Kanınız, malınız, canınız pahasına o Müslümanları savunun. Oradaki çocuklar, kadınlar oraya gelen muhacirler 'Rabbimiz Allah'tır,' dedikleri için öldürülmeye çalışılıyor."¹⁰¹

Aydın 12 Ocak 2014 tarihli bir başka vaazındaysa, "Kâfirlerin birbirini sattığı gibi Allah dostlarını satmaz. Müminler de birbirlerinin velisidir, onlar da birbirlerini satmaz. 'Aman ben Irak Şam İslâm Devleti'nden değilim!' deyip korkaklar gibi kaçmaz. Onlara, muhacirlere yapılan saldırı tevhide ve şeriatadır, hakkadır,"¹⁰² sözleriyle bir kez daha İslâm Devleti'ne destek istiyordu.

İstanbul'da Eyüp ve Güngören merkezli çalışan Aydın'ın üstlendiği temel işlevler arasında sohbet toplantılarında konuşmak, yani vaizlik yapmak olduğu kadar, Esenyurt ve Sultanbeyli'ye de yayılan devasa İstanbul Yapılanması'nın sevk ve idaresini yürütmek de bulunuyordu. Kentteki mescitlerin güvenliği, İslâm Devleti'ne katılmak üzere sınıra gidecek kişiler için ayarlamaların yapılması, kentte düzenlenecek İslâm Devleti propaganda etkinliklerinin (Bayram namazları ve diğer buluşmalar) organize edilmesi Aydın'ın sorumluluğundaydı. Aydın, büyük bölümü İstanbul'dan idare edilen Türkiye İŞİD'i Medyası'nı kontrol eden isimler arasında da bulunuyordu.

Aydın 2013-2015 arasında İstanbul Yapılanması'nı idare ederken bir yandan da faaliyetlerini ağırlıklı olarak İstanbul'da sürdüren İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla da işbirliği yaptı. İslâm Devleti Türkiye Kolu, yabancı şahısların Türkiye'den İslâm Devleti'ne gönderilmesi ve malzeme sevkiyatları faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için İstanbul Yapılanması'ndan, yani Aydın'dan yardım alıyordu. Bu işbirliğinin temelleri İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilileri ile Bayancuk arasında atılmıştıysa da, Şirketin Türkiye'deki faaliyetleri için sahada lojistik destek ve gereken insan gücünü sağlamak Aydın'ın göreviydi. İslâm Devleti Türkiye Yapılanması'nın kritik işlerinde kullandığı Ömer Mert Mertcan,¹⁰³ Can Karabulut ve Cemil Aslan da Aydın'ın yakın çevresindeki isimlerdendi.

Aydın'ın İstanbul Yapılanması'ndaki faaliyetlerin koordinasyonu ve İslâm Devleti Türkiye Kolu'yla olan işbirliğinin devamlılığını sağlamak dışındaki en önemli görevi, Türkiye'deki pek çok kentle bağlantıları canlı tutarak buralardaki irili ufaklı mescitlerdeki radikalleşme süreçlerine kolaylaştırıcılık etmek ve mücahit adayları için yol göstericilik yapmaktı.

101 <https://www.youtube.com/watch?v=ulD0IeseQrk>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

102 <https://www.youtube.com/watch?v=yrsCYt0q4Wc>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

103 Örneğin İstanbul Yapılanması'ndan Şener Yıldırım'ın, velayeti eski eşinde bulunan kızını 10 Eylül 2013'te kaçırdığı olayda İlyas Yıldırım, kendisine yakın isimlerden Murat Kılavuz, Hüseyin Berber ve Ömer Mert Mertcan'la birlikte hareket etmişti.

28 Temmuz 2014'te Ömerli Barajı'nda düzenlenen kitlesel bayram namazı etkinliğinin ardından gerçekleştirdiği bir telefon görüşmesinde yoğunluktan dert yanan Aydın, Türkiye'deki diğer kentlerle olan ilişkilerine dair ipucu veriyordu: "Şehirlere gidiyorum bayramlaşmaya. O şehirlerde de beni bekliyorlar. Herkes alınıyor, kırılıyorlar, naz yapıyorlar. 'Hocam,' diyorlar, 'İstanbul'dasın, bir tek onlar görüyor. Bizim hakkımız yok mu?' Şimdi gideceğim, 10-11 gün turum var. Gaziantep'e kadar gideceğim inşallah. Uğraya uğraya her bir şehre kardeşlerin olduğu."¹⁰⁴ Kendisinin de işaret ettiği gibi, Aydın 2014-2015 döneminde aralarında Ankara, Bursa, Konya, Adana, Gaziantep, Bitlis ve Van'ın da bulunduğu pek çok kenti aralıklarla ziyaret etti ve İstanbul Yapılanması'ndaki kendisine yakın isimlerin de yardımıyla bu kentlerdeki kişilerin radikalleşmelerine, sonrasında İslâm Devleti Hudut İdare-si'yle temas kurup İslâm Devleti'ne geçişlerine aracılık etti.

Radikalleşme ve örgütlenme süreçlerine uzaktan yardım mekanizmalarının nasıl çalıştığını en iyi gösteren örneklerden biri, İstanbul ile Bingöl Yapılanmaları arasındaki ilişki. Bingöl Yapılanması'nda İslah-Der isimli bir dernek üzerinden ilk temaslar gerçekleştiriliyor, bu derneğe gelen kişilerin radikalleşmelerine ve İslâm Devleti'ne geçişlerine kısmen İstanbul Yapılanması mensupları, kısmen de diğer hücrelerdeki deneyimli kişiler rehberlik ediyordu. Bu bağlantıların kurulmasındaki kilit isimlerden biri de İlyas Aydın'dı.

Diyarbakır'da 26 Ekim 2015 tarihinde düzenlenen operasyonlarda edinilen bulgular, kentteki Selefi komünitesi üzerinde Bayancuk'un etkisi olsa da, Diyarbakır Yapılanması'nın itici gücünün ve profesyonel örgütleyicilerinin bir başka kentten, Bingöl'den geldiğini gösteriyordu. O günkü çatışmalar sırasında polis tarafından vurulan veya patlattıkları EYP'lerle ölen Veyssel Arunağa, Cahit Ölmez, Serhat Seyithanoğlu, Ergün Gül, Orhan Genç, Ersel Gergüy ve Sıdık Bünül'ün tamamı Bingöllüydü. Bu isimlerden Sıdık Bünül, Bingöl'deki yapılanma aracısı mekân İslah-Der'deki radikalleştirme faaliyetlerini yürütmüş ve sohbet toplantılarını yönetmiş, yine aynı görevi üstlenmek üzere Diyarbakır'a geçiş yapmıştı.

Diyarbakır'da Nihat Turan'ın aracından çıkan belgeleri de inceleyen Diyarbakır Emniyeti'nin, Diyarbakır'da hücrenin Sıdık Bünül ve diğer pek çok kişi üzerinden Bingöl'le ilişkili olduğunu fark etmesi çok sürmedi. Pek çok kez İslâm Devleti'ne giden ve emniyet kaynaklarına göre İslâm Devleti'nde kadılık veya benzer bir görev üstlenmiş olması da muhtemel olan Bünül'ün Bingöl geçmişinden ötürü, İslah-Der Diyarbakır'daki soruşturmada da gündeme geldi. Aynı sıralarda 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'nın failleriyle bağlantılı olabileceği şüphesiyle, Bingöl Cumhuriyet Başsavcılığı da Bingöllü Mehmedin Baraç hakkında soruşturma başlattı.

104 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681730145

6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları sırasında Bingöl'de 7 Ekim 2014 tarihinde düzenlenen yürüyüşte çıkan olayların bir kısmı İslah-Der ofisi yakınlarında meydana gelmişti (Fotoğraf: İLKHA).

Ancak Diyarbakır ve Bingöl'deki soruşturmalardan çok önce, Bingöl'deki İslah-Der'in İslâm Devleti'yle bağlantıları olduğu iddiaları kentte tartışılıyordu. Bingöl'ün Yenimahalle bölgesinde bulunan İslah-Der bürosu, ilki 25 Ağustos 2014 sabaha karşı, ikincisiyse 7 Ekim 2014 tarihinde meydana gelen olayların odağındaydı. 25 Ağustos 2014'te İslah-Der bürosunun camlarının kırılması ve içerideki eşyalara zarar verilmesi dernek yönetimi tarafından, "PKK/BDP destekli çetelerin İslâmî kesimlere yaptığı baskı ve saldırıların bir parçası" olarak kamuoyuna duyurulmuştu.¹⁰⁵ 6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları sırasında 7 Ekim 2014'te Bingöl'de düzenlenen yürüyüş sebebiyle İslah-Der yine tartışmalara konu olmuştu. Yürüyüşe katılan Kürt gruplar ile İslah-Der yanlıları arasında yükselen tansiyon, farklı görüşlere yakın haber kaynaklarınca değişik sebeplere bağlanmıştı. Dicle Haber Ajansı'na göre İslâm Devleti'nin Kobane'ye saldırılarını protesto etmek üzere, siyah pankart açarak yürüyüşe geçen grup, İslah-Der bürosu önünden geçerken IŞİD yanlısı kişilerin tacizine uğramıştı.¹⁰⁶ İLKHA'ya göreysa Bingöl'deki yürüyüş sırasında pek çok iş yerinin camlarını kıran PKK/BDP'li çeteler, İslah-Der mer-

105 <https://web.archive.org/web/20170828112536/http://www.haksozhaber.net:80/pkklilar-bingolde-islam-dernegine-saldirdi-51362h.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

106 <https://web.archive.org/web/20180428231253/http://www.insanhaber.com/guncel/isid-yanli-larindan-bingol-de-saldiri-h37072.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

kez binasına saldırmak isteyince dernek üyeleri tepki göstermiş, polis müdahalede bulunarak tarafları birbirlerinden uzaklaştırmıştı.¹⁰⁷

Bingöl Emniyet Müdürlüğü'nün hazırladığı fezlekeye göre, yaklaşık 12 kişiden oluşan bir kadro, Bingöl kent merkezi ile Genç ilçesinde bulunan İslah-Der bürolarını yapılanma aracı olarak kullanarak İslâm Devleti için örgütlenme çalışması yapmıştı. Emniyet araştırması öncesinde, Bingöl'de sekiz kişi hakkında kayıp başvurusunda bulunulmuştu bile. Emniyete yapılan bildirimlerde, kayıp kişilerin cihada katılmak üzere Bingöl'den ayrıldıkları vurgulanmış, üstelik her birinin ortadan kaybolmadan önce belli süreler İslah-Der'e gidip geldiği anlatılmıştı.¹⁰⁸ Emniyet fezlekesinde, Turah Bucuka, Mehmet Özateş, *Ramazan Hoca* olarak bilinen Remzi Işık, Mehmedin Baraç ve Mesut Ercan'ın İslah-Der merkezli sürdürülen örgütlenme faaliyetlerinde idari görev üstlendiği ifade ediliyordu. Bu kişiler ile dernek çevresindeki diğer birkaç şahısla birlikte, toplamda 14 şüpheliyi teknik ve fiziksel takibe alan polis, diğer kentlerdeki yapılanmalardakine benzer şekilde, medrese olarak kullanılan bir mekânda sohbet toplantılarının düzenlendiğini, bazı gruplar için evlerde toplantılar organize edildiğini, piknik gibi etkinlikler sayesinde komünitenin birbirine yakın tutulmaya çalışıldığını tespit etti. 26 Ekim 2015 tarihinde Diyarbakır'daki operasyonlar sırasında ölen kişilerin de, İslah-Der çevresinde yetişmiş veya ders vermiş kişiler olduğu da Bingöl'deki şüphelilerin beyanlarıyla teyit edilmiş oldu.

Bingöl'de örgütlenen kişilerin İslâm Devleti'ne geçişleri için aracı olarak çalışanlarsa, İstanbul Yapılanması'nda Aydın'ın da yakın çevresinde bulunan Yakup Uzun ile Ömer Yetek'ti. İstanbul'daki soruşturmalar kapsamında yapılan iletişimin tespiti çalışmaları, Bingöllü şahısların İstanbul Yapılanması mensuplarıyla yaptıkları pek çok görüşmede sınır geçişleri için yardım istediğini gösteriyor. Görüşmelerin neredeyse tamamında gizliliğe riayet ediliyor ve üzeri örtülü ifadeler kullanılıyordu. Görüşmeler, Ramazan Hoca, Sıdık Bünül ve diğer şahısların Bingöl'de nüfuz edinmesi öncesinde, İstanbul Yapılanması'ndan Yakup Uzun ve Ömer Yetek gibi isimlerle temas halindeki bir şahsın örgütlenme çalışması yapmak üzere Bingöl'e gönderildiğini ve Bingöl'de ör-

107 <https://web.archive.org/web/20180428231346/http://hurseda.net/Guncel/129070-Bingolde-PKK-Ceteleri-Esnafa-Buyuk-Zarar-Verdi-.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

108 Bingöl Emniyeti'ne yapılan kayıp bildirimlerinin ardından, "terör nitelikli şahıs" olarak aranan Servet Savan, İslâm Devleti'nden Bingöl'e dönüşünde hâkim önüne çıkarıldı. Denetimli serbestlikten yararlanan Savan ceza almadı. Evinden ayrıldıktan yedi ay sonra Elazığ'da yakalanan ve üzerinden üç ruhsatsız tabanca çıkan Ömer Bulut hakkında, Bingöl Cumhuriyet Başsavcılığı kovuşturmaya yer olmadığı kararı verdi. Tıpkı Servet Savan ile Ömer Bulut'ta olduğu gibi, bulunamayan diğer kişilerin radikalleşme öykülerinde de İslah-Der'in rol oynadığı kayıp yakınları tarafından Bingöl Emniyeti'ne bildirildiği halde İslah-Der ve dernek çevresindeki şahıslar hakkında 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı ile 26 Ekim 2015'te Diyarbakır'da yapılan operasyonlara dek herhangi bir işlem yapılmadı.

gütlenen kişilerin İslâm Devleti'ne geçişleri için İstanbul Yapılanması'nın İslâm Devleti Hudut İdaresiyle görüştüğüne işaret ediyor. Görüşmelerde Bingöl'e gönderilen Yusuf isimli şahsa sınır geçişleri için *Ebu Bekir* [İlhami Balı] veya *Urfalı İbrahim*'le temasa geçmesi öğütleniyor ve örgütleme çalışmalarına devam etmesi talimatı veriliyordu. "İşe girmek", "çalışan" ve "çalışmak" ile "köye gitmek" gibi ifadelerin sınır geçişleri ve İslâm Devleti'ne katılım anlamlarında kullanıldığı görüşmelerden biri 10 Ekim 2014 tarihliydi:

Yusuf: Ağabey Bingöl'deyiz, Acaba yarın müsait olur musunuz? O tarafa gitmeye... O dünkü durumla aynı. O işte çalışmak istiyor. Köye gitmek istiyor.

Yakup Uzun: Numarayı versen konuşsa olmaz mı? O numarayla görüşsün. Desin, "Bu kadar çalışanım var."

Yusuf: "Bu kadar işçimiz var," desin. Kimin ismini verecekti?

Yakup Uzun: Ebu Bekir desin, Urfalı İbrahim desin. Bana dediler ki, "Kim çalışmak istiyorsa arasın, görüşelim." Ebu Bekir "Tamam," derse hiçbir şeye gerek yok, o zaten gün verir, "Şu gün gel," der.

Yusuf: Tamam.¹⁰⁹

Yusuf isimli şahıs, Yakup Uzun'la yaptığı görüşmenin iki hafta sonrasında, 24 Ekim 2014'te Bitlis'in Güroymak ilçesinde medrese eğitiminden geçtiği bilinen, İstanbul Yapılanması'nın önemli isimlerinden Ömer Yetek'le görüştü. Aynı şifreli jargonun kullanıldığı görüşmede Yusuf kentten İslâm Devleti'ne gidecek kişiler hakkında bilgi aktardı, Ömer Yetek ise örgütleme faaliyetlerinin sürdürülmesi talimatını verdi:

Yusuf: Hocam Bingöl'deyiz. Bir kardeş ailesiyle beraber iş arıyor. 15-20 günlük bir zamanımız var. Bu konuyla alakalı olarak aradık, biz sizin şirkette çalışmayı çok istiyoruz.

Ömer Yetek: Anladım. Kendi iş yeriyle ilgili bana net bir haber gelmedi. 15 güne gelir mi gelmez mi onu bilemiyoruz.

Yusuf: Allah'ın izniyle hazırız. Ne zaman dersiniz "İş var", biz hemen işe başlayabiliriz.

Ömer Yetek: Biraz daha çalış bakalım. Oralarda işçi bulabilirsen...

Yusuf: İnşallah. Bir tane daha kardeş var. Ailesiyle çalışmıyor, ailesinin herhalde biraz rahatsızlığı var. Hazırız, haber bekliyoruz.¹¹⁰

Görüşmeler, İstanbul Yapılanması'ndan Ömer Yetek ile Yakup Uzun'la ilişkili Yusuf isimli şahsın Bingöl'de çalışmaya başladığı tarihlerin en geç Eylül ve-

109 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2694286914

110 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2695582479

ya Ekim 2014 olduğunu gösteriyor. Yusuf isimli şahsın Yakup Uzun'a "Ağabey Bingöl'deyiz, uğraşıyoruz. Daha yerleşmedik," dediği tarih olan 10 Ekim 2014, Bingöl'deki kayıp şahısların İslâm Devleti'ne katılmaya başladığı tarihlerle de örtüşüyor. Bingöl Emniyetinin kayıtlarına göre, Abdülbaki ve Sevda Kıyançı-
çek 29 Kasım 2014'te, Servet Savan ve Ömer Bulut Ocak 2015'te, Emrullah Ay-
çeman Nisan 2015'te, Hüseyin Berk Yüksel Mayıs 2015'te İslâm Devleti'ne ka-
tıldı. Emniyet, Islah-Der'in örgütleyici kadrosundan isimlerden Remzi Işık'ın
2014 sonlarında, Nizamettin Ulcay ve Mehmedin Baraç'sa 2015'te Suriye'ye
gittiğini aktarıyor.¹¹¹ Bir başka deyişle, Ekim 2014 itibarıyla Bingöl'de Islah-
Der'in çalışmaları zaten biliniyordu ancak İslâm Devleti'ne gidişlerin bu tarihten sonra hız kazanmasında, Aydın'ın gözetiminde çalışan şahısların geçişle-
re aracılık etmesi ve Yusuf isimli şahsı Bingöl'e yollamasının da etkisi olabilir.

Aydın, Türkiye'deki Selefi komünitesi içindeki çalışmaları boyunca hep yakınında olduğu Bayancuk'la 2015'te ters düştü. 2015'te İslâm Devleti'ne gittiği sanılan Aydın, Türkiye'deki Selefi komünite üzerindeki etkisini artırmak uğruna İslâm Devleti'ne hicretleri engellediği ve İslâm Devleti'yle Selefi komünite arasına mesafe koyduğu gerekçesiyle Bayancuk'u sert ifadelerle eleştirmeye başladı.¹¹² Aydın'a göre, Bayancuk kişisel çıkarlarından ötürü cemaatini büyütmeyi seçmiş, devlet baskısı sebebiyle Temmuz 2015'ten sonra kendi cemaatindeki kişilerin cihat için İslâm Devleti'ne gitmesine mani olmaya başlamıştı.¹¹³ İlyas Aydın 2017'ye dek aralıklarla çeşitli vaaz kayıtlarını yayınlamayı sürdürdü.

Türkiye IŞİD'i Medyası

En etkin zamanında internet siteleri, çevrimiçi dergiler, basılı yayınlar, forumlar ile Telegram kanalları ve binlerce İslâm Devleti yanlısı sosyal medya

111 Islah-Der çevrelerinden bir başka isim Samet Berdibek 2013 yılında Suriye'ye gitmişti ancak 2008'de el-Kaide bağlantısından ötürü soruşturma geçiren ve adli kontrole serbest kalan Berdibek'in İslam Devleti'nde değil bir başka örgütte yer aldığı sanılıyor. Dolayısıyla Berdibek'in durumu Bingöl'deki örgütleme süreçlerine ve lojistik destekte İstanbul Yapılanması' nın rolü bulunduğu örneğine aykırılık teşkil etmiyor.

112 https://www.youtube.com/watch?v=PmO-ctz_elc&, Erişim tarihi 28.04.2018.

113 Tevhid ve Sünnet Cemaati'nden Enes Yelgün de bu görüş ayrılığını doğruluyor. Yelgün, kendilerinin Türkiye'de davet yaparak mücadele etmeyi tercih ettiğini, silahlı mücadele yanlısı olmadıklarını, cemaatleriyle temas kurun kişileri de Türkiye'de tutmak için çaba gösterdiklerini aktarıyor: İnsanları Türkiye'de tuttuğumuzu söylüyor. Evet doğru, biz insanların burada durmasını istiyoruz. "Siz oraya gittiğinizde nereye gidiyorsunuz, hangi savaşa gidiyorsunuz? Hangi amaç uğruna savaşacaksınız? Bunlarla ilgili elinizde net bir bilgi var mı? İtikat ve menhec ne?" diye soruyoruz. [İslâm Devleti'nin] Yol haritaları ne? İnancın yeryüzünde nasıl hakim kılacaklar? Bunlar muğlak şeyler. Kafanızda netleştirmeden bunu [cihada gidip savaşmayı] niye yapıyorsunuz? <https://web.archive.org/web/20180502170150/http://www.diken.com.tr/tevhid-dergisi-kadrosu-anlatiyor-2-isdid-sempatisi-yok/>, Erişim tarihi: 02.05.2018.

hesabından oluşan Türkiye IŞID'i Medyası, gezici vaizler ve onların çevresindeki sınırlı sayıda şahıs tarafından idare ediliyordu. Türkiye IŞID'i Medyası tarafından üretilen içerik, birkaç temel başlık altında toplanabilir:

- 1. Müslümanların yaşayış esaslarına ilişkin gündelik bilgiler:** Selefi itikadı benimseyen kişilerin kendi komünitelerinde yapmaları beklenen veya yapmaları hoş karşılanmayan davranışlar. Çoğunlukla komünite içi ilişkilere dair vaazlar ve metinlerde, hayatın her alanına Selefi perspektifin getirdiği yorumlar tartışılıyor. Ergenlik dönemindeki çocuklara nasıl davranılacağı, para biriktirmenin iyi ve kötü yanları, aile ilişkileri, tırnak yeme alışkanlığı, cimri kişilerle ilişkiler, giybet etmek gibi son derece gündelik ve maddi yaşama dair meseleler bu konu başlığı altında değerlendiriliyordu.
- 2. İtikada ilişkin kırmızı çizgiler, Müslümanların sorumlulukları ve cihat:** Selefi itikadın, İslâm'a uygun bulmadığı, şer'i herhangi bir delile dayanmayan davranışlar ile ibadet esaslarının yanı sıra tağut devletle hangi konularda ne kadar ilişkilenebileceği gibi hususlar bu kısmın konusuydu. Müslümanların ümmete karşı sorumlulukları da, cihat sorumluluğundan bahsetmek için köprü vazifesi gördüğü için oldukça önemliydi.
- 3. Devlet ve yerel düşmanlara karşı söylemler:** İslâm Devleti'nin Suriye ve Irak'ta savaştığı en organize güçler arasındaki YPG'den ötürü, Türkiye'deki Kürt siyasal hareketi Türkiye IŞID'i Medyası'nın hedefindeki yapılardan biriydi. Temmuz 2015'e dek devlet karşıtı söylemler Selefi itikadın gelenekleriyle sınırlı kaldıysa da, 2015'ten sonra Türkiye IŞID'ine karşı iç güvenlik uygulamalarının yoğunlaşmasıyla, devlet karşıtı propaganda da sertleşti.
- 4. Süregelen cihada ilişkin içerik:** Suriye İç Savaşı süresince, önce el-Kaide bağlantılı örgütlerin haberlerini yapan Türkiye IŞID'i Medyası, daha sonra ilgisini İslâm Devleti'ne kaydırırsa da, Suriye ve Irak'taki çatışmalarda yer alan diğer örgütlerin haberlerini İslâm Devleti için yapılacak örgütlenme çalışmalarına fayda sağlayacak bir perspektifte vermeyi sürdürdü. İslâm Devleti dışındaki diğer İslâmi örgütlerin hangi noktalarda yanlışlığa düştüğünün altını çizen bu haberler dışında, İslâm Devleti idaresi altındaki adil hayattan kesitler (çekim faktörleri) ve cepheden güncel haberler de Türkiye IŞID'i Medyası'nın yayın programındaydı.

Türkiye IŞID'i Medyası'nın ana gövdesini *Tevhid* dergisi Grubu oluştuyordu. Halis Bayancuk'un yönetimindeki grubun amiral gemisiyse, gruba ismini veren, 2011'de yayınlanmaya başlanan *Tevhid* dergisiydi. Selefi komüniteye yönelik Türkçe yayınların en etkili olan *Tevhid* dergisine, bizzat bu

derginin idaresinde sorumlulukları bulunmasa da Murat Gezenler gibi Türkiye'deki nüfuzlu isimler de makaleleriyle katkı sunuyor. Basılı olarak da edinilebilen derginin içeriğinde güncel tartışmaların ve tarihi öneme sahip metinlerin çevirileri, Selefi komüniteye mensup kişiler için yaşayış ve ibadet nasihatleri ve kimi güncel gelişmelere ilişkin makaleler yer alıyor. Dergi içeriği çoğunlukla ılımlı ve cephleşmelerden uzak seyreitse de, bazı gelişmeler paralel olarak derginin içeriğinin şahinleştiği de olabiliyor.

İçeriğinin önemli bir kısmı güncel olaylara atıfta bulunmasa da, *Tevhid* dergisi çoğunlukla başyazılar ve birer makale yoluyla Selefi komünitenin gündemindeki meselelere ilişkin eğilim belirliyor. Selefi komünitenin karşılaştığı sorunlar veya tartışmalı konuların kapaktan anons edildiği sayılarda, derginin teması sıklıkla devlet karşıtlığı oldu. Kapaklardan anons edilen bu gündemlere çoğunlukla başyazı ve bir makaleyle katkı verildi. Örneğin "Tağutlara Kulluğun Modern Mabedleri" başlıklı Ekim 2012 tarihli sayısının bir bölümü Türkiye'deki eğitim sistemine ayrılmıştı. Yazı tahtası biçiminde tasarlanmış kapakta, okuma-yazma öğrenmeye başlayan ilkökul öğrencileri tarafından kullanılan fişlerdekilere benzer biçimde, "Canan demokrasi havariliği yap!" "Hakan tağuta askerlik yap!" "Orçun Müslümanlara 'terörist' de!" "Savaş kâfirleri dost edin!" "Sevgi erkek arkadaş bul!" "Türkan başını aç!" "Atakan puta tap!" gibi cümleler yer almıştı.¹¹⁴

Ocak 2015'te yayınlanan "Cezaevi Dosyası" başlıklı sayıda Türkiye'de rejimin Müslümanlara yönelik tutukluluk ve mahkûmiyet yoluyla zulmü anlatılırken,¹¹⁵ Haziran 2015 Genel Seçimleri öncesinde çıkan "Hâkimiyet Özel Sayısı" etiketli, "Hâkimiyet Kayıtsız Şartsız Allah'ındır" başlıklı sayının gündeminde seçimlerde oy kullanılmaması gerektiği bulunuyordu.¹¹⁶ *Tevhid* dergisinin pek çok farklı sayısındaki onlarca makalede de, "demokrasi küfrü" ve "demokrasi dini" gibi ifadelere rastlamak mümkün. Mart 2017'de "Küfür Ehlinin Değişmez Karakteri: Tuzak Kurmak" duyurusuyla yayınlanan sayının gündeminde de devletin İslâm Devleti'yle ilişkisi bulunan kişi ve gruplara yönelik güvenlik tedbirleri ile bu kişilerin muhbirliğe zorlanması bulunuyordu.¹¹⁷

Devlet karşıtı baskın temanın yanı sıra, Kürtlerle ilgili içerikler de kimi dönemlerde *Tevhid* dergisinin kapağına taşındı. Örneğin "Kürtler ve Sorum-

114 <https://web.archive.org/web/20170626181441/http://tevhiddergisi.net/upload/files/92aed3c-db22ff32.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

115 <https://web.archive.org/web/20170918164514/http://tevhiddergisi.net:80/upload/files/17bfe0a7-6d7b693.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

116 <https://web.archive.org/web/20170626104607/http://tevhiddergisi.net/upload/files/11e4925def-cdaaa.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

117 <https://web.archive.org/web/20170613145427/http://tevhiddergisi.net/makale/kufur-ehlinin-degismez-karakteri-tuzak-kurmak>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Tevhid dergisinin Mart 2012 tarihli, “Kürtler ve Sorumluluklarımız” başlıklı sayısı (solda) ile Ekim 2014 tarihli “Ehl-i Tevhidin İmtihani: Çözüm Süreci” başlıklı sayısı (sağda).

luluklarımız” başyazısıyla çıkan Mart 2012 tarihli sayıda, Çözüm Sürecinin ilk dönemi hakkında olumlu ifadeler yer alırken, “AKP, PKK’yı muhatap almakla, onu Kürt halkının meşru temsilcisi kabul etti, sözleriyle sürecin tıkanmasına açıklama getiriliyordu. Yazıda Selefî komüniteye, “Tarihinde cihad ve İslâmî kıyamlara sahiplik etmiş bir halk, Müslümanların ilgisizliği nedeniyle sosyalist, kâfir bir partiye kalmıştır. Gasp edilen haklar Allah’ın insanlara fitrî olarak verdiği haklardır. Bu hakların savunuculuğunu tevhidî söylemle Müslümanlar yapmalıdır,” mesajı veriliyordu.¹¹⁸

Aynı konuyu kapağına taşıyan Ekim 2014 tarihli sayısında Tevhid dergisi Türkiye’deki Kürtler konusundaki görüşünü sertleştirdi. “Saldırının ‘İŞİD’ adı altında olması Müslümanları aldatmamalıdır. PKK, 90’lı yıllarda yaşadığı güç zehirlenmesine benzer bir ruh haliyle, her zaman engel olarak gördüğü İslâm’ı ve özelde tevhit davetini hedef almaktadır,” sözleriyle Kürt siyasal hareketine yönelik düşmanlık açıkça vurgulanıyordu.¹¹⁹

Tevhid dergisinin güncel sayılarına ve arşivine çevrimiçi olarak TevhidDer-

118 <https://web.archive.org/web/20170626175655/http://tevhiddergisi.net/upload/files/8230dede63e055d.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

119 <https://web.archive.org/web/20170626094736/http://tevhiddergisi.net/upload/files/2b86309a6f4dcf7.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

gisi.net adresinden ulaşılabilir.¹²⁰ Halis Bayancuk'un idaresindeki Tevhid-Dersleri.tv, TevhidDersleri.com, RadyoTevhid.com ve TevhidiGundem.org internet siteleri de *Tevhid* dergisi ekibi tarafından üretilen içeriği temel alarak yayın yapıyor. *Tevhid* dergisi ağır içeriği, teorik tartışmaları bünyesinde barındırması ve nispeten daha ağırlı diliyle, okuyucularından oldukça yüksek bir birikim düzeyi talep etmesine karşın kendi yayın grubunda eğilim belirleyici bir konumda bulunuyor. Tevhid Grubu içindeki internet siteleri, *Tevhid* dergisinin belirlediği hatta yayın yapsa da bu mecralarda herkesin anlayabileceği bir dil kullanılmasına özen gösteriliyor; Selefi itikatla ilk defa karşılaşan kişileri etkilemesi hedeflenen internet sitelerinde güncel ve kolay tüketilebilir içerikler ile Bayancuk'un sohbet videolarına ağırlık veriliyor.

Türkiye IŞİD'i Medyası'nın ana gövdesini oluşturan Tevhid Grubu'nun yanı sıra, Murat Gezenler ile ekibinin idare ettiği *Sehadet.biz* ve *Sehadet.info* siteleri ile İlyas Aydın'ın etkin olduğu *IslamDaveti.com* da 2014 ile 2015 yıllarında Selefi komünitenin takip ettiği önemli mecralar oldu.¹²¹ Bu internet sitelerinin ana üretimi sohbet toplantıları formatına benzeyen vaaz videoları, vaizlerin belli konuları ele aldıkları veya sorulara yanıt verdikleri ses kayıtları ile eğilim belirleme hedefindeki makalelerdi.

Gönüllü şahısların yürüttüğü *EnfalMedya.com*, *TakvaHaber.com*, *TakvaHaber.net*, *Mustaqim.net*, (*Mustagim.net*, *Mustakim.net*) ve *DarulHilafe.com* gibi internet siteleriyle Suriye İç Savaşı'nın başladığı 2011'den, yayın erişim engeli kararlarının alındığı Haziran 2015'e gelinceye dek Selefi komünitenin haber kaynaklarına dönüştü. Gezici vaizlerin idare ettiği sitelere göre daha fazla güncel içerik paylaşan, İslâm Devleti'nin yaygınlaştırdığı medyayı Türkçeleştirerek yayınlayan ve cihada katılan Türkiyeli şahıslar hakkında haberler veren bu internet siteleri, Türkiye IŞİD'i sistemindeki gezici vaizlerin ortaya koyduğu kırmızı çizgileri ihlal etmeden yayın yaptı; bu siteler kimi zaman doğrudan gezici vaizlerden alınan talimatlara göre de hareket etti.

Bu sitelerin önemli bir kısmı hakkında Haziran 2015'te başlayarak erişim engeli kararları alındı; sitelerin bir kısmı faaliyetlerini farklı adreslere taşısa da, önemli bir kısmı Twitter'daki destekçi hesapların da askıya alınmasıyla birlikte eski etkinliğini yitirdi. 2015 sonrası dönemde Türkiye'de idarenin aldığı güvenlik önlemleri İslâm Devleti destekçilerinin gizlilik ihtiyacını artırınca, haber alma mecraları internet sitelerinden Telegram gibi özel ileti-

120 <https://web.archive.org/web/20171017132342/http://www.tevhiddergisi.net:80/arsiv>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

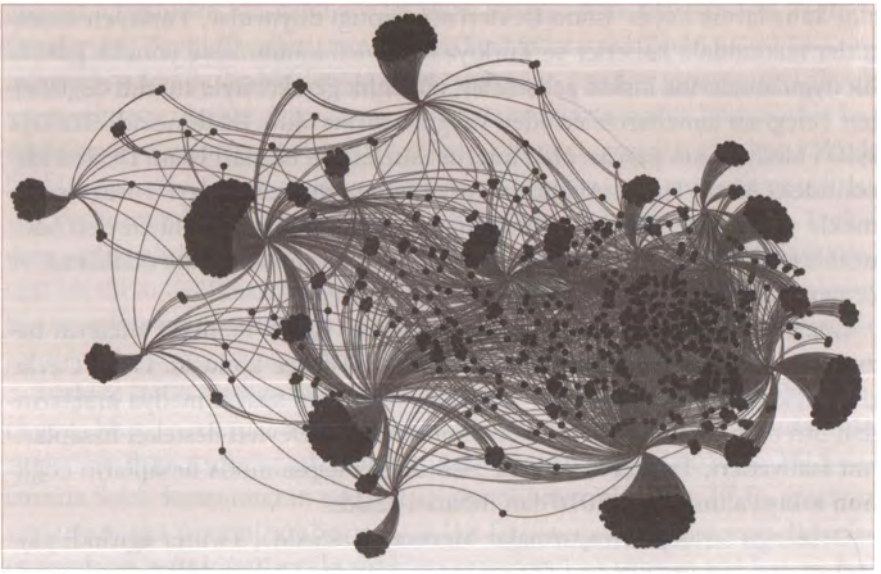
121 Gezenler ile Aydın'ın yakın çevreleriyle birlikte yürüttükleri çevrimiçi çalışmaların bir kısmı *Gezici Vaizler* bölümünde, İstanbul'daki propaganda ve etkinlik odaklı çalışmalarsa *İstanbul Yapanması* kısmında aktarılmıştı.

şim kanallarına kaydı. İslâm Devleti'nin yaptığı duyurular, Türkiyeli mücahitler hakkındaki haberler ve Türkiye'nin Selefî komüniteye yönelik güvenlik uygulamalarına ilişkin gelişmeler, güvenlik gerekçesiyle sürekli değiştirilen Telegram kanalları üzerinden yaygınlaştırılır oldu. Bu dönemde Türkiye IŞİD'i Medyası'nın parçası olan internet sitelerinin bazıları İslâm Devleti idaresindeki Amaq Haber Ajansı'nın yayınladığı güncellemeleri Türkçeleştirmekle yetinirken, Tevhid Grubu'nun yayın politikasıysa İslâm Devleti'nden uzaklaşarak Türkiye'deki Selefî komünitenin yaşantısına daha odaklandı ve cemaati konsolide tutmak amaçlı bir ajanda izlendi.

Gezici vaizler tarafından üretilen tartışmacı içerik ile diğer sitelerin hazırladığı haberlerin yaygınlaştırılmasındaysa Türkçe konuşan İslâm Devleti destekçileri görev alıyordu. En etkin kullanılan sosyal medya araçlarından biri olan Twitter'daki Türkçe konuşan İslâm Devleti destekçi hesaplarının faaliyetleri, Twitter'ın önleme politikaları kapsamında hesapların çoğunun askıya alınmasıyla 2016'dan itibaren azaldı.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM), Twitter ağırlıklı yaygınlaştırma çabalarının son dönemine yetişse de, Türkiye IŞİD'i Medyasıyla ilişkili sosyal medya hesapları hakkında önemli bir çalışma yapmayı başardı. ORSAM araştırmacıları *Türkçe Konuşan Deaş Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi* isimli çalışmalarına, çeşitli eleme yöntemleriyle ulaştıkları 21 hesapla başladı. Bu 21 hesabın çevrelerini de araştırmaya dahil eden araştırmacılar, 2.567 hesaplık bir veri seti elde etti ve değerlendirmelerini de bu set üzerinde yaptı. Ortalama 1.726 takipçisi bulunan hesapların bundan çok daha az arkadaşları (karşılıklı takipte oldukları kullanıcılar) bulunduğu, veri setinin 6,1 olarak belirlenen takipçi-arkadaş oranının çalışmanın yayınlandığı tarih itibarıyla Twitter genelindeki 1,9'luk oranın çok üzerinde olduğu, yani Türkçe konuşan İslâm Devleti Twitter destekçi hesaplarının kendi kişisel çevrelerinden çok daha geniş kesimlere ulaştıkları görüldü (s. 18). Ortalama günlük 5,3 tweet atan 2.567 hesabın oluşturduğu trafiğin % 89'ununsa 421 hesap tarafından üretildiği anlaşıldı (s. 21). Her ne kadar 2.567 hesabın sadece 305'i, yani % 11,88'i hesaba ait konum bilgisi belirtmiş olsa da, bu 305 hesabın 115'inin konumunu İstanbul olarak tanımlaması, kentin Türkiye IŞİD'i Medyası için merkezi önemini teyit etti (s. 24).

Destekçi Twitter hesaplarını derece merkeziliği yönünden de inceleyen araştırmacılar, incelenen hesaplar arasında birkaçının bilgi akışında önemli yer tuttuğunu, diğerlerine kıyasla çok daha fazla düğümle bağlantı halinde olduğunu gördü. Yani gezici vaizlerin Türkçe konuşan Selefî komünite üzerinde sahip olduğu nüfuzun bir benzerinin, Twitter'da da bulunduğu anlaşıldı. Bazı destekçi hesaplar seslerini çok sınırlı kitlelere duyurabilirken, bir kısmının paylaştığı içerik ise çok daha geniş kitlelere ulaşıyordu.

Ana gruplaşmaları gösteren ilişki haritası. Derece merkeziliği yüksek, yani bilgi akışında daha önemli yer tutan hesaplar, daha kümeleşmiş çok sayıda siyah noktayla ifade ediliyor (Grafik: ORSAM, *Türkçe Konuşan Deaş Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi*).

Değerlendirmeye aldıkları Twitter hesaplarının, failinin İslâm Devleti bağlantılı şahıslar olduğu 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı, 12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet Saldırısı ve 19 Mart 2016 İstanbul Taksim Saldırısı sonrasında attıkları tweet'leri de inceleyen ORSAM araştırmacıları çarpıcı bir sonuçla karşılaştı. 10 Ekim 2015 Ankara saldırısının ardından en çok kullanılan kelimeler "bomba", "PKK", "devlet" ve "HDP" olurken, 12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet Saldırısı ardından destekçi hesaplar tweet'lerinde en çok "PKK" ve "YPG" sözcüklerine yer verdi. 19 Mart 2016 Taksim Saldırısı sonrasında da bu hesaplardan atılan tweet'lerde en fazla yer bulan kelime "PKK" oldu (s. 28-30). Raporda bu eğilimle ilgili, "Türkçe konuşan Deaş destekçilerinin gündemlerinin ilk maddesi dünyevi bir konu olan 'PKK' ve onunla bağlantılı hususlardır. Gündemlerinin ancak ikinci maddesinde ruhani ve kendi ideolojilerin temelini oluşturan dine ait hususlar gelmektedir. Esasen din referanslı olan bir örgütün gündeminin ilk maddesinin dini bir konu olmaması oldukça dikkat çekici bulunmuştur" ifadeleri yer aldı (s. 32).

Aynı eğilime yine ORSAM tarafından gerçekleştirilen, İslâm Devleti'nin Türkçe çevrimiçi dergisi *Konstantiniyye*'de yer alan söylemlerin analiz edildiği çalışmada da rastlandı (*Terörün Propagandası: DAESH Terör Örgütü ve Konstantiniyye dergisi*, 2016). İsim olarak kendisine, Hz. Muhammed'in hadisiy-

le fethi müjdelenen İstanbul'un Arapça karşılığı Konstantiniyye'yi seçen dergi, tağut Türkiye Cumhuriyeti devleti idaresindeki kentin tekrar fethedilmesi gerektiği alt metnini adında barındırmasıyla bile devlet karşıtlığını ortaya koyuyordu. Ancak ilk sayısı Haziran 2015'te yayınlanan derginin içeriği yalnızca devlet karşıtlığıyla sınırlı değildi. Ağustos 2016'da yayınlanan yedinci sayıya dek dergide yer verilen makaleleri içeriklerine göre tasnif eden araştırmacılara göre, dergideki 53 makalenin 26'sı dinsel bilgilendirme, 10'u Türkiye Cumhuriyeti'ni olumsuzlama, 12'si İslâm Devleti faaliyetleri, iki tanesi demokrasi karşıtı, iki tanesi uygun bulunmayan Müslüman hareketler karşıtı (Said Nursi ve Nur Cemaatleri ile Müslüman Kardeşler hakkında), bir tanesiye Kürt hareketi karşıtı ana temalara sahipti (s. 14-15). Makalelerdeki alt temalar incelendiğindeyse, İslâm Devleti propagandasına ek olarak Türkiye karşıtlığı, PKK karşıtlığı ve demokrasi karşıtlığının öne çıktığı görüldü (s. 18-21).

Türkiye IŞİD'i Medyası'nın ana hatları gezici vaizlerin çabalarıyla ortaya çıkıyorduydu da, medya faaliyetlerinde görev almak için gönüllü olan şahısların çalışmaları da, haber üretimi süreçleri sırasında cihat sahası ile radikalleşme sıcak noktaları arasında kurulan bağlantıdan ötürü oldukça etkiliydi. Türkiye IŞİD'i Medyası'nın güncel içeriklerini üreten bu kişilerin cihat sahasında olup bitenlere ilişkin en önemli bilgi kaynakları bizatihi İslâm Devleti saflarındaki savaşçılar ve idarecilerdi; Selefi komünite için önemli ancak itikat veya siyaset açısından tartışmalı içeriklerle ilgili danışma mercileriye gezici vaizlerdi. Özellikle Türkiye IŞİD'iyle örgütlenme konusunda rekabet halinde olan, Suriye'deyse İslâm Devleti'yle ters düşen Cephethül Nusra'nın tarafı olduğu haberlerin yayınlanmasından önce, etkin kişilerden icazet beklediği iletişimin tespiti kayıtlarında görülüyor.¹²² Türkiye IŞİD'i Medyası'nın güncel içeriklere yoğunlaşan kolunun sahayla ve Türkiye'deki Selefi komünitede etkin kişilerle ilişkisini en iyi örnekleyen, TakvaHaber.net, TakvaHaber.com ve EnfalMedya.com siteleri için içerik üreten Abdülkadir Polat'ın faaliyetleriydi.

İstanbul Yapılanması'na yönelik operasyonların ardından İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan 96 sanıklı davada yargılananlar arasında da olan Abdülkadir Polat, İslâm Devleti yanlısı yayın faaliyetlerine ilk olarak TakvaHaber.net adresinde başladı. Siteyi hazırlayan ekibin yaşadığı anlaşmazlık üzerine Polat faaliyetlerini Ekim 2014'te TakvaHaber.com adresine taşıdı. TakvaHaber.com hakkında alınan erişim engeli kararının ardındansa site faaliyetleri Mart 2015'ten itibaren EnfalMedya.com'da devam etti. Bu adres de 13 Temmuz 2015 tarihinde erişime engellendi.

İletişimin tespiti kayıtları, Abdülkadir Polat'ın ve Türkiye IŞİD'i Medyası içinde yayın yapan haber sitelerinin sahadaki mücahitlerle bağlantısını şüp-

122 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2675225389

heye yer bırakmayacak şekilde ortaya koyuyor. 6 Ocak 2015 tarihli bir görüşmede İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'yı arayan Polat, bir şahsın sınır geçişi için ricada bulundu. Polat, Takva Haber ekibi aracılığıyla sınıra gönderilen kişilerin Şanlıurfa'ya yönlendirildiğini söyleyince, Balı kendisinin Gaziantep yakınlarında görev yaptığı cevabını verdi.¹²³ Aynı gün Balı'yı bir defa daha arayan Polat, sınır geçişi için onay gelmesinden sonra hazırlıkları bitirip İslâm Devleti'ne gidecek kişiyi Gaziantep'e göndereceklerini söyledi ve Balı'dan yardım sözü aldı.¹²⁴

Polat ile Balı arasında aynı gün bir başka konu daha görüşüldü. 5 Ocak 2015'te İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği yetkilileri, o sabah İslâm Devleti'ne geçiş yapan bir kadın ve iki çocuğu yüzünden kendilerini ciddi bir diploması trafiğinin içinde buldu. Balı'nın emrinde çalışan iki şoför, sabah saatlerinde İslâm Devleti'ne geçiş yapan kadının polis memuru olan eski eşinin talimatıyla gözaltına alındı. Polis memuru, eski eşinin beraberinde İslâm Devleti'ne götürdüğü iki çocuğunu geri alabilmek için Türkiye Sınır Emiri Balı'ya baskı yapıyor, çocuklarını geri almadığı takdirde İslâm Devleti'nin Kilis Elbeyli'de yürüttüğü sınır operasyonunu ortadan kaldıracığını söylüyordu. Polislerle yaptığı görüşmelerden herhangi bir sonuç alamayan Balı, çareyi olayı Abdülkadir Polat'a aktarmakta buldu. Polis memuru yüzünden sınır trafiğinin durma noktasına geldiğini aktaran Balı, Polat'tan konuyla ilgili haber yapılmasını istedi:

İlhami Balı: Bacı geldi buraya, iki tane çocuğunu getirdi. Bu bacının eşi polis. Bu bacı eşinden boşanmış, başka bir Müslüman ile evlenmiş. O polisten olma iki çocuğunu buraya getirdi. Buraya geldikten sonra o polis olan eşi Gaziantep'te bizi şikâyet ediyor ve şu an iki günden beri biz [İslâm Devleti'ne] bir tane muhacir alamıyoruz abi. İstihbarat sürekli gözümüzün önünde. Düünden beri altı-yedi tane kardeşimizi [gözaltına] aldılar. “Ya o iki çocuk gelir ya size adım attırmayız,” diyor. Diyoruz ki, “Yahu, hanımınıza kızınıza sahip çıksaydınız.” Biz nereden bilelim? Günde kaç kişi geçiyor buradan!

Abdülkadir: Peki, bacı ile çocuklar nerede?

İlhami Balı: Çocuklar bizim yanımızda. Bacı da kaçmış, bu tarafa [İslâm Devleti'ne] gelmiş yani.

Abdülkadir: Tamam akhi. Ben o zaman hemen kardeşlere haber uçuruyorum. Allah'ın izniyle bir saate haber yayında akhi. Bakabilirsin TakvaHaber.com'dan.¹²⁵

123 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713847399.

124 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713849214.

125 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713847399.

Balı ile Polat arasındaki bu konuşma, Türkiye IŞİD'i Medyası içinde faaliyet gösteren haber siteleri üzerinde gezici vaizlerin ve Türkiye IŞİD'inin nüfuzlu isimlerinin etkisi hakkında da fikir veriyor. Balı, haber yapılmasını istediği konuyu açmadan önce "Size bir şey söyleyeyim, haber olur mu bilmiyorum. Olursa haber yapın yani," ifadelerini kullandı.¹²⁶ Olaydan haberdar olmayan editör Polat'ın ilk yanıtı, "Direkt haber yapamayız, sorarız... 'Haber yap,' derlerse yaparız. Sen söyle inşallah," biçiminde oldu. Türkiye IŞİD'iyle ilgili haber yapmadan önce danıştıkları ve onay aldıkları bir mecra bulunduğunu işaret eden bu sözlerin ardından hikâyeyi dinleyen Polat haber için izin alabileceğini söyledi. Polat, Balı'yla yaptığı bir sonraki görüşmedeyse haber için onay çıktığını, "Haberi de yazıyorum şimdi, kardeşler 'Yap,' dedi. Haber Allah'ın izniyle yarım saat içinde yayında akhi," sözleriyle aktardı.¹²⁷

İslâm Devleti'yle saha düzeyinde bu denli ilişki kurabilen TakvaHaber.com ekibi yayın hayatı süresince, gezici vaizlerin kamusal konuşmalarında, yayınladıkları videolarda ve idare ettikleri yayın organlarında benimsedikleri temkinden oldukça uzak bir görüntü çizdi. İslâm Devleti'yle bağlantılı olduklarını her fırsatta ifade eden TakvaHaber.com'un bu bağı duyurmada attığı en radikal adım, 11 Kasım 2014'te yayınlanan bir haber oldu. TakvaHaber.com'da "İslâm Devleti'nden Takva Haber'e ofis!" başlığıyla yayınlanan duyuruda, İslâm Devleti'nin Bilim Teknoloji ve Medya Bakanlığı bünyesinde Takva Habere özel bir ofis açılacağı belirtiliyor, ofisin Menbiç'te bulunacağı aktarılıyordu. TakvaHaber.com duyuruda, İslâm Devleti'nin Türkiye'deki resmi sitesi oldukları iddiasında da bulunuyordu: "İslâm Devleti'nin Türkiye'deki 'ilk ve tek resmi sitesi' olarak atanan TakvaHaber.com'a Halep'te özel bir çalışma ofisi açılacak. Menbiç ilçesinde açılacak olan ofisle ilgili tüm işlemler tamamlanma aşamasına geldi. *Ebu Hamza el-Azeri*'nin temsilci ve editör olarak görev yapacağı ofis, Türkiye'de ve dünyada İslâm Devleti'nin bir haber kuruluşuna açtığı tek makam olma özelliğini taşıyor."¹²⁸ Duyurunun ulusal basında yer almasının ardından ek bir açıklama yapmayan Takva Haber, Menbiç'te açılacağı iddia edilen ofisle ilgili ilerleyen dönemde de yeni bir bildirimde bulunmadı.

Abdülkadir Polat'ın yaptığı bazı görüşmeler, Türkiye IŞİD'i Medyası'nın güncel içerik hazırlayan kanadının nasıl finanse edildiğine dair fikir de sağlıyor. Temmuz 2014'te TakvaHaber.net adresine gerçekleştirilen bir siber saldırı ardından siteyi yeniden etkinleştirmeye çalışan Polat, bilinmeyen bir şahısla yaptığı görüşmede, "Bizim bu Takva Haber için yeni bir tasarım is-

126 Aynı kaynak.

127 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713849214.

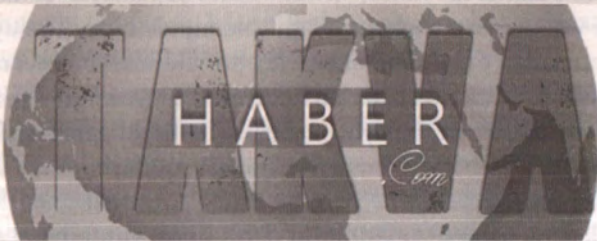
128 <https://web.archive.org/web/20141113144637/http://www.TakvaHaber.com:80/medya-makale/islam-devletinden-takva-habere-ofis-h593.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İslam Devleti'nden Takva Haber'e ofis!

İslam Devleti'nin Bilim Teknoloji Medya bakanlığı bünyesinde Takva Haber'e özel bir ofis açılıyor.

11 Kasım 2014 Salı 11:50

Bu haber 7185 kez okundu

f Recommander

308 personnes recommandent ça.
Inscription pour voir ce que vos amis

Takva Haber / Özel

İslam Devleti'nin Bilim Teknoloji Medya bakanlığı bünyesinde Takva Haber'e özel bir ofis açılıyor.

İslam Devleti'nin Türkiye'deki "ilk ve tek resmi sitesi" olarak atanan Takva Haber.com'a Halep'te özel bir çalışma ofisi açılacak.

TakvaHaber.com'da 11 Kasım 2014 tarihinde yayınlanan, İslâm Devleti'nin Takva Haber'e Menbiç'te bir ofis tahsis edeceğini iddia eden duyuru.

tediler de... Para istedi bizden şirket. 250 lira bulmamız lazım. Kime asılsak 250 lira alsak?" ifadelerini kullanıyordu. Görüşme sırasında bir kişiden para istemek yerine daha geniş bir topluluğa çağrı yapılarak paranın ortaklaşa toplanmasının daha mantıklı olacağına uzlaşma sağlandı.¹²⁹ Bunun üzerine aynı gün Abdülkadir Polat pek çok numaraya "Selamün aleyküm arkadaşlar. Benim editörlük yaptığım Takva Haber şer odaklarının saldırılarına uğradı maalesef. Ümmetin sitesini açmak ve tamir için 250 TL lazım. Tera-vihe gelirken infaklarınızla gelin inşallah" mesajını gönderdi.¹³⁰ Abdülkadir Polat hakkında yapılan iletişim tespiti çalışmaları, Polat'ın kitap ve İslâm Devleti flaması satışları da yaptığını gösteriyor.¹³¹ Bu bulgular en azından TakvaHaber.net'in masraflarının, kitap ve diğer malzemelerin satışından elde edilen gelirler ile toplanan bağışlar yoluyla karşılanmış olabileceğini işaret ediyor.

129 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678467163

130 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678480061 ve 2678483235

131 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2674759417

Savaş etkileşimi

İslâm Devleti askerî aygıtının Suriye ve Irak'taki savaşın önemli taraflarından biri haline gelişinde tedarik zincirlerinin verimi ile örgütlenme ve askerî eğitimdeki başarı kadar mevcut muharip kadroların etkin kullanımı da göze çarpıyor. Mücahitlerin kullandığı dillere dayalı tasniflerde taktik gereksinmelere göre gidilen değişiklikler, muharip kadroların etkinliğinde önemli rol oynadı.

Geçmiş cihat örgütlerinin aksine İslâm Devleti'nin katılım koşullarını kısıtlamadı.¹³² Hangi etnisite, kültür veya coğrafyaya mensup olursa olsun, İslâm Devleti'nin kurallarına uymayı kabul eden her kişi yapının içinde kendisine yer edinebildi. Bu da eşi benzeri görülmedik bir çok-kültürlü cihat örgütünü ortaya çıkardı.

En fazla savaşçıya sahip olduğu dönemlerde bile Arapça konuşanlar kadar ya da onlardan da fazla yabancı savaşçı İslâm Devleti saflarındaydı; bu da savaşçıların en az yarısının en yaygın konuşulan dil olan Arapçayı bilmediği bir tabloyu ortaya çıkarıyordu.¹³³ Yani savaş aygıtının etkin çalışabilmesi için aşılması gereken ciddi bir engel söz konusuydu: Dil sorunu. Farklı dilleri konuşan savaşçıların anlaşabilmesi zorunluluğuna askerî jargon eklendiğinde alınması gereken tedbirlerin önemi arttı.

Bu engeli bertaraf etmek için İslâm Devleti'nin ilk ve en uzun süre kullandığı yöntem, farklı diller kullanan binlerce mücahidin işlevsel olabilmesi için konuştukları dillere göre askerî birliklere dağıtılmasıydı. Örneğin ana dili Rusça olan veya Rusçanın *lingua franca* [ortak dil] olarak kullanıldığı ülkelerden gelenler yalnızca Rusça konuşanların bulunduğu ketibelere yerleştiriliyor, Arapça tercüme ihtiyacı duyulan durumlarda iki dili de konuşabilen savaşçılardan yararlanılıyordu.

Birimlerin dillere göre tasnifi el-Kaide tarafından da kullanılmıştı. 2000 Milenyum Saldırıları olarak adlandırılan eylem girişiminin planlayıcı Ahmed Ressaym'ın ABD'de yakalandıktan sonra verdiği bir tanık ifadesi, el-Kaide'nin aynı yöntemi kamplardaki askerî eğitimler ile eylemci hücrelerin organizasyonunda kullandığını gösteriyordu:

132 1980'lerde Afganistan'da savaşan örgütlerin Türkçe, Arapça, İngilizce, Fransızca, Rusça ve diğer Batı dillerinde propaganda yapıtları biliniyor. Fakat yine de bu dönemde çok dillilik basit bir halkla ilişkiler stratejisinin ötesine geçemedi. İslâm Devleti ise gerçekten de çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahipti. Kendi dillerinde propaganda üretmeleri teşvik edilen mücahitler Arapça öğrenmeleri konusunda da baskı görmedi. İslâm Devleti Eğitim Divanı yabancı dil eğitimine önem veriyor, hem farklı diller öğretiliyor hem de bu dillerde şer'i eğitim yapılmasına izin veriliyordu.

133 En güçlü döneminde 50.000'den fazla savaşçısı olan İslâm Devleti'ne katılan yabancı savaşçıların toplamının 30.000'i geçtiği sanılıyor.

Savcı: Khalden Kampı'na ne zaman vardınız, hangi aydı? Ne kadar kaldınız?

Ahmed Ressay: 1998 Nisan sonunda. Beş-altı ay kadar kaldık.

Savcı: Kampta kaç kişi bulunuyordu?

Ahmed Ressay: Bazen 50, bazen 100, bazen 70.

Savcı: Kampın nasıl işlediğini anlatır mısınız?

Ahmed Ressay: Her millettten insan vardı. Ürdünlüler, Cezayirli... Yemen'den, Suudi Arabistan'dan, İsveç'ten, Almanya'dan... Fransızlar, Türkler, Çeçenler... Birlikte çalışan gruplar birlikte kalıyordu. Gruplar ülkelere göre ayrılıyordu.

Savcı: Siz hangi gruba mensuptunuz?

Ahmed Ressay: Ben Cezayirli olanların olduğu gruptaydım.¹³⁴

Khalden Kampı'nda kendisi gibi Cezayirli olanlarla birlikte eğitilen Ahmed Ressay, ABD'deki eylemleri aynı dili konuştuğu hücreleriyle birlikte planladı. Ancak ketibenin koordinasyonunu artıran bu yöntem İslâm Devleti için kimi olumsuzlukları da beraberinde getirdi. Gazeteci Michael Erard'a göre, bu sorunların en büyüğü emre itaatsizlikti.¹³⁵ Egemen bir dilin konuşulduğu ketibelerin kendi ajandaları bazen İslâm Devleti'nin gayelerine baskın gelebiliyor, ketibelerdeki savaşçılar daha üst komuta kademelerinden gelen emirlere uymak yerine aynı dili konuştukları komutanlarına sadık kalmayı tercih edebiliyorlardı. Erard, özellikle Rusya ve Libya temelli ketibelerin başına buyruk hareket etme eğilimini vurguluyordu.

Yerel kaynaklara göre 2015 ortasından itibaren tek dilli ketibe uygulamasında farklılaşmalara gidildi. Ketibelerin dillere göre ayrılması geleneği kısmen gevşetildi ve içerisinde farklı dillerin konuşulduğu askerî birlikler oluşturuldu. 20. yüzyılda bile pek çok ordu çok dilli askerlere ev sahipliği yaptı; yani İslâm Devleti bu olgunun avantaj ve dezavantajlarını deneyimleyen, ihtiyaç ve koşullara göre farklı uygulamalara giden tek ordu değil.¹³⁶ Tıpkı

134 Mokhtar Haouari'nin New York'ta yargılandığı davanın 3 Temmuz 2001 tarihli duruşmasında, tanık Ahmed Ressay'ın ifadesi. <https://web.archive.org/web/20100911190622/http://fl1.findlaw.com/news.findlaw.com/cnn/docs/haouari/ushaouari70301rassamtt.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

135 <https://web.archive.org/web/20171116015401/https://qz.com/re/isil-and-language/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

136 Günümüzde Kanada Silahlı Kuvvetleri hem İngilizce hem de Fransızca'yı resmi dil olarak benimsemiş durumda. Tüm belgeler her iki dilde birden hazırlanırken, askerlerle bilmedikleri dili öğrenmeleri konusunda cesaretlendiriliyor. Tarihte farklı dilleri konuşan gönüllü askerlerin oluşturduğu başka örnekler de var. Bunlardan birinde, dil farklılıklarının getirdiği karmaşayı George Orwell'in kaleminden dinleme imkânına sahibiz. İspanya İç Savaşı sırasında *Partido Obrero de Unificación Marxista* (POUM, Birleşik Marksist İşçi Partisi) saflarında savaşan George Orwell, İspanya'da bulunduğu süreyi anlattığı, 1938'de yayınlanan *Katalonya'ya Selam* [*Homage to Catalonia*] eserinde çok dilli bir askerî birlikte yaşanabilecek sorunlara da değiniyordu.

İspanya İç Savaşı sırasında George Orwell'in de saflarında çarpıştığı POUM birliklerinin çok dilli yapısı dolayısıyla ortaya çıkan basitleştirilmiş melez dil gibi, İslâm Devleti birlikleri de melez savaş lehçelerini kullanarak yoluna devam etti. Tek dilli ketibe uygulaması terk edildiyse de, bu yöntemin Türkiye'ye önemli etkileri oldu.

2013'ten itibaren İslâm Devleti saflarına katılan Türkçe konuşan mücahitler, İslâm Devleti'nde Türkçe konuşan kişilerden şer'i ve askerî eğitim aldıktan sonra kendi dillerini konuşan kişilerle aynı askerî birliklere yerleştirildi. Türkçe konuşan ketibelerde çarpışan mücahitler, aynı dili konuştukları silah arkadaşlarıyla kolaylıkla yakın ilişkiler geliştirdi. İslâm Devleti'nin Gaziantep Yapılanması'na, Suriye'de Türkçe konuşulan bir eğitim kampı açma izni vermesi ve İslâm Devleti saflarında faaliyet gösteren pek çok Türkiye kökenli ketibe, savaş etkileşimi yoluyla Türkiye'nin farklı bölgelerinde radikalleşmiş kişiler arasındaki ilişkileri geliştirdi.

İstanbul Yapılanması'ndan Kerim Akyüz'ün 21 Kasım 2014 tarihinde gerçekleştirdiği bir görüşme, Türkiye'den İslâm Devleti'ne katılan şahısların birbirleriyle olan temaslarını açıkça ortaya koyuyor. İslâm Devleti'nde bulunan şahıs etrafında olup biteni Kerim Akyüz'e özetlerken, bölgedeki Türkiyeli mücahitlerin de kısa bir bilançosunu çıkarıyordu. İstanbul Yapılanması'ndan Kerim Akyüz, İslâm Devleti'ndeki Ankaralı mücahitlerden bahis açılması üzerine Ankara'dan gelenlerin hocasının kim olduğunu, yani Ankara'daki örgütlenme çalışmalarının kim tarafından yürütüldüğünü de soruyordu:

Kerim Akyüz: Türklerle beraber misiniz?

Bilinmeyen şahıs: Tabii, Konya'dan arkadaşlar burada işte... Üç ay oldu geli; aşağı yukarı 70 kişi var Konya'dan... Cemalettin Hoca'nınkinden [cemaatinden] çok var. Ankaralılar var çok... Bayağı kalabalıklar, Ankaralıların bir cemaati var burada...

Kerim Akyüz: Onların başındaki hocaları kim?

Bilinmeyen şahıs: Ebu Cendel. Burada aşağı yukarı 500'den fazla Türk var.¹³⁷

İstanbul Yapılanması'ndan Erol Kara'nın Ankara Hacıbayram'dan İslâm Devleti'ne gittikten sonra burada bir ketibenin emirliğini yapan Oğuzhan Gözlemecioglu'yla ilişkisi de savaş etkileşimine bir başka örnek. Kara, 2 Ağustos 2014'te Halil isimli bir şahsı aradı ve Oğuzhan Gözlemecioglu'yla temas kurması gerektiğini iletti: "Bizim Türklerle konuştum oradaki kardeşlerle. Bizim Muhammed Selefi [Oğuzhan Gözlemecioglu] sen geçirdin, biliyorsun. Orada emir kendisi. Dedi ki, 'WhatsApp'tan bana bir yazsın.' Biliyor-

137 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2701272491

sun, telefon çekmiyor sınırı geçtikten sonra. Onlar ya Bab'talar ya Rakka'dalar. Sen bir konuşsana onla.”¹³⁸

İslâm Devleti'nde başlayan etkileşimler Türkiye'de de sürdü. Adana'daki Sanayi Grubu'nun Ankara, İstanbul ve Konya'daki el-Kaide'ye yakın gruplarla kurduğu ilişkilerin, tüm bu grupların İslâm Devleti'ne biat etmesinin ardından Türkiye İŞİD'i ağırları içinde büyüyüp gelişmesi gibi, cihat sahasındaki etkileşimler de savaşçıların kendi şehirlerine dönmelerinden sonra da sürdü. *Mustafa Türki* olarak bilinen Konyalı bir mücahidin İslâm Devleti'nde savaşırken tanıştığı Haydar Ali Deligöz'ü Mayıs 2015'te Ankara-Hacıbayram'da ziyaret etmesi süren bağları örnekliyor:

Mustafa Türki: Sarı Dayı, sen misin?

Haydar Ali Deligöz: Benim biladerim.

Mustafa Türki: Benim, *Mustafa Türki*. Şu an anamın yanındayım. Yarın seni görmeye Ankara'ya geleceğim. Yarın öğleden sonra Hacıbayram'da olurum.

Haydar Ali Deligöz: Senle bizim mescide gidelim.¹³⁹

Savaş etkileşiminin önemini gösteren bir başka örnek Mustafa Mol'un İslâm Devleti kariyeri. Ankara'daki Samanpazarı Grubu'nun Kâmil Nuhoğlu ve *Ebu Ümeyir* kod adlı Selahaddin Başaran haricindeki önemli isimlerinden biri olan Mol, 2015'ten itibaren Gaziantep hücrelerinde de etkin rol üstlendi. Polise göre, Samanpazarı Grubu içerisinde sorumlu düzeyde faaliyet yürüten Mol, Mayıs 2014'te Suriye'ye geçti ve Elbeyli'nin doğusunda konuşlanmış Samanpazarı Grubu mensuplarına liderlik yaptı. Mol, Samanpazarı Grubu mensuplarının sınır geçişlerinin ayarlanmasında da kritik görevler üstlendi. Sınırın iki tarafında görev yapan İslâm Devleti idarecileri İlhami Balı ve Mustafa Demir'le ilişki kuran Mol, Ankara'daki hücrenin İslâm Devleti'ne yollayacağı isimleri doğrudan sınır idarecilerine bildiriyordu.

Ankara'dan başlayıp el-Bab'da sonlanan sınır geçişi operasyonundan emniyet fezlekesinde de bahsediliyor: “Ankara'dan yola çıkış saatinin genellikle 22.00-23.00 arasında olduğu, şahısların şoför tarafından evinden alındığı, yanlarına bir parça valiz almalarının istendiği, şahısların Ankara'dan ayrılmadan önce tüm mal varlıklarını sattıkları, üzerlerinde yüklü miktarlarda paranın bulunduğu, aracın sabah 06.00-07.00 saatleri arasında Kilis ili Elbeyli ilçesine vardığı, Elbeyli ilçesinde bulunan eski kantar civarında sınır geçişini sağlayacak kaçakçılara şahısların teslim edildiği, şahısların sını-

138 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682462671

139 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2714969218, Tape no: 2758338154

rı geçmeleri üzerine İlhami Balı'nın Mustafa Mol ile irtibat kurarak bilgi verildiği, Mol'un şahısları alıp kamplara yerleştirdiği şeklinde bilgiler elde edilmiştir.”

Mol, 2014 sonlarına doğru kendisi de İslâm Devleti'ne geçen Kâmil Nuhoğlu'na bağlı olarak çalışmayı sürdürdü. Mol 2015'teyse Gaziantep Yapılanması'na dahil oldu. İslâm Devleti'nin Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'yla Mayıs 2014'te temas kuran Mol'un 2015'te Gaziantep Yapılanması'ndaki etkin kişilerden biri haline gelmesini sağlayan da büyük ihtimalle İslâm Devleti içinde kurduğu ilişkilerdi.

Savaş etkileşiminin en çarpıcı etkilerinden birini yine Gaziantep Yapılanması içinde görebilmek mümkün. Türkiye IŞİD'i içindeki tek eylemli güç olan Gaziantep Yapılanması'nın gerçekleştirdiği eylemlerde kullandığı Adıyamanlı şahısları da savaş etkileşimi sayesinde yanına çektiği söylenebilir. Yalnızca örgütlenme ve radikalleştirme çalışmalarını içeren Adıyaman Yapılanması, İslâm Devleti içinde faaliyet gösteren Gaziantep Yapılanması'na bağlı şahıslarla tanıştıktan sonra Yunus Durmaz'ın emri altına girdi ve eylemlerde kullanılmaya hazır bir ekip haline geldi.

Gaziantep ile Adıyaman Yapılanmaları arasındaki etkileşimin en olası sebebi, bir dönem Suriye'nin Tabka kenti yakınlarında Gaziantep Yapılanması'na bağlı faaliyet gösterdiği sanılan eğitim kampıydı.¹⁴⁰ Yunus Durmaz'ın USB belleklerinde bulunan belgelere göre, 30 günlük şer'i devre ve 60 gün-

“Terör nitelikli kayıp şahıs” olarak Terör Arananlar Mavi Liste’de yer alan Savaş Yıldız’ı ANHA tarafından gerçekleştirilen mülakattan bir görüntüsü.

140 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki “Konstantin Askeri Eğitim Kampı.docx” isimli belgeden.

l k askeri devre olmak üzere 90 günlük bir programı bulunan Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nın nerede bulunduğu kesin olarak belli olmasa da, Savaş Yıldız'ın anlattıkları kampın konumu hakkında fikir veriyor.

Gaziantep Yapılanması talimatıyla gerçekleştirilen 18 Mayıs 2015 Adana ve Mersin HDP Büroları Saldırıları'nın faili Savaş Yıldız, Gaziantep Yapılanması'yla Tabka'daki bir eğitim kampında tanıştığını söylüyor. Yıldız, İsl m Devleti'ne katılmak üzere sınırı geçtikten sonra bir akrabası tarafından Tabka'ya g t r l ş n  ve burada aldđđ eğitimi şöyle anlatıyor: "Kayınbiraderim geldi bizi aldı, Tabka'ya götürdü. S l k tarafında okul gibi bir yere götürdü. Orada sadece Türkler, Antepliler vardı. Zaten Antep cemaatinin adamlarını getirmişlerdi. Güvenlik açısından onları getirmişler; DAES'ten izin almışlar, sadece kendi cemaatinden adamları –hiç Arap olmayacak şekilde– eğitecekler. O zaman Abdülmuin [Gaziantep Yapılanması'ndan Muhammet Cengiz Dayan] şer'i ders veriyordu. Daha  nce Afganistan'da da savaşmış..."¹⁴¹ Yıldız'ın eğitim aldđđ bu tesis büyük ihtimalle, Yunus Durmaz'ın belgelerinde adı geçen Konstantin Eğitim Kampı'ydı.

5 Haziran 2015 Diyarbakır HDP Mitingi Saldırısı'nın faili Adıyamanlı Orhan Gönder, 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısını düzenleyen intihar eylemcisi Adıyamanlı şeyh Abdurrahman Alagöz ve 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'nın faili Adıyamanlı Yunus Emre Alagöz' n de, İsl m Devleti'ne gitmeden önce Gaziantep Yapılanması'yla bağlantılı olduklarına ilişkin bir bulgu yok. Orhan Gönder, şeyh Abdurrahman Alagöz ve Yunus Emre Alagöz' n de Savaş Yıldız gibi, Gaziantep Yapılanması'na bağlı faaliyet gösteren Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nda bulunmuş olması oldukça muhtemel. Zira bu şahısların Gaziantep Yapılanması'nın İsl m Devleti'nde faaliyet gösteren yetkililerinin yanında bulunduğu ve eylem yapmak üzere hazırlandıkları da Durmaz ile İsl m Devleti yetkilileri arasındaki yazışmalarda da açıkça görülüyor.

Gaziantep Yapılanması tarafından İsl m Devleti yetkililerine hitaben yazıldığı düşünülen bir mektupta, bir yılda 150 m cahide eğitim verildiği ve Türkiye'ye yönelik eylem yapacak kişilerin belirlendiği ifade ediliyordu.¹⁴² Gaziantep Yapılanması'nın 150 kişi büyüklüğünde olmadığı biliniyor; yani mektuptaki bu ifadeler aynı zamanda uygun görülen başka Türkiyeli mücahitlerin de Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nda eğitim gördüğünü doğr luyor. Dolayısıyla Konstantin Askeri Eğitim Kampı'nda eğitilenler arasında Adıyamanlı eylemcilerin bulunmuş olması son derece muhtemel.

141 YPG'nin elinde tutulan Savaş Yıldız'la ANHA tarafından gerçekleştirilen mülakat.

142 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yeni Microsoft Word Belgesi[1755].docx" isimli belgeden.

Türkiye IŞİD'i sistemi

Profesyonel örgütleyiciler ile gezici vaizlerin gözetimi altındaki radikalleşme süreçleri, gezici vaizlerin yerel hücreler arasındaki bağlantıları oluşturması ve yine bu kişilerin başını çektiği Türkiye IŞİD'i Medyası ile cihada katılımdan sonra oluşan savaş etkileşimi ve tecrübe kazanan isimlerin Türkiye IŞİD'i ağlarına tekrar katılımı, Türkiye IŞİD'i sistemini oluşturdu.

Türkiye IŞİD'i sistemi, tarihsel el-Kaide ağları içinde yetişmiş şahıslar tarafından eğitilmiş vaizlerin 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de kendi cemaatlerini kurmalarıyla başladı. 2003 İstanbul Saldırıları'nın faili olan grubun geride bıraktığı kitleye 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren katılan Ebu Hanza-la künyeli Halis Bayancuk ile Bayancuk'un yetiştirdiği Ebu Ubeyde olarak bilinen İlyas Aydın, İstanbul Yapılanması'nın temellerini kentte düzenledikleri sohbet toplantıları ve 2007 sonrasındaki yayıncılık faaliyetleriyle attı.

Geçmiş cihatlara katılımlardan ötürü geniş bir kitleye sahip Konya'daki Selefi komünitesinde 2000'li yılların başından beri tanınan diğer bir gezici vaiz Murat Gezenler, benzer faaliyetleriyle Konya, Ankara ve Adana'da dikkate alınan önemli bir isim haline geldi. 2010'da el-Kaide propagandası yaptıkları gerekçesiyle tutuklanan ve hapis yatan Adana'daki Sanayi Grubu'nun bazı elemanlarıysa 2011'den itibaren Irak el-Kaide'sinin lojistik ihtiyaçlarını karşılamak için çaba gösterdi. Adıyaman'da Hizbullah ve Vasat geleneğini izleyen kişiler 2012'den itibaren önce kendi çevrelerindeki şahısları, sonrasında temas kurdukları gençlerin sosyal çevrelerini cihada katılmak üzere örgütlerken, yine 2000'lerde el-Kaide'yle bağlantı kurup Afganistan ve Pakistan'a seyahat eden kişilerin başı çektiği Gaziantep'li bir grup, 2014'le birlikte İslâm Devleti'ne resmen biat ederek Türkiye'de faaliyet gösterecek bir eylemli güç oluşturmak için çalışmalara başladı.

Suriye İç Savaşı sürecinde öncülü Irak el-Kaide'sinin çalışmaları da dahil olmak üzere, 2013 ile 2014'ün ilk aylarında İslâm Devleti'nin başardıkları, Türkiye'deki Selefi komünitenin dikkatini çekti. Bu döneme kadar Suriye'deki savaşın bir parçası olan Cephethül Nusra için Türkiye'de örgütlenme çalışmaları yapılıyor, Selefi komünite üzerinde etkili vaizler doğrudan veya örtülü bir cihat çağrısı yapmasa da Suriye'deki örgütlere münferit katılımlar gözleniyordu. Irak Şam İslâm Devleti'ye Ağustos 2013'ten itibaren Liva'ül Tevhid, Ahrar uş-Şam ve Cephethül Nusra gibi örgütlerle çatışmaya başlamıştı. Ancak Aralık 2013'te Irak'ta Felluce ve kısmen Ramadi'nin ele geçirilmesi, Ocak 2014'teyse Suriye'de fethedilen Rakka'nın kimlik değiştiren Irak Şam İslâm Devleti'nin (Nisan 2013'e dek Irak el-Kaide'si ismini kullanmaya devam etti) başkenti olarak ilan edilmesi, Türkiye'deki Selefi komünite için de önemli kırılmalar oldu. Gezici vaizlerin Ocak 2014'ten itibaren Irak Şam Is-

İslâm Devleti'ni destekler ifadeler sarf etmesi, 2013'te başlamış olan katılımları kitleselleştirdi.

29 Haziran 2014'te Halifelğin ilanıyla İslâm Devleti'ne dönüşen yapının yerleşiklik vaat etmesi ve genişleme potansiyeli, kendini sürdürülebilir kılmaya yetecek refaha Suriye ve Irak'taki fetihlerle el koyması, İslâm Devleti idaresindeki yaşamı bir ihtimal olmaktan fazlası haline getirdi. Gezici vaizlerin de etkisiyle, önemli kısmı halihazırda Selevi komünitenin içindeki şahısların sosyal çevrelerindeki kişilere yönelik örgütlenme faaliyetleri başladı. İlk olarak Selevi komüniteye temas eden kişilerin aileleri, arkadaşları, birlikte çalışılan kişiler ağlara katıldı ve radikalleşme yoluna girdi. Gezici vaizler ile gönüllülerin çabalarıyla ortaya çıkan Türkiye İŞİD'i Medyası sayesinde sosyal ağların dışındaki kişilerin örgütlenmesi de mümkün oldu.

İnternet siteleri, çevrimiçi vaaz ve sohbet toplantıları ile İslâm Devleti'yle ilgili güncel içeriklerin yer aldığı Türkiye İŞİD'i Medyası platformları ile bu içeriği yaygınlaştırarak daha geniş kitlelere ulaştıran İslâm Devleti destekçisi sosyal medya hesapları üçüncü şahıslarla ilk temasları sağladıysa da, radikalleşme sürecindeki kritik aşamada gezici vaizler, sohbet toplantılarını düzenleyen kişiler ve profesyonel örgütleyiciler vardı. Birkaç genç ya da onlarca kişinin katıldığı sohbet toplantılarında veya yüzlerce mücahit adayının katıldığı dev etkinliklerde konuşan vaizler, Türkiye İŞİD'inin temel diskurlarını komüniteye aktardı. Radikalleşen bireylerin farklı sebeplerle hissettiği cihat sorumluluğunun yerine getirilmesi içinse yerel yapılanmalardaki kıdemli kişiler, yani profesyonel örgütleyiciler çaba harcadı.

Ancak gezici vaizlerin Türkiye İŞİD'i sisteminin kuruluşunda yerel yapılanmaları birbirleriyle ilişkilendirme çabaları olmasaydı, profesyonel örgütleyiciler yerel yapılanmalarda radikalleşen şahısları İslâm Devleti'ne geçirmeyi başaramayabilirdi. Gezici vaizler yaptıkları ziyaretler ve yayıncılık faaliyetleri yoluyla elde ettikleri itibarlı pozisyonları sayesinde Türkiye'nin pek çok kentinde bulunan irili ufaklı Selevi komüniteleri birbirine bağlamayı başardı. 2014'ten itibaren Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan İslâm Devleti Türkiye Kolu ve 2014 yılı sonlarına doğru organizasyonunu tamamlayarak etkin biçimde Türkiye-Suriye sınırını denetimi altına alan İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği gibi yapıların Türkiye İŞİD'iyle irtibatını kuran da gezici vaizler oldu. Yerel yapılanmalar, kendi hücreleri içinde radikalleştikten sonra cihada katılan şahısların İslâm Devleti'ndeki malzeme ihtiyaçlarını gidermek için küçük çapta kaçakçılık faaliyetleri gerçekleştirse de, yerel yapılanmaların bu konudaki asıl katkısı İslâm Devleti Türkiye Kolu'na yardım etmek oldu. Askeri malzemeleri büyük hacimlerde Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne gönderen ve Türkiye'de yaralıların tedavilerini gerçekleştiren İslâm Devleti Türkiye Kolu'na Türkiye'deki çalışmaların-

da yardım eden ve bu faaliyetler için gereken insan gücünü sağlayan Türkiye IŞİD'iydi.

Türkiye IŞİD'inin yerel yapılanmaları arasındaki ilişkinin yatay bir hiyerarşi olduğu söylenebilir. Hücreler özellikle gezici vaizlerin faaliyetleri sayesinde birbirleriyle etkileşim içine girerken, bu sırada herhangi bir yerel yapılanmanın diğeri üzerinde anlamlı bir tahakküm kurduğuna ilişkin bulguya rastlamak güç. Yine de Türkiye IŞİD'i sisteminin en etkin gezici vaizlerinden Halis Bayancuk ve İlyas Aydın'ın aslen İstanbul Yapılanması içinde faaliyet göstermesi, dolayısıyla Türkiye IŞİD'i Medyası'nın da çoğunlukla İstanbul'daki çalışmalardan oluşması, öte yandan İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf'in de İstanbul'da bulunmasından ötürü, İstanbul Yapılanması'nın diğeri yerel yapılanmalar arasındaki konumu *primus inter pares*, yani eşitler arasındaki birinci olarak tarif edilebilir.

Bu durumu değiştiren, İslâm Devleti'ne doğrudan bağlı Gaziantep Yapılanması'nın başlattığı eylemli dönem oldu. 2013'te 2014'ün ilk döneminde cihada gidenlerin bir kısmının radikalleştikleri hücrelere dönüp profesyonel örgütleyici rolü üstlenmesi, yerel yapılanmalardaki radikalleşme ve cihada katılımları artırırken aynı süreç Gaziantep Yapılanması'na eğitimli bir ekip kazandırdı. Tecrübelenen mücahitlerin Türkiye'deki hücrelerine dönüşleri yerel yapılanmalar için bir pozitif geri besleme etkisi yaratıyordu; Gaziantep Yapılanması ise İslâm Devleti'nde eğitim gören kişilerin kente dönüşüyle kendi başına erişemeyeceği bir teknik ekspertize kavuştu. Eylemler için fizibilite, keşif ve planlama yapan, bir yandan da eğitimli kişiler sayesinde eylemlerde kullanılacak EYP'leri üretme kapasitesine kavuşan Gaziantep Yapılanması, savaş etkileşimiyle yakınlaştığı Adıyaman Yapılanması'ndan şahısları eylemci olarak kullanarak, İslâm Devleti yetkililerinin bilgisi ve onayı dahilindeki eylemlerine başladı ve böylece Türkiye IŞİD'i içindeki yatay hiyerarşiyi bozmuş oldu.

18 Mayıs 2015 Adana-Mersin HDP Bürolarının Bombalanması, 5 Haziran 2015 Diyarbakır HDP Mitingi'nin Bombalanması ve 20 Temmuz 2015 Suroç Saldırısıyla birlikte Gaziantep Yapılanması eylemli süreci başlatırken, aynı dönemde hükümet İslâm Devleti'yle mücadele konusunda ABD ve İslâm Devleti Karşıtı Uluslararası Koalisyon'la olan işbirliğini artırma kararı aldı. Koalisyon'la işbirliğinin artışı, Türkiye IŞİD'i yerel yapılanmalarına yönelik güvenlik tedbirlerinin fazlaştırılmasını da beraberinde getirdi.

İslâm Devleti'yle koordinasyon halinde çalışan Gaziantep Yapılanması, başlattığı eylemli süreci bu önlemlere karşın sürdürürken, Türkiye IŞİD'inin diğeri yerel yapılanmaları örgütleme faaliyetlerini gizlemeye, propaganda düzeyiniye düşürmeye başladı. Temmuz 2015 itibarıyla erişime engellenen Türkiye IŞİD'i Medyası'nın parçası olan internet siteleri eski etkinliklerini yi-

tirirken güvenlik önlemleri kapsamında 2015'te tutuklanıp 2016'da salıverilen gezici vaizler Halis Bayancuk ve Murat Gezenler, ilerleyen süreçte İslâm Devleti'ne daha mesafeli bir tavır takındı. Türkiye IŞİD'inin yerel yapılanmaları eylemlerle bağlantıları tespit edilmeyen kişilerin bir kısmının cezaevinde çıktığı 2016'dan itibaren pasif bir görünüme büründü.

Aynı dönemde Gaziantep Yapılanması'nın etkin figürlerinin bir kısmı polis operasyonlarıyla yakalandı veya polisin eline geçmemek için üzerlerindeki EYP'leri patlatarak öldü; yapılanmanın bazı isimleriye İslâm Devleti'ne kaçtı. 20 Ağustos 2016 Gaziantep Kına Evi Saldırısı, Gaziantep Yapılanması bağlantılı eylemlerin sonuncusu olarak kayıtlara geçti.

İslâm Devleti Kurumları ve Lojistik Ağları

“Bu bir piyasa. Bu piyasa İzmir’deki herkesi besliyor. Tek yıldızlı, iki yıldızlı oteller tüm göçmenleri barındırıyor. Ufak tekne sahipleri bu işin devam etmesini çok istiyor. Nakliyeciler, otelciler, avukatlar nemalanıyor. Biz de nemalanıyoruz. Dandik, birkaç kişinin sığabileceği botlara 1.000-2.000 liraya alıcı bulamayanlar, bugün kürekli sandallar için binlerce lira para istiyor.” Bu sözler, sığınmacıları İzmir üzerinden Türkiye dışına kaçırarak ağa ilişkin görüştüğüm, İzmirli bir avukata ait. Hem Türkiye’den yakalanan sığınmacıları hem de insan kaçakçıları temsil eden ismini zikretmeyeceğim avukat, sığınmacıların hedeflerine varıp varmadığıyla ilgilenmiyor. Hatta bu trafiğin içindeki sığınmacıların hayatlarını kaybetme ihtimaline karşı öyle kayıtsız ki, “Geri Kabul Antlaşması görüşmeleri başladıktan sonra işler yavaşladı. Müşteri kalmadı,” diye konuşmaktan imtina etmiyor. Küçük bir pay aldığı insan kaçakçılığı piyasasının etik açmazlarının farkında fakat kendisi olmasa da bu piyasanın işlemeye devam edeceğini de biliyor.

İslâm Devleti’nin ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin tedarik zincirlerini Türkiye’de işletenler arasında, alıntılanan bu avukata benzer pek çokları var. Tedarik zincirlerindeki mal veya hizmetlerin son kullanıcıya ulaşmasının yaratacağı etkileri bilseler de umursamamayı tercih ediyorlar. İslâm Devleti EYP’lerinde kullanılan malzemelerin üretici veya satıcıları, bu malzemelerin Suriye veya Irak’a naklini sağlayanlar, sahte kimlik üreticileri yaralı mücahitler için Türkiye’deki tedavi ağlarını idare edenler, İslâm Devleti’ne bağlı olmasalar da maddi kazanç motifiyle ağlarda kilit roller üstlendi. Bu ağların sürdürülebilir kalmasını ise çoğu zaman İslâm Devleti Türkiye Kolu ile İslâm Devleti Hudut İdaresi sağladı.

Şirket veya İslâm Devleti Türkiye Kolu

Türkiye'nin İslâm Devleti'yle olan ilişkisi, cihada istemsizce insan kaynağı sağlayan veya İslâm Devleti eylemlerine hedef olan ülkelerinkinden oldukça farklı. Türkiye, Sünni İslâm'ın örgün eğitimde ve diğer pek çok alandaki egemen pozisyonundan ötürü önemli bir savaşçı kaynağı oldu. Ancak Türkiye'nin İslâm Devleti Karşısı Küresel Koalisyon içerisindeki ülkelerden farklı yanı, 2014-2016 döneminde İslâm Devleti'yle yüzlerce kilometrelik bir kara sınırı paylaşmasıydı. İslâm Devleti'nin diğer kara sınırlarının işgal ettiği Suriye ve Irak ile olması, güvenilir tedarik zincirleri kurulmasında Türkiye'nin önemini artırdı.

Türkiye IŞİD'i yerel yapılanmaları kendi içinde örgütlenmiş kişilerin Suriye ve Irak'taki ihtiyaçlarının karşılanması için çaba harcadıysa da, İslâm Devleti Türkiye üzerinden kurulacak tedarik zincirleri için yerel hücrelere bel bağlamadı. Silah, mühimmat ve askerî malzeme, EYP yapımında kullanılan maddeler ile kimi zaman su gibi hayati ihtiyaçların Türkiye üzerinden karşılanması, Türkiye'de İslâm Devleti'nin ihtiyaçları için çalışan bir tıbbi yardım ağı kurulması, yabancı şahısların Türkiye üzerinden İslâm Devleti topraklarına sorunsuz geçiş yapmaları için İslâm Devleti'nce görevlendirilen birkaç profesyonel 2014'ten itibaren Türkiye'de görev yaptı.

Farklı ülke vatandaşlarından oluşan ve çalışanlarının çoğunlukla İstanbul ile Türkiye-Suriye sınırında görev yaptığı bu yapı, doğrudan İslâm Devleti mali kaynaklarını kullanması, örgütlenme yapmaması, silah ve mühimmat geçişleri ve yaralıların tedavisi işlerini bizzat üstlenmesi yönleriyle yerel yapılanmalardan ayrılıyordu. Diğer bir deyişle, yerel yapılanmaların asli amacı propaganda ve örgütlenme yoluyla genişlemekken, İslâm Devleti Türkiye Kolu ismiyle anacağım –mensuplarının deyimiyle *Şirket*– şebeke ise yalnızca özelleşmiş konulardan sorumlu profesyonel kişileri içinde barındırıyor ve İslâm Devleti için tedarik zincirlerini ayakta tutuyordu.

Şirketin varlığı, İstanbul'daki çeşitli soruşturmalar sırasında Emniyetin takibine takılan dört kişinin faaliyetlerinin incelenmesiyle ortaya çıktı.¹ Şirket birkaç kilit profesyonelden ibaretti; görevleri doğrultusunda İstanbul, Gaziantep ve Şanlıurfa'da görev yapan bu isimler İslâm Devleti Hudut İdaresi'yle işbirliği yapıyor ve sınırın her iki tarafındaki İslâm Devleti yetkilileriyle eşgüdümlü halde silah ve askerî malzeme geçişlerini organize ediyor, Türkiye'ye ulaşan yabancı şahısları İslâm Devleti'ne sevk ediyordu. Şirketin mali işler sorumlusu Ebu Suheyf, yabancı şahısların kullandığı en gözde aktar-

1 Savcılıklar, bu yapı hakkında ayrı bir soruşturma yürütme gereği duymadı. Oysa bir dönem İstanbul'da süren ve kamuoyunda "IŞİD ana davası" adıyla anılan davanın soruşturma safhasında İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun en kritik işlevleri deşifre olmuştu.

ma merkezlerinden biri İstanbul olduğu için bu kentte görev yapıyordu. İslâm Devleti İstanbul'a uçan yabancı şahısların bilgilerini Ebu Suheyf'e veriyor, Ebu Suheyf de İstanbul Yapılanması'nın insan gücünden faydalanarak yabancıların İslâm Devleti'ne gönderilmesini sağlıyordu.

Şirketin bir diğer önemli ismi *Abdülhâkim*, *İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi*'ni, yani Türkiye'deki yaralı bakım ve tedavi ağını kurmak için Türkiye'ye gönderilmişti. Mısırlı ve doktor olmasından ötürü *Doktor*, *Doktor Abdülhâkim*, *Mısırlı Doktor* ya da *Abdülhâkim Mısırlı* lakaplarıyla da bilinen Abdülhâkim, aynı zamanda yüklü miktarda askeri malzeme ve mühimmat alımı ve İslâm Devleti'ne sevkياتından da sorumluydu. *Farag H. Hamed Ali* çoğunlukla Abdülhâkim'e bağlı çalışıyordu. Son olarak Şanlıurfa'da bulunan İsmail Bayaltun ise sevkياتların Akçakale-Tel Abyad güzergâhı üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerini takip ediyordu. Sınır sevkياتlarında kritik bir yer tutan Bayaltun, gerektiğinde İslâm Devleti kontrolündeki topraklara temiz su sağlanması gibi görevler bile üstleniyordu. Haziran 2015'te yaptığı pek çok görüşmeye göre Bayaltun, temiz su içeren bir tonluk varillerden her gün 200-300 tanesini kamyonlarla Akçakale üzerinden Tel Abyad'a gönderiyordu.² İçme suyunun yanı sıra el yapımı patlayıcı üretiminde kullanılan amonyum nitrat da Tel Abyad'a aynı kamyonlarla, Bayaltun'un gözetiminde geçiyordu.

Ebu Suheyf beş farklı olaydan ötürü güvenlik birimlerinin dikkatini çekti. 29 Ekim 2014'te Esenler Otogarı'nda şüpheli bir şahsı takibe alan polis, Abdullah Bouzar'ın 10 tane uzun namlulu tüfek dürbününü, bir otobüs aracılığıyla Gaziantep'e göndermeye çalıştığını fark etti. Gözaltına alınıp serbest kalan Bouzar'ın iletişim halinde olduğu şahıslardan biri Ebu Suheyfti. Kasım 2014'te Dışişleri Bakanlığı'na Türkiye Cumhuriyeti Riyad Büyükelçiliği'nden gelen bir yazı ardından başlatılan çalışmalar yine Ebu Suheyf'e uzandı. 14 Kasım 2014'te Suudi Arabistan'dan ayrılan Ali Abdülaziz Muhammed Hasan al-Favvaz'ın babası, oğlunun İslâm Devleti'ne katılmak üzere İstanbul'a gittiğini Riyad Büyükelçiliği'ne bildirdi. Emniyet birimleri her ne kadar 15 Kasım 2014'te İstanbul Atatürk Havalimanı'na ulaşan al-Favvaz'ın Ebu Suheyf'le irtibat kurduğunu tespit ettiyse de, al-Favvaz'ın Türkiye'de suç işlememiş olmasından ötürü araştırma sonlandırıldı.³

İstanbul'dan Gaziantep'e ulaşan bir otobüste 3 Mart 2015'te yapılan polis kontrolünde beraberlerindeki dört çocukla seyahat eden pasaportsuz iki yabancı da Ebu Suheyf'le bağlantılıydı. Faslı Nouredin Kara ile Meryem Bi-

2 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2762225992, 2763198010, 2764126765 ve 2765547903

3 Bu bilgilerden, al-Favvaz'ın Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne geçişinin İslâm Devleti yetkililerinin bilgisi dahilinde olduğu, al-Favvaz'ın isminin Ebu Suheyf'e de bu vesileyle iletilmiş olduğu anlaşılıyor.

lal'in İstanbul'dan Gaziantep'e seyahatini, İstanbul Yapılanması'ndan Cemil Aslan aracılığıyla ayarlayan kişi Ebu Suheyfti. 15 Mart 2015'te, Fransa'daki ailesinin ihbarıyla İslâm Devleti'ne gitmek üzere Türkiye'ye geldiği anlaşılan Sarah Frederique Therese Hervouet ile beraberindeki dört yabancı şahıs 16 Mart 2015'te Şanlıurfa'da yakalanınca, konaklama ve yolculuk ayarlamalarının yine Ebu Suheyf'in talimatları doğrultusunda Cemil Aslan tarafından gerçekleştirildiği görüldü. Tüm bu tespitlere karşın Cemil Aslan ve Ebu Suheyf hakkında işlem yapılması ancak Cemil Aslan'ın bizzat İslâm Devleti'ne katılacak kişileri İstanbul'dan Türkiye-Suriye sınırına götürdüğü ihbarıyla birlikte oldu.

Şanlıurfa, Gaziantep ve İstanbul'da faaliyet gösteren Abdülhâkim ise *Elsayed Eltokhy Salim Elshiemy* adına çıkarılmış bir kimlikle Türkiye'de bulunuyordu. 19 Mart 2015'te Başakşehir İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne ikamet iznini uzatmak için giden Abdülhâkim, hakkında Ç114 (Hakkında adli işlem yapılan yabancı) ve G87 (Terör şüphelisi) Geçici Koruma kodları bulunduğu görülünce gözaltına alınıp Yabancılar Şube'ye sevk edildi. Abdülhâkim gözaltına alındığını hemen Şirket mensuplarına bildirdi. Çok geçmeden Başakşehir İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne gelen Ali Farag H. Hamad, Abdülhâkim'in üzerindeki 18.000 doları teslim aldı. Polis, bu para transferine şahit olduğu için Ali Farag H. Hamad'ı da takibe aldı.

Şanlıurfa'daki İsmail Bayaltun'a da Abdülhâkim aracılığıyla ulaşıldı. Abdülhâkim'le yaptığı telefon görüşmelerinin ardından takibe alınan Bayaltun'un EYP yapımında kullanılan hammaddeleer ile pek çok askerî malzemenin Suriye'ye geçişini kuryeler ve nakliyat şirketleri kullanarak sağladığı, bu işlemleri kardeşiyle birlikte sahibi olduğu Tevhid Bilişim şirketi üzerinden koordine ettiği görüldü.

Asaad Khelifalkhadr adına düzenlenmiş Suriye pasaportuyla Türkiye'de bulunan Şirketin İstanbul yetkilisi Ebu Suheyf'in kentteki faaliyetlerine ilişkin ilk veriye İstanbul Yapılanması'ndaki şahıslardan Ömer Mert Mertcan'ın telefonunun dinlenmesi yoluyla ulaşıldı. 29 Temmuz 2014 tarihindeki görüşmede Ebu Suheyf, Ömer Mert Mertcan'ı Şirketin bir diğer Türkiye sorumlusu Abdülhâkim'le buluşmaya gönderiyordu.⁴ Ne Ebu Suheyf'in ne de Abdülhâkim'in Türkiye'deki faaliyetleri hakkında daha önceye dayanan bir bulguya rastlamak mümkün değil. Ancak Ebu Suheyf'in İstanbul'da ortaya çıktığı Temmuz 2014 itibarıyla İstanbul Yapılanması'ndan isimlerle çoktan ilişkili kurmuş olması, Ebu Suheyf'in daha erken bir tarihte Türkiye'de çalışmaya başladığını düşündürüyor.

İstanbul Yapılanması'na mensup başka şahısların da Ebu Suheyf'le bağlantıları ilerleyen dönemde iletişimin tespitlerine takıldı. Örneğin 24 Tem-

4 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681646895.

muz 2014 tarihinde İstanbul Yapılanması'ndan İlyas Aydın'ı arayan Ebu Suheyf, Adûlhâkim ve beraberindekileri İstanbul'dan Şanlıurfa'ya götürmek üzere ayarlanan şoförün Abdûlhâkim'den 800 dolar istemesinden şikâyetçi oldu.⁵ Buna karşılık İlyas Aydın, "Ebu Hanzala [Halis Bayancuk] ile konuş-tunuz mu?" yanıtını verdi. Bu küçük sorun, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun en önemli iki yetkilisi Abdûlhâkim ile Ebu Suheyf'in, Türkiye IŞİD'inin en nüfuzlu gezici vaizleri İlyas Aydın ve Halis Bayancuk'la irtibat halinde olduğunu ortaya koydu. Bir başka görüşme kaydıysa, İstanbul Yapılanması'nın önemli isimlerinden Ömer Yetek'in de Abdûlhâkim'in talimatları doğrul-tusunda sınır geçişleri için yabancı şahıslara yardım ettiğini gösteriyordu.⁶

Türkiye IŞİD'inin yerel hücrelerinin temel misyonu daha çok kişiyi İslâm Devleti'ne katılmak için ikna edebilmektir; neredeyse tüm hücreler de bu amaca uygun biçimde örgütlenme yaparak ağlarını genişletiyordu. Örgütlenme çalışmalarını kolaylaştıracak çevrimiçi propaganda ve içerik üretiminin büyük kısmı İstanbul Yapılanması'na mensup kişilerce üstlenilirken, örgüt-lendikten sonra İslâm Devleti'ne giden Türkiyeli mücahitlerin ihtiyaç duy-duğu çanta, askerî giyecek, dürbün ve silah aksesuarı gibi alımında herhangi bir yasal kısıtlama bulunmayan ürünleri yerel yapılanmalar sağlıyordu. Yerel yapılanmaların dayanışma işlevlerinin son bulduğu noktadaysa İslâm Devleti Türkiye Kolu devreye giriyordu. İslâm Devleti'nin ihtiyaç duyduğu silah, mühimmat ve patlayıcı yapımında kullanılan hammaddeler, Şirketin çalış-maları sayesinde Türkiye'den İslâm Devleti'ne geçiriliyordu.⁷

Ebu Suheyf, 11 Kasım 2014'te İslâm Devleti'ne katılmaya niyetli bir şahıs-la görüşürken, Türkiye'deki varlığını ve İslâm Devleti Türkiye Kolu içindeki görevini şöyle özetliyordu: "Benim işim... Kardeşleri yönlendiriyorum fa-lan yani anladın mı. Mali işlere bakıyorum."⁸ Şirketin diğer elemanları da yurtdışından Türkiye'ye yönlendirilen para transferleriyle ilgilen-se de, İslâm Devleti yetkilileriyle mali meseleleri çoğunlukla Ebu Suheyf görüşüyordu.

Şirket, faaliyetlerinde kullandığı parayı yurtdışından gelen havaleler yo-luyla ediniyordu. 12 Ağustos 2014'teki bir görüşmede Ebu Suheyf, kendisine bağlı çalışan Ömer Mert Mertcan'a Kuveyt'ten Western Union aracılığıyla ge-len bir havaleyi teslim alması talimatını verdi. Ebu Suheyf'e göre, havale Ha-lit el-Uteybi isimli bir şahıstan gelmişti.⁹ 17 Haziran 2015'te Şirketin eleman-larından Ali Farag H. Hamad ile bilinmeyen bir şahıs arasındaki görüşme-

5 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2685965457.

6 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2694827796.

7 Şirketin bu faaliyetleri, *İslâm Devleti'ne silah, mühimmat, askerî malzeme ve patlayıcı sevkiyatla-rı* isimli bölümde ayrıntılı biçimde ele alınıyor.

8 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2699011030.

9 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683983142.

de, diğerk bir havaleden bahsediliyordu. Ebu Emir tarafından gerçekleştirilen 165.000 dolar tutarındaki havalenin İřlām Devleti Tūrkiye Kolu'na gōnderildiđi, havale numarasının da çok yakında iletileceği Ali Farag H. Hamad'a bildirildi.¹⁰ Benzer şekilde, şirketin şanlıurfa'daki elemanı İsmail Bayaltun'un da 22 Haziran 2015'te, kendi adına yapılmış 75.000 dolarlık bir havalenin ulaşıp ulaşmadığını sorduğu bir telefon gōrüşmesi kayıtlara geçti.¹¹

řirket idari olarak dođrudan İřlām Devleti'ne bađlı olsa da, gūnlük operasyonlarını sūrdūrebilmek için ilgili faaliyetin yūrūtūldūđu yereldeki Tūrkiye IřİD'i yapılanmalarından insan gūcū konusunda yardım alıyordu. Bu konuda yerel hūcrelerle en çok muhatap olan da, Tūrkiye'ye gelen yabancı savařçıların İřlām Devleti'ne sevk edilmesini sađlayan Ebu Suheyf'ti. Havalimanlarına veya sınır kapılarına yerel yapılanmaların mensuplarını gōndererek yabancı řahısların karřılanmasını sađlayan Ebu Suheyf, Tūrkiye'deki cemaati oldukça yakından tanıyordu.

Bu tanışıklık, İřlām Devleti ile Tūrkiye IşİD'i cemaatleri arasındaki kimi fikir uyuşmazlıklarını da ortaya çıkartıyordu. Örneđin Ebu Suheyf ile Abdūlhākım arasındaki 1 Kasım 2014 tarihli bir gōrüşmede, Tūrkiye IşİD'i mensuplarının kendi cemaatlerine bağlılıklarıyla İřlām Devleti'ne sadakatleri arasında kaldıkları konuşuluyordu.¹² Ebu Suheyf ile Abdūlhākım, aynı konuya 5 Aralık 2014'te de değindi. Ebu Suheyf, İstanbul Yapılanması mensuplarının İřlām Devleti topraklarına gitmek için İlyas Aydın'ın işaretini beklediğini řu sözlerle aktarıyordu: "Esasında gidecekler [İřlām Devleti topraklarına]. Hicret edecekler Tūrklr ama Ebu Ubeyde'yi bekliyorlar. Ebu Ubeyde onlara bir yer bulacak..."¹³

İřlām Devleti Tūrkiye Kolu hakkındaki verilere ulařmamızı sađlayan, İstanbul Cumhuriyet Bařsavcılıđı Terōr ve Örgūtölü Suçlar Soruřturma Būrosunun 2014/57689 sayılı soruřturması ve devamında İstanbul 13. Ađır Ceza Mahkemesi'nde gōrūlen 67 sanıklı dava oldu; aynı davadan ötūrū Ebu Suheyf de yaklaşık sekiz ay cezaevinde kaldı. İstanbul 4. Sulh Ceza Hākimliđi'nin baktıđı bir bařka davadan ötūrū 13 Temmuz 2015 tarihli kararıyla tutuklanan Ebu Suheyf, davanın yedinci duruřmasının gerçekleřtirildiđi 24 Mart 2016'da yurtdıřına çıkıřı yasaklanarak tahliye edildi.

řirketin diğerk elemanlarından Abdūlhākım, 19 Mart 2015'te ikamet izni-ni uzatmak ūzere Bařakřehir İlçe Emniyet Mūdūrlūđū'nde bulunduđu sırada hakkındaki terōr řūphelisi kaydından ötūrū tutuklandı. Tutuklanmasının ardından telefonla Ebu Suheyf'i durumdan haberdar eden Abdūlhākım,

10 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2767897197.

11 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2769357032.

12 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697074011.

13 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2704718492.

Yabancılar Şubesi'ne sevk edildikten sonra sınır dışı edileceğini söyledi. Ebu Suheyf Abdülhâkim'e, "Bizim mekânların yerlerini söyleme sakın," ve "Bir şeye imza atma,"¹⁴ uyarılarında bulundu. Soruşturma ve mahkeme kayıtlarına göre Abdülhâkim Türkiye'de Kolombiya uyruklu bir pasaportla bulunuyordu fakat tutuklandıktan sonra yaptığı konuşmalardan Abdülhâkim'in o sırada üzerinde bir Mısır pasaportu bulunduğu anlaşılıyor. Hatta görüşme yaptığı bir başka şahıs, lhvan mensubu olduğunu ve Türkiye'ye Mısır'dan sığındığını, Mısır'a gönderilmesi halinde ölüm riskiyle karşı karşıya kalabileceğini polise söylemesi halinde sınır dışı edilmekten kurtulabileceği tavsiyesini verdi.¹⁵ Emniyet kayıtlarına göre 19 Nisan 2015'te sınır dışı edilen Abdülhâkim'in başka bir kimlikle Türkiye'ye gelip gelmediği bilinmiyor.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın sanıkları arasında bulunan Şirketin diğer elemanı Farag Ali H. Hamad'ın cezaevinde kalıp kalmadığı belirsiz. Şirketin Akçakale'deki faaliyetlerini yürüten İsmail Bayaltun çeşitli operasyonlar kapsamında Temmuz 2015'ten sonra birkaç defa gözaltına alındıysa da İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki dava kapsamında tutuklanmadı. Sonuç olarak İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun Abdülhâkim dışındaki bilinen yetkilileri Türkiye'de bulunmayı sürdürdü. Sınır dışı edilen Abdülhâkim ile yaklaşık sekiz ay tutuklu kalan Ebu Suheyf'in yerlerine yeni isimlerin atanmasından sonra Şirketin çalışmalarına devam etmiş olabilir.

İslâm Devleti Hudut İdaresi

İslâm Devleti savaş aygıtı en güçlü olduğu dönemde 50.000'in üzerinde savaşçıdan oluşan bir orduya sahipti; bir bölümü Suriye ve Iraklılardan oluşsa da, bu gücün neredeyse yarısı yabancı savaşçılardan oluşuyordu. Halifeliğin ilanı sonrasında, mücahitlerin yanı sıra muhacirler de hayatlarını İslâm Devleti'nde sürdürmek üzere yaşadıkları ülkeleri terk etti. İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un organizasyonunu tamamlayıp İslâm Devleti hedeflerini havadan vurmaya başlaması, Temmuz 2015'te Türkiye'nin gönülsüzce de olsa Koalisyon'a destek vermeye ikna oluşu ve kara sınırının İslâm Devleti tarafından kullanımını bir ölçüde kısıtlaması, YPG'ninse İslâm Devleti ile Türkiye'nin paylaştığı kara sınırını askerî kazanımlar yoluyla daraltması yüzünden, 2013'ün son çeyreği ve 2014 boyunca yoğun olan uluslararası katımlılar 2015 ortasından itibaren azaldı. Fakat İslâm Devleti'nin Türkiye-Suriye sınırı boyunca gerçekleştirdiği faaliyetler yalnızca yabancı mücahit ve muhacirlerin güvenli geçişlerini sağlamakla sınırlı değildi. Canlı hayvanlar, tarım ürünleri, motorlu araçlar ve petrolün Türkiye'ye, gıda ve diğer temel

14 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2737051299.

15 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2737059008.

ihtiyaçlarınsa Suriye'ye geçtiği çift yönlü sınır ticareti, Suriye ve Irak'taki tarihi eserlerin Türkiye üzerinden satışı, silah, mühimmat ve askerî malzemeler ile el yapımı patlayıcı imalatında kullanılan malzemelerin İslâm Devleti'ne sokulması, yaralıların Türkiye'de tedavi edilmesi gibi hayati işlevler de İslâm Devleti'nin Türkiye-Suriye sınırı üzerindeki hâkimiyeti sayesinde gerçekleştirildi. İslâm Devleti'nin sınırlar üzerindeki kontrolünün 2014'ten itibaren kurumsallaşmasıyla bazı faaliyetler bizzat İslâm Devleti profesyonelleri tarafından, bazı faaliyetlerse İslâm Devleti'yle taşeronlarca yürütüldü.

Sınırdaki faaliyetlerin önemli bir kısmı arz ve talebe göre yön değiştirdi; örneğin 2013 sonları ve 2014'te, İslâm Devleti'nin ihtiyacı olan araçların, çoğunlukla da kamyonetlerin Suriye'ye kaçırılması faaliyetleri yerini 2014 ortalarından itibaren motorlu araçların İslâm Devleti'nden Türkiye'ye geçirilip satıldığı bir piyasaya bıraktı. Kaçakçılık gelirlerinin paylaşılmasından doğan anlaşmazlık sırasında ortağını yaraladığı İstanbul Yapılanması mensubu Serdar Kerim'in görüşmeleri, Türkiye sınırında egemenlik kurmuş örgütlerin para karşılığı farklı oluşumların kaçakçılık faaliyetlerine müsaade ettiğini de gösterdi.¹⁶ Cephethül Nusra veya İslâm Devleti sınır birimlerine ödenen 700 ile 1.000 dolar arasındaki komisyonlar karşılığında pek çok motorlu araç ve mazot, Kerim'in de parçası olduğu şebeke tarafından Türkiye'ye getirildi.¹⁷ Bu şebekelerdeki isimler İslâm Devleti topraklarında bulunan tarihi eserlerin Türkiye'ye getirilip uluslararası piyasalara pazarlanması gibi işlerle de uğraştı.¹⁸ Benzer şebekeler hayvanların, ihtiyaç fazlası tarım ürünlerinin, esir kadınların Türkiye'ye getirilip pazarlanmasını üstlendiyse de, sınır İslâm Devleti bürokrasisine bağlı *İslâm Devleti Hudut İdaresi* tarafından kontrol ediliyordu.

İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin sınır geçişlerini düzenlediği en önemli üç nokta Kilis'in Elbeyli ilçesi, Gaziantep'teki Karkamış ve Şanlıurfa'daki Akçakale'di. YPG'nin Fırat'ın doğusunda kalan bölgede 2015 ortasından itibaren hâkimiyet kurmasıyla Akçakale-Tel Abyad geçişi imkânsızlaştı; Fırat'ın YPG ile İslâm Devleti arasında doğal sınır haline gelmesiyle Karkamış-Cerablus geçişi de eski önemini yitirdi. İslâm Devleti Elbeyli-el-Rai güzergâhı üzerindeki hâkimiyetini de Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Operasyonu'yla birlikte yitirdi. Böylelikle İslâm Devleti'nin Suriye'nin kuzeyinde en fazla toprağı elinde tuttuğu Aralık 2013-Ocak 2014 döneminde yaklaşık 250 kilometre-

16 <https://web.archive.org/web/20161002040040/http://www.birgun.net:80/haber-detay/cihatcilarin-tarihi-eser-kacaciligi-agi-isid-in-sinir-birimlerine-1000-dolar-komisyona-129699.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

17 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2675105613, 2677140793, 2677510163, 2688183766, 2677542348, 2677846013, 2690410548 ve 2677666842

18 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2703607945

ye kadar çıkan Türkiye-İslâm Devleti kara sınırı, 2017'de İslâm Devleti'nin Deyrizor'a kadar geriletilmesiyle tamamen ortadan kalktı.

Yetkilileri Rakka ve Tel Abyad'da görev yapan İslâm Devleti Hudut İdaresi, Türkiye ile İslâm Devleti arasındaki sınır trafiğini, başında *Ebu Bekir* şer'i ismiyle bilinen İlhami Balı ile *Ebu Ali* künyesiyle tanınan Mustafa Demir'in bulunduğu *Türkiye Sınır Emirliği* eliyle yönetti. Türkiye Sınır Emiri titriyle sınır trafiğini Kilis'in Elbeyli ilçesinden organize eden İlhami Balı, Rakka'da bulunan İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkilisi *Ebu Usame el-Medeni*'ye hesap veriyordu. Sınır geçişleri için onay makamıysa Tel Abyad'da İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı çalışan ve kısaca *İletişim* adıyla anılan merkezi birimdi.

İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği

Sınır geçişleri dendiğinde Türkiye IŞİD'inin farklı yerellerdeki nüfuzlu isimlerinin aklına İlhami Balı gelse de, farklı kentlerdeki soruşturmalar kapsamındaki iletişimin tespiti kayıtları 2014'ün son çeyreğinde İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin kontrolündeki bölgelerde bir istikrarsızlık yaşandığını gösteriyor. İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emiri Balı'nın Ekim 2014'te görevini bir süreliğine *Ahmet Furkan* isimli bir şahsa bıraktığı, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun bu süreçte yabancı şahısların sınır geçişleri için Elbeyli-el-Rai güzergâhını kullanmakta zorlandığı bazı görüşmelerden anlaşılıyor.¹⁹ 16 Ekim 2014'te Ebu Suheyf ile Ahmet Furkan isimli şahıs arasında geçen görüşmede sınır geçişlerinin mekanığı hakkındaki ayrıntıları bulmak da mümkün:

Ebu Suheyf: Burada yedi aile var. Antep'in durumu nedir? Kimsemiz yok orada, bu zamanlarda gönderemiyoruz.

Ahmet Furkan: Bana numara gelmedikten sonra ben nasıl göndereyim? PKK olayları oldu biliyorsun, şu an kimseyi alamıyoruz. Aracımız yoktu, daha dün aracımızı aldık. Bugün o senin Ebu Ramazan'da olan 10 kişiyi aldık, gönderdik.

Ebu Suheyf: Kim var Ebu Bekir'in [İlhami Balı] yerinde?

Ahmet Furkan: İşte benim, Ahmet Furkan. Ebu Bekir'in yerine gelen benim... Burada yeni bir kadro oluşturduk. Ebu Mansur bize para gönderdi ve araba aldık şimdi. Ebu Mansur'un özellikle tembihlediği şey şu ağabey, "İletişimden numara gelmedikten sonra kesinlikle bir tane sinek geçmiyor buradan."²⁰

19 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2694168289

20 Aynı kaynak.

Ebu Suheyf'in, 25 Ekim 2014'te de idari değişikliklerden kaynaklı bir sorun yaşadığı görülüyor. Bir şahsın İslâm Devleti'ne geçişi için telefonla görüştüğü Umeyr isimli biri, sınır geçiş idaresinin uyguladığı yöntemlerde değişiklik yapıldığını Ebu Suheyf'e aktarıyor:

Ebu Suheyf: Bir misafirimiz var, sakalı uzundur. Keseriz yoksa...

Umeyr: Bundan sonra geliş-gidişlere biz bakmıyoruz ağabey. Yeni bir numara vereceğiz sana, seni o yönlendirecek... Sen onunla görüşeceksin, o da zaten bize yönlendirecek. Maksat burada biz kendi kafamıza göre iş yapmayalım.²¹

Bu görüşmelerde Ebu Suheyf, Umeyr ve Ahmet Furkan'ın değindiği sınır geçişleri mekaniği ve bürokrasisi, daha sonra yeniden Türkiye Sınır Emirliği'ne getirilen Balı'nın görev süresinde de devam etti. *Tel Abyad İletişim* denen makam, İslâm Devleti Hudut İdaresi kontrolündeki sınır geçişlerinde en yetkili birimdi; ilk olarak Türkiye Sınır Emirliği'yle temasa geçen Türkiye IŞİD'i mensuplarına *Tel Abyad İletişim*'in numarası aktarılıyordu. *Tel Abyad İletişim* birimine kim olduklarını, referanslarını ve hangi cemaate mensup olduklarını aktaran şahıslar, güvenilir bulunmaları halinde bürokratik sürecin bitmesini bekliyordu. *Tel Abyad İletişim* sınır geçişini onaylarsa ilgili kişilerin sınırdan geçmesine izin verildiğini, yani *tezkiye* almaya uygun olduklarını Türkiye Sınır Emirliği'ne bildiriyordu. Türkiye Sınır Emirliği de sınırı geçecek şahıslarla irtibata geçerek sınır geçiş randevu veriyor, sınırı geçecekleri yer ve zamanı bildiriyordu.

Ancak geçişler hep bu kadar organize değildi. 2014 başlarında, Balı ve Elbeyli'deki ekibinin kimi zaman zikredilse de, İslâm Devleti'ne geçişlerin daha düzensiz biçimde gerçekleştirildiği, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin de henüz sınırlar üzerinde yeterince kontrol sahibi olmadığı anlaşıyor. Örneğin 10 Temmuz 2014 tarihinde, İstanbul Yapılanması'ndan beş kişi Elbeyli'deki sınır yönetiminin gözetiminde İslâm Devleti'ne geçerken,²² aynı gün Karkamış-Cerablus güzergâhından İslâm Devleti'ne geçen bir başkası, Elbeyli'de az da olsa kontrollü sağlanan geçişlerin Karkamış'ta oldukça düzensiz biçimde gerçekleştiğini şu sözlerle açıklıyordu: "Tellerin üzerinden atladık... Var 20 kişi, bacılar da var bacılar... Oğlum akın var buraya ya... Sakallı da var sakalsız da var."²³

Aynı dönemde İstanbul Yapılanması'ndan bir başka isim Murat Kılavuz, herhangi bir İslâm Devleti yetkilisiyle irtibatı bulunmamasına karşın, Akça-

21 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2695862852.

22 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678554790, 2678555822, 2678589241 ve 2678589915.

23 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2678606981.

kale-Tel Abyad arasında geçişlerde, yerel kaçakçılarla işbirliği yaparak taşımacılık hizmeti verdi. Kılavuz ve arkadaşlarının İstanbul Yapılanması vasıtasıyla tanıdıkları kişilerin sınır geçişlerine para karşılığı aracılık ettikleri, 22 Temmuz 2014'te Kılavuz'u arayan bir şahsın "Ağabey, bu arkadaşları kim alacak? Senin ortak çalışmıyor mu? Arkadaş tepenin yanına bıraktı bizi, bir yer gösterdi. Koyunların yanında duruyorlar," sözlerinden de anlaşılıyor.²⁴

Murat Kılavuz'un kendi imkânlarıyla gerçekleştirdiği sınır geçişlerinin, jandarma tarafından yakalandığı 1 Eylül 2014'ten sonra devam edip etmediği bilinmiyor. Bu tarihler İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin daha katı kural-lara geçtiği döneme rastlıyor. Örneğin 5 Ağustos 2014 tarihli bir görüşme-de İstanbul Yapılanması'ndan Serdar Kerim'le sınır geçişleri hakkında konu-şan bir şahıs, "Bizim buradan bir uşak gitti de, sınırdan kovmuşlar içeri al-mamışlar. Antep'ten göndermişler," ifadelerini kullandı.²⁵ Aynı günlerde İslâm Devleti'nde bulunan Serdar Sarıçam ise Cerablus-Karkamış güzergâhın-dan Türkiye'ye girmek istediğini ancak sınırdaki kuralların katılaştığını, gü-venlik sebebiyle Türkiye'ye geçişlere sınırdaki yetkililerin izin vermediğini, yüzlerce kişinin sıra beklediğini aktarıyordu.²⁶ Sarıçam 9 Ağustos 2014'te İs-tanbul'a ulaşmayı başardı ancak Türkiye'ye giriş yapmadan önce sınır yöne-timi emriyle sakallarını kesmek zorunda kalmıştı.²⁷

Ekim 2014'e gelindiğinde sınır geçişlerindeki bürokrasi daha geniş kabul görür oldu. Bingöl'deki şahısların İslâm Devleti'ne geçişlerine aracılık yapan İstanbul Yapılanması mensubu Yakup Uzun, Ekim 2014'te yaptığı görüşme-lerde sınırı geçmek üzere kendisinden yardım isteyen pek çok kişiye bu bü-rokrasiyi anımsatıyordu.²⁸

Kasım 2014 tarihli bir görüşmeler silsilesi, mücahitler kurallara uymakta zorlansa da İslâm Devleti Hudut İdaresinin sınır bürokrasisini işletmekte kar-rarlı davrandığını gösteriyordu. 8 Kasım 2014 tarihinde, tanıdığı birkaç ki-şiyi İslâm Devleti'ne götürmek için sınır yetkilisi Mustafa Demir'den izin is-teyen İbrahim Mahlı isimli şahıs ummadığı bir tepkiyle karşılaştı ve sınır ge-çişlerinde İslâm Devleti bürokrasisine uymayan bireysel girişimlere müsa-maha gösterilmediği yanıtını aldı:

İbrahim Mahlı: Ebu Ali [Mustafa Demir] kardeşim, nasılsın? Türkiye tara-fından arkadaşlar aradı. 'Bizim kardeşlerden gelen var. Direkt gel bunları al,' dediler.

24 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2680386214.

25 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682902010.

26 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683303591.

27 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2683490874.

28 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2692726265, 2692731787, 2692732742, 2692734286, 2692734514, 2693906364.

Mustafa Demir: İbrahim Ağabey sizin ne alakanız var onlarla?

İbrahim Mahlı: Yardımcı olayım diye...

Mustafa Demir: Adamların kim olduğunu biliyor musunuz? Belki *Devle* değil, belki casus? Kimseye yardımcı olmayın. Devletin kendi yolu var. 'Biz yardımcı olamayız,' deyin, işin içinden çıkın.²⁹

Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması mensuplarının sınırla ilgili tecrübeleri de, bu zaman çizelgesiyle uyumlu. Örneğin Hacıbayram Yapılanması mensuplarından Ali Tatlıbal'ın Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'ndaki ifadesinde, Ebu Ali isimli biriyle internetten temas kurduktan sonra Gaziantep'e gittiğini ve Ebu Ali'nin evinde kaldığını, ertesi gün sabah namazı vaktinde Elbeyli üzerinden İslâm Devleti'ne geçtiğini aktarıyordu. Tatlıbal'a göre Ebu Ali kendini, "Türkiye'ye gelip gidenleri organize eden Cerablus Emiri" olarak tanıtıyordu. Ali Tatlıbal'ın Ebu Ali ismiyle tanıdığı kişi, Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'nın Suriye tarafındaki çalışma arkadaşı, el-Rai'de konuşlanmış Mustafa Demir'di.

21 Aralık 2014 tarihinde Hacıbayram Yapılanması'nın nüfuzlu isimlerinden Mehdi Tatlıbal ile İlhami Balı arasındaki bir görüşmede de sınırdaki yeni bürokratik kurallardan bahsediliyordu. Muhammed Selef'in [Oğuzhan Gözlemecioğlu] kendisine referans olduğunu belirten Mehdi Tatlıbal, beraberindeki bir başka kişiyle İslâm Devleti'ne geçmek istediğini Balı'ya aktardı. Balı İslâm Devleti'ne geçiş için bilgi isteyen Tatlıbal'a, "İletişimi [İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Tel Abyad'daki merkezini] arayacaksınız. Ya siz arayacaksınız ya da Muhammed Selef arayıp referans olacak," yanıtını verdi.³⁰

İslâm Devleti Hudut İdaresinin koyduğu kurallara ne kadar özen gösterildiği, savaşırken yaralanıp önce İslâm Devleti topraklarında tedavi gören, sonrasındaysa tedavisi için Türkiye'ye dönen Hacıbayram Yapılanması'na mensup Haydar Ali Deligöz'ün iyileştikten sonra İslâm Devleti'ne dönmek istemesiyle bir kez daha ortaya çıktı. 4 Haziran 2015'te Balı'yı arayan Deligöz, Muhammed Selef'in yeğeni olduğunu, savaşırken yaralanıp Türkiye'ye dönmek zorunda kaldığını belirterek İslâm Devleti'ne tekrar giriş yapmak istediğini aktarsa da Balı İslâm Devleti Hudut İdaresi kurallarını anımsatmakla yetindi. Balı, Deligöz'ün İslâm Devleti'ne geçişine ancak 11 Haziran 2015'te İslâm Devleti Hudut İdaresi'nden onay gelince müsaade etti.³¹ İslâm Devle-

29 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2698420649.

30 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2709078816.

31 Ankara 2, 8, 10 ve 12. Ağır Ceza Mahkemelerince alınan iletişimin tespiti kararları. Tape no: 2763340592, 2765467268, 2765836672 ve 2765948611.

ti'ne kaçak geçiş yapmaya çalışan mahit ve muhacirlerin yakalanması için sınır idaresinin de çaba harcaması, sınır bürokrasisinin titizlikle işletildiği'nin bir başka göstergesiydi.³²

Türkiye'den İslm Devleti'ne geçişlerin sıradanlaşan mekanĐini ve İslm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği'nin Kilis-Elbeyli'de kurduğu idari düzeni tam anlamıyla algılayabilmenin tek yolu Elbeyli'de bulunmak. Akçakale ve Karkamış da önemli geçiş noktalarıydı fakat İslm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği yönetimine ev sahipliği yapması Elbeyli'yi farklı bir konuma taşıdı.

Elbeyli'nin sınır geçişlerindeki aĐırlĐını kavramak için Gaziantep şehirlerarası Otobüs Terminali'ne gitmek bile yeterli. Terminalde dış görünüşleri Gaziantep'liye benzemeyen kişilere taksicilerin "Elbeyli'ye mi gideceksiniz?" diye sorduğunu görmek sıradan bir olguydu. Ben de yolculuğumu tipik bir mahit veya muhacirin ilçeye gittiği şekilde yaptım ve Gaziantep Otogarından kalkan Elbeyli minibslerine bindim. Minibslerle Elbeyli'ye gelen genç erkeklerin minibüsün son durağa ulaşmasıyla bir anda ortadan kayboluvermesi ilçedeki kimseyi şaşırtmıyor.

Tek bir ana caddeden ibaret Elbeyli'deki bir kahvehanede sohbet etmek bile ğretici. Kahvehanede konuştuğum kişiler devamlı sokaktan geçen şahıs ve araçları göstererek, "Bak, bu İslm Devleti'yle ilişkileri kuran Suriye'li", "şu geçen minibüs hep mahitleri taşıyor", "Bak bu da İslm Devleti'ne gidecek, vaktini bekliyor" diye konuşmaktan çekinmiyor.³³ İlçede yaşayanlara göre, Gaziantep-Elbeyli minibslerinden inenler önceden haberleştikleri kaçakçılarla buluşup İslm Devleti topraklarına geçiş yapıyor. O günlerde özel araçlar ve taksilerin getirdiği kişiler de eklendiği zaman kimi günlerde 100' aşkın kişi sınırı geçtiği sanılıyordu.

Elbeyli'yi ilk defa ziyaret ettiğim Mayıs 2015'te, Suriye'deki Azaz'a açılan Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı'nın biraz doğusundan Karkamış'a, yani Fırat Nehri'ne kadar olan Türkiye-Suriye sınırına İslm Devleti egemendi. Elbeyli'ye yaklaşık 15 kilometre mesafedeki Yavuzlu Köyü civarlarından Afrin Kantonu'nun başladığı noktaya dek Cephetül Nusra ile Esad muhalifi diğer gruplar da faaliyet gösteriyordu. Elbeyli sakinlerine göreyse bölgedeki İslm Devleti sınır trafiğinin merkeziyse, TSK'ya bağlı sınır birliklerinin konuşlanmış olduğu kendi ilçeleri ydi.

Elbeyli halkı, sınırı Suriye'den çıkmaya çalışan sĐınmacılara kapatan askerlerin, İslm Devleti'ne katılmak üzere Elbeyli'den Suriye'ye geçenlere veya Suriye'den Türkiye'ye giriş yapan mahit ve muhacirlere ses çıkarmadı-

32 Ankara 9. AĞır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2702444703 ve 2702448284.

33 Kilis'in Elbeyli ilçesinde görüşmeler, Mayıs 2015.

Elbeyli'deki bir kahvehaneden görünüm (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

ğını anlatıyordu. Askerlerin tavrı sorulunca pek çok kişi hemen, “Asker istese kuş uçurtmuyor ama ticarete ses etmiyor,” veya “Askerin haberi olmaz olur mu? Anlaşmalı her şey... gibi cümleler kuruyor. Mücahit ve muhacir trafiği o kadar sıradan bir hale bürünmüş ki, kaçakçılığa bulaşmamış Elbeyli sakinlerinin bile İslâm Devleti bağlantılı şahıslarla ilgili pek çok anısı var. Orta yaşlı bir erkek Elbeyli'den Gaziantep'e seyahat ettiği sırada arabasına aldığı bir yolcuyla konuşmalarını şöyle özetliyor: “200 lira karşılığında şahsı Gaziantep'e götürmeyi kabul ettim. Allah için savaştığımı anlattı. Aramızda ilk başta Arapça konuşuyorduk ama ağzından bizim bölgeye mahsus bazı sözcükler dökülünce yabancı olmadığımı anladım. Herhalde yabancı zannedilmek işine geliyordu.”³⁴

İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği'nin kentteki faaliyetleri, Elbeyli'nin tarıma dayalı ekonomisinde geçici bir canlanmaya yol açmış; fıstık, canlı hayvan, çay, mazot ve uyuşturucu kaçakçılığının da Hudut İdaresi kontrolünde Elbeyli'den gerçekleştirilmesi, bu sevkiyatlarda çalışan yerlilere önemli gelir sağlamış. Ancak İslâm Devleti'nin geri hizmetlerinin taşeronluğu karşılığında ilçede kalan para yerel bir enflasyon da yaratmış; da-

34 Aynı kaynak.

Elbeyli yakınlarındaki sınır noktasına kazılmış hendeklerden biri (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

ha önce aylık 200 TL'ye kiralanan daireler bile sınır trafiğinin yoğunlaştığı 2015'te en az 400 TL'ye alıcı bulur hale gelmiş.

Türkiye Sınır Emirliği'nin Elbeyli halkıyla kurduğu ilişkiler mafya yöntemlerini anımsatıyordu. 2014'e dek sığınmacıları veya ticaret yapmak üzere Elbeyli'ye gelen tüccarları taşıyan minibüsçüler ve şoförler, İslâm Devleti hâkimiyetiyle birlikte Türkiye Sınır Emirliği'ne bağlı çalışmaya zorlanmış. Elbeyli'deki şoförlere göre, Türkiye Sınır Emirliği'yle iş yapmak istemeyenlerin bağımsız çalışmaları Türkiye Sınır Emirliği'nce engelleniyordu. Bu yüzden konuştuğum şoförlerin tümü, Türkiye Sınır Emirliği'nin gadrine uğramamak için fotoğraflarını çekmememi rica ediyordu.

İşledikleri suçlardan ötürü hapis cezasına çarptırılma korkusuyla İslâm Devleti'ne kaçan birkaç kişi haricinde, Elbeylililere göre ilçeden yalnızca iki genç İslâm Devleti'ne katıldı. Bunun sebeplerinden biri Türkiye Sınır Emirliğinin adeta demir ökçeyle hüküm sürmesi. İslâm Devleti'nin sınırda kurduğu egemenliğe devletin kayıtsız kalmasının bölgedeki adalet mekanizmalarının da Türkiye Sınır Emirliği'nin kontrolüne soktuğunu aktaran Elbeylililer, İslâm Devleti yetkililerinin alacağı tedbirlere Türkiyeli makamların karşı çıkmadığını aktarıyordu. Yerel halka göre, İslâm Devleti yetkilileri de bu fırsatı kaçırmadı; Suriye'de gerçekleştirdiği infazlarla Elbeyli halkına korku salan Hudut İdaresi, aynı zamanda Türkiye tarafında işlenen suçlar hakkında da

hüküm vererek adaletli olduğunu yerel halka kanıtlamaya çalıştı. Örneğin İslâm Devleti'ne kaçan Elbeyli'deki bir yaralama olayının faili, yaralanan kişinin ailesini İslâm Devleti'yle temas kurmasının ardından hapsedilmiş. Elbeyli'de çalışan bir traktörün İslâm Devleti'nde bulunması sonrasında hırsız İslâm Devleti'ndeki emiri tarafından cezalandırılmış. Ancak bu hakkaniyet gösterileri Elbeyli halkını tam olarak etkileyemedi. "Adaletli olduklarını göstermek istiyorlar ama bize mahkûm oldukları için böyle davranıyorlar," yorumunda bulunan genç bir erkek, Türkiye Sınır Emirliği'nin etkin olduğu dönemde Elbeyli'de adaletin halkın yaptırım gücüne kaldığı görüşündeydi.

Bu "adil düzenin" Hudut İdaresi tarafından istismar edildiği pek çok olaya da rastlanıyordu. Bunlardan birinde, çalındıktan sonra sınırın Suriye tarafında terk edilmiş arabasını geri almak isteyen bir şahıs, temas kurduğu Mustafa Demir'den arabanın "beyt-ül mal" olduğu, yani İslâm Devleti'nin kamusal malı haline geldiği ve geri verilmeyeceği yanıtını aldı.³⁵

Elbeyli'de İslâm Devleti için çalışan şoförlerden biri, sınır operasyonlarını yöneten kişilerden Ebu Ali'yi [Mustafa Demir] tanıdığını aktarıyor ve İslâm Devleti Hudut İdaresi ile şoförler arasındaki ilişkiyi özetliyor: "Sınırı Ebu Ali isimli kumandan yönetiyor. 'Bizim geçişlerimiz bu ay şu kişiler tarafından yürütülecek,' diyor. Aylıkla bağlanıyorsun oraya. 1.000 lira, 2.000 lira... 'Bizden gelen yolcuları geçireceksin,' diyorlar. Taşımacıların hepsini arıyor, 'Bu akşam toplantı var,' diyor. Sınırı geçiş konuşuyorlar."

Ebu Ali'yi gören, hayvancılıkla uğraşan bir başka Elbeyli sakini, Ebu Ali'nin askerlerle kurduğu ilişkiyi anlatırken şaşkınlığını gizleyemiyor: "Koyun almak için karşıya geçtiğim bir sefer, 'Komutan Ebu Ali geliyor,' diye çobanlar korkudan titreyince ben de dikkat kesildim. Çobanlara telefonla 'Üst düzey İslâm Devleti komutanlarının hanımları sınırı geçecek, sakın ola sınıra gitmeyin,' diye haber gelince beklemeye koyulduk. Sonra bu meşhur Ebu Ali'yi gördük. 1.60 boylarında, küçük bir adamdı ama kudreti boyunu aşıyor; bir telefon ediyor, Türkiye askeri sınırı kapatıyor. Bir telefonuyla sınır açılıyor. Sınır karakolunun içinde geziyor, askerin panzerine biniyor..."³⁶ Ebu Ali, yani Mustafa Demir hakkındaki tüm bu anlatılanlara karşın, Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'nın adı sohbetlerde anılmıyor bile. Bu da Balı'nın geri planda kalıp kendini göstermeden sınırı idare etmeyi kısmen başarabildiğini ortaya koyuyor.

Bölge sakinlerinin anlattıklarına göre, sınır kaçakçılığından polis de haberdardı. Örneğin Nisan 2015'te sınır yakınlarında kafa kafaya çarpışan iki kamyonun hikâyesinden şu sözlerle bahsediliyor: "Gece karanlığında fark edilmemek için farlarını söndürmüş halde, biri Suriye'den mazot yüküyle

35 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2698829772 ve 2705846923

36 Aynı kaynak.

Türkiye'ye, diğeri de yeni yük almak üzere Suriye'ye doğru ilerleyen iki kamyon, birbirlerini göremeyip kafa kafaya çarpıştı. Çocuklardan biri öldü. Polis eskortluk yapmak için 250 lira almış çünkü araçların yanında polis olduğu, polisin ışıkları yandığı zaman asker kontrolde bulunmaya gerek duymuyor.”

Sınır yakınlarındaki tarım arazilerinin sahiplerinin, sınır trafiğinden zarar gören tarlalarından ötürü yaptıkları şikâyetler kimi zaman kaymakamlıklar ve mülki amirlerin bölgedeki trafiği önleme talimatları vermesine yol açmış. Ancak yerel halka göre bu tip olaylar birkaç günlük kesintilere yol açıysa da sınır geçişleri 2014'ten sonra pek hız kesmemiş.

Jandarma ile İslâm Devleti Hudut İdaresi çoğunlukla birbirlerini görmezden gelse de, Türkiye Sınır Emirligi sınır geçişlerini jandarma ekiplerinin gözüne sokmadan gerçekleştirmeye gayret ediyordu. Gaziantep'ten gelen araçlar genellikle Elbeyli'ye varmadan belirlenen randevu noktalarında kaçakçılarla buluşuyor, böylelikle Elbeyli otagarına yaklaşık 200 metre mesafedeki jandarma birliğinin önünden de geçilmemiş oluyordu. Kaçakçıların araçlarına binip sınırı giden mücahit veya muhacirler çoğu zaman ilçeye girmeden İslâm Devleti'ne geçiyordu.

Elbeylililerin aktardığı çalışma şablonuna göre, ilgili ay için belirlenen şoförler, İslâm Devleti'ne katılacak kişiler Gaziantep veya Elbeyli'ye ulaştığında Türkiye Sınır Emirliginden telefon alıyordu. Yolcuların Gaziantep veya Elbeyli'ye ulaşacağı saat, sınırı geçeceklerin sayısı gibi bilgileri alan şoförler karşıladıkları yolcuları sınırın belirli noktalarına götürüyordu. Sınırdaki indirilen mücahit veya muhacirler kısa bir yürüyüşün ardından el-Rai'den gönderilen araçlar tarafından karşılanıyor ve İslâm Devleti'ne geçiş tamamlanıyordu.

Çobanbey Sınır Karakolu, Elbeyli'den yaklaşık dört buçuk kilometre uzaklıkta. Ancak ilçeden Suriye'ye geçişin diğer yolları da var. Bunlardan en bilineni ve hem İslâm Devleti hem de Suriyeliler tarafından da en çok tercih edileni, sınır karakolunun kuzeydoğusunda kalıyordu ve ilçeye yalnızca bir buçuk kilometre mesafedeydi. Geçişler için en çok kullanılan noktalar “Tilki Yuvası” ve “Sıfır Noktası” gibi isimlerle anılıyordu. Karakolun batısında kalan Salhan Mezrası ile Çıldıroba da geçişlerin yoğun olarak yaşandığı noktalardandı.

Elbeyli ilçe merkezi, sınır geçişleri için Suriyelilerin ve İslâm Devleti'nin benimsediği bu noktaların her birine en fazla iki kilometre uzaklıkta. İslâm Devleti'nin sınırı egemen olduğu dönemde geçiş noktalarındaki hareketliliğe bizzat şahit olmak da mümkündü. Kaçakçılardan biriyle geçiş sınırı gittiğim sırada, Çobanbey Sınır Karakolu'na çıkan yolda bir askerî araç ve birkaç asker bekliyordu; askerlerin bulundukları yerden birkaç yüz metre ötelelerinde sınırı yürüyerek geçmekte olan sekiz kişilik grubu fark etmemeleriye se mümkün değildi.

İslâm Devleti'ne geçmek için Elbeyli'ye gelenler, yolculuklarının neredeyse tümünü bir araçtan diğerine binerek sürdürdükü için göreceli olarak rahat seyahat ediyordu. Sıfır noktasına kadar araçlarla gittikten sonra askerlerin kazdığı hendekleri veya dikenli telleri zorlanmadan geçenler, birkaç yüz metrelik bir yürüyüşün ardından sınırın diğer tarafında kendilerini bekleyen araçlara biniyordu. Suriye İç Savaşı'nın başlangıcından beri sığınmacıları taşıyan Elbeylili şoförler, kontrollerin sıklaşmasıyla yakalanan sığınmacıların askerlerce ağır biçimde darp edildiğini, mücahit ve muhacirlerinse rahatça sınırı geçtiğini aktarıyor.

Halk İslâm Devleti'ne gidecek mücahit ve muhacirleri taşıma işlerinde görev alan şoförler için, "Taşeron bunlar. Kimi taşıdığını bilmiyor, bilse de umursamıyor. Geçimini sağlamak için uğraşiyor işte..." yorumunu yapıyor. Genç bir kaçakçıysa İslâm Devleti'yle olan ilişkisini şöyle özetliyor: "Oradan haber gelir, nereden ne getirileceğini öğreniriz. Askeri giyim malzemesi götürdüğüm bir sefer, asker mallara el koydu. Suriye'ye elim boş geçince İslâm Devleti beni bir hafta hapsedti. Ama malzemeyi sağ salım götür, ne istersen verirler. Bir önceki Ramazan'da [Haziran-Temmuz 2014] her gün 10-15 kişi geçirdim. Türkiye'nin her yerinden insanlar... Bazen Çeçen, Fransız, Alman... Telefon geliyor bize, 'Şu saatte gelecekler,' diye haber veriyorlar. Gelenler de bizle irtibat kuruyor."

Soruşturmalar kapsamındaki iletişimin tespiti tutanaklarına göre maş karşılığı çalışan şoförler sürekli İlhami Balı ve diğer sınır yetkilisi Mus-

Elbeyli'de sınırındaki geçiş noktalarının çok yakınına dek araçlarla yolculuk etmek mümkündü (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

tafa Demir'in silsilelerinde çalışan isimlerle irtibat halindeydi. Türkiye Sınır Emirliği emri altında çalışan şoförler iki ayrı hatta çalışıyordu; bunların ilki birincisi Gaziantep-Elbeyli arasındaki, diğeryse Elbeyli ile İslâm Devleti sınırları arasındaki rotaydı.

İslâm Devleti Hudut İdaresi, sınırı geçecek şahıslar, Gaziantep-Elbeyli hatındaki şoförler, Elbeyli'den İslâm Devleti'ne geçişleri gerçekleştiren kaçakçılar ve İslâm Devleti sınırlarını koruyan kişiler arasında aracılık görevini Türkiye Sınır Emirliği üstleniyordu. İslâm Devleti Hudut İdaresi'nden geçiş onayı alan kişilerin isimleri ve Gaziantep'te bekleyecekleri randevu noktaları şoförlere bildiriliyordu. Şoförler bu kişileri alıp Türkiye Sınır Emirliği'nin görevlendirdiği Elbeyli'deki kaçakçılara teslim ediyordu. Kaçakçılar yardımıyla sınırı geçen kişiler, Türkiye Sınır Emirliği tarafından bilgilendirilmiş İslâm Devleti mensuplarınca sınırda karşılanıyordu.

İlhami Balı'nın şoförlerle ilişkisi yalnızca taşınacak kişilerle ilgili talimatları vermekle sınırlı değildi. Olası güvenlik riskleri, polis, asker veya jandarmanın uygulamaları şoförlerden biri tarafından bildirilince, Balı bu bilgiyi diğer şoförlere iletiyor ve tüm ağ güvenlik uygulamalarından haberdar ediliyordu. Görüşme tutanaklarına göre, Türkiye Sınır Emirliği emrinde çalışan şoförlere ödenen aylıklar 500 dolardan başlıyordu. 7 Aralık 2014 tarihli bir konuşmada İlhami Balı'yı arayan bir şahıs, "Aydın 10'unda para veriliyor- du ya... Biz beş kişiyiz zaten, 2.500 dolar yapıyor maaş. Ağabey, para suyunu çekti," diye konuşuyordu.³⁷ Aynı görüşmedeki diğer ifadelerse maaş karşılığı çalıştırılan şoförlerin kullandığı otomobil ve minibüslerin de kimi zaman Türkiye Sınır Emirliği tarafından sağlandığını gösteriyordu:

Bilinmeyen şahıs: Biz araç kiralyoruz şimdi. Bir araç askerin elinde, o haftaya çıkacak. Şimdi bizde iki tane büyük var.

İlhami Balı: Net konuş, bize ait kaç tane araba var?

Bilinmeyen şahıs: Askerin elindeki de dahil iki küçük iki büyük. Küçük askerin elinde.

İlhami Balı: Anladım. Yetiştirebiliyor musunuz?

Bilinmeyen şahıs: Zor oluyor. Dün araç kiraladık zaten. Ama GPRS'li mi bilmiyoruz...

İlhami Balı: Parasını göndereyim, bir tane küçük araba alın. Onu alırsanız üç küçük bir de büyük araba olur.³⁸

İslâm Devleti mensupları ile askerler arasındaki ilişkiye Elbeylililer tam olarak anlam veremiyor. Bazıları askerlerin İslâm Devleti mücahitlerinden

37 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2705254389.

38 Aynı kaynak.

korktuğu görüşünde, kimiye Türkiye'nin savaşa ortak olduğunu ima ederek, "Vardır bir hesapları," demekle yetiniyor. Bir başka kaçakçı sınırdaki askerler ile İslâm Devleti arasında eşgüdüm bulunduğu iddialarını anımsatıyor: "Sınırdaki kontroller bazen artar. O dönemlerde bile İslâm Devleti'nin malları sınırdan geçer. Bize önceden haber verirler saatini. Askerin Kobra aracı yerini terk eder, biz yarım saatte işimizi hallederiz. Sonra Kobra yerine döner."³⁹

Sınırdaki askerler ile İslâm Devleti Hudut İdaresi arasındaki ilişkiler konusunda Elbeyli halkının kuşkuyla örtüşen bulgular soruşturma kaynaklarında da mevcut. 5 Ocak 2015'te sınır geçişi sırasında yakalanan bir kafiyle ilgili İlhami Balı'yla görüşen bir şahıs, İslâm Devleti'ne gidenleri gözaltına alan polis biriminin şube müdürünün telefonunu aldığını, müdüre telefon edeceğini şu sözlerle anlatıyordu: "Arayıp konuşacağım. Diyeceğim ki, 'Bakın, bizim yapacağımız hiçbir şey yok. Siz ya da sizin büyükleriniz gitsin görüşsün gerekli kişilerle.' Değil mi?" Bu fikri onaylayan Balı, "Evet, 'Siz bu işi içeriden büyüklerle çözebilirsiniz,' desen yeter," yanıtını verdi.⁴⁰

O sıralarda Türkiye ile İslâm Devleti arasındaki sınır organizasyonunun gelişkinliğinden, Türkiye Sınır Emirliğinin Elbeyli merkezli çalıştığından habersizdiysem de, ilçede yaptığım çalışmaların 4 ve 5 Mayıs 2015 tarihlerinde *BirGün* gazetesinde yayınlanan iki ayrı habere⁴¹ konu olmasının ardından ilçede görev yapan askerlere yönelik operasyon başladı. Makalelerde Elbeyli üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerin ne denli kolay olduğu aktarılıyor, İslâm Devleti'nin Elbeyli'deki görevlileri aracılığıyla sınırdaki –ilçedeki ve sınırdaki askerlere rağmen– kurduğu egemenlikten bahsediliyordu. 6 Mayıs 2015'te önce Elbeyli'deki kaçakçılar gözaltına alındı; kaçakçıların kullandığı araçlar, depolar ve evlerde aramalar yapıldı.⁴² Sorgulanan kaçakçıların 4 ve 5 Mayıs 2015 tarihlerindeki haberlerde aktarılanları doğrulaması üzerine 8 Mayıs 2015'te operasyona Çobanbey Sınır Karakolu'nda görev yapan askerler de dahil edildi ve 18 kişi gözaltına alındı.

2015 sonlarına doğruysa, 2014'te başlatılmış soruşturmalara ilişkin veriler ortaya çıkmaya başladı. "İstihbari amaçlı dinleme sırasında başka bir suçun ortaya çıktığı" gerekçesiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma, şüpheliler arasında askerlerin de bulunması sebebiyle,

39 Kilis'in Elbeyli ilçesinde görüşmeler, Mayıs 2015.

40 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713726539.

41 <https://web.archive.org/web/20160823013707/http://www.birgun.net/haber-detay/isid-suriye-ye-boyle-geciyor-78341.html> ve <https://web.archive.org/web/20161011120806/http://www.birgun.net:80/haber-detay/sinir-isid-e-acik-suriyeli-ye-kapali-78383.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

42 <https://web.archive.org/web/20150520000342/http://www.birgun.net:80/haber-detay/18-aske-re-isid-gozaltisi-sinirda-isid-aske-r-isbirligi-haberi-operasyon-getirdi-78538.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Elbeyli'deki birliklerin bağı olduğu 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı Askeri Savcılığı'na gönderildi. Soruşturmada Çobanbey Sınır Karakolu'nda görev yaptığı tahmin edilen askerler ile Türkiye Sınır Emirliği yetkilileri arasındaki konuşmalar da yer alıyordu. Tespit edilenler arasında, sınır geçişleri konusunda askerin yardımına başvurulması, yaralı bir mücahit için askerden ambulans istenmesi, karşılıklı açılan ateşlerin görmezden gelinmesi gibi olaylara rastlamak mümkün.

Elbeylililerin, “Bir telefon ediyor, Türkiye askeri sınırı kapatıyor. Bir telefonuyla sınır açılıyor. Sınır karakolunun içinde geziyor, askerin panzerine biniyor,” sözleriyle anlattığı Ebu Ali'nin, yani Mustafa Demir'in askerlerle ilişkilerine dair somut veriler de soruşturmalarda bulunabiliyor. 25 Kasım 2014'te bir askerle görüşen Mustafa Demir, sınır karakolundaki askerlerin arazide tespit ettiği şahıslar arasında kendisinin de bulunduğunu teyit ediyor ve görüştüğü askerden, komutanını telefona vermesini istiyordu:

A.A.: O el fenerliler siz miydiniz?

Mustafa Demir: Valla küçük el fenerleriyle... Neredesin? Benim söylediğim yerde mi?

A.A.: Baktık biz, sizi gördük de... Senin adamlar...

Mustafa Demir: Komutanla şey yapabilir misin beni ağabey? Mümkün mü, bağlayabilir misin buradaki iş için? Size yardımcı olduğumuz gibi burada bir irtibat kursak...

A.A.: Tamam, bir şey olursa bana burada haber versinler.

Mustafa Demir: Sana ulaşırsak yeterliyse problem yok.

A.A.: Ben iletirim şimdi. Benim orada iki tane karakolum var, en kötü karakol komutanına iletir baktırım.⁴³

Aralık 2014'te sınır geçişi sırasında kalabalık bir grubun gözetimine alındığı olay, Türkiye Sınır Emirliği'nin sınır geçişlerinde sorun yaşayanlara gerekirse hukuki yardım dahi sağladığını gösteriyor. 21 Aralık 2014'te Ramazan isimli bir şahısla görüşen Balı, İslâm Devleti'ne giderken yakalananlar için avukat tuttuklarını anlatıyordu. Yabancı şahısların ülkelerine iade edilip edilmeyeceğinin de tartışıldığı görüşmede, yakalanan Türkiyeli şahısların gözetiminden bir şekilde çıkartılarak İslâm Devleti'ne gönderildiğinden de bahsediliyordu:

Ramazan: Geçen gün birkaç kişi tutuldu ya... Onun arkadaşları aradı. “Bir şey yapamaz mıyız?” diyor.

43 https://web.archive.org/web/20170922051051/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/485085/Siniri_ISiD_emiri_ile_yonetmisler.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İlhami Balı: Biz avukat tuttuk. Avukat dedi ki, “İnşallah 10 güne kadar bırakacaklar.” Yaklaşık 18 kişiydi.

Ramazan: Ülkelerine mi bırakırlar yoksa içeri mi?

İlhami Balı: Bir tane bacıyı ülkesine, İspanya’ya gönderdiler. Diğerlerini bilmiyorum. Birkaç tane Rus kardeş vardı. Onları buraya bırakabilirler çünkü Rusya’ya gönderirlerse sıkıntı olur. Türkleri biz içeri aldık, geçirdik onları.

Ramazan: He, o tarafa [İslâm Devleti’ne] aldınız yani...

İlhami Balı: Cinayetten aranan bir kardeş varmış. Önceden, cahiliyetinde sıkıntı yapmış. Onu tutukladılar sadece.⁴⁴

Farklı görüşme tutanakları, Türkiye Sınır Emirliği’nin sınır geçişleri sırasında yakalananların polis veya savcılıktaki işlemleri için devreye girmesinin pek de olağandışı olmadığını gösteriyor. 17 Kasım 2014’te İlhami Balı’yı arayan bir şahsın, Kilis’te sınırı geçmeye çalışırken yakalanan iki kadın, bir erkek ve bir çocuğun bırakılması için yardım istemesi üzerine Balı, “Aradık söyledik Reşit’e... Yakalananlarla ilgilenen kardeşe söyledik bunları. İnşallah ilgilenecek,” yanıtını verdi.⁴⁵ İlhami Balı ile Mustafa Demir arasındaki 5 Şubat 2015 tarihli bir konuşmadaysa Rusya Federasyonu vatandaşı üç kadın ve bir erkeğin Gaziantep’te yakalandığından bahsediliyordu. Mustafa Demir’e, “Ebu Mansur’u ara, şu yakalananlar için konuşsun. Yazık günah...” sözleriyle seslenen Balı, İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkililerinden Ebu Mansur’un yakalanan kişiler için girişimde bulunmasını istedi.⁴⁶

Türkiye Sınır Emirliği’nin görevleri arasında, İslâm Devleti saflarında savaşırken yaralanan mücahitlerin tedavi edilmesi de bulunuyordu. İlhami Balı’nın sorumluluklarından biri, Elbeyli ve Karkamış’tan Türkiye’ye gönderilen yaralıların tedavi için Gaziantep’teki uygun hastanelere sevk edilmesi idi. İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi’ni kurmak üzere görevlendirilen İslâm Devleti Türkiye Kolu elemanı Abdülhâkim’in çalışmaları sürdüğü için yaralıların bakım ve tedavisinde geçici çözümlere başvuruluyordu. Balı’nın tercihi de, bu konuda herhangi bir tesisleşmeye gitmeksizin, Gaziantep’te farklı özel hastanelerle ilişkisi bulunan özel sağlık danışmanlarıyla anlaşarak, yani bir nevi taşeron kullanarak, yaralıları Gaziantep’teki özel hastanelerde tedavi ettirmekti.

Türkiye Sınır Emirliği’nin bir diğer görevi, İslâm Devleti birimlerinin ihtiyaç duyduğu askerî malzemeyi ve nadiren de olsa silahları sınırdan geçirmekti. Farklı iletişimin tespiti tutanakları, askerî elbiseler, botlar, çadırlar, dürbünler, kelepçeler, el fenerleri ve araçların üzerine takılan çakar lamba-

44 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2709060356.

45 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2700358305.

46 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2723328942.

lar ve termal içlikler gibi askerî malzemelerin yanı sıra az sayıda da olsa kalashnikof tüfekler, tabancalar veya hafif zırhlı araçlara karşı etkili, LAW silahı olarak bilinen *light anti-tank weapon* [Hafif tanksavar silahı] türü silahların, İslâm Devleti'nden gelen talepler doğrultusunda sınırdan geçirildiğini gösteriyor.⁴⁷

Kasım 2014'ten sonraki görüşme kayıtları, sınır geçiş operasyonlarının başındaki İlhami Balı'nın titizlikle giriş-çıkış istatistiklerini kaydettiğini gösteriyor. İstatistik kayıtlarının sebebini de yine İlhami Balı bir telefon görüşmesinde, "Biz şimdi para alacağız da... Bunları tam giriş-çıkış kaç kişi... Bunları bana söylemen lazım," sözleriyle açıklıyor.⁴⁸ Diğer telefon görüşmeleriyle birlikte değerlendirildiğinde, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Tel Abyad'daki komuta merkezinin, Balı yönetimindeki Türkiye Sınır Emirliği'ne sınırdan geçen kişi başına ödenek gönderdiği anlaşılıyor. Ancak kurumsallaşmadaki bu adımın ilk atıldığı Kasım 2014'te, sınır trafiğinin takibi konusunda Türkiye Sınır Emirliği yetkilileri arasında henüz uzlaşma sağlanamadığı görülüyor. Bir görüşmede Balı ile ismi bilinmeyen bir şahsın, 17 Ekim 2014 ile 17 Kasım 2014 arasında Elbeyli-el-Rai güzergâhı üzerinden İslâm Devleti'ne geçirilen kişilerin sayısı hakkında farklı sonuçlara vardığı görülüyor:

Bilinmeyen şahıs: 1.128.

İlhami Balı: Hangi tarihten itibaren? Bu giren-çıkan mı, yoksa sadece giren mi?

Bilinmeyen şahıs: Girenler bu [İslâm Devleti'ne]. 17 Ekim'den beri.

İlhami Balı: Yanlışın var. Ben 22 Ekim'den sonrasını hesapladım, 1.440 kişi.⁴⁹

Bu görüşmenin devamında günlük giriş-çıkış sayıları karşılaştırıldı. Örneğin 17 Ekim 2014'te Balı'nın kayıtlarına göre 31 kişinin İslâm Devleti'ne giriş yaptığı gözükürken, diğer şahıs bu sayının 61 olduğunu ileri sürüyordu. Aynı kişinin kayıtlarına göre 18 Ekim 2014'te 38, 19 Ekim 2014'te 26, 20 Ekim 2014'te 76 kişi sınırı geçerek İslâm Devleti'ne katılmıştı. Balı bu farklılıkların giderilmesi gerektiğini söylüyor ve "İkimizinkinin [tutulan istatistiklerin] birbirini tutması lazım. Yoksa para alamayız biz bu adamlardan [İslâm Devleti Hudut İdaresi yönetiminden]," diye konuşuyordu.⁵⁰

Üzerinde uzlaşya varılan Türkiye Sınır Emirliğinin kayıtlarına göre, 17 Kasım 2014 ile 17 Aralık 2014 arasında Elbeyli'den 1.301 kişi İslâm Devleti topraklarına giriş yaparken, 272 kişi aynı dönemde İslâm Devleti'nden Tür-

47 Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 02.02.2015 tarih ve 2015/31 sayılı karar numarası ile 2014/129566 soruşturma sayılı iletişimin tespiti kararları, Tape no: 2724115854

48 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2700579080.

49 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2700583073.

50 Aynı kaynak.

kiye'ye geçti.⁵¹ 30 Mart 2015'teki bir görüşmede zikredilen sınır istatistikleriyle Elbeyli üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerin artarak sürdüğünü gösteriyordu. Konuşmada 27 Mart 2015'te 77, 28 Mart 2015'te 110, 29 Mart 2015'te 111 kişinin Elbeyli üzerinden İslâm Devleti topraklarına geçiş yaptığı aktarılıyordu. Günlük geçişleri belirten bu sayıların yalnızca Elbeyli-el-Rai güzergâhındaki geçişlerden ibaret olduğu, aynı dönemde Akçakale-Tel Abyad ve Karkamış-Cerablus güzergâhlarındaki geçişlerin de sürdüğü anımsatılmalı.

İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un İslâm Devleti'ne yönelik bombardımanlarını yoğunlaştırması özellikle yabancı savaşçı akınını önemli ölçüde gerilettili. ABD Dışişleri Bakanlığı kaynaklarına göre, yabancı savaşçılardan en yoğun katıldığı dönemde aylık yaklaşık 2.000 kişi İslâm Devleti egemenliğindeki topraklara giriş yapıyordu. 2015 başlarında en yoğun katılımların yaşandığı İslâm Devleti, 2016 ortalarına gelindiğinde aylık 500 yabancı savaşçı devşirebilir hale geldi.⁵² Dolayısıyla 17 Ekim 2014 ile 17 Kasım 2014 tarihleri arasında 1.440 kişinin, Mart 2015'teyse her gün 100'ü aşkın kişinin Elbeyli-el-Rai güzergâhından İslâm Devleti'ne girişi, ABD Dışişleri Bakanlığı verileriyle birlikte okunduğunda, Elbeyli noktasının önemi bir kez daha anlaşılıyor.

İslâm Devleti Hudut İdaresinin sınırda katı kurallar koymasının birkaç sebebi var. Bunlardan ilki, düşük düzeyde seyretse dahi idarenin önleme çalışmalarını boşa düşürebilmek; yani sınırı geçecek mücahit ve muhacirler ile sınır operasyonlarının güvenliğini garanti altına almak. Öngörülemeyen önleme hamlelerine karşı alınan önlemlerden biri, geçişleri kalabalık gruplarla gerçekleştirmemektir. Bu konudaki katı kuralları çiğneyenlere karşı İlhami Balı pek de hoşgörüle yaklaşmıyordu. Örneğin 22 Aralık 2014'te Gaziantep'e gelen 30 kişilik bir gruba Balı oldukça sert tepki gösterdi:

Abdullah: Ağabey biz İstanbul'dan geldik. Merkezdeyiz.

İlhami Balı: Kaç kişisiniz?

Abdullah: 30.

İlhami Balı: 30 mu? Allah rızası için elini ayağını öpeyim, 30 kişi birden gelinir mi? Bunun istihbaratı var, muhaberatı var... 10'ar kişi gelin, beşer kişi gelin... Ben sizi 30 kişi nasıl alayım yahu!

Abdullah: Ağabey ayrı ayrı geldik zaten, bugün burada toplandık.

İlhami Balı: Ayrı ayrı geldiniz, geçseydiniz ya!⁵³

51 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2708213167.

52 <https://web.archive.org/article/us-mideast-crisis-recruiting/fewer-foreign-fighters-joining-islamic-state-pentagon-idUSKCN0XN2FO>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

53 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2709258207.

İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin sınır bürokrasisinin belirginleşmesi sonrasında, sınır geçişlerinde mücahit ve muhacirlerin yanlarında götürebilecekleri kişisel eşyalara ilişkin kurallar da ortaya çıktı. 27 Kasım 2014'te İstanbul Yapılanması'ndan Kerim Akyüz'ü arayan bir şahıs, sınırda yaşadığı sorunları aktarıyor ve çantaları yüzünden sınırdaki yetkililerin geçişine izin vermediğini anlatıyordu: "Burada arada derede kaldık... 'Çanta yüzünden ben sizi arabaya almam' diyor. 'Siz önemlisiniz onlar [çantalar] değil. Emir büyük yerden,' diyor."⁵⁴ Bu tarihlerde Balı ve Elbeyli'deki ekibinin de sınırı geçecek şahıslarla, beraberlerindeki büyük bavullardan ötürü ciddi sorunlar yaşadığı görülüyor.

İslâm Devleti Hudut İdaresi bürokrasisinin yaptırım gücünü ortaya koymak için çeşitli dönemlerde sınırı mücahit, muhacir ve malzemelerin geçişine kapadığı da oluyordu. Geçişler bazı dönemlerde İslâm Devleti'nin denetimleri veya Türkiye tarafındaki siyasal gelişmeler (Hükümet yetkililerinin Gaziantep'e yaptıkları ziyaretlerden ötürü artan güvenlik, vb.) gibi sebeplerle kapansa da, sınır yetkilileri hakkındaki şikâyetlerin karara bağlanmasına dek tedbiren geçişlerin durdurulması da sıradanlaşmıştı. Örneğin 3 Şubat 2015 tarihli bir telefon görüşmesinde Ebu Ali'nin sınırları kapadığından şikâyet eden bir şahsa Balı, "Mahkeme ne zaman sonuçlanırsa o zaman açacağız yolları," yanıtını verdi.⁵⁵ Konuşmanın devamından, sınır yetkililerinden Mustafa Demir'in rüşvet almakla suçlandığı, şikâyete bakan mahkemenin karar çıkana dek sınırın kapalı tutulmasının planlandığı anlaşılıyor. 8 Ocak 2015'teki bir başka görüşmeyle, sınır geçişlerinin Ocak 2015'te de bir haftalığına yasaklandığını ortaya koyuyor.⁵⁶

Kurallara ne kadar titizlikle uyulduğu, İstanbul Yapılanması'nın en nüfuzlu ismi İlyas Aydın ile İlhami Balı arasında 4 Aralık 2014'te geçen bir telefon görüşmesinden de anlaşılıyor. İslâm Devleti'ne geçiş yapacak iki kişinin sakallarını kesmeden sınırı geçmesi için Rakka'da bulunan idareci Ebu Hafs el-Mısri'den izin aldığını belirten İlyas Aydın'a İlhami Balı, erkeklerin sakallı geçişlerine izin verilmediğini aktarıyor ve bu konuyla ilgili olarak İslâm Devleti Hudut İdaresi yönetimine bildirim yapılması gerektiğini anlatıyordu:

İlhami Balı: Ebu Usame el-Medeni'den izin gelmezse yardımcı olamam.

İlyas Aydın: Ebu Usame mi yoksa Ebu Hafs mı emir? Hudut Emiri, Rakka'dan?

İlhami Balı: Hudut emiri benim. Benim emirim Ebu Usame el-Medeni.

54 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2702946482.

55 Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 02.02.2015 tarih ve 2015/31 sayılı karar numarası ile 2014/129566 soruşturma sayılı iletişimin tespiti kararları, Tape no: 2722761721.

56 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2714259851.

Ilyas Aydın: Ebu Hafs bana bu izni [2 şahsın sakallı olarak sınırdan geçebilmesine ilişkin] verdi. Ben bilmiyorum kim kimin emiri, kim kimin naibi, kim kimin altında çalışıyor...

İlhami Balı: Buraya gelin, idareye gideriz. Idarede Ebu Usame'nin naibi var. Durumu anlatırız. O izin verirse geçiririz. Benim için fark etmez yani...⁵⁷

İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin sınır bürokrasisine ilişkin benzer örneklerle Akçakale'de de rastlanıyor. Örneğin *Ebu Davut* künyeli İsmail Bayaltun'un 8 Haziran 2015'te, sınır kapılarının durumunu bilen bir şahısla yaptığı görüşmede, birtakım mallarının geçişinin Hudut İdaresi tarafından yasaklanmış olduğu anlaşıyor.⁵⁸ Aynı konuşmadaki başka ifadeler, sınırdan geçecek askerî malzemelerin gümrük görevlilerince kontrol edildiğini de gösteriyor. Bu kuralın çeşitli uygulamalarına İstanbul Yapılanması'na mensup şahısların görüşmelerinde de rastlandı.⁵⁹

Yabancı şahısların İslâm Devleti'ne sevkî

İslâm Devleti'ne katılmak üzere Türkiye'ye gelen yabancı şahısların Türkiye'ye varışlarından İslâm Devleti topraklarına ulaşmasına kadarki süreç İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun sorumluluğundaydı. Şirket bu faaliyetler için Türkiye İŞİD'inin İstanbul Yapılanması'nın insan kaynağından faydalanıyordu; *Ebu Abdullah* şer'i ismiyle bilinen Abdullah Bouzar, gerçek ismi tespit edilemeyen *Ebu Abdurrahman*, Can Karabulut, Ömer Mert Mertcan ve Cemil Aslan, Ebu Suheyften aldıkları talimatlar doğrultusunda görev yapıyordu. İstanbul Yapılanması içinde de çeşitli sorumluluklara sahip olduğu bilinen Mertcan, yabancıların İstanbul'da karşılanıp İslâm Devleti'ne geçirilmesi ve Ebu Suheyf'in diğer çalışmaları konusunda İstanbul Yapılanması'nın yetkililerine bilgi veriyor ve aradaki koordinasyonu sağlıyordu. Ortaklaşa karar alınması gerektiğindeyse Ebu Suheyf doğrudan Ilyas Aydın veya Halis Bayancuk'la görüşüyordu.

Ebu Suheyf'in önderliğinde yürütülen faaliyetler çoğunlukla, Türkiye'ye geleceği bilgisi ulaşan yabancı mücahit ve muhacirlerin İstanbul'daki havalimanlarına veya otobüs terminallerinde karşılanması, İstanbul Yapılanması'na bağlı kişilerin evlerinde veya otellerde konaklamalarının sağlanması, birkaç gün içinde bu kişilerin otobüsle sınır kentlerine gönderilmesi ve bu kişilerin sınır geçişi için Türkiye Sınır Emirliği'ne teslim edilmesinden oluşuyordu.

57 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2704485372.

58 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2764679534

59 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2744999377

Sürecin ayrıntıları incelendiğindeyse, tüm bağlantıları kuranın Ebu Suheyf olduğu görülüyordu. Yabancı şahısların karşılanması, konaklayacakları yerlere nakledilmesi ve Gaziantep ile Şanlıurfa otobüslerine bindirilmesi gibi işlerde görev alan Cemil Aslan, Ömer Mert Mertcan ve Can Karabulut ne naklettikleri kişilerin kimliklerini ne de Ebu Suheyfe talimatların nasıl geldiğini biliyordu. Ebu Suheyf, Mertcan ve Karabulut'a kaç kişinin karşılanacağı bilgisini ve Sabiha Gökçen veya Atatürk Havalimanı'nda ya da Esenler Otogarı'nda bulunmaları gereken saati iletliyordu; otobüs veya uçakla Türkiye'ye gelen yabancı şahıslara da Mertcan veya Karabulut'un telefon numarasını vererek tarafların buluşmasını sağlıyordu. Çoğunlukla İngilizce veya Arapça taraflar arasındaki iletişim için yeterli oluyor, bazen Fransızca konuşabilen kişilerden de yardım alınıyordu.⁶⁰

Karşılanan kişiler kalabalık aileler olduğunda otellere, birkaç kişilik küçük gruplarsa İstanbul Yapılanması mensuplarının evlerine, tek kişiye genellikle İstanbul Yapılanması kontrolündeki mescitlere götürülüyor ve sınıra seyahat edilecek güne kadar burada kalmaları sağlanıyordu. Bu süreçteki konaklama, ulaşım ve yiyecek gibi masrafların tümü Ebu Suheyf'in ekibi tarafından karşılanıyordu.

Sınır geçişi için aynı anda çok fazla kişiyi benzer yöntemlerle sınıra yollayıp şüphe çekmekten kaçınılsa da, bazen yoğunluktan ötürü tek seferde onlarca insanın sevk edildiği de oldu. Örneğin Ebu Suheyf 14 Ekim 2014'te İslâm Devleti'nde bulunan ve İslâm Devleti Hudut İdaresi için çalışan *Ebu Yaser* isimli kişiyle yaptığı görüşmede, 10 aileden oluşan bir kafilenin bir an önce sınırın diğer tarafına geçirilmesi için yardım istiyordu. Bu kadar kalabalık bir grubun hangi noktadan Suriye'ye geçirilebileceğinin tartışıldığı görüşmede Ebu Suheyf, Kürtlerden gelen baskı sebebiyle ailelerin mümkün olan en kısa sürede nakledilmesi ricasında bulunuyordu.⁶¹ İkili arasındaki bir başka konuşmadaysa 21 ailelik bir grubun İslâm Devleti'ne geçeceğinden bahsediliyordu.⁶²

Türkiye sınırlarının yönetimi

İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun yabancı şahısların sınıra ulaştırılması faaliyetlerini yürüten Ebu Suheyf, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Türkiye Sınır Emirliği pozisyonunda yaptığı değişikliklerin sınır geçişlerinde meydana

60 Ebu Suheyf, 8 Ekim 2014'te Türkiye'ye giriş yapmak üzere bir sınır kapısında bekleyen yabancı şahıslarla iletişim kurması için Fransızca konuşabilen *Ebu Süleyman* isimli bir şahıstan yardım istedi. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2692915175

61 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2693953129

62 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2700237927

na getirdiği zorlukların bir benzerini, İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Suriye ve Irak'taki merkezi yönetimindeki görev değişimlerinde de deneyimledi. 2014'ün son çeyreğine kadar *Ebu Hamit* ve *Ebu Mansur* isimli yetkililere hesap veren Ebu Suheyf, Ebu Mansur'un görevini *Ebu Yaser*'in üstlenmesiyle çeşitli zorluklar yaşadı. 16 Kasım 2014 tarihli bir görüşmede Ebu Yaser'e yabancı şahısların Türkiye üzerinden Suriye'ye geçiş sistematığını aktaran Ebu Suheyf, sınırların düzensizliğinden yakınarak istikrarlı bir idari kadro talep etti. Geçiş güzergâhlarındaki elemanların ve yetkililerin sürekli değişmesinden şikâyet eden Ebu Suheyf'e hak veren Ebu Yaser, göreve yeni geldiğini, henüz işleyişi çok iyi bilmediğini ama gerekli görüşmeleri yapacağını söyledi.⁶³

Ebu Suheyf, işleyişte değişikliğe gidilmesi konusunda da öneride bulundu. Önceki yetkililer döneminde yabancı şahısların geçişi hakkında Ebu Suheyf Tel Abyad'daki yetkililerle görüşüyor, onaylanan talep sınırındaki yetkililere bildiriliyordu. Ebu Suheyf bu çalışma yöntemini Ebu Yaser'e şöyle özetliyordu: "Sen benim adıma Ebu Bekir el-Türki'yle [İlhami Balı] irtibata geçeceksin ve diyeceksin ki, 'Ebu Suheyf İstanbul'dan [yolluyor]...' Benden haber alıp süratli bir şekilde [İslâm Devleti'ne] girerler." Ancak bu sistemin yavaşlığından ve verimsizliğinden yakınan Ebu Suheyf Kilis, Gaziantep ve Şanlıurfa'daki sınırlarla bizzat iletişim halinde olmak istediğini Ebu Yaser'e aktardı.⁶⁴

Ebu Suheyf Türkiye'nin doğusundan ülkeye karayoluyla giren şahısların İslâm Devleti'ne ulaşması için de çalışma yürütüyordu. Ebu Suheyf'e yakın çalışan, İstanbul Yapılanması mensubu şahısların Türkiye-İran sınırındaki sorunlar üzerine yaptığı görüşmeler bu sorumluluğu da ortaya çıkarıyordu. Telefon görüşmelerinden, özellikle İran'dan Türkiye'ye düzensiz geçişleri gerçekleştiren kaçakçıların İslâm Devleti'ne giden kişilerden 3.500 doları bulan meblağlar istediği görülüyor.⁶⁵

Ebu Suheyf ile göreve yeni gelen Ebu Yaser'in ilk olarak bu sorunlu alana eğilmiş olması şaşırtıcı değil. Gürcistan veya Afganistan üzerinden gelenlerin "bilinen kişiler" olduğunu, yani uluslararası güvenlik teşkilatlarının fişlediği şahıslar olabileceğini belirten Ebu Yaser, geçişlerde sağlık sorunları söz konusu olmadığı takdirde kimsenin oyalanmaması, Türkiye'deki konaklamaların uzamamasını istiyordu: "De ki, 'Bu bir emirdir.' Eğer ilaç falan kullanmıyorsa, İstanbul'u görmek, gezmek isteyen olursa bırakma." İslâm Devleti'ne ulaşmak üzere Van üzerinden Türkiye'ye yapılan girişleri kurumsallaştırmaya çalışan Ebu Suheyf ile Ebu Yaser arasındaki görüşmelerden biri şöyleydi:

63 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2700237927.

64 Aynı kaynak.

65 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2696895024.

Ebu Yaser: Van'da irtibat kurmak için adamların var mı?

Ebu Suheyf: Evet akhi.

Ebu Yaser: Yani sana "Orada ev tut," desem, sorun olmayan bir mıntıkada...

Ebu Suheyf: Yok yaparız. Çevrem güçlü gerçekten. Bulgaristan, Yunanistan, İran sınırı... Ben İstanbul'dayım yani sen bana emri bildir, ne olursa...

Ebu Yaser: İran'da nasıl çevren?

Ebu Suheyf: Soruşturuyorum. Kaçakçılar var, onları biliyorum.⁶⁶

İlerleyen dönemlerdeki telefon görüşmelerinden Şirketin Van'da kısmen organize olmayı başardığı ve İran'dan Türkiye'ye giriş yapanları karşılayacak kişilerin görevlendirildiği, İslâm Devleti'ne geçişlerinden önce konaklanacak evlerin ayarlandığı anlaşıyor.⁶⁷

Afganistan, İran ve Azerbaycan rotaları hakkında görüşen Ebu Yaser ve Ebu Suheyf'in diğer konuşmalarında İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne ilişkin farklı ayrıntılara rastlamak da mümkün. Geçişler için harcanan paraların İslâm Devleti'nden Türkiye'deki profesyonellere gönderildiği, Ebu Suheyf gibi idarecilerin de bu paraları geçiş yapan kişilere nasıl dağıttığı görüşmelere yansıyor. Bir telefon konuşmasında "Sana 30.000 gönderdim, geldi mi?" diye soran Ebu Yaser'e Ebu Suheyf, "Geldi, onun hepsini kardeşlere gönderdik," yanıtını veriyordu.⁶⁸ Geçişler için harcanan bu meblağlar, düzensiz geçiş güzergâhlarını kaçakçıların kontrol ettiği, Afganistan, Pakistan ve İran gibi coğrafyalardan Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne geçmeye çalışan mücahit ve muhacirlerin masrafları için kullanılıyordu.

Ebu Suheyf'in ekibi aracılığıyla İstanbul'daki havalimanları, Trakya'daki kara sınırı ve İran-Türkiye sınırını kontrol eden İslâm Devleti Hudut İdaresi, Şirketin bir diğer elemanı İsmail Bayaltun aracılığıyla Şanlıurfa-Akçakale bölgesini de denetimi altına almıştı. Sınırın Türkiye tarafında bulunan İsmail Bayaltun, Akçakale'nin karşısında ve civarındaki geçiş noktalarındaki durumu Şirkete bildirerek, yabancı şahısların İslâm Devleti'ne geçişlerinde kullanacakları rotaların belirlenmesine yardımcı oluyordu. Sınırdan geçirilmele-ri için Akçakale'ye gönderilen şahıslarla ilgili Suriye'deki yetkililer *Ebu Hani* ve *Ebu Abdullah*'la görüşmeler yapan Bayaltun, İslâm Devleti'nin sınırı kapalı tuttuğu dönemlerde ise farklı rotalar veya yöntemler kullanarak İslâm Devleti'ne geçişleri devam ettiriyordu.

66 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2700237927.

67 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2699247529.

68 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2701652196.

Türkiye çoğu zaman, farklı adreslerden İslâm Devleti topraklarına giden binlerce kişinin yolculuk güzergâhlarına dahildi. İslâm Devleti'yle uzun bir süre kara sınırı paylaşan Türkiye'nin aynı zamanda örgüt için önemli kaynak ülkelerden biri oluşu, yerel ağlardaki şahısların sınır geçişi sisteminde görevler üstlenmesini de beraberinde getirdi. İslâm Devleti Türkiye Kolu ile İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin üstlendiği sınır geçişinde aracılık misyonunu, Türkiye-Suriye sınırındaki değişimleri gözетerek ve sürekli yeni yöntemlerle başvurarak gerçekleştirmeleri, idarenin önleme sorumluluğunu da ikiye ayırdı. Öncelikle sınır güvenliğini sağlayıp düzensiz geçişleri önlemesi, ikinci olaraksa sınır geçişlerine aracılık eden yapıların faaliyetlerini sonlandırması gereken idare, iki sorumluluğunu da tam anlamıyla yerine getiremeyecek "Türkiye'nin IŞİD'e açık kapı politikası" tanımının dünya basınında sıklıkla kullanılmasına engel olamadı.

Uluslararası katılımcıların en çok tercih ettiği durak ülke olması ve Türkiye IŞİD'inin yerelde örgütlediği kişileri İslâm Devleti'ne göndermesinden ötürü Türkiye sınırları iki trafiğe aynı anda sahne oldu. Kimi yerlerde kesişen bu farklı trafiklerin incelenmesi ile, Türkiye'de idarenin temel önleme sorumlulukları da ortaya çıkıyordu:

1. **Türkiye'ye girişler:** Uluslararası ajanslar ve partner ülkelerle işbirliği yapılarak kara listelerin kullanılması, böylece şüpheli şahısların sınır kapıları ile havalimanlarından geri gönderilmesi (Bu sorumluluk şahısların yurttaşı oldukları ülkelerle paylaşılıyor; yani şüpheli kişilerin ve küresel el-Kaide ağları veya İslâm Devleti'yle bağlantılı olabilecek kişilerin Türkiye'ye gidişlerinin önlenmesi ve şahıslarla ilgili bilgilerin Türkiye'yle paylaşılması gerekiyordu).
2. **Yabancı şahısların İslâm Devleti'ne sevki:** Türkiye'ye ulaşan yabancı şahısların Türkiye içi hareketliliğinin, yani İslâm Devleti'ne gitmek üzere sınıra seyahatlerinin engellenmesi. Bu doğrultudaki çalışmalar Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa gibi durak kentlerdeki denetimleri içerdіęi gibi, yabancı şahısların İslâm Devleti'ne ulaşmasında aracılık üstlenen İslâm Devleti Türkiye Kolu ve yerel yapılanmaların faaliyetlerine karşı önlemeyi de kapsıyordu.
3. **Türkiye IŞİD'i mensuplarının sınır geçişleri:** Türkiye IŞİD'inin yerel yapılanmalarının, kendi mensuplarını İslâm Devleti'ne ulaştırmakta kullandığı yöntemlere karşı önleme çalışmaları.
4. **Sınır organizasyonlarının faaliyetleri:** Sınır geçişlerini koordine eden İslâm Devleti Hudut İdaresi faaliyetlerinin önlenmesi.

20 Ağustos 2016 Gaziantep Kına Evi Saldırısı sonrasında başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu'nun Türkiye ile İslâm Devleti'nin paylaştığı kara sınırını ortadan kaldırması, Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerin fiziki imkânlarını oldukça azalttı. Türkiye'nin Suriye'yle 911 kilometrelik kara sınırını kapsayan sınır duvarının inşası bu geçiş olasılıklarını daha da düşürdü.

Türkiye-Suriye sınırına Milli Savunma Bakanlığı ve TOKİ işbirliğiyle inşa edilen duvar (Fotoğraf: AA).

Temmuz 2015'ten itibaren Türkiye'nin İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la işbirliğinin artması, 2016'daysa Fırat Kalkanı Operasyonu ve sınır duvarının inşası Türkiye'den İslâm Devleti'ne geçişleri azalttı fakat sınır geçişlerine yönelik önleme faaliyetlerinin geçmişi bundan daha karmaşık.

İslâm Devleti'ne geçiş yapmak üzere durak ülke olarak Türkiye'ye gelen yabancılara karşı idare uzun süre kalıcı bir çözüm bulmakta zorlandı. İslâm Devleti'nin küresel bir çekim odağı haline geldiği ilk dönemde, yani 2014'ün ikinci yarısına kadar, Türkiye üzerinden Suriye'ye geçişler oldukça kolaydı; İstanbul'a gelen mücahit ve muhacirler çoğunlukla kendi imkânlarıyla Gaziantep veya Şanlıurfa'ya geçtikten sonra kaçakçılar tarafından İslâm Devleti'ne götürülüyordu. 2014'ün ikinci yarısından itibaren İslâm Devleti'nin mücahit ve muhacirlere önerdiği sınır geçiş yöntemleri karmaşıklaştı; İslâm Devleti'nin bilgisi dahilinde Türkiye'ye gelen mücahit ve muhacirler, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun yardımıyla İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin bürokratik süreçlerine dahil edilir ve Türkiye Sınır Emirliği'nin uygun gördüğü zaman ve biçimde İslâm Devleti'ne geçirilir oldu.

2015’le birlikte uluslararası dolaşımda yasaklamalar da gündeme geldi; daha doğrusu mücahit ve muhacirlerin yurttaşları olduğu ülkeler kara listeleri etkin biçimde kullanmaya başladı ve Türkiye’ye somut bilgi aktarımının artmasıyla, ülkeye sokulmayıp sınır dışı edilen veya yakalandıktan sonra kendi ülkelerine gönderilenlerin sayısı yükseldi. Şubat 2015’te, 91 ülkeden 9.955 kişiye giriş yasağı konduğunu açıklayan⁶⁹ dönemin İçişleri Bakanı Efkân Ala, Aralık 2015’te bu sayıları güncelleyerek 123 ülkeden 33.746 kişiye giriş yasağı getirildiğini, İslâm Devleti’ne gittikleri şüphesiyle gözaltına alınan 89 ülkeden 2.783 kişininse sınır dışı edildiğini aktardı.⁷⁰ 2016’nın ilk çeyreğinde girişe yasaklıların sayısı 38.000’i geçti, sınır dışı edilenlerin sayısıysa 3.200’ü aştı.⁷¹ İçişleri Bakanlığı Temmuz 2017 itibarıyla 99 ülkeden 4.957 kişinin sınırdışı edildiğini, 146 ülkeden 53.781 kişi hakkındaysa Türkiye’ye giriş yasağı konulduğunu açıkladı (*Türkiye’nin Deaş ile Mücadelesi*, Temmuz 2017, s. 57-58).

2015’te durak ülke olarak Türkiye’ye gelenlerin stratejileri de değişti. Özellikle Kuzey Afrikalı mücahit ve muhacirler, kargo gemilerinde seyahat ederek Türkiye’ye gelme yöntemini sıkça kullandı. Libya’da İslâm Devleti elindeki Derna kenti, Kuzey Afrikalı mücahit ve muhacirlerin Türkiye’ye geçişlerinde önemli bir durak haline geldi. Balkanlar’daki takip altındaki şahısların bazılarıysa Türkiye’ye giriş yapmak yerine sığınmacıların bulunduğu Yunanistan’a geçip, pasaport veya diğer belgelerini gizleyerek sığınmacı görünümünde Türkiye’ye gitmeyi denedi.

Sınır geçişlerinde ek tedbir olarak pasaport ve belge sahtecilikleri, Türkiye öncesi başka bir ülkeyi ara durak yaparak seyahat etme veya Türkiye’ye gidiş-dönüş uçak bileti satın alarak şüpheleri azaltma gibi stratejiler bu dönemde devreye girdi. Örneğin Tunus vatandaşı şahıslar seyahat yasaklamalarını engelleyebilmek için Tunus’tan doğrudan Türkiye’ye gitmek yerine başka ülkeler üzerinden Türkiye’ye seyahat etmeyi, oradan da İslâm Devleti’ne ulaşmayı denedi. Hayat Boumeddiene’in İslâm Devleti’ne gidişi de, 2015’le birlikte çeşitlenen İslâm Devleti’ne gidiş yöntemlerini isabetli bir şekilde örnekliyor.

Fransa’daki 7-9 Ocak 2015 Paris Saldırıları sırasında 9 Ocak 2015’te bir süpermarkettekilere ateş açarak dört kişiyi öldüren Amedy Coulibaly’nin eşi Hayat Boumeddiene’in Türkiye üzerinden İslâm Devleti’ne ulaşma hikâye-

69 <https://web.archive.org/web/20180428232917/https://aa.com.tr/en/politics/turkey-10-000-potential-foreign-fighters-banned-from-entry/77515>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

70 <https://web.archive.org/web/20170922113102/https://www.yahoo.com/news/turkey-arrests-2-suspects-airport-seizes-150-passports-200614939.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

71 <https://web.archive.org/web/20180327083150/https://www.theguardian.com/world/2016/mar/25/turkish-officials-europe-wanted-to-export-extremists-to-syria>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

si, aranan şahısların umulmayan güzergâhlar kullandıkları takdirde takipten kurtulabildiklerini gösteriyordu. Boumeddiene ve Coulibaly, 7 Ocak 2015'te *Charlie Hebdo*'nun Paris'teki binasına saldırı düzenleyen Chérif ve Saïd Kouachi'yle temas halindeydi. Boumeddiene ve Coulibaly Fransa güvenlik birimlerinin takibinde olmalarına karşın, 9 Ocak 2015'teki saldırının yaklaşık bir hafta öncesinde karayoluyla İspanya'ya gitti; Boumeddiene buradan bindiği uçakla Türkiye'ye ulaşmayı başardı.⁷² Fransa'nın izleme listelerinde olmasına karşın Schengen bölgesindeki bir başka ülke olan İspanya'dan seyahat eden Boumeddiene, zorlanmadan Türkiye'ye girdi.

İlk olarak Şubat 2015'te ortaya çıkan *İslâm Devleti'ne Hicret* isimli [*Hijrah to the Islamic State*] bir çevrimiçi rehberde de Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne geçişlerde, hem doğrudan Türkiye'ye seyahat edilmemesi hem de gidiş-dönüş uçak bileti alınması salık veriliyordu: "Suriye'ye seyahat edenler çoğunlukla önce Türkiye'ye erişmeye çalışıyor. Fakat güvenlik sebeplerinden ötürü öncelikle ikinci bir ülkeye, İspanya veya Yunanistan gibi bir tatil lokasyonuna bilet alıyorlar; böylelikle yolculukları şüpheli görünmüyor. İspanya veya Yunanistan'a ulaştıktan sonra Türkiye'ye gitmek üzere bilet alıyorlar."⁷³

Bizzat İslâm Devleti tarafından oluşturulmuş kurumsal bir çalışma olmasa da Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne seyahat ederken karşılaşılabilecek pek çok soruna rehberde çözüm getirilmeye çalışılıyordu. Olumsuz senaryolardan birinde, İslâm Devleti'ne seyahat eden kişi Türkiye'de sorgulanır ve "Terörist misin? El-Kaide'yle bağlantın var mı? Suriye'ye gidip el-Kaide'ye katılmak amacında mısın?" sorularıyla karşılaşırsa yapılması gerekenler de özetleniyordu. Rehberin tavsiyesi, iddiaların tümünün reddedilmesi ve turizm için Türkiye'ye gelindiğinin vurgulanması yönündeydi. Sorgulanan kişinin üzerinde bu hikâyeyle çelişebilecek, bıçak, silah ve askerî malzeme bulunmaması gerektiğinin de altı çiziliyordu: "Yani ellerinizi kirleteceğinizi gösterecek hiçbir nesne yanınızda olmasın. İnşallah, gerekli tüm tedbirleri alın; uçak biletinizi gidiş-dönüş aldığınızdan da emin olun."⁷⁴

Rehberde, şüpheleri gidermek için Türkiye'ye gidiş-dönüş uçak bileti alınması da sıkça vurgulanıyordu. Beraberindeki Mehdi Sabry Balhoucine'le birlikte 2 Ocak 2015'te Madrid-İstanbul uçuşuyla Türkiye'ye gelen Boumeddiene de 9 Ocak 2015 tarihli dönüş biletini kullanmak yerine iki gece İstanbul'daki bir otelde konakladıktan sonra 4 Ocak 2015'te Şanlıurfa'ya uç-

72 <https://web.archive.org/web/20180428233041/https://www.counterextremism.com/extremists/hayat-boumeddiene>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

73 https://archive.org/stream/GuideBookHijrah2015-ToTheIslamicState/7-Hijrah2015-ToTheIslamicState_djvu.txt, Erişim tarihi: 28.04.2018.

74 Aynı kaynak.

tu, buradan da 8 Ocak 2015'te Akçakale-Tel Abyad güzergâhını kullanarak İslâm Devleti topraklarına ulaştı. İslâm Devleti'nin İngilizce çıkardığı aylık *Dabîq* dergisinin yedinci sayısına konuşan Boumeddiene, hiçbir zorluk çekmeden İslâm Devleti'ne ulaştığını anlattı.⁷⁵

Radikalleşen şahısların İslâm Devleti'ne seyahat etmesini önlemek için uçuşa veya girişe yasaklı kişiler listeleri 2015'ten itibaren dikkate alınır oldu fakat uygulamadaki gri alanlar pek çok kez bu tedbirlerin etkinliğini azalttı. Fransa'nın izleme listelerindeki Boumeddiene, Fransa yerine İspanya'dan Türkiye'ye seyahat ettiği için ülkeye girebilmişti. Buna benzer nüanslar ve vatandaşları radikalleşen ülkeler ile Türkiye arasındaki işbirliği esaslarının bir türlü belirlenememesi kara listelerin bazen işe yaramamasına yol açtı.

Radikalleşme öyküsü bir önceki bölümde değerlendirilen Raşid Tuğral'ın Finlandiya'dan Türkiye'ye dönüp sonrasında İslâm Devleti'ne gidişi de, mücahitlerin dolaşımı konusunda ülkeler arasındaki işbirliğinde aksayan noktaları gösteren bir örnek. Sosyal medya ağlarında İslâm Devleti yanlısı paylaşımları bir ihbara konu olunca, Raşid yaşadığı Jyväskylä kentinde görev yapan polislerce uyarılmıştı. Radikal İslâmcı eğilimlerinden kuşku duyulması üzerine polis tarafından ziyaret edilen Raşid'in, uçakla Türkiye'ye dönüp rahat biçimde Suriye'ye geçebilmesi, ülkeler arasındaki güvenlik işbirliğinin yetersizliğini gösteriyor. Görüşüğüm Finlandiya Güvenlik İstihbarat Servisi (SUPO) yetkilileri, İslâm Devleti yanlısı olduğu gerekçesiyle polis tarafından ziyaret edilen bir Türkiye vatandaşı hakkında Türkiye'ye bildirim yapıp yapılmadığı konusunda kesin bir açıklamada bulunmaktan kaçınarak, "SUPO, İslâm Devleti'ne katılmak üzere ülkeyi terk eden yabancı savaşçıları çok yakından izliyor. Türkiye'yle de işbirliği halindeyiz ancak işbirliğimizin seviyesi hakkında size bilgi veremem," diye konuşuyordu.⁷⁶

Aynı konuyla ilgili soruları yanıtlayan bir Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı yetkilisi ise daha net ifadeler kullandı. Tuğral'ın İslâm Devleti destekçisi olduğuna ilişkin Finlandiya'da soruşturulduğunu öğrenmiş olmaları halinde "doğrudan harekete geçip [Tuğral'ı] diğer yurttaşlardan izole edeceklerini" açıklayan yetkili, Avrupa hükümetlerinin Türkiye'nin 2012'de kullanmaya başladığı kara liste sisteminden yeterince etkin yararlanmadığı görüşündeydi. Taraflarla yapılan görüşmeler, Raşid'le ilgili Türkiye'ye herhangi bir bildirim yapılmamış olduğu ihtimalini güçlendiriyor. Finlandiya vatandaşı olması halinde belki de Türkiye'ye seyahatinden önce Finlandi-

75 Mülakat Hayat Boumeddiene'in İslâm Devleti'nde edindiği *Ümmü Beşir el-Muhacire* [*Umm Başır al-Muhajirah*] ismiyle yayınlandı. <https://web.archive.org/web/20180410190352/https://clarionproject.org/docs/islamic-state-dabiq-magazine-issue-7-from-hypocrisy-to-apostasy.pdf>, erişim tarihi: 28.04.2018.

76 SUPO yetkilileri ile yazışma, 1-9 Nisan 2015.

ya'da durdurulacak veya Türkiye'ye giremeyecek olan Raşid, Türkiye vatan-daşı olduğu için Türkiye makamları bilgilendirilmedi. Türkiye ise Raşid'in radikalleşmesini gösterir bulgular Finlandiya'da meydana geldiği için önle-me sorumluluklarını yerine getirebileceği zemin bulamadı. Avrupa ülkele-rinden İslâm Devleti'ne seyahat eden Raşid gibi pek çokları, durak ülkelerin eksik bilgilendirilmesi sebebiyle hedeflerine varabildi.

Türkiyeli yetkililere göre Haziran 2014'te rutin kontroller sırasında çanta-sında askerî giyim malzemeleri, ilkyardım çantası, şarjörler, Kalaşnikof tü-fek parçaları ve bıçaklar bulunan, sorgulandığındaysa cihada katılmak üze-re Suriye'ye seyahat ettiğini açıkça söyleyen Norveçli bir adam, beraberin-deki tüm malzemeyle Oslo'dan İstanbul'a gelmeyi başarabilmişti. Temmuz 2014'te kurşun geçirmez yeleği, dübünü ve askerî giyim malzemeleriyle se-yahat eden bir Alman, Paris'ten rahatça İstanbul'a gelebilmişti. Danimarka ve Türkiye vatandaşlıkları bulunan bir kişiye 2013'te sınırı geçmeye çalı-şırken Kilis'te gözetlmesine alınıp sınır dışı edilmiş, buna karşın Danimarka'dan yeniden pasaport aldıktan sonra Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne gitmiş-ti. Yine 2014'te, Interpol listelerinde kayıp veya çalıntı olduğu kayıtlı pasa-portuyla bir Birleşik Krallık vatandaşı Londra'dan İstanbul'a, oradan da Su-riye'ye geçmeyi becerdi.

The Guardian'a konuşan bir güvenlik yetkilisi, "Bu kişilerin Türkiye'ye se-yahat edebilmesinin arkasında, kendi ülkelerinde istenmemeleri olduğun-dan kuşulanıyoruz," diyordu. Türkiyeli yetkililer, takipteki pasaportlar-la ülkeye giriş yapan veya beraberlerinde yasaklı maddeler getiren yolcula-rın sınır dışı edilmelerinin ardından kendi ülkelerinde serbest kaldığını de-falarca anlattı. Sınırlarını açık tuttuğu gerekçesiyle İslâm Devleti'ne güç ka-zandırdığı eleştiriyi karşılaştıran Türkiye, karşılığında hem bu örnekleri sı-ralıyor hem de Türkiye'de hakkında işlem yapıp ülkelere iade edilen ra-dikallerin Avrupa'daki saldırılarda rol oynadığının altını çiziyor. 22 Mart 2016'da Brüksel'deki Zaventem Havalimanı'na düzenlenen saldırının faille-rinden Belçikalı İbrahim el-Bakraoui Haziran 2015'te Gaziantep'te yakalan-mış ve İslâm Devleti'ne katılacağı şüphesiyle gözetlmesine alınmıştı. 14 Haziran 2015'te Belçika'ya durumu bildiren Türkiye, el-Bakraoui'nin daha önce Bel-çika'da gözetlmesine alındığını ancak yapılan araştırmada geçmişte adi suçlar-dan hüküm giymiş olsa da herhangi bir silahlı organizasyonla bağının tes-pit edilemediği gerekçesiyle serbest bırakıldığı yanıtını aldı. Belçika'dan her-hangi bir iade talebi gelmeyince el-Bakraoui kendi isteği doğrultusunda Hol-landa'ya gönderildi.⁷⁷

77 <https://web.archive.org/web/20170910233559/https://www.theguardian.com/world/2016/mar/23/belgium-awkward-questions-bombers-links-to-paris-terror-cell>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Benzer şekilde, Fransa'daki 13 Kasım 2015 Saldırıları sırasında Bataclan'daki konsere intihar eylemi düzenleyen İsmâel Omar Mostefâi hakkında da Türkiye'den Fransa'ya uyarı gitmişti.⁷⁸ Fransa'nın dört terör şüpheli hakkında 10 Ekim 2014'te Türkiye'ye gönderdiği bilgi talebi üzerine araştırma başlatılmış, bu sırada olası bir başka şüphelinin ismine rastlanmıştı. İsmâel Omar Mostefâi'nin önceden bildirilen dört şahısla ilişkili olabileceği Fransa'ya iletilmişti. Türkiyeli güvenlik yetkilileri, Aralık 2014 ve Haziran 2015'te Mostefâi hakkında Fransa'ya iki defa bildirimde bulunulduğunu fakat Fransa'dan karşılık gelmediğini ifade ediyor. Brüksel'deki Zaventem Havalimanı'na saldırının faillerinden el-Bakraoui ile Bataclan saldırganlarından Mostefâi hakkında yurttaşı oldukları ülkelere yapılan bildirimler, Türkiye için ev ödevini yaptığını kanıtlamakta kullanılan önemli hadiseler fakat diğer ülkeler ve uluslararası ajansların hataları, sınır geçişlerinde Türkiye'nin yerine getirmediği sorumlulukları ortadan kaldırmıyor.

İslâm Devleti bağlantılı şahısların işlemleri konusunda Türkiyeli yetkililerle ortak çalışma yürüten diplomatlar, 2017 itibarıyla, İslâm Devleti sebebiyle kurulan ilişkileri Ankara'nın kendi iç politika hedeflerine ulaşma konusunda bir basamak olarak gördüğünü düşünüyor. Bazı diplomatlara göre, Türkiye İslâm Devleti'yle ilişkili şahısların iadesi için PKK ve FETÖ sanıklarının iadesini şart koşuyordu. İlgili ülke bu konularda Türkiye'yle işbirliği yapıyorsa, o ülkenin İslâm Devleti bağlantılı şahıslarla ilgili işlemleri kolaylaştırıyor, aksi takdirde Türkiye şüphelilerin iade işlemlerini geciktiriyor ve ya zorlaştırıyordu.

İdarenin İslâm Devleti sınır faaliyetlerine yönelik tutumunu kolayca özetleyen olaylardan biri 1 Eylül 2014'te yaşandı. O sıralarda Tel Abyad ve kasanın Türkiye tarafındaki komşusu Akçakale, İslâm Devleti kontrolündeki topraklara geçiş için tercih edilen güzergâhlardan biriydi. Bu güzergâhı kullanarak mücahit ve muhacirlerin İslâm Devleti'ne geçişini sağlayanlardan biri de, İstanbul Yapılanması'ndan Murat Kılavuz'du.

1 Eylül 2014'te, Tel Abyad'a yaklaşık 50 kilometre uzaklıkta, Akçakale'ye bağlı Pekmezli Köyü yakınlarında yakalandığı sırada Kılavuz'un kullandığı minibüste 16 kişi bulunuyordu. İhbar üzerine Kılavuz'un kontrolündeki aracı durduran jandarma ekipleri, araçta 11 kişilik Türkiyeli bir aile ve Mısırlı beş kişiye ek olarak, Kılavuz ve ortağı Yusuf Kara'nın bulunduğunu gördü. Gözaltına alınan 18 kişilik grubun Suriye yakınlarında ne aradığı, gözaltı işlemleri sırasında anlaşıldı.

Akçakale Cumhuriyet Savcılığı'ndan alınan telefon inceleme izni uyarın-

78 <https://web.archive.org/web/20171020094537/https://www.nytimes.com/live/paris-attacks-live-updates/turkey-warned-french-twice-about-attacker-official-says/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ca Kılavuz'un telefonuna göz gezdiren jandarma ekipleri, şüphelinin İslâm Devleti'yle ilişkili olduğunu gösteren pek çok bulguya rastladı. Jandarma tespit tutanaklarına göre telefonda bulunanlar arasında, İslâm Devleti saflarında savaşırken ölmüş beş kişinin fotoğrafları ile çeşitli kişilerin İslâm Devleti flaması önünde çekilmiş fotoğrafları da vardı. En ilginç fotoğraftaysa Kılavuz bir elinde silah tutarken diğer elinin işaret parmağıyla tevhit işareti yaparken görülüyordu. Telefonda hangi tarihte kaç kişinin sınırdan geçirildiğini gösteren bir çetele ve sınır geçişleri sırasında gerçekleştirilmiş WhatsApp yazışmaları da vardı. 27 Ağustos 2014 tarihli bir yazışmada İslâm Devleti topraklarında olduğu anlaşılan bir şahıs Kılavuz'a sınır geçişi sırada meydana gelen sıkıntılardan ötürü dert yanıyordu:

Musab: En son gönderdiğin yol çok kötü yol. Bacıları gönderdiğin yolda suya girmiş bacılar. Ayrıca bu gönderdiğin kaçakçının ismi neydi?

Murat Kılavuz: Akhi, ondan bir önceki gün gönderdik, su yoktu. Dün de gönderdik hatta kaçakçı da onlarla beraberdi. Gittiğinde oraya su basmışlar. Geri dönüş olmayacağından dolayı artık girmişler.⁷⁹

Mevsimlik işçi taşıdığını beyan eden Kılavuz telefonunda tespit edilen bulgular sorulduğundaysa susma hakkını kullandı. Elinde silah tutarken çekilmiş fotoğraflar, sınır geçişi hakkındaki yazışmalar ve sınır geçişlerini kaydettiği çeteleyle karşın Kılavuz ve beraberindeki Kara, haklarında göçmen kaçakçılığı suçundan işlem yapıldıktan sonra serbest bırakıldı.

Güvenlik birimlerinin sınır geçişlerine yaklaşımını örnekleyen en ilginç olaysa İlhami Balı'nın başından geçti. Türkiye Sınır Emiri Balı'ya bağlı çalışan iki şoför, 5 Ocak 2015'te gözaltına alındı. Sorunsuz devam eden sınır trafiğine polisin müdahil olmasının sebebi çok geçmeden anlaşıldı. Gözaltılar sonrasında Balı'ya iletilen mesaja göre, polis 5 Ocak 2015 sabahı İslâm Devleti'ne hicret eden bir kadının beraberinde Suriye'ye götürdüğü iki çocuğu geri istiyordu.⁸⁰

Türkiyeli bir kadın, polis eşinden ayrılmasının ardından İslâm Devleti'nde yaşamak üzere iki çocuğuyla birlikte hicret etmiş, bu geçiş için de Türkiye Sınır Emirliği'nin konuşlandığı Elbeyli'yi kullanmıştı. Çocuklarını geri isteyen polis memuru meslektaşlarının yardımıyla Balı'nın emrindeki iki şoförü aynı gün gözaltına aldırarak, çocukları geri verilmezse İslâm Devleti sınır trafiğini engelleyeceği ve gözaltına alınan iki şoförü tutuklattıracağı mesajı-

79 Murat Kılavuz'un üzerinden çıkan telefonda tespit edilen bir WhatsApp konuşmasından.

80 Balı'nın TakvaHaber.com editörü Abdülkadir Polat'a, hakkında haber yapılması talebiyle anlatıldığı bu olay ve olayın haber haline getirilmesine ilişkin ayrıntılar, *Türkiye İŞİD'i medyası* bölümünde de aktarıldı.

nı iletmişti. 5 Ocak 2015'te olup bitenler, Balı ile diğer sınır yetkilisi Mustafa Demir arasındaki telefon görüşmesine de konu oldu:

İlhami Balı: Sabahleyin iki bacı, iki kardeş geçirdim. Bu bacılardan bir tanesi polis kocasından ayrılmış. İki de çocukları var. Başka bir kardeşle evlenmiş. Geçirmişler bunları... Sabah dedim ya sana, "Bizim kardeşleri [gözüaltına] aldılar," diye. [Polisler] Demişler ki, "İki tane çocuk ve kadın var. Biz kadını istemiyoruz. Çocukları istiyoruz. Getirmezseniz sizi burada çalıştırmayacağız. Ne iş yaptığınızı biliyoruz. Getirmezseniz arabayı süren kardeş [gözüaltına alınan] çocuk kaçakçılığından tutuklanacak." Ne yapayım ben?

Mustafa Demir: Hiçbir şey yapma akhi. Orası demokrasi devleti. Öyle polisin istediğine göre değil! Çocuk kaçakçılığı arabaya zorla bindirirsen olur. Burada zorlama yok. Kadın kendi isteğiyle binmiş, beni bağlamaz. Kardeş diyecek ki, "Bunun hanımını ben arabaya bindirdim, evet. Taksiciyim. 'Falan yere götür,' dedi, ben götürdüm bıraktım." Korsan taksiciyim desin. Polis sadece korkutuyor akhi, başka bir şey yok.⁸¹

Bir polis memurunun, eski eşinin İslâm Devleti'ne götürdüğü çocuklarını geri almak için Balı'ya bağlı şoförleri gözüaltına aldırtması, sınır geçişlerinin nasıl işlediğinin polisler tarafından bilindiğini gösteriyor.

2015 itibarıyla Elbeyli bölgesindeki Türkiye-Suriye sınırı nın kolayca geçilebilen bölümünden bir görünüm (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

81 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2713506075.

İslâm Devleti Hudut İdaresi ve İlhamî Balı ile polislerin karşı karşıya gelmesinden birkaç gün önce yaşanan diğer bir olay, sınır hareketliliğine müdahale etmek için sınırın Suriye tarafına geçen bir askerın İslâm Devleti'nce kaçırılmasının bile İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin faaliyetlerine mani olmaya yetmediğini gösteriyor. 1 Ocak 2015 akşamı 18.00 sıralarında, Elbeyli'nin 15 kilometre batısındaki Yavuzlu Köyü yakınlarından geçen Türkiye-Suriye sınırındaki Öncü Hudut Karakolu'nda görev yapan askerler, mayınlı bölgedeki yedi-sekiz kişinin Türkiye'ye bir sevkıyat hazırlığında olduğunu tespit etti. Astsubay Özgür Örs, fark edilmemek için yanına yalnızca bir asker alarak sevkıyata müdahale etmek için bölgeye gitti.

Astsubay Örs önce sınırdaki bir traktörde inceleme yaptıktan sonra beraberrindeki zırhlı aracı karakola geri yollayarak bölgeden uzaklaşmış izlenimi verdi. Kaçakçıların tekrar bölgeye gelmesini beklerken Astsubay Örs ve beraberrindeki asker, havanın kararmasından ötürü birbirlerini kaybetti. Kuleden gelen, "Önünden, çok yakınından üç kişi kaçıyor. Karşı taraftaki mallar da traktör kasası da sana çok yakın," uyarısı üzerine ilerleyişini sürdüren Astsubay Örs, bir süre sonra kendisine doğrultulmuş dört Kalaşnikof namlusunu fark etti. Kendilerini "İslâm Ordusu askerleri" olarak tanıtan kişiler Örs'ün gözlemlerini bağlayıp bir tesise nakletti. Astsubay Örs dört günlük esaret sonrasında, 5 Ocak 2015'te Akçakale Sınır Kapısı'nda iki MİT mensubuna teslim edildi.⁸²

Soruşturma kayıtlarına göre, Astsubay Örs'ün iade edilmesi için ilk girişimi Çobanbey Sınır Karakolu Komutanı gerçekleştirdi. İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin sınırdaki görev yapan askerlerle iletişiminden sorumlu Mustafa Demir'i 1 Ocak 2015 gecesi 23.34'te arayan karakol komutanı sert bir dille Demir'i uyardı ve Astsubay Örs'ün geri verilmesini istedi:

Karakol komutanı: Sizde bir personelimiz olduğuna dair bir durum var.

Mustafa Demir: Yani sizinkilerden bir tanesi... Nerede olmuş olay?

Karakol komutanı: Bu gaz istasyonu var ya... Araştır bak, bunun sonu iyi olmayacak...

Mustafa Demir: Ağabey, orası ribat [nöbet] noktası. Bizim askeriye var orada. Gecenin bir saatinde beni aradın, benden bir şey istiyorsun. Adamlar telefon kullanmıyor. Rabbim nasip ederse inşallah yarın...

Karakol komutanı: Yahu Ali, yarın değil bak, şu an kalk ne yapacaksan, kimle irtibat kuracaksan kur, bunun sonu iyi değil bak! Büyük sıkıntı var...

Mustafa Demir: Ağabey beni tehdit mi ediyorsun?⁸³

82 <https://web.archive.org/web/20170720185354/http://www.hurriyet.com.tr:80/kafama-silah-dayadilar-o-an-ne-yaptim-ben-dedim-29641825>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

83 https://web.archive.org/web/20171019034811/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/turkiye/485748/ISiD_ile_sinirda_rehine_pazarligi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Karakol komutanıyla yaptığı konuşmanın üzerinden çok geçmeden, saat 23.48'de Kilis İl Jandarma Komutanlığı'na bağlı çalışan ve JITEM mensubu olduğunu ileri süren bir şahıs Mustafa Demir'i aradı. JITEM mensubu şahsın kayıp Astsubay Örs'ün bulunması için yardım istemesi üzerine Mustafa Demir temaslarını sürdürdüğünü söyledi ve yapacaklarını şöyle özetledi: "Şimdi ben Çobanbey'e giderim, bir şey çıkmazsa o ribat noktasına giderim. Kaba konuşmaya gerek yok... Geçen bizzat buradaki üsteğmene de söyledim, 'Askerleriniz bu tarafa giriyor, şahsen ben görürsem problem yok. Geliyor, kaçakçıya küfrediyor, dövüyor. Bir problem olur, biz sorumlu değiliz.' Kaçakçıları biz beraber bitirdik yani. Bu tarafa geldiler silahlarıyla [TSK mensuplarını kastediyor], oturduk sohbet ettik, muhabbet ettik, geri gittiler. Bizde problem yok, bunu bizden biri yapmış olamaz."⁸⁴ Demir, ne iş yaptığına ilişkin soruya ise şu yanıtı veriyordu: "Beni bütün Dağ Karakolu, Çobanbey, Ermiş, yani B. Teğmen, A. Yüzbaşı, o T. Üsteğmen... Hepsi tanır beni. Ben sınırdayım ağabey... Bizzat tele [sınırdaki sıfır noktası] kadar gitmişimdir, onlar benim yanıma gelmişlerdir. Gayet iyi çalıştık, burada araba meselesinde çok yardımcı oldular, kaç tane araba teslim ettim onlara. Hatta [sınır geçiş noktasındaki kaçakçıları] yakaladım, çok yardımım oldu."

Aynı gece Kilis İl Jandarma Komutanlığı'nda görev yapan JITEM elemanı ile bir kez daha konuşan Demir, bazı noktaları kontrol ettiğini ancak Astsubay Örs'e rastlayamadığını bildirdi. Çobanbey Sınır Karakolu Komutanı ile 2 Ocak 2015'teki konuşmasında Demir, Astsubay Örs'ün İslâm Devleti mensuplarınca kaçırıldığını doğruladı ve Türkiye resmi makamlarıyla irtibat kurulacağını aktardı: "Bizim askeriye almış. Netice itibariyle bize dönecekler ağabey. Senin normal bir erin nasılsa, ben burada görevliyim sadece. Haber verdim, onlar da ilgileneceklerini söylediler, anladın mı ağabey? Süleyman Şah Türbesi konusunda sizinle görüşen iki-üç tane kardeş var. Yüksek ihtimal olay oraya dönecek ve en kısa zamanda çözerler inşallah." Soruşturmaya dahil edilen konuyla ilgili son konuşma ise Mustafa Demir ile Kilis İl Jandarma Komutanlığı'nda görev yapan JITEM mensubu arasında geçti. 4 Ocak 2015'teki görüşmede, Türkiye'nin Musul Başkonsolosluğu'nda rehin alınan 49 kişinin serbest bırakılmasında olduğu gibi, İslâm Devleti yetkililerinin Türkiye'yle irtibat kuracağını belirten Mustafa Demir, "Ağabey, devletler arası bir sorun oldu şimdi.. bugün *Emir'el Müminin*'in [*Müminlerin Emiri* ifadesiyle İslâm Devleti Halifesi Ebubekir el-Bağdadi'yi kastediyor] bile haberi vardır. Kesinlikle ona haber gitmiştir ağabey," ifadelerini kullandı.⁸⁵

Astsubay Özgür Örs'ün İslâm Devleti'ne esir düşüşü, Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'nın gündemine de geldi. İlk andan itibaren İslâm Devleti tarafından

84 Aynı kaynak.

85 Aynı kaynak.

kaçırıldığı Elbeyli'deki herkes tarafından bilinen Örs'ün durumuyla ilgili bilgi almak üzere Balı, 2 Ocak 2015'te İslâm Devleti topraklarında olduğu anlaşılan bir şahsı aradı. Balı'nın konuştuğu kişi Örs'le ilgili, "Burada bir Türk kumandan, zabıt var. Türkiye tarafında... Rütbeliyimş..." ifadelerini kullandı.⁸⁶

2 Ocak 2015'te, saat 14.30 sıralarında gerçekleşen bu konuşma 3 Ocak 2015 sabahı saat 09.30'da deşifre edilip kâğıda döküldü. Bu sırada Astsubay Örs'ün kaçırılmasının üzerinden yaklaşık 40 saat geçmişti. Astsubay Örs'ün İslâm Devleti'nde bulunduğunu teyit eden İlhami Balı ve Mustafa Demir hakkında, Astsubay Örs'ün serbest bırakılması sonrasında dahi herhangi bir işlem yapılmadı. Üstelik Örs'ün kaçırılmasından yaklaşık 40 gün önce, İlhami Balı ile Mustafa Demir'in başrollerinde olduğu bir başka olay daha resmi kayıtlara geçmişti. 21 Kasım 2014'te Demir'le yaptığı konuşmada Balı, askerlerle çatışmaya girdiğini anlatıyordu:

Mustafa Demir: Hacı neresi açık?

İlhami Balı: Hiçbir yol açık değil. Şerefsizler ayaklarımıza sıkıyor. Ben de çıkardım sıktım. Asker, şerefsiz asker! Adamların ayağına sıkıyorlar. Resmen öldürecek. Bu ne ya! Ben de çıkardım sıktım ya. Bu ne ya!

Mustafa Demir: Nerede sıktı?

İlhami Balı: Payamlar'daydık [Bir sınır geçiş noktası].

Mustafa Demir: Tamam karşılık vermeyin. Dur ben geliyorum. Açık mı orası?

İlhami Balı: Yok, asker var burada.⁸⁷

Pek çok defa askerle karşı karşıya gelen Balı ve Demir, Astsubay Özgür Örs'ün kaçırıldığı olayın ardından da sınırda İslâm Devleti Hudut İdaresi adına görev yapmayı sürdürdü. Astsubay Örs ise "İŞİD'e mukavemet göstermediği, bu olayın basında yer almasıyla örgüt propagandasına malzeme olduğu ve TSK'nın itibarını zedelediği" gerekçeleriyle hakkında açılan disiplin soruşturması sonrasında re'sen emekli edildi.⁸⁸

Sınırdaki önleme çalışmalarının zayıflığı, yabancı mücahit ve muhacirlerin Türkiye üzerinden Suriye'ye sevk edilmesi konusunda çalışan İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf ve ekibinin kimi zaman fazlasıyla rahat davranmasına ve temkini elden bırakmasına, dolayısıyla İslâm Devleti'ne gönderilen yabancı şahısların şüphe çekmesine de yol açtı. Tedbirlerin bir kenara bırakıldığı sevklerden birinde Şanlıurfa'daki rutin kontrol esnasında aynı otobüste seyahat eden 10 yabancı yakalandı.

86 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2712584796.

87 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2701803582.

88 <https://web.archive.org/web/20160830161618/http://www.bianet.org:80/bianet/insan-haklari/165598-isis-in-rehin-aldigi-astsubayin-tsk-yle-iliskisi-kesildi>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Kimi zaman mücahit ve muhacirlerin yakalanmasını sağlayan Gaziantep veya Şanlıurfa gibi durak kentlerin otogarları veya bizatihi sınır geçiş noktalarında yapılan denetimler, önleme çalışmalarının oldukça geç ayaklarını oluştuyordu. Türkiye'ye havayoluyla giriş yapan yabancıların önemli kısmının İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun İstanbul'daki yetkililerince yönlendirilmeleri, Türkiyeli mücahit ve muhacirlerinse kendi yerel yapılanmaları aracılığıyla Türkiye Sınır Emirliği'yle temas kurup İslâm Devleti'ne geçtikleri hesaba katıldığında, önleme çalışmalarının ilk hedefinin yerel yapılanmalara karşı olması gerektiği ortaya çıkıyor.

Emniyetin bilgi almasına karşın önlemediği sınır geçişlerinden birini yine İstanbul Yapılanması'na mensup Cemil Aslan gerçekleştirdi. 5 Nisan 2015'te bir ankesörlü telefondan, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne Cemil Aslan'ın bazı şahısları İslâm Devleti'ne götürmek üzere yola çıktığı ihbarı yapıldı. İhbarda Cemil Aslan'ın kullandığı aracın markası ile modeli ve hatta plakası da belirtilerek, Aslan yönetimindeki aracın Gaziantep'e gitmek üzere 5 Nisan 2015 sabahı İstanbul'dan ayrıldığı aktarıldı.

Üstelik bu ihbardan önce de Aslan'ın eylemleri takip altındaydı. 4 Nisan 2015'te Aslan'ı arayan İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf, bir araba ayarlamasını ve birtakım şahısları sınıra bıraktıktan sonra İstanbul'a dönmesini istedi. 4 Nisan 2015'te üç günlüğüne kiraladığı araçla sınır yolculuğunu gerçekleştiren Aslan, aracı 7 Nisan 2015'te iade etti.⁸⁹ Yapılan ihbara rağmen, resmi kaynaklarda Aslan hakkında işlem yapıldığına ilişkin bir bulgu bulunmuyor.

Aslan'ın kine benzer bir örneğe Ankara'daki önleme çalışmalarında da rastlanıyor. Hacıbayram Yapılanması'na yönelik yürütülen soruşturma kapsamında takibi yapılan şüphelilerden biri de Ahmet Deligöz'dü. Emniyetin yaptığı takipler Deligöz'ün kalabalık bir kabileyi İslâm Devleti'ne götürmek üzere bir araçla 26 Aralık 2014'te sınıra doğru yola çıkacağını gösteriyordu. Gerçekten de o tarihte yapılan yol kontrollerinde Deligöz yönetimindeki bir minibüs Ankara'dan 20 kilometre uzaklıkta, Gölbaşı'ndaki bir trafik kontrol noktasında saat 22.40'ta durduruldu. Araçta Hacıbayram Yapılanması'na mensup Deligöz ve ortağı Kemal Yaradılmış ile yedi çocuk ve altı yetişkin daha bulunuyordu. Deligöz araçta bulunan kişileri Ankara'ya yaklaşık 100 kilometre mesafedeki Haymana'nın Yenice Köyü'ne götürdüğünü ileri sürdü. Bu sırada araçtaki şahıslara sorular yönelten polis, araçtakilerin kendilerini Gaziantep'e götürmesi için Ahmet Deligöz'e 1.250 TL ödeme yaptığını öğrendi. Garip bir şekilde, polis aracın içini aramadı ve GBT kontrolü yapmakla yetindi; "Araç dışarıdan kontrol edildiğinde herhangi bir suç

⁸⁹ İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2742719580 ve 2743349332.

unsuruna rastlanmadığı” gerekçesiyle Deligöz yönetimindeki aracın geçişine izin verildi.

Deligöz yönetimindeki aracın kontrol noktasından sonraki akıbeti, hakkındaki bir ihbardan ötürü 2015’te gözaltına alınan Kemal Yaradılmış’ın ifadelerinden anlaşılıyor. Yaradılmış’a göre, mahalleden arkadaşı Ahmet Deligöz 13 kişinin Gaziantep’e götürülmesi işi için kendisine ortaklık teklif etti ve kişi başı 50-100 TL gibi bir para önerdi. Yaradılmış, Gölbaşı’ndaki trafik kontrolünün ardından 13 kişiyi Kilis’in Elbeyli ilçesinde bir kaçakçının evine götürdüklerini anlatıyor. Hakkındaki başka bir ihbardan ötürü 2015’te ifade veren Deligöz ise bu iddiaların tümünü reddetti.

İslâm Devleti’ne, beraberindeki Yaradılmış hariç, 13 kişilik bir kabileyi götürdüğü sırada Gölbaşı’nda durdurulup serbest bırakılan Ahmet Deligöz’ün kardeşi Haydar Ali Deligöz de Suriye’ye gidişlerinden birinde polisle benzer bir karşılaşma yaşadı. Ağabey Ahmet Deligöz yönetimindeki aracın 26 Aralık 2014’te durdurulmasından birkaç gün sonra, 30 Aralık 2014’te 155 Polis İmdat hattını arayan bir erkek, “Altındağ’da Ahmet Deligöz isimli bir şahıs var, Uzunyol Sokak’ta oturuyor. Sürekli IŞİD’le alakalı Suriye’ye gidip geliyor. Uzun zamandır yoktu; 15 gündür buralarda dolanıyor. Duyduğum kadarıyla en son gittiğinde silah getirmiş,” ihbarında bulunmuş, ilerleyen aylarda Deligöz Ailesi fertleriyle ilgili başka ihbarlar da gelmişti. Buna karşın Haydar Ali Deligöz, 11 Haziran 2015’te Gaziantep’e giderken durdurulmasına karşın engellenmedi.

11 Haziran 2015’te AŞTİ’de rutin uygulama yapan polis memurları, Siirt Petrol Firması’na ait bir otobüsün önünde bekleyen Haydar Ali Deligöz’ü fark etti. Dış görünümünden ötürü Deligöz’ün İslâm Devleti’ne gidiyor olabileceğini düşünen polisler kimlik kontrolü yaptı. Üzerinde herhangi bir resmi kimlik bulunmayan Deligöz, Türkiye Güreş Federasyonu tarafından adına çıkartılmış sporcu lisansını polislere gösterdi. Ağabeyinin İslâm Devleti bağlantılarına, kendisininse resmi bir kimlik gösterememesine karşın, Gaziantep’teki bir arkadaşını ziyarete gittiğini belirten Haydar Ali Deligöz hakkında herhangi bir işlem yapılmadı.

Pasaport ve belge sahtecilikleri

İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD’i faaliyetleri söz konusu olduğunda, Türkiye’deki sahte pasaport ve belge pazarını en somut biçimde ortaya koyan *Daily Mail* muhabiri Nick Fagge oldu.⁹⁰ 2015’te Türkiye’deki sahte doküman

90 <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3235320/PASSPORT-TERROR-MailOnline-reporter-buys-Syrian-papers-sold-ISIS-fighters-sneaking-Europe-hidden-refugees.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

piyasalarıyla irtibat kuran Fagge, 2.000 dolar karşılığında kendisine sahte bir pasaport, kimlik ve sürücü belgesi edinmeyi başardı. Fagge'ye göre, sosyal medya üzerinden pasaport ve kimliklerde kullanılacak fotoğrafın Suriye'deki pasaport imalatçısına iletilmesinin ardından işlemler başladı. Üretilen pasaport kaçakçılar aracılığıyla Türkiye'ye sokularak Fagge'ye gönderildi; sahte belgeler Fagge'nin eline, kimlik fotoğrafını üreticilere yollamasının dört gün sonrasında ulaşmıştı bile.

Savaşın ötürü Suriyeli sığınmacıların iltica hakkı alma ihtimalinin artması başka ülke vatandaşı sığınmacıları da Suriye pasaportları satın almaya yönelttiyse de, İslâm Devleti savaşılarının Suriye pasaportlarını kullanmalarının sebebi rahat hareket etmek ya da Avrupa'ya ulaşmaktı. Fagge'nin dokümanları temin ettiği kişi, piyasayı şu sözlerle özetliyordu: "Bu belgelerle Avrupa'ya seyahat edenler arasında İslâm Devleti savaşıları da var. Avrupa'ya gidip doğru zamanın gelmesini bekleyecekler."

Fagge'nin temas kurduğu sahte pasaport imalatçısına göre, sahte belgelerin üretiminde aslında gerçek belgeler kullanılıyordu. Esad rejimine karşı savaşan örgütler rejime ait binaları ele geçirdiğinde bulunan boş pasaport ve kimlik kartları kalpazanlara satıyordu. Artık yapılması gereken tek şey, sahte pasaportun adına düzenleneceği kişinin fotoğraflarını gerçek belgelerin üzerine yerleştirmekti. Belge sahteciliğinin en güzel kısmıysa, pasaportların gerçekten var olmuş ancak hayatını kaybetmiş kişiler adına düzenlenip yeni

Nick Fagge, Halep'te hayatını kaybetmiş Jak Abdullah Fraam adına düzenlenmiş, ancak kendi fotoğrafını taşıyan pasaportuyla (Fotoğraf: Mark Large/Daily Mail).

sahiplerine verilmesiydi. Böylelikle vatandaşlık kaydı bulunan ölümler, Avrupa'ya gitmek üzere sahte belge ihtiyacı duyan kişilerin yeni kimlikleri oluveriyordu. Suriye hükümetinin mühür ve damgalarını taşıyan pasaportlar, gerçekten yaşamış kişilerin bilgileriyle doldurulmuş ve sahte belgeyi kullanacak kişinin fotoğrafını taşıyarak halde yeni sahiplerine sunuluyordu.

Türkiye IŞİD'i ve İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun sahte pasaport ve belge faaliyetlerinin önemli kısmı İstanbul'da gerçekleşti. İstanbul Yapılanması'na mensup Serdar Kerim'in Mustafa isimli bir şahısla 2 Temmuz 2014'te yaptığı görüşmede, Suriye rejiminden ele geçirilmiş olması muhtemel gerçek resmi pasaport uzatma belgelerinin sahte evrak hazırlayan kişilere satışından bahsediliyordu:

Serdar Kerim: Haber aldın mı? *Ebu Sare'*ye ulaştın mı?

Mustafa: Daha bitirmemiş, hazırlayamamış pasaportu.

Serdar Kerim: Bu yapıştırıcılar için sordum ben. Başka bir şeye yapıştırırsınlar, illa benim pasaporta yapıştırılacaklar diye bir şart yok ki.

Mustafa: Tamam, pasaportu zaten iptal edeceğiz.

Serdar Kerim: Uzatmalar elimizde var, onları verelim bari.

Mustafa: Numuneleri ona verdim. Tuttuysa [uyuşturduysa] zaten hepsini alır.

Serdar Kerim: 10.000 tane var.

Mustafa: 2.000 mi istedi, içinden 1.000'ini alır başka yere gösteririm. Alırlarsa oraya veririm.⁹¹

Yine Serdar Kerim'in yaptığı bir görüşme, İstanbul'daki pasaport ve belge sahteciliği faaliyetleri hakkında daha somut veriler içeriyor. Serdar Kerim'e sahte kimlik üreten bir imalatçı tanıdığı olup olmadığını soran bir şahıs, Afganistan'da cihadın sürdüğü dönemde sahte belge üretimi işinde edindiği tecrübelerden de bahsediyordu:

Bilinmeyen şahıs: Bir tane kimlik lazım. Kaç para isterler?

Serdar Kerim: Bir tane kanal var. Pahalı istiyor yahu... 1.000 lira istiyor.

Bilinmeyen şahıs: Ne, pasaport mu yapıyorsun yahu!

Serdar Kerim: Öyle ağabey... Adamlar ticaretinde bu işin... Önceden bir kanal vardı. Ucuz yapıyordu da, aldılar o adamı.

Bilinmeyen şahıs: Başka bir tanıdık var, onunla konuşayım ben...

Serdar Kerim: O kaç paraya yapıyor?

Bilinmeyen şahıs: 300 liraya bire bir yapıyor!

Serdar Kerim: O zaman işim düşerse ben sana geleyim.

Bilinmeyen şahıs: Ben öyle 100'den fazla yaptırdım millete... Ahım şahım bir

91 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2677542348

şey kazanmıyorum da, al ver yani... Sevap olsun... O eski Afganistan zamanında neler yaptırdım ben yahu...⁹²

Sahte pasaport ve belgelerin kullanımı açısından İslâm Devleti'nin Türkiye üzerinden yürüttüğü operasyonları ikiye ayırabiliriz. Bunlardan ilki Türkiye IŞİD'i yapılanmalarının kendi mensupları için temin etmeye çalıştığı sahte kimlik ve pasaportlardı. Sahte belgeler, Türkiye ile İslâm Devleti arasında gidip gelen mücahitlerin sınır geçişlerinde yakalanmaları halinde küçük de olsa bir koruma sağlıyordu. Görünüşte Suriye tarafından verilmiş sahte belgelerle sığınmacıların arasına karışmak Türkiyeli mücahit ve muhacirlerin Türkiye'ye giriş yapmak için kullandığı yöntemler arasındaydı. Diğer taraftan, sahte kimlikler özellikle başka suçlardan aranan veya şartlı tahliye olan şahısların sınır ihlali yaparken yakalanması halinde de işe yarıyordu.

Sahte pasaport ve kimlikler esas olarak yabancı mücahit ve muhacirler için önemliydi. Yurttaşları oldukları devletler tarafından aranan, bu ülkelere ve uluslararası güvenlik örgütlerinin kara listelerine giren şahısların Türkiye'ye giriş yapabilmeleri, bir şekilde Türkiye'ye ulaşabilen kişilerinse Türkiye içinde hareket edebilmeleri veya ülkelerine dönebilmeleri için sahte pasaportlar oldukça işlevseldi.

Türkiye'ye gittikleri tespit edilen Avrupalı gençlerin, ailelerinin şikâyeti üzerine aranmaya başlaması pek çok defa yinelenen bir olguydu. 2014'ten itibaren Türkiye'ye seyahat etmek başlı başına şüpheli bir eyleme dönüştüğünden, Türkiye'ye girdikten sonra takiple karşılaşan kişiler için İslâm Devleti'ne ulaşabilmenin en güvenli yollarından biri, Türkiye'ye ulaştıktan sonra sahte bir pasaport kullanmaya başlamaktı. Örneğin 2015'te Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne geçen 15 ve 16 yaşlarındaki Birleşik Krallık yurttaşı lise öğrencileri Shamima Begum, Kadiza Sultana ve Amira Abase'nin de Türkiye'de sahte pasaportlar edindikleri ve sınır geçiş noktasına kadar sahte kimlikler taşıyarak ulaştıkları sanılıyor.⁹³

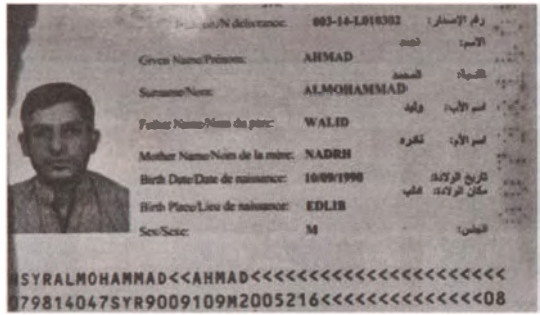
Sahte pasaport kullanımı aynı güzergâhı ters yönde gitmeyi de mümkün kılıyordu. 13 Kasım 2015'te Paris'teki Stade de France'a intihar saldırısı düzenleyen kişilerden biri sığınmacı görünümüne bürünerek Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçmiş, nihayetinde Fransa'ya ulaşmıştı. Ölümünün ardından alınan parmak izi aracılığıyla, eylemcinin bu yolculuğu sahte bir Suriye pasaportuyla gerçekleştirdiği anlaşıldı,⁹⁴ eylemci 3 Ekim 2015'te Yunanis-

92 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688196087

93 <https://www.thetimes.co.uk/article/revealed-first-of-four-teenage-schoolgirls-who-fled-to-syria-8ff5wx3nnpq>, <https://web.archive.org/web/20171004085732/http://news.sky.com/story/foreign-is-recruits-using-fake-syrian-passports-10370132>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

94 <https://web.archive.org/web/20180428234044/https://www.washingtonpost.com/world/europe/the-mystery-surrounding-the-paris-bomber-with-a-fake-syrian-passport/2015/11/17/88>

tan'ın Leros Adası'na sığınmacı gibi girmişti. AB Komisyonu'ndan Federica Mogherini'ye göre, Ahmad Almohammad ismini kullanan eylemcinin AB'ye sahte pasaportla giriş yapmasının sebebi, gerçek kimliğinin izleme listelerinde bulunmasıydı.⁹⁵ Almohammad'ın yönteminin başkaları tarafından da kullanıldığı,

13 Kasım 2015'te Stade de France yakınlarında intihar eylemi düzenleyen eylemcinin pasaportu (Fotoğraf: AFP/Getty Images).

ğı, Ağustos 2016'daki Europol incelemelerinde de fark edildi. *La Stampa*'ya konuşan Europol yetkilileri, Yunanistan'daki sığınmacı kamplarında pek çok sahte pasaport tespit ettiklerini açıkladı.⁹⁶

13 Kasım 2015 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen çoklu saldırılar için keşif çalışması yaptığı belirlenen Fas asıllı Belçika vatandaşı Ahmet Dahmani'nin Türkiye'de yakalanışı da sahte pasaportların İslâm Devleti için işlevine dair önemli veriler sağlıyor. Paris'teki saldırılar sonrasında Amsterdam'dan Antalya'ya gelen Dahmani beş yıldızlı bir otele yerleşip kendisini İslâm Devleti'ne götürecek ekibi beklemeye başladı. Emniyet, önce Antalya'ya varışından itibaren takip altına aldığı Dahmani'yi, sonra da Dahmani'yle buluşmak üzere Suriye'den gelen Ahmet Tahir ve Muhammed Verde'yi, Manavgat girişindeki randevu noktasında yakaladı. Tahir ve Verde'nin üzerinden, Dahmani'yi güvenli bir şekilde İslâm Devleti'ne geçirmekte kullanılacağı sanılan bir de sahte pasaport bulundu.⁹⁷ Dahmani'yi karşılamak üzere İslâm Devleti'nden Türkiye'ye geçen iki şahsın beraberlerinde Dahmani için de sahte pasaport getirmeleri, Emni birimlerin eylem planlamalarında sahte pasaportların önemli yer tuttuğunu gösteriyor.

İslâm Devleti ile İslâm Devleti'ne biat etmiş örgütler, 2014'le birlikte Suriye, Irak ve Libya'daki çeşitli devlet tesislerini ele geçirmeye başladı ve 10 binlerce gerçek pasaport ile kimlik örgütlerin kontrolüne girdi. Ancak yine de bu ülkelerin pasaportlarıyla Avrupa ülkelerine giriş yapmaya çalışmak,

adf3f4-8d53-11e5-934c-a369c80822c2_story.html?utm_term=.848cb41f46e9, Erişim tarihi: 28.04.2018.

95 <https://web.archive.org/web/20180413011535/https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11996120/Paris-attack-what-we-know-about-the-suspects.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

96 <https://web.archive.org/web/20180416091305/https://www.telegraph.co.uk/news/2016/08/21/fake-passports-for-isil-terrorists-found-in-greek-refugee-camps/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

97 <https://web.archive.org/web/20160825202722/http://manavgathaberi.com/index.php/2015/11/20/manavgatta-3-isid-militani-tutuklandi/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Dahmani' in yakalanışı (Fotoğraf: AFP).

artık İslâm Devleti'ne ilişkin şüpheleri de heraberlerinde getiriyor; yani İslâm Devleti'nin Emni birimlerinin hedef olarak belirlediği ülkelere bu pasaportlarla girmek eskisi kadar kolay değil. Avrupa Birliği sınır güvenliği ajanı Frontex'in başındaki Fabrice Leggeri 2015'teki bir açıklamasında, İslâm Devleti'nin çatışmaların unsuru olduğu ülkelerden Avrupa'ya yönelen sığınmacı akınının riskler barındırdığını söylemişti. Leggeri, bu ülkelere ait pasaportların resmi makamlar tarafından hazırlanıp hazırlanmadığını, yani pasaportların gerçekliğini teyit etmenin zorluğundan da yakınmıştı. AFP'ye açıklamalarda bulunan Almanya İçişleri Bakanlığı'ndan bir yetkiliyse sığınmacıların bir kısmının sahte belgelerle seyahat ettiklerini bildiklerini söylemişti.⁹⁸ Almanya daha sonra, 1 Ocak 2015 tarihi sonrasında basılmış, İslâm Devleti kontrolündeki alanların bulunduğu ülkelerin pasaportlarını taşıyan şahısların ülkeye girişini daha titizlikle incelemeye başladı.

ABD Ulusal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Homeland Security Investigations (HSI) biriminin hazırladığı bir istihbarat raporunda da, 2014 ortalarından itibaren İslâm Devleti egemenliğinde kalan Deyrizor'daki resmi binalarda bulunan ekipmanlar ve boş pasaportlar kullanılarak binlerce pasaport üretilmiş olabileceği vurgulanıyor. Raporun son sayfasında, "Eğer İslâm Devleti'nin pasaport üretim kabiliyeti kontrol altına alınmazsa, düzenledikleri operasyonların sayısı artacak ve kendi egemenlik bölgeleri dışındaki alanlara yayılacaktır" uyarısı yer alıyordu.⁹⁹

98 <https://web.archive.org/web/20170226094059/http://www.dw.com/en/europe-on-lookout-for-passports-captured-by-islamic-state/a-18930346>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

99 <http://web.archive.org/web/20180331003429/http://abcnews.go.com/International/us-intel-is-is-passport-printing-machine-blank-passports/story?id=35700681>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Bu bağlamda 2015 yılı sonunda İstanbul Atatürk Havalimanı'nda ele geçirilen 150 boş pasaport, bu yöntemin ifşa olması sonrasında İslâm Devleti'nin yeni çözümler arayışına girmiş olabileceğini düşündürüyor. 16 Aralık 2015'te Türkiye'ye giriş yaptıkları esnada gözaltına alınan iki şahsın bavulları incelendiğinde ortaya çıkan manzara, İslâm Devleti'nin Emni birimler için temin etmeye çalıştığı pasaportları çeşitlendirmeye çalıştığını akıllara getirdi. Biri Suriye diğeriye Türkiye uyruklu iki kişinin beraberindeki mini fırınların içinde Türkiye'ye soktukları, çeşitli Avrupa ülkelerine ait 150 boş pasaport AFP'ye konuşan hükümet yetkililerine göre sahteydi; DHA muhabirleriyse pasaportların boş ancak gerçek olduğunu aktarıyordu.¹⁰⁰

İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun sahte pasaport ve kimliklere ilişkin faaliyetleri de, aktarılan bu örnekteki girişimle örtüşüyor. İstanbul Yapılanması'na yönelik soruşturmalarda kayıt altına alınan bazı görüşmeler, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun sahte pasaport ve ikamet izni üretimiyle ilgilendiği, İslâm Devleti'ne geçiş yapmak üzere Türkiye'ye gelen yabancı şahısların pasaportlarını alarak bu belgeler üzerinde değişiklik yaparak yeni pasaportlar ürettiği ve düzensiz sınır geçişlerinden ötürü pasaportlarda eksik kalan giriş-çıkış mühürlerini tamamlamak için çalışmalar yaptığını gösteriyor. 15 Ekim 2014 tarihli bir görüşmede İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf, sahte pasaport hazırladığı sanılan *Ebu Usame* künyeli kişiyi arayarak sınır geçişinde kullanılmak üzere Libya pasaportuna ihtiyaç duyduğunu belirtiyordu. Ebu Suheyf'in "Bir haftaya kadar bize Libya pasaportu lazım olacak. Bununla bir kardeşi geçireceğiz. Ayarlayabilir misin?" sözlerine Ebu Usame, "Sadece resim lazım ona. Resim getir, değiştiririz inşallah," yanıtını veriyordu.¹⁰¹ Bir başka görüşme, Libya pasaportlarının savaşın sürdüğü Libya'dan Türkiye'ye nakledilecek şahısların seyahatlerinde de kullanıldığını gösteriyordu.¹⁰²

Ebu Suheyf'in, emri altında çalışan İstanbul Yapılanması mensuplarından Cemil Aslan'la 2 Mart 2015'te yaptığı görüşmeyle, durak ülke olarak Türkiye'yi kullanan yabancı mücahit veya muhacirlerden pasaportlarının toplandığını gösteriyor. İslâm Devleti'ne gidecek bir kafilenin pasaportlarının toplanıp toplanmadığını soran Ebu Suheyf'e Aslan, pasaportların kendisinde olduğu yanıtını veriyordu.¹⁰³

6 Mart 2015 tarihli bir konuşmadan, denetimler sırasında şüphe çekebilecek pasaportlarla ilgili çalışmaların da İslâm Devleti Türkiye Kolu tarafın-

100 <http://web.archive.org/web/20171025200609/http://www.businessinsider.com/isis-suspects-passports-europe-2015-12>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

101 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2694069247.

102 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2753011101.

103 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2731508406.

dan üstlenildiği anlaşıyor. İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Abdülhâkim'le görüşen bir şahıs, *Ebu Mahmut* isimli kişinin pasaportunda sorun olduğunu belirtiyor ve pasaporta giriş-çıkış mühürlerinin eklenmesi gerektiğini aktarıyordu. Abdülhâkim'i arayan kişi, giriş-çıkış mühürlerinde eksiklik bulunması halinde pasaport kontrolleri sırasında pasaportun inceleneceğini ve sahte olduğunun anlaşılabileceğinden endişe ediyordu. Görüşmeden, mührü eksik sahte pasaportu kullanan kişinin Türkiye'den havayoluyla ayrılacağı anlaşıyor:

Bilinmeyen şahıs: Ebu Mahmut için vize aldılar. Bu pasaport aslında kaçaktır. Hatay'dan girmiş diye kaydedilmiş. Tanıdığın kimse var mı ona giriş çıkış kaydı yaptırabilecek? Ama kendisi [Ebu Mahmut] gitmeden... Biliyor musun kimseyi?

Abdülhâkim: Yarın sorar sana haber veririm.

Bilinmeyen şahıs: Giriş-çıkış mührü lazım. Havaalanında açığa çıkmasın diye yani çünkü zamanı geçmiş... Gümrükte durmayacak, pasaportu anlamasınlar diye...¹⁰⁴

Sahte pasaportla seyahat etmesi planlanan ancak pasaportunda eksiklik bulunan kişinin pasaportundaki sorunun ne olduğu ve hangi amaçla seyahat edeceği 7 Mart 2015 tarihli bir başka görüşmede ortaya çıktı. Bu konudaki ihtiyacı bir başka şahsa ileten Abdülhâkim, pasaportunda eksik mühürler bulunan Ebu Mahmut'un bir eylem için keşif yapmak üzere Fransa'ya gideceğini belirtti. Ancak Ebu Mahmut Türkiye'ye havalimanından giriş yaptığı için, Türkiye'nin yabancılara uyguladığı vize rejimi uyarınca, aldığı 180 günlük vizenin ancak 90 gününü Türkiye'de geçirme hakkına sahipti. Fakat Ebu Mahmut 90 günlük süreden daha uzun süre Türkiye'de kaldığı için kaçak duruma düşmüştü. İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerini endişelendiren de, vizedeki süre aşımının ortaya çıkması halinde pasaportun ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulması ve pasaportun sahte olduğunun anlaşılması ihtimaliydi. Abdülhâkim'in danıştığı kişi, eksik mührün giderilmesine ilişkin hizmetin çok pahalı olduğunu söyleyerek bunun yerine ilgili kişinin Kıbrıs'a giriş-çıkış yapmasını, bu yolla eksik mühürleri edinebileceğini söyledi.¹⁰⁵ Türkiye'de yerleşik olarak görev yapan bazı İslâm Devleti Türkiye Kolu mensupları da kendi vize statülerinden ötürü bu yöntemi kullanıyordu.¹⁰⁶

104 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2732875591.

105 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2733020310.

106 Ali Farag H. Hamad, 4 Mayıs 2015 tarihinde kendisini arayan Ebu Suheyfe Kıbrıs'ta olduğunu söylüyor. (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2753011101)

İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun mücahitleri Avrupa'ya gönderme çabalarına başka görüşmelerde de rastlamak mümkün. Örneğin 1 Kasım 2014'teki bir görüşme, daha o tarihte İslâm Devleti'nin kendi mensuplarını Avrupa'ya sokma çabasında olduğunu kanıtıyor. Ebu Suheyf'i arayan kişi, İslâm Devleti'ne mensup iki şahsın Yunanistan'da polisler tarafından yakalandığını aktarıyor, Ebu Suheyf ise durumun Ebu Usame'ye bildirilmesi gerektiğini söylüyordu:

Bilinmeyen şahıs: Hacı, bir kardeş ile bir bacı var Yunanistan'da. Polisler almış, geri çevirmişler. Ne bu yahu, anlamadım...

Ebu Suheyf: Ebu Usame'nin bundan haberi var mı? Biliyor mu bunu?

Bilinmeyen şahıs: Evet... Atina'ya götürecekler. Sen Ebu Usame'yle bir görüş...¹⁰⁷

Hayatını kaybetmiş bir kişinin kimliğinin fotoğraflar değiştirilerek kullanılması yöntemine, İslâm Devleti Türkiye Kolu da başvuruyordu. 7 Mart 2015'te İslâm Devleti Türkiye Kolu mensupları Abdülhâkim ile Ali Farag H. Hamad arasında geçen konuşmada süresi biten bir pasaport yerine, İslâm Devleti topraklarında öldüğü sanılan bir kadının pasaportunun kullanılmasına ilişkin değerlendirmeler yer alıyordu:

Abdülhâkim: [Ebu Suheyf] bana dedi ki, pasaport süresi bitmiş.

Ali Farag H. Hamad: Kardeşlerden 10 tane aldık. Ebu Bekir'de iki tane var. Gönderecekler. Bir kadın gece ölmüş, kardeşlerden birinin akrabasıymış. Faydalanalım onlardan, anladın mı?

Abdülhâkim: Evet. Eğer alırlarsa... Bir şey olmaz değil mi, ismini değiştirsek?

Ali Farag H. Hamad: Yok...¹⁰⁸

Sahte pasaport ve belge imalatının İslâm Devleti Türkiye Kolu mensupları için oldukça önemli olmasının farklı bir sebebi daha var. Sahte belgeler Türkiye'de faaliyet gösteren bu kişiler için koruma kalkını görevi görüyordu. Sahte belgelerle Türkiye'ye giriş yapıp ikamet izni veya vize alan ya da kaçak şekilde yaşayan İslâm Devleti Türkiye Kolu görevlileri, sınır dışı edilmeleri halinde Türkiye'ye başka kimliklerle yeniden giriş yapıp çalışmalarını sürdürmüş olabilir. Bu kişilerin farklı kimliklerle Türkiye'ye giriş yapmalarını engellemenin tek yolu biyometrik verilerin karşılaştırılması ancak Türkiye'ye giriş noktalarının pek çoğunda yabancı şahısların parmak izi, retina ve avuç-el geometrisi verileri kontrol edilmiyor. Türkiye'de faaliyet gös-

107 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697025777.

108 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2732995051.

teren mensuplarına sahte pasaportlar temin eden, İslâm Devleti mücahitleri ile muhacirlerine sahte pasaport da sağlayan İslâm Devleti Türkiye Kolu da Türkiye'deki bu güvenlik açıklarının farkında olsa gerek. Örneğin İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf künyesiyle bilinen kişi resmi kaynaklara göre Kuveyt vatandaşı Assad Khelifalkhadr'dı. Fakat bunun Ebu Suheyf'in gerçek adı ve uyruğu olup olmadığını kestirebilmek mümkün değil. Zira Ebu Suheyf'in adresinde yapılan aramada Assad Khelifalkhadr adına düzenlenmiş Suriye pasaportu bulunduğu gibi, bir de Ali K. Kremm adına düzenlenmiş Irak pasaportuna rastlandı. İletişimin tespiti çalışmaları kapsamında kayıtlara geçen bazı görüşmelerdeyse Ebu Suheyf konuştuğu kişilere Iraklı olduğunu, ailesinin Irak'ta bulunduğunu söylüyordu. Bunlara ek olarak Ebu Suheyf'in Libya'ya pek çok şahısla kişisel görüşmeler yaptığı, Libya coğrafyasını ve kültürünü iyi tanıdığını gösteren ifadeler kullandığı, Libya'daki İslâmcı gruplarla işbirliği halinde olduğu da görüldü. Libya, Suriye ve Irak pasaportları bu kadar kolay temin edilebilir haldeyken Ebu Suheyf'in hangi ülkede doğduğu veya hangi ülkenin vatandaşı olduğunu tespit edebilmek ancak bu ülkelerin Ebu Suheyf'e ait biyometrik verileri kendi veri tabanlarında bulunan bilgilerle karşılaştırmasıyla mümkün olabilirdi. Aynı durum, İslâm Devleti Türkiye Kolu için faaliyet gösteren yabancı şahısların tümü için geçerliydi.

Tıbbi yardım ağları

Suriye'de savaşan devlet dışı silahlı unsurların faydalanması için Türkiye içerisinde oluşturulmuş bir tıbbi tedavi şebekesinin uzantılarına ilk kez Ağustos 2014'te Gaziantep'te rastladım. 12 Ağustos 2014'te, Gaziantep'in Ünalı Mahallesi'nde yaşayan Çalar Ailesi'nin evini kiralayan Suriyeli sığınmacılar ile ev sahibi Hıdır Çalar arasındaki kira tartışmasında Hıdır Çalar öldürülmüş, cinayet haberi üzerine öfkeye kapılan komşuların tepkisi kısa sürede kentin tüm mahallerine yayılan bir karışıklığa dönüşmüştü.¹⁰⁹

Birkaç gün süren sığınmacı düşmanlığı dalgası sırasında, kenti sakinleştirmeye çalışanlar arasında insani yardım kuruluşları da vardı. Suriye İç Savaşı'nın başlangıcından beri kentin yeni sakinleri sığınmacılar ile hayat koşulları güçleşen yerli toplulukların ilişkilerini en iyi gözlemleyen de, sığınmacılarla sürekli temas halinde olan insani yardım kuruluşlarıydı. Çalar'ın öldürülmesi sonrası yaşanan kriz hakkında görüştüğüm örgütlerden biri, Gaziantep'teki sığınmacılara ve Suriye'deki sivillere insani yardımda bulunan İM-KANDER'di. Kurumun Gaziantep temsilcisi Sait Gökdere'yle yaptığım gö-

109 <https://web.archive.org/web/20160423053615/http://dogueroglu.com:80/syrians-refuge-another-war-turkey/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

rüşme hem siyasallaşan insani yardıma ilişkin bana yeni bir perspektif sundu hem de Suriye’de savaşı Liva’ül Tevhid [Tevhid Tugayları] için oluşturulmuş tıbbi yardım şebekesinin kentteki tesislerinden birine girmemi sağladı.

Diğer silahlı grupların tıbbi yardım ağıları
ve insani yardım örgütleri

Siyaset ile insani yardımın birlikteliği kusursuz çifti mi oluşturuyor yoksa en uğursuzunu mu? Kimilerine göre insani yardımın altın çağını yaşıyoruz çünkü kuruluşlar hiç olmadıkları kadar becerikli, iyi destekleniyor, iyi finanse ediliyor, daha geniş kabul görüyor ve her zamankinden daha fazla hayat kurtarabiliyor. Fakat çoğunluk bu görüşte değil. İnsani yardım örgütlerinin iç yapısını bilenler, siyasete angaje olmanın insani yardımı lekelediği görüşünde; devletçiliğin kozmopolitanizme baskın gelmesi sağlanırken, etik değerlerse çıkarlar sunağında kurban ediliyor. Bu görüşe göre, insani yardımın evrimi, gelişime değil krize yol açtı (Barnett, *Evolution Without Progress?*, 2009, s. 624).

Barnett’ın bu karamsar değerlendirmesi aslında kökenlerini Pfeffer ve Salancik’in 1978’de ortaya attığı, kurumların kaynaklara bağımlılığı üzerinden dışsal etkilere ve kontrole ne derece açık olduğuna ilişkin teorisinden alıyor. Pfeffer ve Salancik’in temel görüşü, kurumların işlevselliklerini muhafaza edebildikleri ölçüde hayatta kalabildikleri, işlevsel kalmanın temel koşulununsa kurumların kaynaklara ve desteğe erişimini sağlayan çıkar gruplarının isteklerini karşılamak olduğu yönünde (*The External Control of Organizations*, 2003).

Barnett, kaynaklara bağımlılığa ilişkin varyasyon ile kurumların hangi anlarda faaliyet göstermesi gerektiğine ilişkin tasnifi birleştiriyor: Bir kurum kaynaklara bağımlı veya bağımsız olabilir; aynı kurum sistemik veya acil durum çalışmalarında bulunmayı da seçebilir. Sistemik değişim için çalışan, yani değişimi getirmeyi hedeflediği alanda sürekli faaliyet gösteren ve tersine çevirmeye çalıştığı sonucu doğuran etkenleri ortadan kaldırmayı deneyen kurumlar, kaynaklara da bağımlı oldukları zaman, kaynaklara erişim sağlayan grupların siyasal ajandalarını kabul etmeye en yaygın organizasyonlar haline gelir. Kaynaklara bağımlı ve yalnızca acil durumlarda faaliyet gösteren örgütler siyasal ajandayla uzlaşmak durumunda kalabilir ama bu uzlaşma sayesinde hedeflerine de ulaşır. Sistemik değişim hedefleyen ama dışsal kaynaklara bağımlı olmayan (öz kaynaklarıyla çalışabilen) kurumlar siyasal ajandayla pazarlıkçı yapıdadırlar ve kaynaklara bağımlı olmadıkları için yüksek pazarlık kozuna sahiptirler. Yalnızca acil durumlarda faaliyet gösteren, üstüne üstlük çıkar gruplarının sağlayabileceği kaynaklara bağımlı ol-

mayan kuruluşlar ise siyasal ajandayla karşı karşıya gelmeyi, hatta çatışmayı göze alabilir. Barnett bu değerlendirmelerin nihai olmadığını, konjonktürel olarak veya kuruluşların gelir kaynaklarındaki değişimlere göre bir kuruluşun konumunun değişebileceğinin altını çiziyor.

TABLO 4
Barnett'ın, Dört Farklı Kurumu Kaynaklara Bağımlılıkları ve Çalışma Yöntemlerine Göre Tasnif Ettiği Tablo

Kurumun yapısı	Kaynaklara bağımlı	Kaynaklara bağımlı değil
Sistemik değişim	Siyasal ajandayı kabul ediyor • CARE	Siyasal ajandayla pazarlıkçı • WVI
Acil durumda müdahale	Siyasal ajandayla uzlaşmacı • UNHCR	Siyasal ajandayla yüzleşmeci/çatışmacı • Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF)
Kaynak: Barnett, 2009, s. 635.		

Barnett tasnifinde özellikle dört kuruluşa odaklanıyor. Bunlar CARE, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), World Vision International (WVI) ve Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF, Médecins Sans Frontières). Aynı tasnif Suriye İç Savaşı'na yönelik tıbbi yardım, gıda yardımı ve koruma sağlayan Türkiye merkezli (veya çatışmalı süreçte Türkiye'de konuşlanmış) kuruluşlar için de yapılabilir.

TABLO 5
Barnett'ın Yöntemiyle Hazırlanan, Suriye'deki Sivillere veya Türkiye'deki Sığınmacılara Yönelik Çalışmalar Yapan Kurumlar Tablosu

Kurumun yapısı	Kaynaklara bağımlı	Kaynaklara bağımlı değil
Sistemik değişim	Siyasal ajandayı kabul ediyor • Türk Kızılay'ı, AFAD, TİKA [kamu]	Siyasal ajandayla pazarlıkçı • Helsinki Yurttaşlar Derneği, Hayata Destek Vakfı
Acil durumda müdahale	Siyasal ajandayla uzlaşmacı • İHH, İMKANDER, Uluslararası Mavi Hilal Vakfı	Siyasal ajandayla yüzleşmeci/çatışmacı • Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF)

Tabloda her ne kadar kaynaklara bağımlı olarak değerlendirilmiş olsalar da, İHH (İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı) ile İMKANDER, farklı çıkar gruplarının sağladıkları kaynaklara (Çoğunlukla bağışlar) bağımlıyken, idareyle ise farklı ilişkiler içerisinde. Hükümetle olan ilişkilerinden ötürü doğrudan kamu kaynaklarının aktarımı üzerinden gelir edinmiyorlarsa da (Kamu kurumları olan Türk Kızılay'ı, AFAD ve TİKA'nın aksine), her iki kuruluş da siyasal İslamcı söylemleri benimseyen Ak Parti hükümetlerinin ajandasına uygun hareket ettikleri sürece bağış kampanyaları gerçekleştirebiliyor ve Suriye'de çalışma yürütebiliyordu.

Özellikle IHH'nın kendi bağışçı kitlesinin kalıcılaşması ve edindiği varlıklardan kaynaklanan gelirlerle sahip olması, kurumun kimi dönemlerde Ak Parti'nin siyasal ajandasıyla ters düşebilmesini sağlıyor. 29 Ocak 2009'daki Dünya Ekonomik Forumu'nda, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail Cumhurbaşkanı Simon Peres'le katıldığı oturumda söz Filistin'e gelince meşhur "One minute" çıkışını yaptı. 31 Mayıs 2010'daysa Özgür Gazze Hareketi ve IHH tarafından organize edilen altı sivil gemiden oluşan insani yardım filosu, İsrail ablukasındaki Gazze limanı yolunda uluslararası sulara bulunurken İsrail askerî birliklerinin saldırısına uğradı. Ak Parti'nin de desteğiyle, Gazze'deki ablukayı kırmak üzere yola çıkan filo ya yapılan baskında 10 aktivist İsrailli askerlerce öldürüldü. Ak Parti ile IHH arasındaki en büyük yarılma da, İsrail'in Mavi Marmara gemisi ve filonun kalanına yaptığı saldırının hukuki ve diplomatik sonuçları hakkında yaşandı.

Mavi Marmara'ya yapılan saldırının ardından IHH tüm dünyada mercek altına alındı. Hamas'la ilişkilerini gizlemeyen IHH'nın Suriye İç Savaşı öncesinde de el-Kaide'yle dirsek temasında olduğu uluslararası basınca pek çok defa vurgulandı.

Bu bulguların en önemlilerinden biri, 31 Aralık 1999'u 1 Ocak 2000'e bağlayan gece gerçekleştirilmesi tasarlanan saldırılardan birinin planlayıcısı Ahmed Ressam'ın ABD'de yargılandığı dava sırasında dillendirildi. Milenyum Saldırıları Planı [*The Millenium Plot*] olarak adlandırılan, önlenen bir dizi eylemin planlayıcıları arasındaki Ahmed Ressam'ın –veya takma adıyla *Milenyum Bombacı*– hedefinde Los Angeles Uluslararası Havalimanı (LAX) vardı. Mart 1998'den Şubat 1999'a dek Afganistan'daki kamplarda patlayıcı üretimini öğrenen ve asimetrik savaşa ilişkin pek çok beceriyi edinen Ressam, arabasına gizlenmiş patlayıcı yapımında kullanılan bir yığın malzemeyle birlikte, Kanada'dan ABD'ye giriş yaptığı sırada 14 Aralık 1999'da yakalandı. Ressam'ın pek çok farklı ülkedeki el-Kaide mensuplarıyla olan iletişimi de, 2000 yılında başlayan dava sırasında ortaya çıktı.

Savcılığın talebiyle, dava kapsamında Fransız terörle mücadele hâkimi Jean-Louis Bruguière'in de bilgisine başvurdu. Bruguière saldırı planında İstanbul'daki IHH bürosunun da payı olduğunu aktardı. Afganistan'da eğitilen Ressam, burada kendisi gibi Cezayirlilerden oluşan bir hücrenin parçası haline gelmişti. 1998'deki eğitimler sırasında Afganistan'da bir araya gelen hücrenin tasarısı, 1999 yılı bitmeden ABD'de bir dizi saldırı gerçekleştirmekti. Ancak birlikte eğitildiği kişilerin hiçbiri Kanada'ya ulaşamayınca, Kanada vatandaşı Ressam saldırıyı tek başına planlamaya başladı ve hedef olarak da Los Angeles Uluslararası Havalimanı'nı seçti. Bu sırada Montreal'deki tanıdıklarından da yardım alıyor, cihada katılmak isteyenlerin Afganistan'a seya-

hat etmesi için Avrupa ve Afganistan'daki dostlarıyla temas kuruyordu. Bruguière, Ressam'ın saldırı planı için kendisine yardım eden birkaç arkadaşıyla birlikte yaşadığı evden, İstanbul'daki IHH ofisiyle de telefon görüşmeleri yaptırdığını aktardı. Ressam'ın yargılandığı davanın 2 Nisan 2001 tarihli duruşmasında, Bruguière ifadesinde IHH hakkında şunları söyledi:

Savcı: Montreal hücresinin operasyonunda IHH'nın rolü var mıdır?

Jean-Louis Bruguière: Önemli bir rolü var. IHH bir STK fakat aslında mücahitlere yapılan yardımların üzerini örtmek için oluşturulmuş bir paravan. Ayrıca sahte belgeleri temin etmek ve mücahitlerin savaş için sızma faaliyetlerini sağlamak gibi işlevleri de var. Bir de mücahitleri bir araya getirmek. Silah kaçakçılığında da IHH'nın parmağı var.

Savcı: Bunların Montreal hücresiyle ilgisi ne?

Jean-Louis Bruguière: Oldukça yakın bir bağ var. Khabu [Ahmed Ressam'la irtibatı bulunan, Kanada ve Fransa'da faaliyet yürüten bir el-Kaide mensubu] sahte pasaportlar edinmek için Kanada'ya gitti. Bu sahte pasaportları da başka bir üye için IHH'ya götürdü. Ek olarak, Khabu'yla ilgili, ifade ve diğer belgeler haricinde başka telefon görüşmeleri de var. Kanada ile Türkiye arasında geçen, İstanbul'da IHH'nın bulunduğu yerin arandığı görüşmeler.¹¹⁰

2007'deki emekliliğine dek, 20 yıl boyunca Fransa ceza hukukunun terörizmle mücadele kısmına liderlik eden Bruguière'ye göre IHH, Milano'daki el-Kaide misafirhanesiyle de temas halindeydi. Afganistan'da cihat eden örgütlere mali kaynak, silah ve patlayıcı gönderiyor, IHH'nın kurucusu Bülent Yıldırım ise 1990'lı yıllarda savaş bölgelerine gönderilecek kişileri bizzat örgütleyordu.¹¹¹

Çek Cumhuriyeti vatandaşı iki gezgin genç kadının Pakistan'ın Belucistan bölgesinde 14 Mart 2013'te kaçırılması sonrası meydana gelen olaylar, IHH'nın Pakistan'daki ilişkilerini muhafaza ettiğini gösterdi. Haziran 2013'te yayınlanan bir videoda Antonie Chrástecá ve Hana Humpálová serbest bırakılmaları karşılığında, Afganistan'da ABD askerlerine ve FBI mensuplarına ateş açtığı gerekçesiyle ABD mahkemeleri tarafından 2010'da 86 yıl hapis cezasına çarptırılan Pakistanlı nörolog Aafia Siddiqui'ye özgürlüğünün verilmesini istedi.¹¹² İki yıl süren pazarlıklardan sonuç çıkmayınca Chrástecá

110 http://web.archive.org/web/20170206221441/http://old.seattletimes.com/art/news/nation_world/terroristwithin/testimony16.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

111 <http://web.archive.org/web/20160411205201/http://www.tenc.net/archive/DIIS%20WP%202006-7.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

112 <https://web.archive.org/web/20160505061831/http://www.reuters.com/article/us-pakistan-czech-kidnapping-idUSBRE95P0XJ20130626>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ve Humpálová'nın aileleri İHH'yla irtibata geçti. Rehinelerin kurtarılıp Türkiye'ye getirilmesi İHH'nın iki ayını aldı.¹¹³

İHH ilişkileri sayesinde Suriye'de de insani diplomasinin içinde oldu. 2012'de Suriye'de rejim tarafından alıkonan Adem Özköse ve Hamit Coşkun¹¹⁴ ile Cüneyt Ünal ve Beşar Fehmi Kadumi'nin¹¹⁵ ülkelerine dönüşlerinde Vakıf önemli rol oynadı. Ayrıca el-Kaide bağlantılı Heysem Topalca tarafından kaçırıldıktan sonra İslâm Devleti'nin eline geçen foto-muhabiri Bün-yamin Aygün'ün serbest bırakılmasında da İHH devreye girmiş, Aygün Ah-rar uş-Şam ve İslâmi Cephe komutanlarının da aralarında bulunduğu kişiler tarafından kurtarıldıktan sonra özgürlüğüne kavuşmuştu.¹¹⁶ Suriye İç Savaşı sırasında Suriyeli muhalif gruplar ile rejim arasındaki esir takası¹¹⁷ ve yaralı değiş-tokuşuna¹¹⁸ da İHH aracılık etti.

Radikal İslâmcı örgütlerin uluslararası örgütlenme ve finans sağlama süreçlerinde İslâmi yardım kuruluşlarının rolünü inceleyen Evan F. Kohlmann, kurumların yardım faaliyetleri yoluyla İslâmi topluluklar nezdinde kazandığı güvenilirlik sayesinde diğer işlevlerini sürdürebildiklerini ifade ediyor. Kamunun veya sivil sektörün yetersizliklerinin ortaya çıkardığı boşlukları doldurma stratejisine örnek olarak Kohlmann, 17 Ağustos 1999 depremini anımsatıyor: "İHH gibi organizasyonlar doğal afetler veya diğer insani felaketler karşısında hızlı reaksiyon gösteriyor. Ne yazık ki bu gibi gruplar Müslüman sığınmacıların çaresizliğini kendi ellerini güçlendirmek için kullanmanın hesabını yapıyor. Türkiye Ağustos 1999'daki depremi yaşadığında, İHH depremden etkilenen bölgelere bazen hükümetten bile önce erişti." Kohlmann, benzer bir stratejinin Pakistan'daki Ekim 2005 depremi ardından, ülkedeki radikal İslâmcı örgütler tarafından da benimsendiğini aktarıyor.¹¹⁹

113 <https://web.archive.org/web/20170319212520/https://www.ihh.org.tr/haber/pakistanda-kacirilan-cek-kadinlar-ihh-tarafindan-kurtarildi-2787>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

114 <http://web.archive.org/web/20180428234956/https://www.ihh.org.tr/haber/insani-diplomasinin-buyuk-basarisi-1039>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

115 <https://web.archive.org/web/20170627182716/http://www.aljazeera.com.tr/haber/ihh-unal-ve-kadumi-icin-devrede>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

116 <https://web.archive.org/web/20160921010255/https://www.evrensel.net/haber/75690/bun-yamin-aygun-turkiyede>, <https://web.archive.org/web/20180428235046/http://www.milliyet.com.tr/ve-kurtulus-gunu-yallah-istanbul-gundem/detay/1826412/default.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

117 <https://web.archive.org/web/20180428235306/http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-group-plays-key-syria-swap-role-38744>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

118 <https://web.archive.org/web/20161029180513/https://www.ihh.org.tr/haber/ihh-suriyede-yaralilarin-degisimini-sagladi-3067>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

119 Kohlmann Ekim 2005'teki depremi hatırlattığı değerlendirmesinde, 2008'de Mumbai'de 166 kişinin öldüğü saldırının faili Leşker-i Tayyibe [*Lashkar-e-Taiba*] isimli radikal İslâmcı silahlı örgütün paravanı Cemaat üd-Dava kuruluşunun insani yardım faaliyetlerine katıldığından

Başkana El Kaide soruşturması

IHH Başkanı Yıldırım için El Kaide'ye para aktarmaktan soruşturma başladı

IHH Başkanı Bülent Yıldırım hakkında Diyarbakır Özel Yetkili Savcılığı'nda da aynı iddia ile ilgili başka soruşturma olduğu öğrenildi.

NUMARA BİLE VERİLMEDİ

Mavi Marmara baskınıyla gündeme gelen IHH Başkanı Bülent Yıldırım'la ilgili soruşturmayı İstanbul Özel Yetkili Savcılığı sürdürüyor. Çok gizli tutulan dosyaya duyulmasını diye hazırlık numarası verilmedi.

ORTADOĞU'YA BAKILIYOR

"IHH Başkanı Bülent Yıldırım, demek üzerinden terör örgütü El Kaide'ye para yolluyor" iddiasını soruşturan savcılık, Yıldırım'ın Ortadoğu bağlantılarını araştırıyor. Dava açılıp açılmayacağı bilinmiyor. 20'de

Hilal ÖZTÜRK

Bülent ÇEYHAN

15 Haziran 2012 tarihli Habertürk gazetesinin birinci sayfasından.

İnsani yardım faaliyetleri, radikal İslâmcı örgütlerle bağlantılı kurumların soruşturulmaları, hukuki yaptırımlarla karşı karşıya kalmaları ve kamuoyunda sorgulanmaları halinde de savunmadaki ilk hat haline geliyor. 2014 yılı başında Türkiye'den Suriye'ye mühimmat sevkiyatı yapan bir TIR'ın IHH'yla ilişkilendirilmesi sonrasında el-Kaide operasyonu kapsamında Kilis'teki IHH bürosunda arama yapılmasına¹²⁰ basın yoluyla yapılan itirazların çoğu, Eyüp Can'ın *Radikal*'de yayınlanan yazısında olduğu gibi, "Bir yardım vakfını bu şekilde el-Kaide ile birlikte anamazsınız, düzeyindeydi."¹²¹

Fakat Bruguière'in 2000'li yıllara kadarki faaliyetlerini, "para transferleri, silah sevkiyatı ve mücahitlerin geçişi" sözleriyle özetlediği IHH'nın bu anılan misyonları Suriye İç Savaşı sırasında da devam ettirmiş olabileceğine ilişkin bazı bulgular var.

bahsediyor. Kohlmann'ın 2006'da yayınladığı raporunun dokuz yıl sonrasında Pakistan Cemaat üd-Dava'yı terör listesine aldı. Yine de örgüt 2005'teki depremin 10 yıl sonrasında, 26 Ekim 2015'te Pakistan'ın kuzeyinde etkili olan depremden sonra da sahaya indi. BM'nin de terör listesinde olan örgüt yaklaşık 2.000 gönüllüsüyle yardım çalışmalarına katıldı. <https://web.archive.org/web/20170207030111/http://www.abc.net.au/news/2015-10-30/militant-linked-charity-on-front-line-of-pakistan-quake-aid/6901016>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

120 <https://web.archive.org/web/20180428235608/https://www.ihh.org.tr/haber/kilis-ofisimizde-hukuksuz-bir-arama-yapildi-2020>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

121 <https://web.archive.org/web/20170101120611/http://www.radikal.com.tr/yazarlar/eyup-can/ihh-ile-el-kaidenin-ne-alakasi-var-1170874/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Bunların ilki, Hacıbayram Yapılanması'ndan Oğuzhan Gözlemecioğlu'nun konuşmalarında karşımıza çıkıyor. el-Kaide'ye üye oldukları gerekçesiyle haklarında dava açılan 26 kişiden biri olan Gözlemecioğlu henüz 2013'teki bir telefon konuşmasında, Suriye'ye geçişler için IHH'dan yardım istenebileceğini belirtiyordu. 23 Eylül 2013'te Yusuf isimli bir şahısla görüşen Gözlemecioğlu, "Bir TIR veya üç büyük kamyonluk yardım malzemesinin geçişi için yolu hazırlayabilirim, gerekirse IHH yardımıyla malzemeleri geçirebilirim," diyordu.¹²² Bu ifadeler, IHH ile Gözlemecioğlu arasında Ankara'da veya Suriye'de bir ilişki oluştuğunu, Gözlemecioğlu'nun Suriye'ye sevkiyat düzenlenmesini talep edebilecek kadar IHH'yla tanışıklığı bulunduğu kanaatini oluşturuyor.

IHH'nın Türkiye IŞİD'i veya İslâm Devleti'yle ilişkisine dair bir başka bulgu, Adıyaman'da örgütlenip İslâm Devleti saflarında savaştıktan sonra akli dengesini yitirdiği iddia edilen Yakup Aktulum'un ifadelerinden geliyor. Aktulum savcılıktaki bir ifadesinde Suriye'ye ilk geçişini şu sözlerle aktarıyordu: "IHH'ya bağlı olduğunu tahmin ettiğim ancak üzerinde kimlik taşımayan şahısların bana malzeme taşıma teklifi üzerine [Suriye'ye] giriş yaptım. Suriye'de yaklaşık bir buçuk ay kaldım. Bu süre zarfında çadır kentlere yemek taşıdım, tahminimce ÖSO'ya ait bir yerdi. Çalışmak dışında herhangi bir eylemimiz olmadı, kesinlikle cihat ve başka bir örgüte katılmak için gitmedim. Zaten bana silah vermediler, savaşla ilgili herhangi bir eğitim almadım. Suriye'ye giderken kimlik sormuyorlardı, kapı açıldı."¹²³ Aktulum, Suriye'den Adıyaman'a döndükten sonra İslâm Çay Ocağı'na gitmeye başladığını söylüyor.

Aktulum'un radikalleşme sürecinde IHH etkisi tartışmalı olsa da, kuruluşun Suriye'deki çalışmaları için gönüllülere veya çalışanlara ihtiyaç duyduğu bilinen bir gerçek. Türkiye IŞİD'iyle bağlantılı bir şahsın IHH'yla temasının bulunması, Türkiye IŞİD'inin örgütlenme ve lojistik faaliyetleri ile IHH arasında nedensellik bağı kurulabilmesi için yeterli değil. IHH da 26 Ekim 2015'teki duyurusunda haberlere sert tepki gösterip Aktulum'la herhangi bir bağları olmadığını açıkladı: "Yalan ve iftira içeren bu haberlerin hiçbirinde açık delil sunulmadığı gibi IHH ile herhangi bir kurumsal bağı bulunmayan kişilerin sanki IHH çalışanıymış gibi gösterilmesi, gerçekliği bile tartışmalı olan şahısların ifadeleri, kurum ve kişilerin kendi şahsi yorumları gibi habercilik anlayışıyla uyuşmayan argümanlarla yoğun bir kara propaganda çalışması yapılmaktadır."¹²⁴

122 https://web.archive.org/web/20180112214644/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/dunya/550_737/_iHH_yardim_eder_TIR_lari_geciririz_.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

123 <https://web.archive.org/web/20170725075047/http://www.birgun.net:80/haber-detay/isid-ci-yusuf-aktulum-u-suriye-ye-ilk-olarak-ihh-goturmus-92646.html/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

124 <https://web.archive.org/web/20180429000058/https://www.ihh.org.tr/haber/kamuoyuna-duyuru-2972>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Fransız gazeteci Guillaume Perrier'nin Ocak 2014'te Hatay-Reyhanlı'da yaptığı bir görüşme ise IHH'nın mücahitlerin sınır geçişlerine dahlinin daha doğrudan olabileceğine ilişkin ipuçları veriyordu. Perrier, savaşa katılmak üzere Reyhanlı'dan Suriye'ye geçmeye çalışan Birleşik Krallık vatandaşı iki erkekle görüşmesini şöyle anlatıyordu: "İki erkek de Birleşik Krallık yurttaşıydı ve bölgede geçirdikleri üç haftadan sonra Reyhanlı'dan 'mümkün olan en kısa zamanda' ayrılmak istiyorlardı... Daha genç olanı kusursuz İngilizcesiyle, 'Suriye'ye girmeyi başaramıyoruz. Geçiş noktaları şu anda çok karışık durumda,' diye konuştu. Sonra da şu itirafı yaptı: 'Türkiye kökenli insani yardım kuruluşu IHH'yla irtibat halindeydik. Bizi bir ambulansın içerisinde sınırdan geçireceklerdi ama olmadı.'"¹²⁵ Perrier gençlerin Suriye'ye geçmeyi başarmaları halinde hangi örgüte dahil olacakları veya IHH'yla hangi örgütün saflarına katılmak üzere temas kurdukları konusuna açıklık getirmede.

Perrier'nin Reyhanlı'da yaptığı görüşmelerden yaklaşık bir buçuk yıl önce, Suriye'deki çatışmalı bölgelerde çalışan bir IHH yetkilisinin ifadeleriye insani yardım örgütünün siyasetle yakınlaşmasının garip bir dışavurumu olarak kayıtlara geçti. Ağustos 2012'de İdlib, Halep ve Azaz'da IHH'nın insani yardım dağıttığı görevlere katılan, Vakfın o dönemki Başkan Yardımcısı Osman Atalay yazdığı bir izlenim yazısında, "Suriye halkının en acil ihtiyacının gıda ve silah olduğunu" söylüyor, direnişçilerin silahlandırılması gerektiğini savunuyordu.¹²⁶

IHH Başkanı Bülent Yıldırım ise silahlı örgütler ile IHH arasındaki ilişkiyi çok daha dar bir çerçevede tanımlıyordu: "Mesela Suriye'ye giriyoruz yardım için. Bölgeye nasıl gireceksiniz? Hiç kimsenin giremediği, kimsenin ulaşmadığı muhtaç insanlara risk alarak ulaşıyoruz. O bölge kimin denetimindeyse gidip onlarla görüşüyoruz. Onlar da kabul ederlerse, yanımıza korumalarını veriyorlar. Savaş bölgesi bu, korumalar silahlı. Bizi korumakla görevlendirilmiş kişilerle IHH personelinin fotoğraflarını çekip, dosyalara koyup, bize suç oluşturmaya ve Türkiye'yi teröre destek veren ülke konumuna sokmaya çalışıyorlar."¹²⁷ Bazı uluslararası diplomatik kaynaklar da IHH'nın insani diplomasi konusunda önemli bir partner olduğu, Vakfın silahlı örgütlerle ilişkisinin tamamen insani yardım faaliyetlerinin sivillere ulaştırılmasındaki pratik sebeplerle sınırlı olduğu görüşünde.

Kuruluşundan itibaren oluşturduğu ilişkiler açısından ötürü Suriye'deki işlevinin başka bir kuruluşça üstlenmesi çok zor olduğundan, geniş bir bağış-

125 http://www.lemonde.fr/international/article/2014/01/11/pourchasses-par-les-rebelles-syriens-les-djihadistes-se-refugient-en-turquie_4346431_3210.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

126 https://web.archive.org/web/20140901023240/http://www.timeturk.com:80/tr/2012/08/14/halep-hama-ve-idlib-in-silaha-ihhiyaci-var.html#.WuULu2bBL_Q, Erişim tarihi: 28.04.2018.

127 <https://web.archive.org/web/20170625201229/http://www.aksam.com.tr/roportaj/ihh-dosyasi-da-pensilvanyaya-gonderilmis/haber-274138>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

çı kitlesi bulunan¹²⁸ İHH çeşitli dönemlerde Ak Parti dış siyasetinin Müslüman kitleleri –ve kendisini de– ilgilendiren kısımlarına eleştiriler getirebilirdi. Ak Parti'nin Suriye siyasetine karşı çıkan kritikler, iktidarın Suriye'deki el-Kaide unsurlarıyla (Cephetül Nusra ve konjonktürel olarak onunla işbirliğine giden örgütler) ilişkilerinde en önemli aracının, 1990'lardan başlayarak Selefi cihat örgütleriyle temas kuran İHH olduğunu belirtiyordu. Ak Parti iktidarları da, çıkar çatışmaları yaşanmadığı sürece İHH'yla yol arkadaşlığı etmekten çekinmedi. Fakat İHH tam anlamıyla Ak Parti'nin bir uzantısı olmadığı için ve kısmen bağımsız kaynaklara erişebildiğinden, tarafların uzlaşmadığı anlar da oldu.

Örneğin 2014 yılı sonlarında, *Genç Öncüler* dergisinin 90. sayısında yayınlanan bir röportajında Yıldırım, Ak Parti'nin Suriye politikasını açıkça eleştiriyordu: “Biz Suriye’de muhaliflerin yanındayız, bu doğru. Ama İHH olarak biz hiçbir zaman bir iç savaşı da istemedik. Biz dedik ki, ‘Barış olsun.’ Bu yüzden biz Suriyeli muhalifler ile İran arasında, hatta rejim arasında arabuluculuk yapmaya çalıştık. Türkiye Suriye’yle diplomatik ilişkileri kesmemeliydi ne olursa olsun.” Yıldırım aynı mülakatta, Mavi Marmara sonrası Türkiye-İsrail ilişkilerinin durumu hakkındaki hayal kırıklığını da, Türkiye’den bazı siyasilerin ve iş çevrelerinin Türkiye-İsrail arasında yapılan doğalgaz antlaşmalarından çıkar elde edeceğini ima ederek ifade etti.¹²⁹

Genç Öncüler dergisinde yayınlanan mülakatta Yıldırım’ın söyledikleri, İHH’nın Ak Parti’yle ilişkilerinde rahatsız olduğu kimi noktalar bulunduğu yorumlarına yol açtı. İHH’nın iktidarla bir sonraki ters düşüşü ise Türkiye-İsrail arasındaki Mavi Marmara antlaşmasıyla geldi. İkili ilişkilerdeki normalleşme süreci hakkında hükümete, İsrail’in antlaşmalara her zaman ihanet edeceği¹³⁰ uyarısında bulunan Yıldırım, 28 Haziran 2016’da İsrail ile Türkiye arasında uzlaşmaya varılması üzerine İsrail’in Gazze’ye ablukasının resmileştirdiğini, kazananın İsrail olduğunu açıkladı.¹³¹ Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, “Siz kalkıp da Türkiye’den böyle bir insani yardım götürmek için günün Başbakanına [Kendisini kastediyor] mı sordunuz? Biz zaten oraya ge-

128 İHH’nın gelir-gider tablolarına göre, 535 milyon 159.763,87 TL’lik 2016 yılı gelirlerinin 522 milyon 967.171,50 TL’si bağışlardan (Şartsız, şartlı nakdi bağışlar ve aynı bağışların toplamı) sağlandı. Yani Vakfın 2016 gelirlerinin % 97,72’lik kısmı bağışlardan karşılanmıştı. 2015 için bu oran % 97,12, 2014 içinse % 99’du. <https://web.archive.org/web/20170831032401/https://www.ihh.org.tr/gelir-gider-tablosu>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

129 <http://www.genconculer.com/bulent-yildirim-ile-islam-cografyasindaki-son-durumu-konustuk/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

130 <https://web.archive.org/web/20160629053223/http://www.yeniakit.com.tr:80/haber/yildirim-gazze-limani-acilsin-filistin-ablukasi-kaldirilsin-188675.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

131 <https://web.archive.org/web/20160701071654/http://t24.com.tr:80/haber/ihhden-israil-le-anlasmaya-tepki-saskiniz-abluka-resmilesti-kazanan-israil-oldu,347534>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

rekli yardımı, Gazze'ye, Filistin'e yaptık, yapıyoruz. Ama bunları da yaparken bizler bir yerlere gövde gösterisi olsun diye değil, her şeyi uluslararası diplomasi neyse bu diplomasi içinde yaptık, yapıyoruz," sözleri de yarılmanın en büyük göstergelerinden biri olarak kayıtlara geçti.¹³²

Ak Parti ile İHH arasındaki çalkantılı ilişki, 15 Temmuz Darbe Girişimi sırasında İHH'nın kendi iletişim listelerindeki kullanıcıların cep telefonlarına, "Tüm halkımızı milli iradeye ve seçilmiş hükümete sahip çıkmaya, darbeye karşı sokaklara çağırıyoruz," mesajını göndermesine mani olmadı.¹³³ Fakat Bülent Yıldırım'ın Ak Parti'ye eleştirileri Türkiye-İsrail arasındaki Mavi Marmara antlaşmasının 9 Eylül 2016'da *Resmi Gazete*'de yayınlanmasının ardından da sürdü. İsrail'in *ex gratia*, yani cezai müeyyide yerine bağış biçiminde, Türkiye'ye 20 milyon dolar ödeyeceğini belirten antlaşmayla ilgili Yıldırım, "Bu antlaşma metninden sonra ne yazık ki elimiz zayıfladı. İlk defa İsrail'e karşı kendimizi böyle zayıf hissediyoruz," değerlendirmesini yaptı.¹³⁴ İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Mavi Marmara Davası da, ülkeler arası uzlaşının resmileşmesinden sonra yapılan ilk duruşmada, Aralık 2016'da düştü.¹³⁵

90'lı yılların başından beri İslâmi cemaatlerle kurduğu ilişki, farklı coğrafyalardaki cihatlarla insani yardım yoluyla eklemlenme yöntemi, geliştirdiği özgün siyaset-insani yardım sentezi, iktidarlara ilişkileri, siyasal iradenin izni ve onayıyla faaliyet yürütmesine karşın geniş bağışçı tabanıyla göreceli olarak bağımsız kalabilmesi, İHH'yı benzer arka planlara ve siyasal hedeflere sahip çabalar için örnek bir kurum haline getirdi.

İHH'nın hacmen daha küçük ve siyasal olarak daha dar kapsamlı bir benzeri İMKANDER (İnsani Müdafaa ve Kardeşlik Derneği) de, öncülünün açtığı yolu izliyor. 2009'daki kuruluşunu izleyen ilk yıllarda Türkiye'de Kafkasyalı sığınmacılara yönelik hak ihlalleri üzerine eğilen, Çeçenlerin öldürüldüğü siyasal suikastların aydınlatılması için bir baskı grubu olarak çalışan dernek, 2012'den itibaren Suriye'de insani yardım faaliyetlerinde bulunmaya başladı. İçerisine konuk olduğum, çalışma prensiplerine ilişkin bilgi aldığım, yaralılarla görüştüğüm Gaziantep kent merkezindeki kayıt dışı hastane de İMKANDER tarafından idare ediliyordu. Hastanenin sürdürülebilirliğinin

132 <https://web.archive.org/web/20170626170851/http://www.aljazeera.com.tr/haber/erdogan-yar-dim-icin-gunun-basbakanina-mi-sordunuz>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

133 <http://www.sonhaberler.com/guncel/ihh-darbe-tesebbusune-karsi-halki-sokaklara-cagirdi-h131605.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

134 <https://web.archive.org/web/20161029073624/http://www.birgun.net:80/haber-detay/ihh-dan-akp-ye-sert-tepki-ilk-defa-kendimizi-israil-e-karsi-bu-kadar-gucsuz-hissediyoruz-128753.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

135 <https://web.archive.org/web/20170101061738/http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38266046>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

kaynağıysa İMKANDER'in yaptığı ilaç bağış kampanyalarıyla edinilen ecza ve tıbbi malzemeler, gönüllü çalışmalar, para bağışları ve aynı katkılardı.¹³⁶

Ağustos 2014'te Gaziantep'te ortaya çıkan Suriyeli sığınmacı karşıtı hareketle ilgili araştırma yaptığım sırada tanıştığım İMKANDER Gaziantep Temsilcisi Sait Gökdere, kentteki duruma ilişkin gözlemlerini, derneğin kentteki faaliyetlerini anlattıktan sonra, İMKANDER'in girişimiyle oluşturulan hastaneden de söz etti. Hastaneyle ilgili ilk konuşmamız şu şekildeydi:

Sait Gökdere: Suriye'den yaralı kardeşlerimiz geliyordu. Mücahit kardeşlerimiz... Burada hastanelerde çok rezil oluyorlardı. Mesela yoğun bakımda kalıyordu, sonra servise çıkarıyorlardı. Servise çıktıklarında yatak yoğunluğundan dolayı gerekli ilgiyi göremiyorlardı. Yine de iktidardan binlerce kez Allah razı olsun ki Suriyeli kardeşlerimize gösterdikleri tolerans, ümmet anlayışları doğrultusundaki yaklaşımları ve yardım yaklaşımlarıyla çok büyük şeye sebep oldu. Biz de bu arada Gaziantep İMKANDER olarak, 75 yataklı, refakatçileriyle birlikte 125 kişilik bir rehabilitasyon merkezi oluşturduk.

• *Merkez hâlâ faal mi?*

Sait Gökdere: Evet, hâlâ yaralı mücahitlere hizmet veriyoruz. Bazı kesimler bu yardımları yapmamızı istemiyorlardı. Zaman zaman bizim hakkımızda yalan yanlış haberler yaptılar. Örneğin İran... Hamaney'e ait Abna sitesi, bizim hakkımızda olur olmaz iftiralarda bulundu. "El-Kaide'ye yardım ediyor," dediler. Ama biz oraya [Suriye'ye] gittiğimizde insanlara yardım ediyorduk. Eli silahlı insanlarla resimlerimiz oldu. Siz gazetecisiniz, bugün sınırın ötesine geçseniz 15 yaşında çocuğun omzunda silah var. Silahsız kimse yok... Onun için böyle haksız ithamlara uğradık.

• *Merkezinizde tedavi görenler kimler?*

Sait Gökdere: Cephe İslâmiye'nin [İslâmi Cephe] mücahitleri.

• *Bu kişilerin el-Kaide'yle bir bağlantıları var mı?*

Sait Gökdere: Hayır hayır... el-Kaide, Suriyelilerin DAESH dediği gruplar kesinlikle oraya giremezler. Çünkü Cephe İslâmiye şu anda IŞİD'le savaşıyor. IŞİD tüm muhaliflere cephe açmış durumda. Orada yatanların hepsi Cephe İslâmiye'nin mücahitleri, artı Cephe İslâmiye'nin mücahitlerinin aileleri. Mesela bir yer bombalanıyor, medeni olarak geliyor siviller... Onlara da hizmet veriyoruz. Ama hizmet görenlerin ve tedavi görenlerin % 97-98'i mücahitlerdir.¹³⁷

136 <https://web.archive.org/web/20160901072119/http://www.birgun.net:80/haber-detay/islami-militalanlar-icin-cihat-hastanesi-acildi-68921.html>, <http://dogueroglu.com/jihadist-clinic-on-turkeys-syrian-border/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

137 Sait Gökdere'yle görüşme, 19.08.2014.

İMKANDER'in Gaziantep'te hastane olarak kullandığı binanın dışarıdan görünümü (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

20 Ağustos 2014 günü öğle saatlerinde Gökdere'yle buluşup şehrin neredeyse tam merkezinde sayılabilecek bir adreste, Şahinbey Belediyesi sınırları içindeki Akyol Mahallesi'nde yer alan hastaneye gittik. Hastane, Valilik ve eski adliye binasının yer aldığı hükümet meydanına yaklaşık bir kilometrelik uzakta, ana cadenin hemen yan sokağında, yani pek de gizli olmayan bir kumdaydı.

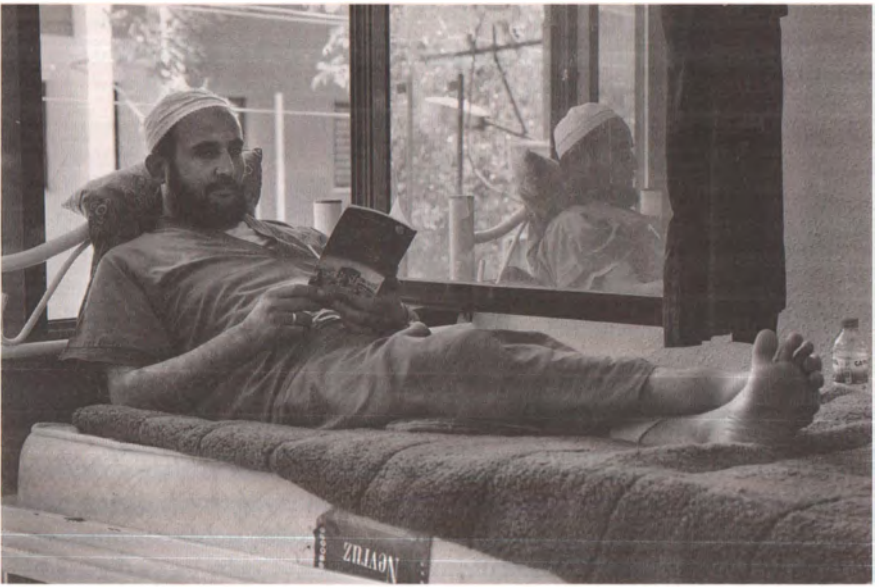
Binanın girişindeki merdivenlere oturmuş, Arapça konuşan, ayaklarındaki terlikler, kıyafetleri ve yer yer göze çarpan bandajlarından hastanede tedavi oldukları anlaşılan üç kişi, binadaki faaliyetlerin Akyol Mahallesi sakinlerinden gizlenmediğini gösteriyordu. Altı katlı, dışı camekânlı bina-

nın içindeki eski yönlendirme levhalarına göre, burası bir zamanlar bir televizyon kanalına ev sahipliği yapmıştı. Gökdere'ye göre, bina kendilerine bir bağışçı tarafından tahsis edilmişti.

Gökdere, hastanenin 75 yatak kapasitesine sahip olduğunu, ziyaretimiz esnasında yaklaşık 50 hastanın tedavilerinin sürdüğünü aktarıyordu. İMKANDER kentte birkaç apartman dairesini de "yaralı evlerine" çevirmiş, böylece Gaziantep'te toplam 150 yatak sayısına ulaşılmıştı. Altı katlı hastanenin ilk beş katı tedavi hizmetlerine ayrılmıştı; en üst kat ise idari bölüm olarak kullanılıyordu.

Binaya girince giriş kapısının karşısındaki mutfağa yöneldik. Mutfağın küçüklüğü, personelin sınırlılığı, yemek bekleyenlerin sayısının 70'i geçmesinden ötürü tüm hastaneye aynı anda yemek servisi yapılamıyordu; bu yüzden de yemek servisi tüm gün boyunca peyderpey devam ediyor, mutfak ve çevresi hep yoğun gözüküyordu. Gökdere mutfakta yemek pişirmek için kullanılan erzakların muhafaza edildiği depoları göstererek, yemek ile temizlik maddelerinin bir kısmının yerel idarelerden karşılandığını belirtiyordu.¹³⁸

138 Gökdere'nin bu iddiası hastaneyle ilgili makalemin yayınlanmasının ardından ilgili belediye tarafından yalanlandı.

Hastaneni ilk katındaki koğuşta tedavi gören bir yaralı (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

Mutfak trafigin-den kurtulunca aynı kattaki bir koğuşa girerek yaralılarla tanışmaya ve kısaca konuşmaya başladık. Görüşmeme izin verilen yaralıların pek çoğu, savaşın kendi yaşadıkları kent ve kasabalara uzanmasıyla ellerine silah almak zorunda kalmış kişilerdi. İkinci ve üçüncü katlarda tedavileri görenler arasında, bombardımanlarda yaralanan çocuklar da bulunuyordu.

Bir sonraki katta, içinden yetişkin erkeklerin konuşma seslerinin geldiği bir odanın kapısının önüne geldiğimizde Gökdere, koğuşta kalanların silahlı mücadelenin ön saflarında yer alan mücahitler olduğunu, fotoğraflarının çekilmesinin kimliklerini deşifre ederek ileride onlara sorun yaratabileceğini söyledi. Yine de o katı fotoğraf çekmeden terk etmedik. İslâmi Cephe'ye¹³⁹ bağlı savaşan örgütlerden biri olan Liva'ül Tevhid amblemlerinin yer aldığı kapının önünde Gökdere ve hastanedeki gezi sırasında bize eşlik eden "Komutan" diye çağırılan Suriyeli şahısla birlikte fotoğraf makine-me poz verdik.¹⁴⁰

139 <https://web.archive.org/web/20171019180226/https://now.mmedia.me/lb/en/commentaryanalysis/529244-has-sahwa-hit-the-fan-in-syria>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

140 Aynı tesis 2016'daki hatalı bir haberde, bir polis memuru tarafından "İŞİD hastanesi önünde nöbet tuttuk," sözleriyle betimlendi. Fakat hastanede İslâm Devleti'yle bağlantılı herhangi bir faaliyet bulunmuyordu. <https://web.archive.org/web/20161011053138/http://www.birgun.net:80/haber-detay/polis-memuru-birgun-e-carpici-iddialarda-bulundu-isis-in-tedavi-oldugu-bina-var-orada-nobet-tuttuk-110950.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Hastanede çekilmiş bir fotoğrafta, yanımda "Komutan" lakaplı kişiyle birlikte, Liva'ül Tevhid logoları bulunan, içeride mücahitlerin tedavi olduğu bir koğuşun kapısı önünde görülyorum (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

Liva'ül Tevhid o tarih itibarıyla, çatı örgüt İslâmi Cephe ya da diğer adıyla Cephe İslâmiyye'yi oluşturan, aralarında Ahrar uş-Şam'ın da bulunduğu yedi silahlı örgütten biriydi. İslâmi Cephe kurulduğu tarihten etkinliğini yitirdiği 2015 yılı sonlarına dek Cephethül Nusra'nın önemli müttefiklerinden biri oldu. İslâmi Cephe çatısı altındaki örgütler daha sonra kendi yollarını çizdi; Liva'ül Tevhid savaşçılarının önemli kısmıysa, Cephethül Nusra müttefiklerinden Şam Cephesi ve Nureddin Zengi Tugaylarına katıldı.

Binada bir de ilaç deposu yer alıyordu. Gökdere, ilaçların IMKANDER tarafından ülke genelinde düzenlenen ilaç bağış kampanyalarıyla yurttaşlardan toplandığını söylüyordu. Tıbbi malzeme, hasta yatakları, giyim eşyaları, protezler, koltuk değnekleri ve tekerlekli sandalyeler de bağışçılardan sağlanıyordu. Zor bulunan, yani ilaç bağış kampanyaları yoluyla edinilemeyen ilaçlarsa derneğe yapılan para bağışları sayesinde satın alınabiliyordu.

Hastanenin tüm katlarına göz atıp en yukarıdaki yönetim ofisine çıktığımızda, hastanede maaş karşılığı çalışan üç doktordan ikisi ve bir başka idareci tarafından karşılandık. Tıbbi yardım ağının çalışma prensiplerini de bu kişiler ve Gökdere'den burada dinledim. Yöneticilere göre tıbbi yardım ağı Halep'ten veya IMKANDER'in Suriye'de temasının bulunduğu diğer alanlardan gelen çağrıyla harekete geçiyordu. Yataklı tedavi görmesi gereken ağır yaralı mücahitler veya siviller, Gaziantep'ten yola çıkan araçlar tarafından Suriye'den alınıp ilk müdahalenin yapıldığı Kilis'e götürülüyordu. Buradaki servislerde yatak bulunamaması halinde yaralılar Gaziantep'teki hastanelere getiriliyor, Gaziantep'te de uygun hastane olmadığı ender durumlarda yaralılar Ankara veya İstanbul'a gönderiliyordu. Yaralıların ilk tedavi-

leri ve yoğun bakım hizmetleri, kaldırıldıkları resmi hastanelerde gerçekleştiriliyordu.

Tıbbi yardım ağına istihdam edilen Suriyeli doktorlar, yaralıların yoğun bakıma kaldırılmalarıyla birlikte devreye giriyordu. Doktorlar, sanki o hastanelerde görevlilermişcesine, resmi hastanelere gidip yaralıların durumu hakkında meslektaşlarından bilgi alıyor, gerekli durumlarda yaralı mücahitlere bizzat pansuman yapıyorlardı. Mücahitler yoğun bakımdan çıkartılıp servise sevk edilebilir hale geldiklerinde hastanelerden çıkartılıp Gaziantep içindeki dört yaralı evine veya 75 yataklı hastaneye götürülüyordu. Sağlıklarını tamamen kazanan mücahitler, savaşmak üzere yeniden Suriye'ye gidiyordu. İdareciler ve Gökdere, 2014'ün ilk sekiz ayı içerisinde en az 700 kişinin tedavisini gerçekleştirdiklerini ifade ediyordu.

İdareciler hastanenin güvenliği için yerel polisten gerektiğinde tavsiye aldıklarını da gizlemiyordu. Hastanenin çeşitli noktalarını gözetleyen dört kameralı kapalı devre güvenlik sistemini kurma tavsiyesi de zaten ilk olarak polis memurlarından gelmiş.

Hastaneye yaptığım ziyarete ilişkin makalemin 21 Eylül 2014 tarihli Bir-Gün gazetesinde yayınlandığı gün hastane apar topar kapatıldı. Görüşüğüm mahalle sakinleri, 21 Eylül 2014 sabahı yaralıların bile aceleyle binadan uzaklaştırılıp araçlara bindirildiğini anlattı. O gün binaya giden yerel basın mensupları da geride yalnızca birtakım tedavi ekipmanlarının ve yatakların kaldığı boş bir binayla karşılaştı.

Hastaneyle ilgili ilk açıklamayı yapan İMKANDER, "Suriyeli Kardeşlerimizle Yardımlaşmaktan Vazgeçmeyeceğiz!" başlıklı bildirisiyle İslami Cephe, Li-va'ül Tevhid ya da Tevhid Tugayları isimlerini anmaksızın haberi yalanladı¹⁴¹ ve farklı eylem ve açıklamalarla kamuoyu dikkatini hastaneden uzaklaştırdı. Gaziantep Valiliği'yse yaptığı açıklamada, kentteki hastanelerin yoğunluğundan ötürü Suriyeli yaralıların ağırlanması için yardımsever bir yurttaş tarafından kurulan hastanenin gelen-giden olmamasından ötürü kapandığını, tedavi edilen kişilerin silahlı örgütlerle bağlantısının bulunmadığını ileri sürdü.¹⁴²

İMKANDER'inkine benzer bir başka tıbbi yardım ağı Hatay-Reyhanlı'da ortaya çıkartıldı. Gazeteci Costanza Spocci, Reyhanlı'da keşfettiği kayıt dışı kliniği 14 Nisan 2016'da *Middle East Eye*'a yazdı.¹⁴³ Kliniğin yöneticisi Fahet

141 <https://web.archive.org/web/20160912163847/http://www.imkander.org.tr:80/basin-aciklamalari-konferanslar/suriyeli-kardeslerimizle-yardimlasmaktan-vazgecmeyecegiz>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

142 <https://web.archive.org/web/20141130082056/http://www.antepress.com:80/cihat-hastanesi-aciklamasi/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

143 <https://web.archive.org/web/20170423053430/http://www.middleeasteye.net:80/news/illegal-medical-clinics-turkey-healing-syrian-militants-fight-another-day-1980097915>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Reyhanlı'daki klinikten bir görüntü
(Fotoğraf: Costanza Spocci/Middle East Eye).

Beyaza boyanmış pırl pırl duvarlar, plazma televizyonlar ve rahat yataklar hemen göze çarpıyordu.

İdarecilerinin aktardığı kadarıyla, çoğu zaman klinikte 30'a yakın yaralı tedavi görüyordu. Havan mermileri, şarapnel veya kurşun yaralanmalarının ardından kliniğe getirenlerin çoğu İdlib, Hama ve Halep'ten getirilmiş 20-40 yaş arası erkeklerdi. Ortak özellikleriyse Cephethül Nusra müttefiklerinden Ahrar uş-Şam savaşçıları olmalarıydı.

Bu klinikteki mücahitler de, Gaziantep'te İMKANDER tarafından yürütülen tıbbi yardım ağındakine benzer yollarla Türkiye'ye gelip tedavi oluyordu. Ancak bu ağda İMKANDER yerine İHH izleri vardı. Hastane yetkilileri İHH'dan yardım aldıklarını kabul ediyor fakat bu yardımın giyecek, gıda ve bataniye gibi şeylerle sınırlı olduğunu belirtiyordu.¹⁴⁴ Hastane olarak

kullanılan binanın ilgili kişilere nasıl tahsis edildiğine ilişkin soruma Spocci, bu konuda kendisinin de net bir bulguya erişemediği yanıtını verdi. Binanın iç tasarımı ve mimarisinin bir okulu andırdığını, yani eski bir okulun hastaneye çevrilmiş olabileceğini belirten Spocci, İHH'nın hastanenin sponsoru olabileceğinden şüphelendiğini aktarsa da buna ilişkin herhangi bir delil sunmanın da oldukça güç olduğunu da ekliyordu.¹⁴⁵

Reyhanlı'daki klinikte tedavi gören, amputasyona uğramış bir savaşçı (Fotoğraf: Costanza Spocci/Middle East Eye).

144 <https://web.archive.org/web/20171126004404/http://www.ibtimes.co.uk/inside-turkish-field-hospital-where-syrian-islamist-fighters-are-patched-sent-back-war-1553464>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

145 Costanza Spocci ile kişisel yazışma, 30.11.2016.

Türkiye’nin Suriye İç Savaşı’na örtük bir şekilde müdahil olmasından itibaren devlet dışı silahlı gruplara hizmet veren, varlıkları en net belgelenebilen tıbbi yardım ağları, Gaziantep’te Ağustos 2014’te ziyaret ettiğim İMKAN-DER’e bağlı hastane ve tedavi ağı ile Costanza Spocci ile Eleonora Vio’nun Nisan 2016’da ortaya çıkardığı Reyhanlı’da hizmet veren klinikti. Bu ağlardan ilki Cephetül Nusra müttefikli İslâmi Cephe ve onun bileşeni Liva’ül Tevhid’e, diğeryse bir dönem İslâmi Cephe içerisinde yer almış Ahrar uş-Şam’a, yani bir başka Cephetül Nusra müttefikine hizmet vermek üzere oluşturulmuştu. 2013’ten beri basına pek çok söylenti yansıdıysa da, Türkiye IŞİD’inin veya İslâm Devleti Türkiye Kolu’nun Gaziantep ve Reyhanlı’dakilere benzer yerleşik tıbbi yardım şebekeleri oluşturduğuna ilişkin bir kanıt rastlanmadı. Bunun yerine Türkiye IŞİD’inin tedavide taşeron kullanma ve yerel yapılanmalar yoluyla yaralıları herhangi bir tesisleşmeye gitmeksizin, yani dışarıdan tespit edilebilecek bir örüntü kullanmaksızın tedavi ettirdiğini gösterir bulgular görüldü.

Türkiye IŞİD’inin yaralıların tedavisinde kullandığı yöntemlere ilişkin en tartışılmaz kanıtlar, çeşitli soruşturmalar kapsamında emniyet birimlerince gerçekleştirilen iletişim tespitlerinden sağlandı. Kronolojik olarak tıbbi yardım çalışmalarına ilk defa İstanbul Yapılanması’nın faaliyetleri incelendiğinde ortaya çıktı.¹⁴⁶ İstanbul Yapılanması’na mensup şahıslar İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf’in talimatları doğrultusunda çalışıyor, Suriye ve Libya’dan İstanbul’a getirilen yaralı ve hastaların tedavi ve bakımları için çalışma yürütüyordu.

2014’te başlayan II. Libya İç Savaşı’nda¹⁴⁷ yaralanan Libya IŞİD’ine mensup mücahitlerin Türkiye’deki hastanelerde tedavi edildiği iddiaları çok konuşuldu. Libya kökenli el-Destur haber ajansı 28 Ocak 2015’te, Sirte’de Libya ordusuyla çatışırken yaralanan Libya IŞİD’inden üç komutanın Türkiye’deki bir özel hastanede tedavi edildiğini iddia etmiş,¹⁴⁸ bu iddiayı yazılı soru önergesi olarak TBMM gündemine taşıyan CHP milletvekili İlhan Cihaner’e¹⁴⁹ İçişleri Bakanı Efkân Ala’dan yanıt gelmemişti. Ancak İstanbul Ya-

146 <https://web.archive.org/web/20170311234411/http://www.birgun.net:80/haber-detay/libyalı-yaralı-cihatçılar-istanbul-dakilere-emanet-128938.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

147 2011’deki I. Libya İç Savaşı sonrasında Suriye’ye gidip cihatçı örgütlerle birlikte Esad’a karşı savaşmış deneyimli mücahitler, ülkeye dönüşlerinin ardından Derna’da üslenip yerel güçlerle işbirliği kurduktan sonra 5 Ekim 2014’te IŞİD’e biat etti.

148 <https://web.archive.org/web/20180429001710/https://www.birgun.net/haber-detay/libya-basini-dort-isid-komutaninin-tedavi-icin-turkiye-ye-getirildigini-iddia-etti-74548.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

149 <https://web.archive.org/web/20180429001730/http://www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-60563s.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

pılanması hakkındaki soruşturmalar sırasında ortaya çıkan görüşme kayıtları Libya kaynaklı bu iddiaları destekler nitelikteydi. İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf ile onun emri altında çalışanlar, pek çok Libyalı yaralının tedavisini İstanbul'da gerçekleştirmişti. Örneğin Ebu Suheyf ile İstanbul Yapılanması'ndan Ömer Mert Mertcan arasındaki 7 Eylül 2014 tarihli bir görüşmede, hastanede ziyaret edilecek Libyalı bir erkek yaralının durumundan bahsediliyordu:

Ebu Suheyf: Elhamdülillah kardeşim, şimdi ben evden çıktım. Bir kardeşimiz var, o Libyalı yaralı. Şimdi Bağcılar'a doğru gidiyorum.

Ömer Mert Mertcan: Bağcılar'a...

Ebu Suheyf: Evet, hastaneye gidiyorum.

Ömer Mert Mertcan: Ben Bağcılar'a gelirim. Bağcılar merkezde mi hastane?¹⁵⁰

Ebu Suheyfe bağlı çalışan Ömer Mert Mertcan, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun İstanbul'daki tedavi çalışmaları hakkında fikir veren pek çok telefon görüşmesi yaptı. 19 Eylül 2014'te Mertcan, bir hastaneyi arayarak Suriyeli olduğunu iddia ettiği bir yaralı için randevu almaya çalıştı. Telefon görüşmesinde Mertcan şu ifadeleri kullandı: "Şimdi bir yakınım var, Suriyeli. Ona yardımcı olmaya çalışıyorum. Gözlerinde bir tahribat var. Yakınında bomba patlamış galiba. Daha önce bir yere göstermişler. Bununla ilgili sizin hastanenizde bize yardımcı olabilecek kimse var mı?"¹⁵¹ Yine Ebu Suheyf ile Ömer Mert Mertcan arasında geçen bir başka konuşmada, 9 Eylül 2014 tarihinde, Şanlıurfa'dan getirilecek felç olmuş bir yaralıdan söz ediliyordu. Konuşma sırasında İstanbul'a gönderilmesi muhtemel başka yaralılardan da bahsediliyordu:

Ebu Suheyf: Bir tane kardeş felç olmuş. Yani gelme ihtimali var akşam.

Ömer Mert Mertcan: Havaalanından mı gelecek?

Ebu Suheyf: Yok, bugün sabah yola çıkıyorlar. Şeyden, Urfa'dan. Onun için yer ayarlasak?

Ömer Mert Mertcan: İnşallah yetişir ağabey. Olmadı Ulaş Ağabey'in evinde bir gece misafir ederiz.

Ebu Suheyf: Yarın öbür gün başlarlar gelmeye. Altı tane falan gelecek ya da beş tane...¹⁵²

Aynı gün, Ebu Suheyf ile Ömer Mert Mertcan'ın arasındaki diğer bir konuşmada Mertcan yaralı şahsın evde konaklamasının yol açacağı sorunlar-

150 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688074091

151 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2689845075

152 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688305041

dan bahsediyordu.¹⁵³ Bu konuşma, Gaziantep'te Liva'ül Tevhid için oluşturulan tıbbi yardım ağındakine benzer yaralı evlerinin İstanbul'da bulunmadığını, ilk tedavilerinin ardından yaralıların İstanbul'dan gönderildiğini düşündürüyor. Zaten İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun yaralıların tedavisi konusundaki öncelikli tasarısının yaralı mücahitlerin İstanbul'daki hastanelerde tedavi edilmesi değildi.

İslâm Devleti'nin ilk tercihi, *İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi* adını verdikleri tedavi ağını hayata geçirmek ve yaralıların bakımını dış unsurlara bağımlı olmadan gerçekleştirebilmektir. Ebu Suheyf'in yaptığı bir telefon görüşmesine göre, Şirketin elemanlarından Abdülhâkim'in Türkiye'ye gönderilmesinin asli sebebi de İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi'ni kurmaktır.¹⁵⁴ 29 Temmuz 2014 tarihi itibarıyla Türkiye'de bulunduğu anlaşılan¹⁵⁵ 1 Kasım 2014 tarihinde Ebu Suheyf ile Abdülhâkim arasındaki bir görüşme, Türkiye Tıbbiyesi'nin kurulmasının önünde birtakım engeller bulunduğunu gösteriyordu:

Abdülhâkim: Tedavi [şebekesi] için onlar bana *Ebu Cihad* isimli biriyle çalışmamı söylüyorlar. Ebu Cihad'ı tanıyorum ben, onun altında çalışmayı kabul etmem.

Ebu Suheyf: Nedir onun uyruğu?

Abdülhâkim: Suriyeli. Maliyenin adamı. Ebu Mansur diyor ki [Ebu Cihad hakkında] "Hırsız geldi, hırsız gitti. *Sağlık Divanı* benim elimi ayağımı öpse de [Ebu Cihad'la] çalışmam. Kardeş, sen bir şekilde halledersin." Ben de dedim ki, "Ben ne sizinle çalışırım ne de sınırla [Hudut İdaresi] çalışırım. Okulumu tamamlamaya çalışıyorum, İstanbul'da bana işiniz düşerse yaparım." Biri var, adı *Ömer el-Masri*, Halep Sağlık Emiri. Ebu Cihad ile çalışıyor. Şikâyet etmiş. Demiş ki, "Ben sadece Ebu Cihad ile çalışırım." Yani büyük ve uzun bir sıkıntı... Sınır İdaresi ve Sağlık İdaresi arasında sıkıntı var..."¹⁵⁶

Her ne kadar kişisel sürtüşmeler kurumsallaşmaya engel olsa da, birtakım bulgular İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi'nin kurulacağına ilişkin duyumların yerel yapılanma mensuplarının da kulağına gittiğini düşündürüyor. Türkiye Tıbbiyesi'ni kurmakla görevlendirilen Abdülhâkim'in İstanbul'a geldiği tarihten birkaç gün sonra, İstanbul Yapılanması'ndan Vedat Erdoğan ile Murat Kılavuz arasındaki görüşmede, Şirketle çalışmak istediğini söyleyen bir protez imalatçısından bahsediliyordu.

153 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2688318658

154 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2687666814

155 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2681646895

156 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697074011

Vedat Erdoğan: Sen Abdülaziz'i hatırlıyorsun, bu Fransız vardı ya... Ortopedi işi yapıyor, protez.

Murat Kılavuz: Geçen söyledin, "Bir protezci arkadaş var," diye.

Vedat Erdoğan: O şimdi Malatya'ya geçiyor. Mobil istasyon kurmuşlar. Protez yapıyorlarmış. Yanına gelecekmiş.

Murat Kılavuz: İnşallah, beklerim.

Vedat Erdoğan: Mehmet Ağabeyin ona bir kardeş gönderiyor. Bacağında protez varmış, onunla da ilgilenecek. Otele gelip detaylı konuşmak istiyor. Şirketle çalışmak istiyor, "Kardeşlere yardım edeceğim." diyor. Size faydası olur yani.¹⁵⁷

Resmi kayıtlar, 19 Mart 2015'te gözaltına alınmasının bir ay sonrasında, 19 Nisan 2015 tarihinde Türkiye'den sınır dışı edilen Abdülhâkim'in, İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi'ni kurma görevinde başarıya ulaşip ulaşamadığı bilinmiyor. Ancak başvurulana yaralı tedavi yöntemleri, İslâm Devleti'nin Türkiye'de bağımsız bir tıbbi tedavi şebekesi kuramadığı izlenimini yaratıyor.

Abdülhâkim'in anlattıklarından, İslâm Devleti bürokrasisi içindeki kişisel anlaşmazlıkların Türkiye'deki sağlık yapılanmasının kurulumunu engellediği anlaşıyor. Abdülhâkim'e göre, İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkilileri İslâm Devleti Sağlık Divanı'na bağlı Halep Sağlık Emiri Ömer el-Masri'nin emrindeki Ebu Cihad'ı hırsızlıkla suçluyordu. Fakat İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi'nin kurulumu süreci Halep Sağlık Emiri Ömer el-Masri'nin gözetiminde gerçekleşeceğinden, bu görevi üstlenen Abdülhâkim aynı zamanda Ebu Cihad'la da eşgüdüm içinde çalışmak zorunda kalacaktı. Konuşmalardan, İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkilileriyle kurduğu iyi ilişkilerden ötürü Abdülhâkim'in Ebu Cihad'la çalışmak istemediği, bunun da İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi'nin kurulumunu geciktirdiği anlaşıyor. 16 Mart 2015 tarihli bir konuşmada Abdülhâkim'in, "Şeyh, ben Sudan'a gideceğim. Bana yeni teklif geldi, biliyor musun?" sözlerine, görüştüğü kişinin Halep Sağlık Emiri Ömer el-Masri ile Ebu Cihad'ın durumlarını sorarak yanıt vermesinden,¹⁵⁸ Abdülhâkim'in bu anlaşmazlıkları çözemediği ve İslâm Devleti'nin küresel ağında bir başka görev üstlenmeyi düşündüğü anlaşıyor.¹⁵⁹

İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'nın üstlendiği sorumluluklar arasında, İslâm Devleti saflarında savaşırken yaralananlar için tıbbi yardım sağlamak da vardı. İslâm Devleti'nin imkânlarıyla teda-

157 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2682530306

158 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2736101644

159 Abdülhâkim'in teklif aldığı belirtiltiği Sudan'da da İslâm Devleti'ne bağlı yapılanmalarla mücadele sürüyor. <https://web.archive.org/web/20180103152911/https://pulitzercenter.org/projects/sudans-isis-problem>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

vileri gerçekleştirilemeyen yaralıları Suriye'den Türkiye'ye getiriliyor, sonrasında tedavi göcekleri uygun hastanelere yerleştiriliyordu. Liva'ül Tevhid savaşçıları için Gaziantep'te, Ahrar uş-Şam savaşçıları için Reyhanlı'da oluşturulan tedavi ağlarının ve Şirketin İstanbul'a gönderilen yaralıların tedavisinde izlediği yöntemin aksine başında Balı'nın bulunduğu sınır ekibi, tedavi ağının sevk ve idaresini kendi kendilerine gerçekleştirmek yerine daha kolay ama pahalı bir çözümü tercih etti. Balı, halihazırda kendi iş ağlarına sahip olan profesyonel sağlık danışmanları aracılığıyla yaralıların tedavisini dış kaynaklardan temin ediyor, bir başka deyişle bu işi taşeronla veriyordu.

İletişimin tespiti çalışmalarına göre, Balı ve ekibi Suriye'den gelen yaralıların tedavisi için profesyonel bir sağlık hizmetleri danışmanından yardım alıyordu.¹⁶⁰ Sağlık danışmanı Balı'nın Türkiye'ye getirdiği hastaları Gaziantep'teki özel hastanelere yönlendiriyor, tedavi giderleri ise İslâm Devleti Hüdud İdaresi'nin Balı'ya tahsis ettiği ödeneklerden karşılanıyordu. Kimi zaman Balı ile sağlık hizmeti alınan danışman arasında ödenecek meblağlar konusundaki pazarlıkların anlaşmazlıklara yol açtığı da oluyordu. Balı'nın yaralılarla ilgili tespit edilebilen ilk görüşmesi, Savaş isimli bir şahısla 24 Kasım 2014 tarihinde gerçekleşti. Görüşmede farklı yaralıların tedavisinden doğan toplam borç masaya yatırılıyordu:

Savaş: 62.000 çıkardılar, 40.000 dolara indirdik biz hesabı.

İlhami Balı: 40 kaç abi?

Savaş: 48.000 dolar.

İlhami Balı: Bu ne abi, kaç tane hasta?

Savaş: Toplam 16 hasta.

İlhami Balı: Anladım abi, bu son mu?

Savaş: Düz yap da bitirelim ya, mesele değil. Üstünü ben tamamlarım buradan.

İlhami Balı: Düz derken 40.000 mi 45.000 mi?

Savaş: Yok yok, 40 ya... Senin düzünü biliyoruz, senin düzün ne zaman 45 oldu?¹⁶¹

Görüşmeye damga vuran bir başka konuysa, rahatsızlanan Balı'ya Savaş isimli şahsın verdiği tavsiyelerdi. Kolunda bir enfeksiyon bulunan Balı rahatsızlığıyla ilgili sorular soruyor, semptomları öğrenen Savaş ise tıbbi tavsiyelerde bulunuyordu:

¹⁶⁰ <https://web.archive.org/web/20161013041315/http://www.birgun.net:80/haber-detay/isid-in-yaralilari-antep-te-ozel-hastanede-tedavi-goruyor-sebekede-insani-yardim-dermekleri-de-var-113107.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

¹⁶¹ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 17/11/2014 tarih ve 2014/18 sayılı iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması kararı. Tape no: 2701954886

İlhami Balı: Böbrek acısını nasıl keseriz, hangi ilaç keser?

Savaş: Muskoril şey yapar, Voltaren... Nasıl bir ağrı var?

İlhami Balı: Sancı var abi, bir de kusma var.

Savaş: Kusma iyi değil yalnız ya... Bana üç tüp kan gönder, ona göre bakalım. Ama hızlı gönder, alındıktan sonra yarım saat içinde gelsin.¹⁶²

Görüşüğüm sağlııkçılar, Savaş isimli şahsın dinlediğı bulgular ışığında üç tüp kanı hormon tetkiki, standart biyokimyasal analiz ve hemogram testi için istediğini aktardı. Alınacak kanı yarım saat içinde istemesiye, kanın hızla laboratuvara teslim edilmemesi halinde analiz edilemez hale geleceğinin farkında olduğunu gösteriyordu. Yani bu konuşmalar Savaş isimli kişinin tıp sektöründe çalışıyor olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteriyordu. Balı ile Savaş, 25 Aralık 2014 tarihinde tedavi masraflarıyla ilgili bir görüşme daha gerçekleştirdi. Daha önce 40.000 dolarda uzlaşan ikili, Savaş'ın yeni bir borç çıkartmasıyla yeniden pazarlığa girişti:

Savaş: Seninle konuştuğumuz döneme kadar yapılan işlerle ilgili ben 68.000 dolardan 40.000 dolara düşürmüştüm. Listesini de verdik; yapılan ameliyatlara, neler yapıldı, ne edildi, o da bir bedel tutuyor...

İlhami Balı: Biz senle konuştuktan sonra hasta geldi mi?

Savaş: Geldi, gelen hastalara ameliyatlara yapıldı. O mesela Muhammed Emin'e 32.000 liralık parça taktırdım. Doktorları falan düşerim ben. 48.000 dolar hesap çıkıyor, 35.000 dolar üstüne ne çıkarsa ben ödeyeceğim zaten.

İlhami Balı: Ben yine anlamadım, 40.000 üzerine biz 48.000 mi ödeyeceğiz?

Savaş: Yok, 35.000 ödeyeceksin kardeş.¹⁶³

28 Mart 2015 tarihli bir başka telefon görüşmesinde kimliği belirlenemeyen biriyle konuşan Balı, mücahitlerin Gaziantep'teki Özel Sevgi Hastanesi'nde tedavi gördüğünü düşündüren ifadeler sarf etti. Pek çok görüşmede olduğu gibi, bu konuşmada da tedavi giderlerinin İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından ödeneceği açıkça vurgulandı:

İlhami Balı: Senin bir tane Azeri vardı ya, Sevgi Hastanesi'nde?

Bilinmeyen şahıs: He.

İlhami Balı: O dedi ki, "Ben kendi paramı ödeyeceğim." Ben de sana dedim ki, "Götür bunu Sevgi Hastanesi'ne kendi parasıyla ödeyecekmiş." Sonra bak-tı masraflar çok olunca hemen, "Şirket bana bakmıyor..." Ben kendisiyle ko-

¹⁶² Aynı kaynak.

¹⁶³ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 17/11/2014 tarih ve 2014/18 sayılı iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması kararı. Tape no: 2710318335

nuştum. “Ben kendi paramı ödeyeceğim demedin mi? Şimdi niye böyle söylüyorsun?” dedim.¹⁶⁴

İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından Balı’ya gönderilen yaralı mücahitlerin tedavilerinde kullanılan taşeronlaştırma yönteminin ayrıntılarını anlamak içinse kısa bir araştırma yeterli oldu. Görüşme tutanaklarında Balı’yla iletişim kuran ve tedavi giderleri konusunda pazarlık yapan Savaş isimli şahsın kullandığı telefon numarası, Gaziantep’teki yedi özel hastaneye danışmanlık hizmeti veren Ankara merkezli M.I.S. Danışmanlık isimli bir sağlık danışmanlık şirketi adına kayıtlıydı. Hastane yönetimi alanında çalışan şirket kendi internet sitesine göre, Gaziantep’teki yedi özel hastaneye “hizmet kalite standartları eğitim ve danışmanlığı” ile “hastane yapılandırma danışmanlık” hizmetleri sağlıyordu. Ticaret Sicil Kayıtları, 22 Eylül 2014 tarihi itibarıyla şirketin tüm hisselerinin Savaş Doğru’ya geçtiğini gösteriyordu. Yani tutanaklarda isminin “Savaş” olduğu görülen, Balı’yla irtibatlı şahıs ile Gaziantep’teki yedi özel hastaneye danışmanlık hizmetleri veren şirketin sahibinin aynı kişi olması ihtimaller dahilindeydi. Balı’nın Azeri bir savaşçının tedavisinin değerlendirildiği konuşmada bahsedilen Gaziantep Özel Sevgi Hastanesi de, M.I.S. Danışmanlık firmasının hizmet verdiği kurumlardan biriydi.

İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından Türkiye’ye gönderilen yaralıların tedavisine ilişkin yazdığım bir haberin 22 Mayıs 2016’da *BirGün* gazetesinde yayınlanması sonrasında, Savaş Doğru bana bir e-posta göndererek görüşme kayıtlarındaki Savaş isimli kişinin kendisi olduğunu doğruladı. Danışmanlık hizmeti verdiği hastaneler adına alacakları tahsil etmek üzere görevlendirildiğini ve yalnızca görevinin gerekleri doğrultusunda hareket ettiğini, alacakların tahsilatı için görüştüğü kişilerin hangi örgüte mensup olduğunu bilmesinin mümkün olmadığını aktardı. Doğru’nun açıklamasının ilgili kısmı şöyleydi: “Adını *Ebu Bekir* [İlhami Balı] olarak zikreden, haberde bahsedilen kişi ile muhatap olmuş bulunmaktayım. Tarafımızın bir istihbarat yeterliliği olmadığı gibi o dönemde Suriye’de yaşanan karmaşada tabiri caizse, at izinin it izine karıştığı bir ortamda bizim kimin ne olduğunu tespit etme durumumuz da söz konusu değildi. O dönemde birçok yaralı hastanelerden hizmet almış ve bunun YPG’li mi, IŞİD’li mi, el-Nusra’lı mı ya da ne kaynaklı olduğunu tespit etmek de mümkün değildi. Tarafımın bahsi geçen şahısla, şahsının kim olduğunu bilmeden kurduğum iletişim hastanesinin alacaklarını tahsil etmek yönünde tarafıma yönlendirilen kişiyle iletişim dışında bir amaç taşımamaktadır. Ayrıca tape de ismim geçmesi-

164 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2740085873

ne rağmen tarafımıza bu konuda adli ya da güvenlik güçlerinden de bir geri bildirim gelmemiştir.”¹⁶⁵

Savaş Doğru'nun ifadeleri prensipte yanlış değildi. Elbette, hastaların kimliklerini gizlemedikleri ve savaşta yaralanmış kişiler hakkında güvenlik birimlerine gerekli bilgilendirmeler yapıldığı takdirde, özel hastanelerin veya özel hastanelerin tahsilat için yetkilendirdiği kişilerin istihbarat, önleme veya ihbar gibi sorumlulukları da bulunmuyor. Fakat olası sorumluluklar veya cezai yaptırımlar tartışmalı olsa da, Doğru'nun teyidi İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin yaralıların tedavisinde kullandığı yöntemlerden birinin kesin olarak anlaşılmasını sağladı.

Elbeyli'de konuşlanmış Türkiye Sınır Emiri Balı ve ekibinin, Suriye'den gelen yaralıları kayıt dışı mekânlarda, kendi edindikleri malzemeler aracılığıyla ve kendi istihdam ettikleri personel eliyle tedavi etmek yerine taşeron kullanmayı tercih ettiği, Savaş Doğru'nun açıklamalarıyla kesinleşti. İslâm Devleti tarafından sınıra gönderilen yaralıları Balı ve ekibi tarafından karşılandıktan sonra sağlık profesyonellerine durum bildiriliyor, profesyonellerin uygun gördüğü hastanelere sevk edilen yaralıların tedavisinden doğan masraflar ise İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Balı'ya gönderdiği kaynaklardan karşılanıyordu.

Türkiye'de de uzantıları bulunan, Suriye İç Savaşı'nın unsurları haline gelmiş devlet dışı silahlı grupların tıbbi yardım ağları için kullandığı yöntemler arasında birkaç farklılık, avantaj ve dezavantaj göze çarpıyor. Bunların ilki maliyet farkıydı. Ahrar uş-Şam ve Liva'ül Tevhid için çalışan kayıt dışı klinikler yaralıları Suriye'den veya sınırdan alıyor, resmi hastanelerde tedavi ettiriyor veya kendi imkânlarıyla tedavileri gerçekleştirmeye çalışıyordu. Tedavi süreçleri maaş ödenen veya gönüllü doktorlarla (Reyhanlı'daki hastanede doktorların ağır yaralılara da baktığı söyleniyordu. Gaziantep'tekindeyse ilk müdahaleler ve ağır ameliyatlar ile yoğun bakım süreçleri geçtikten sonra kayıt dışı kliniğin doktorları devreye giriyordu) yürütülüyor, gerekli ekipman ve mali kaynaklarsa İHH veya İMKANDER bağışçılarından ediliyor, kayıt dışı klinikler için kullanılan mekânlara kira ödenmiyordu. Yaralıların Suriye'den Türkiye'ye getirilmesi, varsa doktorlara ödenen maaşlar ve tıbbi ekipman ile ilaç giderleri bu sistemin temel maliyetleri olarak göze çarpıyordu.

İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin Türkiye'deki mensuplarınca uygulanan yöntemdeyse sınıra getirilen yaralıları profesyonel sağlık danışmanlarının talimatları doğrultusunda hastanelere naklediliyordu.¹⁶⁶ Hudut İdaresi'nin Türki-

165 Savaş Doğru ile kişisel yazışma, 23 Mayıs 2016.

166 Gaziantep-Kilis Tabip Odası Başkanı Dr. Hamza Ağca'nın *Russia Today*'e yaptığı açıklamalar da aynı geçiş yöntemine atıfta bulunuyor: “Çok sayıda yaralı IŞİD militanı veya ÖSO savaşçısı, sı-

ye'deki yetkilileri tedavinin geri kalan hiçbir sürecine, yani tıbbi personel, cihaz, ilaç ve mekân tedarikine karışmıyordu. Bunun karşılığında tedavi masrafları, sağlık profesyonelleri aracılığıyla özel hastanelere ödeniyordu. İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin tercih ettiği yöntemin, Ahrar uş-Şam ve Liva'ül Tevhid savaşçılarının tedavileri için oluşturulan ağlardan çok daha maliyetli olduğu kesin. Balı'nın konuşmalarında birkaç hasta için ödeneceği söylenen binlerce dolarlık meblağlar, kayıt dışı klinikleri belki de aylarca ayakta tutabilirdi.

Fakat İslâm Devleti Hudut İdaresi maliyetten kaybettığını bağımsızlık, işgücü ve güvenlikten kazandı. Öncelikle, kayıt dışı klinik modeli maliyet bağlamında avantajlı olsa da, tedavi ağının sürekliliğini sağlayan pek çok unsuru dış faktörlere devrediyordu. Örneğin bağışçı kurumlardan edinilen aynı ve parasal yardımların kesilmesi, doktor ve tıbbi personel sürekliliğinin sağlanamaması gibi riskler, tedavi ağının başarısını dış faktörlere bağımlı kılıyor ve riskleri artırıyordu. İslâm Devleti aynı modeli uygulamış olsaydı belki maliyetleri kendisi karşılayıp tıbbi personel ve medikal malzemenin sürdürülebilirliğini sağlayabilecekti ancak bu defa da mekânların gizliliği konusunda sıkıntıya düşecek, belki de klinikleri belli periyotlarda başka adreslere taşımak zorunda kalacaktı. Benzer şekilde, Gaziantep'te Liva'ül Tevhid'e hizmet veren kliniğin 22 Eylül 2014'te *BirGün*'deki makalenin basıldığı gün apar topar boşaltılması ve yaralıların başka adreslere nakledilmesi gibi olaylar, belki de İslâm Devleti'nin tedavi ağı tarafından da deneyimlenecekti. İslâm Devleti Hudut İdaresi'nin kullandığı taşeronu dayalı modeldeyse tedavi masrafları ödendiği takdirde tıbbi yardım ağı için gerekli tedarik zincirlerinin sürekliliği sağlık piyasaları sayesinde zaten sağlanıyordu.

Ayrıca tedavi ağları için gerekli temasların hiçbirinin İslâm Devleti Hudut İdaresi tarafından gerçekleştirilmemesi, tedavi faaliyetleri ile Balı ve ekibi arasında güvenli bir tampon alan sağlıyordu. İlaç veya tıbbi ekipman zincirleri takip edildiğinde İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne değil özel hastanelere erişildiği için hastaneler ile Hudut İdaresi arasında bağlantı kurulması ihtimali ortadan kalkıyordu.

Son olarak, tıbbi yardım ağlarını taşeronu devreden İslâm Devleti Hudut İdaresi, tedavi süreçleriyle bizzat kendi ilgilenmesi halinde bu faaliyetlere yönlendirmek zorunda kalacağı işgücünü başka yerlere kaydırabiliyordu. Hem İlhami Balı'nın iletişim tespiti tutanaklarından hem de Yunus Durmaz'ın bilgisayarında rastlanan yazışmalardan, Türkiye'deki yapılanmaların faaliyetleri için ihtiyaç duyduğu personeli güçlkle bulabildiği görülüyor. Ek olarak özel has-

nıra ambulanslarla değil pikaplarla getirildi. Yaralılar bize getirildiklerinde, birçoğunun bilinci yerinde değildi ve kanaması vardı." https://web.archive.org/web/20180429001944/https://tr.sputniknews.com/haberler/20160616_1023390238-yarali-militan-ambulans-pikap/, Erişim tarihi: 28.04.2018.

tanelerde çalışan resmi doktorlar ve diğer sağlık profesyonelleri işlerini Reyhanlı'daki Ahrar uş-Şam kliniğindeki yeni mezun doktorlardan veya Hudut İdaresi'nin sağlayacağı elemanlardan daha verimli biçimde yapabiliyordu.

Türkiye basınında yer alan pek çok haber de –önemli kısmı kişiler, tedaviye yol açan olaylar ve örgütsel bağlantılar konusunda tatmin edici bir perspektif sunmasa da– tedavi faaliyetlerine ilişkin ipuçları sağlıyor. Dikkate değer haberlerden birinde, İslâm Devleti komutanlarından *Mazen Ebu Muhammed* isimli kişinin, 16 Nisan 2014'te İdlib'in Kaminas beldesindeki çatışmalar sırasında yaralanmasının ardından tedavi için Hatay'a getirildiği iddia ediliyordu.¹⁶⁷

İslâm Devleti komutanı Mazen Ebu Muhammed olduğu iddia edilen kişinin Hatay'da bir hastanede çekilmiş fotoğrafı (Fotoğraf: İnsanhaber.com).

CHP Yalova milletvekili Muharem İnce 12 Haziran 2014'te, Mazen Ebu Muhammed'e ait olduğu öne sürülen fotoğrafı basına göstererek Sağlık Bakanlığı'na hastane kayıtlarını açıklama çağrısı yapınca iddia ciddileşti. Hatay İl Sağlık Müdürlüğü'ne göre, Suriye'de 16 Nisan 2014 tarihindeki çatışmalarda yaralanan 27 kişi kente getirilmiş ve çeşitli hastanelerde tedavi altına alınmıştı. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hüs-

nü Salih Güder, söz konusu fotoğrafın Mustafa Kemal Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde çekildiğini doğruladı. Hastaneye getirilen yaralılar arasında Mazen Ebu Muhammed isimli biri olmadığını belirten Rektör Güder, "Suriye'den gelen yaralıların çoğunun üzerine kimlik ve belge bulunmuyor. Yaralılar ambulanslarla getirilirken 'Kardeşim evine git kimliğini, sevk belgeni getir,' diyemiyorsun ve öyle olunca hastanın beyanlarını esas alıyorsunuz," diye konuştu. Rektör Güder, CHP'li İnce'nin gösterdiği fotoğraftakine benzer şekilde sol kolundan yaralanmış bir hastanın tedavisinin 15 Nisan 2014'te yapıldığını ancak tedavisi yapılan bu kişinin hastane kayıtlarında Mezin Hatip olarak geçtiğini aktarıyordu.¹⁶⁸ Hatay Valiliği de, Mazen Ebu Muhammed isimli bir kişinin kentteki hastanelerde kayıtlı olmadığını belirtiyordu.

Mazen Ebu Muhammed veya Mezin Hatip isimleri –ve bu isimlerin Latinleştirilmiş diğer varyasyonları– ulusal ve uluslararası basında, Hatay'daki tedaviye ilişkin haberler dışında geçmiyor. Üstelik geriye dönük bir araştırma-

167 <https://web.archive.org/web/20140615161330/http://www.insanhaber.com:80/guncel/isid-komutani-antakyada-mi-tedavi-edildi-40539>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

168 <https://web.archive.org/web/20161225201221/http://www.hurriyet.com.tr:80/isid-komutani-iddiasinda-tedavi-var-isim-yok-26608757>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

da, Mazen Ebu Muhammed ismini ve tedavi fotoğraflarının, Suriye rejimi ve İran yanlısı olduğu değerlendirilen İslâmiDavet.com adresinde yayınlanmış olduğu görülüyor. Ancak İslâmiDavet.com adresindeki 17 Nisan 2014 tarihli haberde de İslâm Devleti'nden bahsedilmiyor, yaralı hakkında “Nusra Teröristlerinin Komutanlarından Mazen Ebu Muhammed” ifadesi kullanılıyor. ¹⁶⁹ İdlib'in Kaminas bölgesinde Nisan 2014 döneminde savaşanların Suriye rejimine bağlı güçler ile muhalif örgütler olması da, ilgili kişinin İslâm Devleti'yle alakasının olmayabileceği ihtimalini artırıyor.

Tedavi faaliyetlerine dair doğrulanamayan iddialardan bir diğeri, Adana Acıbadem Hastanesi'nin beşinci kat güney cephesindeki 34 odada 70 IŞİD mensubunun tedavi edildiğine ilişkindi. ¹⁷⁰ Özellikle hasta yatağında yatan sakallı bir genç erkek fotoğrafıyla sosyal medyada dolaşıma giren iddia, Acıbadem Sağlık Grubu tarafından yalanlandı. Sosyal medyada yaygınlaştırılan görsel, 20 Mart 2014'te Niğde Ulukışla'da kolluk kuvvetleriyle çatıştıktan sonra yaralanan Makedonyalı Muhammed Zakiri'yi gösteren DHA tarafından çekilmiş bir fotoğraftı. Adana Acıbadem Hastanesi'nde mücahitlerin tedavi edildiğine ilişkin maddi bir delil de ortaya çıkmadı.

Aydınlık gazetesinin görüşüğünü iddia ettiği Türkmen İslâm Devleti savaşçısının kronik hastalığının tedavisi için Ankara'ya gelmesi, ¹⁷¹ Abu Yusuf kod adlı İslâm Devleti kumandanının Washington Post'a verdiği mülakatta sarf ettiği, “Eskiden bazı savaşçılarımız hatta üst düzey İslâm Devleti mensupları Türkiye hastanelerinde tedavi görürdü,” sözleri, ¹⁷² sosyal medya ile ulusal basın organlarında İslâm Devleti savaşçısı olduğu söylenen ¹⁷³

Niğde Ulukışla'da kolluk kuvvetleriyle çatışmaya giren Muhammed Zakiri (Fotoğraf: DHA).

169 <https://web.archive.org/web/20140621230110/http://www.islamidavet.com:80/2014/04/17/turkiye-suriyedeki-catismalarda-yaralanan-teroristlerin-tedavi-olma-merkezine-donustu/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

170 CHP Aydın milletvekili Bülent Tezcan bu iddiayı dönemin İçişleri Bakanı Efkân Ala tarafından yanıtlanması istemiyle TBMM Başkanlığı'na yazılı soru önergesi olarak da sundu ancak soru önergesi cevaplanmadı. https://web.archive.org/web/20180429003108/https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/yazili_sozlu_soru_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=158557, Erişim tarihi: 28.04.2018.

171 <https://www.ulusal.com.tr/gundem/tedavi-icin-ankaraya-gelen-isid-militani-aydinlika-konustu-h30960.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

172 https://web.archive.org/web/20180324033717/https://www.washingtonpost.com/world/how-turkey-became-the-shopping-mall-for-the-islamic-state/2014/08/12/Seff70bf-a38a-4334-9aa9-ae3fc1714c4b_story.html?utm_term=.b5029fd4202b, Erişim tarihi: 28.04.2018.

173 <https://web.archive.org/web/20160210051445/http://www.milliyet.com.tr/yaralanan-isid-komutani--gundem-2023763/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ancak açıklamalarından Cephetül Nusra veya müttefiki bir örgüt saflarında çarpıştığı anlaşılan Emrah Çakan'ın Suriye'de yaralandıktan sonra ailesinin yaşadığı Denizli'ye tedavisi için dönüşü¹⁷⁴ veya Türkiye'den Suriye'ye geçerken TSK birlikleri tarafından durdurulan ve çıkan çatışmada yaralanan mücahitlerin TSK askerleri tarafından Gaziantep'teki Ersin Arslan Devlet Hastanesi'ne getirilişi¹⁷⁵ de Türkiye IŞİD'inin ve İslâm Devleti'nin Türkiye'deki tıbbi yardım ağlarına ilişkin herhangi bir maddi bulgu sağlamıyor.

Yine Türkiye IŞİD'inin tıbbi yardım ağlarına ilişkin bir iddia ortaya atan, Mersin'de bir özel hastanede çalışan isimsiz bir hemşirenin güvenlik birimlerine yazdığı mektuba dayandırılan 17 Eylül 2014 tarihli haber de veri sağlamayı başaramıyor. *Taraf* gazetesinde yayınlanan haber, hemşire E.G.'nin şu ifadelerini içeriyordu: "7 Ağustos tarihinde hastanemize gelen Muhammet Ali R. isimli IŞİD komutanı, 323 no'lu odada kalmış ve tedavi edilmiştir. Adamın birçok koruması da aynı anda hastane çevresinde nöbet tutmuştur. Bu komutan gibi birçok IŞİD yöneticisi ve askeri gelip hastanemizde tedavi görmüştür. Tedavilerinin ardından ise yeniden savaşa dönmüşlerdir. Ben bu kişilere yardım etmek istemiyorum. Hastanelerin denetlenmesini istiyorum. Hastanenin sahiplerini ve yöneticilerini de Allah'a havale ediyorum."¹⁷⁶ Hastane ismi içermeyen ve mektubu kaleme aldığı iddia edilen kişinin isminin gizlendiği haberde, tedavi edilen şahısların hangi bulgular doğrultusunda İslâm Devleti'yle ilişkilendirildiği de açıklanmıyordu.

İslâm Devleti'ne silah, mühimmat, askerî malzeme ve patlayıcı sevkiyatları

İslâm Devleti'nin silah, mühimmat ve patlayıcı ihtiyaçları için Türkiye üzerinden geçen ağlar ile Türkiye IŞİD'i hücrelerinin faaliyetleri, tıbbi yardım ağları için benimsenen yöntemlerle uyumluluk gösteriyordu. Türkiye IŞİD'i hücreleri kendi erişimleri dahilinde olan, satın almak için özel izinler veya lisanslar gerekmeyen askerî malzemeleri (askerî giyim, keskin nişancı tüfekleri için dürbünler, tekil silahlar) kendi çabalarıyla Suriye ve Irak'a geçirmeyi tercih ediyordu. Öte yandan erişilmesi güç, alım-satımı için özel izinler gereken malzemelerin tedarikinde yine taşeronlar ve İslâm Devleti profesyonelleri devreye giriyordu. Alım-satımı ve kullanımı pek çok lisansa bağlı EYP yapımında kullanılan patlayıcılar ile silah ve mühimmatın önemli kısmı Tür-

174 <https://web.archive.org/web/20170630101100/http://www.denizlihaber.com/ozel/roportajlar/suriye-de-yaralandi-denizli-tedavi-goruyor/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

175 <https://web.archive.org/web/20171009071929/https://sputniknews.com/middle-east/201606161041445330-turkey-deash-medical-help/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

176 <https://web.archive.org/web/20170210192808/http://odatv.com:80/isidmilitanlarini-tedavi-etmekten-biktim-1709141200.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

kiye IŞİD'i hücrelerinin mensubu olmayan kişiler tarafından Suriye ve Irak'a götürüldü. Silah ve mühimmat sevkiyatlarına ilişkin iddiaların çok sayıda olmasına karşın su götürmez kanıtların azlığı ve el yapımı patlayıcıların kaçaklığıyla uğraşan şebekenin İslâm Devleti'ne uzanan silah ve mühimmat trafiğinde de rol üstlenmiş olabileceğine ilişkin bulgulardan ötürü, bu bölüm kapsamındaki *Silah, mühimmat ve diğer askerî malzeme sevkiyatları kısmı, El yapımı patlayıcı hammaddeleri trafiği* başlığının ardından ele alındı.

El yapımı patlayıcı hammaddeleri trafiği¹⁷⁷

İslâm Devleti'nin silah ve mühimmata erişiminde Türkiye'de idarenin rolüne ilişkin en çarpıcı örneklerle, İslâm Devleti'nin savaşta ve savunmada en çok başvurduğu aygıtlardan biri olan el yapımı patlayıcıların (EYP) yapımında kullanılan malzemelerden infilaklı fitillerin hareketliliğini takip ederek ulaştım. Ortaya çıkan şema, madencilik ve inşaat sektörlerinde başvuru kon-trollü patlatmalarda kullanılmak üzere üretilip satılan ancak EYP'lerin ham-

Irak Tikrit'te bulunan, İslâm Devleti tarafından üretilmiş EYP'ler (Fotoğraf: CAR).

177 Kısaltılmış haliyle EYP, yani *el yapımı patlayıcı* biçiminde Türkçeleştirilen bu cihazların İngilizce karşılığı *Improvised Explosive Devices*. Kavram bu tip patlayıcıların endüstriyel olmayan ölçekte, erişilebilir malzemeler kullanılarak ve çoğu zaman da ideal malzemelerle değil, ikame olanları kullanılarak üretildiğine atıfta bulunuyor.

maddesine dönüşen infilaklı fitillerin iç pazarda yasal biçimde satın alındıktan sonra, EYP yapımında kullanılmak üzere İslâm Devleti'ne aktarıldığını gösteriyordu. Sivil sektörlerde kullanılmak üzere el değiştiren malzemeler taşeronların devreye girmesiyle İslâm Devleti'ne gidiyor, bu aşamada çoğu polis, asker veya jandarmada görev yapmış veya yapmakta olan kamu görevlilerinin Türkiye'deki şebekelerde etkin olduğu görülüyordu.

Düzenli orduları, gelişkin hava saldırısı kapasiteleri, neredeyse sınırsız kaynakları bulunan ulusal silahlı kuvvetlere karşı gelen devlet dışı silahlı aktörlerin, savaşı sürdürdükleri toplumsal ve fiziki koşullardan da yardım alarak başvurdıkları en yaygın yöntemlerden biri el yapımı patlayıcılar. EYP'ler, savaş ihraç eden ülke orduları ile devlet dışı silahlı aktörler arasındaki dev uçurumu bir nebze olsun küçültmek için atılmış bir adım olarak da değerlendirilebilir. Konvansiyonel silah, patlayıcı ve mühimmatın aksine EYP'ler çoğu zaman sivil kullanım için üretilmiş malzemelerin veya hammaddelerin bir araya getirilmesiyle üretilir; bu da EYP üretimini önlemeyi güçleştirir.

Bir bakıma, EYP'nin ıllıllığı onu kendinden güçlü ve donanımlı ordulara kafa tutmaya çalışanların elindeki en güvenilir cihaza dönüştürür. Doğası gereği, çatışmalı veya çatışmasız her ortamda, EYP'lerin yapımında kullanılan temel malzemeler serbestçe ve yasal olarak temin edilebilir. EYP hammaddeleri silah ambargolarına takılmaz, uluslararası yaptırımlara konu olmaz. Kolay üretilebilir; birkaç haftalık eğitimle herkes EYP üretebilecek hale gelebilir. EYP üretiminde kullanılan malzemelerin tedarik zincirleri kesilse bile EYP içindeki neredeyse her bir ünite başka malzemelerle ikame edilebilir; bu da ilgili coğrafyada hangi malzemelere kolaylıkla erişebiliyorsa EYP'lerin o malzemelerle üretilcek şekilde yerelleşmesini sağlar.

EYP'yi çağdaş savaş meydanına taşıyan İslâm Devleti olmadı. EYP'lerin ilk ortaya çıkışı Birinci Dünya Savaşı'na kadar uzansa da, tam teçhizatlı orduların ilkel ama işlevsel EYP'lere karşı verdiği mücadele esas olarak Afganistan'da başladı. Batılı güçlerin teknolojik üstünlükleri sayesinde yarattığı eşitsiz rekabeti dengelemek isteyen Taliban, 4 Ocak 2004 ile 31 Aralık 2009 tarihleri arasında en az 2.453 kişiyi EYP'lerle öldürdü.¹⁷⁸ ABD Savunma Bakanlığı yazışmalarının incelenmesiyle elde edilen veri setine göre, aynı dönemde 7.527 saldırıda EYP'ler kullanıldı.

ABD'nin II. Irak İşgalı'ne damga vuran direniş aygıtları arasında da EYP'ler vardı. Iraklı direnişçiler bu basit cihazların teknolojik olarak üstün güçlere

178 Bu veri, WikiLeaks sızıntılarındaki askerî yazışmaları derleyen *The Guardian* ekibi tarafından oluşturuldu, <https://web.archive.org/web/20170630182604/https://www.theguardian.com/world/datablog/2010/jul/26/wikileaks-afghanistan-ied-attacks>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ciddi tehdit oluşturabileceğini tekrar kanıtladı. Irak'ta kolaylıkla gizlenebilen EYP'ler ABD'ye büyük kayıplar verdirdi. II. Irak İşgali sırasında orduda görev yapmış ABD'li eski bir asker bir sohbetimizde, EYP'lerin kuralları nasıl sürekli değiştiğini şöyle anlatmıştı: “Komutasında benim olduğum bir binanın kontrol noktasında Iraklı erkekleri detaylıca arıyorduk ama kadınlara yönelik sıkı bir uygulamamız yoktu. Bir gün üzerindeki kıyafetlerden ötürü taşıdığı EYP'yi fark edemediğimiz Iraklı bir kadın kontrollerden geçti ve üzerindeki EYP'yi patlattı. Irak'ta bir kadın tarafından, düzenlenen ilk intihar eylemini komutaya bildirdik ve o günden sonra kontrol noktalarında kadın sivillerin aranması için kadın askerler de bulundurulmaya başlandı.”¹⁷⁹ II. Irak İşgali sırasında EYP'lerin kullanıldığı saldırılarda en az 1.832 ABD'li asker yaşamını yitirdi. Bu da ABD'nin II. Irak İşgali sırasında verdiği can kayıplarının % 40,8'ine karşılık geliyor.¹⁸⁰ EYP geleneğini günümüzde hem Suriye ve Irak'ta hem de Emni biriminin diğer ülkelerde gerçekleştirdiği saldırılarla İslâm Devleti sürdürüyor.

Afganistan ve Irak'taki çatışmalı dönemlerin aksine Batılı güçler İslâm Devleti'ne karşı doğrudan kara savaşı vermedi; Suriye ordusu veya savaşın diğer tarafları da benzer istatistikleri kamuoyuyla paylaşmadığı için şimdilik İslâm Devleti'nin EYP saldırılarının etkinliğini önceki savaşlardakilerle karşılaştırabileceğimiz güvenilir verilere sahip değiliz. Ancak İslâm Devleti'nin kendi verileri, EYP'lere ne denli önem verildiğini göstermesi bakımından dikkate değer. *al-I'tisaam Media Foundation* tarafından hazırlanan *al-Naba* [Rapor] isimli bültenin 31 Mart 2014 tarihli ilk sayısında, Kasım 2012-Kasım 2013 döneminde İslâm Devleti'nin Irak'ta gerçekleştirmiş olduğu şiddet eylemlerinin bir bilançosu yayınlandı. Bu verilere göre, listelenen 9.540 farklı operasyondan 4.465'i EYP'ler kullanılarak gerçekleştirilmişti.¹⁸¹

EYP temel olarak beş kısımdan oluşur. EYP'nin temel unsurları; (1) anahatar yani etkinleştirme mekanizması (aktivatör) olarak sinyal röleleri, mikro-kontrolör ve transistörler; (2) tetikleyici (fünye); (3) patlayıcı materyal; (4) patlayıcı materyalleri barındıran gövde ve (5) güç kaynağı olarak sayılabilir. Patlayıcının uzaktan kumandayla etkinleştirilmesi planlanıyorsa, bu sisteme cep telefonu da eklenebilir.

EYP'ler doğaları gereği, saldırgan amaçlarla üretilmeyen fakat bir araya getirildiklerinde tahrip gücü yüksek bir sistemi oluşturan unsurlardan

179 Telafer'de meydana gelen bu olay, Washington Post'ta 29 Eylül 2005'te haber oldu.

180 <https://web.archive.org/web/20171002162348/https://usatoday30.usatoday.com/news/world/casualties.htm>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

181 https://web.archive.org/web/20170515133827/http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISWBackgrounder_ISIS_Annual_Reports_0.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

TABLO 6
İslâm Devleti'nin Irak'taki Yedi Bölgede EYP'lerle Düzenlediği Saldırıları

Saldırı tipi	Yıl	Bağdat	Ninova	Güney	Diyala	Anbar	Sala-haddin ve Kuzey Bağdat		Kerkük	Toplam
							Bağdat			
İntihar aracına yerleştirilmiş EYP'yle saldırı	2012	6	1	4	4	1	3		3	22
	2013	1	23	2	6	18	11		17	78
Hücum yeleğine yerleştirilmiş EYP'yle saldırı	2012	7	2	2	0	3	2		2	18
	2013	81	11	7	11	21	24		5	160
Araça yerleştirilmiş EYP'yle saldırı	2012	69	36	48	44	33	68		32	330
	2013	251	27	125	38	23	47		26	537
Motosiklete yerleştirilmiş EYP'yle saldırı	2012	2	2	0	4	7	6		1	22
	2013	1	0	1	2	4	4		2	14
Toplam EYP saldırıları	2012	136	950	318	411	450	352		147	2.764
	2013	78	1.672	370	555	617	931		242	4.465

Tablo, Institute for the Study of War'dan Alex Bilger tarafından hazırlanan "ISIS Annual Reports Reveal a Metrics-Driven Military Command" başlıklı raporda aktarılan veriler sadeleştirilerek oluşturuldu.

meydana geldiği için, çatışmaların sürdüğü coğrafyalarda kurulabilen tedarik zincirlerinin nitelikleri, ilgili bölgede hangi malzemelere kolay erişilebildiği, örgütün ideolojik ve pratik sebeplerle tercih ettiği eylem tipleri, hedefler ve örgütlerin farklı eylemleri uygulama kapasiteleri EYP'lerin farklılaşmasına yol açar.¹⁸² EYP'ler pek çok yolla hedefe teslim edilebilir; örgütlerin kendi imkânlarıyla ürettikleri füze başlıklarına iliştilerilebilen EYP'ler, araç bombalarında, intihar saldırılarında veya yollara döşenmiş halde de kullanılabilir.

İslâm Devleti tarafından intihar eylemleri, araç saldırıları ve çoğunlukla yollara yerleştirilmiş halde kullanılan EYP'lerdeki temel patlayıcı materyal çoğunlukla amonyum nitrat (Azotlu sentetik gübrenin hammaddesi) ve alüminyum macununun birleşiminden oluşuyordu. Bu karışım eylemin tipine göre, gövde işlevi gören bidon veya varillere doldurularak EYP sisteminin patlayıcı kısmını oluşturuyor, ateşleme sırasında fünye, infilaklı fitillerle tahrik ediliyor ve patlayıcı maddeler etkinleştiriliyordu. Bidon veya variller araç bombalarında tahrip gücünü artırmak için arabanın bagajı, yan cepheleleri veya tabanına sıralanıyordu. Çoğunlukla hücum yelekleri üzerine yerleştirilen düzeneklerle gerçekleştirilen intihar eylemlerindeyse, ağırlık ve hacimlerine kıyasla yüksek tahrip gücüne sahip oluşları ve bükülebilir yapılarından ötürü genellikle C4, PE4, Semtex gibi isimlerle bilinen plastik patla-

¹⁸² Örneğin savaşların sürdüğü, rejimlerin sallandığı, askeri yığınakların ve mühimmatın korunaksız kaldığı bölgelerde (Libya, Suriye, vb.) EYP yapımları için havan mermileri tercih edilebiliyor.

yıcılar veya 2005 Londra ve 2015 Paris Saldırıları'nda olduğu gibi,¹⁸³ TATP (triaseton triperoksit) tercih ediliyordu.

Tüm bu farklı işlevlere sahip EYP'lerin yapımında kullanılan malzemele-
rin İslâm Devleti'nin eline geçişinde kilit ülkelerden biri Türkiye'ydi. Silah-
lanma araştırmaları yapan izleme örgütü *Conflict Armament Research* (CAR)
tarafından Şubat 2016'da yayınlanan bir rapor, EYP malzemelerine ait tedarik zincirlerinin birçoğunun Türkiye üzerinden geçtiğini ortaya koyuyordu.¹⁸⁴ *Tracing the Supply of Components Used in Islamic State IEDs* [İslâm Devleti EYP'lerinde Kullanılan Malzemelerin Tedarikinin Takibi] isimli rapora göre, EYP'lerde kullanılan malzemelerin İslâm Devleti'ne ulaşmasında rol oynayan 20 ülkeden 51 şirketin 13'ü Türkiye'dendi.

Raporda, dünyaya dağılmış üreticilerden ithal edilen veya bu şirketler tarafından Türkiye'de üretilen EYP hammaddelerinin Türkiye piyasasında satıldıktan sonra bir şekilde İslâm Devleti'nin eline geçtiği anlatılıyordu. Yasal yollarla üretilip son kullanıcıya satılan ürünler Türkiye'deki tedarik zincirleri sayesinde üretilmelerinden birkaç ay sonra İslâm Devleti tarafından kullanılabilirdi.

İnfilaklı fitil sevkiyatları

CAR'ın araştırması öncesinde Türkiye'den Suriye'ye infilaklı fitil gönderdiği bilinen tek uluslararası üretici, İspanya firması *Maxam International*'dı. İspanya'nın en büyük silah üreticilerinden biri olan *Expal*'in de bağlı olduğu Maxam International ile Suriye ve Irak'taki Selefi cihat örgütlerinin isimleri ilk defa Haziran 2015'te yan yana geldi. Maxam International'ın Türkiye'deki ortağı Maxam Anadolu tarafından Suriye üzerinden karayoluyla Ürdün'ün başkenti Amman'a, 210.000 dolar değerinde (o tarihteki kurla 578.000 TL) bir milyon metre infilaklı fitil gönderilmeye çalışıldığı, Hatay Cilvegözü Sınır Kapısı'ndaki gümrük yetkililerinin Milli Savunma ve Dışişleri Bakanlıklarını uyarmasıyla ortaya çıktı.

24 tonluk kargo, Ürdün merkezli ithalatçı şirket ASR Trading Company tarafından teslim alınmak üzere 10 Haziran'da Cilvegözü gümrüğüne bırakılmıştı ancak İçişleri Bakanlığı'ndan alınan ihracat iznine karşın, Antakya Gümrük Müdürlüğü infilaklı fitilleri teslim etmeyi kabul etmeyince patlayıcılar gümrükte takıldı. Tüm resmi belgelerde Ürdün'ün başkenti Amman'a

183 <https://web.archive.org/web/20180207111205/http://www.ibtimes.com/what-tatp-paris-attackers-used-unstable-hydrogen-peroxide-based-explosive-detonations-2184934>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

184 <https://web.archive.org/web/20180429005552/http://www.conflictarm.com/reports/tracing-the-supply-of-components-used-in-islamic-state-ieds/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

gittiği beyan edilen infilaklı fitillerin kim tarafından teslim alınacağı büyük bir soru işaretiydi. Planlandığı gibi, infilaklı fitiller Cilvegözü Sınır Kapısından 10-12 Haziran 2015 tarihleri arasında geçseydi, sevkiyat Ahrar uş-Şam kontrolündeki Bab el-Hava üzerinden Suriye'ye giriş yapacaktı. Ahrar uş-Şam'ın yanı sıra, o tarihte Cephetül İslâmiyye, Nureddin Zengi Tugayları, Ceyş'ul Muhacirin vel Ensar ile Cephetül Asala ve Tenmiye örgütleri de bölgede etkindi.

Suriye içerisindeki ihtilafli durum olmasa, Idlib, Hama, Humus ve Şam üzerinden geçen M5 karayolu vasıtasıyla kargo Ürdün'ün Amman kentine 530 kilometrelik bir yolculuk sonrasında ulaşabilirdi. Fakat 10-12 Haziran 2015 tarihlerinde Idlib ve çevresi Selefi cihat örgütlerinin elindeydi; yani kargoyu taşıyan TIR'ın Selefi cihat örgütlerince kontrol edilen bölgeye sorsuz girmesi halinde bile, o tarihte güney yönlü en yakın rejim toprağı olan Idlib beldesi Muhanbal'a ulaşabilmesi için 60 kilometre yolculuk etmesi gerekecekti. Peki, rejimle ve Kürt silahlı güçleriyle savaşını sürdüren Ahrar uş-Şam veya pek çok örgüte karşı mücadele eden Suriye rejimi, infilaklı fitillerle dolu bir TIR'ın serbestçe geçişine gerçekten izin verecek miydi?

Bölgenin çatışmalı durumuna karşın infilaklı fitillerin karayoluyla gönderilmesi, kargonun Amman'a varmasının hiçbir zaman tasarlanmadığını, alıcının Bab el-Hava Sınır Kapısı'nı kontrol eden Ahrar uş-Şam veya bir başka Selefi cihat örgütü olduğunu akıllara getiriyor. Alıcının kim olduğu konusundaki kuşkuları ortadan kaldırmak için Amman'da bulunduğu iddia edilen ASR Trading Company incelenmeliydi. Bu uğraşa daha önce infilaklı fitillerin gümrükte kalışını ilk olarak *Cumhuriyet* gazetesi için haberleştiren Aykut Küçükaya ile Akın Bodur¹⁸⁵ ve aynı konuyu Maxam International perspektifinden *Vice En Español* için kaleme alan Quique Badia Masoni ile David Meseguer¹⁸⁶ de girişmişti. Bu denemelerde bulunamayan Ürdünlü şirketi bir kez de ben araştırdım. Felsefi olarak, bir şeyin var olmadığını kanıtlamak onun varlığını ortaya koymaktan daha çetrefilli bir eylem; ASR Trading Company hakkındaki araştırmam da, bir şirketin olmadığını veya paravan işlev gördüğünü şüphe bırakamayacak şekilde kanıtlamanın aynı zorlukta bir girişim olduğunu bana gösterdi.

Ürdün'de ticaret sicil kaydı hizmeti veren *Companies Control Department* [Şirketler Kontrol Departmanı] ile Ürdün Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın verileri incelendiğinde, ASR Trading Company ismiyle faaliyet gösteren bir

185 https://web.archive.org/web/20170721225509/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/300312/Kuskulu_nakliyat.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

186 <https://web.archive.org/web/20171024164207/https://news.vice.com/es/article/como-explosivos-marca-espana-maxam-pudieron-acabar-en-manos-yihadistas-siria>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

şirkete rastlanmıyordu. Maxam Anadolu'nun fatura kayıtlarındaki adres de kentte bulunmuyordu. ASR Shipping and Trade Company adı altında çalışan bir başka şirket, infilaklı fitillerin alıcısı, daha doğrusu kuryesi olabilme kriterlerine sahipmiş gibi gözüküyordu. 2007'de kurulan şirket kendi tanıtım metinlerine göre, 170'ten fazla ülke için navlun sevkiyat, yani kargoların bir yerden bir yere ulaşımı hususunda hizmet veriyor ve tehlikeli maddelerin taşınmasında uzman olduğunun altını çiziyordu. Ancak şirketin irtibat telefonlarına yanıt veren kişiler, Maxam Anadolu'yla aralarındaki ilişkiye dair bilgi vermekten kaçınıyordu.

Asıl iş kolu taşımacılık olan ASR Shipping and Trade Company'nin, inşaat ve madencilik sektörleriyle ilgisiz olması, şirketin infilaklı fitillerin son kullanıcısı değil, infilaklı fitillerin gerçek alıcısını gizlemek üzere tutulmuş bir aracı olduğunu düşündürüyordu. Infilak fitillerini satın alan şirketin malları, Iskenderun-Hayfa güzergâhı üzerinden denizyoluyla taşımak yerine Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan karayoluyla nakliyatla ısrarcı olmasıysa, infilaklı fitillerin gerçek alıcısının Suriye içinde olduğunu akıllara getiriyordu.

Vice-tan Quique Badia Masoni ve David Meseguer'e konuşan bir Maxam International yetkilisi, Maxam Anadolu'nun yalnızca mal satışı yaptığını, geri kalan tüm işlemlerin alıcı şirket tarafından gerçekleştirildiğini öne sürüyordu. Ancak infilaklı fitillerin satışı ve nakliyatına ilişkin belgeler, Maxam Anadolu'nun teslimatı Cilvegözü Sınır Kapısı'nda yapacağını gösteriyordu. Sınırda Maxam Anadolu sorumluluğunda taşınacak infilaklı fitiller, burada ASR Trading Company'ye resmen teslim edilecek ve Suriye'ye geçirilecekti.

Maxam, Türkiye'deki patlayıcı malzeme tedarik ağının bir benzerini Lübnan'da oluşturmuştu. Maxam ile Lübnanlı bir şirket arasındaki bağlantı, Kobane işgalinin ardından kent yakınlarındaki İslâm Devleti mevzilerinde bulunan infilaklı fitillerle ortaya çıktı. Lübnan hükümetinin verdiği bilgiler,¹⁸⁷ resmi makamlardan 13 Mayıs 2014'te ithalat lisansı alan Maybel Co. Sarl. isimli Lübnan şirketinin daha sonra İçişleri ile Savunma Bakanlıkları'ndan patlayıcı maddelerin ithalatı için de izin temin ettiğini gösteriyordu. Lübnan Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı belgelerine göre,¹⁸⁸ Beyrut merkezli Maybel Co. Sarl. isimli şirket üç milyon metre yavaş infilaklı fitil, üç milyon metre hızlı infilaklı fitil, beş milyon adet de fûnye ithal etmek için izin almıştı. Maybel Co. Sarl.'ın Maxam International'dan satın aldığı Solar Cord-III model infilaklı fitiller daha sonra Kobane'de bulunmuştu.

CAR Raporu'na göre, Kobane kuşatması sonrasında İslâm Devleti güçlerinin bölgeden çekilmesinin ardından, Kobane yakınlarında Solar Cord-III

187 Conflict Armament Research - *Tracing the Supply of Components Used in Islamic State IEDs* Raporu Ek E (Annexe E), s. 64-75.

188 Aynı kaynak.

model infilaklı fitilleri üreten Solar Industries'in ürettiği bir başka infilaklı fitil tipi Solar Cord-II de 24 Şubat 2015'te Kobane yakınlarında ortaya çıktı. Bu defa infilaklı fitillerin tespit edilebilen son alıcısı Ankara merkezli İlci Patlayıcı şirketi idi. 27 Şubat 2014 tarihinde Hint şirketi Solar Industries tarafından üretilen fitiller, İlci tarafından ithal edilmişti. İlci yetkililerine göre, şirket infilaklı fitilleri yalnızca Türkiye ve Balkanlar'daki lisanslı kullanıcılara satıyordu.¹⁸⁹

Kobane'de tespit edilen bir başka infilaklı fitil DC D-Cord II'nin bilinen son alıcısıysa Ankara merkezli Nitromak Dyno Nobel firmasıydı. Kobane'de 24 Şubat 2015'te tespiti yapılan infilaklı fitiller, Gulf Oil Corporation tarafından 31 Aralık 2012'de üretilip Nitromak Dyno Nobel'e satılmıştı. Nitromak Dyno Nobel firması yetkilileri, fitillerin iç pazarda, yani Türkiye'de satılmak üzere Hindistan'dan ithal edildiğini CAR araştırmacılarına anlattı ancak Nitromak yetkilileri, bir kere iç pazarda satılan malların kimler tarafından nasıl kullanıldığı veya nereye gönderildiğinin takibinin yapılamayacağını da ekledi.

Hindistan'da üretildikten sonra Ankara merkezli Nitromak Dyno'ya satılan, 2015'teyse Kobane'de İslâm Devleti tarafından terk edilen DC D-Cord II model infilaklı fitiller (Fotoğraf: CAR).

nizması kırılıyordu; Türkiye'deki mevzuat uyarınca infilaklı fitillerin son sahipleri tespit edilebilse dahi ürünlerin İslâm Devleti'nin eline hangi yolla geçtiği bulunamıyordu. Ancak tedarik zincirindeki kayıp halkayı bulmak çok da zor değildi; bunun için şirketlerin satışlarını incelemek ve infilaklı fitilleri satın alan şirketlerin daha sonraki faaliyetlerini incelemek yeterli olacaktı. Fakat idare bunu yapmadı. İnfilak fitillerinin ne tip organizasyonlarla Türkiye dışına çıkarılıp İslâm Devleti'ne ulaştırıldığı, 8 Eylül 2015'te Akçakale yakınlarında polis kontrolüne takılan bir kamyon ve ardından ortaya çıkan ilişkiler ağıyla anlaşılabilirdi.

İslâm Devleti'nin EYP yapımında kullandığı infilaklı fitillere ait tedarik zincirlerinin Türkiye üzerinden geçen kısmı incelendiğinde temel bir şablon ortaya çıkıyordu. Üretimler çoğunlukla yurtdışında yapılıyor; uluslararası üreticilerin Türkiye'deki iştirakçilerinin ithalatıyla fitiller Türkiye'ye giriyordu. Buradan sonrasındaysa takip meka-

189 CAR araştırmacıları ile İlci temsilcileri arasındaki telefon görüşmesi.

Kaçakçılık pratiği neredeyse savaşın kendisiyle yaşıt olsa gerek. Bu pratik egemen devletler ile vekâlet savaşının unsurları olan pek çok devlet dışı silahlı yapının aynı anda bulunduğu bir savaş alanında umulmadık değişikliklere uğrayabiliyor. İnfilaklı fitillerin Türkiye'den Suriye'ye sevki de, operasyonun gerçekleştirilmesinde başvurulan yalın yöntemlere karşın, uluslararası bağlantıları ve faillerinin kimlikleriyle pek çok öngörülmedik yöne sahipti.

Tedarik zincirleri Türkiye üzerinden geçen, EYP yapımında kullanılan malzemelere dair CAR araştırmasında, sattıkları ürünler Suriye ve Irak'taki terk edilmiş İslâm Devleti mevzilerinde bulunan Türkiyeli şirketler sessiz kalmayı tercih etti. Çünkü CAR'ın araştırmasında tedarik zincirinin hayati bir kısmı eksikti. CAR, infilaklı fitilleri Suriye ve Irak'ta tespit etmiş, ürünlerin hangi firmalar tarafından üretildiğini, hangi şirketlerce ithal edilip aracı kuruluşlara satıldığını belgelemiş ancak Türkiye'ye ithalat ile infilaklı fitillerin İslâm Devleti'ne geçişi arasındaki boşluğu aydınlatamamıştı. Bu kısım ortaya çıkarılmadığı takdirde tedarik zincirinde yer alan hiçbir kuruluşun sivil sektörlerde kullanılmak üzere üretimi ve satışı gerçekleştirilen infilaklı fitillerin İslâm Devleti'ne geçişiyle ilgili herhangi bir suçlamayla karşılaşması mümkün olmayacaktı. Tedarik zincirinin kayıp halkasını kısmen ortaya çıkaran, 8 Eylül 2015'te Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesi yakınlarında ya-

İnfilaklı fitil sevkiyatı yapan kamyonun polis tarafından durdurulduktan sonra aranması sırasında çekilmiş bir fotoğraf (Fotoğraf: Cumhuriyet gazetesi).

kalanan bir kamyon ve sonrasında Şanlıurfa Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlayan yargılama oldu.

Bir dönem, İslâm Devleti için önemli geçiş noktalarından biri olan Akçakale yakınlarında 8 Eylül 2015'teki bir polis kontrolü sırasında durdurulan kamyonun şoförü polislere, meyve sebze haline soğan götürdüğünü söyledi. Yapılan aramada kamyonun kasasında gerçekten de soğan çuvallarının bulunduğu görüldü. Fakat polisin soğan çuvalları ardına gizlenmiş infilaklı fitilleri bulması çok sürmedi. Çoğunlukla "kablo" denen bu malzemenin EYP yapımında kullanıldığını anlayan polisler, kamyon şoförü Yalçın Kaya ve beraberindeki Suriye uyruklu Halit Talip'i gözaltına aldı. Kaçakçılık şebekesi de şoför Yalçın Kaya'nın anlattıkları ışığında ortaya çıktı.

Bir kamyonu doldurulmuş 259.000 metre infilaklı fitili birkaç soğan çuvalıyla gelişigüzel gizleyivermek, kaçakçılık operasyonunun doğasına ilişkin ipuçları veriyordu. Fitillerin gizlenmesinde hiçbir karmaşık önleme başvurulmaması, olayın faillerinin kaçakçılık işini çantada keklik gördüğünü kanıtlar nitelikteydi. Bir başka deyişle, bu kişiler ya Suriye'ye silah ve mühimmat geçişine göz yumulduğuna güveniyordu ya da sevkiyata ilişkin birilerinden güvence almıştı. Soğan TIR'ı olarak anılan olayın neredeyse tüm zanlıları TSK, Jandarma veya MIT bağlantılıydı.

Şoför Yalçın Kaya'yla temas kuranlar önce yükün inşaat malzemesi olduğunu söylemiş, malzemelerin sahibiyle yapılan ilk görüşmedeyse sevkiyatın niteliği anlaşılmıştı. Kaya ifadesinde, sevkiyatı yaptıran Ahmet İzzet Sarıtaş ve beraberindekilerle Isparta'da tanıştığı anları şöyle anlatıyordu: "Çiftliğin bahçesine gittiğimde dört erkek şahıs bir masanın etrafında oturuyorlardı. Yanlarına vardım. Şahıslardan biri ayağa kalkarak kendini İzzet olarak tanıttı. Diğer oturan şahısları ise 'Gökhan Bey [Nuri Gökhan Bozkır], Özel Harekât... Kendisi şu an görevde, rütbesi binbaşısıdır. Mehmet Bey [Mehmet Oktar], kendisi piyade binbaşı rütbesinde çalışıyor. Tahir Bey [Tahir Döner], kendisi Ankara'da sebze hali müdürü olarak çalışıyor' şeklinde tanıttı... Yükü sorduğumda, 'Malzeme saracağız, bu malzemeyi Şanlıurfa'ya götüreceksin. Oradan bu malzeme IŞİD'e gidecek,' dediler. Sarılacak malzemenin ne olduğunu sordum. Onlar da bana, 'Kablo' [infilaklı fitil] dediler. Ben de 'Arkamızda Türkiye Cumhuriyeti var. Korkulacak bir şey yok. Şehitlerimiz için bu malzemeyi göndereceğiz,' denilince nakliye kabul ettim."¹⁹⁰

15 Ağustos 2015'teki bu toplantı sonrasında çalışmalar hızlandı. Şebeke-den bir başka isim Mesut Doğanay'ın sahibi olduğu Trend Patlayıcı firması üzerinden, Ankara merkezli Kapeks Patlayıcı şirketinden 200.000 metre infilaklı fitil satın alındı. Infilaklı fitiller Kapeks Patlayıcı'nın Çankırı'daki fab-

190 Yalçın Kaya'nın Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde 10 Eylül 2015 tarihinde alınan ifadesinden.

rikasından, Trend Patlayıcı'nın Denizli'deki deposuna 24 Ağustos 2015'te gönderildi. Daha sonra bu fitiller 7 Eylül 2015'te Yalçın Kaya kontrolündeki kamyonu yüklenmek üzere Afyon-Dinar'daki randevu noktasına götürüldü. Solar Patlayıcı'dan satın alınmış, firmanın Eskişehir'deki fabrikasından getirilen infilaklı fitiller de aynı gün randevu noktasına ulaştı. İnfilak fitillerinin yüklendiği kamyon aynı gün, Oktar ve Bozkır'ın adamlarının kullandığı araçların nezaretinde Akçakale'ye doğru yola çıktı.

Soğan TIR'ı olayının zanlılarından, Yalçın Kaya'nın Isparta'daki bağ evinde tanıştığı isimlerden Mehmet Oktar 2000'li yıllarda Jandarma Genel Komutanlığı'ndaki görevini bırakıp Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı meyve sebze halinde memur olarak çalışmaya başlamıştı. Kaçakçılık şebekesinin infilaklı fitilleri Kapeks ve Solar Patlayıcı şirketlerinden satın alınabilmesini sağlayan maddi kaynağı sağlayan da büyük ihtimalle Oktar'dı.¹⁹¹ Meyve sebze halinde çalışan esnaflarla yaptığım görüşmelerde Oktar hakkında ilk söylenen, 2015'le birlikte Suriye'deki savaşla yakından ilgilenmeye başladığıydı. Oktar hal esnafını 2015 yılında iki defa turlayıp "Suriye'de Esad rejimine karşı savaşan Türkmenlere yardım" için kullanılacağı iddiasıyla para toplamıştı. Konuştuğum tüccarlar, halde memur olmasından ötürü Oktar'ın bu talebine hiçbir esnafın karşı çıkmadığını, her bir dükkândan 500 ile 1.000 TL arasında değişen tutarlarda bağış toplandığını aktarıyordu. Gayriresmi bağışlar için elbette makbuz kesilmedi fakat Oktar'ın Suriye için bağış adı altında hal esnafından 200.000 ile 400.000 TL arasındaki bir meblağ toplamış olduğu sanılıyor.

Şebeke, infilaklı fitilleri Trend Patlayıcı şirketi üzerinden satın almıştı. Trend Patlayıcı'nın sahibi Mesut Doğanay'ı tanıyan, şirketle geçmişte de ticari ilişkisi bulunan Ankara merkezli Kapeks Patlayıcı firmasının yetkililerinin aktardıkları da, Suriye'ye götürülürken yakalanan infilaklı fitillerin, Ankara'daki meyve sebze hali esnafından toplanan paralarla satın alınmış olabileceği ihtimalini güçlendiriyor. Kapeks Patlayıcı yetkilileri görüşmemizde, borçlarından ötürü Doğanay'ın sahibi olduğu Trend Patlayıcı firmasına bir süredir ürün vermeyi kestiklerini anlatıyordu. Ancak Ağustos 2015'te kendileriyle temasa geçen Mesut Doğanay'ın, vereceği siparişin parasını peşin ödeyeceğini söylemesi üzerine, geçmiş alımlardan kalma 300.000 TL'lik borcu sebebiyle Trend Patlayıcı'ya yeni satış yapmama kararı tek seferliğine bozuldu.

Mehmet Oktar'ın Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı meyve sebze halinden topladığı tutar, Trend Patlayıcı'nın, Ağustos 2015'te Kapeks Patlayıcı ve Solar Patlayıcı firmalarından aldığı 200.000'er metre infilaklı fitilin piyasa

191 <https://web.archive.org/web/20161022093745/http://www.birgun.net:80/haber-detay/sogan-tir-indaki-fitillerin-parasi-toptanci-hali-nden-118223.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

değerini karşılamaya yetiyordu. 400.000 metre infilaklı fitil, Türkiye piyasasında o tarihte en az 200.000 TL karşılığında satılıyordu.¹⁹²

İlginç tesadüf ve bağlantılar yan yana konulduğunda, Soğan TIR'ı olayının tek seferlik bir kaçakçılık operasyonunun suya düşmesinden ziyade, düzenli olarak işlemiş veya işlemesi planlanmış bir sevkiyat zincirinin talihsizlik eseri başarısızlığa uğraması olarak okunabileceği anlaşıyor.

Kaçakçılık operasyonunda infilaklı fitillerin satın alınması için paravan olarak kullanılan Denizli merkezli Trend Madencilik ve Patlayıcı firmasının, Solar Patlayıcı ve Kapeks Patlayıcı firmalarından satın aldığı fitilleri şebekeye ulaştıran, Trend Patlayıcı'nın sahibi Mesut Doğanay'dı. 14 Ocak 2013'te Trend Patlayıcı firmasına ortak olan Doğanay, Haziran 2014'te şirketin tek sahibi oldu. Doğanay, Soğan TIR'ı olayında kullanılmak üzere Solar Patlayıcı'dan alınan infilaklı fitilleri Eskişehir'den randevu noktası Dinar'a bizat getirdi.

Trend Patlayıcı, CAR'ın araştırmasında ürünleri Suriye ve Irak'ta İslâm Devleti tarafından kullanıldığı tespit edilen iki firmayla ilişkiliydi. Solar Patlayıcı firmasıyla ticareti Soğan TIR'ı olayında da görülen firma, aynı zamanda ürünleri İslâm Devleti elinde bulunan Nitromak Dyno Nobel firmasının da dağıtımçılığı yapıyordu.

Trend Patlayıcı firmasına ortak olmadan önce, Denizli Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Silah ve Patlayıcı Maddeler Şube Müdürlüğü'nde görev yapan Mesut Doğanay, mesleği icabı uygulamadaki boşlukları oldukça iyi biliyordu.¹⁹³ Doğanay ticarete atılmadan önce, Denizli Emniyet Müdürlüğü'nde patlayıcı madde üretimleri, sevkiyatları, depolanması ve kullanımına ilişkin denetimleri gerçekleştiren ve izin belgelerini sağlayan isimler arasındaydı.

Infilak fitillerinin yüklendiği kamyonu, Dinar'daki randevu noktasından Akçakale'ye dek bir başka araçla refakat eden ikiz kardeşler Doğan ve Gökhan Güneş, ifadelerinde kaçakçılık şebekesine Üsteğmen Ahmet Yasin Güneş tarafından dahil edildiklerini aktardı. Doğan ve Gökhan Güneş, Üsteğmen Ahmet Yasin Güneş'i Ankara'dan tanıyordu. Doğan Güneş'e göre, 2014'te samimi olduğu Ahmet Yasin Güneş devlet adına çalıştığını ileri sürmüştü: "Devlet aleyhine çalışan kişi ve örgütleri çökttiklerini, beni de ekibe aldırabileceğini, ekibe girmem halinde devlete faydamın olacağını söyledi. MIT adına faaliyet gösterdiklerini, tüm faaliyetlerin resmi olarak yapıldığını, ekipte yer alan kişilere resmi kimlik verildiğini söyledi." Doğan Gü-

192 Kapeks'in Trend Patlayıcı'ya sattığı 200.000 metre infilaklı fitilin 50.000 metrelik kısmı daha sonra Akçakale'deki kamyonunda bulundu.

193 <https://web.archive.org/web/20170317222348/http://www.birgun.net:80/haber-detay/isid-e-infilakli-fitil-kaciran-sebekenin-organizatoru-eski-polis-cikti-117965.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

neş, devlete hizmet etme teklifini kabul etmesi sonrası şebekedeki bir başka isim Nuri Gökhan Bozkır'la tanışma anını şöyle anlatıyor: "Ahmet Yasin Güneş'in aracına binerek Gölbaşı Özel Harekâtın hemen yanında bulunan lüks bir villaya gittik. Burada isimlerini sonradan öğrendiğim Binbaşı Nuri Gökhan Bozkır ve özel kuvvetlerde asker olduğunu söyleyen Cem Şahin ile ismini bilmediğim bir kişi daha vardı. Biraz bekledikten sonra başka bir arabayla dört kişi daha geldi. Bu kişiler geldikten sonra evin çatısından iki adet Stinger füzesi getirdiler."¹⁹⁴

Doğan Güneş'in MIT adına faaliyette bulunduğunu sandığı Ahmet Yasin Güneş, aslında Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı olarak çalışıyordu. Üsteğmen Güneş, aynı zamanda çok önemli bir davanın da gizli tanığı konumundaydı.¹⁹⁵ Soğan TIR'ı olayından ötürü İslâm Devleti'ne silah sağlama, örgüt üyeliği, tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirilmesi suçlarından yargılanan Üsteğmen Güneş'in Selam Tevhid'de Kumpas Davası kapsamında *Alparslan* kod adıyla verdiği gizli tanık ifadesinin ardından, MIT TIR'ları soruşturmasında üç subay tutuklanmıştı.¹⁹⁶

Rütbeli jandarmalar, MIT'le bağlantılı olduğu iddia edilen kişiler, Selam Tevhid'de Kumpas Davası'nda gizli tanıklık yapan bir asker ve polis olarak görev yaptığı dönemde patlayıcıların nakliyesi ile satışında uzmanlaşmış bir patlayıcı firması sahibi, Türkiye'den İslâm Devleti'ne infilaklı fitil kaçakçılığı yapmak için kurulabilecek en mükemmel ekip gibi gözüküyor.

Kapeks Patlayıcı'dan Trend Patlayıcı'ya yapılan sevkiyat için alınan izin belgesi, Soğan TIR'ı olayının bu ekipçe tasarlanmış tek kaçakçılık operasyonu olmayabileceğini gösteriyor. Belgelere göre Kapeks Patlayıcı Trend Patlayıcı'ya 200.000 metre infilaklı fitil göndermişti ancak 8 Eylül 2015'te polis tarafından yakalanan kamyonda Kapeks'in sattığı infilaklı fitillerin yalnızca 50.000 metrelik kısmı bulunabildi. Kapeks yetkilileri, olayın ortaya çıkmasının ardından Trend Patlayıcı'nın sahibi Doğanay'ın borçlarına mahsuben haciz için Denizli'deki depoya gidildiğini ancak depoda haczedilebilecek fitil bulunamadığını belirtti. Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatı üze-

194 Doğan Güneş'in Şanlıurfa 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunduğu yazılı ifadeden. https://web.archive.org/web/20170703081555/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/540118/Sogan_TIR_inda_MiT_izi_cikti.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

195 <https://web.archive.org/web/20170628025549/http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel-gizli-tanik-ifadesi-tutuklamaya-goturdu>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

196 1 Ocak ve 19 Ocak 2014'te durdurulan MIT TIR'larına ilişkin soruşturma, Selam Tevhid'de Kumpas iddianamesinde yer alan ifadelerin eklenmesiyle genişletildi. Selam Tevhid'de Kumpas Davası'nın gizli tanığı Alparslan, MIT TIR'larının rutin bir uygulama sonucunda durdurulmadığını, 6-7 Ocak 2014'te Ankara'da Jandarma Genel Komutanlığı'nda yapılan toplantılarda Suriye'ye mühimmat ve silah geçişini engelleme kararı alındığını söyledi. Bu ifadelerin MIT TIR'ları soruşturmasına eklenmesinin ardından Ankara Jandarma Bölge Komutanı Tümgeneral İbrahim Aydın, Tuğgeneral Hamza Celepoglu ve emekli Albay Burhanettin Cihangiroğlu tutuklandı.

rine depoda inceleme yapan Dazkırı Cumhuriyet Başsavcılığı da inceleme-
sinde depoda olması gerekenden 13 buçuk ton eksik patlayıcı bulunduğunu
bildirmişti. Bu da, metresinde 10 gram PETN içeren infilaklı fitile göre he-
saplanırsa, envanter kayıtlarındaki izinli alım-satımlarla karşılaştırıldığında
depoda bulunması gerekenden yaklaşık 630.000 metre daha az infilaklı fi-
til olduğu anlamına geliyordu. Bu miktar, Soğan TIR'ı olayında ele geçirilen
infilaklı fitil miktarının neredeyse iki buçuk katına denkti. Tespit edileme-
yen bu infilaklı fitiller de bir şekilde İslâm Devleti'nin eline ulaşmış olabilir.

Gizli kalacak bir kaynaktan gelen bir belgeyse Soğan TIR'ı kaçakçılık ope-
rasyonuna ilişkin açığa çıkarmayı başaramadığım karanlık noktaları aydınla-
tıyor. Jandarma tarafından yürütülen iç soruşturma kapsamında hazırlanan
belge, tüm sürecin kısa bir değerlendirmesini yapıyor ve tespit edilen bilgi-
leri sıralıyordu.

Evrak, "Jandarma Üsteğmen Ahmet Yasin Güneş ile Nuri Gökhan Bozkır
isimli şahsın 2016 yılından önce de Suriye'ye yasadışı silah ve cephane satışı
yaptıkları, bu amaç doğrultusunda yoğun miktarda patlayıcı ihtiyacı ve giriş
çıkışı olan bir maden arama şirketini tanıdığı emekli bir polis memuruna sa-
tın aldırdığı, bu çerçevede bir madencilik deposundan yasadışı ve sahtecilik-
le çıkartarak Şanlıurfa'da Suriye IŞİD bağlantılı şahıslara teslim ettiği" ifade-
leriyle başlıyor.¹⁹⁷ Yani soruşturmacılara göre, şebeke İslâm Devleti'ne infi-
laklı fitil kaçırmayı planladıktan sonra emekli polis Mesut Doğanay'ı bulma-
mış, Mesut Doğanay bizzat kaçakçılığı organize eden ekip tarafından Trend
Patlayıcı firmasını satın almak üzere teşvik edilmişti.

"...satışını kararlaştırdıkları 20 ton patlayıcının son olarak, 6.375 kilo-
luk kısmının teslim edilmek istenildiği sırada yakalandıkları ancak geri ka-
lan kısmının teslimatının ve bedelinin tahsilatının yapıldığı, IŞİD'e sattıkları,
ilk sevkiyatlarını iki ayrı araç ile İzmit'te temizlik şirketi [sahibi] olan Ö.F.D.
[Şanlıurfa'da görülen davada geçmeyen bu isim benim tarafımdan gizlendi]
isimli bir kişiye teslim ettikleri, teslimatı Bülent Erol isimli şahsa yaptırdık-
ları, bu iş karşılığında Bülent Erol isimli şahsa karısının adına PTT havalesi
yoluyla ödeme yaptıkları, aynı şekilde teslimat ve nakliyat işlerinde Doğan
Güneş ve Gökhan Güneş isimli ikiz kardeş olan ve Ahmet Yasin Güneş ile
soyadı benzerliği bulunan iki şahsı kullandıkları, tüm bu şahıslara bir kısım
ödeme yaptıkları gibi başkaca ödeme yapacakları vaadinde bulundukları,
tüm ödeme ve taahhütleri Ahmet Yasin Güneş'in bizzat yaptığı, gerçekleştiri-
len yasadışı ödemelerin tamamını Ahmet Yasin Güneş'in düzenlediği, takip
edip, gerçekleştirdiği" ifadeleri, 13 tondan fazla kayıp infilaklı fitilin akıbe-
tini de ortaya çıkarıyordu.¹⁹⁸ Belgeye göre 20 tonluk infilaklı fitilin altı ton-

197 Soğan TIR'ı olayı hakkında Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde yürütülen iç soruşturmadan.

198 Aynı kaynak.

luk yakalanan kısmı ilk değil son sevkiyattı. Yani 20 ton infilaklı fitilden geriye kalan, 13 tondan fazla infilaklı fitil çoktan İslâm Devleti'ne gitmişti bile.

Belgeye göre, infilaklı fitilleri götüren kamyonun polis tarafından durdurulmasının sebebi de paylaşım kavgasıydı. Belge, Soğan TIR'ının yakalanma gerekçesini şöyle açıklıyor: “[Infilaklı fitilleri] Şanlıurfa'da IŞİD mensuplarına teslim edecekleri sıra paylaşım kavgasına girdikleri, bir diğer örgüt üyesi olan eski ÖKK mensubu Cem Şahin¹⁹⁹ tarafından ihbar edilerek yakalattırıldıkları, ihbar sonrası Cem Şahin'in örgüt üyelerinin telefonlarına bir TIR fotosu atarak, ‘Şimdi bu da benim size hediyem olsun’ mesajı gönderdiği, Şanlıurfa polisi tarafından örgüt üyelerinden Mehmet Oktar ile Tahir Döner isimli şahısların yakalandığı, bilahare TIR sürücüsü ile birlikte diğer örgüt üyelerinin de ifadelerinden yola çıkan savcılık tarafından yapılan soruşturmada tüm örgüt üyelerinin birer birer yakalandıkları, ve yakalanan örgüt üyelerinin Nuri Gökhan Bozkır ile Ahmet Yasin Güneş'in isimlerini verdikleri...”²⁰⁰

Amonyum nitrat ve diğer EYP malzemeleri sevkiyatları

Türkiye'den İslâm Devleti'ne EYP malzemeleri sevkiyatı yalnızca taşeronlar tarafından gerçekleştirilmiyordu; bu sevkiyatlar İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun, yani Şirketin de faaliyetleri arasındaydı. Özellikle Akçakale-Tel Abyad güzergâhındaki İslâm Devleti sevkiyatlarını yöneten İsmail Bayaltun'un soruşturmalar kapsamında tespit edilen görüşmeleri, özellikle amonyum nitratın Şanlıurfa üzerinden İslâm Devleti'ne sevk edildiğini gösteriyor.

Bayaltun ile ismi bilinmeyen bir kişi arasında geçen 22 Mayıs 2015 tarihli görüşmede, “nitro” olarak ifade edilen (muhtemelen EYP üretiminde kullanılacak nitrogliserin bazlı bir ürün) malzemenin İslâm Devleti'ne gönderilmesine ilişkin ayrıntılardan bahsediliyordu. Görüşmede, İslâm Devleti'nin EYP hammaddeleri geçişlerinde taşeronlardan aldığı hizmete dair şikâyetlere değiniliyordu. Bayaltun'a ürün fiyatları hakkında bilgi veren şahıs, “Öbür taraf vermiyor artık, zorluyor. Biz getirsek daha rahat olur, öyle milletin ağzına bakmayız,” sözleriyle, İslâm Devleti'nin EYP hammaddeleri geçişlerinde, Soğan TIR'ı Vakası'nda ortaya çıkan taşeron yapılar ve benzerlerini kullandığını bir anlamda teyit ediyordu:

İsmail Bayaltun: Nitroda hareket var mı? Hazır var mı?

Bilinmeyen şahıs: Hazır yok da ben indirimi aldım.

İsmail Bayaltun: Hangisinden?

¹⁹⁹ Bu ismi şebekeden Doğan Güneş kendi ifadesinde de anıyordu.

²⁰⁰ Aynı kaynak.

Bilinmeyen şahıs: Diğerinden de aldım, Alman malından da aldım.

İsmail Bayaltun: He... Döneyim ağabey ben sana.

Bilinmeyen şahıs: Yani Çek malı... Öbür taraf vermiyor artık, zorluyor. Biz getirsek daha rahat olur, öyle milletin ağzına bakmayız.²⁰¹

Bayaltun'un 4 Temmuz 2015'te gerçekleştirdiği bir başka görüşmede amonyum nitrat trafiğine ilişkin farklı bir ayrıntıya rastlamak mümkün. Hatay-Reyhanlı yakınlarındaki Cilvegözü Sınır Kapısı'ndaki "nitrat 33" trafiğini soran Bayaltun, Cephethül Nusra kontrolündeki bölgeye giden sevkiyatlarla ilgili bilgi istiyordu.²⁰² Bayaltun tarafından "nitrat 33" olarak anılan malzemenin, % 33 nitrat içeren amonyum nitrat, yani kimyevi gübre olduğunu tahmin etmek zor değil.

Bayaltun'un soruşturmalar kapsamında tespit edilen bir telefon görüşmesi, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun Türkiye'den temin ettiği amonyum nitratın paravan bir şirket aracılığıyla İslâm Devleti'ne sevki somut veriler de sağladı. Bayaltun 11 Haziran 2015 tarihinde gerçekleştirdiği görüşmede, Tevhid Bilişim isimli şirket tarafından teslim alınacak sevkiyatın derhal yola çıkması için talimat veriyordu.²⁰³

Ticaret Sicil Gazetesi'nin 3 Temmuz 2013 tarihli nüshasına göre, Şanlıurfa Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne kayıtlı Tevhid Bilişim isimli şirketin faaliyet alanı "cep telefonu ve aksesuarlarının ithalatı ve ihracatı." 27 Haziran 2013'te kurulduğu beyan edilen şirketin kayıtlarda "Tevhid Bilişim: Ahmet Bayaltun" ismiyle yer alması, Tevhid Bilişim ile İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun Akçakale'de görev yapan yetkilisi İsmail Bayaltun arasındaki bağı ortaya koyuyor. Tevhid Bilişim'in sahibi Ahmet Bayaltun, İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden İsmail Bayaltun'un kardeşinden başkası değil.

Temmuz 2015'te Mersin, Kocaeli, Şanlıurfa ve İstanbul'da İslâm Devleti bağlantılı kişilere yönelik düzenlenen operasyonlar hakkında *Habertürk* gazetesinde yayınlanan bir haber, Bayaltun Kardeşler hakkındaki bir ayrıntıya ver veriyordu. İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden İsmail Bayaltun'un Şanlıurfa'da gözüaltına alınmasının ardından bir benzerliği vurgulayan *Habertürk* muhabirleri, İslâm Devleti güçlerinin terk ettiği Tel Abyad'da Ahmet Bayaltun'un alıcı olarak gözüktüğü pek çok kargo paketi bulunduğunu ifade ediyordu.²⁰⁴

İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden İsmail Bayaltun'un, kardeşi

201 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2758913628.

202 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2772973111.

203 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2765765721

204 <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1101506-isidin-transfer-agina-safak-baskini-3-ilde-21-gozalti>, Erişim tarihi: 23.05.2017

Ahmet Bayaltun adına tescilli Tevhid Bilişim üzerinden Suriye'ye gönderdiği sevkiyatlarla ilgili verilere pek çok kaynakta rastlamak mümkün. Tevhid Bilişim aracılığıyla Suriye'ye gönderilen sevkiyatlar arasında, EYP yapımında kullanılan alüminyum macununun da bulunduğu, hatta 25 Haziran 2015'te Kilis'teki Öncüpınar Sınır Kapısı üzerinden İslâm Devleti'ne 144 ton alüminyum macunu gönderildiği ileri sürülmüştü. Gazeteci Müyesser Yıldız'a göre, 15 Kasım 2013'te Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın serbest bıraktığı Türkiye-Suriye kara ticaretinin 1 Temmuz 2015'te yeniden yasaklanmasına sebep olan da, İsmail Bayaltun'un Suriye'ye sevk ettiği alüminyum macunuyla ilgili MIT'ten Bakanlığa gönderilen bilgi notuydu.²⁰⁵ Yıldız, MIT'in Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na ilettiği gizli damgalı yazıda şu ifadelerin yer aldığını belirtiyordu: "Mersin Serbest Bölgesi'nden transit olarak her biri 49 ton malzeme taşıyan toplam üç TIR ile Öncüpınar Gümrük Müdürlüğü'nden 'Pigment' [Alüminyum macunu] isimli eşyanın 25 Haziran 2015'te Suriye'ye götürüldüğü, bahse konu maddenin satıcısının Şanlıurfa adresini beyan eden Ahmet Bayaltun isimli şahıs olduğu, söz konusu TIR'ların Suriye/Bab el-Selame Sınır kapısını elinde bulunduran muhalifler tarafından malzemenin IŞİD'e gideceği gerekçesiyle durdurulduğu ve Suriye'deki nihai alıcının tespiti çalışıldığı ve Ahmet Bayaltun ile ağabeyi İsmail Bayaltun'un IŞİD yanlısı lojistik/kaçakçılık faaliyetlerinde adı geçtiği..."²⁰⁶

Ticaret Sicil Gazetesi'nde, İsmail Bayaltun'un kardeşi Ahmet Bayaltun adına tescil edilmiş Tevhid Bilişim firmasının faaliyet alanı değişikliği yaptığına ilişkin herhangi bir kayda rastlanmıyor. Fakat kâğıt üzerinde cep telefonu ve aksesuarlarının ithalat ve ihracatı konusunda faaliyet gösteren Ahmet Bayaltun ve Tevhid Bilişim, Akdeniz İhracatçı Birlikleri altında faaliyet gösteren Akdeniz Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'ne dahi kayıtlı.²⁰⁷

İslâm Devleti EYP yapım faaliyetlerinde Türkiye'de üretilmiş amonyum nitrat kullanıldığını ilk olarak, II. Tikrit Savaşı'nda Iraklı Cund'ül-İmam örgütünün ele geçirdiği bir EYP üretim atölyesinde, 2014 yılında Hatay merkezli Mert Global firması tarafından üretilmiş amonyum nitrat paketlerine rastlanmasıyla CAR tarafından 29 Nisan 2015'te belgelendi.²⁰⁸ Ramadî'nin

205 <https://web.archive.org/web/20170305124649/http://odatv.com:80/kim-bu-bayaltunlar-2510151200.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

206 Aynı kaynak.

207 Ahmet Bayaltun'un Tevhid Bilişim firmasını adres gösterdiği kaydına, 23 Mart 2017 tarihli Akdeniz Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği 2016 Yılı Olağan Genel Kurul Asklısı Listesi'nde rastlamak mümkün. https://web.archive.org/web/20180429010342/http://www.akib.org.tr/files/downloads/Page_Files/%7B0bc7a656-1f10-4fec-8ff9-b44bc91c2618%7D/Files/KIMYA-ASKIYA-CIKARMA-LISTESI.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

208 <https://web.archive.org/web/20180429011032/http://www.conflictarm.com/perspectives/turkish-fertilisers-used-in-islamic-state-ieds-in-iraq/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Tikrit'teki EYP atölyelerinde bulunan, Türkiye'de üretilmiş Vitagro marka amonyum nitrat çuvalı (Fotoğraf: CAR).

İslâm Devleti'nden geri alındığı sırada, Iraklı Anbar Acil Müdahale Birlikleri 1 Şubat 2016'da Mert Global tarafından 2015'te üretilmiş bir amonyum nitrat çuvalı daha buldu. Aynı gün Ramadî'de bulunan amonyum nitrat paketleri arasında Vitagro Gübre Dağıtım tarafından üretilmiş olanlar da vardı. 21 Şubat 2016'da CAR saha araştırmacıları tarafından kayıt altına alınan bulguya şirketin yanıtı şöyle oldu: "Vitagro yalnızca Türkiye pazarına satış yapmaktadır. Müşterileri arasında gübre tüccarları ve dağıtımçıları bulunmakta, şirket bu pazar haricinde satış gerçekleştirilmemektedir."

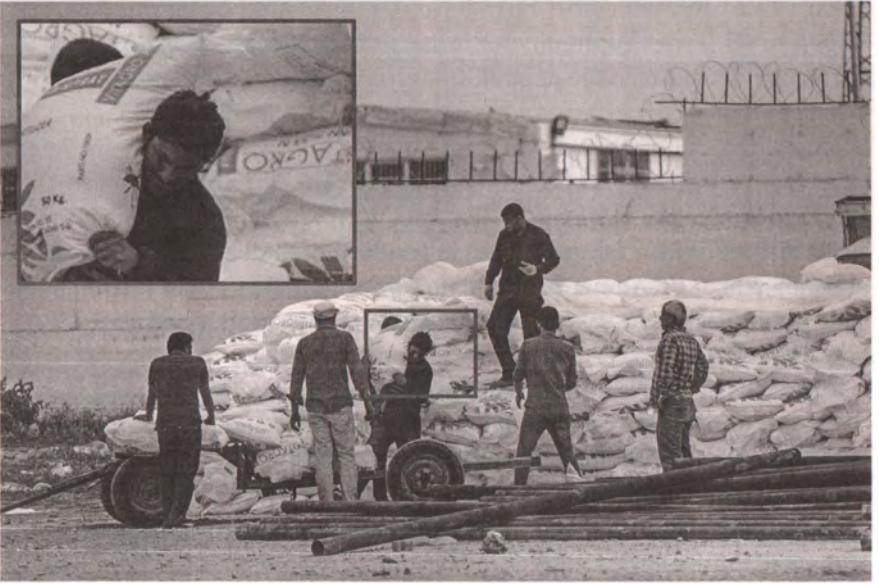
Ancak Vitagro marka amonyum nitratın Suriye-Irak sahnesinde ilk görülüşü, CAR'ın Haziran 2016'da yayınladığı raporla olmadı. Akçakale'nin EYP yapımında kullanılan amonyum nitratın İslâm Devleti'ne sevkiyatında önemli bir

geçiş noktası olduğuna ilişkin 5 Mayıs 2015 tarihli *New York Times* haberi-ni²⁰⁹ Şanlıurfa Valiliği "İlimiz Akçakale Sınır Kapısı ticari faaliyetlere ve araç giriş çıkışına kapalı olup Ülkelerine dönmek isteyen Suriyelilere de şahsi eşyaları dışında, ticarete konu olabilecek yüklü miktarda hiçbir malzemenin geçişi ile ilgili izin verilmemektedir"²¹⁰ ifadeleriyle yalanlamıştı.

Ancak *New York Times*'in haberle birlikte yayınladığı fotoğraflardaki çuvalların üzerinde rahatlıkla okunabilen Vitagro yazısı bunun aksini söylüyordu. Mayıs 2015'te yayınlanan fotoğraf, Haziran 2016'da CAR'ın Irak'ın Tikrit kentindeki İslâm Devleti'ne ait EYP üretim atölyelerinde aynı marka amonyum nitrat tespit etmesiyle daha da anlamlı hale geldi. Akçakale-Tel Abyad güzergâhı üzerinden gerçekleştirilen bu amonyum nitrat sevkiyatlarında, İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi İsmail Bayaltun'un rol almış olması ihtimali son derece yüksek.

209 <https://web.archive.org/web/20171223081115/https://www.nytimes.com/2015/05/05/world/europe/fertilizer-also-suited-for-bombs-flows-to-isis-territory-from-turkey.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

210 <https://web.archive.org/web/20151125190419/http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/265572.aspx>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Fotoğrafta 50 kiloluk çuvalların üzerindeki "Vitagro" yazısı açıkça gözüküyor. Fotoğraf, ayrıntının daha iyi görülebilmesi için modifiye edildi (Fotoğraf: *New York Times*).

Vitagro marka amonyum nitrat çuvalları Akçakale Sınır Kapısı'ndan geçirilirken (Fotoğraf: *New York Times*).

Rusya'ya bağılı istihbarat birimlerinde hazırlanan raporlarda da Türkiye'den İslâm Devleti'ne amonyum nitrat sevkiyatlarında, Bayaltun Kardeşlerin şirketi Tevhid Bilişime değinildi. Mayıs 2016'da, o tarihte Rusya'nın Birleşmiş Milletler Büyükelçiliği görevini yürüten Vitaly Churkin, dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon'a iletildiği mektubunda Türkiye'de faaliyet gösteren kuruluşların İslâm Devleti'ne EYP hammaddeyi sevkinde görev aldığını söylemişti. Mektupta, EYP yapımında kullanılan malzemelerin Türkiye'den İslâm Devleti'ne gönderilmesinde rol oynayan araçlar arasında İsmail ile Ahmet Bayaltun'un kontrolündeki Tevhid Bilişim şirketi de sayılmıştı.²¹¹ Rusya'nın bu iddiaları Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı yetkililerince, "Türkiye karşıtı propaganda kampanyasının bir parçası, dolayısıyla ciddiyle alınmamalı," sözleriyle yanıtlandı.²¹²

CAR'ın Aralık 2017'de yayınladığı, 2014-2017 saha bulgularının yer aldığı *Weapons of the Islamic State* [İslâm Devleti Silahları] raporunda,²¹³ EYP yapımında kullanılmak üzere Türkiye'den İslâm Devleti'ne gönderilen potasyum nitrat çuvalları da belgelendi. Doktor Tarsa Tarım şirketine ait, ithal edilip iç piyasada satılan SQM markalı potasyum nitrat çuvalları Irak'taki pek çok noktada farklı zamanlarda bulunmuştu. Kasım 2016'da Musul'daki bir İslâm Devleti silah imalathanesinde bulunan potasyum nitratla aynı parti numarasını taşıyan çuvallar Eylül 2017'de Telafer'deki bir silah üretim tesisinde de tespit edildi. Doktor Tarsa Tarım tarafından satılan potasyum nitrat çuvalları, Haziran 2016'da Felluce'de ve Kasım 2017'de Hawija'daki silah atölyelerinde de ortaya çıktı.

Aynı rapora göre, İslâm Devleti'nin roket yakıtı üretiminde kullandığı maddelerden biri olan, bir şeker alkolü çeşidi *sorbitol* de Türkiye üzerinden Irak'a gitmişti. Karakuş'ta, Musul'un doğu ve batı bölgelerinde bulunan çuvallardaki seri numaralarını inceleyen sorbitol üreticisi Fransız Tereos firması, Irak'ta bulunanların Türkiye'deki Sinerji isimli dağıtımçı firmaya satılan sorbitol çuvalları olduğunu belirledi. Sinerji ilgili seri numarasına sahip çuvalların, yıllardır Türkiye'den sorbitol ithal eden Halep kökenli kardeş şirketlere satıldığını, Suriye'ye ihracatın 1 Eylül ve 22 Aralık 2015 tarihlerinde, Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı'ndan yapıldığı CAR'a bildirdi. Sinerji tarafından CAR'a iletilen Halep'teki şirkete ait telefon numaralarının 2013'ten 2016'ya kadar İslâm Devleti egemenliğinde kalan el-Bab'da bulunan bir şahsa ait ol-

211 <https://web.archive.org/web/20180210203615/http://www.ibtimes.com/russia-blames-turkey-supplying-isis-weapons-chemical-supplies-2347105>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

212 <https://web.archive.org/web/20160527155342/http://www.hurriyetdailynews.com/ankara-refutes-russian-claims-of-supplying-isis-with-explosives-.aspx?pageID=238&nlD=99680&NewsCatID=353>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

213 <https://web.archive.org/web/20180429011533/http://www.conflictarm.com/reports/weapons-of-the-islamic-state/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Kasım 2016-Eylül 2017 arasında Irak'taki farklı noktalarda bulunan, SQM tarafından üretildikten sonra Türkiye'de Doktor Tarsa Tarım firması tarafından satılan potasyum nitrat çuvalları (Fotoğraflar: CAR).

duğu görüldü. Birleşmiş Milletler verilerine göre, 2014'te 16,5 ton olan Türkiye'den Suriye'ye sorbitol ihracatı, 2015'te tam 187 tona ulaşmış, 2015'teki ihracatın % 40'ınıysa Sinerji gerçekleştirmişti.

EYP hammaddeleri trafiğine yönelik önleme faaliyetleri

Sivil sektörlerde kullanılan bir malzeme olduğu için infilaklı fitiller silah ambargolarından veya ticari kısıtlamalardan etkilenmeksizin sınırlar arasında hareket edebiliyor. Yasal uluslararası ticaret zincirleriyle Türkiye'deki iç pazara ulaşan infilaklı fitiller, burada ancak resmi makamların bilgisi dahilinde alınıp satılıyor ve kullanılabilir. Kaçakçılığı yapması mümkün aktörler ya ithalatçı şirketler ya ithalatçı şirketlerin getirdiği ürünlerin bayiliğini yapan firmalar ya da ithalatçıdan veya bayilerden doğrudan ürün satın alan patlayıcı kullanıcılarıydı. Patlayıcı piyasasındaki bu üç farklı aktöre yönelik izleme ve denetim faaliyetlerini sıklaştırmak, infilaklı fitillerin ticaretin hangi noktasında sistem dışına çıkarıldığını ve İslâm Devleti'ne gönderildiğini keşfetmek için yeterliydi.

Türkiye'deki mevzuata göre, patlayıcı madde satın almak isteyenler kimlik ve ikametgâh bilgileri ile patlayıcıyı hangi işte kullanacaklarına ilişkin bilgileri içeren dilekçelerle Valiliklere başvurmak zorunda. Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzüğün 118, 119 ve 120. maddeleri uyarınca,²¹⁴ gerekli izinleri olmaksızın patlayıcı maddeler satın alınmıyor. Dolayısıyla tümü kayıt altındaki patlayıcı madde satışlarının incelenmesi halinde tedarik zincirindeki bilinmeyen ayrıntıları keşfetmek, yani kaçakları tespit etmek mümkündü.²¹⁵ Ancak İslâm Devleti'ne sevkiyat-

214 <https://web.archive.org/web/20170120170300/http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.8712028.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

215 <https://web.archive.org/web/20161011083845/http://www.birgun.net:80/haber-detay/cihatcilar-icin-tedarik-zinciri-107494.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ların sürdüğü dönemde infilaklı fitil kaçakçılığına ilişkin kararlı önlemler alınmadı.

Soğan TIR'ı olayını konuştuğum yerli patlayıcı şirketi yetkilileri ve maden mühendisleri şaşkınlıklarını gizleyemedi. Türkiye'de infilaklı fitiller en yaygın olarak kapalı havza madencilik sektörü tarafından kullanılıyor, bunu inşaat sektörü izliyor. Sektörlerin farklı düzeylerinde çalışan isimler görüşmelerimizde, yürürlükteki kanunların patlayıcı kaçaklarını önlemede iyi tasarlanmış bir gözetim sistemi sağladığını ifade ediyordu. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne (TMMOB) bağlı Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel, bir madendeki patlayıcı stokunun kötüye kullanımı sonucu ortaya çıkan hatırlayabildiği tek şiddet vakası olarak, 2015'te bir maden mühendisinin beline bağladığı dinamitlerle eski maden mühendisliği firmasını basıp şirketin genel müdür yardımcısını rehin aldığı olayı anımsatıyordu.²¹⁶ Yüksel, kapalı havza madenlerden infilaklı fitil kaçırmanın mümkün olup olmadığına ilişkin sorumaysa, "Madenden yüklü hatta küçük miktarlarda patlayıcı çalmak imkânsız değilse bile çok düşük bir ihtimaldir. Sıradan bir günde ateşçi, ustabaşı veya formen, depo sorumlusu ve hatta sorumlu mühendis, patlatma planlarını denetler. Vardiyanın sonunda da kullanılan patlayıcı miktarıyla gerçekleştirilen patlatmaların uyumlu olup olmadığı anlaşılır. Bir madenden düzenli olarak patlayıcı kaçırmanın tek yolu, madenin tümünden kaçakçılık işi için bir paravan olmasıyla mümkündür," yanıtını veriyordu.

Bir başka maden mühendisi Müfit Erdil, patlayıcıların kullanımına ek olarak üretimi ve satışı konusunda da oldukça tecrübeli bir isim. Kapeks Patlayıcı Yönetim Kurulu Üyesi Erdil, sektördeki lisanslama ve gözetim süreçlerini şöyle özetliyordu: "Üreticiler, ithalatçılar, satıcılar ve son kullanıcılar, yaptıkları her alım-satım ve her bir kullanım için ayrı lisanslara ihtiyaç duyar. İçişleri Bakanlığı da bu işlemleri sürekli denetler." Ancak Erdil'e göre denetim ve gözetim süreçleri kısmen suiistimale açık: "Yine de işlemlerin bir kısmı karşılıklı güvene dayanır. Örneğin fabrikamızdan bir alıcının deposuna patlayıcı gönderebilmemiz için patlayıcının türü ve miktarı ile sevkiyat güzergâhı ve varış noktası konusunda alıcının yetkilileri bilgilendirmiş olması gerekir. Kamyonumuzun, şoförümüzün ve teknik nezaretçinin de istenen tüm yükümlülükleri karşılıyor olması şarttır. Nakliyat arzulan varış noktasına ulaştığında şoför yerel polise veya jandarmaya giderek sevkiyatın tamamlandığı konusunda bilgi verir. Son olarak sevkiyatın tamamlanıp patlayıcıların depoya konduğuna ilişkin resmi bir bildirim yapılır. Ancak bazı durumlarda yerel polis ve jandarma bu son aşamaya nezaret etme zahme-

216 https://web.archive.org/web/20160712191833/http://www.dha.com.tr:80/maden-muhendisi-eski-isyerine-dinamitle-girip-muduru-rehin-aldi_1021128.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

tine girmeyebilir. Patlayıcıların depoya indirildiğine bizzat şahit olmadıkları halde, patlayıcı satıcılarıyla kurdukları karşılıklı güven ilişkisine dayanarak, resmi bildirim formlarını imzalayabilirler. Trend Patlayıcı'nın sahibi de uygulamadaki bu tip boşluklardan haberdar olmasaydı, yüklü miktarda patlayıcı kaçırmaya cesaret edemezdi.” Trend Patlayıcı'nın sahibi Mesut Doğanay, patlayıcı ticareti işine girmeden önce Denizli Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Silah ve Patlayıcı Maddeler Şube Müdürlüğü'nde görev yaptığı için mevzuat ve uygulamadaki açıkları biliyordu.

İslâm Devleti'nin Türkiye'ye komşu olduğu dönemde kullanılan infilaklı fitil piyasasına ek bir tedbir getirmeyen idare, Soğan TIR'ı olayı ortaya çıkıp güvenlik kuvvetlerinin sevkiyatlarda rol aldığı anlaşıncı, Nisan 2016'da denetimleri sıklaştırdı. Diğer EYP hammaddelerine yönelik önlemleri getiren de Türkiye'deki İslâm Devleti bağlantılı eylemler olmadı. İdare ancak TAK'ın [Teyrêbazên Azadiya Kurdistan] 2016'da EYP kullanarak düzenlediği saldırılardan sonra EYP hammaddelerine karşı tedbirleri başlattı.

TAK'ın 7 Haziran 2016'da İstanbul Vezneciler'de bir araca yerleştirilmiş EYP düzeneginin patlatılması yoluyla gerçekleştirdiği ve 11 kişinin yaşamını yitirdiği saldırı ardından ilk defa infilak fitili dışındaki EYP bileşenlerine ilişkin önlemler gündeme geldi. % 28 ve üzeri oranda amonyum nitrat içeren gübrelerin satışı önce geçici olarak yasaklandı,²¹⁷ 26 Haziran 2016'da yasağın kapsamı ve niteliği daha belirgin hale geldi. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın yayınladığı Nitrathı Gübreler Talimatı uyarınca amonyum nitrathı gübrelerin satış ve dağıtımı tamamen yasaklanırken, kalsiyum nitrathı gübrelerin satışı ciddi şekilde sınırlandı.

Ancak % 28 ve üzeri oranda amonyum nitrat içeren gübrelerin satışına getirilen yasak, İslâm Devleti söz konusu olduğunda epey geç alınmış bir önlemdi. TAK saldırılarından çok önce, 2015'in ilk aylarında, özellikle Akçakale üzerinden Türkiye'den Suriye'ye geçirilen amonyum nitrathı İslâm Devleti tarafından EYP yapımında kullanıldığı hem İslâm Devleti'nin geçiş güzergâhındaki yerel halk hem de idareciler tarafından biliniyordu.

Önlemler kapsamında amonyum nitrathı sınır ticareti yoluyla ihracı da 25 Ocak 2016 tarihli Bakanlar Kurulu kararının 18 Mart 2016'da yürürlüğe girmesiyle yasaklandı. Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar isimli düzenlemenin “Sınır ticareti kapsamına girmeyen ürünler” başlıklı 11. maddesi uyarınca, “sivil kullanım amaçlı patlayıcı maddeler ile amonyum nitrat ve benzeri içerikli patlayıcı yapımında kullanılabilecek maddeler” sınır ticareti kapsamı dışında bırakıldı. Buna karşın Suriye'ye ihraç edilen kimyasal gübre ve azotlu bileşiklerin değeri 2016 ve 2017'de düzeyini korudu.

217 <https://web.archive.org/web/20160715183912/http://www.iha.com.tr/haber-tonlarca-amonyum-nitrathı-gubreye-teror-yasagi-565232/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

TÜİK verilerine göre, 2013'te Suriye'ye 5.377.000 TL'lik kimyasal gübre ve azotlu bileşik ihraç edilirken, 2014'te büyük bir sıçramayla toplam ihracat 21.871.000 TL'ye yükseldi. İhracat değeri 2015'teyse 12.912.000 TL olarak belirlendi. Amonyum nitrate getirilen sınır ticareti yasağına karşın, Suriye'ye ihraç edilen kimyasal gübre ve azotlu bileşiklerin toplam değeri 2016'da 12.920.000 TL olarak ölçüldü.²¹⁸

TAK saldırılarının ardından EYP sistemlerinde kullanılabilen tüp gazların satışlarına da gözetim ve denetim tedbirleri getirildi.²¹⁹ Ancak tüp gazlara getirilen tedbirler, amonyum nitrat haricindeki EYP üretiminde kullanılan hammaddelere gelen denetimin kamuoyunca fark edilebilen kısmını oluşturuyor. Patlayıcı sektörüne yakın isimlere göre, Nisan 2016 içerisinde Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talimatıyla, patlayıcı madde üretimi veya pazarlama firmalarının yer aldığı tüm kentlerde yerel emniyet birimleri, üretici ve pazarlamacılarla toplantılar yaptı. Emniyet yetkilileri yerinde denetimler gerçekleştirip firmaların depolarını ziyaret ederek, kayıtlarda görülen patlayıcı maddeler ile depolarda bulunan miktarları karşılaştırdı. Satış yapılan inşaat ve madencilik firmalarındaki patlayıcı miktarları da kontrol edildi.²²⁰

Geç gelen önlemlerin, Türkiye patlayıcı piyasalarının uluslararası ticaretin gözde adreslerinden biri olmasını önleyemediğini düşünenler de var. Solar Industries 2014-2015 faaliyet raporunda, patlayıcılar için ihracat merkezi konumu kazanan Türkiye'nin, bu bölgedeki piyasalara açılmak için önemli bir kapı olduğu belirtiliyordu. Endüstri temsilcilerine göre Türkiye'deki patlayıcı piyasası tıpkı Solar Industries'in öngördüğü gibi, uluslararası alıcıları kendisine çekiyor. Fakat Türkiye'nin bu piyasadaki ağırlığını iştien yalnızca yasal alıcılar değil; görünüşe göre devlet dışı silahlı güçler ticaret kolaylığından ötürü Türkiye'yi patlayıcılar için kaynak ülkelerden biri değerlendiriyor.

Devlet dışı silahlı güçlerin Türkiye piyasalarına ilgisine dair bir örneği patlayıcı piyasasında ticaretle uğraşan, isminin zikredilmesini istemeyen bir kaynak aktardı. Bu kaynağa göre, EYP malzemelerinin alım-satımındaki kolaylık Libya'da savaşan silahlı güçlerin de ilgisini çekti. Haziran 2016'da ortaya çıkan bazı şahıslar, pek çok patlayıcı şirketini ziyaret ederek istedikleri miktardaki patlayıcının kısa sürede sevkiyata hazır edilmesi karşılığında, fiyatlarının çok üzerinde peşin ödemeli teklifler yaptı.²²¹

218 tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 12.06.2017.

219 <https://web.archive.org/web/20161011081036/http://www.hurriyetdailynews.com:80/turkish-govt-to-regulate-cylinders-used-in-bomb-making-amid-anti-terror-fight.aspx?pageID=238&nID=100349&NewsCatID=338>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

220 <https://web.archive.org/web/20161029091406/http://www.birgun.net:80/haber-detay/patlayicilara-onlem-almak-emniyet-in-aklina-simdi-geldi-117491.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

221 <https://web.archive.org/web/20160711093310/http://www.birgun.net:80/haber-detay/patlayici-almak-icin-libya-da-siraya-girdi-119226.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Libya'ya götürölmek üzere satın alınmak istenen patlayıcılarla ilgili teklifi işiten patlayıcı firması yetkilisi şunları anlatıyordu: "İthalat iznine benzer bir belgeyle geldiler. İzin güya Libya hükümetinden alınmış ama Libya'nın durumunu bildiğimizden Emniyet Genel Müdürlüğü'yle görüştük. Onlar da Dışişleri Bakanlığı'nı durumdan haberdar etti. Bakanlık satış yapmamamız yönünde tavsiyede bulundu. Biz de herhangi bir satış gerçekleştirmedik. Ancak aracılık yapan bu şahısların başka firmalara da gittiğini, hatta satış yapmayı reddeden meslektaşlarımızı tehdit ettiklerini biliyoruz."

Aynı kaynak, Maxam Anadolu firmasına ait infilaklı fitillerin Haziran 2015'te Cilvegözü Sınır Kapısı'nda yakalandığı olayı da anımsatıyordu. Yetkiliye göre, Maxam Anadolu şirketinin Ürdün merkezli ASR Trading Company'ye bir milyon metre infilaklı fitil satışının birkaç gün öncesinde, Ürdünlü şirket için aracılık eden şahıslar Türkiye'deki diğer firmalarla da görüşmüştü. Özellikle Ürdün'e sevkiyatın deniz yoluyla değil, karayoluyla Suriye üzerinden gerçekleştirilecek olması ve araçların ödeyecekleri nakit para karşılığında sevkiyatın birkaç gün içinde önce hazırlanması konusundaki ısrarı, firmalar tarafından şüpheli bulundu ve talep İçişleri Bakanlığı'na bildirildi. Bakanlık olumsuz görüş bildirmese de, ASR Trading Company adına aracılık yapan şahıslara çoğu şirket ürün vermedi. Ancak araçlar Maxam Anadolu firmasını anlaştırmaya razı etmeyi başardı.²²²

Silah, mühimmat ve diğer askerî malzeme sevkiyatları

Türkiye IŞİD'i kolaylıkla erişebileceği, yasal yükümlölükler altına girmeyeceği ve takibe takılmayacağı ölçüdeki askerî malzeme sevkiyatlarını kendi hücrelerine mensup şahısların İslâm Devleti'ne gidiş gelişleri sırasında gerçekleştiriyordu. İslâm Devleti Türkiye Kolu ise alım-satım ve kullanımı gözetim altında olan, edinilmesi için özel izinlere ihtiyaç duyulan patlayıcıların İslâm Devleti'ne gönderilmesi için ilgili piyasalarda faaliyet gösteren taseronlardan yararlanıyordu.

Türkiye IŞİD'inin İslâm Devleti'ne yüklü miktarda askerî malzeme, patlayıcı veya silah ve mühimmat götürmeme kuralına İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği bile aykırı değildi. Elbeyli'de konuşlanmış İlhami Balı ve ekibi piyasadan serbestçe alabileceği materyalleri kendi imkânlarıyla edip İslâm Devleti'ne sevk ediyordu. Fakat bu hizmet özel materyalleri İslâm

222 Türkiye'deki tedarik zincirlerine ilişkin ilk araştırmamın çıktıları 28 Mart 2016'da *BirGün* gazetesinde yayınlandı. Aynı gün, Maxam Anadolu'dan bir yetkiliyle kısa bir telefon görüşmesi yaptım. Beni arayan yetkili Ürdünlü şirkete yaptıkları bir milyon metre infilaklı fitil satışıyla ilgili en çok mağdur olan tarafın kendileri olduğunu anlattı. <https://web.archive.org/web/20161011083845/http://www.birgun.net:80/haber-detay/cihatcilar-icin-tedarik-zinciri-107494.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Devleti'ne ulaştırmaktan çok, savaş sürerken bulunması zor sıradan ekipmanı sınırın diğeri tarafına göndermekten ibaret bir aracılık işiydi. Türkiye Sınır Emirliğı çoğı zaman askerî malzemeleri Türkiye'den temin edip temas halinde olduğı ketibelere ulaştırıyor, nadiren birkaç silahı sınırdan geçiriyordu.

Dinleme tutanaklarına göre, Balı Hatay'daki bir askerî malzeme tedarikçisiyle sürekli temas halindeydi. Balı tarafından Hatay'daki asker malzemesi dükkânından ısmarlananlar arasında askerî elbiseler, botlar, çadırlar, dürbünler, kelepçeler, el fenerleri ve araçların üzerine takılan çakar lambalar ile termal içlikler bulunuyordu.

İlhami Balı'yla Hatay'da askerî malzeme dükkânı işleten Özgür B. arasındaki, dinlemeye takılan ilk görüşme 19 Kasım 2014'te gerçekleşti. Dinleme tutanaklarında yer almasa da Balı'nın aradığı numara araştırıldığında, askerî malzemelerin Hatay'da faaliyet gösteren As Donatım isimli bir dükkândan sağlandığı anlaşıyordu. 19 Kasım 2014'teki görüşmede Balı, 35 askerî elbise ve 35 askerî bot istiyordu.

İlhami Balı: Elbiseden 35 tane daha lazım. Birazdan WhatsApp'la göndereyim şeylerini. Sen bana listeyi gönder de, bu gönderdiklerinin parasını göndereyim. Ayakkabı var mı ayakkabı?

Özgür B.: Var var.

İlhami Balı: Tamam 35 takım daha lazım.²²³

25 Kasım 2014 tarihli bir başka görüşmede Balı siparişleri arasına, çoğunlukla resmi araçlar, güvenlik kuvvetleri ile itfaiye ve ambulans gibi acil durum taşıtlarının kullandığı çakar lambalardan ekledi. Görüşmeden İlhami Balı'nın Özgür B.'ye 2.000 dolar yolladığı da anlaşıyordu:

İlhami Balı: 2.000 dolar gönderdim, aldın mı?

Özgür B.: Evet aldım ağabey. Allah bin bereket versin.

İlhami Balı: Bir de senin WhatsApp'ına bir tane el feneri gönderdim, büyük kalın... Ona da bir bak, ondan varsa bize 10 tane lazım ondan. Bir de bir şey soracağım, bu trafik polislerinin arabalarının üzerine sirenler koyarlar, böyle mavi... Var mı sende ondan?

Özgür B.: Çakar lamba. Anladım anladım.²²⁴

28 Kasım 2014'teki görüşmede, askerî malzeme tedarikçisi Özgür B., gümrüklerde sorun yaşadığını aktarıyor ve askerî elbiseleri henüz temin edemediğini, "Gümrükte sıkıntı var ağabey, gümrükler çok sıkıntı var... Hiçbir

²²³ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2700920217.

²²⁴ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2702352666.

bilgi vermiyorlar gümrükten. Doğubayazıt'tan çekiyorum malı. Mersin'deki biraz sıkıntı bu sefer, Doğubayazıt'a yöneldik. Ayakkabıların, termal içliklerin, hepsi hazır," sözleriyle aktarıyordu.²²⁵ 2 Aralık 2014'teki görüşmede ürünleri hazırlayan Özgür B.'den Balı beş dürbün, 10 çadır ve 10 askerî elbise seti daha sipariş etti.²²⁶ Balı 11 Aralık 2014'teyse 25 kelepçe, 16 tane bot siparişi verdi.²²⁷

Balı'nın Hatay'daki askerî malzeme tedarikçisiyle kurduğu ilişki, Türkiye'de konuşlanmış bir başka tesisi akıllara getiriyor. Gazeteciler Isabel Hunter, Salem Rizk ve Jodi Hilton, Şubat 2016'da Hatay'da bir tekstil atölyesini ziyaret etti. Askerî üniformalar, sırt çantaları ve diğer askerî tekstilin üretildiği atölye dışarıdan bakıldığında sıradan bir askerî malzeme tedarikçisine benzese de, aslında burada aralarında İslâm Devleti, ÖSO unsurları, Ahrar uş-Şam ile Cephetül Nusra'nın da bulunduğu pek çok devlet dışı silahlı örgütün siparişleri üretiliyordu.²²⁸

Atölyeyi işleten 35 yaşındaki *Ebu Zakur*, İslâm Devleti'nin kullandığı kamuflaj ve diğer malzemenin üretiminde en küçüğü dokuz yaşındaki çocukları kullanıyordu ve atölyede genellikle 10 çocuk çalışıyordu. Yoksul sığınmacı aileler, çocuklarının okula gitmektense haftalık 100 TL karşılığında, her gün 12 saat boyunca tekstil atölyesinde çalışmasını tercih ediyordu.

Müşterileri arasında İslâm Devleti'nin de bulunmasını Ebu Zakur pek dert etmiyordu: "İslâm Devleti genellikle ABD ordusunun kullandıklarından ziyade, Afgan tipi üniformalar kullanıyor. Biz de bu kıyafetleri genellikle dükkâna gelen Rakkalı tüccarlara satıyoruz. Onlar geldikleri yeri söylemeseler de elbiselerin çoğu Rakka'ya gidiyor. Rakka'dan geldiklerini söylerlerse onlara satış yapmayacağımı sanıyorlar. Ama ben satarım, müşterilerimin nereden geldiğinin önemi yok. Bu [savaş ve İslâm Devleti'nin etkileri] elbette ki bir sorun ama ben elbiselerimi satmak ve hayatımı kazanmak istiyorum." Ebu Zakur'un işlettiğine benzer atölyelerin Türkiye Sınır Emiri ve Türkiye IŞİD'i yapılanmalarıyla iş yapmış olması ihtimali epey yüksek.

Dinleme tutanaklarına göre, Türkiye Sınır Emirliği İslâm Devleti'ne nadiyen silah da geçiriyordu. Sınır emiri İlhami Balı ile Hudut İdaresinin bir diğer yöneticisi Mustafa Demir arasında geçen 7 Şubat 2015 tarihli bir görüşmede, Kalaşnikof tipi bir tüfekten ve bir LAW silahının Suriye'ye geçirildiğinden bahsediliyordu. Konuşmadaki "Gece görüşü var, görebilirler," sözle-

225 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2703063248.

226 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2703978743 ve 2703987868

227 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2706374843.

228 <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3597143/Child-slaves-making-uniforms-Isis-Inside-Turkish-sweatshop-children-young-nine-work-12-hours-day-stitching-combat-gear-used-battle-Islamic-State.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Hatay'daki askerî iforma üreten atölyenin görünümü (Fotoğraf: Jodi Hilton/Daily Mail).

riyle sınırda görev yapan askerlerden bahsedilmesinden, ilgili sınır geçişinde gizliliğe dikkat edildiği anlaşıyordu.²²⁹

22 Kasım 2014 tarihinde, İlhami Balı ile Ebu Musa kod adlı bir kişi arasında sınırdan geçecek malzemeleri konu alan bir konuşma gerçekleşti. Getireceği malzemelerle ilgili herhangi bir talimat olup olmadığını soran Ebu Musa'ya, Balı'nın verdiği "Uçak mı ne?" yanıtı, Suriye'ye geçirilmek üzere sınıra getirilecek malzemenin bir *drone*, yani insansız hava aracı olabileceğini düşündürüyordu:

Ebu Musa: Tanıdın mı? Ben Ebu Musa, hani "Malzeme getireceğim," dedim ya... Aradılar mı seni?

İlhami Balı: Yok, kimse aramadı beni ağabey.

Ebu Musa: He, hatırlıyorsun değil mi, malzeme getirecektim ben.

İlhami Balı: Hatırladım, hatırladım, bu şey, uçak mı ne? Kimse aramadı beni. Yani 24 saat telefonum açık.²³⁰

Hem İslâm Devleti hem de Suriye'de savaşan diğer örgütler çeşitli işlevlerinden ötürü *drone*'ları, sıklıkla da fotoğraf ve video çekebilen *quadcopter*'leri çatışmalar sırasında kullandı. İslâm Devleti keşif görevleri ve hedef tespiti

²²⁹ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2724115854.

²³⁰ Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2701591679.

için quadcopter'lerce çekilmiş görüntülere başvuruyor, hatta hareket başlattığı bölgelerin quadcopter'ler tarafından havadan çekilmiş anlık görüntülerinden çatışmaları koordine etmek için de yararlanıyordu.²³¹ Cephethül Nusra ile İslâm Devleti, insansız hava araçlarına EYP'ler bağlayarak bu cihazları ölümcül hale getirmeyi de başardı. Özellikle Irak güçleri, Musul Operasyonu kapsamındaki ilerleyişleri esnasında EYP düzeneği eklenmiş pek çok drone'la karşılaştı.²³²

Fırat Kalkanı Operasyonu kapsamında Suriye'deki savaşa katılan TSK'nın yaptığı bir açıklama, İslâm Devleti'nin insansız hava araçlarıyla olan ilişkisini, o güne dek tespit edilenin bir düzey ötesine taşıdı. 27 Eylül 2016 tarihindeki gelişmelerin derlendiği bilgi notunda TSK, daha önce rastlanmamış bir gelişmeyi duyuruyordu: "Deaş TÖ [Terör örgütü] tarafından, Vukuf bölgesinde bulunan unsurlarımıza, Drone'dan atılan bombayla düzenlenen saldırı sonucu üç personelimiz hafif şekilde yaralanmıştır."²³³ Bu olaydan iki hafta sonra, Ekim 2016'da, buldukları bir quadcopter'i inceleyen Kürt güçleri, araca yerleştirilmiş EYP'nin patlaması üzerine iki kayıp verdi. Patlama aynı zamanda iki Fransız komandonun da yaralanmasına yol açtı.²³⁴ Olayın ardından Reuters'e konuşan bir yetkili de drone'un bubi tuzağı içerdiğini doğruladı.²³⁵ Ancak içlerine EYP düzenekleri yerleştirilmiş tuzaklı drone'lar kullanılarak düzenlenen saldırıların aksine TSK'nın 27 Eylül 2016'da yaptığı duyuru, ilk defa İslâm Devleti'nin drone yoluyla bombardıman gerçekleştirebildiğini gösteriyordu.

İslâm Devleti 2014'te, İran'ın kullandığı bombardıman kapasiteli Mohajer-4 tipi insansız hava araçlarından birini ele geçirmeyi başarmıştı.²³⁶ Ancak onarımı gerçekleştirilemediği için terk edilen Mohajer-4, Diyala'da İslâm Devleti'nce düşürüldükten bir ay sonra Peşmerge kuvvetleri tarafından bulundu.²³⁷ Onarılabilmiş olsaydı bile İslâm Devleti Mohajer-4'ün kalkış yapmasına ve uçmasına olanak tanıyacak pist ve teknik ekipmandan yoksundu.

231 <https://web.archive.org/web/20170215172057/http://www.longwarjournal.org/archives/2015/04/islamic-state-uses-drones-to-coordinate-fighting-in-baiji.php>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

232 <https://web.archive.org/web/20180210124756/https://www.nytimes.com/2016/10/12/world/middleeast/iraq-drones-isis.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

233 https://web.archive.org/web/20170208023013/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/dunya/606863/TSK_saldirinin_detaylarini_acikladi__ISiD__drone_la_bombaladi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

234 http://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2016/10/11/irak-deux-commandos-francais-gravelement-blesses-a-erbil-par-un-drone-piege_5011751_3218.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

235 <https://web.archive.org/web/20171211093009/http://www.aljazeera.com/news/2016/10/isis-drone-deadly-iraq-attack-161012151854280.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

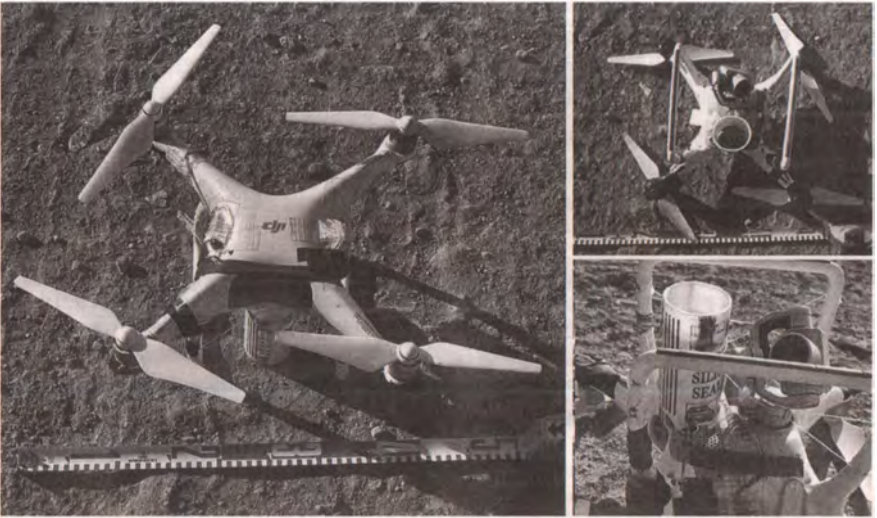
236 <https://web.archive.org/web/20171010095137/https://www.thedailybeast.com/isis-we-nabbed-an-iranian-drone>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

237 https://web.archive.org/web/20160908040553/https://twitter.com/green_lemonnn/status/534431383952056321, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Hepsi Irak-Diyala'da çekilen fotoğraflarda Kasım 2014'te İslâm Devleti tarafından ele geçirilen insansız hava aracı (soldaki ve ortadaki fotoğraflar), daha sonra Aralık 2014'te Peşmerge tarafından bulundu. Fotoğraflardakinin aynı araç olduğu seri numarasından anlaşıyor.

Kendileri de oldukça hafif olan ve ancak küçük EYP'ler veya el bombaları taşıyabilecek quadcopter'lerin İslâm Devleti tarafından kullanımı Ekim 2016'dan sonra büyük bir hızla arttı. Irak güçlerinin İslâm Devleti'ne karşı savaştığı bölgelerde el bombaları taşıyan pek çok quadcopter'e rastlandı.²³⁸ Nisan 2017'de yayınlanan bir CAR raporunda silahlandırılmış DJI Phantom

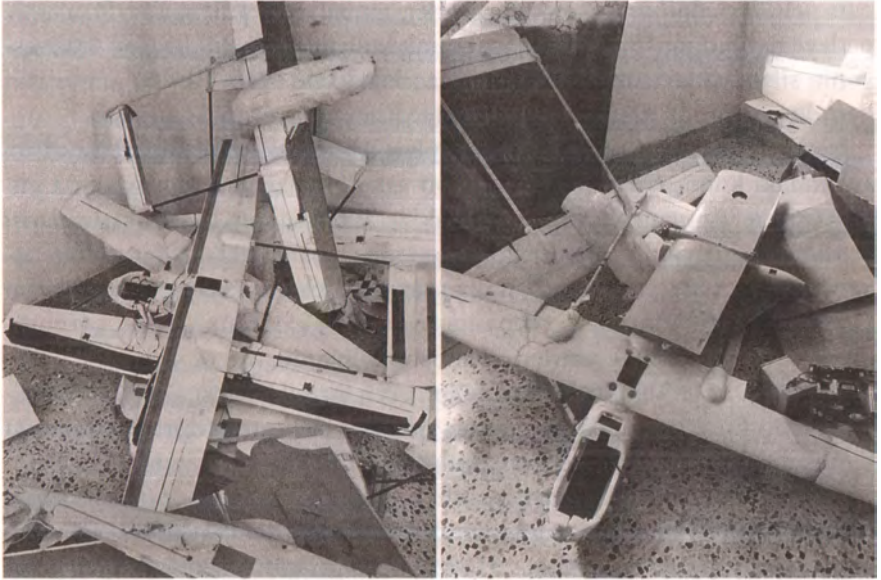
Şubat 2017'de bir CAR araştırmacısının belgelediği, İslâm Devleti tarafından patlayıcı madde taşıma ve bırakma işlemlerini gerçekleştirebilir hale getirilmiş, DJI Phantom 4 tipi quadcopter. Drone'un altına yerleştirilen bölme konan EYP, bölmenin ağızındaki engelin kumanda edilerek yoldan çekilmesiyle hedefe bırakılabiliyordu (Fotoğraflar: CAR).

²³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=KYInIsgJDeQ>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

4 tipi bir quadcopter'in görüntülerine de yer verildi ve quadcopter'lerin hangi yöntemle patlayıcı madde taşıyıp hedeflere ulaştırdığı ortaya kondu.

CAR'ın Irak'ın Ramadi kentinde Şubat 2016'da keşfedilen bir drone atölyesinde çekilmiş fotoğrafları da içeren, Ekim 2016'da yayınlanan bir başka raporundaysa sabit kanat drone'ların İslâm Devleti'nin Irak'ın Ramadi kentindeki bir imalathanede ürettiği görülüyordu.²³⁹ *Combating Terrorism Center* için çalışan araştırmacı Vera Mironova da yine Irak'ta, Musul Üniversitesi yakınlarında keşfedilen bir drone imalathanesinin fotoğrafları ile drone'ların üretimi ve kullanımına ilişkin belgeleri Ocak 2017'de kaleme aldığı bir makalede paylaştı.²⁴⁰ Araştırmalardaki ortak nokta, İslâm Devleti'nin 2015'ten itibaren özellikle uçan kanat [*Flying-wing*], delta kanat veya sabit kanat tiplerinde, köpük bileşenli insansız hava araçlarını kendi imkânlarıyla üretmeye çalıştığı ve bu hava araçlarını silahlandırmayı denediğiydi.

2015 itibarıyla İslâm Devleti'nin operasyonel drone'lara sahip oluşu, drone'ların silahlandırılması çalışmalarına bundan daha önce başlanmış olabileceğini gösteriyor. Bu bağlamda, Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı ile Ebu Musa

Musul Üniversitesi yakınlarındaki bir imalathanede bulunan sabit kanatlı drone'lar
(Fotoğraflar: Vera Mironova).

239 <https://web.archive.org/web/20180429012831/http://www.conflictarm.com/perspectives/islamic-states-weaponised-drones/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

240 <https://web.archive.org/web/20180429012835/https://ctc.usma.edu/ctc-perspectives-the-islamic-states-drone-documents-management-acquisitions-and-diy-tradecraft/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

isimli şahıs arasındaki görüşmede sınırdan geçirileceği belirtilen uçağın, silahlandırılma çalışmaları başarıya ulaşan drone'lardan birini veya drone'lar-da kullanılacak ekipmanı işaret ediyor olması mümkün.²⁴¹

Türkiye İŞİD'i yerel yapılanmaları kendi mensuplarının ihtiyaçlarını karşılama kaygısıyla, serbestçe tedarik edilebilen askerî malzemeleri İslâm Devleti'ne düşük miktarlarda sevk ederken, Türkiye Sınır Emirligi ise yine çoğu giyim ve diğer askerî malzemeleri içeren sevkiyatları İslâm Devleti içinde çarpışan ketibelerin talepleri üzerine gerçekleştiriyordu. Ancak İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun, yani Şirketin faaliyetleri bu örüntülerle uyumlu değil. Şirket elemanları Türkiye'den temin ettikleri büyük miktardaki malzemeyi, İslâm Devleti Hudut İdaresi'yle işbirliği halinde İslâm Devleti'ne aktarıyordu. Malzemelerin satın alınmasında kullanılan para İslâm Devleti tarafından Türkiye'ye gönderiliyor ve para alışverişi de çoğunlukla Türkiye içinde gerçekleşiyordu. İslâm Devleti'nin siparişleri doğrultusunda temin edilen malzemeler, Akçakale ve Elbeyli'de bulunan İslâm Devleti Hudut İdaresi yetkililerine teslim ediliyordu. Bu tedarik zinciriyle Türkiye'den İslâm Devleti'ne gönderilenler arasında kıyafet ve botlar gibi askerî giyim malzemeleri, hücum yelekleri, dürbünler, mesafe ölçerler, termal görüntüleyiciler, füzeler ile patlayıcılar bulunuyordu. Taşeron olarak kullanılan maddi kazanç motivasyonlu silah, patlayıcı ve mühimmat kaçakçıları ile İslâm Devleti arasındaki koordinasyonu da İslâm Devleti Türkiye Kolu sağlıyordu.

İslâm Devleti Türkiye Kolu mensupları Abdülhâkim ile İsmail Bayaltun arasındaki konuşmalardan birinde, bir askerî malzeme satıcısıyla yüz yüze görüşme yaptığını aktaran Abdülhâkim, 100 adet tam kıyafet seti siparişi verdiğini belirtiyordu. Abdülhâkim'in verdiği sipariş 100'er adet maske, askerî elbise ve bot içeriyordu.²⁴² İkili arasındaki pek çok konuşmadaysa İslâm Devleti mücahitlerinin savaş kapasitesini artıracak dürbün, termal görüntüleyici ve mesafe ölçer siparişlerinden bahsediliyordu.

7 Mart 2015'te Abdülhâkim ile bilinmeyen bir şahıs arasındaki konuşmada 50.000 Euro tutarında gece görüş özellikli elektronik dürbün alınacağı konuşuluyordu;²⁴³ 10.000 dolar karşılığında 1.500 metre mesafe, 11.000 dolar karşılığındaysa 3.000 metre mesafe menzilli, gece görüş özelliğine sahip dürbünler satın alınacaktı ve bu konuda İstanbul'da Karaköy'deki bir satıcıyla görüşme yapılmıştı. 12 Mart 2015'teki bir diğer görüşmedeyse sipariş edilen ayakkabılar ve dürbünlerin 40.000 dolar tuttuğundan bahsediliyordu.²⁴⁴ Pek çok görüşme kaydında, İslâm Devleti'nde bulunan şahısların İslâm Dev-

241 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/18 sayılı iletişimin tespiti kararı, Tape no: 2701591679.

242 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2705602138

243 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2732995051

244 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2734553071

leti Türkiye Kolu elemanlarına Türkiye'den temin edilmek üzere, GPS'li lazer pusula, mesafe ölçer ve dürbün siparişleri verdiği de görülmüyordu.²⁴⁵

4 Haziran 2015 tarihinde İsmail Bayaltun ile İslâm Devleti'nde bulunduğu anlaşılan bir şahıs arasında geçen görüşme, termal görüntüleyicili dürbünlerin tedarik zincirleri hakkında fikir sağlıyor. İslâm Devleti'nde bulunan şahsın 38'lik dürbün istemesi üzerine Bayaltun, "Bu ısıya duyarlı olanlar için adam Almanya'ya gitti; bugün, yarın geliyor... Hemen bize gönderecek," yanıtını veriyordu. Bayaltun'la görüşen kişi, "Unutma. Bütün kardeşler bekliyor vallahi. En önemli olan mesafe ölçer. Havan için, bildin mi? Bundan bize fazla yolla," diye konuşup ek olarak 50 adet 38'lik dürbün siparişini de Bayaltun'a ilettili.²⁴⁶ Dürbün siparişiyle ilgili bir diğer görüşmedeyse Ali Farag H. Hamad, dürbünlerin Rusya'dan geleceğini ve sipariş verilmesinin ardından 20-25 gün içerisinde ellerine ulaşacağını aktardı.²⁴⁷ Ali Farag H. Hamad'ın görüşme kayıtlarına göre, 19 Haziran 2015'te İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun sipariş ettiği 60 dürbün teslimata hazır hale geldi.²⁴⁸

38 ve 50 mm'lik yüksek netliğe sahip dürbünlerin satın alınması ve daha önce satın alınmış 32.000 dolar tutarındaki malzemelerden bahsedilen 6 Mart 2015 tarihli bir konuşmada, Kalaşnikof ve Dragunov tipi tüfeklerle uyumlu susturuculara²⁴⁹ ihtiyaç duyulduğundan da söz ediliyordu:

Abdülhâkim: Bir şey soracağım 38 HD için. Bir şahıs bize getirecek... Şu an 50 tane. Teoman Bey'in verdiği faturanın fotoğrafını çekip göndereceğim. Hepsini 32.000 dolar.

İsmail Bayaltun: Sen 50 HD istiyorsun değil mi? 10 tane, sıcağa duyarlı olan. Tamam, sorun değil... İnşallah birkaç güne gelecek. Susturucu?

Abdülhâkim: Tamam, bizim ihtiyacımız vardı.

İsmail Bayaltun: Ebu Suheyf dedi ki, "Eğer çok pahalıysa istemiyoruz, eğer fiyatı uygunsa satın alacağız."

Abdülhâkim: 15 Kalaşnikof ve 13 Dragunov.

Askerî pusula alımı hakkında İsmail Bayaltun ile Abdülhâkim arasında geçen bir başka konuşmanın ayrıntıları, Türkiye'den İslâm Devleti'ne Şirket tarafından sevkiyatı gerçekleştirilen askerî malzemelerin miktarı konusunda

245 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2750508248, 2750557771, 2762585757

246 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2763317703

247 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2768971846

248 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2768584736

249 Abdülhâkim, Kalaşnikof ve Dragunov tipi tüfeklere uygun susturucu arayışında olduğunu 18 Mart 2015'teki bir görüşme sırasında, bilinmeyen bir şahsa da söyledi (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2736799825).

da fikir veriyordu. İslâm Devleti'nden aldığı bir pusula siparişi sonrasında arayışa geçen Abdülhâkim'e olası satıcılar hakkında bilgi veren Bayaltun, tedarikçilerden birinden şimdiye kadar 500.000 dolarlık askerî malzeme satın aldığını ve hiç sorun yaşamadığını anlatarak ilgili kişiden alışveriş yapabileceği tavsiyesinde bulunuyordu:

İsmail Bayaltun: Geçen yanına gittiğimiz, 90 dolar diyen... Onun işi yüzde yüz sağlam. O adamdan yaklaşık 500.000 dolarlık mal aldım. Bir parçada bile bizi kandırmadı.

Abdülhâkim: Peki, var mı şu anda onda? Yanına gitsem bulabilir miyim?

İsmail Bayaltun: Şu anda gümrükte malları var. Kamyon çıktığı zaman ben ondan 50 tane istemiştim.²⁵⁰

7 Mart 2015 tarihli bir görüşme, İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne sevk ettikleri arasında füzeler ve bombaların da bulunduğunu gösteriyordu. İsmail Bayaltun ile Abdülhâkim arasındaki görüşmede, Bayaltun füzeler için Teoman isimli bir tedarikçiyle görüşme yapıp yapmadığını Abdülhâkim'e sordu. Abdülhâkim füzelerle ilgili bir gelişme olmasa da parça tesirli bombalarla ilgili bilgi verdi:

İsmail Bayaltun: Akhi, nasıl oldu? Füzeler için Teoman Beyin yanına gittin mi?

Abdülhâkim: Vallahi yok. Ebu Suheyf beni aradı, Teoman Bey için "Yok" dedi.

İsmail Bayaltun: Bize lazım. Gençler Şam'ın içerisinde 300 tane istiyorlar. Onlara yardımcı olalım.

Abdülhâkim: Ama Çeçen malı olan siyah parça bombayı yaptım.

İsmail Bayaltun: Nasıl bu siyah Çeçen parça bombası?

Abdülhâkim: Sanki orijinali gibi duruyor. "Sanki kendi fabrikasından çıkmış kadar orijinal," diyorlar. Rahatlıkla söyleyebilirim ki çok temiz. İş çok sağlam ama verdiği teslim süresi biraz uzun.²⁵¹

Şirket tarafından Türkiye'den temin edilen askerî malzemelerin yalnızca kuryeler veya toplu sevkiyatlar yoluyla İslâm Devleti'ne gönderilmediği, bazı ekipmanların doğrudan Türkiye'de bulunan İslâm Devleti timlerine ulaştırıldığı da, Şirket elemanlarından Abdülhâkim'in birkaç görüşmesinden anlaşılıyor. 16 Mart 2015 tarihinde İsmail Bayaltun ve ismi bilinmeyen bir şahısla görüşmeler yapan Abdülhâkim, İslâm Devleti'ne gönderilecek hücum

²⁵⁰ İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2733168564.

²⁵¹ Aynı kaynak.

yelekleriyle ilgili, çadırkentlerden birinde²⁵² konaklayan bir şahısla irtibata geçti.²⁵³ Plana göre, Abdülhâkim önce istediği hücum yeleklerinin²⁵⁴ bir numunesini kargoyla İsmail Bayaltun'a, yani Şanlıurfa'ya gönderecekti. İsmail Bayaltun hücum yeleği numunesi bir elemanı vasıtasıyla, yeleklerin üreticisi olduğu sanılan *Ebu Hattab*'ı tanıyan şahsın kaldığı çadırkente sevk edecekti. Nihayetinde çadırkentte kalan kişi hücum yeleği numunesini Ebu Hattab'a teslim edecek ve üretim süreci başlayacaktı. Görüşmelere göre, hücum yeleği ve daha sonra temin edilecek askerî malzemelerle, çadırkentte kalan bu kişinin mensubu olduğu ketibenin ihtiyaçları karşılanacaktı. Abdülhâkim de çadırkentte bulunan bu kişiyle yaptığı görüşmede, askerî elbise gibi sivil ihtiyaçları bir nakliye şirketiyle kendisine yolladığını, dört tane GPS, altı tane pusula ve diğer askerî ihtiyaçlarıysa ayrıca göndereceğini söylüyordu.²⁵⁵

Şirketin İslâm Devleti'ne sevk ettiği malzemelerin polis tarafından yakalandığı da oldu. İsmail Bayaltun ile ismi bilinmeyen bir şahıs arasında geçen 29 Mart 2015 tarihli görüşmede, bir kuryenin Gaziantep yakınlarında durdurulduğu ve niteliği anlaşılmayan 6.500 parçalık sevkiyatın polisin eline geçtiği konuşuluyordu.²⁵⁶ Yine Bayaltun'un 1 Nisan 2015 tarihinde aynı kişiyle gerçekleştirdiği bir başka görüşmesinde, İstanbul'da otobüs terminalinde polisin eline geçen malzemelerden bahsediliyordu:

İsmail Bayaltun: Arkadaşların İstanbul'da eşya yakalatmış otogarda? Biri bana söyledi, "100 tane yakalattırdılar," dedi.

Bilinmeyen şahıs: Bilmiyorum. Ne zaman yetişir bize şeyler?

İsmail Bayaltun: Bekliyoruz biz de hafta sonunu. Vallahi korkmaya başladık.

Bilinmeyen şahıs: Geçenlerde de yakalamışlardı ama sonra serbest bırakıyorlar.²⁵⁷

İslâm Devleti Türkiye Kolu Türkiye'den Suriye'ye silah, mühimmat ve patlayıcı hammaddesi tedariklerinin bir bölümüyle doğrudan kendisi ilgileniyorduydu da, bazen malzemelerin kuryelere taşındığı veya ağır malzemele-

252 İlgili görüşmenin gerçekleştiği 16 Mart 2015 tarihi itibarıyla Şanlıurfa etrafında Ceylanpınar, Akçakale, Viranşehir ve Suruç Çadırkentleri ile Harran Konteynerkenti faaldi ancak hücum yeleğinin ulaştırılacağı şahsın bunlardan hangisinde barındığı bilinmiyor.

253 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2735987832

254 16 Mart 2015 tarihinde sözü edilen hücum yeleklerinin İslâm Devleti'ne sevkiyatına Haziran 2015 sıralarında başlandığı anlaşıyor. Haziran 2015'te gerçekleştirilen pek çok görüşmede Şirket mensupları, hafif ve ihtiyaçlara göre kimi özellikleri kullanıcı tarafından değiştirilebilir olmasıyla bilinen Çeçen tipi yeleklerin sevkiyatından bahsediyor (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2768971846, 2767903513).

255 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2736101644.

256 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2740517999.

257 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2741506150.

rin sevkiyatını güvenilir nakliye firmalarına yaptırıldığı da oldu. Bazı ürünlerin tedarik zincirlerini ise İslâm Devleti'yle bağlantılı olmayan taşıyonlara bırakmıştı. İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinin taşıyonlarca yapılan sevkiyatlardan bahsettiği çeşitli soruşturma kayıtlarında görülebiliyor, Soğan TIR'ı Vakası da taşıyonlar eliyle gerçekleştirilen sevkiyatlardan biriydi. Ancak İslâm Devleti'ne yapılan silah, mühimmat ve patlayıcı sevkiyatlarına ilişkin Türkiye kamuoyundaki en büyük tartışma, idarenin İslâm Devleti'ne doğrudan malzeme gönderip göndermediğine ilişkindi.

Türkiye Sınır Emirliği ile İslâm Devleti Türkiye Kolunun irili ufaklı sevkiyatlarına karşın, Türkiye ve dünya kamuoyundaki Ak Parti iktidarı ile İslâm Devleti arasında somut bir işbirliği olabileceği tartışmalarını körükleyen, MİT TIR'ları vakasıydı. 19 Ocak 2014'te Adana yakınlarında, TEM Otoyolu'nun Ceyhan bölümünde jandarma tarafından durdurulan üç TIR, takip eden yıllar boyunca Türkiye gündeminde önemli yer işgal etti.

19 Ocak 2014'te TIR'ların şoförleri ve beraberindeki araçtan indirilen, MİT personeli olduğunu iddia eden dört kişi gözaltına alındı ve TIR'ların yükü arandı. TIR'ları ve beraberindekileri Seyhan Jandarma Komutanlığı'na götürmek isteyen jandarma, Adana Valiliği ve MİT'in devreye girmesiyle geri adım attı. Son yılların en büyük devlet içi krize dönüşen olayda taraflar hemen pozisyonlarını netleştirdi: Hükümet MİT kontrolünde Suriye'ye yardım taşıyan TIR'larda yapılan aramanın yasadışı olduğunu, Gülen Cemaati kontrolündeki kişilerin jandarmayı kullandığını savundu. Muhalif kesimlerse TIR'lar yoluyla Suriye'ye silah ve mühimmat nakledildiğini iddia ediyordu.

Jandarmanın "MİT TIR'ları" olarak anılan üç TIR'ı durdurduğu anlar.

Daha açık iddiaların ilki, Temmuz 2014'te CHP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Tezcan'dan geldi. Tezcan, arama yapılan iki TIR'daki özel bölmelerde birçok füze ve roket, ahşap sandıklar içinde bomba atar mühimmat, havan ve uçaksavar mühimmatı bulunduğunu açıkladı. Tezcan'a göre üçüncü TIR'daki arama çalışmaları sırasında jandarma engellenmiş, aranamayan bu TIR'da "çap ve miktarı tespit edilemeyen gelişigüzel konulmuş mühimmatlar" bulunduğu tutanağa geçirilmişti.²⁵⁸

CHP'nin kamuoyuyla paylaştığı tutanaklar, TIR'lardan birini kullanan şoförün ifadesini de ortaya koydu: "Bu yükler TIR'lara 19 Ocak günü saat 02.30 gibi Ankara Esenboğa Havalimanı'ndan, ülkesini bilmediğim yabancı uyruklu bir uçaktan yüklendi... Yükümüzü Reyhanlı'ya götürüyoruz. Reyhanlı'da Audi'deki iki kişiye TIR'ları teslim ediyoruz. Bizi otele yerleştiriyorlar. TIR'lar yurtdışına gidiyor. Daha önce de birkaç defa bu tarz yükleri taşıdık. Devlet işi yapıyorduk. Ankara'da MIT'e ait bir yere akşamdan TIR'larımızı bırakıyorduk. Bize, 'Saat 07.00'de gelin,' diyorlardı. Aynı şekilde yük getiriyorduk. Yükün MIT'e ait olduğunu biliyorum. Devletin işi olduğu için rahat rahat geldik. İlk kez havaalanından yük aldık ve yükleme esnasında ilk kez aracımızın başındaydık."²⁵⁹

Tartışmanın bir sonraki aşamasında iktidar, MIT aracılığıyla Suriye'ye götürülen TIR'larda silah ve mühimmat taşındığını kabul etti. Ancak silahların Türkmendağı mevkiinde Suriye rejimi güçleriyle çarpışan Türkmenlere gönderildiği ileri sürüldü.

29 Mayıs 2015'te *Cumhuriyet* gazetesinin, TIR'ların taşıdığı kargonun aranma anlarına ilişkin fotoğraf ve videoları yayınlamasıyla tartışma yeniden alevlendi. Arama anında çekilen görüntüler, TIR'larda taşınan kutuların üst kısımlarındaki ilaçlar kaldırılınca mühimmata ulaşıldığını gösteriyordu. Üç TIR'da yapılan aramada tespit edilenlerin listesi de nihayet netleşti. *Cumhuriyet*'e göre, TIR'larda toplam 1.000 adet 100 mm'lik top mermisi, 50.000 adet makineli tüfek mermisi, 30.000 adet 12.7 mm'lik ağır makineli tüfek mermisi ve 1.000 adet havan mühimmatı bulunuyordu.

MIT TIR'ları tartışmaları kamuoyunda neredeyse hep İslâm Devleti'yle birlikte anılsa da, pek çoklarına göre hem konvoyun rotası hem de TIR şoförlerinden birinin ifadesi, mühimmatın Ahrar uş-Şam'a gönderildiğine ilişkin makul bir şüphe uyandırıyor. Zaten TIR'ların durdurulup aranmasına yol açan ihbar da el-Kaide'ye silah ve mühimmat gönderildiğine ilişkin-

258 https://web.archive.org/web/20180224163208/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/97017/CHP_tutanaklari_acikladi__O_tirlardan_onlarca_fuze_cikti.html#, Erişim tarihi: 28.04.2018.

259 https://web.archive.org/web/20160928144330/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/98231/Silah_sevkiyati_devlet_isi_.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

İçişleri Bakanı Ala, 'İçindekileri biliyor musunuz' demişti. Artık biliyoruz

İşte Erdoğan'ın yok dediği silahlar

CAN DÜNDAR

Cumhuriyet, 19 Ocak 2014'te ihbar üzerine durdurulan TIR'ların görüntülerine ulaştı: **MİT TIR'ları AĞZINA KADAR SİLAH DOLU**

SAVCI ENGELENDİ

ADANA Savcısı Mevlut Üstünel Adana Cezaevi Sıkıyönetiminde 6 TIR'ı durdurmuş, operasyon MİT ile savcılığı karşı karşıya gelmişti. Savcılığın silah taşıyıp taşımadığına dair durdurduğu TIR'ları eleştiren MİT ve savcılığın MİT'ten poliler tarafından engellenmiş, Erdoğan devreye girerek savcılığın işlem yapmasına izin vermemiştir.

SURİYE'YE SİLAH

OLAYIN meşhursu yanı sıra Üstünel'den de bahsediliyor. Erdoğan ve İçişleri Bakanı Ala, TIR'ların hükümetin ilgili dahilinde Suriye'deki Türkmenlere gıda yardımı götürülmesi amaçlıydı. Cumhuriyet'in eleştirdiği görüntüler, o TIR'ların Suriye'deki iç savaşta kullanılarak silah ve askeri malzeme taşıdığı ortaya çıktı.

MİT TIR'INDAN ÇIKAN SİLAHLARIN DÖKÜMÜ

1000 HAVAN

1000 TOP MERMİSİ

50 BİN MAKİNELİ

TÜFEK MERMİSİ

30 BİN AĞIR

MAKİNELİ TÜFEK

MERMİSİ

İlaçların altına gizlenmiş

NEDEN YAYIMLIYORUZ?

Partizanlar halinde bir getiri yok eden çok tache çok oldu, bu ilahin hava k manna içinde indiriliyor, O silahlar TIR'ları yüklenip bu ilahin getirenler, koruyucular, sınırlardan geçiyorlar, O silahlar, o ilahın bütün devrim kurucular, ilahı yitiriyorlar, her

MİT'e ait TIR'lardaki çelik kutuların içinden önce ilaç kutuları, bunların altından da çok sayıda havan, top ve tüfek mermileri çıkıyor

GÖRÜNTÜLERDE TIR'larındaki çelik kutuların içinden karton kutuların olduğu görülüyor. Üzerinde "Dökme kum" damgası bulunan kutularda küçük kumlar, önce çözümleniyor, ilahın ilaçları çıkıyor. Ancak silahlar, ilaç paketlerinin altına gizlendiği anlaşıyor. Kutular kalınlığında, silindirik, beyaz ve diğer malzemelerden oluşuyor.

Takır: MİT'in böyle bir görevi yok

TIR'ları durdurmuş savcı Ali Tekin, gazetecilerin Ahmet ŞA'a Takır'ın acıklanması

"İşte Erdoğan'ın yok dediği silahlar" başlıklı Can Dündar'ın haberle yayınlanan 29 Mayıs 2015 tarihli *Cumhuriyet* gazetesi ilk sayfasından bir bölüm.

di.²⁶⁰ Araştırmacı Aaron Stein, TIR'ların taşıdığı sevkiyatın İslâm Devleti'ne mi yoksa Ahrar uş-Şam'a mı gittiği tartışması hakkında şu değerlendirmeyi yapıyordu: "TIR'ların İdlib'e doğru seyrettikleri anlaşıyor. Bu da Ahrar uş-Şam'a işaret ediyor. Buradaki endişe Ahrar uş-Şam ve el-Nusra'nın son olarak Türkiye destekli bir çatı örgütü olan Ceyş el-Fetih [Fetih Ordusu] üzerinden işbirliği içinde olması."²⁶¹ Ahrar uş-Şam'ın farklı yöneticileri de değişik zamanlarda en yakın destekçilerinin Türkiye olduğunu dillendirmekten çekinmedi.²⁶²

²⁶⁰ <https://web.archive.org/web/20170118203736/http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/01/turkey-syria-intelligence-service-shipping-weapons.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

²⁶¹ <https://web.archive.org/web/20170128081138/http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2015/06/turkey-syria-shipping-weapons-wowed-punish-editor.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

²⁶² <https://web.archive.org/web/20161118025429/http://en.eldorad.com:80/node/3229>, <https://web.archive.org/web/20170114160720/http://www.timeturk.com/tr/2015/03/20/ahrar-us-sam-lideri-cbu-cabir-dcn-timeturk-e-ozel-aciklamalar.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Almanya Federal Meclisi'ne, hükümetin yanıtlaması istemiyle verilen yazılı bir soru önergesine gelen yanıt da, Almanya resmi kaynaklarının Türkiye ile Ahrar uş-Şam arasındaki ilişkiyi teyit ettiğini gösteriyor.²⁶³ Die Linke milletvekili Katrin Kunert'in, Türkiye'nin Suriye'deki silahlı örgütlere silah ve ya mühimmat desteği verip vermediğine ilişkin sorusuna hükümet kaynakları tarafından verilen gizli ibareli yanıtta, Ankara'nın Ahrar uş-Şam ile İslâm Cephesi'ne silah ve mühimmat gönderdiği belirtildi. Bu bilgi hükümet tarafından, Kasım 2014'ten itibaren edinilen istihbarata dayandırılmıştı. Almanya kaynakları Türkiye'nin lojistik destekte bulunduğu örgütler arasında Ahrar uş-Şam ve İslâm Cephesi'ni anarken İslâm Devleti'nden bahsetmemiştir.

Ahrar uş-Şam'ın Cephethül Nusra'yla yakın ilişkiler içinde olması hem örgüte giden mühimmatın Cephethül Nusra'nın askerî kampanyalarında ve ya doğrudan Cephethül Nusra tarafından kullanılıyor olabileceği eleştirilerini de beraberinde getirdi. Kanıtlanamamış bir başka iddiaysa, mühimmatın taktiksel ricatlar sırasında Ahrar uş-Şam tarafından İslâm Devleti'ne bırakıldığı yönündeydi.

19 Ocak 2014'teki MIT TIR'ları olayının öncülü sayılan 1 Ocak 2014'te Hatay Kırıkhan'da durdurulan TIR, Rusya'nın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne Türkiye aleyhinde sunduğu argümanlar, İslâm Devleti'ne Türkiye'den trenlerle ağır silah ve mühimmat ve tank sevkiyatı iddialarının hiçbirini, Türkiye'nin İslâm Devleti'ne doğrudan silah veya mühimmat sağladığı konusunda reddedilemez deliller ileri sürmeyi başaramadı.

Araştırmalar da hafif silah mühimmatı konusunda Türkiye kaynaklı mermilerin Suriye ve Irak'taki çatışmalarda ciddi bir ağırlığı olmadığını gösteriyor. İslâm Devleti'nin terk ettiği 27 noktadan, Temmuz 2014 ile Kasım 2017 arasında toplanan 40.984 fişegin incelendiği CAR araştırmasına göre, son kullanıcısı veya üreticisinin Türkiye olduğu fişeklerin tüm örneklemdeki ağırlığı % 2,71'di.²⁶⁴

Araştırmada, Irak'ta Türkiye kökenli 1.011 adet mühimmat (Irak'takilerin % 3,47'si) Suriye'deyse Türkiye kaynaklı 98 adet mühimmata (Suriye'de belgelenenlerin % 8,84'ü) rastlandı. Toplamda, İslâm Devleti'nden ele geçirilmiş 40.984 adet mühimmatın 1.109'unun, yani % 2,71'inin Türkiye kökenli olduğu anlaşıldı. Suriye ve Irak'taki İslâm Devleti mevzilerinde tespit edilmiş 1.832 silahlık örneklemdeyse, Türkiye'de üretilmiş veya son kullanıcısının Türkiye olduğu 16 silah yer aldı, böylece Türkiye kökenli silahların oranı da % 0,87 olarak belirlendi.

263 <https://web.archive.org/web/20160827165411/http://investigativ.welt.de/2015/10/05/geheimnisverrat-im-parlament/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

264 <https://web.archive.org/web/20180429011533/http://www.conflictarm.com/reports/weapons-of-the-islamic-state/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

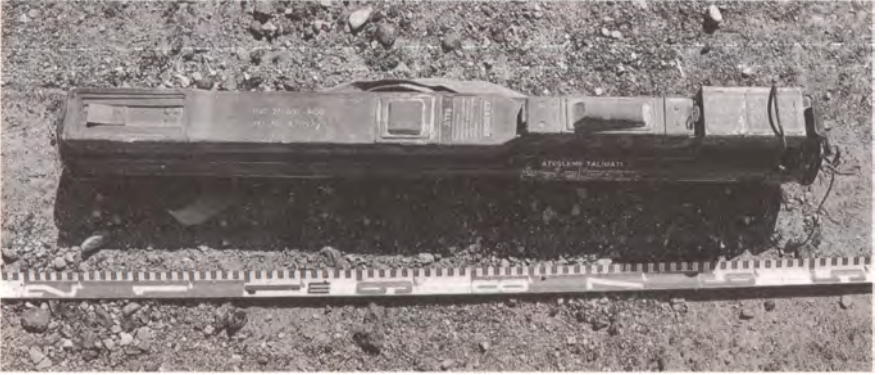
TABLO 7

CAR'ın Suriye ve Irak'taki 27 Noktadan,
Temmuz 2014 - Kasım 2017 Arasında Topladığı Fişeklerin Dağılımı

Ülke	Tespit edilen fişek	Ülke	Tespit edilen fişek
Rusya	10.456	Güney Kore	676
Çin	10.437	Ukrayna	623
Romanya	5.432	Bosna Hersek	604
ABD	2.485	Belçika	563
Bulgaristan	1.818	Çek Cumhuriyeti	418
Kırgızistan	1.333	Kuzey Kore	268
Sırbistan	1.211	Slovakya	252
Türkiye	1.109	Pakistan	214
Suriye	806	Sudan	172
Irak	797	Almanya	104
İran	865	Arnavutluk	86

Örneklemdaki toplam fişek sayısı:

40.984

Musul-Irak'ta Eylül 2017'de bulunmuş HAR-66 tipi tanksavar silahı (Fotoğraf: CAR).

Tespit edilen Türkiye kökenli silahlar arasında MKE üretimi HAR-66 (Hafif anti tank roketi) tipi taşınabilir tanksavar silahı, hafif makineli tüfekler, bomba atarlar, el bombaları ile 81 ve 120 mm'lik havan topları bulunuyordu. 22 Mayıs 2017 tarihindeyse, Musul'da Irak güçlerinin İslâm Devleti'nden ele geçirdiği bir evde 5.56 x 45 mm çapında mermilerin yer aldığı iki sandık bulundu. Bosna Hersek hükümeti yetkilileri, ilgili mermilerin Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı'na 1997 ve 1998'de yapılan beş milyon mermilik satışın bir parçası olduğunu CAR'a bildirdi. İçişleri Bakanlığı ise CAR'ın bilgi talebine yanıt vermedi.

Suriye ve Irak'ta gerçekleştirilen diğer saha araştırmaları da, İslâm Devleti tarafından kullanılan Türkiye kökenli hafif ve ağır silahların kullanılan tüm silahlara oranının, ihmal edilebilecek kadar düşük olduğunu gösteriyor. Ancak Türkiye'de üretilmiş silahların İslâm Devleti'ndeki oranının düşüklü-

Musul'un batısında Mayıs 2017'de bulunmuş, son yasal kullanıcısı Türkiye olan Bosna Hersek üretimi mermiler (Fotoğraf: CAR).

gü, Türkiye'nin diğer ülkeler kökenli silah ve mühimmat geçişlerindeki rolü hakkında fikir vermiyor.

Türkiye IŞİD'i yapılanmalarının ve İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun faaliyetleri haricinde, İslâm Devleti'ne büyük miktarda silah ve mühimmat sevkiyatına ilişkin belki de en gerçekçi iddia yine devletin kendisinden, Soğan TIR'ı şebekesi olarak anılan ve jandarma personelinin de dahil olduğu infilaklı fitil kaçakçılığı şebekesi hakkında Jandarma Genel Komutanlığı'nın yürüttüğü iç soruşturma tarafından sağlandı.

Soğan TIR'ı kaçakçılık şebekesinin organizatörleri Arif İzzet Sarıtaş, Nuri Gökhan Bozkır ve Mehmet Oktar, irtibatlı oldukları Denizli'deki Trend Patlayıcılık firmasının sahibi eski polis Mesut Doğanay sayesinde infilaklı fitillere ulaşmışlar, nakliyat için kamyon şoförü Yalçın Kaya'yla anlaşmışlardı. Sevkiyatın Akçakale'de yakalanmasının ardından kamyon şoförü Yalçın Kaya şebekenin faaliyetlerini ortaya çıkarmıştı.

Ancak Arif İzzet Sarıtaş ile şebekenin asker üyeleri Nuri Gökhan Bozkır, Ahmet Yasin Güneş ve Mehmet Oktar'ın silah ve mühimmat ticaretiyle ilişkisi infilaklı fitil kaçakçılığından ibaret değildi. Arif İzzet Sarıtaş'ın oğlu Ahmet Arif Sarıtaş, Kırgızistan-Bişkek merkezli bir silah şirketinin sahibiydi. Kendi internet sitesindeki bilgilere göre, DNS Defence adlı şirketin²⁶⁵ hedefi

265 28 Aralık 2015 tarihli *Ticaret Sicil Gazetesi*'ne göre, DNS Savunma Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi isimli firmanın sahibi, Ahmet Arif Sarıtaş. Nüfus kayıtlarıysa Ahmet Arif Sarıtaş'ın, Soğan TIR'ı kaçakçılık şebekesinin üyelerinden Arif İzzet Sarıtaş'ın oğlu olduğunu doğruluyor.

Machine Guns

7.62x51 mm, 7.62x54 mm Machine Guns

7.62x51 mm, 7.62x54 mm Machine Guns for Vehicles

7.62x51 mm, 7.62x54 mm Machine Guns for Tanks

7.62x51 mm and 7.62x54 mm Machine Guns

The 7,62 mm Machine Gun is a powerful automatic weapon designed for use against enemy troops, firing points or light air targets. In operation the principle of propellant gases diverted

DNS Defence şirketinin internet sitesinden erişilebilen ihracat kataloğundan bir ayrıntı. Şirketin sattığı ürünler arasında PKM veya PSM tipi, yaygın olarak Bixi adıyla bilinen makineli tüfekler de vardı.

Kırgızistan pazarıydı. Şirketin internet sitesindeki ihracat katalogları, tabancalar, taarruz tüfekleri, mitralyözler, ve araçların ve tankların üzerine monte edilen makineli tüfeklerin DNS Defence'in ürün gamının asıl unsurları olduğunu gösteriyordu.²⁶⁶

DNS Defence tarafından satışı yapılan silahlar arasında İslâm Devleti birliklerince en çok kullanılan PKM veya PSM tipi makineli tüfekler (yani yaygın ismiyle Bixi cinsi tüfekler de var), suikast tüfekleri, havan topları, bomba atarlar, roketatarlar (RPG), kara üniteleri için mobil hava savunma sistemleri, tank ve uçaksavar füzeleri, her türlü mermi ve savaş başlığı, mayınlar ve el bombaları da bulunuyordu. Yani devlet dışı silahlı bir örgütün düşlerini kurabileceği her türlü silah ve mühimmat DNS Defence'in elinden geçiyordu. Canan Coşkun'un haberine göre,²⁶⁷ DNS Defence'in sahipleri arasında Nuri Gökhan Bozkır da vardı. Bu iddiayı kuvvetlendiren güçlü bir delile yine DNS

266 Site, Sogan TIR'ı Vakası'nın bilinirlik kazanmasından bir süre sonra yayından kalktı.

267 https://web.archive.org/web/20170803155557/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/turkiye/524811/Soganla_kamufle_edilen_13.5_ton_patlayici_nerede_.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Gorkiy Str, 1 a/7, Bishkek / Kyrgyzstan
+90 532 566 87 91, +996 553 90 20 87
serdarozyurt@dnsdefence.com
nurigokhan@dnsdefence.com
info@dnsdefence.com
www.dnsdefence.com

DNS Defence şirketini internet sitesinden erişilebilen ihracat kataloğunun arka kapağında, Nuri Gökhan Bozkır'ın e-posta adresi de bulunuyordu.

Defence'in internet sayfasından erişmek mümkün. DNS Defence'in internet sayfası üzerinden erişilebilen 195 sayfalık silah ve mühimmat kataloğunun son sayfasında Nuri Gökhan Bozkır'a ait e-posta adresi de görülebiliyordu.

Bozkır'ın ismi, daha önceleri DNS Defence'in internet sitesindeki iletişim sekmesinde, şirket adına iletişim kurulabilecek kişiler arasında da yer alıyordu. Şanlıurfa Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki davanın başlamasıyla birlikte Soğan TIR'ı olayına basının ilgisi artınca, Bozkır'ın ismi siteden çekildi ancak silah kataloğundaki e-posta unutuldu.

Türkiye içindeki nakliyat ağını kurmuş olan şebekenin, İslâm Devleti'yle temasının bulunması ve DNS Defence aracılığıyla silah ve mühimmat pazarlarına erişebilmesi, şebekenin patlayıcı maddeler dışında başka kaçakçılık faaliyetleri yürütmüş olabileceği ihtimalini de ortaya koyuyor. Bu ihtimal iç soruşturma sırasında Jandarma tarafından da masaya yatırıldı. İç soruşturma belgelerine göre, şebekenin Polonya üzerinden 23 milyon dolar değerinde Kalaşnikof tüfek satın alıp bunları İslâm Devleti'ne satma planı Rusya istihbaratı tarafından engellenmişti: "...yasadışı silah satışı işinde örgütün kassası olarak sevk ve idaresini Ahmet Yasin Güneş'in yürüttüğü, son olarak şa-

hısların IŞİD'e satılmak üzere Polonya'dan 23 milyon dolarlık Kalaşnikof tüfeği, Nuri Gökhan Bozkır'a ait Kırgızistan merkezli DNS Defence adlı şirket üzerinden satın almaya çalıştıkları, adı geçen şahısların söz konusu silah satışı için Azerbaycan Demirbank'a para yatırdıkları, ancak Rusya İstihbarat Servisi'nin müdahalesi üzerine paranın bloke olması nedeniyle bir süre ödeme sıkıntısı çektikleri..."²⁶⁸ Avrupa pazarlarında Kalaşnikof tüfeklerin yaklaşık 1.000 dolar karşılığı alıcı bulduğu dikkate alınır, şebekenin 23 milyon dolar karşılığında yaklaşık 20 bin Kalaşnikof tüfek satın alıp bu tüfekleri İslâm Devleti'ne götürmeyi planlamış olduğu anlaşıyor. Şebekenin İslâm Devleti'ne, planlanan Kalaşnikof sevkiyatı haricinde başka silah götürmeyi başarıp başarmadığıysa bilinmiyor.

İç soruşturmada, Jandarma Üsteğmen Ahmet Yasin Güneş'in MIT TIR'ları soruşturmasını yakından ilgilendiren Selam Tevhid'de Kumpas Davası'ndaki gizli tanıklığı da rastlantı eseri değildi. İç soruşturmaya göre, Ahmet Yasin Güneş Selam Tevhid'de Kumpas Davası'nda gizli tanık olabilmek çok uğraştı. Güneş'in amacıysa, gizli tanıklık statüsü edinerek devlet içinde güçlü olduğu izlenimini iş yaptığı kişilere vermek, silah ticareti ve kaçakçılığında iş ortaklarının kendisine ve şebekeye güvenmesini sağlamaktır: "1 ve 19 Ocak 2014 tarihlerinde durdurulan MIT TIR'larına ilişkin başlatılan soruşturma çerçevesinde, kurgulanan sürece göre; yürütülen soruşturmalar ile ilgili olarak ilgililerin delil olarak özellikle asker kökenli gizli tanık bulunmasını istedikleri, bunun üzerine Nuri Gökhan Bozkır'ın, birlikte yasadışı silah ticareti yaptığı ortağı olan Jandarma Okullar Komutanlığı'nda görevli Jandarma Üsteğmen Ahmet Yasin Güneş ile ilgili olarak Ankara Organize Şube Müdür Yardımcısı Murat Çelik'i görüştüğü, bilahare Nuri Gökhan Bozkır'ın beraberinde örgüt üyesi Mehmet Oktar olduğu halde İstanbul'a gelerek Taksim'de Hilton Otel'de bir gece kaldıkları, bu sırada İstanbul TEM mensupları ile görüşerek Ahmet Yasin Güneş'in gizli tanık olarak ifade vermesi ve vereceği ifade için mutabakata vardıkları, Ahmet Yasin Güneş'in 24 Haziran 2015 tarihinde İstanbul Yeşilköy Havaalanı'na akşam uçağıyla geldiği, İstanbul TEM Şubesi Amiri Özgür Taşdemir ile görüştüğü ve böylelikle *Alparslan* koduyla gizli tanık olarak kendisine sipariş olunan ifadeyi kurgulandığı şekliyle verdiği, daha sonra gece uçağı ile döndüğü, havaalanından TEM Şube Müdürlüğü'ne gidiş gelişlerinde kendisini İstanbul TEM personelinin karşıladığı ve sivil bir polis aracılığıyla getirilip götürüldüğü, Ahmet Yasin Güneş'in gizli tanık olarak ifade verdikten sonra bilahare örgüt üyelerine güven ve korku vermek için devletin birçok kurumuyla yakın işbirliği içerisinde olduklarını, devlet gücünü haiz olup emniyet, istihbarat ve yargı teşkilatı içe-

268 Soğan TIR'ı olayı hakkında Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde yürütülen iç soruşturmada.

risinde güçlü bağlantılarının bulunduğunu, gizli tanık olarak tanık koruma programında yer aldığını beyan ettiği, örgüt üyelerine bu suretle güven vererek kendilerini yeni bir patlayıcı sevkiyatı için görevlendirdiği...”²⁶⁹

Ahmet Yasin Güneş’in *Gizli Tanık Alparslan* kimliğiyle verdiği ifade, Suriye’de savaşılan devlet dışı silahlı gruplara Türkiye’den gönderilen silah ve mühimmat destekleriyle doğrudan iltitiliydi. 24 Haziran 2014 tarihli ifade-sinde Ahmet Yasin Güneş, devlet dışı örgütlere giden silahlara karşı Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde geliştirilen önleme çalışmalarının “rutin bir uygulama olmadığını” söylüyor ve örgütlere silah ve mühimmat gönderilmesini engellemeye çalışan yetkililer aleyhinde ifade veriyordu: “1 Ocak 2014 ve 19 Ocak 2014 tarihinde MIT’e ait TIR’ların Jandarma personeline durdurularak aranmaya çalışıldığı kamuoyunca bilinmektedir. Bu TIR’ların durdurulması Adana ve Hatay İl Jandarma Komutanlıklarınca gerçekleştirilen rutin bir uygulama değildir. 6-7 Ocak 2014 tarihinde Ankara’da Jandarma Genel Komutanlığı toplantı salonunda, o zamanki Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Servet Yörük’ün başkanlığında bir toplantı gerçekleştirildi. Bu toplantıya 200-250 civarında Jandarma personeli katıldı. Toplantının başlangıcında Jandarmanın asayiş olaylarında daha etkin rolünün olması gerektiği konusunda Komutan Orgeneral Servet Yörük bir konuşma gerçekleştirdi. Konuşmanın devamında Suriye sınırımızın karşı tarafında ‘Birtakım gruplar tarafından gerçekleştirilen terör olaylarının meydana geldiğini’ belirtti. Daha sonra ‘Bu olayların büyümemesi veya Türkiye’nin taraf olmaması için Suriye tarafına hiçbir şekilde silah, mühimmat ve benzeri geçmesine kesinlikle izin verilmemesini’ emretti... Bu konuşmadan benim anladığım, ki personelin de anladığını tahmin ediyorum, 1 Ocak 2014 tarihinde Kırıkkhan’da meydana gelen MIT TIR’larının durdurulması olayının başarısızlıkla sonuçlanmasından dolayı bundan sonra yapılacak böyle bir olayın başarısızlığa uğratılmaması gerektiğini kastetti. Zaten bu toplantının bitiminden 12-13 gün kadar sonra da Adana ili Ceyhan ilçesinde MIT TIR’larına yönelik çok sayıda Jandarma personelinin katılımıyla başarılı bir operasyon düzenlendi.”²⁷⁰ Bu ifadesiyle Güneş bir yandan kendine verilen görevi yerine getiriyor bir yandan da gelecekte Suriye’ye silah ve mühimmat taşıırken yakalanabilecek sevkiyatlar için de, önleme çabalarını itibarsızlaştırarak bir koruma kalkını oluşturmaya çalışıyordu.

Yine Jandarma Genel Komutanlığı’nın Soğan TIR’ı Vakası hakkında yürüttüğü iç soruşturmaya ilişkin evrakta, şebekeden Nuri Gökhan Bozkır ile Ah-

269 Aynı kaynak.

270 Gizli Tanık Alparslan’ın İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen 2014/41637 sayılı soruşturma kapsamında İstanbul Emniyet Müdürlüğü TEM Şube’de, 24 Haziran 2014’te verdiği ifade.

met Yasin Güneş'in son durumlarına değiniliyordu. Soruşturmayla göre şebekenin ortaya çıkması sonrasında tutuklanan Güneş, araya giren kişilerin çabası sonucunda adli kontrolle serbest bırakılmış, Bozkır ise Ukrayna'ya kaçmıştı: "Nuri Gökhan Bozkır'ın ikamet adresi olarak İtalya'da bir kiralık e-ofis adresi beyan ettiği ancak hakkında yakalama kararı çıkartıldıktan sonra Ukrayna'ya kaçtığı, Ukraynalı bir kadınla evli olduğu, eşinin babasının Ukrayna İstihbarat Servisi'nin eski bir üst düzey sorumlusu olduğu ve Kırgızistan ile Ukrayna arasında firari olarak gidip geldiği..."²⁷¹

Wordpress arayüzüyle oluşturulmuş DNS Defence internet sitesinin veri tabanına erişimin mümkün olduğunu görünce, sitenin açıldığı andan beri yüklenmiş tüm dosyaları inceleme imkânı buldum. Siteye yüklenmiş dosyalar arasında özellikle üç görsel oldukça ilgi çekiciydi. Elle yazıldıktan sonra fotoğraflanarak DNS Defence'in internet sitesine konmuş üç kâğıtta da hafif ve ağır silahlar, askerî nitelikte kullanılabilecek araçlar ve farklı kalibrede pek çok mühimmat, satış fiyatlarıyla birlikte yer alıyordu. Kâğıtlarda yer alan malzemelerin neredeyse hepsi Suriye ve Irak'taki iç savaşın unsurları olan silahlı örgütlerce kullanılıyordu; listedekilerin önemli kısmıysa İslâm Devleti'nin askerî envanterinde de yer alıyordu. Listelerde yer alan silah ve mühimmatın bir kısmı, pekâlâ DNS Defence veya bağlantılı şahıslar tarafından Suriye'ye götürülmüş olabilir.

Listedeki silahların bir kısmı Suriye ve Irak'ta İslâm Devleti tarafından da kullanıldı. DNS Defence ekibi tarafından IGLA-S olarak not edilen şey, IGLA (SA-18) veya IGLA-1 (SA-16) model bir MANPADS [*Man-portable air-defense systems*], yani portatif/elle taşınabilir hava savunma sistemi olmalıydı. Ağustos 2014 itibarıyla en az sekiz farklı model MANPADS'in Suriye'deki silahlı örgütler tarafından kullanıldığı tespit edilmişti,²⁷² İslâm Devleti'nin de farklı modellerdeki MANPADS'lere erişiminin olduğu biliniyordu. İslâm Devleti'nin yayınladığı fotoğraf ve videolar, kullanılan MANPADS'ler arasında IGLA veya IGLA-1 olarak bilinen, Sovyetler Birliği üretimi SA-16 ve SA-18'in de bulunduğu işaret ediyordu.²⁷³ Yani DNS Defence'in envanterinde bulunan IGLA'lardan birkaçı İslâm Devleti'ne gitmiş olabilirdi. SA-7 de dahil, İslâm Devleti'nin kullandığı IGLA cinsi bazı MANPADS modellerinin Libya'dan geldiği,²⁷⁴ bazılarının ise Suriye Ordusu'na ait Tabka Hava Üssü'nde

271 Sogan TIR'ı olayı hakkında Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde yürütülen iç soruşturmadan.

272 <https://web.archive.org/web/20180330080143/http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/G-Issue-briefs/SAS-IB9-MANPADS-and-Syria.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

273 https://web.archive.org/web/20180429014944/https://www.longwarjournal.org/archives/2014/10/islamic_state_shoots_down_iraq.php, Erişim tarihi: 28.04.2018.

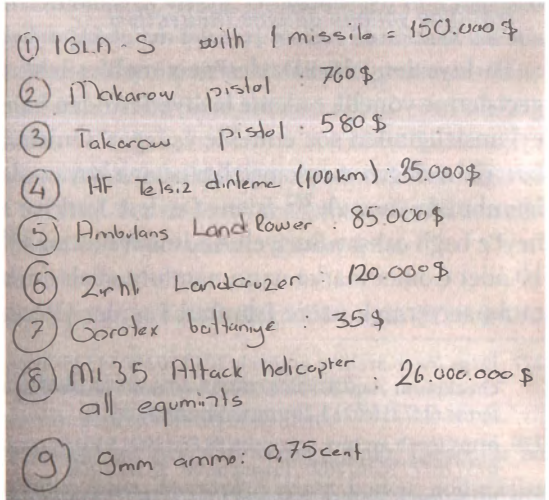
274 <https://web.archive.org/web/20161007111510/http://www.newsweek.com:80/2016/03/18/isis-has-acquired-qaddafi-deadly-missiles-434186.html?rx=us>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ele geçirilmiş olabileceği²⁷⁵ de düşünülüyor fakat bu konuda Kuveyt'in değişik bir iddiası var.

Kasım 2015'te Kuveyt İçişleri Bakanlığı ülkedeki bir hücre yapılanmasının, Ukrayna'dan temin ettikleri silahları Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne götürdüğünü tespit etti.²⁷⁶ Bakanlığa göre, hücre Lübnanlı Osama Khatat tarafından yönetiliyor, hücrenin faaliyetleri Ukrayna'dan alınan malzemelerin İslâm Devleti'ne götürülmesi haricinde, Suriye ve Türkiye'ye para transferlerini de içeriyordu. Hücrenin Türkiye üzerinden İslâm Devleti'ne götürdüğü silahlar arasında Çin yapımı FN-6 model MANPADS'ler de vardı. Ukrayna'dan İslâm Devleti'ne giden MANPADS'ler ve DNS Defence'in internet sitesinden çıkan, el yazısıyla hazırlanmış envanterde İslâm Devleti'nce kullanılan MANPADS'lerden biri olan IGLA modellerinin (SA-16 ve SA-18) de yer alması, iç soruşturma evrakındaki şu notu akıllara getiriyordu: "Nuri Gökhan Bozkır'ın hakkında yakalama kararı çıkartıldıktan hemen sonra Ukrayna'ya kaçtığı, Ukraynalı bir kadınla evli olduğu, eşinin babasının Ukrayna İstihbarat Servisi'nin eski bir üst düzey sorumlusu olduğu, Kırgızistan ile Ukrayna arasında firari olarak gidip geldiği..." DNS Defence'in, şirketin

ortakları Nuri Gökhan Bozkır sayesinde sahip olduğu Ukrayna bağlantıları, Ukrayna'daki silahların İslâm Devleti'ne götürülmesi operasyonları için şirketi uygun bir aday haline getirmiş olabilir. Bu durum, Kuveyt İçişleri Bakanlığı'nca tespit edilen, Kuveyt'te hücreden Türkiye'ye giden para transferlerini de açıklayabilir.

Şirketin listesinde yer verilmiş silah, mühimmat ve ekipmanın önemli kısmı İslâm Devleti'nin envanterinde de bulunuyor-

DNS Defence internet sitesine yüklendiği görülen, elle yazılmış, silah model ve fiyatlarını gösteren notlardan birinde "IGLA-S" ibaresi rahatlıkla okunabiliyor.

275 https://web.archive.org/web/20171205034440/https://www.washingtonpost.com/news/check-point/wp/2014/08/25/islamic-state-might-have-taken-advanced-manpads-from-syrian-airfield/?utm_term=.5782a8da171c, Erişim tarihi: 28.04.2018.

276 <https://web.archive.org/web/20161023111310/http://www.arabtimesonline.com:80/news/kuwaiti-police-bust-daesh-cell-syrians-australian-egyptian-kuwaiti-held-kuwait-raises-security-level-around-oil-facilit/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

du. Listedeki tabancalar *Makarov PM* ile *Takarov*, İslâm Devleti ve Şuriye'deki diğer silahlı örgütlerce sıkça kullanıldı. *Dragunov* tipi tüfekler İslâm Devleti keskin nişancıları arasında oldukça yaygındı.²⁷⁷ PK tipi, yani Kalashnikof tipi makineli tüfek anlamına gelen *Pulemyot Kalashnikova* ailesinden ağır makineli tüfekler İslâm Devleti'nce çok yaygın olarak kullanılıyordu. İslâm Devleti'nin Suriye güçlerinden en az üç tane *RPO-A Shmel* tipi roketatar ele geçirdiği biliniyordu.²⁷⁸ Ancak DNS Defence'in listesinde de bulunan roketatarların İslâm Devleti envanterindeki sayısını kestirmek mümkün değil. DNS Defence'in listesindeki *9M13 Konkurs* model anti-tank füzeleri de İslâm Devleti tarafından kullanıldı.²⁷⁹ Sovyetler Birliği tarafından üretilen RPK serisi silahların Bulgaristan'da üretilen versiyonu olan LMG ve LMG-F'in İslâm Devleti tarafından da kullanıldığı kimi kaynaklarca öne sürüldü.²⁸⁰ Listedeki *12,7 x 107 mm Zastava* ağır makineli tüfeklerinin de Suriye'deki kimi örgütlerce kullanıldığı bilinse de,²⁸¹ İslâm Devleti'nde bu silahlardan olduğunu gösteren bir kanıt yok.

Silah ve mühimmat ve diğer askerî malzeme trafiğine yönelik önleme faaliyetleri

Türkiye'den İslâm Devleti'ne yönelik silah, mühimmat ve askerî malzeme geçişlerine yönelik önleme faaliyetlerinden bahsetmek, bir anlamda idarenin eylemsizliğinden söz etmekle eşdeğer. Önleme faaliyetlerindeki tutarsızlıkları, daha doğrusu eylemsizliği ortaya koyan olaylardan biri 29 Ekim 2014'te İstanbul'da yaşandı.²⁸² İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf'e bağlı çalışan Suriyeli Abdullah Bouzar,²⁸³ 29 Ekim 2014 saat 16.30'da, 10 adet Comet marka uzun namlulu silah dürbününü Gaziantep'e giden bir otobüse vermek üzere İstanbul Esenler Otogarı'na geldi. Otogardaki polis

277 https://web.archive.org/web/20171026054328/https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2015/01/28/the-islamic-states-dragunov-sniper-rifles-in-photos/?utm_term=.6bf721fe0213, Erişim tarihi: 28.04.2018.

278 https://web.archive.org/web/20180429015301/https://twitter.com/green_lemonn/status/675778777163677697, Erişim tarihi: 28.04.2018.

279 <https://web.archive.org/web/20180429015314/https://twitter.com/oryxspioenkop/status/552139003060031488>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

280 <https://web.archive.org/web/20171216143006/https://www.militaryfactory.com/smallarms/weapons-of-isis.asp>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

281 <https://web.archive.org/web/20171016162943/http://armamentresearch.com:80/serbian-arms-munitions-syria/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

282 <https://web.archive.org/web/20161022091951/http://www.birgun.net:80/haber-detay/keskinisanci-durbunlerini-polis-isis-d-geri-vermis-128140.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

283 Emniyet kayıtları, dürbün sevkıyatı sırasında yakalanan Abdullah Bouzar'ın Suriye uyruklu olduğunu söylüyor. Ancak Ebu Suheyf, ismi bilinmeyen bir şahısla yaptığı telefon görüşmesinde Bouzar'dan "Cezayirli Abdullah" diye bahsediyordu.

memurları şüpheli buldukları Bouzar'ı takibe aldı. Tatlıses Seyahat firmasının bürosuna giren Bouzar, elindeki kutuyu Gaziantep otobüsüne teslim etmek istedi. Bu sırada otogarda görev yapan polisler Bouzar'a kimliğini soru. Üzerinde "Cuma Aslan, Gaziantep" yazan kutuyu açan polisler, ayrı ayrı paketlenmiş 10 adet Comet marka uzun namlulu tüfek dürbününü buldu.

Gözaltına alınan Bouzar'ın üzerindeki telefonu polisten gizlemeye çalıştığı görülünce telefonda da inceleme yapıldı. Bouzar'ın telefonunda başka askerî malzemeler ile çeşitli dürbün modellerine ait fotoğraflar bulunduğu görüldü.

Dürbünlerin polis tarafından yakalanması üzerine İslâm Devleti Türkiye Kolu devreye girdi. İletişim tespitlerine göre, dürbünlerin yakalanmasından iki gün sonra bir şahısla Bouzar'ın yakalanması hakkında görüşen İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkililerinden Ebu Suheyf, Bouzar'ın yakalandığı gece serbest bırakıldığını, fatura getirilmesi halinde polisin dürbünleri iade etmeyi kabul ettiğini söyledi:

Ebu Suheyf: Ya bu dürbünler... Askerlere aldığımız, 2.000 dolarlık mallar. Göndermesi için Cezayirli Abdullah'a verdik. Otogardayken Ebu Ramazan bize isim verdi. *Ebu Abdullah* [Abdullah Bouzar] malları kurtarmak istemiş, "Araba parçaları" demiş. Biraz zorlayınca Ebu Abdullah'ı [gözaltına] almışlar, anladın mı?

Diğer şahıs: Mallar gitti mi?

Ebu Suheyf: Mallar gitti. Onu [Ebu Abdullah'ı] gece bıraktılar. Ona "Eğer faturaları getirirsen alırsın," dediler. Ben de birini aradım bana fatura düzenleyecek. Ama bu kardeşin başını belaya sokmaktan korkuyorum.

Diğer şahıs: [Malları] nasıl çıkaracaklar?

Ebu Suheyf: Kardeşin şirketleri var, şirket adıyla göndereceğiz. Şirket getirecek yani anladın mı?

Diğer şahıs: Neden bir kardeşin çantasına koymuyorsun?

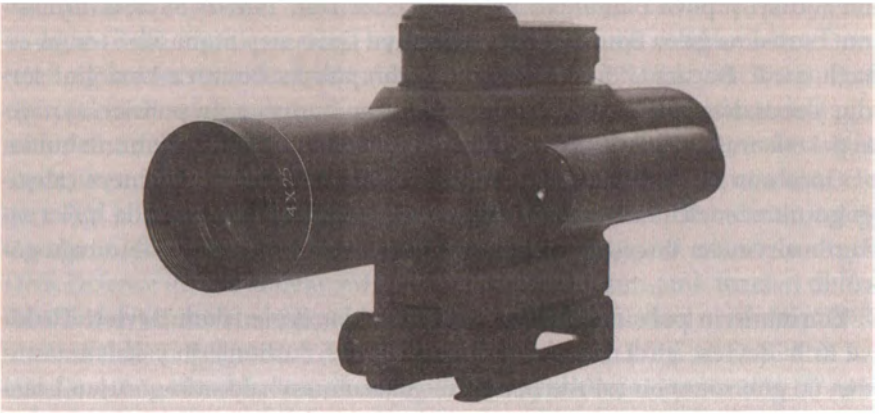
Ebu Suheyf: Valla bilmiyorum yani korkutuyorlar beni.

Diğer şahıs: Kardeş korkutmasınlar, çantaları kimse aramaz. Güvenilir bir kardeşin çantasına koy gönder. Şirket dürbünleri görür, korkar, polise falan haber verir...²⁸⁴

Uzun namlulu tüfek dürbünleriyle yakalanan Bouzar, polis kayıtlarına göre gözaltında tutulduğu süre zarfında kendi kendine konuştu; polisler "cihad" ve "İŞİD"²⁸⁵ kelimelerini çağrıştıran kelimelerin Bouzar'ın ağzından dö-

284 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2014/57689 sayılı soruşturması, Tape no: 2697025777

285 Polisler muhtemelen "DAEŞ" veya benzeri bir kelime duymuştu ama Bouzar'ın ağzından duyulduğu iddia edilen kelime tutanağa "İŞİD" olarak geçti.

İslâm Devleti Türkiye Kolu'nun Suriye'ye geçirilmek üzere Gaziantep'e gönderdiği, Comet marka keski nişancı tüfeği dürbünü.

küldüğünü kayıt altına aldı. İdlibli Abdülhafız Hamada'nın kendisini Gaziantep'ten arayarak yardım istediğini ifadesinde belirten Bouzar, Hamada'nın talimatı üzerine Aksaray'da bulunduğu birine 1.000 dolar vererek dürbünleri teslim aldığını, yine Hamada'nın isteği üzerine dürbünleri Gaziantep'e yollamak için harekete geçtiğini anlattı. İslâm Devleti'yle ilişkili olabileceğine dair şüphelere rağmen polis Bouzar hakkında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na muhalefet suçundan işlem yapmakla yetindi. Bouzar gözaltına alındığı günün gecesinde serbest bırakılırken, dürbünler de muhtemelen polise sahte faturaların götürülmesinin ardından teslim alındı.

İdare, İslâm Devleti'nin silah ve mühimmata Türkiye üzerinden eriştiğine ilişkin pek çok yayın ve eleştiriye karşın bu tedarik zincirlerini kurutmak için özel bir önlem almadı. Üstelik Esad karşıtı gruplara gönderilen silah ve mühimmatın ifşa edildiği olaylarda idarenin takındığı tavır, kamu görevlileri ve gazetecilere bu faaliyetleri açık etmekten sakınmalarını salık verir nitelikteydi. Bu sevkiyatların resmi makamların bilgisi ve onayı dahilinde gerçekleştirildiği, sevkiyatların Türkiye dış politikasının bir parçası olduğu savunularak, silah ve mühimmatların düzensiz geçişine ilişkin işlem yapan yargı mensupları ile güvenlik güçleri ve bu geçişleri haberlerine konu eden gazeteciler hakkında farklı gerekçelerle pek çok dava açıldı; kamu görevlileri görevlerinden uzaklaştırılırken gazetecilerin mesleklerini yapmaları engellendi.

İdarenin silah, mühimmat ve askerî malzeme geçişlerine yönelik eylemsizliğinin bir başka göstergesiye, sevkiyatların bir kısmından haberdar olmamıza olanak tanıyan soruşturmaların bizatihi kendisiydi. Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı ile ekibinin Elbeyli'deki faaliyetlerini konu alan bir so-

ruşturmada adli kolluk olarak görev yapan Emniyet birimlerinin tespit ettiği bilgilere rağmen sınır trafiğinin sürmesi, İslâm Devleti'ne karşı alınan önlemlerin samimiyetini tartışmaya açık hale getiriyor.

Türkiye Sınır Emiri Balı ve ona bağlı çalışan kişiler hakkında alınan iletişimin tespiti kararları uyarınca yapılan telefon dinlemelerinde, sınırdaki silah, mühimmat ve askerî malzemeye ilişkin pek çok emareye rastlanmıştı. Örneğin 22 Kasım 2014'te Balı'yla görüşen bir şahıs sınırdan geçirilecek insansız hava araçlarından bahsediyordu. Bu konuşma 25 Kasım 2014'te adli kolluk memurlarınca deşifre edilerek kâğıda döküldü.²⁸⁶ "LAW'la beraber mi gittin?" ve "Keleş'i aldınız mı yanınıza?" ifadelerinin geçtiği bir başka telefon görüşmesi 7 Şubat 2015 akşamı gerçekleşti; görüşme yaklaşık 24 saat sonra, 8 Şubat 2015 akşamı daktilo edilerek kayıtlara geçti.²⁸⁷ Balı'nın, kim olduğu bilinmeyen bir şahıstan elinde bulundurduğu silahları istediği, 2 Nisan 2015 tarihli bir başka telefon konuşması, 4 Nisan 2015'te kâğıda döküldü.²⁸⁸ Buna benzer onlarca kayıta, silah, mühimmat ve askerî malzeme trafiğinden bahsediliyordu. Dolayısıyla İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği'nin faaliyetlerinden resmi makamlar Kasım 2014 itibarıyla fazlasıyla haberdardı ancak sınır trafiğini işletenler neredeyse Ekim 2015'e dek hiçbir önleme girişimiyle karşılaşmadı.

İslâm Devleti'ne yönelik silah ve mühimmat geçişlerine sağlanan serbestlik öyle bir düzeye ulaşmıştı ki, Türkiye IŞİD'i içerisinde faaliyet gösteren ve İslâm Devleti'nin varlığının yarattığı ticaret hacminden yararlanan kişilerin iştahı kabarmış, bu kişiler Suriye ile Irak dışındaki başka pazarlara açılmanın yollarını arar olmuşlardı. Türkiye IŞİD'ine yönelik İstanbul'da yürütülen soruşturmalar sırasında kayıt altına alınan görüşmelerde, İslâm Devleti ile Türkiye arasındaki sevkیاتlar yoluyla tecrübe kazanan şahısların, Türkiye'den Rusya'ya mühimmat satmaya çalıştığı dahi görülmüyordu.

286 Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 17.11.2014 tarih ve 2014/18 sayılı karar numarası ile 2014/129566 soruşturma sayılı iletişimin tespiti kararları, Tape no: 2701591679.

287 Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 02.02.2015 tarih ve 2015/31 sayılı karar numarası ile 2014/129566 soruşturma sayılı iletişimin tespiti kararları, Tape no: 2724115854.

288 Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 20.03.2015 tarih ve 2015/10 sayılı karar numarası ile 2014/129566 soruşturma sayılı iletişimin tespiti kararları, Tape no: 2741902369.

Güvenlik, Önleme ve Ilımlılaştırma

Bir mücahit veya eski savaşıyla kısa süre laflamak, Türkiye'deki yaşamının geleceğine ilişkin kaygılarınızı kolaylıkla varlığından haberdar olmadığınız düzeylere çıkarabilir. Suriye ve Irak'ta savaştıktan sonra Türkiye'ye dönmüş, hikâyelerini bilmediğimiz pek çok eski savaşçı, başlarından geçenlerin yarattığı travmalarla yüzleşmeden ve eylemlerinin hukuki sonuçlarına katlanmaksızın, cihada katılmalarından önceki gündelik yaşantılarını bıraktıkları yerden sürdürmeye çalışıyor. Eski savaşçıların bir kısmıysa ya cezaevinde daha fazla radikalleşiyor ya da aksak güvenlik tedbirlerinden ötürü sürekli gözaltına alınıp salıverilerek yaşadıkları ülke ile aralarındaki bağları daha da yitiriyor. Bu kişilerin ezici çoğunluğunu, 2013'ten itibaren İslâm Devleti saflarında yer almış savaşçılar oluşturuyor.

Türkiye'de idare, Türkiye IŞİD'ine ve İslâm Devleti'ne yönelik iç güvenlik ve önleme mekanizmalarını Temmuz 2015'te devreye soktuysa da, önleme politikalarının plansızlığı ve uygulamadaki istikrarsızlık hâlâ ciddi sorunlara yol açıyor. Ocak 2014 ile Temmuz 2015 arasındaki denetimsiz dönem Selefi komüniteyi genişletti; Temmuz 2015 sonrasındaki iç güvenlik ve önleme politikalarıysa rastlantısal ve düzensiz niteliği sebebiyle, ne eski savaşçıların suçlarının etkin şekilde soruşturulabilmesini sağlayabildi ne şiddet eylemlerinden zarar gören yurttaşlar ile onların yakınlarında adalet duygusu uyandırabildi ne de cihat geleneğinin sonraki nesillere aktarılmasını önleyebilecek yumuşak tedbirleri kapsadı. Niteliksiz önleme ve güvenlik politikalarının, eski savaşçıların kendilerini ve çevrelerini gelecek cihatların insan kaynağına dönüştürmesi ve toplumsal zararlara yol açması son derece muhtemel.

İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'ine karşı güvenlikte Rojava etkisi

Türkiye'nin İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'i yapılanmalarına yönelik önleme faaliyetlerini, 2011'den itibaren görev yapan iktidarların Suriye politikalarından ayırmak imkânsız. Suriye İç Savaşı'nın başlangıcında Türkiye'nin Suriye doktrininin ana unsuru "Esad'sız Suriye" ilkesiydi; savaş sonrası Suriye'nin yeniden kurulumu aşamasına bir an önce geçilebilmesi için Esad'ın iktidardan uzaklaştırılması gerekiyordu. Fakat savaşın çok katmanlı yapısı, süreç sırasında ortaya çıkan gelişmelerin önlenmesini birincil öncelik haline getirdi. Kasım 2013'te otonomluğunu ilan eden ve geçici hükümetini oluşturan Rojava Federasyonu'nun beklenmedik varlığı, 2013'ten itibaren Türkiye'nin Suriye politikasının belirleyicisi haline geldi.

Rojava Federasyonu çok geçmeden Türkiye'nin hem Suriye politikasında hem de ülke içindeki Kürtlere yönelik sürdürülen Barış Süreci'nde eski önceliklerin geri plana düşmesini sağladı. Rojava Federasyonu'nun bir proto-devlet olarak örgütlenmesinin ardından Türkiye'nin Suriye'deki hedefi Federasyon'un varlığını ortadan kaldırmak olarak güncellenirken, yeni yönelim iç siyasette Türkiye Kürtleri ile Rojava arasındaki savaşçı ve lojistik akışını yıpratma çalışmaları biçiminde tezahür etti. Rojava Federasyonu'nun Suriye'de İslâm Devleti'nin en önemli hasmı haline geldiği dönemde, Türkiye IŞİD'i örgütleme çalışmalarını neredeyse hiç önlemeyle karşılaşmadan sürdürdü; İslâm Devleti'nin Türkiye'deki uzantılarıysa Türkiye üzerinden lojistik hatlarını işletmeyi sürdürdü. İlerleyen yıllarda İslâm Devleti bağlantılı faaliyetlere karşı Türkiye'nin yaklaşımını belirleyense, Rojava Federasyonu'nun uluslararası kamuoyundaki durumu oldu. Türkiye'nin Rojava Federasyonu'nun ortaya çıkmasıyla değişen Suriye doktrini bu bağlamda dört kısma ayrılabilir:

- 1. Rojava Federasyonu'nun ortaya çıkışına kadarki dönem (2011-Kasım 2013):** Suriye Devlet Başkanı Esad'ın iktidardan uzaklaştırılması için rejim karşıtı gruplara destek verildi. Rojava Kürtlerine ilişkin özel siyaset uygulanmadı. Türkiye'de Barış Süreci, duraklama evresinde olmasına karşın sürdü.
- 2. Rojava Federasyonu'nun kuruluşu ve Kobane Kuşatması'nda vekâlet savaş dönemi (Kasım 2013-Temmuz 2015):** Esad'ın iktidardan uzaklaştırılması hedefi geri plana düşerken birincil öncelik Rojava Federasyonu'nun kurumsallaşmasının önlenmesi haline geldi. Türkiye IŞİD'i en yoğun propaganda ve örgütleme faaliyetlerini bu dönemde gerçekleştirdi. İslâm Devleti Türkiye Kolu Suriye ve Irak'a yönelik ikmal hatlarını oluşturdu. Kobane Kuşatması'yla birlikte Barış Süreci büyük ölçüde bitti.

3. Türkiye'nin İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la işbirliğini genişletmesi ve Suriye'ye müdahale dönemi (Temmuz 2015-Ocak 2018): İktidar, Rojava Kürtlerinin İslâm Devleti'ne karşı savaştan tek unsur olmadığına ilişkin uluslararası kamuoyu çalışması başlattı. İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la işbirliği artırıldı, Türkiye IŞİD'ine yönelik iç güvenlik tedbirleri alınmaya başlandı. Fırat Kalkanı Operasyonu'yla İslâm Devleti'nin Suriye'deki faaliyetlerine doğrudan kara harekâtı başlatıldı.
4. Rojava Federasyonu'na doğrudan düşmanlık dönemi (Ocak 2018-...): 20 Ocak 2018'de başlatılan Zeytin Dalı Harekâtı'yla birlikte vekâlet savaşı ve algı yönetimi çabalarını kenara bırakan iktidar doğrudan Rojava Federasyonu'na bağlı Afrin Kantonu'na askerî kampanya başlattı. İslâm Devleti'yle mücadeleyi güçleştirdiği yönünde eleştiriler alan Türkiye, harekât boyunca Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygı duyulduğu mesajı verdi.

Önce Suriye'de yapısal reform çağrısı yapan, sonrasında Suriye'de hükümet karşıtı kitlesel eylemlerin meşruluğunun altını çizen idare, Suriye İç Savaşı'nın erken evrelerinde hükümet karşıtı gruplara destek verdi. Nihayetinde bu destek seküler niteliklerini kaybeden, el-Kaide'nin Suriye'deki unsurlarıyla ittifak kuran örgütleri de kapsar hale geldi. Türkiye'deki Selefi komüniteyi o döneme dek bir güvenlik riski olarak görmeyen idare, Cephethül Nusra'nın en etkin olduğu 2012 ve 2013'te Türkiye'den örgüte katılımlara ve lojistik desteğe ses çıkarmadı.

Rojava Federasyonu'nun Kasım 2013'te otonomluğunu ilan edişiyile birlikte Türkiye'nin Suriye doktrinindeki dönüşüm başladı. Türkiye'ye komşu bir Kürt devleti kurulmasını istemeyen dönemin hükümeti, bu gelişmenin Türkiye'nin kırmızı çizgisi olduğunu defalarca yineledi. PYD Eşbaşkanı Salih Müslim nezdinde kurulan iyi ilişkiler rafa kalktı. İktidarın PYD'nin ve YPG'nin terör örgütü olduklarına ilişkin diskuru bir süre sonra yargı kararlarına da etki etmeye başladı.¹

Rojava Federasyonu'nun varlığı, yavaşlamakta olan Barış Süreci'ne de etki etti. Aynı dönemde Suriye'de rejim karşıtı güçler zayıflarken, Irak el-Kaide'sinin yeniden yapılanmasıyla ortaya çıkan Irak Şam İslâm Devleti nüfuz kazanmaya başladı. Kasım 2013-Temmuz 2015 döneminin en önemli olayı –aynı zamanda bu dönemin sona ermesini de sağlayan gelişme– Kobane Kuşatması oldu.

İslâm Devleti Irak'taki fetihler sonrasında Eylül 2014'te Kobane Kantonu'na yönelirken, Kobane kenti çevresindeki yerleşimlere düzenlenen sal-

1 <https://web.archive.org/web/20160810144426/http://www.hurriyet.com.tr/ypgli-suriyeliye-7-5-yil-hapis-27494732>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

dırılar Türkiye'deki Selefi komünite ile Kürt siyasal hareketi arasındaki düşmanlığı artırdı. Kasım 2013-Temmuz 2015 dönemi, aynı zamanda Türkiye İŞİD'inin örgütlenme ve propaganda çalışmalarının en yoğun ve açık gerçekleştiği dönem oldu. Rojava Federasyonu ile İslâm Devleti arasındaki düşmanlık 2014 yılı süresince belirginleştikçe, Türkiye İŞİD'i yerelleri ile bu yapılanmaların örgütlenme çalışması yaptığı mahallerdeki Kürt siyasal hareketi mensupları arasındaki cepheleşme yoğunlaştı. Yerel yapılanmaların kullandığı mescitlere ve bilinen örgütleyicilere düzenlenen saldırılar örgütlenme çalışmalarının daha temkinli yapılmasına yol açtı.

İslâm Devleti'nin Kobane Kuşatması'nı başlattığı Eylül 2014 sonrasında düşmanlığın düzeyi öncekinin de üzerine çıktı.² Kobane Kuşatması sırasında Türkiye'de yaşanan gelişmeler, Türkiye'deki Kürt siyasal hareketiyle idare arasındaki bağların neredeyse tamamen kopmasına, yavaşlayan Barış Süreci'ninse fiilen sona ermesine yol açtı. Kobane Kuşatması, Rojava Federasyonu'nun diğer kantonlarıyla Kobane arasındaki bağı koparmış, Kobane için geriye ikmal hattı yalnızca kuzeydeki Türkiye toprakları kalmıştı. İslâm Devleti'ne karşı savaşan YPG'nin Suruç yakınlarındaki Mürşitpınar üzerinden savaşçı ve lojistik destek almaması halinde Kobane'nin kaybedileceğinin anlaşılması üzerine, hem HDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş hem de PYD Eşbaşkanı Salih Müslim, Rojava Federasyonu'nun diğer kantonlarından verilecek destek için Kobane'ye Türkiye üzerinden koridor açılmasını talep etti. Yanıtsız kalan bu çağrı üzerine başlayan protestoların ardından 6 Ekim 2014'te HDP Merkez Yürütme Kurulu sokağa çıkma ve Türkiye hükümetinin eylemsizliğine tepki gösterme çağrısında bulundu.

Kobane'ye koridor talebiyle sokağa çıkanlara paramiliter grupların düzenlediği saldırılar ile güvenlik güçlerinin müdahalelerinde, İnsan Hakları Derneği verilerine göre 46 kişi hayatını kaybetti, 682 kişi yaralandı; 1.974 kişi gözaltına alınırken 323 kişi de tutuklandı.³ Pek çok HDP'li milletvekili, 6 Ekim 2014'te çağrı yoluyla "suç işlemeye tahrik" ve "halkı isyana teşvik" suçlarını işledikleri gerekçesiyle, 2015 Genel Seçimleri'ni izleyen süreçte tutuklandı ve hüküm giydi. 6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları, Türkiye İŞİD'inin yerel yapılanmalarının örgütlenme yerellerinde Kürt siyasal hareketinden gördüğü baskıyı da ortadan kaldırdı.

Eylül 2014'te başlayan kuşatma sırasında Kobane kentinin büyük kısmı yıkılsa da, İslâm Devleti'ne yaklaşık 2.000 kayıp verdiren YPG ve YPJ güçle-

2 6-8 Ekim 2014 Kobane Olayları öncesi ve sonrasında, yerel yapılanmaların Kürt siyasal hareketiyle karşı karşıya geldiği olaylar için İstanbul, Konya ve Adıyaman Yapılanmaları'nın aktarıldığı kısımlara bakılabilir.

3 <https://web.archive.org/web/20180421071320/http://www.ihd.org.tr/kobane-direnisi-ile-dayanisma-kapsaminda-yapilan-eylem-ve-etkinliklere-mudahale-sonucu-meydana-gelen-hak-ihlalleri-raporu-2-12-ekim-2014/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

ri altı ay süren kuşatmayı yarmayı başardı. ABD'nin desteğini de alan Rojava Federasyonu, İslâm Devleti'ni Haziran 2015'te Tel Abyad'dan da çıkardı.

Kobane Kuşatmasının başarısızlığa uğraması İslâm Devleti'nin Türkiye'yle paylaştığı kara sınırı önemli ölçüde daraltırken, İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un düzenlediği bombardımanlar, İslâm Devleti'nin Fırat Nehri'nin doğusundaki Tel Abyad ile Kobane arasında kalan bölgeye dönüşünü önledi. Öte yandan İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'un sahadaki en önemli müttefiklerinden birinin Rojava Federasyonu haline gelmesiyle Türkiye'nin Rojava Federasyonu karşıtı siyaseti önemli bir darbe aldı. Bu dönemde Rojava Kürtleri, İslâm Devleti'ne karşı savaşı tek meşru örgütlü güç olarak Batı toplumlarından destek gördü; Türkiye'nin PYD ile YPG'nin terör örgütü olarak tanınması talepleriye kabul görmedi.

Kasım 2013-Temmuz 2015 döneminde Rojava Federasyonu'nun kurum-sallaşmasını önlemeyi birincil hedef olarak benimseyen Türkiye, bu hede-finden vazgeçmeksizin, İslâm Devleti'ne karşı savaşın başat aktörünün Rojava Kürtleri olduğu algısına karşı mücadele etmeye başladı. ABD'nin Haziran 2015'te baskılarını artırmasıyla Koalisyon'la işbirliğini genişleten ve Temmuz 2015'ten itibaren İslâm Devleti mevzilerini vurmaya başlayan Türkiye, aynı sırada YPG hedeflerine de saldırılarda bulunmayı ihmal etmedi; böylelikle Rojava Federasyonu güçsüzleştirilip İslâm Devleti'ne karşı savaşımlar arasında Türkiye'nin de bulunduğu mesajı verilmeye çalışıldı.

Fakat ABD Devlet Başkanı'nın İslâm Devleti'yle mücadele özel temsilcisi Joe Allen ve yardımcısı Brett McGurk'ün temasları sonrasında Temmuz 2015'te alınan İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la işbirliğinin derinleştirilmesi kararı,⁴ bir başka iç tehdit algısını Türkiye'nin güvenlik ajandasına soktu. O tarihe kadar Gaziantep Yapılanması HDP'nin Adana ve Mersin bürolarına 18 Mayıs 2015'te, yine HDP'nin Diyarbakır Mitingi'ne 5 Haziran 2015'te bombalı saldırılar gerçekleştirmiş, 20 Temmuz 2015'teyse Rojava'ya desteğe giden SGDF'lilerin Suruç'taki basın açıklamasına intihar saldırısı düzenlemişti. Kürt siyasal hareketi, HDP ve müttefiklerinin, yani İslâm Devleti'nin Suriye'deki düşmanı Rojava Federasyonu'nun Türkiye'deki destekçilerinin hedef alındığı 18 Mayıs ve 5 Haziran 2015 tarihli eylemlerden sonra güvenlik kurumları önemli bir tepki göstermedi. Ancak Türkiye'nin İslâm

4 Allen ve McGurk'ün Ankara ziyaretleri ardından gerçekleştirilen yönetim değişikliğini Dışişleri Bakanlığı, 24 Temmuz 2015'te kamuoyuna duyurdu. Aynı gün hem iç güvenlik tedbirleri hem de İslâm Devleti'ne yönelik hava saldırıları başladı. <https://web.archive.org/web/20180429020033/http://www.hurriyetdailynews.com/obamas-envoy-says-anti-isil-talks-in-ankara-productive-82558>, https://web.archive.org/web/20160724073319/http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-sozcusu-tanju-bilgi_in-basin-bilgilendirme-toplantisi_-3-temmuz-2015_-ankara.tr.mfa ve <https://web.archive.org/web/20161203161814/http://www.diken.com.tr/incirlik-aciliyor-mu/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Devleti'yle mücadelede daha somut adımlar atmayı kabul etmesiyle, 20 Temmuz 2015 Suroç Saldırısı ile İslâm Devleti'nin Kilis-Elbeyli'ye attığı havan topları gerekçe gösterilerek bombardımanlara 24 Temmuz 2015'te Türkiye kuvvetleri de katıldı. Aynı gün 13 kentte Türkiye IŞİD'inin yerel yapılanmalarına düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınanlar arasında Ebu Hanzala ismiyle bilinen Halis Bayancuk da vardı.

Türkiye, 30 Eylül 2013 tarihli ve 5428 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla Deaş'ı terör örgütü olarak kabul etmişti; 2014'te Niğde ve Bayburt Ağır Ceza Mahkemeleri'nin kararlarıyla da, Irak Şam İslâm Devleti veya İslâm Devleti bağlantılı kişilerin eylemleri terör faaliyeti sayılmış, ardından Yargıtay içtihatları gelmişti (İçişleri Bakanlığı, *Türkiye'nin Deaş ile Mücadelesi*, Temmuz 2017, s. 16). Ancak güvenlik uygulamalarına ilişkin veriler Türkiye'nin 2013'te terör örgütü ilan ettiği yapıya karşı mücadelesine gerçekte Temmuz 2015'ten sonra başladığını gösteriyor.

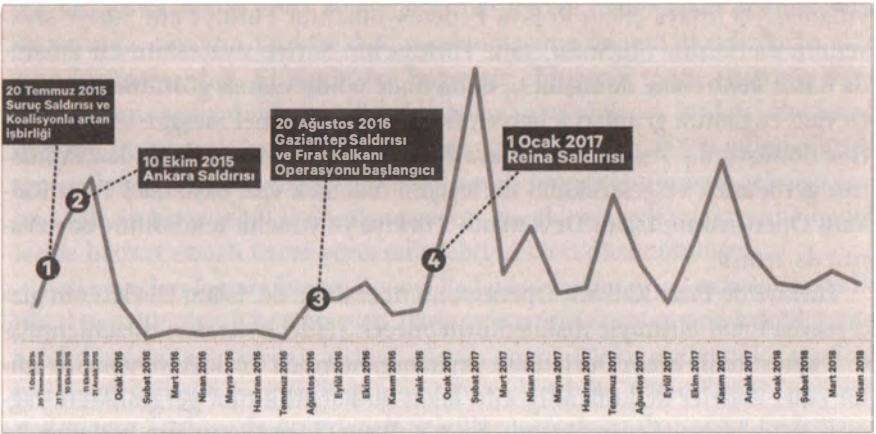
Rojava Federasyonu'nun kurulduğu ve İslâm Devleti'nin bölgedeki ilerleyişine karşı durduğu Kasım 2013-Temmuz 2015 dönemi boyunca, Türkiye IŞİD'inin yerel yapılanmaları çok az güvenlik tedbiriyle karşılaştı. Ocak 2014 ile 20 Temmuz 2015 arasındaki 18 aylık süreçte Türkiye IŞİD'i yapılanmalarına yönelik operasyonlarda gözaltına alınanların sayısı 127'ydi. İzleyen dönemde, yani 20 Temmuz 2015 Suroç Saldırısı ve Türkiye'nin İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon'la birlikte İslâm Devleti'ne yönelik saldırılara katılmasıyla, 21 Temmuz 2015 ile 10 Ekim 2015 arasında gözaltına alınanların sayısı 410'a yükseldi. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı ile 31 Aralık 2015 arasındaysa 573 kişi İslâm Devleti bağlantılı oldukları gerekçesiyle gözaltına alındı.⁵

2016 yılı, Gaziantep Yapılanması'nın faili olduğu eylemler ile talimatı doğrudan İslâm Devleti'nden gelen saldırıların sürmesine karşın, Türkiye'nin Fırat Kalkanı Operasyonu'nu başlatmasına dek güvenlik uygulamaları açısından göreceli olarak sakin geçti. 1 Ocak 2016 ile 20 Ağustos 2016 tarihleri arasında 306 kişi gözaltına alınırken, 20 Ağustos 2016'da Gaziantep Yapılanması'na mensup kişilerin Gaziantep'teki bir kına gecesine düzenlediği intihar saldırısı ve 26 Ağustos 2016'da başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu, yılın geri kalanındaki güvenlik uygulamalarının artmasına yol açtı.

2016 yılının ilk üçte ikilik bölümünde İslâm Devleti bağlantılı 306 kişi gözaltına alınmışken, 20 Ağustos 2016 ile 31 Aralık 2016 tarihleri arasında gözaltına alınanların sayısı 689 oldu.⁶ Bu gelişmeyi yalnızca Gaziantep Yapı-

5 <https://web.archive.org/web/20180429020253/https://northcaucasuscaucus.blogspot.com.tr/2016/03/turkish-is-network-chart.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

6 https://web.archive.org/web/20170704112150/http://www.defenddemocracy.org/content/uploads/documents/ISIS_Turkey_Report.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Türkiye’de İslâm Devleti ve Türkiye İŞİD’i bağlantılı gözaltılarının 1 Ocak 2014’ten 1 Nisan 2018’e, aylara göre dağılımı. Grafikteki sütunlar gözaltına alınan şahısların sayısını ifade ederken, kırmızıyla gösterilen eğilim çizgisi üzerinde işaretlenen noktalar (1) 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı ile Türkiye’nin İslâm Devleti Karşısı Küresel Koalisyon’la işbirliğini artırışını, (2) 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı’nı, (3) 20 Ağustos 2016 Gaziantep Saldırısı ile 26 Ağustos 2016 tarihinde Fırat Kalkanı Operasyonu’nun başlangıcını ve (4) 1 Ocak 2017 Reina Saldırısı’nı ifade ediyor. Türkiye’nin iç ve dış politikasında değişikliklere yol açan bu olaylardan sonra gözaltına alınan kişilerin sayısında geçici artışlar olduğu görülüyor (Grafik: Doğu Eroğlu).

[Bu grafikteki veriler üç farklı kaynak kullanılarak oluşturuldu. 1 Ocak 2014 ile 31 Aralık 2015 arasındaki gözaltılar bağımsız araştırmacı North Caucas Caucas’un çalışmalarından, 1 Ocak 2016 ile 31 Aralık 2016 arasındaki gözaltılar Merve Tahiroğlu ve Jonathan Schanzer tarafından kaleme alınan *Islamic State Networks in Turkey* isimli rapordaki Appendix-II’den, 1 Ocak 2017 ile 1 Nisan 2018 arasındaki gözaltı sayılarıysa İçişleri Bakanlığı’nın verdiği resmi bilgileri yayınlayan Anadolu Ajansı haberlerinden derlendi.]

lanması’nın 20 Ağustos 2016’da Gaziantep’te düzenlediği saldırının getirmedeği aşikâr. 24 Ağustos 2016 tarihinde başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu, Rojava Federasyonu’nu da ilgilendiren hedefler barındırıyordu. İslâm Devleti’nin Türkiye’yle paylaştığı kara sınırını, TSK kontrolünde bir cep yaratarak ortadan kaldırmayı amaçlayan operasyonun pek de gizlenmeyen diğer hedefi, SDF güçlerinin Fırat Nehri’nin batısına geçmesini önlemektir. Resmi ağzıarla uluslararası kamuoyuna iletilen, SDF’nin Fırat’ın batısına geçişinin engellenmesi çağrıları somut bir karşılık bulmayınca Türkiye, İslâm Devleti kontrolündeki el-Bab’ı ele geçirerek Afrin Kantonu’nun Rojava Federasyonu’nun kalaniyla birleşmesini ve doğu sınırının neredeyse tamamını kapsayan bir Kürt devleti kurulması ihtimalini kendi çabalarıyla önlemeye çalıştı. İslâm Devleti’ne karşı başlatılan kara harekâtının alt saikleri arasında, uluslararası kamuoyunda İslâm Devleti’ne karşı duran tek bölgesel aktörün Rojava Federasyonu olduğu yönündeki algıyı zayıflatmak da bulunuyordu.

Türkiye’nin 2011’den itibaren rejim karşıtı unsurları destekleyerek istikrarsızlaşmasına katkıda bulunduğu Suriye’de, merkezi idarenin gücünün za-

yıflamasıyla ortaya çıkan Rojava Federasyonu'nun Türkiye'nin Suriye siyasetinin merkezine oturması, yani Türkiye'nin Suriye siyasetinin bir anlamda *hasar kontrolüne* dönüşmesi, daha önce tehdit olarak görülmeyen İslâm Devleti bağlantılı grupları iç güvenlik çabalarının temel meşgalelerinden birine dönüştürdü. Asli olarak Rojava Federasyonu'nun o tarihteki kazanımlarını geriletmek ve gelecekteki ilerleyişini önlemek için başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu, İslâm Devleti'nin Türkiye'ye yönelik tehdidinin boyutlarını da artırdı.

Türkiye'de Fırat Kalkanı Operasyonu öncesinde de, İslâm Devleti'nin gizli servisi *Emni* birimiyle ilişkilendirilebilecek şiddet eylemleri düzenlenmişti. Uzun süredir İslâm Devleti'nin yayın organlarında Türkiye'ye yönelik tahkir edici ifadeler de kullanılıyordu fakat bu karşıtlık tüm gerginliklere rağmen örtük biçimde sürmekteydi. Fırat Kalkanı Operasyonu'nun başladığı 24 Ağustos 2016'da İslâm Devleti, destekçilerine ilk defa Türkiye'de şiddet eylemi gerçekleştirme çağrısı yaptı. 4 Kasım 2016'da Diyarbakır'da araç içerisine yerleştirilmiş EYP'lerin patlatılması, İslâm Devleti'nin Türkiye'de kendi medya organları aracılığıyla resmen üstlendiği ilk saldırı oldu.

İslâm Devleti bağlantılı 1 Ocak 2017 Reina Saldırısı sonrasında operasyonların yoğunluğu ciddi biçimde arttı. Ocak 2017'de 449, Şubat 2017'de 957 kişi İslâm Devleti bağlantılı faaliyetlerinden ötürü gözaltına alınırken, 1 Ocak 2017 ile 1 Aralık 2017 arasında aynı gerekçeyle gözaltına alınanların sayısı 5.458'e ulaştı.⁷

Özellikle Türkiye IŞİD'inin en fazla örgütlenme ve propaganda faaliyeti yürüttüğü 1 Ocak 2014 ile 20 Temmuz 2015 döneminde İslâm Devleti bağlantılı yalnızca 127 gözaltı yapılırken, ilerleyen dönemde Türkiye'nin iç ve dış siyasetine önemli etki eden her bir olaydan sonra güvenlik faaliyetlerinde gözlenen geçici artışlar, idarenin Türkiye IŞİD'ine yönelik istikrarsız önleme ve güvenlik algısını gösteriyor. Büyük olaylardan sonra yapılan gözaltıların yalnızca ilgili olaylarla bağlantılı şahıslara yönelik değil, Türkiye'nin pek çok kentinde eşzamanlı operasyonlar biçiminde, ilgili olaylarda parmağı bulunmayan yerel yapılanmaları da kapsayacak şekilde yürütüldüğü de eklenmeli.

Türkiye'nin Rojava Federasyonu'na göre şekillendirdiği Suriye siyaseti, 2000'li yıllarda Türkiye'deki güvenlik çevrelerinin küresel el-Kaide ağlarının parçası olan şahıslar ile Selefi komünitelerine yönelik bakışıyla da örtüşüyor. Türkiye'nin terörle mücadele uygulamalarına yön veren isimlerden eski bir güvenlik yetkilisi yaptığımız görüşmede, 11 Eylül 2011 Saldırıları sonrasında dikkatlerini çeken Türkiye'deki Selefi komünitelerin güvenlikçilerce, "gerektiğinde yararlanılabilecek faydalı kişiler" olarak değerlendirildiğini aktarıyordu: "Elbette bu kişilerin [Selefi komünitelerin] faaliyetlerinden haber-

7 2017 ve 2018 boyunca Anadolu Ajansı'nın derlediği aylık "DEAŞ'la mücadele" verileri.

dardık. El-Kaide'nin 2003 eylemlerinin ardından düzenlenen operasyonlar sonrasında, örgütün Türkiye'deki yapılanmasının önemli ölçüde darbe aldığını düşünüyorduk. El-Kaide'den bağımsız olduğunu tespit ettiğimiz diğer mücahitlerinse konjonktürel olarak işimize yarayabilecek faydalı şahıslar olduğunu düşünerek hareket ettik.” Aynı uzmana göre, 2000’li yıllarla birlikte yerellerdeki örgütlenmeler güvenlik yetkililerince iştiril hale gelmişti ama bu kişilerin bir iç tehdide dönüşmeyeceği, gerekirse devletin güvenlik hedeflerine hizmet etmek üzere yönlendirilebilecekleri düşünülmüştü.

Asli amaçları kenara koyup Rojava Federasyonu’nu ortadan kaldırmayı birincil öncelik olarak benimseyen Türkiye’nin Suriye siyasetine bakıldığında, Selefi komüniteyi “faydalı kişiler” olarak gören Türkiye güvenlik çevrelerinin öngörülerinin kısmen doğru çıktığı söylenebilir. İslâm Devleti’ne katılmak üzere Türkiye’de örgütlenen Selefiler, gerçekten de Rojava Federasyonu’na karşı savaşarak Türkiye adına bir nevi vekâlet savaşı yürüttü.

Türkiye’nin tehdit olarak gördüğü Rojava Federasyonu’na karşı Türkiye IŞİD’i ve İslâm Devleti faaliyetlerine yönelik Ocak 2014-Temmuz 2015 arası dönemde benimsediği stratejik eylemsizlik, uluslararası siyaset için çok da eşi benzeri görülmemiş bir yöntem değil. İran, Ortadoğu ve İslâm sosyolojisi hakkındaki çalışmalarıyla tanınan Columbia Üniversitesi’nden akademisyen Hamid Dabashi, sıkça Suriye İç Savaşı’yla aynı cümlede zikredilen vekâlet savaşı kavramını şöyle açıklıyor: “İslâm Devleti durağan veya istikrarlı bir güç değil; iskambil destesindeki joker gibi. Dolayısıyla onu dışarıdan tamamen kontrol edebilmek söz konusu olmuyor. Fakat bölgedeki siyasete etki etmek isteyen aktörler direksiyonunda kendileri bulunmadıkları bu araçta seyahat etmeyi, araç arzu ettikleri rotanın dışına çıkana kadar sürdürecekleler.”⁸ Dabashi’nin kullandığı kavramsallaştırmayla, vekâlet savaşında İslâm Devleti’ni kullanan ülkeler arasında Türkiye de bulunuyordu. İslâm Devleti için önemli bir kaynak ülke de olan Türkiye’nin bu siyasetinin ne kadar öngörüsüz olduğu 2015’in ikinci yarısından itibaren İslâm Devleti’yle artan cephleşmeyele birlikte anlaşıldı.

Aksak, verimsiz ve plansız iç güvenlik anlayışı

Temmuz 2015’te başlayan İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD’iyle mücadele, çoğunlukla kısa süren endişe nöbetleri gibiydi. Türkiye kamuoyunu tedirgin eden, bir yandan da iktidarın ülke içindeki ve Suriye’deki siyasetlerinde değişikliklere yol açan büyük olaylar sonrasında pek çok defa aynı kişiler yeniden gözaltına alınıp serbest bırakılırken bazı operasyonlarsa özellik-

8 <https://web.archive.org/web/20180429020612/https://www.birgun.net/haber-detay/iranli-sosyal-bilimci-dabasi-turkiye-isis-den-memnun-70631.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

le toplumda endişe yaratan olaylar sonrasında ertelendi ve güvenlik aygıtının tehlike yaratan gruplara karşı başarılı önleme faaliyetleri yürüttüğü algısı yaratıldı.

İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'i karşıtı güvenlik çalışmalarında güvenlik algısı yaratma hedefini en iyi örnekleyen olaylardan biri, Konya Yapılanması'ndan gezici vaiz Murat Gezenler'in Ankara faaliyetlerini ilgilendiriyor. 2014'te Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen bir soruşturma kapsamında takibe alınan Gezenler'in Ankara'ya yaptığı yolculuklar ilgi uyandırınca, Gezenler'in Kasım 2014'teki bir Ankara yolculuğu Konya Cumhuriyet Başsavcılığı ve Ankara Emniyet Müdürlüğü'yle arasındaki işbirliğiyle takibe alındı. 8 Kasım 2014'te, Murat Gezenler'in çevresindeki isimlerle yoğun bir telefon trafiğine girdiği⁹ ve trenle Ankara'ya seyahat edeceği bilgisi Ankara Emniyeti'ne iletilince takip başladı.

8 Kasım 2014'te saat 16.00 sıralarında Konya'dan trene binen Gezenler'in 17.40 civarında Ankara Tren Garı'ndan çıktığı, Gezenler ve kendisini karşılayan Konya Yapılanması'na mensup şahısların Altındağ ilçesindeki Kale Mahallesi, Ulucanlar Caddesi No: 51 adresindeki binaya girdikleri tespit edildi. Aynı sıralarda Gezenler bir telefon görüşmesinde, "Ankara'da mısın sen? Eğer yeri biliyorsan buraya gel. Bura kalabalık. Herkes gelsin, genel bir ders var burada," ifadelerini kullandı.¹⁰ HTS kayıtları da Gezenler'in konuşma sırasında Ulucanlar Caddesi üzerindeki adreste bulunduğu doğruluyor.

Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı, fiziki takibe ilişkin bilgiler de içeren iddianamede, "Ankara ili Altındağ ilçesi Kale Mahallesi Ulucanlar Caddesi No: 51 sayılı yerdeki Yavaş İşhanı'nda bulunan, Gezenler Grubu'nun medrese ve yurt olarak kullanıldığı değerlendirilen yerde örgütsel amaçlı toplantılar yapmak üzere Murat Gezenler'in sık sık Ankara iline gittiğinin değerlendirildiği"¹¹ ifadeleri geçmesine rağmen, Ankara Emniyeti binanın medrese olarak kullanılmasına ve sohbet toplantılarına ev sahipliği yapmasına 26 Ağustos 2016'ya dek izin verdi.¹²

Konya Emniyeti'yle yapılan ortak çalışmayla deşifre olan binadaki faaliyetlere Ankara Emniyeti'nin müdahale etmeme ısrarı, Temmuz 2015'te Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nden gelen bir

9 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2698458614, 2698486002, 2698465731, 2698471207 ve 2698511174

10 Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden. Tape no: 2698458614, 2698486002, 2698465731, 2698471207 ve 2698546209

11 Konya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü 2015/47793 sayılı soruşturma kapsamında hazırlanan ve Konya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 2015/1030 sayılı iddianameden.

12 <https://web.archive.org/web/20170811054805/http://www.birgun.net:80/haber-detay/ankara-daki-isis-okulu-nu-polis-bir-yildir-biliyormus-128804.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Murat Gezenler'in Ankara'daki sohbet toplantılarına ev sahipliği yapan, aynı zamanda çocukların eğitimi için medrese olarak kullanılan, Ulucanlar Caddesi No: 51 adresindeki bina (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

fezlekeye rağmen sürdü. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilen fezlekenin Gezenler Grubu'ndan bahsedilen kısmında, 8 Kasım 2014'te Ankara Emniyeti'nin yaptığı fiziki takiple deşifre ettiği, Ulucanlar Caddesi No: 51 adresindeki binadan da söz ediliyordu. Fezlekenin ilgili bölümünde şu ifadeler bulunuyordu: "Tekfirci Murat Gezenler Ankara Grubu içerisinde yer alan şahısların peyderpey Suriye'ye gidip geldikleri, Ankara'da kalan grup mensuplarının Sıhhiye Maltepe Pazarı'ndan dükkân temin ettikleri, ayrıca Ulucanlar Caddesi No: 51 sayılı adreste bulunan beş katlı binayı kiraladıkları, burada ders ve eğitim faaliyetlerini sürdürecekleri..."

Bunlara rağmen binaya ilk operasyon 26 Ağustos 2016 tarihinde, yani Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı fezlekenin iletilmesinden 13 ay sonra gerçekleştirildi. İşin aslı, binanın bir medrese olarak kullanıldığını, Gezenler'inse Ankara'daki toplantılarını burada yaptığını Ankara Emniyeti fiziki takibin gerçekleştirildiği 8 Kasım 2014'ten beri biliyordu. 21 aydan uzun süredir binada yapılan faaliyetlerden haberdar olan Ankara Emniyeti, binaya Fırat Kalkanı Operasyonu başladıktan iki gün sonra operasyon yapmayı seçti. Operasyondan bir gün sonra binanın bulunduğu yere gittiğimde, kitabevi görünümündeki medresedeki faaliyetlere katılan çocukların en az iki senedir binaya gelip gittiğini komşu işletmeler de doğruladı.

Ankara Emniyeti, Gezenler Grubu'na ait binaya düzenlenen operasyonla ilgili Anadolu Ajansına özel bilgi de verdi. Aynı gün Ankara'da altı ilçede-

ki 20 farklı adrese operasyon düzenlendiğini ve 17 kişinin gözaltına alındığını belirten Ankara Emniyeti yetkilileri, özellikle Gezenler Grubu'na ait binanın üzerinde durdu. Binadaki faaliyetlerin yeni tespit edildiği izlenimi yaratan Anadolu Ajansı haberinde ilgili bina hakkında şu ifadeler kullanıldı: "Ekiplerin baskın yaptığı mekânlardan biri de Ulucanlar Caddesi'nde kitabevi olarak bilinen beş katlı bina oldu. Binanın her katına şadırvan ve mescit yapıldığı, üst katların ise öğrenci yatakhaneleri olarak düzenlendiği görüldü. Kâğıt üzerinde kitabevi olarak görünen işletmenin sosyal medya üzerinden ilanla öğrenci aldığı, aileleri tarafından getirilen çocuklara örgüt faaliyetleri doğrultusunda verilen eğitim sonunda karne düzenlendiği tespit edildi."¹³

Benzer bir değerlendirme Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması'na yönelik güvenlik uygulamalarının zamanlamalarına bakılarak da yapılabilir. 26 Temmuz 2015'te emniyete yapılan bir ihbar, Hacıbayram Mahallesi'ndeki Türkiye IŞİD'i yapılanmasını şöyle özetliyordu: "Hacıbayram Camisi yakınlarındaki Uzunyol Sokak'ta oturuyorum. Haberlere de birçok kez çıktı. Sakallı ve IŞİD'çi olduğunu bildiğim, Suriye'ye gidip savaşan birçok kişi mahallede oturuyor. Mahalle IŞİD bayraklarıyla dolu. Mescit denilen yerde sürekli toplanıyorlar ve çocuk çocuk herkesi Suriye'ye savaşmaya çağırıp götürüyorlar, bir sürü kadın ve çocuk gitti. Suriye'ye gidip yaralanalar bile oldu. Bazılarının isimlerini biliyorum. Mahalledeki çocukların yarısını kandırıp savaşa götürdüler. Kendi çocuğum da bunlardan etkileniyor. Hepsinin evinde silah da var, ara sıra mahallede silahlı kavga da oluyor. Silahlı oldukları için herkes bunlardan çok korkuyor kimse ses etmiyor."

Hacıbayram Mahallesi'nde yaşayan sıradan bir mahalleli, yaklaşık bir buçuk yıldır Suriye ve Irak'a savaşçı ihraç eden yapılanmaya ilişkin oldukça isabetli bilgiler sunabiliyordu. 2014 başından itibaren buna benzer onlarca ihbar Ankara Emniyeti'ne ulaştıysa da Hacıbayram Yapılanması hakkındaki ilk soruşturma için iletişimin tespiti kararı bile 12 Aralık 2014'te, yani mahalledeki IŞİD hareketliğine ilişkin basında çıkan haberlerin yaklaşık altı ay sonrasında alındı. Soruşturmaların tamamlanması ve ilgili kişilerin gözaltına alınmasıysa Temmuz 2015 sonrasını buldu.

İletişimin tespiti çalışmalarına veya fiziksel takiplere dayanan soruşturmalardaysa oldukça temel bir sorun göze çarpıyor. Mahkemelerin aldığı kararlar uyarınca, aralarında Türkiye IŞİD'i mensupları ve onların düzenli olarak irtibat kurdukları kişilerin görüşmeleri, adli kolluklar tarafından tüm Türkiye'de takibe alındı. Örneğin Aralık 2014'te alınan bir iletişimin tespiti kararı uyarınca bir an önce çalışmaya başlayan resmi görevliler, takipteki şahısların kayda alınan telefon görüşmelerini en fazla birkaç gün içinde daktilo edi-

13 <https://web.archive.org/web/20161003130921/http://aa.com.tr:80/tr/turkiye/baskentte-daes-operasyonu/635938>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

yordu. Çoğu zaman olduğu gibi kâğıda geçirilen bu telefon görüşmeleri, yani *tape* adıyla bilinen bu belgeler önce polis fezlekelerine, daha sonraysa iddianamelerin eklerine dahil oldu.

Ancak iletişim tespiti çalışmaları neredeyse hiçbir zaman önleyici bir müdahale getirmedi. Örneğin aile mensuplarının ihbarlarını değerlendiren yerel polis emniyet birimleri, İslâm Devleti'ne katılmak üzere Türkiye içinde seyahat eden Türkiyeli veya yabancı şahısları yakalamayı başardı. Ancak ortada bir ihbar olmadıkça, iletişimin tespiti çalışmalarıyla ortaya çıkan, İslâm Devleti'ne şahısların sevkıyatı, kaçakçılık ağları gibi lojistik örüntülere polis hiçbir zaman müdahalede bulunmadı. 2014 ile 2015 boyunca telefonları dinlenen profesyonel örgütleyiciler, gezici vaizler, İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilileri ve İslâm Devleti Hudut İdaresi Türkiye Sınır Emirliği görevlileri, işlenen örgütlü suçları işaret eden binlerce sayfa dinleme kaydı tutanağına rağmen, haklarında henüz iddianame hazırlanmamış olduğundan çalışmalarını rahatlıkla sürdürdü.

İslâm Devleti'nin Türkiye'den mücahit devşirdiğinin anlaşılmasının ardından, geçmişte küresel el-Kaide ağlarında yer aldığı tespit edilmiş pek çok ismin rahatlıkla Türkiye-İslâm Devleti hattında hareket edebilmesi de önemli güvenlik açıklarından biri olarak değerlendirilebilir. Ankara'nın Sincan ilçesinde İslâm Devleti için gerçekleştirilen örgütlenme faaliyetleri, bu zafiyetin dolaylı sonuçlarından sadece biri.

Türkiye'de el-Kaide bağlantılı kişiler tarafından planlanan en büyük eylemlerden birinin önlendiği, 13 Temmuz 2011'de Sincan'ın Törekent Mahallesi'ndeki bir eve yapılan baskından sonra anlaşıldı. Evde bulunan yaklaşık 700 kilo patlayıcı madde, Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde gerçekleştirilen yargılamadaki ifade ve bulgulara göre, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği ve TBMM gibi hedeflere düzenlenecek saldırılarda kullanılacaktı. Yargılanan 15 sanıktan 14'ü yaklaşık altı ay tutuklu kaldıktan sonra 10 Şubat 2012'deki ilk duruşmada serbest kaldı. Sanıkların avukatlığınıysa, 2003 İstanbul Saldırısı'nın faillerini, 2005'te Türkiye'de yakalanan el-Kaide'nin nüfuzlu isimlerinden Louai Sakka'yı, 2007'de Ak-saray'daki el-Kaide operasyonunda yakalanan 17 kişiyi savunan Osman Karahan yaptı. Karahan Sincan'da yakalananların yargılandı-

2011'de Ankara Sincan'da yapılan baskın sırasında çekilmiş bir kare (Fotoğraf: AA).

ğı davanın 24 Mayıs 2012 tarihli duruşmasından birkaç ay sonra, Cephethül Nusra saflarında savaşıırken Halep'te öldü.¹⁴ Sincan sanıklarından Abdülkadir Ercan tüm bu bağlantılara karşın, kişisel çevresi ve Sincan'da örgütlediği onlarca kişiyi 2014'ten itibaren İslâm Devleti'ne götürmeyi başardı.

Yerel yapılanmalar hakkında soruşturma yürüten her bir savcılık, çalışma prensiplerini yeterince tanımadığı, diğer hücrelerle olan bağlantılarını anlamlandıramadığı yapılanmalar hakkında çalışırken pek çok açıdan karanlıkta hareket etmek zorunda kaldı. Soruşturmaların koordine biçimde yürütülmesi şöyle dursun, ortaklaşa kullanılan bir veri havuzu, şahıslarla ilgili profillemeye ve ağ oluşturma çalışmaları veya herhangi bir yöntem birliğinin olmamasının eksikliği her aşamada hissedildi. Koordinasyonsuzluğun birincil sonucu, Türkiye IŞİD'inin erken dönemdeki bağlantılarının tespit edilemeyişi oldu.

Geçmişte el-Kaide ağlarıyla bağlantılı olduğu tespit edilmesine karşın İslâm Devleti için faaliyet yürütmesi önlenmeyen şahısların en tanınmış olanlarından biri Adanalı Hasan Aydın'dı. Adana'daki Sanayi Grubu'nun bir parçası olarak radikalleşen ve zorunlu askerliklerini yaparken esir düşen iki erin İslâm Devleti'nce infaz edildiği videoda görülen mücahitlerden biri olan Hasan Aydın, farklı kentlerde eşgüdüm içinde yürütülmeyen soruşturmaların bedelini de ortaya koyuyor.

Hasan Aydın, Adana'da Mehmet Gök'ün etkisindeki Sanayi Grubu içerisinde radikalleşti. 2010'da Adana'daki bir davanın sanıkları arasında olan Mehmet Gök el-Kaide propagandası yaptığı gerekçesiyle 10 ay hapis cezası almış, tahliyesinin ardından çalışmalarına kendi küçük grubu içerisinde devam etmişti. Aydın da Gök'ün etrafındaki isimlerden biriydi. O dönemde Irak el-Kaide'siyle ilişkisi bulunan Gök, Irak'a geçmek üzere Türkiye'ye gelen bazı yabancıları Adana'da ağırlıyor, bu kişileri aralarında Aydın'ın da bulunduğu Sanayi Grubu mensuplarıyla tanıştırtıyordu. Cep telefonu dükkânı işleten Aydın da Irak el-Kaide'sinin kullanması için farklı isimler üzerine kayıtlı hatları kullanıma açıp bu SIM kartları Irak'a sevk edilmek üzere Gök'e veriyordu. Yerel yapılanmanın lojistik işlerine yardımcı olan Aydın, aynı zamanda sohbet toplantılarında vaizlik de yapıyordu.

2010'da el-Kaide bağlantılı faaliyetlerinden ötürü hapis yatan Mehmet Gök'ün tahliyesinden sonra kendi küçük grubuyla çalışmalarını sürdürdüğüne ilişkin 9 Haziran 2011 tarihli bir gizli tanık ifadesi sayesinde takip edilebilen bu faaliyetler, aslında daha o günden Türkiye IŞİD'ine dair pek çok bağlantıyı ortaya koyuyordu. O dönemki soruşturmalar titizlikle yapılabilmiş olsaydı, Aydın'ın 2012'de Sanayi Grubu'nda faaliyet gösteren İlhami Ba-

14 <https://web.archive.org/web/20160922023832/http://www.hurriyet.com.tr/osman-karahan-halepte-olduruldu-21169128>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

h'yla birlikte Gaziantep'teki Selefî komünitenin bir parçası olan Ahmet En-dez'in cenazesine gidişi, Sanayi Grubu'nun Irak el-Kaide'siyle temaslarında Aydın'ın da bulunuşu, gezici vaizlerden İlyas Aydın'ın ve İslâm Devleti Türkiye Kolu yetkilisi Ebu Suheyf'in emrinde çalışan İstanbul Yapılanması men-subu Ömer Mert Mertcan'ın 2014'teki Adana ziyareti sırasında Aydın tara-fından ağırlanması, Aydın'da bulunduğu 2012'deki bir düğüne İstanbul Ya-pılanması'ndan İlyas Aydın ile Aydın'ın çevresindeki nüfuzlu isimlerin ka-tılması anlamlı birer veri olarak değerlendirilebilir, ileride Türkiye İŞİD'ini oluşturacak kişi ve yapılanmaların ilişkileri o dönemde anlaşılabilir.

Ocak 2014-Temmuz 2015 arasında Türkiye İŞİD'i ve İslâm Devleti'ne yö-nelik güvenlik ve istihbarat tedbirlerinin düşüklüğü, Türkiye'ye yönelik ey-lemlerin önleneme ihtimallerini azalttı. Bu dönemde tek elden yürütülen soruşturmalar olmadığı ve Türkiye İŞİD'i sisteminin, özellikle de Gaziantep Yapılanması'nın kullandığı yöntemlerin yeterince anlaşılabilmesi, önlen-me-i mümkün eylemlerin pek çok yurttaşın hayatına mal olmasına yol açtı. İslâm Devleti veya Türkiye İŞİD'i bağlantılı şahısların Türkiye'de eylem yapa-bilecekleri öngörülmedikçe, önleme çalışmalarına da profillemedeki gecik-meler damga vurdu.

Gaziantep Yapılanması'nın Türkiye'deki ilk eylemleri, 18 Mayıs 2015'te HDP'nin Adana ve Mersin bürolarına, 5 Haziran 2015'teyse Diyarbakır'da-ki HDP mitinginin yapıldığı alana yerleştirilen EYP'lerle gerçekleştirilen sal-dırılardı. dört kişinin yaşamını yitirdiği 5 Haziran 2015 Diyarbakır Saldırı-sı'nın ardından, 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısında 33 kişi hayatını kaybet-ti. Güvenlik birimleri üç saldırıdan ikisinde faillerin Adıyaman kökenli ol-duğunu gördü; Orhan Gönder ve Şeyh Abdurrahman Alagöz'ün Adıyamanlı oluşu ve kentte radikalleşmiş olmaları, Gönder ve Alagöz'ün yetiştirdiği çevre-den başka saldırganlar çıkabileceğini düşündürdü ve Adıyaman'da radikal-leşmiş ve İslâm Devleti'ne katılmış gençler potansiyel intihar eylemcileri ola-rak profillendi. Adıyaman Emniyeti tarafından hazırlanan 21 isimlik liste di-ğer kentlerdeki emniyet birimlerine gönderildi.¹⁵ Listede yer alan Adıyaman Yapılanması'ndaki profesyonel örgütleyiciler ile bu kişiler tarafından örgüt-lenen şahısların, 20 Temmuz 2015'te Suruç'taki eyleme benzer saldırılar dü-zenlemek üzere hazırlık yapıyor olabileceğine ilişkin değerlendirme gü-venlik birimlerine iletildi.¹⁶

15 5 Haziran 2015 HDP Diyarbakır Mitingi Saldırısı'nda yaralanan Lisa Çalan'ın açtığı ihmal dava-sında İçişleri Bakanlığı, Adıyaman Emniyet Müdürlüğü'nün saldırıdan 74 gün önce Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı'na Türkiye'de eylem yapabilecek Adıyamanlıların bulunduğu bir lis-te yolladığını söyledi. Ancak listenin başka kentlerdeki emniyet birimleriyle paylaşılıp paylaşı-lmadığı bilinmiyor. goo.gl/Y5KQec, Erişim tarihi: 28.04.2018.

16 <https://web.archive.org/web/20180429020912/http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/tolga-sar-dan/iste-adiyaman-ekibi-2099585/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Ancak güvenlik yetkilileri o sırada, Adıyaman Yapılanması mensuplarının Gaziantep Yapılanması'yla, dolaylı olarak da İslâm Devleti'yle olan ilişkilerinden haberdar değildi. Soruşturmalar titizlikle gerçekleştirilmiş veya 2009'da el-Kaide bağlantılı olduğu gerekçesiyle Pakistan tarafından sınır dışı edilip İstanbul'a gönderilen Yunus Durmaz'ın ilerleyen yıllardaki faaliyetleri takip edilmiş, hatta Suriye'den Türkiye'ye girişlerinden biri sırasında beraberindeki kişinin USB belleğinde bulunan videolardan ötürü tutuklanıp cezaevine konulan, daha sonrasındaysa tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilen Ökkeş Durmaz (Yunus Durmaz'ın kardeşi) hakkında yeterince araştırma yapılmış olsaydı, Gaziantep Yapılanması'nın gelecekte gerçekleştireceği eylemleri önlenebilirdi.

Adıyamanlı şahıslar tarafından düzenlenen saldırıların ardından kentteki radikalleşme bakiyesine yoğunlaşan güvenlik birimleri, Gaziantep Yapılanması'nın çalışma biçimlerinden habersiz olduğu için Adıyaman ile Gaziantep arasında bir bağlantı kuramadı. Oysa Gaziantep Yapılanması'nın kendisini Türkiye'de eylem yapma hedefindeki özel bir birim olarak tasarladığı ve bir süredir bu eylemlerin hazırlıklarını sürdürdüğü, biat edilen ve eylemler için icazet alınan İslâm Devleti'nin eylemler için gerekli teknik ve lojistik ihtiyaçlar ile eylemci taleplerini karşılamakta olduğu, Gaziantep Yapılanması'nın Türkiyeli mücahitlerin eğitildiği bir askerî kampı idare ettiği ve bu yolla Türkiye'deki farklı kentlerde radikalleşmiş şahıslarla yoğun ilişkiler kurabildiği anlaşılsaydı, Gaziantep Yapılanması'nın 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı da önlenebilirdi.

Adıyaman ile Gaziantep arasındaki bağlantı güvenlik birimleri tarafından çözülememiş olsa da, Gaziantep Yapılanması'nın ilk üç eyleminin ikisinde Adıyamanlı şahısların görev almış olması üzerine oluşan "Adıyamanlı intihar eylemcisi" profili, şans eseri 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı için de geçerli oldu. Saldırıyı gerçekleştirenlerden birinin Adıyamanlı Yunus Emre Alagöz olduğunun anlaşılması üzerine, 21 kişilik Adıyaman kökenli olası intihar eylemcileri listesindeki şahısları arama çalışmaları hızlandı.¹⁷ Gaziantep Yapılanması tarafından planlanan ve İslâm Devleti'nce onaylanan eyleme ilişkin keşif çalışmalarının Gaziantep Yapılanması'ndan Hakan Şahin tarafından yapıldığı ve eylemcilerin Gaziantep Yapılanması'na mensup şahıslar yönetimindeki araçlarla Gaziantep'ten getirildiği tespit edilince, eylemin Gaziantep Yapılanması tarafından gerçekleştirildiği anlaşıldı ve ilk profillemeye çalışmasında öngörülmemiş failerle karşılaşıldı. Türkiye'ye yönelik eylem yapabilecek İslâm Devleti bağlantılı şahıslar profiline böylelikle Gaziantep Yapılanması mensupları da eklendi. Gaziantep Yapılanması'nın en nüfuzlu ismi Yunus Durmaz'ın çok geçmeden "İŞİD Türkiye Emiri" olduğu konuşul-

17 <https://web.archive.org/web/20151022105018/http://www.milliyet.com.tr/isid-in-21-bombacisi-her-yerde-gundem-2131251/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

5 Haziran 2015 Diyarbakır HDP Mitingi ve 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırıları'ndan sonra Adıyaman Emniyeti tarafından hazırlanan olası intihar eylemcileri listesi (Fotoğraf: DHA).

maya başlandı; eylemlerle doğrudan ilgisi bulunmayan İslâm Devleti Hudut İdaresi'ne bağlı görev yapan Türkiye Sınır Emiri İlhami Balı'nın ismiyse, eylemlerle ilişkili bir başka yüksek profilli şahıs olduğu iddiasıyla ortaya atıldı.

10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı ardından Gaziantep Yapılanması'nı çökertmek için güvenlik uygulamaları sıklaştırıldı. Ancak Gaziantep Yapılanması mensuplarınca *Ebu Usame* olarak çağrılan, güvenlik birimlerinin kimliğini belirleyemediği diğer eylemciden gerekli dersler çıkartılamadı. İslâm Devleti Gizli Servisi'ne (Emni) bağlı hareket ettikleri sanılan Emni eylemcilerin faili olduğu 12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet, 28 Haziran 2016 İstanbul Atatürk Havalimanı ve 1 Ocak 2017 İstanbul Reina Saldırıları'nda 97 kişi öldü, 323 kişiye yaralandı. Ebu Usame, İslâm Devleti Gizli Servisi görevlendirmesiyle Türkiye'de saldırı düzenleyen Emni eylemcilerin ilkiydi.

Gaziantep Yapılanması'ndan Yunus Durmaz 2015 boyunca, İslâm Devleti yetkilileriyle yaptığı yazışmalarda yabancı eylemcilere ihtiyaç duyduğunu sıklıkla ifade etti. Durmaz ile İslâm Devleti'nde bulunan şahıslar arasındaki yazışmalara göre, İslâm Devleti Gizli Servisi'yle aynı isimle, yani *Emni* olarak anılan yabancı eylemciler, eğitimlerini ve hazırlıklarını tamamladıktan sonra eylem talimatlarını almak üzere Gaziantep'e gönderiliyordu. Yazışmalarda Emni'lerin Gaziantep Yapılanması mensuplarıyla kentte buluşacağı randevu noktalarını bildiren, Emni'lerin kendi ailelerini yanlarında getirmemesini isteyen Durmaz, şüphe çekmeyecek bölgelerdeki apartmanlarda birden çok

28 Haziran 2016 İstanbul Atatürk Havalimanı Saldırısı ardından, saldırganların beraberlerindeki EYP'leri patlattığı alanlardan birinin görünümü (Fotoğraf: Reuters).

ev tutularak Emni'lerin Gaziantep'te barındırılabilirliğini anlatıyordu. Durmaz'a İslâm Devleti yetkililerinin yanıtlarının aktarıldığı bir mektuptaysa, "İstişhadi [intihar eylemcisi] Arap kardeşler hazır olunca gönderilecek inşallah. Emni Arap kardeşler içinde [uygun isimlere] bakılıyor. Emni'lere söylenmiş, en iyisini seçip gönderecekler,"¹⁸ ifadeleri yer alıyordu. İslâm Devleti'ne yazdığı bir mektupta eylemcilere kavuştuğu anlaşılan Durmaz, "Hareket şeklimizi değiştirdik. Antep'teki bütün Emni'leri harici amellere yönlendirdim. Çok yakında amelleri [eylem] duyarsınız,"¹⁹ diyordu.

TABLO 8
Türkiye'de İslâm Devleti Bağlantılı Şahıslar Tarafından Gerçekleştirilen Planlı Şiddet Eylemleri

Yer	Tarih	Hedef	Eylemci ve bağlantısı	Yöntem	Kayıp ve yaralılar
İstanbul-Sultanahmet	12 Ocak 2016	Alman turistler	Nabil Fadli - Emni	Hücum yeleğine yerleştirilen EYP'yle intihar saldırısı	13 ölü, 14 yaralı (İntihar eylemcisi de öldü)
İstanbul-Atatürk Havalimanı	28 Haziran 2016	Çoğunluğu yabancı sivililer	Rakim Bulgarov, Vadim Osmanov ve kimliği belirsiz kişi - Emni	Silahlı saldırı, hücum yeleğine yerleştirilen EYP'yle intihar saldırısı	45 ölü, 239 yaralı (Üç eylemci de öldü)
İstanbul-Ortaköy	1 Ocak 2017	Gece kulübü Reina'daki çoğunluğu yabancı sivililer	Abdulkadir Masharipov (Ebu Muhammed Horasani) - Emni	Silahlı saldırı	39 ölü, 70 yaralı

Emni biriminden Ebu Usame'nin düzenlediği 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı'ndaki bir diğer eylemcinin Adıyamanlı Yunus Emre Alagöz oluşu, Emni tartışmasını geciktirdi. 12 Ocak 2016'da İstanbul Sultanahmet'teki Alman turist kafilesine saldıran ve 13 kişiyi öldürüp 14 kişiyi yaralayan Nabil Fadli'nin kimliği, Adıyaman ve Gaziantep Yapılanması kökenliler dışında yeni bir olası saldırgan profili ortaya çıkardı. Menbiç'li bir aileye mensup Fadli'nin Aralık 2015'te sığınmacı olarak Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra 12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet Saldırısı'nı gerçekleştirmesi, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların da güvenlik birimlerinin "şüpheliler listesine" girmesine yol açtı.²⁰

18 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "Yenigelen.docx.DOCX" isimli belgeden.

19 Yunus Durmaz'ın dijital verileri arasındaki "WRD0904.TMP.DOCX" isimli belgeden.

20 https://web.archive.org/web/20170428080012/https://www.buzzfeed.com/mikegiglio/istanbul-suicide-bomber-went-from-dental-school-to-isis?utm_term=.bsqaDVPDI#.yi00ed2eX, Erişim tarihi: 28.04.2018.

MIT, Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti Gizli Servisi ve Emni eylemcilerle olan ilişkisini, bulunduğu eve yapılan baskın sırasında beraberindeki EYP'yi patlatarak ölen Yunus Durmaz'ın USB belleklerinden çıkan belgeleri inceledikten sonra anlayabildi.²¹ 18 Mayıs 2016'da ele geçirilen USB belleklerde bulunan Yunus Durmaz ile İslâm Devleti yetkilileri arasındaki yazışmaları inceleyen MIT, 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı hakkında soruşturma yapan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na 2016'da yolladığı bilgi notlarında, yazışmalarda Emni eylemcilerin Gaziantep'e getirilmesinden bahsedilen kısımların altını çizdi.

İslâm Devleti'ne karşı güvenlik ve önleme ajandasını oluşturanlar MIT'in uyarısına rağmen Emni'lere, yani İslâm Devleti Gizli Servisi'nin emrinde çalışan uluslararası eylemcilere yeterince önem vermedi. 28 Haziran 2016 İstanbul Atatürk Havalimanı Saldırısı'nı düzenleyen Rakim Bulgarov ile Vadim Osmanov'un Kırgızistan kökenli oldukları ve Rusya pasaportu taşıdıkları görüldüncə, İslâm Devleti bağlantılı tehdit algısında yabancı şahıslar yine öne çıktı.²² Saldırının ertesi günü İstanbul'da benzer profile sahip yabancı şahısların yaşadığı Başakşehir'de 22'si yabancı 29 kişi gözaltına alınırken,²³ Kırgızistan ve Rusya kökenli kişilere özel tedbirler uygulandığı 3 Temmuz 2016'da İstanbul Atatürk Havalimanı'nda Kırgızistan ve Rusya pasaportu taşıyan iki şahsın gözaltına alınmasıyla anlaşıldı.²⁴ 1 Temmuz 2016'da saldırıyla ilgili Gaziantep'te gözaltına alınan 17 kişinin de tamamı yabancılardan oluşuyordu.²⁵

Yerel yapılanmaları kapsamlı biçimde takip etmeyen, hücreler arası bağlantıları, özellikle de Gaziantep Yapılanması'nın İslâm Devleti'yle ilişkisinin çözölemeyişi, güvenlik birimlerinin bilgi yoksunluğu yüzünden profillemeye sürekli bir adım geriden gelmesine yol açtı.

Ancak yabancı şahısların düzenlediği eylemlerin önlenmesindeki güçlüklerin en büyüklerinden birinin, Suriye İç Savaşı yüzünden ülkelerini terk etmek zorunda kalan üç milyonun üzerindeki sığınmacının yarattığı dokümantasyon karmaşası olduğu da eklenmeli. Beyana dayalı bilgilerle Türkiye'ye giriş yapan sığınmacıların Türkiye içerisindeki yabancı şahıslar için genel bir denetimsizlik ortamı yarattığı, bunun da sahtecilikleri kolaylaştırdığı düşünüldüğünde, İslâm Devleti'nin sağlayabileceği sahte pasaportlar sa-

21 <https://web.archive.org/web/20160828143046/http://aa.com.tr:80/tr/turkiye/gaziantep-te-daes-operasyonu/575275>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

22 <http://abcnews.go.com/International/turkey-identifies-suicide-bombers-istanbul-airport-attack/story?id=40274048>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

23 <https://web.archive.org/web/20161009224058/http://aa.com.tr:80/tr/turkiye/istanbulda-daes-operasyonu-29-gozalti/618095>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

24 <https://web.archive.org/web/20161024120151/http://aa.com.tr:80/tr/turkiye/ataturk-havalimaninda-daes-operasyonu-2-gozalti/602281>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

25 <https://web.archive.org/web/20161010205230/http://aa.com.tr:80/tr/turkiye/ataturk-havalimanidaki-teror-saldirisina-iliskin-17-gozalti/601342>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

yesinde Türkiye’de hareket etme ve eylem planlamanın kolaylaşmış olduğu söylenebilir. Türkiye’de Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Göç İdaresi arasındaki otomasyon sistemleri uyumsuzluğunun güvenlik uygulamalarında her bir kurumun işini zorlaştırdığı, kurumların birbirlerinin verilerine ulaşmakta yaşadığı sorunların şüphelilerin lehine işlediği de biliniyor. Fakat bu konuda yine temel sorunun, milyonlarca sığınmacıyı barındırdığı sırada, yabancı savaşçılara sahip ve yabancı ülkelerde şiddet eylemleri yapma geleneğine sahip bir yapının uzantılarına karşı idarenin önlem almamakta ısrar etmesi olduğu vurgulanmalı.

Söylemler, radikalleşme karşıtı çalışmalar ve ılımlılaştırma

Ağustos 2015’te görüştüğüm radikalleşme uzmanı Dr. Daniel Koehler, uluslararası bir konferansta tanıştığı Türkiyeli güvenlik yetkililerinden duyduklarının kendisini ne kadar şaşırttığını aktarıyordu. İlimlilaştırma [*de-radicalization*], yani radikal fikirlerden arındırma yöntemleri hakkındaki bir sohbette Dr. Koehler, Türkiyeli uzmanlara hangi tedbirleri uyguladıklarını sormuştu. “Çok uzun zamandır ılımlılaştırma çalışmasının içindeyiz. Devamlı operasyon ve gözaltı yapıyoruz,” yanıtını alan Koehler, radikalleri tutuklamakla sorunların çözüleceğini ummanın hayalden ibaret olduğunu söylüyor.

Türkiye, İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD’ine yönelik güvenlik uygulamalarında şimdiye dek sert tedbirlere yoğunlaştı ve herhangi bir yumuşak önleme mekanizması kullanmamakta diretti. İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD’iyle mücadeleye ilişkin İçişleri Bakanlığı’nın 2017’de yayınladığı *Türkiye’nin Deaş ile Mücadelesi* raporunda, gözaltılar, tutuklamalar, finans kaynaklarının kurutulması gibi önlemler dışında radikalleşmeye yönelik yumuşak tedbirlerden bahsedilmemesi bu eğilimin kanıtı gibi. Radikalleşme karşıtı diskurlar üretmesi beklenen iktidar aksine, söylemleriyle güvenlik birimlerinin Türkiye IŞİD’ine karşı harekete geçmesini geciktirdi. İktidar, İslâm Devleti bağlantılı yapılarla mücadele edildiği dönemde bile cihat kavramını normalleştirici söylemlerde bulunmaktan ve hatta bu kavramı eğitim müfredatlarına ekleme girişiminde bulunmaktan kaçınmadı.

Pew Research Center tarafından 2015’te geniş Müslüman topluluklara ev sahipliği yapan ülkelerde yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye’de nüfusun % 73’ü İslâm Devleti hakkında olumsuz görüşlere sahipken, İslâm Devleti hakkında olumlu fikirler taşıdığını belirtenlerin oranı yüzde sekiz olarak gözlemlendi.²⁶ Kasım 2015’te Türkiye’den 1.500 kişiyle gerçekleştiri-

26 <https://web.archive.org/web/20180423153724/http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/11/17/in-nations-with-significant-muslim-populations-much-disdain-for-isis/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

len bir başka araştırmancının sonuçları daha da ilginç. Araştırma katılımcılarının % 9,3'ü İslâm Devleti'nin terörist bir organizasyon olduğuna inanmadığını belirtirken, % 5,4'ü ise İslâm Devleti'nin eylemlerini desteklediğini beyan etti.²⁷

İşin aslı, tartışmalı İslâm Devleti bağlamından çıkartılıp temel ilkelere ilişkin sorulara cevap arandığında, Türkiye'deki eğilimleri daha berrak biçimde görebilmek mümkün. Yine Pew Research Center'ın 2015 tarihli bir çalışması, Türkiye'de kanunların katı bir şekilde Kur'an'ın etkisiyle düzenlenmesi gerektiğini savunanların oranının % 13, kanunlar doğrudan Kur'an'a göre yapılmasa da İslâmi değer ve ilkelerin yasalar üzerinde etkili olmasını isteyenlerinin oranının % 38 olduğunu gösteriyor.²⁸

Siddet eylemleri de failler anılmadan tartışıldığında daha geniş destek görüyor. Pew Research Center'ın ABD'nin II. Irak İşgali sırasında Türkiye'de yaptığı bir araştırmada, İsraillilere karşı Filistinlilerin intihar eylemi gerçekleştirmesini meşru bulanların oranı % 24'ken, aynı araştırmada Irak'taki ABD'liler ve Batılılara karşı düzenlenecek intihar saldırılarının meşru olacağını söyleyenlerin oranı % 31'di.²⁹ Pew Research Center'ın 2013 tarihli araştırmasındaysa, İslâm'ın savunusu uğruna sivillere karşı düzenlenecek saldırıların meşru görülebileceğini söyleyen Türkiyeli Müslümanların oranı % 15 olarak saptandı.³⁰ 12-18 Haziran 2017 tarihlerinde MAK Danışmanlık tarafından 23 kentten 5.400 kişiyle yapılan yüz yüze görüşmelere dayanan araştırmadaysa, katılımcıların % 54'ü "İslâm ülkelerinin (Hristiyan ülkelerin dinsel lideri Papalık gibi) halifelik benzeri bir dinsel liderliğe ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna "Evet" yanıtı verdi.³¹

2014'ten itibaren, söylem düzeyinde İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'i yapılanmalarını karşısına alacak ifadelerden kaçınan Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Ak Parti iktidarına mensup siyasiler, İslâm Devleti'nin Rojava Federasyonu ile Esad rejimine karşı savaşmasından dolayı memnuniyetlerini gizlemedi. İktidar, İslâm Devleti hakkındaki araştırma ve gazetecilik faaliyetlerine yönelik tepkileriyle basını otosansüre sevk ederken, bazı görüşlere göre, iktidarın takındığı Rojava Federasyonu karşıtı tutum ve İslâm Devleti ile

27 <https://web.archive.org/web/20180222092338/http://news.trust.org/item/20160112154230-7c2sb/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

28 <https://web.archive.org/web/20180415035415/http://www.pewglobal.org/2016/04/27/the-divide-over-islam-and-national-laws-in-the-muslim-world/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

29 <https://web.archive.org/web/20180426090100/http://www.people-press.org/2004/03/16/a-year-after-iraq-war/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

30 <https://web.archive.org/web/20180422061106/http://www.pewforum.org/files/2013/04/worlds-muslims-religion-politics-society-full-report.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

31 <https://web.archive.org/web/20170927122056/http://www.makdanismanlik.org:80/turkiyede-toplumdine-ve-dini-degerlere-bakisi/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Türkiye IŞİD'ine yönelik eylemsizliği, güvenlik çalışmalarını ve olası soruşturmaları da engelledi.

Ak Parti'nin İslâmcı geleneği ile idarenin Suriye'deki çıkarları birleşince, yerel yetkililerin önleme faaliyetlerinden imtina ettiğini araştırmacı Faik Bulut da vurguluyor. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi ardından yeni güvenlik anlayışı ve çoğalan tehditler hakkında görüştüğümüz Bulut, iktidarın kendi nitelikleri ve söylemlerinin İslâm Devleti'yle mücadelede kısıtlayıcı bir etki yarattığını savunuyordu: "İktidar zaten Selefi harekete karşı ciddi bir mücadele öngörmüyordu ancak bu gelişmelerden [15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi] sonra mücadele etmeye niyetlilerse bile olanakları kısıtlanmıştır. Cumhurbaşkanı ve Başbakanın İslâmi bağlamdaki popülist konuşmaları, bundan sonraki dönemde cihatçılara karşı önlem almak isteyebilecek güvenlik kuvvetlerinin de cesaret bulamamasına yol açacaktır. Mülki amirler de, daha da İslâmleşen söylem karşısında bu hareketlere karşı adım atamayacaklardır."³²

Rojava Federasyonu'na göre yön değiştiren güvenlik politikaları ile iktidarın dinsel köklerinin güvenlik yetkililerinde yarattığı kafa karışıklığını belki de en iyi Bingöl Emniyet Müdürlüğü görevinde bulunmuş Ercan Taştekin özetliyor. İktidar siyasetlerinin güvenlik yetkililerine çok dar bir alan bıraktığını aktaran Taştekin'e göre memurlar, İslâm Devleti karşıtı çalışmaların kendilerini zarara uğratacağını düşünüyordu: "IŞİD'le mücadelede de güvenlik güçlerinin kafası çok karışık... Siyasal irade ve iltisaklı kamuoyu oluşturma aparatları tarafından IŞİD, Suriye'nin kuzeyinde PKK'yı durduran ve onunla mücadele eden bir güç gibi yansıtıldı. Üst düzey politikacılar IŞİD'den terör örgütü olarak bahsetmedi, aksine 'birkaç kızgın adam' olarak tanımlamak suretiyle nerdeyse masumiyetin bir tık ilerisinde yer aldıklarına dair bir kısım toplum mahfillerinde bir algı oluşumuna sebep oldular... Güvenlik sektörünün bu alanda yapacakları çalışmalarla ilgili olarak 'işgüzarlıkla suçlanma' riski ve açıktan olmasa bile 'dolaylı zarar görme' riski bir hayli yüksek. Ayrıca IŞİD eylemleri ve katliamları ile ilgili kendilerinden hesap sorulmayacağını düşünüyorlar. Siyasal irade tarafından ortaya konan bu yaklaşım güvenlik güçlerinin IŞİD'le etkin mücadelesini önlüyor."³³

İstanbul Sultanbeyli'de İslâm Devleti'yle bağlantılı faaliyet yürüttükleri gerekçesiyle yargılanan sanıklardan biri, kurdukları mescidi ziyaret eden

32 <https://web.archive.org/web/20170902023306/http://www.birgun.net:80/haber-detay/darbe-konjonkturu-selefi-cihatci-harekete-karsi-neyi-degistirecek-120723.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

33 <https://web.archive.org/web/20160208165626/http://t24.com.tr:80/haber/eski-bingol-emniyet-muduru-guvenlik-gucleri-isis-saldirilari-icin-kendilerine-hesap-sorulmayacagini-dusunu-yor,327062>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

polislerin “Bu tip yerlerin çoğalmasından memnunuz,” dediğini iddia etmişti.³⁴ Taştekin’in ifadeleri, iktidarın söylemlerini sahiplenen ve Türkiye IŞİD’inin pek çok yereldeki faaliyetine göz yuman polis memurlarının dönüşüm biçimlerini kısmen açıklıyor.

Türkiye IŞİD’inin faaliyetlerini rahatlıkla sürdürdüğü Ocak 2014-Temmuz 2015 dönemi öncesinde Bakanlar Kurulu kararıyla İslâm Devleti terör örgütü olarak kabul edilmiştiyse de, iktidar doğrudan İslâm Devleti’ni veya Türkiye’deki Selefi komüniteyi hedef alıcı söylemlerde bulunmadı. Türkiye’nin İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD’iyle mücadele etmeye başladığı dönemle birlikte iktidarın deyişle Deaş, diğer devlet dışı silahlı unsurlar ve tehdit yaratan gruplarla birlikte anılır oldu. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişiminin de etkisiyle, Türkiye’de güvenlik birimlerinin PKK ve Fethullah Gülen Cemaatine karşı mücadelesinden bahsedilirken, bu yapıların yanında Deaş da zikredilir oldu. 15 Temmuz Darbe Girişimi’nden sonra başlatılan Olağanüstü Hal dönemindeyse, Fethullah Gülen Terör Örgütü’nün yıkıcı niteliğini vurgulamak isteyen iktidar mensupları, içinde “FETÖ” geçen cümlelerinde sıklıkla Deaş’tan da bahsetti.³⁵

İdare, İslâm Devleti ve radikalleşmeye karşı mücadeleyle doğrudan ilgisi olmasa da, kimi zaman sekülerlik karşıtı duruş benimseyerek radikalleşmeye dolaylı katkı vermekten de çekinmedi. Özellikle Fransa’da yayınlanan haftalık gazete *Charlie Hebdo*’nun Paris’teki binasına 7 Ocak 2015 tarihinde düzenlenen saldırının ardından yayınlanan sayısının yarattığı tartışmalar, Türkiye’deki iktidar için çok kötü bir sınav oldu.

Charlie Hebdo’nun Paris’teki binasına düzenlenen ve 12 kişinin yaşamını yitirdiği saldırı sonrasında haftalık gazetenin ilk sayısının kapağında, Hz. Muhammed tüm dünyanın *Charlie Hebdo*’yla dayanışmak için kurduğu *Je suis Charlie* [Ben Charlie’yim] cümlesinin yazılı olduğu bir döviz tutarken, gözü yaşlı ve üzgün bir ifadeyle resmedilmişti.

Beş dile çevrilen 14 Ocak 2015 tarihli *Charlie Hebdo* sayısının Türkçe basıncı da *Cumhuriyet* gazetesi tarafından okurlarına armağan edildi. Ancak dergi yayınlanmadan başlayan baskılardan ötürü hem Hz. Muhammed’in resmedildiği kapak basılmadı hem de 16 sayfalık dergiden dört sayfalık bir seçki oluşturuldu. *Cumhuriyet* gazetesinin dört sayfalık *Charlie Hebdo* seçkisini içeren 14 Ocak 2015 tarihli sayısını taşıyan kamyonlar matbaa çıkışı polisler tarafından arandı ve Hz. Muhammed’in resmedildiği kapağın seçkide bulun-

34 <https://web.archive.org/web/20170623190237/http://t24.com.tr:80/haber/isid-sanigi-13-kisitalhiye-edildi,400217>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

35 “FETÖ’nün PKK ve Deaş gibi diğer terör örgütlerinden bir farkı yoktur,” (Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, 3 Eylül 2016), “[Fethullah Gülen yapılanmasını kastederek] Bunların Deaş’tan, PKK’dan bir farkı yok ama bunlara karşı da bizde acıma yok,” (Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, 18 Temmuz 2015).

madığı tespit edilince kamyonlar salıverildi.³⁶ Seçkiye konmayan Hz. Muhammed'li kapağa, öldürülen meslektaşlarıyla dayanışma kararı alan Ceyda Karan ve Hikmet Çetinkaya aynı günkü köşelerinde yer verdi.

Seçkinin dağıtıldığı gün ve izleyen hafta boyunca pek çok kentte protestolar gerçekleştirildi. Protestolara destek veren en yüksek profilli isimse Cumhurbaşkanı Erdoğan'dı. *Charlie Hebdo*'yu, "Provokatif yayınlarıyla nam salmış dergi," sözleriyle niteleyen Erdoğan *Cumhuriyet* gazetesine şu sözlerle tepki gösterdi: "Aynen o dergiden alıntı yapmak suretiyle veriyor. Bu ülkenin % 99'u Müslümandır. Sen hangi ülkede yaşıyorsun ya? Kimsenin kutusuna bu şekilde hakaret edemezsin. Böyle yaptığın sürece tahrike davet ediyorsun."³⁷

Erdoğan'ın açıklamaları protestolardaki söylemleri de sertleştirdi. Cephe-tül Nusra'ya yakın dernek ve gruplar da düzenledikleri eylemlerde *Cumhuriyet* gazetesine sert tepki gösterdi. Örneğin Ankara'da gerçekleştirilen bir eylemde *Cumhuriyet* gazetesine, "Şunu unutmayın ki bu ümmet demokrasiyi de, demokrasinin ardına sığınan sizin gibi sefilleri de bir gün hayat sahnesinden uzaklaştıracaktır," mesajı verildi.³⁸

23 Ocak 2015'te *Cumhuriyet* gazetesi ve *Charlie Hebdo*'yu protesto etmek için Ankara Hacıbayram'da düzenlenen eylemden bir görüntü (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

36 <https://web.archive.org/web/20180429022316/http://www.radikal.com.tr/turkiye/cumhuriyet-gazetesine-charlie-hebdo-aramasi-1271757/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

37 https://web.archive.org/web/20150629152302/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/187047/Erdogan_da_Cumhuriyet_i_hedef_gosterdi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

38 <https://web.archive.org/web/20180429022346/https://www.birgun.net/haber-detay/islamcilar-dan-cumhuriyet-e-tehdit-74338.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın *Cumhuriyet* gazetesine tepki gösterdiği gün, yani 16 Ocak 2015'te, Ak Parti İstanbul gençlik örgütünde görev alan bir avukat, *Charlie Hebdo*'nun kapağını köşelerine taşıyan Ceyda Karan ve Hikmet Çetinkaya hakkında suç duyurusunda bulundu. Karan ve Çetinkaya'nın "halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak" ve "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek" suçlarını işlediği iddiasıyla yargılandığı İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmalar sırasında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan, kızları Sümeyye Erdoğan ile Esra Albayrak, damadı Berat Albayrak ve Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Mustafa Varank müdahillik için talepte bulundu.³⁹

Mahkeme Nisan 2016'da verdiği ikişer yıllık mahkûmiyet kararını, "İçinde yaşanılan toplumda İslâm peygamberinin resminin görüntüsünün olmaması, bunun belli dinsel dayanaklarının mevcut olması ve Müslümanlar tarafından bunun genel kabul gören mutlak doğrulardan biri olarak kabul edilmesi" gerekçesine dayandırdı.⁴⁰ Ocak 2015'teki yoğun protestolar sırasında *Cumhuriyet* gazetesine destek ziyaretinde bulunan hâkim ve savcılar hakkında da Mayıs 2017'de soruşturma başlatıldı.⁴¹

Suç duyurusunun kabul edilip davanın duruşmalarının başlamasından sonra görüştüğüm Ceyda Karan, içinde hakaret unsuru bulunmayan içeriklerin yayınlanabilir olması gerektiğini ifade ederek, "Türkiye şeriatla yönetilmiyorsa görselin yayınlanmasından kimsenin gocunmaması gerekiyor. Bunu da yayınlamayacaksak karanlık çağlara geri dönmemiz gerekiyor. Şer'i hukuka inananlar buna [suret yaşağına] uyabilirler ama şer'i hukuka göre yaşamayan kişilerin bu kurala uyma gibi bir zorunluluğu yok," diyordu.⁴² Ancak iktidar İslâm Devleti bağlantılı Kouachi Kardeşler ile Amedy Coulibaly tarafından planlanan, 7-9 Ocak 2015 tarihlerindeki bir dizi eylemin parçası olan *Charlie Hebdo* Saldırısı'nın haklı gerekçelere dayandığına ilişkin söylemlerde bulunmaktan çekinmedi.

İdarenin radikalleşme yerine sekülerlik karşıtı tavır takındığı, cihat kavramının örgün eğitime dahil edilmesi girişiminde de görüldü. Ocak 2017'de Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz imam hatip ortaokullarında okutulacak temel dinsel bilgiler dersinde cihat kavramının da işleneceğini belirtti. Yedinci sınıflara okutulacak tevhit ve vahdet medeniyeti ünitesinde cihat kavramı temel hak ve özgürlükler ile vatan sevgisi konularıyla birlikte ele alınacak, se-

39 <https://web.archive.org/web/20150912113203/http://bianet.org/bianet/medya/165929-erdogan-ailesi-nden-charlie-hebdo-davasina-mudahillik-talebi>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

40 https://web.archive.org/web/20160922212001/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/541763/Seriat_acilimi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

41 https://web.archive.org/web/20180429022540/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/755104/Yargida_son_nokta..._HSK_nin_akil_hocasi_Akit.html#, Erişim tarihi: 28.04.2018.

42 Ceyda Karan'la görüşme, 21.06.2015.

kizinci sınıftaysa cihat kavramı hakkında “Allah yolunda mücadele: Cihat” isimli ayrı bir ünite bulunacaktı.⁴³

Yeni müfredatın uygulanmasına kısa bir süre kala tartışma alevlendi. Cihat kavramının öğretim programında yer alacağını yineleyen Bakan Yılmaz, “Cihat, bizim dinimizde var. Peygamberimizin dediği şu: ‘Bir savaştan dönerken küçük cihattan büyük cihada gidiyoruz.’ Nedir büyük cihat? Toplumumuza hizmet etmek, refahı artırmak, toplumda huzuru sağlamak... Kır-mak, dökmek, savaşmak bunun içine girmez. Ama vatan koruması, milleti-ni savunmak için, vatanının değerlerini savunmak için gerekiyorsa...” diye konuştu.⁴⁴

Çok geçmeden imam hatip ortaokulları dışında, liselerdeki zorunlu din dersi müfredat taslaklarına da cihat kavramının eklendiği görüldü. Kamuoyundaki ilk tepkiler üzerine TBMM Milli Eğitim Komisyonu üyesi Ak Parti milletvekili Ahmet Hamdi Çamlı çok tartışılan, “Cihat İslâm’ın en öncelikli unsurudur. Namazdan da önce gelir... Bakanlığımız çok isabetli bir karar vermiş. Namaz dinin direğiye, cihat çadırıdır. Direksiz çadır bir işe yaramaz. Cihat bilmeyen çocuğa matematik öğretmenin faydası yok,” açıklamasını yaptı.⁴⁵ Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Tekin ise imam hatiplerdeki zorunlu fıkıh dersinde değinilen cihat kavramının, tüm okullardaki seçmeli temel dinsel bilgiler dersinin içeriğinde halihazırda bulunduğunu, zorunlu din dersinin içeriğine eklenmesi fikrininse tasarı aşamasında olduğunu doğruladı.⁴⁶ Düzenlemeleri içeren yeni müfredat 2017-2018 eğitim dönemine yetişmeyince, cihadı temel ibadetler arasında değerlendiren değişikliklerin bir sonraki eğitim döneminde yürürlüğe girmesine karar verildi.⁴⁷ Bir süre sonra Bakanlık, 11. sınıflar dışındaki zorunlu din dersi müfredatlarında cihat kavramına yer verilmeyeceğini açıkladı.⁴⁸

İktidarın radikalleşmeyi cesaretlendirme korkusu olmadan kullandığı İslâmcı ve ümmetçi diskur pek çoklarına göre, Ak Parti seçmen tabanını korumaya yönelik. Milliyetçi muhafazakâr siyasetin ayrıştırıcı dilinin toplumdaki

43 https://web.archive.org/web/20170909200319/http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/egitim/660319/MEB_in_yeni_deger_i_cihat.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

44 <https://web.archive.org/web/20170922111558/http://www.hurriyet.com.tr:80/son-dakika-cihat-mufredatta-1962017-40523795>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

45 <https://web.archive.org/web/20170725041911/http://www.cnnturk.com:80/turkiye/ak-partili-camli-cihat-bilmeyene-matematik-ogretmenin-faydasi-yok>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

46 <https://web.archive.org/web/20171012111127/http://haber.sol.org.tr:80/toplum/meb-mustesarindan-cihat-dersi-aciklamasi-biri-zorunlu-biri-secmeli-iki-derste-var-205684>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

47 https://web.archive.org/web/20171015061935/http://www.cumhuriyet.com.tr:80/haber/egitim/819873/Cihatli_din_yetismeyi.html, Erişim tarihi: 28.04.2018.

48 <https://web.archive.org/web/20180429022843/http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mebden-dinde-cihat-duzenlemesi-40717533>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

DIRİLİŞ POSTASI

Cihad şuuru Türkiye'nin temelidir!

Seçuklu, Anadolu Seçuklu, Osmanlı ve Türkiye olarak seyreden devlet tarihimizin tamamı cihadla kurulmuş, cihadla kurtulmuş, cihadla hayatta ve dahi ayakta kalmış ve cihadla sürdürülmüştür. Her fırsatta övündüğümüz o büyük savaşlara giden kahramanlar; sportif faaliyete katılmadı efendiler; cihada katıldılar. Cihadı unutan, yok sayan, şursuz bir nesil, ihtiyaç anında maas karşılığı mı savunacak vatanını? Hangi uyduruk felsefeyi "Allah'ın zırası"nın önüne koyacaksınız da kahraman kadınlar ve kahraman erkekler bir "hilal uğruna" canlarını feda edecek. Cihad, Türkiye'nin tarihinin altında yatan kuruluş ve kurtuluş temelidir. Cihad üzerine ağzınızdan saçılan bütün zıvalarla vatanın temelini saldığınızın farkındayız...

Trebhagan
Caldiran Savaşı
Cirmen Savaşı
Pasinler Savaşı
Preveze Deniz Savaşı
İstanbul'un
Fethi
1 Kosova Savaşı

Cihat kavramı hakkında tartışmaya *Diriliş Postası* gazetesi, 6 Ağustos 2017 tarihli sayısıyla böyle dahil oldu.

kamplaştırmayı artırması iktidar tarafından pek de umursanmıyor fakat diğer çatışma ve savaş modüllerinin aksine küresel cihat hareketi başlangıç ve bitiş noktalarına sahip, etkileri yalnızca yasal düzenlemelerle ortadan kaldırılabilen, siyasal konjonktürle etkisini yitiren bir akım değil.

Geleneksel bir savaşın sonu, çoğunlukla galip tarafın koşullarıyla masaya oturulup bağlayıcı belgeler yoluyla karşılıklı sorumlulukların belirlenmesiyle ifade edilebilir. Peki, bir cihat bittiğinde ne olur? Küresel cihat hareketinin yöneliminin değişmesi, devletlerarası bir antlaşmadaki kadar kolay veya belirgin olmaz. Cihadın cereyan ettiği topraklarda ulaşılabilecek hedefler fiilen ortadan kalkmışsa yabancı savaşçılar çoğunlukla eski hayatlarına dönmeyi dener. Bu da cihadın toplumsal maliyetlerin bir kısmının kaynak ülkelere transferine yol açar.

Afganistan –dolaylı olarak Pakistan– ile Çeçenistan'da küresel cihat hareketinin kendini sınıadığı savaşların galiplerini belirlemek sıcak savaşın üzerinden yıllar geçse de hâlâ kolay değil. Belki küresel cihat hareketi kazandığı çatışmalardan henüz kalıcı bir bölgesel egemenlik elde edemedi ama farklı gerekçelerle cihat hareketine kaynaklık eden ülkelerin ağır bedeller ödediği yadsınamaz.

20. yüzyıl savaş çalışmalarının ana akımlaştırdığı terörizm konsepti özellikle 1970'lerden itibaren temel asimetrik savaş algısını oluşturdu. Basın yoluyla toplumu şok edecek saldırıları meşrulaştırmaya yönelik ajandalara dayalı katliam ve cinayetler, Türkiye'deki resmi terör konseptini tanımlıyor. Fakat bu anlayış küresel cihat hareketini konumlandırmakta zorlanıyor. Küresel cihat hareketi çoğunlukla bir savaşın salt tarafı olmayarak, geleneksel bir savaşın düalist yapısını bozarak belirsizliklerle kendini var eden yapısıyla Sovyetler Birliği sonrasındaki dönemin en yenilikçi savaş modelini geliştiren hareket oldu. İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan uluslararası silahsızlanma hareketinin doğurduğu, Kuzey'den Güney'e veya Batı'dan Doğu'ya arka kapı silah ticaretinin ana unsuru silah tacirleri ile küresel cihat hareketi arasında da bu bağlamda temel bir benzerlik kurmak mümkün. Tıpkı bir silah tacirinin gerekirse tüm taraflarına silah ve mühimmat sağlayıp, cephedeki sonuçlardan bağımsız olarak tüm savaşlardan galip ayrılması gibi, küresel cihat hareketinin de uğradığı veya kaynak devşirdiği topraklardan hep kazançlarla döndüğü, o coğrafyaları hiçbir zaman tam anlamıyla terk etmediği söylenebilir.

Küresel cihat hareketi konuşlandığı ülkedeki yapısal bozuklukları sömürüp bu bozuklukların marjinalleştirdiği kitleleri kendi insan kaynağına çevirerek bitmeyen savaşlar ortaya çıkarıyor. Eski savaşçıların geçmiş sivil yaşamlarına dönüşü gerilimleri savaşçıların geldiği kaynak ülkelere de taşıyor. Çatışma sonrası süreçte tarihsel yüzleşme, geçiş süreci adaleti ya da toplumsal barış ve uzlaşma mekanizmaları genellikle işletilmediğinden, cihadın tepe noktasını izleyen nesiller de küresel cihat hareketinin tabanına dönüşebiliyor.

Ayrıştırıcı nitelikli radikalleşme karşıtı tedbirlere her ülkede rastlamak mümkün. Bunlar arasında sakal bırakmanın yasaklanması, şüpheli şahısların pasaportlarına el konulması, seyahat yasakları, vatandaşlıktan çıkarma gibi uygulamalar sayılabilir. Birleşik Krallık ve Almanya ile bazı Avrupa ülkeleri ve kısmen de olsa ABD'de, radikalleşme karşıtı acımasız ve istisnai hukuka dayalı tedbirlerle birlikte, sivil sektör ile hükümetler işbirliğiyle ılımlılaştırma programları da yürütülüyor. Türkiye'deyse sert tedbirler ve güvenlikçi yaklaşım haricinde henüz hiçbir çalışma gerçekleştirilmiyor.

Suriye İç Savaşı'nda Selefi cihat örgütlerinin ortaya çıktığı dönemden beri, Avrupa'nın nüfus bakımından en büyük göçmen topluluklarına sahip ülkelerinden biri olan Almanya radikal İslâmcı örgütlerin ülke içindeki varlıkları konuştu. Güvenlik uzmanlarına göre, 2014-2015 döneminde Almanya'da radikal İslâmcı silahlı gruplar için örgütlenme faaliyeti yürüten profesyonellerin bulunmadığı tek bir şehir bile yoktu. Almanya'dan cihada katılanların çoğu 16 ile 30 yaş arasındaki erkeklerdi; cinsiyet dağılımına göre katılımcıların % 20'si kadın, etnisite olarak değerlendirildiğindeyse % 30'u göçmen kimlik taşımayan Almanlardı.

Federal Almanya için ideolojilerin radikalleşip silahlı mücadele aşamasına ulaşması veya şiddet suçları üretmesi olgusu yeni değil. Batı Almanya temel-li RAF, yani Kızıl Ordu Fraksiyonu [*Rote Armee Fraktion*] 1970'ten 1990'la-rın başına dek süren eylemlerinde özellikle polis, ABD askerleri, federal yar-gı mensupları, bürokratlar, NATO yetkilileri ile sermayedarları hedef al-mıştı. Batı ve Doğu Almanya'nın 1990'da birleşmesinin ardındansa neo-Na-zi gruplar göçmen kimliklere yönelik şiddet eylemlerinin odağında oldu. Bu deneyimlerle ortaya çıkan ılımlılaştırma veya arındırma programları, Suriye ve Irak'tan dönen eski savaşçılar için de seferber edildi.

İstisnai hukuku işlettiği, yani Suriye ve Irak'tan dönen eski savaşçıların kanunda suç olarak belirtilmeyen unsurlar üzerinden yargılanması ve ce-zalandırılmasına önayak olduğu veya radikalleşmeyle mücadele uğruna ba-zı temel hak ve özgürlükleri askıya aldığı için eleştirilen Federal Hükümet, radikal çevrelerle temas kurmasına karşın henüz suç işlememiş kişilerin de-mokratik topluma geri uyumlarını sağlamadaysa sivil toplumdan yardım al-dı. Almanya'nın Selefî radikalleşmeye karşı uyguladığı sert ve yumuşak ted-birlere gelen eleştiriler, henüz güvenlikte sert tedbirler aşamasının yanına hesap verebilirlik tedbirleri ile geri uyum ve rehabilitasyon çalışmalarını ek-lememiş Türkiye için öğretici olabilir.

Radikalleşme programlarının ilk adımı önleme yöntemi. Geleneksel yakla-şım, belli unsurların radikalleşmeye yol açtığını ve özellikle genç erkekleri si-yasal şiddete ittiğini öngörüyor ve bu unsurların ortadan kaldırılmasıyla ra-dikalleşme eğiliminin azalabileceği yönünde. Örneğin belli bir yerelde katı-lımı tetikleyen sebeplerden birinin eğitime erişimdeki düşüklük olduğu tes-piti yapılıyorsa, önleme çabaları kapsamında eğitime erişimdeki engeller or-tadan kaldırılmaya çalışılıyor. Radikalleşme sıcak noktalarının belirlenmesi-nin ardından, biyografisi radikalleşen gençlerle örtüşen danışmanlar (Avru-pa'da çoğunlukla göçmen ailelerin çocukları olan, örgütlerle temas kurmuş veya bizzat silahlı örgütlere katılmış kişiler danışmanlık görevi için tercih ediliyor), radikalleşme mekânlarında (camiler, kitapçılar, spor kulüpleri, vb.) ellerinden geldiğince var olmaya çalışıp, gençleri bu fikirlerden vazgeçirme-yi deniyor. Aynı sırada ailelere de çocuklarının radikalleşme eğilimleriyle na-sıl başa çıkabilecekleri aktarılıyor. Önlemenin sert tedbir tarafındaysa, uçuşa yasaklılar listelerinin yapılması, kara listedekilere gerekirse pasaportlarına el koyarak seyahat engeli getirilmesi, örgütleyicilerin tespit edilmesi ve istisma-ra açık bölgelerden uzaklaştırılması gibi uygulamalar bulunuyor.

Yasal takip ve adalet süreçleri ılımlılaştırmanın tüm aşamalarında devam ediyor. Hem radikalleşme sıcak noktalarındaki örgütlenme ve lojistik faaliyet-ler hem de gerekli bilgiler elde edilmişse cihat sahasındaki faaliyetler bu yar-gılamalara konu olabiliyor. Örneğin Türkiye'de mücahitlerin İslâm Devle-

ti'ndeki etkinlikleri hakkında istihbarat genelde olmadığından, yalnızca Türkiye'deki faaliyetleri yargılamalara konu oluyor ve çoğu mücahit TCK 314/1 (Silahlı örgüt kurmak veya yönetmek) ile TCK 314/2 (Silahlı örgüte üye olmak) maddelerinden yargılanıyor. Cezaların infazındaysa, yumuşak tedbirler eksik bırakıldığı için hapis cezası gibi radikalleşmeyi sonlandırmada işe yaramıyor.

Son aşamada cihada insan kaynağı veren ülkelerde ortak yaşamın yeniden kurulması, yani mücahitler için rehabilitasyon ve resosyalizasyon hedefleniyor. Bu aşama çoğunlukla ceza infaz sistemi içinde başlıyor; yani cezaevindeki eski savaşçılar ılımlılaştırma programlarına dahil ediliyor. Aynı sırada ilgili mahkûm, cezaevinde radikalleşme faktörü olabilecek unsurlardan da izole ediliyor.

Suriye ve Irak'ta savaştıktan sonra Türkiye'deki yaşamına dönmüş, çatışmalı hayatını geride bırakmış bir mücahitle karşılaşip yaşadıkları hakkında konuşmaya başlarsanız, yalnızca anlatılanlara değil, anlatımın dramatik kurusuna, anlatıcının istemese de dışı vurmadan alıkoyamadığı tepki ve jestlerine, hatta kelime seçimlerine de dikkat etmelisiniz. Sonuçları mutlulukla aktarılması beklenen eylemlerin dahi failleri tarafından kolaylıkla dillendirilemiyor olduğunu görürseniz, karşınızda Birinci Dünya Savaşı'nda isimlendirildiği biçimiyle savaş bunalımı [*shell-shocked*] ya da travma sonrası stres bozukluğundan mustarip biri oturuyor olabilir.

Radikalleşmek için pasif etkenlerden ziyade aktif bir örgütleyicinin gerekliliğine benzer şekilde, yeniden uyum için de radikalleşmiş kişinin bunu bizzat istemesi gerekiyor. Almanya tecrübeleri, rehabilitasyon çalışmaları için en uygun anın, kişinin cezaevine girip geçmişteki kararlarını sorgulamaya başladığı, yaşamına yeni bir yön çizmeye yatkınlık gösterdiği süreç olduğunu işaret ediyor.

Rehabilitasyon ve resosyalizasyon modüllerinin çalışması için cezasızlığın önlenmiş, etkin soruşturmalar ve yargılamaların gerçekleştirilmiş olması gerekiyor. Türkiye ise Suriye İç Savaşı sırasındaki radikalleşme dalgasından uluslararası ve yerel sonuçlar bakımından en çok etkilenen ülkelerin başında gelmesine karşın güvenlikçi yaklaşımın dışına çıkmadı. Suriye ve Irak'taki cihada katılanların ciddi bir kısmı, daha önceki cihatlar katılmış veya el-Kaide ağlarında faaliyet göstermiş şahısların sosyal çevrelerinde örgütlendi; bu da güvenlikçi yaklaşımda ısrar edildiği takdirde aynı sosyal çevrelerin sonraki cihatlar için de insan kaynağı olabileceği ihtimalini ortaya koyuyor.

Kuzey Ren-Vestfalya eyaletindeki Dinslaken kasabasının Türkiyeli göçmenlerin yaşadığı Lohberg Mahallesi, İslâm Devleti sürecinde Almanya'da tespit edilebilen ilk radikalleşme sıcak noktalarından biriydi. Tanınmış Sefi vaiz Philip Bergner'in cihada katılım çağrısında bulunduğu bir videoda

Dinslaken'lı gençlerin İslâm Devleti'nde olduğunu açıklaması gözleri kasa-baya çevirdi. Bir diğer Selefi vaiz Pierre Vogel da 2000'li yıllarda Lohberg'de sıkça bulunmuş ve buradaki topluluğa görüşlerini yaymıştı. Dinslaken'daki kömür madenleri faalken kasabaya Türkiye'den göç etmiş bir ailenin çocuğu olan, Bergner ile Vogel'ın etki alanındaki profesyonel örgütleyici Mustafa Topal, Türkiyeli göçmen ailelerin çocuklarının İslâm Devleti'ne gidişine öncülük etti.

Lohberg'deki örgütlenme faaliyetleri hakkında pek çok haber yapan gazeteci Jörg Werner'a göre, Dinslaken'daki kömür madeninin 2005'te kapanmasının ardından özellikle göçmen kökenli ailelerin çocukları için iş bulmak zorlaştı.⁴⁹ Düşük eğitim düzeyine sahip ve istihdam edilme imkânları daralmış bu grubun Selefilere yakınlaşmasını Werner, gençlerin kendilerini değersiz hissetmesine bağlıyor. Werner'a göre, Almanya'daki camilerde etkin Diyanet İşleri Türk İslâm Birliği (DİTİB) ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya'daki telkin ettiği entegrasyon karşıtlığı da Lohberg'deki durumu ağırlaştırıyor.

Dinslaken Belediye Başkan Yardımcısı Eyüp Yıldız (solda) ve gazeteci Jörg Werner
(Fotoğraflar: Doğu Eroğlu).

Dinslaken Belediye Başkan Yardımcısı Eyüp Yıldız, Lohberg'deki muhafazakârlığın son 10 yılda arttığı görüşünde. Yarisinin Türkiyeli göçmenlerden oluştuğu mahalledeki liseden mezun olanların yaklaşık yüzde beşinin yüksek öğrenime devam ettiğini vurgulayan Yıldız, mahalledeki göçmen kökenli ailelerin Almanya'ya hatta yaşadıkları Dinslaken'a ilişkin vatandaşlık bilinçlerini terk ettiğini söylüyor. Kapalı bir komüniteye dönüşen mahallede, göçmen ailelerin çocuklarının gittiği okulu kapatıp buradaki gençleri entegrasyonu artırmak için, Almanca konuşanların ağırlıkta olduğu okullara dağıtmak istediklerini anlatan Yıldız, bu girişimin mahallelinin düzenlediği imza kampanyalarıyla önlediğini belirtiyor.⁵⁰

49 Jörg Werner'le görüşme, 01.08.2015.

50 Eyüp Yıldız'la görüşme, 01.08.2015.

2015'te Lohberg gündeminde de İslâm Devleti ve cihat vardı. Kapanmış maden ocağı yakınlarında görüştüğüm göçmenler, ben daha sormadan İslâm Devleti'ne giden gençlerden bahsediyor ve katılımların temel sebebinin işsizlik olduğunu vurguluyorlardı. Lohberg'de DİTİB'in kontrolündeki camide tevhit işareti yaparken görüntüleri Almanya ulusal basınında tartışma konusu olan gençlerden birinin babası, çocuğunun kimlik arayışında olduğunu, gerçekten İslâm Devleti'ne gideceğine inanmadığını söylüyordu. Dinslaken'a 1993'te Ankara'dan göç etmiş ve inşaatlarda çalıştığını belirten orta yaşlı bir erkek ise İslâm Devleti'ne katılan çocukların çoğunu tanıdığını anlatıyordu. 2000'li yılların sonundan itibaren gençlerin değiştiğini ve bir cemaat haline geldiklerini aktaran bu kişi, "Gençler arasında Bosnalı Murat diye bildiğimiz çocukla bir defasında detaylıca konuştuk. Bana, 'Ağabey, normalde dinde in-tihar yasaktır ama beline bombaları bağlayıp, yanında da birkaç kişi götürür-sen [öldürürsen] cennete gidersin, dedi.⁵¹

Lohberg Mahallesi'nde, madenin faal olduğu dönemde genç bekâr erkeklerin kaldığı *Leidgenheim* binaları, yerel kaynaklara göre 2000'lerden sonra Selefi komünitenin toplantılarına da ev sahipliği yaptı (Fotoğraf: Doğu Eroğlu).

Radikalleşme uzmanı Dr. Daniel Koehler, Almanya'daki post-endüstriyel dönemde, geçmişte ağır sanayi işçiliğiyle geçinen ailelerin çocuklarının radikalleşen neslin önemli kısmını oluşturmasının sebebinin sorduğumda şu yanıtı veriyor: "Madenlerin veya büyük fabrikaların kapanması, şu anda ör-

51 Lohberg Mahallesi'ndeki Türkiye kökenli göçmenlerle görüşmeler, 02.08.2015.

gütlenip savaşılmaya giden gençleri değil, onların ailelerini etkilemiş olan eski bir olgu. Radikalleşme, hayatınıza tesir eden bir unsur yüzünden basitçe gerçekleşivermez; birinin işinden olması, babasının kapanan madenlerden ötürü işsiz kalması, yaşadığı bölgedeki ırkçılık veya neo-Nazizm gibi şeyler radikalleşmeye yol açmak zorunda değildir. Ancak ilgili kişinin biyografisini, yani kişisel yaşam öyküsünü eylemliliğe dönüştürecek bir radikal hareket veya ideolojinin çevredeki varlığı diğer unsurları bir radikalleşme faktörüne dönüştürebilir. Yani radikalleşme bir kömür madeninin kapanmasıyla değil, birinin size yol göstermesiyle olur.” Dolayısıyla radikalleşmedeki pasif faktörler (kentsel dönüşüm, eğitime erişimdeki güçlükler, yoksulluk, şiddet eğilimi ve kamusal tartışmada anılan diğer tüm sebepler), Koehler’e göre ancak aktif faktörler (profesyonel örgütleyiciler, vaizler, propaganda) varsa bir şey ifade ediyor.

Dinslaken’da faaliyetleri sonlandırılan maden ocağı bugün rekreasyon alanı olarak hizmet veriyor (Fotoğraflar: Doğu Eroğlu).

Dr. Koehler’e göre, Almanya’da 2003’ten itibaren fark edilir hale gelen Selefî komünite birkaç dönüşüm geçirdi. İlk nesil Selefîler Suudi Arabistan veya Mısır’da otorite sayılan kurumlarda öğrenim görmüş kişilerdi. İkinci kuşak Almanya’da yetişenlerdi ve çoğu Almanya’ya göç edenlerin çocuklarından oluşuyordu. İnanç esaslarını birinci kuşak Selefîlerden öğrenmiş veya onların telkinleriyle inanç değiştirmişlerdi. Çok azı resmi eğitim almış, Arapça öğrenmiş veya Kur’an üzerinde çalışmıştı. Üçüncü nesilse sorunlu ailelere sahip, kimi zaman sabıkalı, uyuşturucu geçmişi bulunan kişilerdi; din hakkında araştırma yapmakla ilgilenmiyor, idollerinin peşinden gitmeyi önemsiyorlardı. Almanya’dan İslâm Devleti’ne katılanların çoğunluğu da bu “pop-Selefîlerdi.”

Almanya’da Federal İçişleri Bakanlığı [*Bundesministerium des Innern*] ve bu Bakanlığa bağlı BAMF, yani Federal Göç ve Mülteciler Birimi [*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*] öncülüğünde, içinde sivil kurumların da bulunduğu bir ağ kapsamında ılımlılaştırma çalışmaları yürütülüyor. 2011’den

itibaren yaygınlaşan bu programlar için ayrılan bütçeler sert güvenlik tedbirleri için harcanan meblağlara göre oldukça düşük ancak Avrupa'da İslâm Devleti saldırılarının yükselttiği öfkeye karşın programlar Federal Hükümet tarafından hâlâ destekleniyor.

İhlımlılaştırma çalışması yapan kurumların en bilinenlerinden *Violence Prevention Network* [VPN, Şiddeti Önleme Ağı] misyonunu, endoktrinasyona açık, ideolojik olarak zayıf bireyler ile şiddet eylemlerinin faileri olan kişilerin ihlmlılaştırma çalışmalarıyla demokratik toplumun bir parçası haline getirilmesi biçiminde tarif ediyor. Kurumun nihai hedefi bu bireylerin, topluma zarar vermesinin önlenmesi.

VPN radikalleşme karşıtı çalışmaların bir bölümünü, yaşanmış olayları hassas bilgileri gizleyip kamuoyuna aktararak yürütüyor. Vaka aktarımlarıyla hem örgütleyicilerin hedeflerinin hem de İslâm Devleti'nin çekim faktörlerinin aslında gerçeği yansıtmadığı ortaya konulmaya çalışılıyor.

VPN yönetiminden Judy Korn ve Thomas Mücke, ayrıntıları farklı olsa da pek çok açıdan birbirine benzer onlarca vakayla karşılaştıklarını ifade ediyor. Neredeyse tüm hikâyelerin ortak özelliği, kendi yaşamlarında bulamadıkları onaylanma ve desteği, profesyonel örgütleyicilerden gören gençlerin kısa sürede cihada katılması. VPN yöneticileri, gençlerle ilişkiye geçen sivil toplum olmaması halinde bu vazifeyi örgütleyicilerin seve seve üstleneneğini belirtiyor.

Yaygın radikalleşme öykülerinden esinlenilerek oluşturulmuş, Almanya'da yaşayan iki genç erkeğin Selefî İslâm'la olan temaslarının işlendiği bir kurguyu da VPN internette etkileşimli bir arayüzle kamuoyuna aktarıyor.⁵² *Davetin Gözyaşları* [*Die Tränen der Dawa*] isimli hikâyeye göre, tipik bir Alman genci olan Daniel ile Tunus göçmeni bir ailenin Almanya'da doğup büyümüş oğlu Tevfik'in yaşamları bir camide kesişiyor. Daniel camide tanıştığı örgütleyicilerin etkisiyle İslâm Devleti'ne katılıp Suriye'ye giderken, Tevfik ise radikalleşme yoluna girmemeyi tercih ediyor. VPN'in örnek vaka çalışması, kurgusal karakterler Daniel ve Tevfik'in ağızından ailevi sorunlar, bir gruba kendini kanıtlama isteği, profesyonel örgütleyicilerin çabaları gibi itici faktörleri ortaya koyuyor. Kurgunun ilerleyen kısmındaysa Daniel'in İslâm Devleti'nde karşılaştığı şiddet olayları, savaşın gerçekleri ve ölümler, radikalleşme süreçlerinde mücahit adaylarına gösterilen çekici faktörlerin aslında gerçeği yansıtmadığını gösteriyor. Hikâyenin yayınlandığı sayfada VPN uzmanlarından yardım almak için yönergeler de bulunuyor.

VPN basın sözcüsü Cornelia Lotthammer Almanya'ya dönen mücahitler hakkındaki yargı kararları ardından bireysel ihlmlılaştırma programının

52 <https://web.archive.org/web/20171008191206/http://www.traenen-der-dawa.de/>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

Meine Eltern hätten es ohnehin nicht verstanden. Ich hinterließ ihnen deshalb nur einen Brief. Abu Hisham hatte mir einen Kontakt vermittelt und so machte ich mich mit zwei meiner Brüder auf den Weg nach Syrien. Auf der ganzen Fahrt standen wir vollkommen unter Strom. Wir sprachen aufgeregt über unsere Freude, in den Kampf zu ziehen, um den Ungläubigen nun endlich etwas entgegenzusetzen und unsere Geschwister zu retten.

Der Wagen brachte uns zunächst an die türkisch-syrische Grenze. Dort wurden wir von einer kleinen Gruppe Kämpfer empfangen. Ich war überglücklich, von ihnen in die Arme geschlossen zu werden. Der Weg in das Camp war beschwerlich, aber unsere Freude darüber, mit unseren Brüdern vereint zu sein, trug uns. Alles fühlte sich ganz leicht an.

Es wurde nun ernst für uns. Ich hatte gelernt, wie man Sprengstoff einsetzt, wie man mit Waffen umgeht und man hatte mir eine eigene Kalaschnikow gegeben. Meine Brüder, die zusammen mit mir aus Deutschland gekommen waren, freuten sich auf die kommenden Schlachten. Sie sprachen immer wieder davon, wie schön es sein würde, endlich den ersten Ungläubigen mit einem stumpfen Messer zu schlachten, ihm den Kopf damit

VPN tarafından hazırlanan Davetin Gözyaşları arayüzünden bir görüntü.

planlandığını aktarıyor.⁵³ Ancak VPN'in üç ana işlevinden ikisi, radikal silahlı örgütlere katılım öncesinde, yani radikalleşme olgusu adli bir olaya dönüşmeden evvel, birer önleme tedbiri biçiminde uygulanıyor.

Önemli kısmı göçmen ailelerden gelen ve Müslüman olan VPN danışmanları, biyografileri ve kimliklerindeki benzerlikler sayesinde radikalleşme tehdidi altındaki gençlerle kolayca iletişim kurabiliyor. Sohbetler genellikle şiddetten uzak bir yaşamın nasıl kurulabileceği tartışmaları etrafında şekilleniyor. VPN'in ana hedeflerinden biri radikalleşme riski altındaki gençleri radikalleşme kaynaklarından uzaklaştırmak; bu yönde gidilen okulun değiştirilmesi için aileyi teşvik etmek veya gençleri farklı bir camiye yönlendirmek gibi uygulamalar denenebiliyor. Bu safhadaki önlemlerden en önemlisi belki de gençlerin Almanya'dan ayrılmalarına mani olmak çünkü Selefi örgütlerle birlikte hareket edenlerin ülkeye dönüşlerinde soruşturmalarla karşılaşp hapse girmesi çok yüksek bir ihtimal. Bu da ılımlılaştırma programının daha zor koşullarda, ceza infaz kurumunda başlaması ve tahliye sonrasında da devam ettirilmesi demek.

Federal Adalet Bakanlığı'nın 2006'daki bir araştırması, şiddet suçu işleyip hapis cezasına çarptırılan gençlerin % 76'sı, cezaevinden çıktıktan sonra ye-

53 Cornelia Lotthammer'la görüşme, 04.08.2015.

niden şiddet suçlarının faileri olduğunu gösteriyor. Yani ceza infaz sistemleri şiddet suçu işleme motivasyonlarını ortadan kaldırmada çok da başarılı değil. Federal devletin de farkında olduğu bu eksikliği, radikalleşmeyi önleme ve ılımlılaştırma üzerine çalışan örgütler gidermeye çalışıyor.

VPN'in 2001'de aşırı sağcı mahkûmlarla başlayan cezaevi çalışmaları 2007 sonrasında radikal İslâmcılarla sürmüş; bu tecrübeler 2013 sonrasında Suriye İç Savaşı sürecinde radikalleşen şahıslarla yapılan çalışmalara da aktarılmış. Lotthammer, cezaevine konulduğunda bir şeylerin ters gittiğini fark eden kişilerin işbirliğine açık hale geldiğini aktararak ılımlılaştırma modülleri hakkında şunları söylüyor: "Çalışmaların çoğu, benzer biyografilere sahip sekiz mahkûm bulunan küçük gruplarda yürütülüyor. Altı aylık ilk programda şiddet ve radikallik karşıtlığı, demokratik toplum, insan hakları, Kur'an ve din tartışılıyor; konuşulanlar hep gizli kalıyor. Bu gruplara eşlik eden danışmanlardan biri Müslüman kimlikli oluyor. Programa katılım tamamen gönüllülük esasına dayanıyor ve katılım ceza indirimine yol açmıyor. Çünkü katılımcıların hayatlarını değiştirmek için içkin motivasyonlara sahip olmasını istiyoruz."

Cezaevinden sonra da süren programlar kapsamında danışmanlar, katılımcının yaşamına ilişkin her konuda rehberlik sağlayabiliyor. Danışman eğer katılımcının tehlikeli dış etkilere maruz kalabileceğini düşünüyorsa, ailesi veya çevresinden izole etmek için başka bir mahalleye veya şehre taşınmasını tavsiye edebiliyor ve VPN de bu konularda destek sağlıyor.

İslâm Devleti ve Türkiye IŞİD'yle mücadelesine Temmuz 2015'te başlayan Türkiye'deyse uygulamaya konmuş bir önleme veya ılımlılaştırma programı bulunmuyor. Türkiye 2014-2015 döneminde radikalleşme sıcak noktalarındaki örgütlenme faaliyetlerini güvenlikçi yaklaşımla önlemediği gibi, radikalleşmedeki itici faktörleri anlayıp ortadan kaldırmayı da denemedi. Temmuz 2015'te Türkiye IŞİD'ine yönelik güvenlik tedbirlerini başlatan idare bu adımı atarken eski savaşçılar için bir dönüş stratejisi de belirlemedi. Sınır giriş çıkışları sırasında güvenlik birimlerine yakalanmayan mücahitler soruşturma geçirmeksizin yaşamlarına devam ederken, tespit edilen isimlerin yalnızca Türkiye'deki faaliyetleri soruşturmalara konu oldu. Cezaevine giren az sayıda eski savaşçı için ceza infaz kurumlarında ılımlılaştırma modülleri tasarlanmazken, cezaevi sonrası için geri uyum programları da yürürlüğe konmadı.

Radikalleşme saiklerini anlamak, ılımlılaştırma programlarının tüm aşamalarında kullanılacak bir rehber niteliğinde. Humphreys ve Weinstein'in belirttiği gibi, akademik bir meraktan ibaret olmayan bu arayış, işlevsel ılımlılaştırma programları ve önleme tedbirlerinin üzerine kurulacağı verileri sağlıyor: "Savaşçıların motivasyonlarını anlamak çatışmaların kökenleri-

ne ve evrimine ışık tutabilir. Fakat aynı zamanda çatışmaların çözömlenmesi için stratejiler kurulmasına ve çatışma sonrası yeniden inşa süreçlerinde de faydalı olabilir” (*Who Fights?*, 2008, s. 2). Humphreys ve Weinstein’a göre, eğer bir isyancı ordusu çıkarılacak yeraltı kaynaklarından elde edilecek zenginliklerin vaadiyle oluşturulmuşsa, barış süreci kaynak piyasalarında ilgili isyancı grubun zenginleşmesini önleyecek karşı faaliyetlerle desteklenebilir. İsyancılar baskıcı devlet siyasetlerinden ötürü eyleme geçiyorsa, çatışma sonrası yeniden inşa sürecinde ayrımcılık ve eşitsizlikler gibi konularda yapısal reformlar yapılmalı. Dolayısıyla radikalleşmeye karşı makro siyasetlerin oluşturulmasında bakılacak ilk kaynak da kişisel düzeydeki iç savaşa katılım verileri olmalı.

Aslında Türkiye’de radikalleşme sıcak noktalarında çalışabilecek ve radikalleşmeyi kısmen önleyebilecek kurumlardan biri Diyanet İşleri Başkanlığı’ydı. Türkiye’de Sünni İslâm’ı temsil tekeline elinde tutan Diyanet, radikalleşmeyi zayıflatmak için önemli bir fırsata sahipti. Yerel yapılanmaların faaliyet gösterdiği pek çok mahallede görüştüğüm birçok aile, çocuklarındaki değişimi fark etmiş ve önleyememiş, yardım için müftönlöklere veya mahallelerindeki imamlara başvurmuştu. Bazı olaylarda din görevlileri samimi çabalar ortaya koyduysa da, aslında radikalleşme sıcak noktalarının tümüne bir biçimde erişebilecek çok yaygın bir ağı sahip olan Diyanet, Selefi radikalleşmeye karşı çaba göstermeyi kurumsal bir misyon olarak üstlenmedi.

1 Ocak 2017 İstanbul Reina Saldırısı’ndan birkaç gün önce yayınladığı son hutbesinde yılbaşı kutlamaları hakkında, “değerlerimizle örtüşmeyen, insan hayatına katkısı olmayan gayrimeşru tutum ve davranışlar” eleştirisinde bulunan Diyanet, 38 kişinin hayatını kaybettiği saldırıdan sonra yoğun tepki aldı.⁵⁴ Hatta bazı yurttaşlar dönemin Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez hakkında, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu.⁵⁵

Diyanet’e göre kurum İslâm Devleti ve Türkiye İŞİD’iyle mücadelede üzerine düşeni yapmış, yalnızca 2016’da bu konuya değinen 11 hutbe vermişti. Fakat bu hutbelerin radikalleşme süreçlerine girmiş gençler için anlamlı bir önlem olmadığının altını çizmek gerekiyor. Türkiye’deki tüm güvenlik birimleri ve din görevlileri, Selefilerin devlet tarafından idare edilen camilerle gitmediğini ve maaşları devletçe ödenen imamların arkasında saf tutmadığını biliyor; dolayısıyla bu tedbir radikalleşmekte olan gençlere değil, yalnızca gelecekte radikalleşme süreçleri yaşayabilecek topluluklara ulaşabilirdi.

⁵⁴ <https://www.cnnturk.com/turkiye/diyanetten-yilbasi-ve-piyangoyla-ilgili-cuma-hutbesi-gayrimesru-davranislar>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

⁵⁵ Bu tepkilere karşın Diyanet, 29 Aralık 2017 tarihli hutbesinde yılbaşı kutlamalarıyla ilişkilendirilen davranışları sert bir dille bir kez daha kınadı.

1 Ocak 2017 İstanbul Reina Saldırısı sonrasında yılbaşı hutbesi yüzünden yoğun eleştiri alan Diyanet İşleri Başkanlığı, bu tepkiler sonrasında Selefî radikalleşmeyle mücadele kapsamında bir girişimde bulunacağını, Deaş ile FETÖ gibi yapılara karşı uyarıda bulunmak için pek çok cemaat ve tarikatla buluşacağını duyurduysa da, bu girişimin akıbeti belirsizliğini koruyor.

Diyanet konuyla ilgili iki de rapor yayınladı. Türkiye'nin sert tedbirlere başlamasının ardından Ağustos 2015'te yayınlanan "DAİŞ'in Temel Felsefesi ve Dini Referansları" başlıklı raporda, İslâm Devleti'nin Halifelîği ilan etmesinin ardından Diyanet'in 10 maddelik bir bildiri yazıp bunu sekiz dilde dünyaya duyurarak görevini yaptığı vurgulandı. Diyanet, Temmuz 2014'te İstanbul'da toplanan İslâm Dünyası Sağduyu İnisiyatifi Toplantısı'nı ve bu çalışmadan çıkan sonuç metnini de İslâm Devleti'ne karşı verilen mücadeledeki çalışmalarına örnek gösterdi.⁵⁶

Ekim 2016 tarihli "Din İstismarı ve Tedhiş Hareketi Deaş" başlıklı rapordaysa diğer ülkelere kıyasla Türkiye'den İslâm Devleti'ne gidenlerin çok daha az olduğu ileri sürüldü.⁵⁷ Düşük katılımın sebebininse Osmanlı Devleti'nden gelen İslâm geleneğinin Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı, ilahiyat fakülteleri, imam hatip liseleri gibi kurumlar ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri vesilesiyle sürmekte olduğu iddia edildi. Raporda ailelerin çocuklarını ihmal etmemeleri önerisi de yer aldı.

Radikalleşme süreçlerine yumuşak tedbirlere müdahale etmeyen idare, yoğunlaşan İslâm Devleti Karşısı Küresel Koalisyon'un bombardımanlarıyla birlikte 2015 ortasında başlayan geri dönüşler hakkında da bir strateji geliştiremedi. Türkiye'nin açık sınır siyasetini değiştireceğinin ilk belirtileri Haziran 2015'in son günlerinde ortaya çıktı. Sınır geçişlerindeki angajman kurları değişikliğinden ilk etkilenenlerden biri de Ankara'daki Hacıbayram Yapılanması'ndan 12 kişi oldu.

Bombardımanların yoğunlaşmasıyla birlikte güvenliklerinden endişe duyan Ankaralı mücahitler ve aileleri, İslâm Devleti'nin Türkiye'ye geçişleri yasaklamış olmasına karşın insan kaçakçılarının yardımıyla 26 Haziran 2015'te Kilis-Elbeyli yakınlarına kadar geldi; grubu yakalayan da buradaki Çobanbey Sınır Karakolu'na bağlı askerler oldu. Yakalanan grup hicret için gittikleri İslâm Devleti'nden döndüklerini, savaşçı olmadıklarını söylese de gözaltına alınmaktan kurtulamadı.

Elbeyli Jandarma Komutanlığı'na götürülen grup, kendilerini MIT görevlisi olarak tanıtan kişilerce sorgulandı. Yaklaşık 21 saat süren sorgu aşama-

56 <https://web.archive.org/web/20170101123234/http://webdosya.diyanet.gov.tr/anasayfa/UserFiles/Document/TextDocs/b7ca135a-c08f-4ee5-892b-4c181663630a.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

57 https://web.archive.org/web/20180429023313/https://www.olir.it/ricerca/getdocumentopdf.php?lang=ita&Form_object_id=6765, Erişim tarihi: 28.04.2018.

sında Hacıbayramlı mücahitler İslâm Devleti saflarında savaştıklarını reddetti fakat görevlileri bu iddiaya inandıramadı. Hacıbayramlı mücahit C.A., bir MIT mensubuyla arasındaki konuşmayı şöyle aktarıyor:

MIT mensubu: Ne yapıyordunuz Suriye’de?

C.A.: Uyuşturucuyu bırakmaya gittim. Her türlü yol vardı bende. İslâm Devleti’nin bana bir güzelliği olduysa, o da uyuşturucuyu bıraktırmasıdır. Hicret ettik oraya, fırında çalışıyorduk. T.Y. [Hacıbayramlı bir başka mücahit] benim ustabaşım olur. Hamur açıyordu, beni de getir-götür işleri için kullanıyordu.

MIT mensubu: Yemedik de... Hadi yemiş olalım...

C.A.: Vallahi ister ye, ister yeme!⁵⁸

26 Haziran 2015’te saat 13.00 civarında yakalanan 12 kişilik grup, sorguların tamamlanmasının ardından 27 Haziran 2015 sabahı Kilis Sulh Ceza Hâkimliği’ne sevk edildi. Mücahitler burada da savaşçı olduklarını reddetti. C.A. savcılıktaki görüşmesini ise şöyle anlatıyor: “Savcı İslâm Devleti mensubu olup olmadığını sordu. Ben duraksayınca anladılar, zaten İslâm Devleti’nin adamı olduğumuzu biliyorlardı. Bana, ‘İŞİD terör örgütü müdür?’ diye sordu. ‘Bilmiyorum efendim,’ dedim. Bir daha sordu. Mecbur istediği cevabı verecektim, yoksa tutuklayacak... ‘Allah affetsin, evet terör örgütüdür,’ dedim.” İfadelerin ardından savcı mücahitleri terör örgütüne üye oldukları gerekçesiyle, tutuklama istemiyle mahkemeye sevk etti.

Duruşma sırasında hâkim sanıklara Suriye’de silahlı eğitim alıp almadıklarını veya silahlı bir eyleme katılıp katılmadıklarını sordu. Silahlı eğitim almadıklarını, Suriye’de herhangi bir silahlı eylemde yer almadıklarını belirten mücahitlerden yalnızca biri, eşine şiddet uyguladığı gerekçesiyle kesinleşmiş hapis cezası bulunduğu için tutuklandı. 12 kişilik grubun geri kalanı adli kontrol tedbirleri uygulanması şartıyla, yurtdışına çıkış yasağı konularak serbest bırakıldı.

Ankaralı mücahitlerin serbest bırakılmaları, Haziran 2015 tarihi itibarıyla Türkiye’nin eski savaşçılar için bir dönüş stratejisine sahip olmadığını gösteriyor. İslâm Devleti ve Türkiye İŞİD’iyle mücadeleye başladığı Temmuz 2015 sonrasında sınırlardaki tedbirler artırıldı ancak İslâm Devleti saflarında savaşmış binlerce Türkiyeli, Temmuz 2015’e dek rahatlıkla Türkiye’deki yaşamlarına dönebildi.

İçişleri Bakanlığı’nın yayınladığı *Türkiye’nin Deaş ile Mücadelesi* raporuna göre, Temmuz 2017’ye dek İslâm Devleti ve Türkiye İŞİD’i bağlantılı 1.337’si yabancı toplam 3.069 kişi tutuklandı. Adalet Bakanı Abdülhamit Gül’ün

58 <https://web.archive.org/web/20161029093833/http://www.birgun.net:80/haber-detay/yakalanan-isid-liler-serbest-84255.html>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

açıkladığı verilere göre, 10 Şubat 2018 itibarıyla aynı sebepten cezaevlerinde 1.354 tutuklu mevcuttu.⁵⁹ Ancak bu kişilerin tutuklulukları ve mahkûmiyetleri sırasında ceza infaz kurumlarında herhangi bir rehabilitasyon programına alındığına ilişkin bir veri de bulunmuyor. Hatta İslâm Devleti veya Türkiye IŞİD'i bağlantılı şahısların cezaevlerinde birbirlerinden izole edilmediği, kimi zaman aynı koşullarda kaldıkları da biliniyor. Örneğin İslâm Devleti'ne katıldığı gerekçesiyle Ankara'da yargılanan Musa Göktaş, Niğde Ulukışla'daki bir yol çevirmesinde üç güvenlik görevlisini öldüren şahıslarla aynı koşutta kaldığını bir duruşma sırasında söylemişti.⁶⁰

Cezaevinde yapılmış ve
 kaynağı açıklanmayacak bu
 tek sayfalık şema, Türkiye
 IŞİD'i mensuplarının de-

Türkiye'deki Selefi komüniteye mensup bir mahkûmun yazdığı mektuba eklediği, İslâm Devleti ile diğer idareler altındaki yaşamı özetlediği şema.

59 <https://web.archive.org/web/20180210114835/http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/542661.aspx>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

60 <https://web.archive.org/web/20180429023431/https://www.ajanshaber.com/isid-uyesine-6-yil-hapis-cezasi-haberi/195146>, Erişim tarihi: 28.04.2018.

mokratik yaşama ve Türkiye’de yaşayan toplumlara ilişkin görüşlerini özetliyor. Şemanın sol tarafında yer alan İslâm Devleti altındaki yaşamda hâkimiyet yalnızca Allah’a ait; kanun koyma yetkisi yalnızca Allah ve Peygamberde olduğu için bu düzende kararlar Kur’an ve Sünnet’e göre alınıyor. Alkol, faiz, zina, fuhuş, kumar, hırsızlık ve cinayet yasakları bu toplumun ahlâk kanunlarını oluşturuyor. Allah’a ve İslâm’a yaraşır kullara yetiştirilen medreselerde Kur’an, hadis, siyer, fıkıh, kimya, fen ve tarih eğitimleri veriliyor. İslâm ordusuna askerlik yapan mücahitlerin amacı İslâm dinini ve İslâm hükümlerini korumak. Bu çerçeveye uygun yaşayanların son durağıysa cennet.

Şemanın sağ tarafındaysa, İslâm Devleti’nin tam zıddı bir devlet ve toplum düzeni yer alıyor. Anayasa uyarınca kanun koyma yetkisinin TBMM’de olduğu bu toplumda hâkimiyet millete ait fakat “demokrasi mezhebinde” kararları “tağut ABD ve AB” veriyor. İslâm Devleti’nde yasak olan içki, faiz, zina, fuhuş, kumar bu düzende serbest; hırsızlık ve cinayet gibi suçlar içinse cezaevlerinde otel istirahati öngörülüyor. Laiklik, milliyetçilik, Atatürkçülük ve demokrasi gibi değerlerin öğretildiği okulların amacı tağuta ve demokrasiye yaraşır kullar yetiştirmek. Bu düzenin askerlerine “Mehmetçik”, “gerilla” veya “devrimci” adı veriliyor ve bu askerlerden oluşan orduların amacı demokrasi dinini ve hükümlerini korumak. Allah’ı inkar edip tağut yolunda savaşanların “demokrasi şehidi” olarak adlandırıldığı bu düzende yaşayanların sonuysa “emeklilik ve cehennem.”

Aynı şema, radikalleşme süreçlerinin ardından İslâm Devleti’nde askeri eğitim almış, savaşmış ve savaşın travmalarıyla yüzleşmemiş, bu faaliyetleri yüzünden soruşturulmamış, yargılanmış ve hapis cezası almışsa bile radikal görüşlerini terk etmesi için herhangi bir yardım önerilmemiş binlerce kişinin artık hem iktidarın hem de Türkiye’deki tüm toplumların sorunu olduğunu da gösteriyor.

“Coğrafya kaderdir” deyip geçilemeyecek bu sorunun çözümü için halihazırdaki radikalleşme odaklarına yönelik sert ve yumuşak tedbirlerin alınması, radikalleşmede itici faktörlerin giderilmesi için çalışmalar yapılırken çekim faktörlerinin gerçeği yansıtmadığının anlatılması, Türkiye İŞİD’ine yönelik soruşturmalarda eşgüdüm oluşturulup Suriye ve Irak’ta işlenen suçların tüm toplumun adalet duygusunu tatmin edecek bir kararlılıkla yürütülmesi, hesap verebilirlik ilkesinin benimsenip İslâm Devleti bağlantılı eylemlerin siyasal sorumlularının ve ihmali bulunan memurların soruşturulması, eski savaşçılara ve Türkiye İŞİD’i yapılanması içindeki profesyonel örgütleyicilere orantılı cezaların verilmesi ve bu kişilerin topluma geri uyumu için ceza infaz kurumlarında ılımlılaştırma programlarının uygulanması gerekiyor.

- Agamben, G. (1998), *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*, California: Stanford University Press
- Agbaba, V.; Yılmaz, N.; Sarhan, Ş.; Şeker, A.; Erdem, E.; Gökdağ, M. ve Tutdere, A. (2015), *Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerinin Adıyaman'da Yaptıkları İncelemeye İlişkin Rapor*, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://www.chp.org.tr/Haberler/17/chp-milletvekillerinin-adiyamanda-yaptiklari-incelemeye-iliskin-rapor-2651.aspx> adresinden alındı.
- Al Qa'idy, A. (Tarihi bilinmiyor), *A Course in the Art of Recruiting*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.onemagazine.es/pdf/al-qaeda-manual.pdf> adresinden alındı.
- al-Hayat Media Center (2015), *Konstantiniyye dergisi*, 2, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://azelin.files.wordpress.com/2015/07/the-islamic-state-e2809cconstantinople-magazine-222.pdf> adresinden alındı.
- , (2015), *Konstantiniyye dergisi*, 4, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://azelin.files.wordpress.com/2015/12/the-islamic-state-e2809cconstantinople-magazine-422.pdf> adresinden alındı.
- , (2015), "An Interview with Umm Basir al-Muhajirah," *Dabiq*, 7, s. 50-51, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://web.archive.org/web/20180410190352/https://clarionproject.org/docs/islamic-state-dabiq-magazine-issue-7-from-hypocrisy-to-apostasy.pdf> adresinden alındı.
- , (2016), *Konstantiniyye dergisi*, 5, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://azelin.files.wordpress.com/2016/01/the-islamic-state-22constantinople-magazine-522.pdf> adresinden alındı.
- Avcı, İ. (2009), "El Kaide Tehdidi ile Mücadele", *Polis Bilimleri Dergisi*, 11 (3), s. 95-117, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.arastirmax.com/en/system/files/dergiler/295/makaleler/11/3/arastirmax-el-kaide-tehdidi-ile-mucadele.pdf> adresinden alındı.
- Aydinalp, H. (2014), "Kural Dışı Dini Bir Yönelim Olarak Çağdaş Tekfir İdeolojisini Anlamak", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 46, s. 5-36, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/maruifd/issue/17584/184133> adresinden alındı.
- Barnett, M. (2009), "Evolution without Progress? Humanitarianism in a World of Hurt", *International Organization*, 63 (4), s. 621-663
- Bilger, A. (2014), "ISIS Annual Reports Reveal a Metrics-Driven Military Command", *ISW Backgrounder May 22 2014*, Institute for the Study of War, 28 Nisan 2018 tarihinde http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISWBackgrounder_ISIS_Annual_Reports_0.pdf adresinden alındı.

- Collier, P (2000), "Doing Well out of War: An Economic Perspective", Malone, D.; Berdal, M. R., *International Peace Academy* (2000) içinde, *Greed & Grievance: Economic Agendas in Civil Wars*, Boulder, Colo: Lynne Rienner Publishers.
- Conflict Armament Research (2016), *Frontline Perspective: Turkish Fertilisers Used in Islamic State IEDs in Iraq*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.conflictarm.com/perspectives/turkish-fertilisers-used-in-islamic-state-ieds-in-iraq/> adresinden alındı.
- , (2016), *Frontline Perspective: Islamic State's Weaponised Drones*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.conflictarm.com/perspectives/islamic-states-weaponised-drones/> adresinden alındı.
- , (2016), *Tracing the Supply of Components Used in Islamic State IEDs*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.conflictarm.com/reports/tracing-the-supply-of-components-used-in-islamic-state-ieds/> adresinden alındı.
- , (2017), *Weapons of the Islamic State*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.conflictarm.com/reports/weapons-of-the-islamic-state/> adresinden alındı.
- Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı (2016), *Dini İstismar ve Tedhiş Hareketi Deaş*, 28 Nisan 2018 tarihinde https://www.olir.it/ricerca/getdocumentopdf.php?lang=ita&Form_object_id=6765 adresinden alındı.
- el-Cüleyyil, A. B. (2012), *Kurân ve Sünnet Işığında Cihad Eğitimi*, İstanbul: Guraba Yayınları.
- Fearon, J. D. ve Laitin, D. D. (2003), "Ethnicity, Insurgency, and Civil War", *American Political Science Review*, 97 (1), s. 75-90, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://fsi.stanford.edu/sites/default/files/fearlait.pdf> adresinden alındı.
- Fishman, B. (2007), *Fourth Generation Governance –Sheikh Tamimi defends the Islamic State of Iraq–*, Combating Terrorism Center at West Point, 28 Nisan 2018 tarihinde https://ctc.usma.edu/app/uploads/2010/06/ISI-Fourth_Gen4.pdf adresinden alındı.
- Humphreys, M. ve Weinstein, J. M. (2008), "Who Fights? The Determinants of Participation in Civil War", *American Journal of Political Sciences*, 52 (2), s. 436-455
- İnsan Hakları Derneği (2014), *Kobani Direnişi ile Dayanışma Kapsamında Yapılan Eylem ve Etkinliklere Müdahale Sonucu Meydana Gelen Hak İhlalleri Raporu (2-12 Ekim 2014)*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.ihd.org.tr/kobane-direnisi-ile-dayanisma-kapsaminda-yapilan-eylem-ve-etkinliklere-mudahale-sonucu-meydana-gelen-hak-ihlalleri-raporu-2-12-ekim-2014/> adresinden alındı.
- Jenkins, G. (2008), *Political Islam in Turkey: Running West, Heading East?*, New York: Palgrave Macmillan.
- Kalyvas, S. N. (2003), "The Ontology of 'Political Violence': Action and Identity in Civil Wars", *Perspectives on Politics*, 1 (3), s. 475-494
- Kızılar, H. (2015), "Osmanlılarda ilk yerel manevi oluşum: Hacı Bayram Veli ve Bayramiyye ekolünün Anadolu'ya etkisi", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM*, 32, s. 67-80, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/113970> adresinden alındı.
- Kohlmann, E. F. (2006), "The Role of Islamic Charities in International Terrorist Recruitment and Financing", *Danish Institute for International Studies*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.tenc.net/archive/DIIS%20WP%202006-7.pdf> adresinden alındı.
- Marks, M. (2016), "ISIS and Nusra in Turkey: Jihadist recruitment and Ankara's response", *Institute for Strategic Dialogue*, 28 Nisan 2018 tarihinde http://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2016/07/ISDJ4677_Turkey_R1_WEB.pdf adresinden alındı.
- ORSAM (2016), *Türkçe Konuşan Deaş Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi*, 28 Nisan 2018 tarihinde http://www.orsam.org.tr/files/Raporlar/205/205_TR.pdf adresinden alındı.
- , (2016), *Terörün Propagandası: DAESH Terör Örgütü ve Konstantiniyye dergisi*, 28 Nisan 2018 tarihinde http://www.orsam.org.tr/files/Raporlar/204/204tr_2.pdf adresinden alındı.
- Orwell, G. (1980), *Homage to Catalonia*, San Diego: Harcourt Brace & Co.
- Pfeffer, J. ve Salancik, G. R. (2003), *The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective*, Stanford, California: Stanford University Press.

- Rassler, D.; Al-Ubaydi, M. ve Mironova, V. (2017), *The Islamic State's Drone Documents: Management, Acquisitions, and DIY Tradecraft*, Combating Terrorism Center at West Point, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://ctc.usma.edu/ctc-perspectives-the-islamic-states-drone-documents-management-acquisitions-and-diy-tradecraft> adresinden alındı.
- Revkın, M. (2016), *The legal foundations of the Islamic State*, The Brookings Institution Center for Middle East Policy, 28 Nisan 2018 tarihinde https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/iwr_20160718_isis_legal_foundations.pdf adresinden alındı.
- Shroeder, M. (2014), "Fire and Forget: The Proliferation of Man-portable Air Defence Systems in Syria", *Small Arms Survey Issue Brief*, 9, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/G-Issue-briefs/SAS-IB9-MANPADS-and-Syria.pdf> adresinden alındı.
- Tahiroglu, M. ve Schanzer, J. (2017), *Islamic State Networks in Turkey*, Foundation for Defense of Democracies, 28 Nisan 2018 tarihinde http://www.defenddemocracy.org/content/uploads/documents/ISIS_Turkey_Report.pdf adresinden alındı.
- Tanpınar, A. H. (2011), *Beş Şehir*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tevhid dergisi (2012), 1 (2), 28 Nisan 2018 tarihinde <http://tevhiddergisi.net/upload/files/8230dede63e055d.pdf> adresinden alındı.
- , (2012), 1 (9), 28 Nisan 2018 tarihinde <http://tevhiddergisi.net/upload/files/92aed3cbb22ff32.pdf> adresinden alındı.
- , (2014), 3 (33), 28 Nisan 2018 tarihinde <http://tevhiddergisi.net/upload/files/2b86309a6f4dcf7.pdf> adresinden alındı.
- , (2015), 4 (Özel sayı), 28 Nisan 2018 tarihinde <http://tevhiddergisi.net/upload/files/17bfe0a76d7b693.pdf> adresinden alındı.
- , (2015), 4 (Özel sayı), 28 Nisan 2018 tarihinde <http://tevhiddergisi.net/upload/files/11e4925defcdaaa.pdf> adresinden alındı.
- The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (2017), *Caliphate in Decline: An Estimate of Islamic State's Financial Fortunes*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://icr.info/wp-content/uploads/2017/02/ICSR-Report-Caliphate-in-Decline-An-Estimate-of-Islamic-States-Financial-Fortunes.pdf> adresinden alındı.
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı (2017), *Türkiye'nin Deaş ile Mücadelesi*, 28 Nisan 2018 tarihinde <http://www.diab.gov.tr/kurumlar/mia.gov.tr/Genel/deas%CC%A7%207%20temmuz.pdf> adresinden alındı.
- Warde, I. (2007), *The Price of Fear: The Truth Behind the Financial War on Terror*, Berkeley: University of California Press.
- Warius, A. ve Fishman, B. (2009), "A Jihadist's Course in the Art of Recruitment", *CTC Sentinel*, 2 (2), s. 10-12, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://www.hsdl.org/?view&did=38700> adresinden alındı.
- Winter, C. (2015), *The Virtual 'Caliphate': Understanding Islamic State's Propaganda Strategy*, Quilliam Foundation, 28 Nisan 2018 tarihinde <https://www.stratcomcoe.org/charlie-winter-virtual-caliphate-understanding-islamic-states-propaganda-strategy> adresinden alındı.
- Yazarı bilinmiyor (2012), *Şehid Ebu Ömer Eğitim Kampı Askeri Eğitim Kitabı*, 28 Nisan 2018 tarihinde https://archive.org/stream/askeri-egitim-kitabi/muasker-kitabi-2012_djvu.txt adresinden alındı.
- Yazarı bilinmiyor (2015), *Hijrah to the Islamic State*, 28 Nisan 2018 tarihinde https://archive.org/stream/GuideBookHijrah2015-ToTheIslamicState/7-Hijrah2015-ToTheIslamicState_djvu.txt adresinden alındı.

- 1 Mayıs 2016 Gaziantep
Emniyet Müdürlüğü
Saldırısı 137, 164, 171, 189
- 1 Ocak 2017 Reina Saldırısı
169, 170, 443, 444, 454,
455, 474, 475
- 5 Haziran 2015 HDP
Diyarbakır Mitingine Saldırı
137, 139, 142, 143, 165,
260
286, 300, 401, 441, 451, 453
- 6-8 Ekim 2014 Kobane
Olayları 82, 149, 229, 281,
440
- 7-9 Ocak 2015 Paris Saldırıları
336
- 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı
13, 99, 142, 159, 165, 168,
178, 180, 181, 183, 194,
280, 282, 290, 442, 443,
452, 454, 456
- 12 Ocak 2016 İstanbul
Sultanahmet Saldırısı 290,
455
- 18 Mayıs 2015 HDP Adana-
Mersin Bürolarına Saldırı
194
- 19 Mart 2016 İstanbul Taksim
Saldırısı 137, 155, 165, 290
- 20 Ağustos 2016 Gaziantep
Kınaevi Saldırısı 137, 304,
335, 442, 443
- 20 Temmuz 2015 Suruç
Saldırısı 111, 142, 165, 300,
442, 443, 451
- 28 Haziran 2017 İstanbul
Atatürk Havalimanı Saldırısı
454, 456
- 2003 el-Kaide İstanbul
Saldırıları 16, 19-21, 63,
157, 232, 259, 301, 445,
449
- 2004 NATO İstanbul Zirvesi 21
- Abdurakhmanov, Magomed
[Ebu Benat] 275, 276
- Abdülhakim 178, 266, 307-
311, 326, 354, 355, 375,
376, 416-419
- Abdülkadir, İbrahim 185
açgözlülük ve şikâyetler 216
adalet arayışı 201, 202, 218,
223
- Adana 11, 12, 68, 75, 95, 112,
120-134, 137, 165, 166,
179, 194, 195, 233, 234,
280, 298, 300, 301, 303,
383, 420, 429, 441, 450,
451
- Adıyaman 11, 113, 137-149,
166, 176, 179, 196, 197,
215, 223, 225, 229, 234-
236, 299-301, 303, 363,
440, 451-453, 455
- Adıyaman Çadırkenti 145
- Afganistan 16, 38, 64, 65, 68,
100, 107, 108, 130, 139,
141, 157, 161, 162, 196,
203, 204, 206, 230-232,
269, 295, 300, 301, 332,
333, 350, 359, 360, 387,
464
- Ahrar uş-Şam 141, 158, 208,
301, 370, 372, 377, 380-
382, 390, 421-423
- Akçakale 44, 47, 52, 108, 307,
311, 312, 317, 328, 330,
333, 338, 340, 343, 393,
395, 396, 399, 402, 403,
416, 419, 425
- Akhi, aki, axi 76, 82, 87, 89,
97, 249, 292, 293, 333, 341,
342, 418
- akide 30, 146, 194, 266, 278
- Akkurt, Talip 119, 120, 263
- akran örgütlenmesi 142, 236
- Aksoy, Olcay 63-66
- Al Qa'idi, Abu Amru 211, 236
- Alagöz, Yunus Emre 141-144,
166, 197, 300, 452, 455
- al-Furqan Media 204, 271
- Ali, Farag H. Hamed 307
- Allen, Joe 441
- Almohammad, Ahmad 351
- alüminyum macunu 193, 388,
401

- amel 157, 162, 168, 169, 171, 176, 184, 187, 189, 194, 196-199, 213, 268, 455
- amonyum nitrat 51, 157, 158, 183, 192, 193, 307, 388, 400-404, 407, 408
- Anbar 205, 388, 402
- Ankara 11, 13, 16, 17, 19, 21, 23-25, 27-32, 36, 37, 39, 41-45, 48-55, 57, 59, 68, 75, 76, 99, 106, 113, 121, 125, 126, 132, 137, 139, 142, 159, 164-168, 175, 178, 180, 181, 183, 192, 194, 197, 210, 222, 224, 226, 227, 233-235, 238, 241, 242, 245, 246, 249, 251, 260, 262-265, 268, 270, 272, 274, 280, 282, 290, 297, 298, 300, 301, 316, 324, 340, 346, 363, 370, 379, 383, 392, 394-397, 421, 423, 428, 429, 441-443, 446-449, 452, 454-456, 461, 469, 475-477
- askeri malzeme 12, 42, 43, 86, 89, 90, 134, 183, 184, 302, 306-309, 311, 312, 326, 327, 330, 337, 384, 385, 409-411, 416-419, 432, 434, 435
- ASR Trading Company 389, 390, 409
- Aydın, Hasan 120-122, 126, 127, 129, 131-134, 450
- Aydın, İlyas 61, 67-69, 71-73, 75, 80, 81, 86, 91, 93, 94, 121, 133, 206-208, 234, 260, 262, 266, 267, 274, 275, 277, 279, 280, 288, 301, 303, 309, 310, 329, 330, 451
- Azaz 28, 317, 364
- el-Bağdadi, Ebubekir 30, 48, 49, 253, 344
- Balı, İlhami [Ebu Bekir] 39, 41, 76, 89, 115, 120-122, 124-126, 128, 130-134, 159, 180, 181, 272, 283, 293, 298, 299, 313, 316, 322-324, 326-330, 332, 341-343-345, 376-379, 409-412, 415, 434, 454
- Barış Süreci 438, 439, 474
- Batırashvili, Tarkan [Ebu Ömer el-Şişani] 46, 278
- Bayancuk, Halis (Ebu Hanzala) 69, 72, 73, 75, 91, 121, 128, 256, 258-260, 274, 285, 288, 301, 303, 304, 309, 442
- bedavacı sorunsalı 221
- biat 38, 39, 62, 66, 73, 113, 161-163, 204-208, 223, 229, 267, 272, 277, 279, 298, 301, 351, 373, 452
- bilye 134, 193
- Bingöl 12, 75, 76, 229, 259, 280-284, 315, 459
- bireysel davet 214, 215
- Bixi 194, 426
- Boumeddiene, Hayat 336-338
- Bozkır, Nuri Gökhan 394, 395, 397-399, 425-431
- Bruguère, Jean-Louis 359, 360, 362
- Büyükçelebi, Deniz 158, 159, 163, 164, 194, 195
- C4 388
- camî 18, 19, 24, 37, 39, 41, 51, 52, 56, 68, 69, 71, 107, 112, 128, 134, 144, 145, 147, 155, 160, 161, 212, 223, 232, 235, 241, 242, 250, 252, 253, 448, 466, 468, 469, 471, 472, 474
- Canöz, Musa 39, 50-52, 132
- Cephetül Nusra 65, 118, 150, 155, 158, 204-208, 210, 219, 230, 234, 247, 252, 256, 278, 291, 301, 312, 317, 365, 370, 372, 373, 384, 400, 411, 423
- Ceyş el-Fetih 422
- Charlie Hebdo 20, 337, 460-462
- Chérif ve Saïd Kouachi 337
- cihat eğitimi 194
- Coulibaly, Amedy 336, 462
- Conflict Armament Research (CAR) 389
- Cumhuriyet 390, 393, 421, 422, 460-462
- Cund'ül Şam 204
- çay ocağı 37, 48, 71, 145, 146, 223, 233, 234
- Çeçenistan 16, 100, 107, 108, 139, 206, 207, 232, 278, 464
- çekim faktörleri 16, 35, 227, 285
- Çetinkaya, Hikmet 461, 462
- Çobanbey Sınır Karakolu 321, 324, 325, 343, 344
- Dahmani, Ahmet 351, 352
- dârûlharp 37, 141, 226
- davet 51, 56, 91-94, 104, 107, 118, 128, 144, 160, 194, 197, 202, 210-212, 214, 215, 234, 235, 242, 257, 261, 264, 273, 284, 287, 288, 383, 461, 471, 472
- Davutoğlu, Ahmet 17
- Demir, Mustafa [Ebu Ali] 114, 298, 313, 315, 316, 320, 325, 326, 329, 342-345, 411
- depo 175, 183, 184, 188, 190-193, 324, 368, 370, 395-398, 405-408
- dergâh 139, 153-155, 234
- devlet karşılığı 201, 226, 230, 234, 286, 291
- Deyrizor 51, 219, 242, 313, 352
- Dinslaken 467-470
- Diyanet İşleri Başkanlığı 475
- DNS Defence 425-428, 430-432
- Doktor Tarsa 404, 405
- Dokumacı Grubu 138, 140-142, 234
- Dokumacı, Mustafa 140-142, 144
- Dördüncü Nesil Savaşçı 205
- Dragunov 42, 194, 417, 432
- drone 134, 412-416
- Durmaz, Yunus 156-165, 167-171, 173-184, 186-194, 196-199, 299, 300, 381, 452, 454-456
- Dünya Ticaret Merkezi 16, 204
- Dürbün 42, 89, 90, 187, 307, 309, 326, 339, 384, 411, 416, 417, 432-434

- Ebu Abdullah 330, 333, 433
Ebu Cihad 174, 178, 179, 192, 199, 375, 376
Ebu Hamit 332
Ebu Hani 277, 333
Ebu Hattab 419
Ebu Mahmut 354
Ebu Mansur 313, 326, 332, 375
Ebu Musa 412, 415
Ebu Suheyf 86, 266, 303, 306-311, 313, 314, 330-333, 345, 353-356, 373-375, 417, 418, 432, 433, 451
Ebu Usame 329, 330, 353, 355, 454, 455
Ebu Zakur 411
Ebu Zeyneb 171, 180, 181, 184, 190
Edremit Türe [Ebu Musab Türki] 162, 187, 196
eğitime erişim 29, 38, 77, 224, 466, 470
el yapımı patlayıcı (EYP)
el-Bab 44, 116, 298, 404, 443
Elbeyli 34, 45, 88, 114, 150, 181, 292, 298, 312, 313, 316-329, 341-343, 345, 347, 380, 409, 416, 434, 442, 475
el-Ezher Üniversitesi 259
el-Kaide 16, 19-22, 30, 38, 39, 55-57, 62-67, 69, 77, 85, 100, 105, 107, 108, 121, 123, 124, 126, 128-132, 137, 148, 153, 157, 160-163, 173, 174, 203, 204, 206, 208, 211, 212, 217, 229, 231-234, 236, 255-259, 263, 266, 270, 274, 276, 284, 285, 295, 298, 301, 334, 337, 359-363, 365, 367, 421, 439, 444, 445, 449, 450
el-Makdisi 130
el-Rai (Ray) 45, 114, 312, 313, 316, 321, 327, 328
emir 12, 34, 49, 50, 73, 79, 113-117, 161, 205, 226, 250, 258, 267, 296, 297, 320, 329, 330, 332, 375, 376
Emni birimi 199, 387, 444, 455
Emni eylemci 198, 199, 454, 456
Emwazi, Mohammed 271
Ensar-Muhacir ilişkisi 151, 152
Ensar-üd Din Cephesi 207
Erdogan, Recep Tayyip 18, 119, 250, 359, 422, 458, 461, 462
Esad Rejimi 28, 109, 110, 229, 273, 348, 395, 458
esir 10, 32, 118, 119, 147, 162, 195, 219, 240, 312, 344, 361, 450
Esrar-ül Mücahidin [Asrar al-Mujahideen] 174
Europol 231, 351
Eyüp 68, 69, 71, 73, 77, 83, 275, 277, 279
Fırat Kalkımı 120, 172, 312, 335, 413, 439, 442-444, 447
finansman 171
Furkan, Ahmet 313, 314
Gaziantep 41, 43, 45, 53, 69, 87, 100, 101, 117, 120, 121, 124, 125, 128, 131, 132, 137, 141, 142, 147, 149-153, 157, 159, 160, 162, 164, 168, 173-179, 182, 183, 185, 187-191, 195-199, 224, 234, 235, 268, 272, 273, 280, 292, 298, 299, 307, 308, 312, 317, 318, 321, 323, 326, 329, 331, 332, 339, 346, 347, 356, 366-368, 370, 371, 373, 375, 377, 378-381, 384, 419, 432-434, 442, 443, 451, 452, 456
Gaziantep Yapılanması 11, 20, 50, 99, 137, 138, 140, 152, 156-159, 162-169, 171-199, 226, 234, 254, 267, 299-301, 303, 304, 441, 442, 451, 452, 454-456
Genç Ensar Derneği 158
Genç Muvahhitler Derneği 158
genel seçimler 102, 104, 165, 180, 286, 440
genel yarılma 203, 204, 206, 208, 209, 230
Gezenler, Murat 37, 39, 49, 52, 53, 91, 93, 100, 101, 106, 107, 113, 116-119, 121, 128, 130, 132, 233, 234, 260, 261, 268-274, 286, 288, 301, 304, 446-448
gezici vaiz 10, 12, 39, 48, 53, 75, 91, 100, 201, 234-237, 255, 256, 274, 278, 285, 288, 289, 291, 293, 301-304, 309, 446, 449, 451
Gizli Tanık Alparslan 429
Gök, Mehmet 121-128, 130, 131, 133, 134, 450
Gönder, Orhan 142, 143, 147-149, 166, 300, 451
Gözlemecioglu, Oguzhan 35, 37, 40, 43, 45-47, 55, 297, 316, 363
Gülen Cemaati 256-258
günahlardan arınma 31, 32, 157, 201, 202, 234
Güneş, Ahmet Yasin 164, 181, 396-399, 425, 427-430
Güngören 67, 68, 73, 275, 279
Güzelvadi Mahallesi 154, 155
Hacı Bayancuk 258, 259
Hacı Bayram Veli 19
Hacıbayram Camisi 18, 19, 39, 41, 448
Hacıbayram Mahallesi (İsmet Paşa) 17, 20, 23, 25-27, 29, 31, 33, 35, 36, 38, 42, 59, 271, 448
Hacıbayram Yapılanması 25, 29-32, 37, 39-50, 52-55, 57, 58, 76, 106, 210, 222, 224, 233, 262, 270, 316, 346, 363, 448
Haçlı Kalkımı 120-122, 129, 263
Hammadi, Firas 185
Harun Yıldırım Grubu 49, 52, 53, 57
Hastane 34, 36, 78, 146, 150, 326, 366, 368-375, 377-384
Hatay Cilvegözü Sınır Kapısı 389
HAY-DER 154, 155

- HDP 102, 104, 110, 112, 137, 139, 142, 147, 149, 151, 153, 165-167, 172, 179, 180, 194, 195, 229, 250, 260, 290, 300, 303, 440, 451, 453
- hicret 46, 47, 50, 52, 53, 56, 72, 77, 79, 93, 105, 119, 140, 143, 151, 225, 240, 241, 247, 249, 284, 310, 337, 341, 476
- hicret sosyolojisi 151
- Hizbullah 15, 64, 100, 102, 105, 151, 206, 258, 259, 301
- homo sacer 224, 225
- HÜDAPAR 154, 156
- ılımlılaştırma 12, 14, 457, 466, 467, 470-473, 477, 478
- Irak 10, 11, 13, 16, 17, 31, 33, 38-40, 42, 48, 63, 64, 66, 70, 77, 85, 89, 92, 94, 100, 108, 110, 115, 117-119, 121-124, 127, 128, 130, 150, 157, 161, 162, 167, 171, 172, 188, 204, 205, 219, 220, 222, 228, 229, 231, 232, 236, 241, 271, 273, 278, 279, 285, 295, 301, 302, 305, 306, 311, 312, 332, 351, 356, 384-389, 393, 396, 401, 402, 404, 405, 407, 413-415, 423, 424, 430, 435, 437, 438, 439, 442, 448, 450, 458, 466, 467, 478
- Irak el-Kaide'si 120-123, 126, 127, 157, 204, 206, 208, 231-234, 274, 301, 439, 450, 451
- İŞİD dükkânı 96
- İbn-i Teymiye 130
- IHH 155, 245, 358-366, 372, 380
- IMKANDER 141, 358, 366-368, 370-372, 380
- İnfilaklı fitil 192, 193, 385, 386, 388-399, 405-407, 409, 425
- İslâm Çay Ocağı 139, 142-147, 363
- İslâm Devleti 9-14, 16-18, 20-22, 25, 28-32, 34-53, 55-59, 62, 63, 66, 69, 70, 72, 73, 76-79, 82-92, 94-97, 99-101, 105, 107-110, 112-120, 122, 129, 133, 134, 137, 139-153, 156, 158, 159, 161-165, 167-199, 201-208, 210, 211, 215-222, 224-230, 233, 235, 237, 238, 240-247, 249-263, 266-268, 271-274, 277-286, 288-356, 361, 363, 369, 373-389, 391-394, 396-402, 404, 405, 407, 409, 411-428, 430-435, 437-446, 449-452, 454-460, 462, 467-471, 473-478
- İslâm Devleti Gizli Servisi 198, 454, 456
- İslâm Devleti Hudut İdaresi 12, 39, 41, 44, 46, 76, 86-88, 114, 119, 120, 122, 134, 159, 181, 196, 255, 267, 283, 292, 302, 305, 306, 312-321, 323, 324, 326-335, 343, 345, 375, 376, 377, 379-382, 409, 411, 416, 435, 449, 454
- İslâm Devleti Karşıtı Küresel Koalisyon 35, 171, 220, 226, 257, 306, 328, 439, 441-443, 475
- İslâm Devleti Sağlık Divanı 375, 376
- İslâm Devleti Türkiye Kolu 12, 86, 133, 182, 207, 255, 266-268, 279, 302, 303, 305, 306, 309-311, 313, 326, 330, 331, 334, 335, 345, 346, 349, 353, 354-356, 373-375, 399, 400, 402, 409, 416-420, 425, 432-434, 438, 451
- İslâm Devleti Türkiye Tıbbiyesi 326, 375, 376
- İslâmi Cephe 247, 361, 367, 370, 371, 373
- İSMEM 63, 65, 66
- İstanbul Yapılanması 67, 69, 70, 72-82, 84-92, 94, 133, 182, 206, 207, 223, 229, 233, 235, 262, 267, 274, 277, 279, 280, 282-284, 288, 291, 297, 301, 303, 307-310, 312, 314, 315, 329-332, 340, 346, 349, 353, 373-375, 451
- istihbarat 12, 156, 157, 167, 178, 180, 184, 198, 264, 328, 380, 404, 423, 428, 451, 467
- istişhad 123, 169, 171, 197
- itici faktörler 16, 29, 225, 473, 478
- jargon 283, 295
- Jyvaskylä 242, 338
- kablo 134, 394
- kaçakçılık 85, 150, 255, 302, 312, 393-398, 401, 406, 425, 427, 434, 449
- Kalaşnikof 104, 188, 194, 272, 339, 343, 411, 417, 427, 428, 432
- kamuffaj 89, 195
- kapalı devre genişleme 163
- Karan, Ceyda 462
- Karatay 101, 103, 111, 112, 268
- Karkamış (Cerablus) 44, 45, 87, 188, 312, 314, 315, 317, 326, 328
- Karşıyaka Mahallesi 153, 156
- Kassig, Peter 271
- kayıt formu 186
- Kebire-ül Benat 86, 275, 277
- kentsel dönüşüm 19, 22-29, 224, 227, 234, 470
- keskin nişancı tüfeği 434
- ketibe 59, 113-117, 222, 242, 248, 272-274, 277, 295-297, 410, 416, 419
- Ketibet-ül Muhacirun [Muhacirler Birliği] 69, 206-208, 210, 275-278
- Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı 317, 401, 404
- kitabevi 107, 108, 261, 271, 272, 447, 448
- Kobane 47, 51, 82, 84, 85, 94, 108, 110, 119, 146, 149, 152, 156, 157, 167, 176, 184, 229, 281, 392, 439-441

- Kobane Kuşatması 82, 94, 152, 165, 391, 438-441
- Koehler, Daniel 457, 469, 470
- kolektif davet 214, 215
- kolektif eylem sorunsalı 217, 218, 221
- kolektif siyasal eylem 218
- Konstantin Askeri Eğitim Kampı 194-196, 234, 299, 300
- Konstantiniyye dergisi 227, 229, 290
- Konya 11, 42, 75, 91, 95, 99-101, 103-110, 112-119, 121, 130, 132-134, 152, 224, 229, 230, 233-236, 260, 261, 268, 271-274, 276, 280, 297, 298, 301, 440, 446
- Konya Yapılanması 100, 107-110, 112, 115-117, 133, 230, 261, 268, 272-274, 446
- Konyalılar Ketibesi 113-117, 272, 274
- koordinasyon sorunsalı 221
- korteks 193
- Kuran'a Çağrı Grubu 269
- Kürt karşıtlığı 110, 230
- bin Ladin, Usame 68, 204, 231, 232
- LAW silahı 327, 411
- Libya 256, 296, 336, 351, 353, 356, 373, 374, 388, 408, 409, 430
- Lingua franca 295
- Liva'ül Tevhid 301, 357, 369, 370, 373, 375, 380, 381
- Lohberg 467-469
- maaş 103, 155, 163, 182, 223, 227, 323, 370, 380, 474
- maddi kazanç 29-31, 35, 38, 43, 53, 77, 79, 101, 106, 139, 140, 142, 163, 202, 209, 216, 217, 221, 222, 234, 305, 416
- MANPADS 430, 431
- Masharipov, Abdulkadir 170, 455
- el-Masri, Ömer 375, 376
- Mavi Marmara 359, 365, 366
- Maxam Anadolu 389, 391, 409
- Maxam International 389-391
- Maybel Co. Sarl. 391
- McGurk, Brett 441
- medeni 46, 182, 367
- medrese 68, 69, 71, 74, 100, 107, 113, 121, 128, 141, 147, 157, 159, 233, 234, 261, 271, 283, 446, 447
- mesafe ölçer 416, 417
- Mescid-i Mekke 160, 161
- mescit 37, 44, 48, 49, 61, 69, 71-74, 83, 92, 128, 148, 223-235, 240, 244-249, 260, 261, 267, 274, 275, 279, 331, 440, 448
- Millenium Plot 204, 359
- MIT TIR'ları 397, 401, 420, 421, 423, 428, 429
- MKE 424
- Mol, Mustafa 50-52, 163, 298, 299
- Muasker [askeri eğitim] 46, 113, 114
- Muhacir 16, 44, 69, 86, 87, 116, 151, 152, 186, 198, 206-209, 218, 221, 222, 272, 275-279, 292, 311, 317, 318, 321, 322, 328-330, 333, 335, 336, 338, 340, 345, 346, 350, 353, 356, 390
- Mustazaf-Der 154
- Musul 16, 115-117, 205, 219, 242, 252, 253, 344, 404, 415, 424, 425
- muvahhit 95, 119, 273
- mücahit 12, 16-18, 22, 28-33, 35, 38, 40, 42, 44, 46-48, 50, 53, 54, 59, 65, 76, 77, 84, 87, 93, 106-108, 113-115, 119, 121, 137, 139, 140, 149, 151, 153, 157, 159, 161, 186, 195-198, 201, 202, 206, 208-216, 218, 221-228, 231, 233, 235, 236, 246, 249-253, 261, 271, 272, 274, 278, 279, 291, 295, 297, 302, 303, 309, 311, 315, 317, 318, 321-323, 325, 326, 328-330, 335, 336, 338, 340, 345, 346, 350, 353, 355, 356, 360, 362, 364, 367, 369-373, 375, 378, 379, 383, 416, 437, 449, 450, 452, 466, 467, 471, 473, 475, 476, 478
- müfredat 457, 463
- Mütefeccirat 164
- Ninova 115, 205, 388
- Nuhoglu, Kamil 49, 50, 52
- Nureddin Zengi Tugayları 370
- ODTÜ 237-240, 242, 244-249, 252
- ODTÜ Mescid Topluluğu 245
- ODTÜ mescidi 246
- Ömerli Barajı 92, 94, 262, 275, 280
- örgütleme 9, 11, 13, 17, 20, 22, 29, 30, 35, 40, 48, 53-57, 59, 61-64, 66, 76, 79, 80, 83, 85, 86, 91, 92, 99-101, 103, 105-109, 117, 118, 121, 128, 129, 140, 142, 150, 152, 153, 156, 167, 172, 182, 194, 201, 202, 208, 211-217, 219, 221, 226, 228-230, 234-237, 245, 260, 268, 270, 272, 280, 282-284, 291, 295, 297, 299, 301-303, 306, 309, 363, 438, 440, 444, 449, 465, 466, 468, 473
- Örgütleme Sanatı Üzerine Dersler 211
- Örs, Özgür 343-345
- öz örgütlülük 134, 233
- özel hastane 326, 373, 377, 379, 380, 381, 384
- Özgür Suriye Ordusu 17
- Özgür-Der 270
- Pakistan 16, 38, 63, 65, 100, 107, 126, 139, 159-161, 204, 206, 231, 269, 333, 360-362, 424, 452, 464
- pasaport 12, 64, 160, 179, 243, 276, 307, 308, 311, 336, 339, 347-356, 360, 456, 465, 466

- Paşalar, Elekciler 21, 22, 29, 37, 39, 42, 48, 55
- Pavlus Yazıcı 275
- PE4 388
- Peşaverleşme 151
- Pigment 401
- PKK 15, 47, 51, 52, 73, 80-82, 95, 103, 109, 110, 112, 153, 168, 171, 184, 197, 229, 230, 250, 264, 281, 282, 287, 290, 291, 313, 340, 460
- PKM 194, 426
- profesyonel örgütleyici 11, 13, 16, 21, 30, 39, 75, 77, 201, 215, 224, 235-237, 256, 280, 301-303, 449, 451, 468, 470, 471, 478
- profilleme gecikmesi 451
- propaganda 16, 17, 23, 29, 30, 35, 36, 38, 39, 55, 69, 91, 92, 94, 97, 106-108, 121, 128, 132, 156, 163, 167, 182, 207, 214, 216, 221, 226, 227, 229, 230, 234, 235, 242, 245, 255, 256, 259, 265, 272, 276, 279, 288, 291, 295, 301, 303, 306, 309, 345, 363, 404, 438, 440, 444, 450, 470
- propaganda turu 35
- pusula 101, 417-419
- PYD 50, 80, 229, 439-441
- quadcopter 412-415
- radikalleşme 9-12, 14, 16, 17, 20, 21, 25, 29, 30, 32, 36, 49, 52-56, 61, 66, 67, 69, 73, 74, 76, 77, 84, 85, 92, 100, 103, 105-109, 129, 130, 137-141, 144, 145, 147, 151, 152, 154, 156-158, 201-203, 206, 212, 214, 215, 223, 224, 226, 228, 229, 233-236, 239-241, 244, 254, 255, 262, 267, 274, 277-280, 282, 302, 303, 338, 339, 363, 452, 57, 460, 462, 463, 465-467, 469-475, 478
- radikalleşme anlatısı 255
- radikalleşme sıcak noktası 29, 56, 139, 201
- Rakka 12, 31-34, 36, 50, 52, 86, 116, 184, 185, 227, 242, 243, 252, 298, 301, 313, 329, 411
- Raqqa is Being Slaughtered Silently 185
- rehber 141, 175, 211-214, 233, 235, 236, 337, 473
- Ressam, Ahmed 295, 296, 359, 360
- Reyhani 128, 131, 210, 364, 371-373, 377, 380, 400, 421
- Rojava Federasyonu 12, 167, 171, 172, 438-445, 458, 459
- RPG 194, 426
- saglık 151, 182, 326, 332, 371, 375-378, 380-383
- Samanpazarı Grubu 49, 50, 52, 59, 262, 298
- Sanayi Grubu 121, 122, 124, 126-133, 233, 298, 301, 450, 451
- Saracoğlu Mahallesi 101-104, 106
- Sarfo, Harry 198
- savaş etkileşimi 297-299, 301, 303
- SDF 171, 443
- Selam Tevhid'de Kumpas Davası 428
- Selefi 11-13, 16, 17, 20-23, 25, 30, 38, 40, 48, 53, 56, 61, 69, 70, 74, 75, 79, 82-84, 92, 95, 101-107, 109, 110, 128, 130-133, 137-139, 147, 149-153, 157, 164, 172, 194, 201, 202, 206-212, 214, 215, 219, 223, 228, 230, 231, 235, 236, 240, 241, 244, 246, 247, 255, 256, 258-260, 263-265, 267, 269, 270, 272-274, 277, 278, 280, 284-289, 291, 301, 302, 365, 389, 390, 437, 439, 440, 444, 445, 451, 459, 460, 465, 466, 468-472, 474, 477
- Selefilik 21, 30, 38, 82, 105, 212, 267
- Semtex 388
- sığınmacılar 25-29, 126, 151, 152, 177, 199, 305, 317, 319, 322, 336, 348, 350, 356, 358, 361, 366, 456
- sınır bürokrasisi 86, 88, 315, 317, 329, 330
- sınır geçişi 44, 78, 87, 119, 123, 124, 127, 133, 292, 298, 314, 324, 325, 330, 331, 334, 341, 353, 412
- sınır kaçakçıları 123, 124, 133
- Sincan 54-57, 59, 238, 242, 252, 268, 449, 450
- Sogan TIR'ı 394-399, 406, 407, 425, 426, 428-430
- sohbet toplantısı 10, 83, 210, 261
- sorbitol 404, 405
- sosyal ağlar 102, 233, 235, 236
- sosyal medya 64, 128, 241-243, 252, 255, 284, 289, 302, 338, 383, 448
- Sultanbeyli 68, 70, 73, 74, 77, 80, 82-84, 279, 459
- Suluk Kasabası 195
- el-Suri, Ebu Musab 213
- Suriye 10-13, 16-18, 25, 28, 30, 31, 33, 36-45, 48-53, 56, 57, 62, 63, 65-72, 76-78, 80, 85-89, 92, 100, 101, 103, 106-108, 110, 113, 115, 117-119, 122-128, 131, 132, 134, 137, 140-142, 146-148, 150-153, 158, 162, 164, 171-178, 180-183, 185, 188-190, 195, 196, 199, 205-207, 210, 218-220, 222, 228-230, 234, 236, 238, 241-244, 247, 249, 251, 256, 259, 270, 271, 273-279, 284, 285, 288, 291, 295, 297-299, 301, 302, 305, 306, 308, 311, 312, 316, 317, 319-322, 331-335, 337-343, 345, 347-351, 353, 356-359, 361-367, 369-371, 373-375, 377, 379, 380, 382-385, 387-391, 393-396, 398, 401,

- 402, 404, 405, 407, 408,
411-413, 419-421, 423-425,
429-432, 434, 435, 437-
439, 441, 443-445, 447,
448, 452, 455, 456, 459,
465-467, 471, 476, 478
- Suruç 105, 111, 118, 119, 137,
139, 142, 152, 156, 165-
168, 300, 419, 440-443,
451, 453
- susturucu 417
- Şahin, Fethi 119, 263
- Şehadet Yayınları 271
- Şehit Ebu Ömer Eğitim Kampı
Askeri Eğitim Kitabı 232
- şer'i eğitim 35, 100, 102, 108,
222, 295
- şer'i isim 40, 131, 177, 181,
186
- şifreli yazışma 174
- şirket 86, 182, 266, 279, 283,
294, 306-311, 330, 333,
375, 377-379, 389-396,
399, 400, 402, 404-406,
408, 409, 416-419, 425-
428, 431, 433
- Tabka 171, 242, 299, 300, 430
- Tagut [Tag t] 79, 107, 119,
128, 170, 172, 218, 221,
223, 226, 240, 245, 249-
251, 263, 265, 285, 286,
291, 478
- TAK 251, 407, 408
- taklitçi ve özentî gruplar 233
- Takva Haber 48, 92, 94-97,
115, 292-294
- el-Tamimi, Osman Bin
Abdurrahman 205
- tarassut [keşif] 178, 183, 184,
187
- Taş, Seftir 119, 263
- TATP (Triaseton triperoksit)
389
- teblig 21, 146, 160, 260, 267
- tedarik zinciri 190, 392, 393,
405, 416
- Tel Abyad 44, 50, 113, 117,
147, 165, 195, 242, 246,
252, 307, 312, 313, 316,
327, 332, 338, 340, 399,
400, 441
- Tel Abyad İletişim 314
- Telafer 115-117, 387, 404
- tergîb ve terhib 215
- Terörizmle Küresel Savaş
Doktrini 204
- Tevhid Bilişim 308, 400, 401,
404
- Tevhid dergisi 104, 260-263,
265, 266, 285-288
- tevhit bayrağı 95, 154, 197
- tezkiye 88, 314
- Tikrit 219, 385, 401, 402
- TNT 189, 193, 272
- toplul bayram namazı 74, 104,
275
- Trend Patlayıcı 394-397, 407
- Tuğral, Raşid 226, 237, 239-
243, 246-248, 250, 251,
253, 338
- tüp gaz 408
- Türk Silahlı Kuvvetleri 167
- Türkiye IŞİD'i Medyası 12, 67,
73, 84, 86, 92-96, 235, 236,
255, 285, 288, 289, 291,
293, 301-303, 341
- Türkiye Sınır Emiri 39, 120,
134, 181, 273, 292, 299,
313, 316, 320, 341, 344,
376, 380, 411, 415, 434,
435, 454
- Türkiye Sınır Emirligi 12, 41,
76, 122, 255, 292, 302, 313,
314, 317-321, 323-327,
330, 331, 335, 341, 346,
409-411, 416, 420, 435, 449
- Ukrayna 89, 424, 430, 431
- uyuşturucu 22, 23, 25, 29, 32,
33, 34, 38, 48, 56, 151, 157,
201, 216, 225, 228, 318,
470, 476
- Uzunyol Sokak 29, 30, 38, 39,
48, 347, 448
- üniforma 119, 411, 412
- varaka [izin kâğıdı] 31, 34, 45,
46, 58, 116
- Vatan Mahallesi 153
- Velioglu, Hüseyin 258, 259
- vergi 19, 22, 219, 220, 223,
271
- Violence Prevention Network
(VPN) 471-473
- vize 354, 355
- yaralı evi 371
- yarı zamanlı mücahit 28, 30,
76
- Yaşar, Kemal [Ebu Talha el-
Türki] 113-116
- YDG-H 83, 94, 153, 156
- yerel yanılma 9, 204, 206, 208,
209, 221, 230, 237
- Yıldırım, Adnan 50-52, 59
- Yıldırım, Bülent 364, 366
- Yıldız, Savaş 163, 165, 166,
178, 179, 192, 195, 196,
199, 299, 300
- YPG 50, 118, 119, 145, 147,
152, 153, 165, 168, 171,
195, 215, 229, 230, 277,
285, 290, 300, 311, 312,
379, 439-441
- Zahidan 160, 161
- zaman tutarlılığı sorunsalı
219, 221
- el-Zerkavi, Ebu Musab 204
- Zeytin Dalı Harekâtı 49
- zorunlu askerlik 22, 64, 70,
119, 128, 223, 250, 450
- zorunlu eğitim 223

IŞİD Ağları, Türkiye’de 2014-2016 arasında IŞİD ve İslâm Devleti markası altında yürütölen radikalleşme, örgütlenme ve lojistik faaliyetlerini etrafli biçimde inceliyor. Yerelerde kimi zaman tarihsel el-Kaide ağlarından gelen ilişkiler, kimi zaman da konjonktörel veya rastlantısal iş birlikleriyle ortaya çıkan yapılanmalara ışık tutuyor. Aynı zamanda Türkiye içinde, İslâm Devleti bürokrasisinin yönlendirmesiyle faaliyet göstermiş kurumları, bu kurumlar tarafından yürütölmüş tıbbi yardım şebekelerini, sınır geçiş trafiğı ile silah ve patlayıcı sevkiyatlarını araştırıyor.

Doğı Eroğı, IŞİD içinde örgütlenen kişilerle söyleşi yapıp, aileleriyle görüşüp, radikalleşmenin yaşandığı sıcak noktaları inceleyip, bu mahallelerde yaşayanların gözlemlerini derleyip, haklarında dava açılanların dosyalarında yer alan iddiaları değerlendiren, bu bilgileri daha da derinleştirerek, bir Türkiye IŞİD’i örgütlenmesini ortaya çıkarıyor. İslâm Devleti oluşumunun Suriye ve Irak’ta çözölmesinin Türkiye’de Selefi cemaatini ortadan kaldırmadığına dikkat çekiyor.

